

NYELVEMLÉKTÁR.

RÉGI MAGYAR CODEXEK

ÉS

NYOMTATVÁNYOK.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

NYELVTUDOMÁNYI BIZOTTSÁGA.

SZERKESZTIK

BUDENZ J., SZARVAS G., SZILÁDY Á.

BIZOTTSÁGI TAGOK.

XIV. KÖTET.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1890.

NYELVEMLÉKTÁR.

XIV.

R É G I
MAGYAR CODEX EK.

LOBKOWITZ CODEX.

BATTHYÁNYI CODEX. — CZECH CODEX.

KÖZZÉTESZI

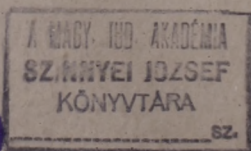
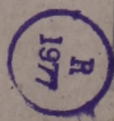
VOLF GYÖRGY.

BUDAPEST.

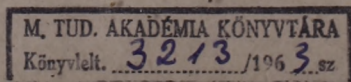
KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1890.

276183

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

ELŐSZÓ.

A Nyelvemléktár XIV. kötetében közölt három régi magyar kézirat közül a Lobkowitz és Batthyányi Codex most először jelenik meg, a Czech Codex már második kiadás. A Lobkowitz Codex nem rég óta ismeretes; apróbb mutatóványokat néhány facsimilével fölfedezője, Csontos János közölt belőle a Magyar Könyvszemle 1879. évi folyamában. A Batthyányi Codexből eddig csak két hymnus volt kiadva: «O magos mennec zentfeges Iftene» és «Oh mennei mi sz: Attfank» az eredetinek 108. és 124. lapjáról, melyeket Toldy Ferencz közölt új helyesírással az Ó s középkori magy. nemz. irodalom története II. kötetében (3. kiad. Pest, 1862. 196. és 198. l.). A Czech Codexet Döbrentei Gábor már 1836-ban nyomatta ki «Kinizsy Pálné Magyar Benigna imádságos könyve» néven, bevezetéssel, Czech János észrevételeivel és glossariumával, valamint a codex 1., 16., 149. és 186. lapjának facsimiléjével, a Régi Magyar Nyelvemlékek II. kötetében, mely azonban csak 1840-ben jelent meg. E codexből igen ismeretessé vált «zent Bernald doctor ymadeczaga» (er. 43—67. l.) vagyis sz. Bernát hymnuszának (a fölfeszített Krisztushoz) verses fordítása, melyet Szilády Áron Temesvári Pelbártnak hajlandó tulajdonítani (Költészetünk I. Mátyás király idejében. A magy. tud. Akad. évkönyvei. XVI. köt. 1. dar. Budapest, 1877. 52. l. Temesvári Pelbárt élete és munkái. Budapest, 1880. 18. l.). Ezt Toldy Ferencz ismételve közölte irodalomtörténeti példatáraiban, először és teljesen, de szokása szerint új helyesírással az Ó s középk. magy. nemz. irodalom története I. kötetében (271. l.). Szintén új helyesírással közölte Szilády Áron a Régi magyar költők tára I. kötetében (Budapest, 1877. Szövegét

V. sz. a. 12—21. l., magyarázatát és latin eredetijét 255—274. l.). Ugyanígy közölte Szilády e codex 151—153. lapjáról az Ave maris stella magyar fordítását is (u. o. Szövegét XXXVI. sz. a. 188. l., magyarázatát és latin eredetijét 365—366. l.).

A jelen kiadás az előbbi kötetekből ismeretes eljárást követte. Az eredetiek hűség kedvéért itt is íráshibáikkal, törléseikkel és igazításaikkal együtt vannak közölve. A külsőségek is az eddigiek. Az eredeti lap elejét és számát a külső lapszélre tett vastag szám, végét pedig a szövegbe iktatott || jelöli; (?) olvashatatlan vagy kétes olvasású szót jelent; az olvasható törlések szögletes rekeszjelbe vannak foglalva, az olvashatatlanokat [?], az üresen hagyott helyeket [] mutatja; a nyomtatásban föl nem tüntethető rövidítések, valamint a pótolható csonkulások dőlt betűkkel vannak kiegészítve, a pótolhatatlanok helye pedig ki van pontozva; az eredetiekben vörössel, néha kézzel vagy zölddel írott helyek ritkítva vannak szedve s a szentírásbeli részek és versek berekesztett dőlt számokkal vannak jelölve, amazok római, ezek arabs számokkal. A Batthyányi Codex zsoltárainál, melyek katolikus fordításból vannak másolva, a protestáns szám mellé mindig odatettem a katolikus számot is, hogy föltűnővé tegyem az eltérést és megkönnyítsem a Vulgatával való összevetést. A hol ilyen mellévetett (dőlt római) szám nincs (öt helyen), ott a két számozás közül a codex a katolikust tartotta meg. Két helyen az eredetiben a szám egyáltalában hiányzik; oda a katolikust helyeztem következetességből, de cursivval és rekeszszel fölismerhetővé téve, mint minden beiktatottat. A verses darabokat, ha az eredetiben egyfolytában vannak is írva, versesen szedettem; hogy az eredeti lap végét jelölő || mindig verssor végére esik-e vagy belsejébe, az elárulja, hogy az eredetiben is versesen van-e írva a verses darab vagy egyfolytában, mint a próza. Az átírások közül az ő az első (Lobkowitz) és utolsó (Czech) codexben o alakú, az előbbiben néha nem csak alul, hanem fölül is vesszős o, a Batthyányi Codexben már ő; az ű, ű fölül egy, az utóbb említett codexben két vesszős v, w; az y rendszeren két pontot vagy két vesszőt visel, de gyakran puszta is; a ě némileg hasonló az r-hez. Egyéb betűkre nézve

nincs más eltérés, mint hogy a Batthyányi Codexben a *g* és *n* vesszője kissé jobbra a betű mellé esik, a mi azt mutatja, hogy az író kihagyó jelnek tudja az *y* vagy *i* pótlására. Ezek előrebocsátása után áttérek a három codex ismertetésére.

A **Lobkowitz Codex**, mely a Lobkowitz hercegi család raudnitzi (csehországi) könyvtárának tulajdona, nevét fölfedezőjétől, Csontos Jánostól vette «azon hercegi család után, mely irodalmunknak e nagybecsű nyelvemléket megőrizte» (Csontos János: Ismeretlen magyar codex herceg Lobkowitz Mór raudnitzi könyvtárában. Magyar Könyvszemle 1879. 192—193. l.). Jelenben 176 nyolczadrét alakú, czeruzával számozott papiros levélből áll; írása új gót, több helyt a folyóba átmenő; kötése, mely még régi s nyilván eredeti, vörös atlaszszal bevont két kemény tölgyfa tábla; két rézcsatjából az egyik teljesen, a másik félig van meg; metszése arany, csinos besajtott czifrázattal. Egész kiállítása, jól mondja Csontos, «azon benyomást teszi ránk, hogy előkelő egyén használatára készült» (id. h. 193. l.), és csakugyan valószínű, hogy a codex «eredetileg valamely magyarországi apácza-fejedelemasszony számára iratott s ennek tulajdona volt» (u. o. 195. l.). Hogy a megrendelő nem volt világi, hanem szerzetes nő, még pedig *clarissa* apácza, azt a codex számos helye bizonyítja, a miről még alább lesz szó. Korát megmondja a 244. lapja végén (kiadásunk 81. lapja 16. sorában) arabs jegyekkel kitett 1514 évszám. Ez nem azt jelenti, hogy az egész codex ez évben készült, mert van ennél nyilván régiebb és újabb része, de egyik sem tehető sokkal hátrább vagy jóval előbbre. Csontos szerint a legrégibbnek látszó rész (a mostani 16—87. levél) «az írás jelleme után ítélve a XV. század végéről vagy a XVI. század elejéről való» (id. h. 198. l.), a legfiatalabbnak látszó rész pedig (a mostani 133—176. levél) 1514 és 1521 közt készült (u. o. 194. l.). Ez utóbbi számítását a következő helyre alapítja: «ez meg yr imatlagot hispaniabely kiralne azzon, Nagy ayandekal es nagy kewniergeffel nyerte Julius papatol, emoftani papa elewt ky vala» (er. 342. l., kiad. 117. l. 7—9. s.). «Julius papa» csak II. Gyula és «emoftani papa» csak X. Leó lehet, ki 1513—1521-ig uralkodott. Az én véleményem szerint

nem kell oly nagy időközöt föltennünk; nem igen tévedhetünk, ha az egész codex írásánál 1514-hez közel maradunk. Az okát a ter-
niók vizsgálatánál fogjuk látni.

A codex viszontagságairól egyetlenegy adatunk van. Elül találunk egy csonka maculatura levelet, mely a fatábla belső oldalához borúl. E levélen tollal rajzolt három concentrikus kör van, melyeknek közéibe jobbról balra menő irányban a vasárnapi betűk vannak bejegyezve. A legbelső kerek részen, mely eredetileg tisztán volt hagyva, a következő ötsoros jegyzetet találjuk: «1.5.8.5. Hanns Gebbl von Miltfeldt der Rem. Kay. Mayth. Dienner.» Ebből megtudjuk, hogy a codex 1585-ben már a hazán kívül Gebbl János birtokában volt. Hogyan s honnan került a codex Gebblhez, «a róm. csász. felség szolgájához» és mikép jutott azután a Lobkowitz hercegek raudnitzzi könyvtárába, arról semmit sem tudunk. Csontos fölvetve azt a kérdést, hogy «milyen viszontagságok között vándorolt az az első birtokostól az utolsóig, s hogyan került Magyarországból Raudnitzba», így vet hozzá (id. h. 195. l.): «Meglehet a Rosenberg grófok útján, kik leányágon a Zrinyiekkal voltak atyafiságban (Rosenberg Éva Zrínyi Miklósnak, a szigetvári hősnek volt második neje) s kiktől a raudnitzzi urodalom mint majoratus 1592-ben leányágon a Lobkowitz hercegi családra szállt; meglehet más úton.» Én azt hiszem, hogy a Rosenbergeket, ha csakugyan közbenjárók voltak, nem egyenesen Magyarországból, hanem csak Gebbltől juttathatták a codexet Raudnitzba. Gebbl az egyenes összeköttetést kizárja.

A codex fölfedezését Csontos János a Magyar Könyvszemle 1879. évfolyamában (189—192. l.) így adja elő: «A múlt nyáron, a Nemzeti Múzeum megbízásából, a bécsi, prágai, lipcei, dresdai és wolfenbütteli könyvtárakban tettem kutatásokat. Tanulmányaim célját a magyarországi vonatkozású középkori kéziratok és corvin-codexek képezték, melyeknek bibliographiájához évek óta gyűjtöm az adatokat. Midőn a prágai egyetemi könyvtárban dolgoztam, Trouhlač J. úr könyvtári tisztviselő s a cseh humanisták jeles monographusa, a herceg Lobkowitz-család raudnitzzi könyvtárára figyelmeztetett, mely körülbelül 600 kézirat, 1200 incunabulum

és 50,000 kötet nyomtatványból áll s tanulmányaimra főleg azért birhatna fontossággal, mert Hassenstein-Lobkowitz Bohuslaw XV. századi cseh humanistának könyveit foglalja magában. Ez ugyanis több évig II. Ulászló udvarában tartózkodott s leveleiben többször említést tesz azon könyvekről, melyek a Corvinából jutottak birtokába. Trouhlač úr tehát valószínűnek tartotta, hogy e hercegi könyvtárban corvin-codexek is lesznek, s tanácsolta, fordulnék ez ügyben felvilágosításért Patera úrhoz, a cseh nemzeti Múzeum könyvtár-őréhez, ki tíz év óta a csehországi vonatkozású középkori kéziratok lajstromozásával foglalkozik s kutatásaiban a raudnitz-i könyvtár kézirateit is felhasználta. Patera úr kérésre egész készséggel kutatta át gazdag collectaneáit, de ezekben a raudnitz-i corvin-codexekről semmiféle jegyzetet nem talált. Mindössze a mit számomra kijegyezhetett: egy magyar imádságos könyv volt, mely 1585-ben íratott s vörös atlasz kötésénél fogva figyelmét különösen megragadta. Azonnal Raudnitzba sürgönyöztem, kérve a hercegi könyvtár-őrt, tájékoztatna a kezelése alatti gyűjtemény hungaricumairól. Még az nap megkaptam a feleletet hogy a könyvtár kéziratei között csak egy magyar imádságos könyv 1585-ből, s a levéltárban nagyterjedelmű magyarországi levelezések a XVI—XVIII-ik századból találhatnak. Megvallom, hogy ezen felvilágosítás, specialis tanulmányaim szempontjából, ki nem elégített. Magyar írott nyelvemlékeink 1585-ből már nem ritkák többé, hisz Szabó K. érdemes tudósunk ez ideig már 217 magyar nyomtatványt sorol fel (Régi magyar könyvtár Budapest 1878. 1—110. l.); a tudomásomra hozott magyar kéziratnak tehát nagy fontosságot nem tulajdonítottam. A levéltári correspondenciákról pedig azt hittem, hogy ezeket tudósaink már bizonyára felhasználták. Gondolkozni kezdtem tehát a fölött, valjon a tudomásomra hozott adatok miatt Prágából Drezdába tervezett utamat egyáltalában megszakítsam-e? Végre némi habozás után győzött bennem azon szempont: hogy a hol egy magyar kézirat van, ott valószínűleg más hungaricák is lehetnek s elhatároztam magamban, hogy Raudnitzban meg fogok állapodni s átvizsgálom a hercegi könyvtár kézirateit. Prágától két órányira,

a Bodenbach felé vezető vasúti vonalon az Elba folyó mellett, fekszik a város, melynek egyik kimagasló bérzfokán a Lobkowitz hercegek kétemeletes várkastélya emelkedik, s impozáns külsejével az átellenben elterülő Elba völgyön egészen uralkodik. E várkastély egyik földszinti szárnyában van a hercegi könyvtár több bolthajtásos teremben elhelyezve. Hasonlóan földszint, bár egészen más helyiségben, őriztetik a levéltár is, mely körülbelül 70 ezer darab oklevelet, levelet és másolatot foglal magában. Mind a két gyűjtemény a hercegi család hitbizományához tartozik, s rendszeres kezelések egy szakképzett hivatalnokot foglalkoztat, ki egy személyben a könyvtárnoki és levéltárnoki tisztet viseli. Ez idő szerint dr. Dvorsak Miksa úr áll a gyűjtemények élén, ki tanulmányait a bécsi történeti seminariumban végezte s több alapos publicatiója által a cseh tudósok között ismertebb nevet vívott ki magának. Az ő szíves kalauzolása mellett tekintetem meg mind a két gyűjteményt, melyek kitűnően vannak rendezve s több rendbéli catalogusaik és indexeik által a buvár feladatait nagy mértékben megkönnyítik. Tüzetesen azonban csak a könyvtár kézíratait kutattam át, mivel ezek között magyarországi vonatkozású dolgokat találni reméltem. A könyvtárnok úr előzékenysége igen előmozdította feladatomat, az ő szíves közreműködésével minden egyes kötetet gondos vizsgálatnak vetettem alá. Találtam köztük egy fényes görög Plato-codexet ivrétű hártyán kiállítva, melyet Hassenstein-Lobkowitz Bohuslaw humanista állítólag 2000 aranyon vásárolt, továbbá több XIV—XV. századi görög és latin codexet, úgy mint: Euripidest, Sophoklest, Diogenes Laertiust, Diogenes Areopagitát, Demosthenest, Plutarchust, Virgiliust és másokat, melyek nevezett humanista könyvtárából a hercegi gyűjteménybe kerültek; magyarországi vonatkozású codexet azonban sem e zen, sem a könyvtár egyéb kézíratai között egyetlen egyet sem találtam. Mint később értesültem, a raudnitzi könyvesház Hassenstein-Lobkowitz Bohuslaw könyvtárának már csak romjait bírja; ennek legnagyobb s legbecsesebb része ugyanis sokáig a komottai várkastélyban őriztetett, hol egyszer nagyrészből a tűznek, más alkalommal pedig a néplázadásnak esett áldozatul. Ekkor puszt-

tulhattak el valószínűleg a Corvinából ide került példányok is, melyeknek nyomát a raudnitzzi könyvtárban hiába kerestem. Kárpótolva érezhettem volna magamat a levéltár gazdag hungaricumai által, melyek hazánk XVI—XVIII. századi történetéhez nagyfontosságú levelezéseket, körülbelül 900 eredeti (mint utólagosan értesültem, eddig fel nem használt) levelet szolgáltatnak, de ezeknek átkutatása ezúttal feladatomon kívül esett. Visszatértem tehát eredeti kiindulási pontomhoz, az 1585-ben írt magyar imádságos könyvhöz, melyet a könyvtárnok úr, még mielőtt Raudnitzba érkeztem volna, szíves volt számomra a könyvtárból dolgozószobájába áthozni, de melynek átvizsgálását, részint mivel a könyvtárnok és Patera urak már ismerték, részint mivel a többi kéziratokat kívántam előbb átböngészni, legutoljára hagytam. Mohó kíváncsisággal vettem a vörös atlaszba kötött könyvet kezembe, s mikor forgatni kezdtem, várakozásom ellenére, igen kellemesen lepett meg az, hogy mindjárt az első leveleken nem az 1585-ki, hanem a XVI. század elejére valló írást találtam. Végig forgattam a leveleket s találtam rajtok régibb írást is, melynek jelleme a XV. század végére vagy a XVI-ik kezdetére tehető, továbbá más írást 1514. évszámmal, végre jegyzetet, melyből kiderül, hogy a codex egy része 1513—1521 közötti időszakban íratott. Nem volt tehát semmi kétségem az iránt, hogy a codex íratási idejére nézve itt okvetlenül tévedésnek kell lenni, mely valószínűleg onnan származhatott, hogy a boríték-tábla belsején az egykori tulajdonos neve mellett 1585-ik évszám jön elő. Ez hozta tévedésbe Patera urat, ki ezt collectaneáiba íratási évnek jegyezte be, s ebben tevédett Dvorsak úr is, ki sürgönyömre gyorsan akarván válaszolni, az egykori tulajdonos által feljegyzett évszámot íratási évnek tartotta. E tévedést, midőn a codexet közelebből vizsgálni kezdtük, közösen helyreigazítottuk, s tisztában voltunk aziránt: hogy ez több kéz által ugyan, de mindenesetre a XV. század vége és 1521 közötti időszakban íratott. E helyreigazítás irodalomtörténetünknek egy egészen ismeretlen magyar codexet gyümölcsozott». A fölfedező adta első pontos bibliographiai leírását is (u. o. 193—207. l.), bőven idézve belőle, fénynyomatú facsimilékkel.

A codex az írás váltakozása szerint hat részre oszlik; az első 15, a második 72, a harmadik 5, a negyedik 18, az ötödik 22, a hatodik 44 levelet foglal magában. E hat rész azonban nem hat, hanem csak három kéz írása. Az első kézé az első, negyedik és hatodik rész, összesen 77 levél, a második kézé a második rész, 72 levél; a harmadik kézé a harmadik és ötödik rész, összesen 27 levél. E szerint az első kéz írása az 1—15., 93—110. és 133—176. levél vagyis 1—30., 185—220. és 265—352. lap; a második kéz írása a 16—87. levél vagyis 31—174. lap; a harmadik kéz írása a 88—92. és 111—132. levél vagyis 175—184. és 221—264. lap. Hogy az első és hatodik rész egy kéz írása, azt Csontos is észre vette (id. h. 194. l.); de elkerülte a figyelmét, hogy a negyedik rész is e kéz műve valamint hogy a harmadik és ötödik rész írása szintén egytől való; másrészt meg egyazon kéz munkájának veszi a harmadik és negyedik részt, melyek pedig különböző két kéztől származnak. Az ő számítása szerint indulva négy kéznek kellene tulajdonítanunk a codex írását, holott csak három különböztethető meg. E három kézről a terniók is adnak némi fölvilágosítást. A terniók nem egyenlők s alkalmasint ez mondatta Csontosival (193. l.), hogy a codex levelei közt «quaternió beosztás csak igen elvétve észlelhető» és hogy «itt-ott 9 levél esik egy ternióra», a mi nagyon különös volna, ha úgy volna, mivel az ép terniók a dolog természete szerint mindig páros levelűek. Épen ez a párosság van segítségünkre sokszor annak megítélésénél, van-e hézag, hol van s mekkora. A Lobkowitz Codex 19 ternióból áll; ezek közül 1 (1.) hét (3+4), 7 (2., 9., 11., 13., 16—18.) nyolcz (4+4), 4 (3., 5., 8., 14.) tizenkét (6+6), 1 (4.) tizenhat (8+8), 4 (6., 7., 10., 12.) tíz (5+5), 1 (15.) négy (2+2), 1 (19.) öt (3+2) leveles. Az első és utolsó ternió, mint leveleinek páratlan volta mutatja, csonka; amaz eredetileg nyolcz, ez hat leveles volt; amabból, minthogy utolsó levele szabad, a hajdani első, emebből mivel első levele szabad, a hajdani utolsó levél hiányzik. A második kéz még terniói nagyságával is megkülönbözteti magát; nála nincs kisebb ternió tíz levelesnél és az övé a legnagyobb, tizenhat leveles ternió. Aztán a maga hat ternióját csak ő maga tölti be

egyfolytában, a másik két kéznek sehol sem engedi át az írást. Ezeknek tizenhárom terniója közül csak három haladja meg a nyolcz levelet és azonfölül e két kéz többször átveszi egymástól az írást; így a 9. és 14. ternióban az első a harmadiktól, a 11. ternióban pedig megfordítva ez amattól. Ebből világos, hogy e két codexíró teljesen egykorú és egy helyen tartózkodott. Hogy a második író, noha úgylátszik ridegen elválík társaitól, megis szintén egy időben és egy helyen dolgozott velük a codexen, arra mutat a papiros formatuma és minősége. Talán idősebb, tekintélyesebb volt másik két társánál s ez magyarázza különválását. Hogy ő volt a mester köztök, arról bizonytságot tesz az, hogy az ő írása a legszebb, leggyakorlottabb.

A három író azonban sem szerzője, sem fordítója annak, a mit ír, hanem csak egyszerű másolója. Ennek csalthatatlan bizonyítéka mind a háromnál kiváltkép a szóvégi *c*-nek *t*-vel és a *t*-nek *c*-vel való összetévesztése. Az első kéz azt írja: *tahat az wtat* mind *be vontat* *biboral* (*vontac, vontak* hely. er. 7. l.), ennek *vtana* *veve zent atiant* a *papa* levelet (*atiane, atiank* hely. 20. l.), *el kezd* a *predicaciok* (*apredicaciot* hely. 22. l.); a második kéz ezt írja: *azert felleghos tvdomanvnc legon a cristofnac tudomanat.* az az. *elety c es erkvczet gondolnia* (*eletyt* hely. 31. l.), *Bodog en edos iftennom az kik te tanitandaz* (*kit* hely. 95. l.), *annak vtanna* *keservfegofon ken zattatit* (*kenzattatic, kenzattatik* hely. 36. l.), *az kevelleg mindon binnet kezdeti* (*binnee, binnek* hely. 123. l.), *es dicerit az vr iftent* (*diceric, dicerik* hely. 153. l.); a harmadik kéz meg így ír: *meli napon aitatoffal zoktat vala komonikalni ahwgok* (*zoktac, zoktak* hely. 181. l.), *mikoron mifet mondana a papa es aczafarok halgatnaiat* (*halgatnaiac, halgatnaiak* hely. 233. l.). Ilyet mind a három kéz írásából még számosat lehetne idézni. Az itt említettek közül csak *predicaciok*: *predicaciot* és *kik*: *kit* kíván némi magyarázatot, mivel itt *t* helyett nem *c*-t, hanem *k*-t találunk. Ez onnan van, hogy az írók eredetijök szóvégi *t*-jét *k* jelentő *c*-nek nézték, melyet ők attól eltérve már rendesen, így ez esetekben is *k*-nak írtak. Vannak még más hibák is, melyek ugyanazt bizonyítják. Ismeretes dolog, hogy a XV.

század második felében az *r* és *h* valamint az *a* jel, melylyel szó vagy sor végén az *m*-et pótolták, sokszor föltűnően hasonlított a *z*-hez. Codexünk íróin meg is esett, hogy az említett három jegy helyett *z*-t írtak, annak bizonyságául, hogy másoltak. Így írja az első kéz: ennek vtanna kezdé az ő geryedezny az ifteny zeretben es felelezb en (er. 192. l., kiadásunkban 61. l. 22. s. javítva: felelemben), a mi úgy magyarázható, hogy a három első szótag a másolt eredetiben sor végére esett s így *m* helyett az ismeretes *z* alakú pótló jel volt alkalmazva. Ugyan e kéz írja: mar mind addeg kezdéze azegen frateret mignem mind ky veue belelle eleteknek mogiat (kerdeze hely. 194. l.), a hol az eredetiben *z*-hez hasonló *r* volt. A második kéz írásában van: azért en zerető fyam az aldót iften zol az hiw lelő k z ő z (lelőkhöz hely. 107. l.), Mert nem mondatie byzon alazatoffagnac lenye hog ha az bekefeg hozia nem egeffvltleien ember z ő z (emberhöz hely. 133. l.), a hol az eredetinek *h*-ja hasonlított a *z*-hez. Ugyan e kéz botlásai még: vay bizonával heiaba mondod az legecnek fakadiatoc my reianc (hegecnek hely. 80. l.), anneval inkab közelb lezôn az aldót vr iftenhöz es az ő mal: iaftiat hamarab meg nery (malafiat hely. 132. l.), a mely utóbbiban a két pont nem más mint az eredetinek sorvégi elválasztó jele. Valamennyi hiba csak magyar eredetinek hibás olvasásából és ennek megfelelő hibás másolásából érthető meg. Különben több darabja e codexnek más régi irott nyelvemlékünkben is megvan; így «zent Bonaventura kőnve az tekeletes eletrvl» a Weszprémi Codexben (Nyelvemléktár II. köt.), «zent elekeznek zentleges elete» a Peer, Érdy, Tihanyi, Kazinczy Codexben (Nyelvemléktár II., V., VI. köt.), «embernek három ffew ellenlege» és «a halalrwl» a Bod. Codexben (Nyelvemléktár II. köt.), imádságainak legtöbbje a Peer, Winkler, Gyöngyösi, Thewrewk, Gömöry, Teleki, Pozsonyi Codexben (Nyelvemléktár II., XI., XII., XIII. köt.).

Hogy a codex kik számára készült, azt számos elejtett megjegyzésből tudjuk meg. A megrendelő nevében az első író így imádkozik: dicireteket es halakat adok teneked az en teremtetemről meliben ennekem meltatlan zolgaloleaniodnak lelket es

tefteth attal (2. l.), és ugyanez író így kéri a megrendelőt: ezt en erettem minden napon meg mongyad yo Nen em (342. l.). A megrendelő tehát nő; de vele együtt nők az írók is, mindnyájan szerzetesek, clarissa apácák. A 111—153. lapon olvasható rész (Zent Bonauentura Atiancnac kõnve az tekeletes eletrvl) már eredetileg clarissa apácának volt írva (kyt zerzet vala az v hvganac: ky lakozyk vala zent clara azonónnal eg calaftromba 111. l.) és magyar fordítása vagy inkább átdolgozása is csak apácáknak lehet szánva. Ezt világosan mutatja, hogy mindvégig állhatatosan Krisztus szolgálójához (criftoš iefufnak aitatoš zolgaloia 154. l.) vagy szolgálóihoz (criftoš iefufnak zeretõ zolgaloia 123. l., iefufnak zeretetõš zolgaloia 129. l., criftošnac zolgaloia 139. l.), Krisztus szolgáló leányához (criftošnac zolgalo leiana 128. l., aldot iftennec boldog zolgalo leiania 148. l.) vagy szolgáló leányaihoz (vr iftennec zeretõ zolgalo leiani 114. l., criftoš iefufnak zolgalo leiani 115—116. l., criftošnac zeretõ zolgalo leianny 118. l., criftošnac zolgalo leiani 129. l., criftoš iefufnac zeretõ zolgalo leiani 133. l., iftennec meg zentõlt zolgalo leiany 134. l.), Krisztus jegyeséhez (criftošnac zeretõ iegõfe 115. l., criftošnac iegõfe 128. l.), megszentelt szûzekhez (meg zentõlt zyzeke 130. l.), szerzetes nõkhöz (zõrzetes azzoñoc 115. l.) intézi szavait. Hogy ez apácák assisi sz. Ferencz szerzetesbeliek azaz clarissák, azt bizonyítják a következõ helyek: atiatok alazatos vot az dichõfegeš zent ferencz alazatošnac tikõre (133. l.), ñomiad be az te lelkdõbe az te atiadnac zent Ferencznec õ zegenfeget (149. l.), es valion mikepen akartok lennye a bodogfagos zent Ferencznec õ zeretõ leiany es az dichõfegeš zent clara azzonnac követõy hog ha ty vtaliatoc az zent zegenfegnac õ tartafat (143—144. l.). A szem elõtt tartott olvasókkal közös szerzetbe helyezi az írókat, hogy assisi sz. Ferenczet és sz. Bonaventurát mindig «atiank» jelzõvel említik (sz. Ferenczet az elšõ kéz a 14., 17., 18., 19., 20., 22., a második kéz a 60., 122., a harmadik kéz a 180., sz. Bonaventurát a második kéz a 111., 112., 121., 134., 135. lapon). Ez megengedné ugyan, hogy az írókat férfi szerzeteseknek gondoljuk, de nõkre vall az írás karaktere is és minden kétséget eloszlat az, hogy az elšõ író így fog sz.

Fruzsina életéhez: Jesvs Maria zent Ferenc kalara (185. l.), a második meg sz. Bernát könyvét a világ megutálásáról szintén így végzi: Jesus. maria. zent ferencz. zent clara (110. l.). A harmadik íróról nincs ugyan ilyen adatunk, de itt bizonyoság az, hogy ennek az első íróval, kinek clarissa apácza volta kétségtelen, szükségképen egyazon helyen kellett tartózkodnia, mivel különben nem vehették volna át ugyanazokban a terniókban többször egymástól az írást, a hogy, mint már fentebb említettem, a 9., 11. és 14. ternióban történt. Így hát nem csak a megrendelőről vagy megrendelőkről, hanem a három íróról is bizonyos, hogy clarissa apáczák voltak.

Az első író többször tesz észrevételt. A mivel a sz. Ferencz nagy búcsújáról szóló példát befejezi (ennek felette nagh fokat monda kyt nem yrhatok meg mert nem ffer ide 30. l.), az talán eredetijének megjegyzése. De sajátjának kell tartanunk, a mivel befejezi sz. Fruzsina életét (es az yro munkayaert keer Aue mariat Aytatoffagal: Jesus. Maria Valaky zeretettel ez iraft olvalla: nem lehet oly kemény zyve hog aytatoffagra vag firafra ne indulyon zent zeretet iratta hezt 220. l.); továbbá sajátja a halálról szóló «rettenetes» példának átkozódásainál a lap szélére írt bocsánatkérés (meg Bocassad edes azzoniom maria met ziuemnek keferusegevel irtam ezt meg te es edes vram iefus 329. l.), valamint szintén a halálról szóló részben hasonlóképen a margóra vetett fohászkodás (o edes zyz maria mely nagy kegyeffleg vágyon te nallad 339. l.), úgyszintén a II. Gyula pápára vonatkozó magyarázata (emoftani papa elewt ky vala 342. l.), végül pedig a megrendelőnek szóló már egyszer említett kérése (ezt en erettem minden napon meg mongyad yo Nenem 342. l.). A második író egy-egy hálaadó fohászkodáson kívül (Jefus maria zent ferencz, Jefus maria zent ferencz zent clara) nem szokott a maga részéről semmit sem hozzá tenni; csak mikor írását befejezi, toldja meg azzal, hogy: ez a vege. Dičerteffec az edes iefus öröke. amen (174. l.). A harmadik író szintén nem nagyon közlékeny; sz. Elek életében az «ez eufemianof elet mindenkor allanak vala három ezer ieles nembely yffyak» szavaknál megjegyzi a lap szélén, hogy «Nemely iras három zazat mond» (221. l.), egy

helyen meg, mint már említve volt, kiteszi az 1514 évszámot (244. l.).

Befejezésül kijegyzek néhány oly figyelemre méltó alakot, melyek valami tekintetben alkalmasak a codex és három írója sajátságainak megítélésére. Ki kell emelnem, hogy a látszat a codexet koránál sokszor jóval régibbnek mutatja, mivel a másolók eredetijükből észrevétlenül sok régibb sajátságot vettek át. Az első kéz írásában ilyenek találkoznak: eyeli (éjjel, kiad. 1. l. 11. s.), eiely (5. l. 26. s.), vartali (vártál, 2. l. 6. s.), arrolí (arról, 5. l. 22. s.), kerely (kérél, 6. l. 13. s.), regely (reggel, 6. l. 17. s.), azonnaly (asszonynál, 10. l. 6. s.), zoly (szól, 10. l. 30. s.), keli (kell, 12. l. 16. s.); ydvezetôm (1. l. 15. s.), epeteffere (6. l. 1. s.); nogiob (1. l. 16. s.); porocholatidat (2. l. 5. s.); viseleie (2. l. 19. s.), zozolaya (5. l. 7. s.); hegy (egy, 2. l. 20. s.), hezt (ezt, 72. l. 12. s.); alaas, alas (alvas, 3. l. 18. 20. s.); mine (méne, 3. l. 26. s., 5. l. 29. 30. s.); menie (menj, 4. l. 12. s., 6. l. 25. s.), kerye (kérj, 5. l. 33. s.); gondoliatokze megh (4. l. 24. s.); kery kerôt (4. l. 33. s.); el reyttetet (6. l. 1—2. s.); törtinik (7. l. 2. s.); tartomanbaly (8. l. 23. s.); vidalmlfagal (7. l. 7. s.); Imalcagra (59. l. 29. s.), imalcagtokra (60. l. 36. s.); valalom (birtokom, 64. l. 24. s.) stb. A második kéz írásából valók: kondolny (14. l. 32. s.), kerieztene (gerjesztene, 52. l. 24. s.), kaztaglagoenak (23. l. 34. s.), tyhôs (dühös, 22. l. 6. s.); elnvncz (élnünk, 15. l. 22. s.), eltvncz (éltünk, 15. l. 25. s.); ôrvlcz (örülsz, 23. l. 38. s.); akarya (akarj, 16. l. 16. s.); gwlez (gyűjts, 17. l. 12. s.), gvltôt (gyűjtött, 17. l. 29. s.); niľvabant (19. l. 8. s.); iobehoc (jobbitsuk, 22. l. 31. s.); kefalgodaffnac (19. l. 36. s.); hyt (stultus, 21. l. 11. s.); kvtia (gunyhó, 23. l. 28. s.); vľlamik, vzamik (csúszik, 28. l. 10. s., 33. l. 38. s.), vzzamo (30. l. 27. s.) stb. A harmadik kéz írásából valók: ehetyek (55. l. 6. s.), kerneie (55. l. 8. s.); kerelmeffere (55. l. 7. s.); ebeliel (ebédelj, 55. l. 10. s.), ebyliônk (56. l. 6. s.), ebiľnek (56. l. 21. s.); nekye (55. l. 15. s.); hittegin (itten, 56. l. 6. s.), hot (ott, 57. l. 25. s.), hug (úgy, 73. l. 5. s.), heg (egy 74. l. 1. s.), heghaznak (egyghaznak, 75. l. 31. s.); mine (mene, 56. l. 8. 31. s.), minenek

(menének, 56. l. 19. 27. s.); ebidnek (56. l. 11. s.), finie fleg (56. l. 20. s.), zarandykoth (zarándokot, 73. l. 11. s.); taly (tál, 56. l. 14. s.), kőrnöli (56. l. 20. s.), kely (kell, 56. l. 29. s.), yoly (jól, 57. l. 19. s.); viradolan (57. l. 4. s.); mikort (73. l. 15. s.), inneten (74. l. 15. s.); hees (hős, ifjú, 74. l. 5. s.); tyzteecz (tisztíts, 83. l. 33—34. s.), zabadeecz (83. l. 34. s.) stb. E csekély tarlózás is mutatja, hogy a Lobkowitz-codex értékesebb nyelvelméleink közé tartozik.

A **Batthyányi Codex**, melyet erdélyi püspök korában gr. Batthyány Ignác juttatott a gyulafehérvári püspöki Batthyányi-könyvtárba, elejétől végig egy kéztől eredő nagy rideg újgót betűkkel írt 225 ívrétű papiros levélből áll; mai 340. és 341. lapja közt 6 levélnyi (12 lapnyi), valamint 384. és 385. lapja közt 1 levélnyi (2 lapnyi) hézag, a végén pedig nem tudni hány levélnyi hia. A 159. levél (317—318. lap) nagyobb alsó része ki van vágva, de szerencsére üres volt, a mint a 318. lap megmaradt felső része ma is üres. Írástalan még a 16., 32., 54., 102., 170., 206., 346. és 382. lap. A 391—392. lapot az eredeti kéz csak kivonalozta hangjegyek számára; későbbi kezek irkáltak rá. Az 1., 3., 17., 25., 27., 33—46., 47., 49., 51., 58., 61., 65., 67., 70., 73., 76., 79—82., 85., 91., 93., 95—101., 115., 116., 119., 120., 130., 132., 135., 136., 138., 140., 144., 147., 150., 152., 154., 155., 157., 159., 161—162., 171—205., 341—345., 347—381., 383—384., 386., 388., 393—450. lapon a szöveg négyvonalu hangjegyek alá van írva, melyek itt-ott szükség szerint a következő lapra is átmennek. Minthogy kiadásunknak csak nyelvtudományi célja van, e hangjegyeket mellőznie kellett. A codex írása figyelemre méltó szép. Ékes, habár csak téntával rajzolt és festetlen, de többnyire igen izlésesen, egyszer-másszor túlságos gazdagon díszített kezdőbetűk vannak az 1. (U), 3. (A), 17. (A), 85. (J), 95. (T), 124. (O), 207. (B), 275. (V), 285. (A), 287. lapon (M); díszesnek szánt betű körvonalai, még téntával se cifrázva, a 8., 14., 33., 49., 55., 58., 65., 67., 91., 92., 103. és még sok lapon; téntával vastagon írt nagy betű a 19. (J), 26. (N), 27. (G), 61. (J), 105. (M) és még sok lapon; díszes betű számára üresen hagyott hely a 6., 7., 11., 21., 23., 25., 29., 30. stb. lapon. A codex kötése múlt századbéli, új javítású

gyöngye bőrháttal, bőrvédte sarkakkal. A hátán fölül körülvonalozott czédulka, melyre mint könyvtári jelzet «N 5», ez alá «III», ez alá pedig «10» van írva. Két táblája fa, virágos papirossal borítva; az első táblán magára a virágos papirosra írva ugyanaaz a jelzet, mely a hátán van, mellette szintén a virágos borító papirosra írva ez a szó «Hymnarium». Belül egy-egy szűrágásos fehér borító és védő levél elül-hátul. Az első és hátulsó levelek szélei és sarkai új javítást mutatnak. Gyalulása múlt századi, vörösre festett (már színehagyott). Két fatáblája, melyen még a köldök és két kapocs helye észrevehető, úgylátszik még eredeti kötéséből való. Az ötvenes években valaki elég híven, az írást is utánozva lemásolta a m. tud. Akadémia könyvtára számára.

Toldy Ferencz mindig kitüntette említette e codexet. Mikor leírja (Az ó s középk. magy. nemz. irod. története. 3. kiad. II. köt. 99. l.), «díscodex»-nek nevezi és azt mondja róla, hogy «tartalma és alakja szerint valóságos *karkönyv* (chorale), hangjegyekkel», melynek «íratási kora a XVI. század folyta». Később (u. o. 117. l. így szól: «A breviáriumon alapszik a gyulafejevári könyvtár nagy *hymnáriuma*, tulajdonkép *karkönyve* (Batthyányi-codex), melyben válogatott zsoltárok, az év fő ünnepeire szóló himnuszok, antiphonák és prózák foglaltatnak. Ezen emlék irodalmi tekintetben azért is fő fontosságú, mert sok énekei átmentek a protestánsok liturgiájába is, a római egyházban pedig, bár változtatásokkal, mind máig fenntartották magokat. Vajon nem azon énekek gyűjteménye-e ez, melyeket a magyar egyház 1460 körül vizsgált és jóváhagyott? Egyébiránt becsök, mert különböző írók által dolgoztattak, igen különböző; egészben még nagy gyámoltalanságot árulnak el a formában, s kifejezésben is a gyakran igen költői eredetiek mögött tetemesen elmaradnak.» A codex énekeit másutt is a római breviariumból származtatja. A középkori egyházi költészetről szólva, azt mondja (A magy. költészet története. 2. kiad. Pest, 1867. 96—97. l.): «Fő forrása az egyházi énekeknek nálunk is a római breviár volt. T. i. nagyobb része azon énekeknek, melyek némely régi codexeinkben, de különösen a károlyfejevári könyvtár Batthyányi-hymnáriumában találtnak, abból vették,

s különösen azok verses formái is a középkori deák énekekére képeztettek ki.» A XVI. századbeli egyházi költészet tárgyalásakor újra kiemelve a codex szövege egy részének régiségét, így szól (u. o. 179—180. l.): «Mennyiben míveltetett az *egyházi ének* a katolikusok által e században, meg nem tudom mondani. Ismerek ugyan három katolikus karkönyvet, kéziratban, úgymint a Batthyányi-félét a gyulafejevári, s két mást a sárospataki könyvtárban, melyek kétségkívül ez időszakból valók, de szövegök részben kétségkívül nagy régiségre, tehát a megelőző időszakra mutat, s bajjal állítható: járúlt-e hozzá e században valami egészen új, s kitől, mikor, s mi, miután sem a különben is csonka codexek, sem az egyes énekek évjegyet nem viselnek.» Ama szavaihoz, hogy az említette kéziratok «kétségkívül ez időszakból valók», ezt a jegyzetet csatolja (u. o. 180. l.): «A Batthyányi is, mely régiebbnek tartatott volt, s melynek e helye; „Hogy a mi nyomórúlt országunkat pogány kéztől megszadítsd” mutatja, miszerint az 1541 után íratott.» Mind ebből látni, hogy Toldy Ferencz véleménye szerint a Batthyányi Codex katolikus, de tulajdonkép nem hymnarium, hanem karkönyv (chorale), melynek forrása a római breviarium, szövege részben igen régi és így jelentősége, különösen minthogy sok éneke a protestáns liturgiába is átment, a katolikus egyházban pedig mind máig fenntartotta magát, igen nagy, írása azonban csak 1441 utánról, de a XVI. századból való.

Azért idéztem ezeket és foglaltam egybe, mivel Toldy véleményének némiben magam is kénytelen vagyok ellentmondani, de kiváltkép, hogy Kálmán Farkas a legmerészebb és csekély kivétellel a legalaptalanabb állításokat veti ellene. Előljáró beszédkép ment világgá 1883-ban a «Protestáns egyházi és iskolai lap» XXVI. évfolyama 687. lapján a következő hír: «Érdekes irodalomtörténeti ujdonsággal lepett meg bennünket t. munkatársunk *Kálmán Farkas*, ki a dunamell. ker. gyűl. alkalmával a bpesti különböző k.-tárakban énektörténelmi adatok gyűjtésével foglalkozik. Megvizsgálta u. i. a *Toldy* után az irod. tört. által XVI. százai maradványul és pedig *pápista hymnarium* gyanánt tartott *Batthyányi* és *S.-pataki Codexeket*, egyelőre röviden kimondja,

miszerint azok *nem XVI. százaiak, nem is pápista hymnariumok, hanem a Gelei-Rákóczi Graduál megjelenése »(tehát 1636)«* után másolt (úgynevezett) *református írott Graduálok*. Nagy érdekléssel várjuk t. barátunktól a tüzetes ismertetést.» A kinek csak egy kis szeme van a régi írásra és csak némi jártassága is a hajdani magyar orthographiában, ha látta a Batthyány Codexet, nem olvashatta mosolygás nélkül, hogy e codex jó mélyen a XVII. századból való legyen. A «tüzetes ismertetés» (A Batthyány Codex u. o. 996—1003 l.) meg éppen 1650 utánra tette. De lássuk Kálmán Farkas állításait rendre. Legelőször is ismétli, hogy «ez a Codex se XVI. százai, se pápista hymnarium, hanem a XVII. századból a Gelei-Rákóczi Graduál megjelenése (1636) után írott ref. Graduál, vagyis *református rituális könyv*» (996. l.). Azután így fog a bizonyításhoz: «Ha Toldy e Codexben a rituális hymnusokat figyelmére méltatja, eredetüket, megjelenésüket kutatja; ha végire jár annak, hogy a rituális hymnusok elseje, az *„Új világosság jelenék“, 1636-ban, a Gelei-Rákóczi-Graduálban jelent meg először*: mindjárt átlátta volna, hogy e Codexet a XVI. százba tenni nem lehet» (997. l.). Ez állítását meg így támogatja: «Hogy e hymnus ott jelent meg először, bizonyítja az, hogy az 1636. előtt megjelent írott Graduálokban sem pedig a XVII. és XVI. százai Cantionalékban (Gönczi, Bornemisza, Csáktornyai, Huszár stb.) sehol nem található. Írta: *Vékei* (a versfőkből). Erről a Vékeiről régebben sokan azt tanították, hogy a régi Cantionaléban levő hymnusokat egész a 64-ig ő írta volna. Ezt nemcsak felteszi, sőt meg is erősíti Szrógh János is, *„XII Óra“* című, igen becses énektanító könyvében (Veszprém, 1804). De ez nem lehet. A többi 63 hymnus közül több előjön az *Oreg* megjelenése előtt született Graduálok s Cantionalékban, sok éppen a XVI. százban, míg az *„Új világosság“* egyedül és legelőször az *Öregben* jön elő. *Im, tehát ez az egy hymnus is megmutatja már, hogy a Batthyány-Codex nem a XVI. századból való.* De majd megmutatja még több is!» (998. l.). A «még több» a következőkből áll: 1. «2. Ad eadem: *Csillagoknak teremője*. Ha ez a Codex XVI. százai volna, így kellene lenni az első sornak:

Hugyak felséges szerzője, mely szószerinti fordítása az eredeti *Conditor alme siderum* szövegnek. Így láttam én azon Codexekben, melyek a középkori fordítás szerint vették át, s eleinte épen nem tudtam miért fordítá a magyar fordító a *Siderum* (csillagoké vagy csillagoknak) szót *hugyaknak*; míg nem (elszigetelt helyzetemnél fogva) sok és hosszas tapogatódzás után rájöttem, hogy régenten a magyarok a *csillagot hugynak* hívták. Ezt megerősíté Szilády Áron, a 'Régi magyar költők tára' (Budapest, 1877.) I. kötete 355. lapján, e hymnushoz adott kitűnő magyarázatában. A későbbi Graduálok a Székely-féle *Csillagoknak teremtője* kifejezést vették át» (999. l.); 2. «Hymni quadregesimales: Hallgassuk figyelmesen mire Pál apostol *intsen* (nem is *intzen*, mint a XVI. százban), sorrendben az Öreggel» (1000. l.); 3. «Vita Sanctorum: *Udvözlégy Krisztus ez világnak ura*, ez nincs meg az Öregben, de láttam több XVII. százi írott Graduálban, ez nem volt rituális ének, a XVI. százban nyoma sincs még» (1000. l.); 4. «Uj évi invocatió: *Ez esztendő megáldjad, husvéti: Ez husvét ünnepében, pünkösdi: Ez pünkösdi ünnepében*. Ha semmi nem, *ez a három ének kétségbevonhatlanul bizonyítja, hogy e Codex a Gelei-Rákóczi-féle Öreg Graduál megjelenési éve, azaz 1636. utáni időből, tehát nem a XVI. százból való, s hogy nem pápista, mutatják a benne foglaltató magyar nyelvű zsoltárok, hymnuszok, s az eddigi és ezután bőven következő rituális ceremoniálék, mert: 1. Történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István írta, szerzette. 2. Hasonlókép, hogy ez énekek az 1636-iki Öreggraduálban jelentek meg először. 3. Lélektanilag lehetetlen is, hogy kéziratban csavarogtak volna a két magyar hazában, mert az 'Erdélyi Orthodoxus Püspök' nem szokta kiadni, mielőtt az ő előde Keserői Dayka által kezdett, s az ő általa — a két nagynevű fejedelem Bethlen és Rákóczi pártfogása s költségén — bevezették Öreg-Graduálban, annak igazán méltó ékességére — megjelentek volna. Ha semmi más jel nincs e Codexben e három éneknél, — ez a három ének ékebben s igazabban beszél a világ minden irodalom-történeténél, ezek maguk megmondják: *mi ez a könyv?!*» (1001—1002. l.). A codex református voltának*

kimutatására még ezeket említi (1002. l.): «Sequuntur Cerimoniae de sacro-sancta Coena Domini. (Csak ezt nézte volna meg Toldy, mindjárt meggyőződhetett volna, hogy e Codex nem „katholikus karkönyv”!), „Alius: Urunk végvacsorájára. (Ezt már a nagy Toldy sem nézhette pápistának, mert ilyet Róma nem tűr!)». Hogy a codex az Öreg Graduálnál legalább is 14 évvel fiatalabb, azt így iparkodik bizonyítani: «*És most komoly figyelmet kérek! Karácsonyi invocatio: Karácson ünnepében, Karácson ünnepében, Örvendezzünk szívéünkben.* Ha ettől az énektől kell meghatároznom e Codex idejét, úgy azt mondom, hogy: *1650 év után való.* Fenn tartom ezt az állításomat addig is, míg hivatolt okmánynyal bizonyíthatnám, — most is bizonyítanám, de azon, — már a „Debreczeni Prot. Lap”-ban közlött, — ismertetésem, midőn ez éneket először láttam, *nincs itthon nálam*, egy tanulni szerető fiatal társunknál van, mihelyt megjön, azonnal megmondom az évet is» (1001. l.). Mind ennek koronája: «Különben nyugodjék csendesen a gyulafejérvári könyvtár polcán, *fiatalabb Graduált nála még nem láttam, s előttem csak épen ezért érdekes.* A rendetlen berendezésen túl, más épen nincs benne, a mi a buvár figyelmét magára vonhatná, se egy új hymnus, se egy új dallam, mind csak az a minden jó ízlés előtt kiállhatatlan rituális gajdolás, nyafogás, még csak a *Kyrie puerorum* sincs benne, a melyben legalább igazi szép dallam-menet található. Különben — mint a bemutatott tartalom mutatja — töredék, s részint az Öreg, részint más írott Graduálokból másolva az egész» (1003. l.). «Időkorát tekintve, az elmondott kimutatások szerint, *határozottan 1650 utánról való*» (1003. l.). Így szól Kálmán Farkas, miután egy előbbi alkalommal (u. o. 773. l.) azt is kimondta: «Ugyanazért csak köszönje meg B.» (Bogisich) «ur a Muzeum szívésségét, hogy részére Gyulafejérvárról meghozatta s küldjék vissza a könyvtárba tisztes régiségül, mely irodalom- s istentisztelet-történeti tekintetben megér tán 5 forintot».

Egyetlenegy dolgot kivéve, soha nagyobb garral tájékoztalabbul nem beszéltek. Legelőször is Kálmán Farkas egyáltalában nem illetékes, hogy erről a codexről vagy akármely másról

ítéletet mondjon. Értenie kellene a palæographiához, a régi magyar orthographiához, a régi magyar nyelvhez, és főképp ismernie kellene legalább ezt a codexet meg azonfölül, minthogy a Gelei Katona-féle Öreg Graduálból származtatja, ezt a neki tulajdonított forrását is. Mind ezekben vajmi csekély a jártassága. A Batthyányi Codex írását csak az teheti a XVII. századra, sőt még ennek is a második felére, a ki vagy nem látta vagy nem ért a régi írás tudományához. Minden szakértő egy egész századdal régiebbnek kénytelen ítélni. Hogy Kálmán Farkas mennyire nem tudja a régi írást olvasni, az megtetszik ebből: «Alius. Jövel sz. lélek ur isten, *csak* be a mi sziveinkbe» (1000. l.), a hol a *csak* úgy lett, hogy a codex 90. lapján levő «fzal'» fz-ét *cs*-nek, l'-ét pedig *k*-nak nézte és így a szót szállj helyett hibásan *csak*-nak olvasta. Ez nem esett volna meg rajta, ha értene a régi íráshoz vagy ha a codex igazán abból a korból való volna, melybe ő teszi, mivel ez esetben a szállj á hangja nem a-val, hanem á-val volna jelölve Olvasása hibás voltára még az Öreg Graduál sem figyelmeztethette, mivel itt, mint ő maga is megjegyzi, az illető hymnus nincs meg. Hogyan ismeri a régi magyar orthographiát, az abból a már fentebb idézett mondásából ítélhető meg, hogy az *intsen* szót a XVI. században *intzen*-nek írták volna (1000. l.). Biz így abban a korban soha se írták, hanem *cz*-vel, *ch*-vel, *l*-hez hasonló alakú *cs* jelentésű külön betűvel, és legfeljebb még *é*-vel. A codexben egyébiránt (47. l.) nem *intsen*, hanem *inczen* van. A régi magyar nyelvben való jártasságáról az ád képzetet, hogy szerinte, mint már szintén említve volt, a Conditor alme siderum a XVI. században csakis «*Hugyak* felséges szerzője», nem pedig «*Csillagoknak* teremője» lehetett volna (999. l.). Minthogy e helyen a Régi költők tára I. kötetére hivatkozik, meggyőződhetett volna arról is, hogy itt a 188. és 189. lapon az Ave maris stella közvetetlenül egymás mellett így van magyarul: «O istennek kögyelmes anyja, Ki vagy tengőri *csillag*» és «Idvezlégý tengernek *hugya*». Amaz az 1513-ról való Czech Codexből, az utóbbi az 1494 utánról való Festetics Codexből van közölve. Látni való, hogy a *csillagok* miatt a Batthyányi Codex bátran a XVI. század

elejéről való is lehetne. Már most lássuk mennyire ismeri a codexet meg az Öreg Graduált. Ki kell mondanom, hogy a codexet soha még csak nem is látta. Kitűnik ez kézzelfoghatóan abból a tartalomjegyzékből, melyet közöl. A tartalom egymásutánjáról ezt mondja: «A Codexben a zsoltárok vannak elől. Én ebből azt következtetem, hogy mind a beköttető könyvtárnok, mind a könyvkötő ügyetlen, s e nemben tanulatlan emberek voltak. *Egy példát se látunk arra, hogy a zsoltárok állnának első helyen a Graduálokban*; minden Graduál így kezdődik: *Incipiunt hymni de adventu dmni*, a zsoltárok pedig *hátral vannak*, s nagyon természetes is, mert az illető ünnepre rendelt ceremonia szerint az előlkántáló papnak több ízben kellett némely zsoltárokat felolvasni (miként ezt megírtam a kolozsvári „Prot. Közlöny” múlt évi utolsó számaiban, a karácsonyi cerimóniánál), s természet szerint biztosabban fordíthatott *jobb kézzel hátra*, az illető zsoltárra, mint *ballal előre*; de meg nem a zsoltár-olvasáson kezdődött az istentisztelet, hanem a kiszabott invocatió és hymnus intonálásával» (997. l.). Továbbá említi (1002. l.), hogy az Ant. Communes után következik a Canticum Mariæ és hogy «ezután megint Zsoltárok jönnek» 103-tól 147-ig. Miután pedig ismételte: «Mint mondók, a ki a könyvkötőnek adta, — az ily Codexekkel teljesen ismeretlen, s e nemben — bocsánat a kifejezésért — tudatlan ember volt» (1002. l.), befejezésül még egyszer így szól: «A rendetlen berendezésen túl más épen nincs benne, a mi a buvár figyelmét magára vonhatná» (1003. l.). Mind ebből, «komoly figyelmet kérek!», egy szó sem illik magára a Batthyányi Codexre. Ezt tehát Kálmán Farkas nem láthatta. A mit ő látott, az csakis a codexnek az Akadémia könyvtárában levő másolata lehetett, mely az ötvenes években készült; mert csak ebben a másolatban volt még akkor a 207—286. lap (az 1—96. zsoltár és a Canticum Zachariæ) az 1. lap (Incipiunt Hymni de Adventu Domini) elé kötve; de most már az eredetinek rendje szerint van megigazítva. Magában a codexben az a hiba nem volt soha! Kálmán Farkas tévedéseit azonban még a másolat sem menti ki, mert ebben is csak «fzal’» meg «ínczen» látható, és mert nincs megmásítva

benne az eredetinek orthographiája, sőt még az írás is elég ügyesen utánózva van. De bár olyan hű volna is ez a másolat, hogy össze lehetne téveszteni az eredetivel, honnan tudhatta volna azt Kálmán Farkas, mikor csakis amaszt látta? Az eredetinek látása és beható vizsgálata nélkül lelkiismeretes kutató a legkitünőbb másolat alapján sem mer döntő ítéletet kockáztatni. Kálmán Farkas pedig nemcsak hogy az eredetit nem látta, hanem még a másolatot sem vizsgálta meg kellően. Ép oly fölszínesen ismeri aztán az Öreg Graduált. Ime néhány példa. Miután megemlítette a «Jefus Chriftus mi mennei eg Melfterwnc» kezdetű himnust, mely a codexben a 138., az Öreg Graduálban pedig a 192. lapon kezdődik, ezt az észrevételt teszi: *«Eddig épen azon rendben következett minden, a mint az Öreg Graduálban található»* (1000. l.). Tehát egész idáig nem vette észre, hogy a codexhez képest az Öreg Graduálban számos előre- és visszaugrás van. A darabok kezdete szerint így felelnek meg egymásnak a lapszámok: Cod. 14., 17., 19., 21., 23. lap = Ör. Grad. 5., 26., 7., 6., 27. lap; — Cod. 72., 73., 76. lap = Ör. Grad. 90., 190., 92. lap; — Cod. 136., 138. lap = Ör. Grad. 197., 192. lap. Ebből kitűnik, hogy Kálmán Farkas nem ismeri pontosan az Öreg Graduál rendjét. Máskor meg eltérést lát, a hol nincs. Szerinte (999. l.) az «Az Iduezitót regenten» kezdetű himnus (Cod. 8—11., Ör. Grad. 4—5. l.) 13. versszakában a «Legen az fzwznek elele» szavak helyett az Öreg Graduálban «legyen a Jézus élete» van, holott itt is csak «Légyen az Szűznek élete» olvasható. Azután azt állítja (1000. l.), hogy a «Vita Sanctörum» föliratu és «Iduöz leg Chriftus ez vilagnak ura» kezdetű ének, mely a codex 73. lapján kezdődik, «nincs meg az Öregben», pedig megvan itt is egész terjedelmében a 190—192. lapon. Hasonlóképen állítja (1001. l.), hogy a codex 140—143. lapján levő «Iduez leg irgalmas Iften» kezdetű himnus az «Öregben nincs», noha ez is csak megvan itt a 147—148. lapon. Ugyanazt mondja (1001. l.) a codex 157. lapján olvasható «Halat adgunk minnaian»-ról, a mely meg épen kétszer is megvan az Öreg Graduálban, először a 46.^a), másodszor a 265.^b) lapon. Gyakran csak «némi különbséget» lát, a hol valósággal igen nagy van.

Igy pl. ezekben (1000—1001. l.): «Oh diczőfeges fz: háromlag» (Cod. 91—92., Ör. Grad. 148—149. l.), «Oh felfeges aldót kiral'» (Cod. 122—124., Ör. Grad. 187—188. l.), «Az eezakai fetetfeg» (Cod. 132—134., Ör. Grad. 187. l.), «Oh mi fzent Attank» (Cod. 135—136., Ör. Grad. 196—197. l.), «Jefus Chriftus. mi mennéi eg Mesterwnc» (Cod. 138—139., Ör. Grad. 192—193. l.). Annak megvilágítására, mekkora az a «némi különbség», ide iktatom az elsőt ez énekek közül a Codex és az Öreg Graduál szerint. Azért választom ezt, mivel legrövidebb és mivel ennél azt a «némj különbséget» Kálmán Farkas csak épen «az 1. versben» (nyilván versszakban) vette észre. Az egymás mellé állítás azt is illusztrálhatja, melyik orthographia régibb, vajjon az Öreg Graduálé vagy pedig a Codexé, s így melyik mű készülhetett a másik után.

A Batthyányi Codexben így van: Oh diczőfeges fz: háromlag, es tökelletes eggefeg, hitetlenfegnek fetetfegéből, kerwnc mens ki minket. — O teremő Atta Iften, Iduetzitő fiu Iften, vigafztalo fzent Lelek Iften, otalmaz minket gonofztol. — Diczeret neked Attanak, es te fiadnac Chiftufnac, fzent Lelekkel egetemben, moft es öröckön öröcke.

Az Öreg Graduálban meg így: OH te dicső fzent Háromfág és tökelletes igaffág, kérünk tölünk az hamiffág, távozzék és minden hiufág. — Oh teremő Atya Iften, és megh váltó Fiu Iften, fzentelő fzent Lélek Iften, légyen áldáfod népeden. — Tied légyen az dicsőfeg földön, mennyen az tilztfeg; mert egyedül vagy oly felfegh, kit nem imádni nagy vétleg.

Ime ennyire jártas Kálmán Farkas a régi írásban, régi orthographiában és régi nyelvben, ennyire ismeri a codexet és Öreg Graduált. Ekkora tehát a tárgyi illetékessége; lássuk mekkora a logikai. Alkotott magának valami újdonaúj és rendkívül könnyű korhatározó módszert. Alapja az, hogy a datálatlan mű szükségképen újabb a datáltnál. Így a datálatlannak ismert Batthyányi Codex természetesen újabb a datált Öreg Graduálnál, sőt még egy 1650-ről való munkánál is. Egy-egy közös darab elegendő ennek kimondására. Ez vagy az a darab a Batthyányi Codexen kívül nem található hamarabb mint az 1636-ban megjelent Öreg Graduál-

ban vagy abban az 1650-ről való munkában. Ezek a darabok tehát, így szól az ítelet, először az Öreg Graduálban meg abban a másik műben fordulnak elő, «jelentek meg» először. Így, quod erat demonstrandum, a Batthyányi Codex 1636, sőt 1650 utánról való. Hogy a datálatlan könyvnek a datáltnál nem kell szükségképen újabbnak lennie, hanem absolute tekintve ép akkora valószínűséggel lehet régibb is és hogy ennél fogva ama darabok talán nem az Öreg Graduálban és abban az 1650-ről való műben, hanem megfordítva a Batthyányi Codexben «jelentek meg először», az a gondolat Kálmán Farkast egy pillanatig se háborgatja. De még ha állna is, a mi nem áll, hogy a datálatlan könyv szükségkép újabb a datáltnál, még mindig nagy kérdés volna, hogy a Batthyányi Codexnek ez meg az a darabja a XVI. századi graduálokban és cantionalékban nem fordul elő; mert hát, mint fentebb láttuk, Kálmán Farkas a codexnek több darabját nem látta meg az Öreg Graduálban sem, noha mind megvan benne, egy meg épen kétszer is. Hátha azokban a XVI. századi graduálokban és cantionalékban is csak olyan jártas mint az Öreg Graduálban? Azután pedig fennmaradtak-e, valahány csak volt, az összes graduálok és cantionalék? Nem pusztulhatott el egy se, melyben a Batthyányi Codex kérdéses darabjai meglehettek? Látni való, hogy Kálmán Farkas korhatározó módszere még akkor is igen gyarló maradna, ha a'ap-nézete, mely szerint a datálatlan könyv újabb a datáltnál, helyes volna, és még a személyes tévedés lehetősége is ki volna zárva. Ő azonban annyira bízik benne, hogy még az első hymnus (Uy vilagoffag ielenek) versfőiből kisütött Vékeit is jóval fiatalabbá akarja tenni, mint a milyennek eddig tartották; mert hát az a hymnus ő szerinte «egyedül és legelőször az Öregben jön elő». Egyetlen egy argumentuma van, mely ellen logikai tekintetben nem lehet kifogást tenni. Azt mondja az «Ez eztendőt meg aldod» és «Ez hufuet innepeben» és «Ez Pünköfd innepeben» (Cod. 159—160., Ör. Grad. 267. b l.) kezdetű invocatiókról: «Történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István írta, szerzette», és «hogy ez énekek az 1636-iki Öreggraduálban jelentek meg először.» Ha amaz csakugyan «történetileg kétségbevonhatla-

nul bebizonyított tény», akkor nincs sok haszna, ha az utóbbit, mivel azok az énekek már nyomtatásban való megjelenésük előtt kéziratban foroghattak, nem fogadjuk is el bizonyosnak. De hát csakugyan tény-e az a «tény»? Maga Kálmán Farkas hangoztatja legerősebben, hogy «a hypothesis, az ,aszongyák', az ,ez mondta, az mondta' nem ér semmit» (1003. l.), és mégis csak így bizonyít: «Történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István írta, szerzette». Ne higyük el, a mit ez vagy az, pl. Toldy Ferencz mond; de tartozó kötelességünk elhinni, a mit Kálmán Farkas állít. Így igen természetesen nem szükséges megmondania, ki, mikor, hol, mivel bizonyította be, hogy azokat az énekeket «Gelei-Katona írta, szerzette». Csak egyet nem érthetni; ha az csakugyan olyan «kétségbevonhatlanul bebizonyított» tény, akkor mi szükség volt annyi kiokoskodott dologra hivatkozni? Tán a kiokoskodott dolog erősebb mint a tény? Érezte nyilván Kálmán Farkas is, hogy a dolog nem olyan nagyon «kétségbevonhatlan». Annyi bizonyos, hogy maga Geleji Katona István nem vállalja el azt a három éneket. Az Öreg Graduál elé írt «ajánló levele» utolsó előtti lapján ezt vallja: «Avagy némelyeket magam elmémmel szerzettem hozzá, mint az minden Vafárnapokra való Responforiakot, Verficulufokot, és Benedictiokot, avagy az egész énekléft bé rekefztő Áldáfokot, az mellyekben az egész elztendőt által való Euangeliumoknak summájokot, és velejeket, rhythmufonként rövideden fontos szókkal bé foglaltam, az mellyek soha még eddig egy Graduálban sem láttattak, mert ugyā nem-is vóltak. Olvadd meg őket az Graduál végén, f-ugy tégy ítéletet felőlők, és valamig te szépbeket, és jóbbakot nem írsz, addig soha ne otsárollyad. Az én ítéletem szerént az Graduálnak egészfégehez azok-is szűkfegesképpē kívántattak, mert tsak az jeles üdnap napokra vóltanak, f-az Vafárnapokra penig nem». Geleji Katona világosan csak hármat mond a maga szerzésének: «az minden Vafárnapokra való Responforiakot, Verficulufokot, és Benedictiokot». Ezeket meg is találjuk az Öreg Graduál legvége felé (Responforia Dominicalia 224—240., Verficuli Dominicales 241—252., Benedictiones five Vota Domi-

nicalia 252—264. b 1.). A három exordium vagy újévi, husvéti és pünkösdi invocatio, melyet Kálmán Farkas oly határozottan Geleji szerzésének állít, a bevallottakon túl abba a négy lapnyi részbe esik, mely a könyvet befejezi. E rész vegyes függelék és a benedictióktól, az utolsótól, a mit Geleji a maga szerzésének vallott, külsőkép is élesen elválík. Addig az egész könyvön végig minden lapon volt tartalommutató; e négy lapon többé ilyen nincsen. Ha a benedictiókhoz kellene számítani, a mi ellen tartalma is tiltakozik, akkor a «Benedictiones five Vota Dominicalia» tartalommutató itt is folytatódna. Már kezdete is hangosan int, hogy az e részben foglaltakat ne tartsuk Geleji szerzésének. Élén találjuk a katolikus egyházban ős idők óta használatos Grates nunc omnes magyarját, mely még mint fordítás se lehet Gelejié, mivel azonos formában megvan a könyv eleje felé is (46. a 1.), tehát abban a részben, mely a mindenünnen összehordott írott graduálokból szerkesztett és Bethlen Gábor költségén készült nagy írott graduálból való. E részt a körülmények ép úgy kirekesztik mint Gelejinek világos szava. Még ha a kérdéses három darab nem volna is exordium, hanem responsorium, versiculus vagy benedictió, akkor se lehetne Geleji szerzése, mivel világosan «jeles üdnap napokra» (újévre, husvétra, pünkösdre) való, melyekre ő nem készített se responsoriumokat, se versiculusokat, se benedictiókat, mivel «az jeles üdnap napokra vóltanak». Geleji csak a mire nem talált, «az Vasárnapokra» szerzett «Responforiakot, Versiculufokot, és Benedictiokot»; minden egyebet elutasít magától. De hát Kálmán Farkas még magánál Geleji Katona Istvánnál is jobban tudja a dolgot. Neki «történetileg kétségbevonhatlanul bebizonyított tény, hogy ez énekeket Gelei-Katona István írta, szerzette», és «hogy ez énekek az 1636-iki Öreggraduálban jelentek meg először».

Tehát Kálmán Farkas ama nagy hűhóval világga bocsátott állítását, hogy a Batthyányi Codex 1636, sőt 1650 utánról való, épen semmi sem igazolja, míg a codex írása és orthographiája a leghatározottabban ellene szól. A nagy fölfedezés után ott vagyunk, a hol voltunk Toldy korában, a ki, mint már láttuk, a

Batthyányi Codexet igen helyesen 1541 után «a XVI. század folytára» tette. De az időt jóval pontosabban is meghatározhatjuk. Ismeretes dolog, hogy az írás szépsége a XVI. század utolsó negyedében, a nyomtatásnak mind nagyobb terjedésével nagyon hanyatlott és már azt a folyó characteret vette föl, melyet nagyjában majdnem az egész XVII. században mutat. A codexnek szép újjót írása ennél jóval régebbre, a tartalommal egyezve a XVI. század közepére utal. Ezt teljesen igazolja egy bejegyzett évszám, melyet még eddig senki se vett észre és magam is csak akkor fődöztem föl, mikor a kor kérdésére nézve már tisztában voltam. Ez évszám nem az eredeti kéztől, hanem azon korbelitől ered. A 273. lap külső kettős határvonala közébe lábbal befelé ez van írva: «Os homini sublimē dedit cœlum qe tueri O mihi præteritos referat si Jupiter annos 1563». Ez évszámban az 5 azzal a némileg 7-hez hasonló, a 6 pedig azzal a horpadt hátú jeggyel van írva, mely a XVI. századból minden palæographus előtt ismeretes. Mikor e bejegyzés belekerült, a codexnek már készen kellett lennie. E szerint írása 1541 és 1563 közé teendő. Amannál nem lehet régibb, mivel a «Litania maior»-ban már benne van: «Hog az mi nómorult orfzagunkat az pogan keztl meg szabadiczad» (45. l.); emennél nem lehet újabb, mivel különben nem kerülhetett volna bele 1563-ról való bejegyzés. Így az időköz, melyre tehetjük, nem tesz ki egy negyed századot se és az írással, orthographiával, nyelvvel és tartalommal teljes megegyezésben szintén a XVI. század közepére utal. Csak Kálmán Farkas nem tudja elég hangosan mondani, a menyiben nem is cursiv vagy ritkított, hanem vastag betűvel hirdeti, hogy a Batthyányi Codexnél «fiatalabb Graduált nem látott» s hogy «előtte csak épen ezért érdekes». Pedig fő nevezetessége épen abban rejlik, hogy eddigelé a legrégebb graduál, és hogy minden valószínűség szerint még régiebbet már nem is fogunk fölfedezni. Mert abban mégis Kálmán Farkasnak van igaza, hogy a Batthyányi Codex nem katolikus hymnarium vagy pedig, mint Toldy Ferencz állította, katolikus karkönyv (chorale), hanem református rituális énekes könyv, református graduál. Mindamellett hogy Kálmán

Farkas szerint «irodalom- s istentisztelet-történeti tekintetben megér tán 5 forintot», a codex fölötte fontos, rendkívül becses. Toldy Ferencz igen helyesen ismerte föl Janus-fő természetét; egyik arcza a régi, másika az új egyház felé fordul. Még abból az időből való, mikor a két egyház olyan nagyon még el se vált egymástól, sőt egy templomban is végezte istentiszteletét, mint az első keresztények is még a zsidókkal együtt a jeruzsalemi templomba jártak imádkozni. Így pl. Sztárai Mibály idejében Tolnán mind a két felekezetnek a főtemplomban volt az istentisztelete. «Sztáraitra nézve is jellemző az», mondja Szilády Áron (Régi magy. költők tára. V. köt. Budapest, 1886. 309. l.), «a mit Skaricza a tolnai templomnak ezen közös használatáról 1553-ból följegyzett. Azt írja ugyanis, hogy szokása volt Sztárainak a domonkosrendi katolikus plébános «Józsa prédikációjára, ki közvetlen ő előtte, ugyanazon templomban tartotta beszédeit, egy-egy tanuló ifjút beküldeni, a ki az ott hallottakat, tőle telhetőleg szószerint följegyezte. Sztárai azután átvette a jegyzeteket s nyomban utána tartván prédikációját, annak folyamán élesen támadta és czáfolta meg az az által mondottakat. Beszéde rendesen főkép a mise, a pápa és a szerzetesek ellen irányult». Sztárai idejében, melybe codexünk írása is esik, e háromnál és még a papi nótlenségnél egyébre nézve alig is volt különbség a két felekezet közt. Dogmatikus szörszálhasogatásokkal még nem bibelődtek; sokkal gyakorlatibb dolgok érdekelték. Azért az új egyház minden lelki furdalás nélkül átvehette majdnem az egész katolikus ének-, zsoltár-, imádság- és szertartás-készletet, s a régi egyház hívei is igen sok új éneket fogadhattak el viszonzásul protestáns atyjukfiaiától. Toldy Ferencz helyesen mondja az új egyházzal (A magy. költ. tört. 180. l.): «Eleinte az, úgy mint Németországban, csak a katolikus énekkészlethez folyamodott, s részint a régi magyar templomi hymnusokat vette át, hol szóról szóra, hol némi változtatásokkal; részint új fordításokat készített». Szavait teljesen igazolja a Batthyányi Codex. A római egyházban régtől fogva énekelt latin hymnusok közül tömérdek soknak találjuk itt a magyar fordítását; így megvan pl. a Verbum supernum prodiens

(6—7. l.), Deus creator omnium (11—13. l.), Conditor alme siderum (14—15. l.), Veni redemptor gentium (19—20. l.), A solis ortus cardine (kétfélekép, 23—25. és 26—27. l.), Pange lingua gloriosi (61—65. l.), Vexilla regis (65—67. l.), Aurora lucis rutilat (67—69. l.), Festum nunc celebre (79—82. l.), Jesu nostra redemptio (83—84. l.), Veni creator spiritus (85—87. l.), Salve rex misericordiae (93—94. l.), Te deum laudamus (95—101. l.), O pater sancte (135—136. l.), Corde natus ex parentis (150—152. l.), Lucis creator (152—153. l.), Jam ter quaternis trahitur (154—155. l.) stb. Hogy ezek közül a Veni redemptor gentium (19—20. l.), A solis ortus cardine (23—25. és 26—27. l.), Pange lingua gloriosi (61—65. l.) és több effélék fordítása, a hol föllengős szavakkal van dicsőítve Krisztus anyjának, a «tífzta fűz»-nek, «fűz» Máriának szeplőtelenisége, nem a reformatoroktól ered, hanem régiebb időből való és így magyarul is a katolikus énekkészletből van átvéve, az nem csak lehetséges, hanem igen valószínű. Legalább az, a mivel kimutathatólag maguk járultak a magyar énekek szaporításához, mint pl. Uy vilagoffag ielenek (1—3. l.) és Sok náua-lankban Attankhoz kialczunk (147—149. l.), melyeknek versfőiből UEKEI (Vékei) és STIPANVS (István) nevek fejthetők ki, Máriáról egyáltalában még csak említést se tesz. A Veni creator spiritus (85—87. l.) nagyon világosan mutatja, hogy már régiebb magyar fordításnak a másolata. Mert 2. versszaka végére csakis hibás másolásból kerülhetett a «lelki keñerűnk», mely helyett «lelki kenetűnk» kellene, a mint hogy a Keszthelyi Codexben e helyen (Nyelv-emplékt. XIII. k. 313. l.) csakugyan «lelky kenethnek» olvasható, mivel a latin eredetiben «spiritalis unctio» és nem «spiritalis panis» van. Fordítás révén nem juthatott «kenetűnk» helyébe «keñerűnk», mivel «unctio» nem nézhető «panis»-nak; ellenben «kenetűnk» elég könnyen olvasható «keñerűnk»-nek. A hibás olvasást előmozdithatta az is, hogy az alapul szolgáló magyar szöveg talán egyáltalában nem különböztette meg az *ny* hangot, a mi csak annál nagyobb régiségére mutatna. Kétségtelen katolikus eredetű a zsoltárok fordítása (207—340. l.). Nem akarok túlságos nagy fontosságot tulajdonítani annak, hogy e fordítás mennyire szabad.

Még akkor a protestantismus, kivált nálunk, az eredetihez ragaszkodó pontos hűséget, ha törekedett is rá, a gyakorlatban nem követelte teljes szigorúan. Ez azonban csak már meglevő, azonnal használatra kínálkozó fordításról áll, melynek az új egyház még fejletlen organisációjában gyakorlati szükségből könnyen megbocsáthatta, a mit új fordításnak épen nem nézett volna el és a mit ilyen maga sem engedett meg magának, a mint hogy minden protestáns új (akár teljes akár részbeli) bibliafordítás már akkor is a latin Vulgatától az eredeti nyelvekhez fordult. Tehát csak megtűrésről lehet szó és így a fordítás szabadsága nézetem szerint elég nyomós bizonyíték katolikus eredete mellett. Még valószínűbb teszi ezt a szabadság igen nagy foka. Az V. zsoltár 7—9. verse (213. l.) pl. nagyon távol esik nem csak a héber eredetitől, hanem még a Vulgatától is. Továbbá lépten-nyomon igen föltűnő, hogy úgy mondjam, anachronismusokkal találkozunk. Így előfordulnak ilyenek: «Szent Lelekkel meg vilagofodot hű keresztenek» (224. l. XIX. [kath. XVIII.] zs. 19. v.), «Ekefb az Chrifus emberfegenek abrazatta», «Meg telek fz: Lelekkel az ő fzaia», «Annak okaert alda meg teged az attá Isten vigaffagnak fz: Lelkeuel», «az te hieidnek fziuekből es az aňafzenteğhazbol», «Allapek az aňafz: eghaz iob kez felől», «Halgaffad hű kereszten az Istennek igeiet», «A hű keresztennek minden tífzteflege az ő tífzta lelki efmereti» (246—248. l. XLV. [kath. XLIV.] zs. 3., 8., 9., 10., 11., 14. v.). «Mert igen dragalatós az ő lelkenek valtíga az Chrifus» (252. l. XLIX. [kath. XLVIII.] zs. 9. v.), «Es mindenkoron fel magasztalónak ur Isten kik fzeretik az te fzent fiadot» (274. l. LXX. [kath. LXIX.] zs. 5. v.), «Meg eskűuek ezen az Attá Isten es eskűuefet foha meg nem banná: Hőg te ur Jesus Chrifus örőcke valo papfagot vífelfz Melchisedek papnak rendi fzerent. Oh ur Jesus Chrifus az te fz: Attad kiuel uralkodol egenlő diezőfegben: az ő haragianak napian kereszteniert meg rontá ez földnek kirafit» (292—293. l. CX. [kath. CIX] zs. 4—5. v.). Ilyen még akárhány van. De nem vagyunk a pusztá okoskodásra utalva; vannak mindennél világosabban szóló adataink. Tudvalevő dolog; hogy a Vulgata 10. zsoltárnak egybeköti a héber 10. és 11. zsol-

tárt, úgyszintén 113. zsoltárnak összevonja a héber 114. és 115. zsoltárt, de nyomban 114. és 115. zsoltárnak kétfelé választja a héber 116. zsoltárt, végül hasonlóképen 146. és 147. zsoltárnak ketté osztja a héber 147. zsoltárt, és hogy ennél fogva 10. zsoltára után a hébernél egy számmal hátrább marad, míg a 148. zsoltárnál a számok ismét összetalálkoznak. Minthogy a protestánsok a héber számozáshoz tértek vissza, az első tíz és az utolsó három számot kivéve a katolikus számozásnál mindig egy számmal előbbre vannak. A Batthyányi Codex írója protestáns voltát documentálva a protestáns számozást alkalmazza. Csakhogy öt helyen megfélekezve a protestáns számozás szerint 31., 33., 43., 96. és 97. zsoltár fölé a katolikus 30., 32., 42., 95. és 96. számot teszi. Megjegyzendő, hogy ez öt helyen kivéve az utolsót, mindenik előtt hiányzik a közvetetlen megelőző zsoltár, úgyszintén kivéve a másodikat és negyediket, mindenik után hiányzik a közvetetlen következő zsoltár is. A codex írója tehát tudva katolikus zsoltárfordítást másolt, melyet a lehető legegyszerűbb módon úgy változtatott protestánssá, hogy a 10-en fölül levő számokat mindig 1-gyel nagyobbra tette; de négyszer hézag után, hol az előbb leírt szám nem figyelmeztethette, és egyszer már elkövetett hiba után, mely félrevezette, vigyázatlanul pusztán lemásolta az eredetijében látott számot. Elkövetett még egy másik nevezetes hibát is. Gyanútlanul lemásolta a katolikus 113. zsoltárt (298—301. l.) és számát mechanikusan 1-gyel nagyobbra téve, oda írta föléje, hogy «Pfal. 114.» Nem vette észre, hogy itt a Vulgata nyomán két zsoltár van egyesítve, melyet neki mint protestánsnak el kellett volna választania és a 8. vers után 115. számmal jelölnie. Ez adat még az előbbieknél is hangosabban szól és így nem lehet többé kétség, hogy a Batthyányi Codex zsoltárfordítása katolikus eredetű. A mi a codexnek egy harmad részéről teljesen bizonyos, azt másik két harmadáról is szabad gyanítani, különösen mikor, mint már láttuk, igen fontos indiciumok vannak rá. Kivételt csak nagyon kevés darabra nézve vagyunk kénytelenek megengedni. Ilyenek az «Uy világoffag ielenek» és «Sok náuaľankban Attánkhoz kialezunk» kezdetű hymnuszok

(1—3. és 147—149. l.), melyek már mint Vékei és valami István művei voltak említve; továbbá egy csonka hymnus (385. l.), mely «OH idvőfféges áldozat» kezdettel teljesen, csak a «Meltatlanul ezzel ne ellőnc» szavak kifejejtésével, az Öreg Graduál 244—247. lapján található és dogmatikus okokból nem lehet katolikus eredetű, ha ugyan megvoltak benne az Öreg Graduálbeli hymnus eme szavai: «Bizonyfágot valláft erről télfűnk, szent testének jegyét ha elfűzűk, és szent vérének jegyét ifűzűk, szent haláláról emlékezűnk», és «Hitűnkkel kel Christus testét ennűnk, mert menybe vitetett mi tőlűnk», melyekben igen világosan a református fölfogás nyilatkozik. Az «Vrnak vegh vaczoraiara» kezdetű hymnusról (386—387. l.) azt mondja Kálmán Farkas (id. h. 1002. l.): «Ezt már a nagy Toldy sem nézhette pápistának, mert ilyet Róma nem tűr!» De azt hiszem, hiába olvassa el akárki; nem fogja fölfedezni, mért ne tűrné ezt Róma. Általában úgy áll a dolog, hogy a Batthyányi Codex legtöbb darabjának protestáns volta mellett nem lehet egyebet említeni, mint hogy protestáns könyvben van. Hogy ez mint bizonyíték mennyit nyom, azt világosan mutatják az ugyan abban a protestáns könyvben levő kétségtelen katolikus eredetű zsoltárok. A hol tehát nincs különös ok a protestáns eredet mellett, ott el kell ismerni a katolikus eredetnek is a lehetőségét, valamint megfordítva azt is meg kell engedni, hogy a mi nem specifikus katolikus, az viszont protestáns eredetű lehet. Minthogy a Batthyányi Codexben sok az olyan, a mire nézve *sub iudice lis est*, mind katolikus, mind protestáns, szorosabban véve református részről kiváló figyelemre méltó.

A reformátusoknak codexünk még más tekintetben is fölötte fontos, a mennyiben a Késérűi Dajka János és Geleji Katona István szerkesztette híres Öreg Graduálnak nem hogy másolata volna, mint Kálmán Farkas állította, hanem egyenesen egyik, még pedig legrégibb forrása. Tudvalevő dolog, hogy az Öreg Graduál az egyetlen nyomtatott graduál; előzői és követői mind csak írottak voltak; sőt eredetileg maga az Öreg Graduál sem volt nyomtatásra szánva, és jó ideig szintén csak írva volt használatban. Történetét megtudjuk Gelejinek a kiadást bevezető

ajánló leveléből. Geleji ugyanis régtől fogva bánván a használatban levő graduálok sokféle fogyatkozásait, hibáit és eltéréseit, udvari papsága idejében folyton ostromolta «idvőzült Prædecefforát, Keferüi Dajka János Vramat, az Erdélyi Orthodoxa Ecclesiának akkori ditséretes Püfpökjöket», hogy a kívánatos teljesség, hibátlanság és egység elérése végett reformálja a graduált. Kecerüi Dajka aztán Geleji Katona segítségét is kívánva, végre rászánta magát a nagy munkára. Minthogy a szerkesztés módjáról elmondottak a codex és az Öreg Gradual egymáshoz való viszonyának megvilágítására nagyon szükségesek, ide iktatom egész terjedelmükben. Kecerüi Dajka, így szól Geleji, «meg indula bôldogul benne, f-az Hymnufokot, igen szép Magyarfággal (mert jeles Magyar ember vala) egygyező végezödéfű rhythmufokra, (mivel az ének fzerzésben-is vólt módja) az Deák Exemplarok fzerént, meg igazitá, az mellyek penig Deákul nem találtathattak, azokat az kerelfztyéni hitnek és vallásnak rámájára f zabá, és az notákhoz alkolmaztatott ékes verfekre formálá, mint az ki ólvaffa, f-az előttiekkal ôfzve veti, könnyen meg ifmérheti a' keze szennyét rajtok. Ez annak az Iften felô jámbornak ezen az Gradualon való derekaffab munkája. Ez után ifmet az, hogy az iminnen amonnan Városokrol, még onnan küvôl Magyar orfzágból-is, bé kéregettetett Gradualokból az miénknek hijját ki potolta, és ki töltötte. Végezetre hogy az más fel f záz Sôltárokot, (az mint látom az bôldog emlekezetű Carolyi Cafpar forditáfa fzerént) mivel az előtti Gradualokban tsak egy néhány Sôltárok vóltak (azok-is nem literaliter, hanem tsak periphrafticé, az az, bôvebbedkén való körül járó befzéddele, az mint az kifsebbik Cantionaleban kell lenni) verfenként fzaggtaván az notával való éneklésre egéfzlen le irta, f-az Gradual írónak eleiben adta. Ez minden munkája annak az tudos fő embernek ezen az énekes könyvön. — Az Lamentatiokot, avagy az Jeremias firalmit (mellyeket en nem tudom mi okon vótték vólt fel az mi eleink, hogy az Nagy Héten énekellyék) az Pafsiot, avagy az mi meg váltó Urunk Jefus Chriftufnak értünk való kénfzenyvedéfinek hiftoriáját, az fzent Mathe fzerént, egy Hufvéti üdnepre én corrigáltam vala meg, ofztán tsak abban maradának. Sok rut vétfegeket

hánytam belőlök ki, mind az írának módjára, f-mind az materiára, avagy hiftoriára nézve, mert Szent Mathe szerént volt ugyan az titulusa az Palsionak, de fok volt közzé elegyittetve az több Euangelistákból-is, ugyhogy sem egygyik sem máfik szerént nem volt igazán, hanem egészen le kellett irnom ígéről igére az fzent Matheból, f-ugy kellett ujjonnan meg kótáltatnom. Az Profakot, Antiphonakot, Te Deumot, Litaniát, és több kotás cæromniákot-is nem bántotta, hanē tsak az előtti állapattokban hagyta, maga bizony azokat-is meg ölvasni igen szükfeleges lőtt volna.» Így elkészülvén a munka, Keserői Dajka és Geleji Katona egyszer mutatót vittek belőle Bethlen Gábor fejedelemhez, a ki «ölvaftván igen tetszék neki, és nagyon meg ditséré, f-igéré kegyelmesen, hogy az le irattatása felől illendő gondvifeléssel léfzen, melyet meg-is tselekedett, mert az maga öregbik Cancelláriáján lévő jó kezű Deákkal, régál papyrofra, nagy öreg bőttükkel le iratá, és igen szép aranyafon bé kötteté, tábláit az fzegeleteken ezűtel kazdagon meg boglároztatván, eleit, avagy az fel nyíló felét, meg kaptsoftzatván, az oldala közepire két felől az maga tzimmerét fzegeztetvén». E könyv azonban templomi használatra «képtelen» nagyságánál és ennek megfelelő roppant súlyánál fogva, mely miatt «egy embernek nagy baj» volt «egy helyből más helyben emelni, f-nehéz-is penig, auagy ugyan lehetetlen-is jól ki nyitni», nagyon alkalmatlan volt. Azért Bethlen Gábor utódja I. Rákóczi György, hogy ezen a bajon is segítsen, de legfőképen, hogy még tökéletesbítve több egyháznak használhatóvá tegye, mindjárt fejedelemsége elején elhatározta a munka kinyomatását. A kiadás gondja már «az egygyes H betű»-tól vagyis az 57. laptól kezdve, mivel Keserői csakhamar meghalt, egészen Gelejire szállott. A testes munka nagy ívrét alakban mindössze 200 példányban jelent meg 1636-ban Gyula-Fehérvárt. Rákóczi a nyomtatott Öreg Graduált sajátkezü aláírásával ellátva, ajándékba küldte a hazai nagyobb gyülekezeteknek. A ki figyelembe véve a szerkesztés módjának fentebb közölt leírását, összeveti a Batthyányi Codexet az Öreg Graduállal, azonnal észreveszi, hogy a mi fogyatkozást és hibát Geleji említ, az a Batthyányi Codexben világosan szemlélhető. Itt találjuk a gyarlón

verselt, hiányosan rímelő s latin eredetijükhöz nem nagyon hű fordított himnusokat; a «Deákul nem találtható» nem egészen «az keresztyéni hitnek és vallásnak rájárára szabott» vagyis a református tanításnak nem tökéletesen megfelelő énekeket; a nem teljes számú és nem «literaliter» híven, hanem «periphrafticé» fordított zsoltárokat; még a hibáztatott lamentatiókat és passiót is. A nyers anyag és a földolgozás egymáshoz való viszonyáról elég világos fogalmat ad a fentebb párhuzamosan közölt kis himnus. A codex egynéhány darabját az Öreg Graduál mellőzte. Ezek a következők: «Oeruendessen mar ez uilag» (55—57. l.), «Ióuel szent Lelek ur Iften szal' be az mi sziueinkben» (90—91. l.), «Vilagnac nemes teremőie» (152—153. l.), «Atfa mindenható Iftennek sz: lelke» (158—159. l.), «Karacson innepeben» (159. l.). A többi, természetesen Keserői és Geleji változtatásaival, mind átment az Öreg Graduálba.*) Egynéhány darab ide úgy látszik csakis ebből a codexből kerülhetett. Ilyen mindjárt az első, «Uy vilagoffag ielenek» kezdetű himnus (Cod. 1—3. Ör. Gr. 1—2. l.), mely Kálmán Farkasnak már idézett állítása szerint «az 1636. előtt megjelent

*) Hogy ez irodalomtörténeti és liturgiai tekintetben egyaránt nevezetes két műnek megkönnyítsem az összevető tanulmányozását, mellőzve az aprólékos responsoriumokat, versiculusokat, benedictiókat és antiphonákat (161—205. l.), valamint a számuk szerint úgyszint könnyen megtalálható zsoltárokat (207—340. l.), egyébként teljes jegyzékben közlöm, hogy a Batthyányi Codexnek mely darabja az Öreg Graduálban hol található. A vastag számmal amannak, a vékonygyal emennek lapszámát jelölve, a darabok így felelnek meg egymásnak: 1, 1; 3, 2; 6, 3; 7, 3; 8, 4; 11, 5; 14, 5; 17, 26; 19, 7; 21, 6; 23, 27 és 28; 25, 28; 26, 30; 27, 47; 29, 51; 30, 52; 33, 53; 47, 64; 49, 65; 51, 65; 55, 0; 58, 80; 61, 81; 65, 83; 67, 89; 70, 90; 72, 90; 73, 190; 76, 92; 79, 117; 83, 118; 85, 129; 87, 129; 88, 130; 90, 0; 91, 148; 92, 149; 93, 150; 95, 159; 103, 173; 105, 174; 106, 175; 108, 176; 110, 177; 111, 177; 112, 178; 115, 179; 116, 180; 117, 181; 118, 181; 119, 182; 120, 185; 122, 187; 124, 189; 126, 182; 128, 183; 130, 186; 132, 187; 135, 196; 136, 197; 138, 192; 140, 147; 144, 31; 147, 184; 150, 29; 152, 0; 154, 84; 155, 84; 157, 46 és 265 b, 114; 158, 127, 0; 159, 0, 267 b; 160, 267 b; 341, 131; 342, 33; 344, 34; 347, 10; 351, 35; 356, 98; 358, 104; 362, 120; 367, 131; 371, 154; 376, 69; 383, 152; 385, 245; 386, 237; 388, 238; 393, 273; 439, 249.

írott Graduálokban, sem pedig a XVII. és XVI. százai Cantionalékban (Gönczi, Bornemisza, Csáktornyai, Huszár stb.) sehol nem található». Ilyen továbbá az «Iduőz leg Chrifthus ez vilagnak ura» kezdetű hymnus (Cod. 73—76. Ör. Gr. 190—192. l.), a melynek ugyancsak Kálmán Farkas szerint «a XVI. százban nyoma sincs még». Ilyen végre az «Ez eztendőt meg aldod», «Ez hufuet innepeben» és «Ez Pwñkõfd innepében» kezdetű három invocatio (Cod. 159—160. Ör. Gr. 267 b l.), melyet Kálmán Farkas alaptalanul Geleji Katona István eredeti szerzeményének állított. Mind ehhez járul még a Batthyányi Codex gyulafehérvári provenientiája. Bizonyára nem véletlen dolog, hogy e codex az Öreg Graduál szerkesztése, másolása, nyomtatása és kiadása helyén került elő. Külső és belső okok egyaránt erősítik, hogy a Batthyányi Codex azok közül a graduálok közül való, melyek alapján czimlapjának és Gelejinek vallomása szerint az Öreg Graduál készült. Hogy ennél legalább is háromnegyed századdal regibb és ez idő szerint valamennyi graduál ősenek tekintendő, az becsét csak még inkább emeli.

Mindent összefoglalva tehát az eredmény ez: A Batthyányi Codex ugyan alakja szerint nem katholikus hymnarium, mint régebben hitték, se nem katholikus karkönyv (chorale), mint Toldy Ferencz gondolta, hanem református rituális énekes könyv, közismeretes néven graduál («az mint az notáknak gradufikért híják», magyarázza Geleji); mint Kálmán Farkas állította; de tartalma szerint, minthogy csak igen csekély részben mutat nyilvánvaló protestáns szerzeményt és fordítást, hanem leginkább már készen talált katholikus szerzeményekből és fordításokból van szerkesztve, jóval igazabban mondható katholikusnak mint protestánsnak; korára nézve pedig nem Kálmán Farkas okoskodása szerint 1650, hanem Toldy Ferencz helyes ítélete szerint 1541 utánról, a benne levő későbbi bejegyzés szerint pedig 1563 előtről, tehát középszámmal a XVI. század közepéről való, és így, minthogy minden protestáns bárminemű énekes könyv, mely 1563-nál előbből való volna vagy lehetne, mint Gálszécsi István énekes könyve (Krakkó 1536.), Székely István istenes énekei (u. o. 1538.), melyeknek

egyetlen példánya 1849-ben Enyed égésekor pusztult el, és Kálmáncsehi Márton rituális énekes könyve (XVI. száz.), vagy még vagy már csak hírből ismeretes, a Batthyányi Codex ez idő szerint nem csak a legrégibb református graduál, hanem egyáltalában a legrégibb magyar protestáns énekes könyv. Ime tehát Kálmán Farkas ellenében e codexen is betelt a szentírás szava (CXVII. zsoltár, 22. vers): «A kő, melyet megvetettek az építők, szöglet fejevé lön.»

Codexünk orthographiai tekintetben is nevezetes. Itt szemléljük a nyomtatványokkal terjedő új helyesírást a codexekben dívott régi mellett. Amannak jellemzője az *sz* hangnak *sz*-vel való jelölése. A Batthyányi Codexben már rendes az *sz*; de új voltát elárulva még nem állapodott meg egészen, a mennyiben gyakran szükségtelenül a *z*, sőt kivételesen még az *s* hangot is jelöli (bizodalmunk 2., veszerlez 5., neufzed 9., nefzuen 14., bufzgozagokkal 21., kefzet 63. l.; néfz 5. l.; fzentfzeges 129. l.). Az *sz* mellett azonban föltűnő sokszor találkozunk a régibb helyesírás maradványakép ugyancsak az *sz* hang jelölésére a *z*-vel (zentfegwnc, veszerlez, geriez 5., zŵz 8., 9., 10., zŵletet 10., fzozoloia 13., zŵznek, zŵztól, zŵznek 19., elz 29., tamaztana 55., zazlone 65., zerzel 152., foztalfek, gonozt 153. l. stb.). Régi maradvány az is, hogy a *k* hang különösen a szó végén még gyakran *k* helyett *c*-vel van jelölve (adatec 1., őrc, ioknac 6., attadnac 7., nekŵnc 8., kőnörgwnc 13. l. stb.). Kettőzéskor is az első *k* helyett rendszeren *c*-vel találkozunk (őrccke, ackor 6., őrcckőn őrccke 7. l. stb.). Az átmeneti korszak jele, hogy az *i* és *j* hang, de még megkülönböztetés nélkül, már rendszeren *i*-vel van jelölve (ielenek, regi, igeie 1. l. stb.). E mellett már csak igen gyéren akadunk a régibb orthographia *y*-jára (uy 1., 20. l.), mely néha a két *i* kifejezésére is szolgál (Mys 57. l., a kiadásban Mijs); az újabb helyesírás *j*-jére még nincs példa. Régibb maradvány, hogy a szóelei *v* hang rendszeren *v*-vel, a szóbelsei pedig *u*-val van jelölve (vilagoffag 1., volt, vefz, veheffw, vilag 2. l. stb.; teuelges 1., iöuendöben, kőnueben, teuelgefwnk, kiuel 2. l. stb.); csak elvétve találkozunk szóbelsei *v*-vel, gyakrabban szóelei *u*-val (evangelionnak 1., fziweinket, kedvel, tavoztunc 314. l.; ualhafuk, uag 2.,

uele 3., uoltat 4., uoltabol, uakok, uagunk 5., ueffzwnk, uilagra, uenni 6. l. stb.). Az *u* hang már annyiban van megkülönböztetve a *v* hangtól, hogy következetesen *u*-val van jelölve; talán egyetlen kivétel Vrr (= úr; 46. l.). De az *ü ü* hang kifejezésére még mindig a jóval régibb orthographiából való fölül két, néha egy vonásos *w* szolgál. A *cs* hangot rendszeren *cz* jelöli, ritkábban *ts*. Etymologiai megkülönböztetést bajos volna ebben megállapítani, mivel diczö (3. l.) mellett van ditlöfeg (u. o.), vilagoflits, erőfflits (6. l.) mellett pedig nagy számmal fordul elő az olyan, mint inczen (47. l.), tarczuk (48. l.), kialczunk (50. l.), erőfficzed (58. l.), fordicz, ielencz (74. l.). A többi kétjegyű betűt nem találjuk kiírva, hanem a második jegyet kihagyó jel pótolja; tehát *gy*, *ly*, *ny*, *ty* helyett következetesen *g*, *l*, *n*, *t* van írva. A teljes kiírásra alig van példa; egyszer előfordul nyis (5. l.). Az *ö ö* hang jelölése még *o*, *ô*, *ö* és *œ* közt ingadozik; az első a leggyakoribb; mind a négy jelölés újabb divatú. Az *á*, *é* hangoknak *á*, *é* betűkkel való jelölésére is találunk nyomokat, még ugyan kevesebbet mint az első nyomtatványokban, de még is többet mint a régibb codexekben. Ilyen nyomok: látt (13. l.), mázo (111. l.), halát (113. l.); néfz (5. l.), égh (83. l.), diczöfegüel (96. l.), ég (105. l.), egéfz (115. l.), kéfz (125. l.), egéfz (218. l.). Az elésoroltakból eléggé kitűnik, hogy a Batthyányi Codex csakugyan még orthographiai tekintetben is figyelemre méltó. Ezt azért is kiemeltem, mivel meg vagyok győződve, hogy az orthographiai sajátságok egyes darabok eredetére és korára igen sokszor biztos következtetést fognak engedni. E szempont alkalmazását azonban ezúttal mellőznöm kell. Reményilem, hogy e mulasztásomat még valamikor pótolhatom.

A **Czech Codex**, mint már a bevezető sorokban említettem, most másodszor jelenik meg és így rövid ismertetéssel is beéri. Neve kétségkívül Toldy Ferencztől ered, mert csak ő említi így (Az ó s középk. magy. nemz. irod. története. 3. kiad. Pest, 1862. II. köt. 86. l.); még a tulajdonos könyvtárban is csak mint Kinizsiné imádságos könyvét ismerik mind máig. De méltán illeti a Czech Codex név, mert *Czech János* fedezte föl a nagyfontosságú Érsekújvári Codexszel együtt az érsekújvári ferenczrendi kolostor

könyvtárában. A fölfedező mind a két kéziratról kimerítő tudósítást is küldött a magyar tudós társaságnak, melyet Döbrentei Gábor titoknok 1833. október 16-án közölt a heti üléssel (A' magyar tudós társaság' évkönyvei. Második kötet. Budán, 1835. 8. l. A codex tartalma «előleges ismertetésül adatik kivonatban» u. i. 8—11. l., facsimile 5 helyről 9—10. l.). Czech «kimerítő tudósítását» már az Érsekújvári Codex kiadásakor hiába kerestem (I. Nyelvemléktár IX. köt. XXIII. l.). A magy. tud. társaság évkönyvei II. kötetében még a következő adatot találjuk: «Czech János, lemásolta saját kezével Kinizsi Pálné imádságos könyvét, észrevételeket írt külön annak betűiről, kiszedte belőle az elavult magyar szavakat, szó szerkezeteket, 's úgy küldé bé másolatával együtt az eredetit, valamint a' hasonlóan Érsekújváratt talált egyházi beszédek' eredeti iratát» (Érsekújvári Codex) «a' társaság kívánságára, 's ezek a Junius 30-dikán» (1834-ben) «volt héti ülésből a' levéltárba tetettek, míg az előlülő ur azok' megvételét a' sz. Ferencz' szerzetétől talán eszközölhetné» (64. l.). Czech észrevételeit a codex betűiről és az «elavult magyar szavakról, szó szerkezetekről» készített jegyzékét közölte Döbrentei a codex első kiadásakor a Régi magyar nyelvemlékek II. kötetében. A codex maga nyilván e kiadás megjelenéséig (1840) vagy legalább elkészültéig (1836) Pesten maradt. Hogy azután visszament-e Érsekújvárra és mikor került ismét Pestre az Akadémia tulajdonába, arról nincs adatunk. Az utóbbi valószínűleg 1854-ben történt. Az érsekújvári ferenczrendiek könyvtáráé volt ugyanis a Czech és Érsekújvári Codexen kívül a Thewrewk Codex is; ennek első táblája belsején pedig ezt az adatot találjuk: «Ezen ima-kéziratot (1531) az Érsekújvári sz. Ferencz-rendüek könyvtárából a' Magyar Acemiának felajánlja és általadja f. t. Koppan Jenő, Provincialis, 1854. Piry Czirjék által.» Úgy látszik tehát, hogy ugyanez alkalommal átadták az Érsekújvári Codexszel egyetemben a mienket is. Kötése rossz állapotban lehetett, hogy újra kellett kötetni, a mi annál sajnálatosabb, mivel a könyvkötő otromba módon meggyalulta, sok helyt megcsonkítva a díszes kezdő betűk cifrázatait és megsértve a felső sorokat. Mostani izléstelen, falusi imádságos könyvre emlékeztető, aczéلكapesos, vörös-

barna bagaria bőrrel borított kötése az ötvenes évekből való és ugyanazon pesti könyvkötő műve, a ki az Érsekújvári és Debreczeni Codexet is elcsufította. Metszése és minden sajtolása meg van aranyozva. Hátán két ízléstelen cifraság közt hat sorban csupa nagy betűvel: «Kinizsiné féle imakönyv. 1513. Cod. membr. M. Acad.» Mindkét tábláján a hit, remény és szeretet symboluma: könyvön álló kehely, fölötte lángoló szív, mögötte kereszt és horgony. Belül világos barna védő, melynek fele a két táblára van ragasztva, másik fele pedig szabad, és egy-egy üres fehér levél, mint az Érsekújvári Codexnél.

Toldy szerint (id. h.) a codex «pár levél hián teljes». E határozatlan kifejezéssel azonban nem szükséges megelégednünk, mert egész pontosan meg lehet állapítani, mennyi a hiányzó, ha megvizsgáljuk a terniókat. A codex összesen 14 ternióból áll; ezek közül az első 11 eredetileg 8 leveles volt, az utolsó 3 pedig, mint az minden codex utolsó ternióinál tapasztalható, a még hátralevő másolnivalónak mennyiségéhez alkalmazkodott s így a 12. ternió 6, a 13. csak 4, a 14. pedig 1 szabad és 2 összefüggő, együtt 3 levélből áll. Az 1., 2. és 8. ternió azonban ma már nem 8, hanem csak 7 leveles. E szerint 3 levél hiányzik; de minthogy egy a szövegben nem hagyott semmi hézagot, a vesztesség csak 2 levél. Elveszett az 1. terniónak, tehát a codexnek is 1. levele, mely *a I*-gyel volt jelölve. A szövegnek itt hia van, a codex mostani első három levele *b II*-vel, *c III*-mal és *d IIII*-gyel van jelölve, mostani 7. levelének pedig, mely a fűző szálon túl utolsó és melynek a fűző szálon innén az első levéllel kellene összefüggnie, nincsen párja. Továbbá elveszett a 8. ternió 8. vagyis utolsó levele (a mai 122. és 123. lap közt). Itt is hia van a szövegnek, a ternió első levele pedig, melynek az utolsóval kellene ikernek lennie, páratlan. Az a levél, mely a szövegben nem hagyott hézagot, a 2. ternió 7. levele volt (a mai 26. és 27. lap közt), mivel e terniónak 2. levele szabad, melynek a 7. levél volna a párja. Ezt a levelet, mint a szöveg hézagtalan volta bizonyítja, maga az író vágta ki. Talán hibás volt, a mi pergamennél nem volt ritka, vagy valami szerencsétlenség érte, vagy az író nagyobb hibát ejtett rajta. Ezt a leve-

let tehát számításon kívül hagyva, a codex eredetileg épen 100 levél volt, melyből elveszvéen 2 (a hajdani 1. és 63.), fenmaradt 98 levél. A codex 16 r. alakú, szép pergamenre, nagy barátgót betűvel, igen díszesen van írva. Hogy mikor készült, azt két helyen maga az író mondja meg, először (180. l.) betűvel, másodszer (a codex legvégén 196. l.) arabs számjegyekkel téve ki az 1513 évszámot. Az előbbi hely még más tekintetben is figyelemre méltó. Tanúsága szerint «Ez könyweth yrtha .F. .M. Nadfaagos Benygna azzonnak. Nyhai kenefy paal thaarfának, ő nadfaaga klaftromaban waafomban. Mykorth yrnaanak kriftus zyleteefenek vtaanna ezör őth zaaz. thyzön haarom eztendőben.» Tudjuk, hogy Nagy-Vázsonyban pálos kolostor volt, melyet Kinizsi Pál az ő névszentje, remete sz. Pál iránti tiszteletből kiválóan kegyelt. A codex írója tehát, minthogy a vázsonyi kolostorban tartózkodónak vallja magát, pálos szerzetes volt. Nevét nem írja ki, hanem csak két betűvel jelöli, melyek közül az F nyilván a frater szó rövidítése és csak az M utal a nevére, még pedig kétségkívül arra, melyet a kolostorban viselt, tehát sem vezeték- sem keresztnevére. Ugyan e korból ismerünk a nagyvázsonyi pálosok közül névszerint is egy codexírót, Tetemi Pál vicariust, ki 1516. augusztus 12. előtt a Gömör Codex 47—58. lapját írta. Nyilván nagyvázsonyi pálos írta két tizeddel előbb a díszes Festetics Codexet is, Kinizsi Pálné Magyar Benignának régibb imádságos könyvét. Az idézett bejegyzés arra is enged következtetni, hogy .F. .M. codexünket Kinizsi Pál özvegye, Magyar Benigna számára írta, habár csak annyit vall, hogy «klaftromaban», de aligha nevezte volna meg «Nadfaagos Benygna azzon»-t, «Nyhay kenefy paal thaarfa»-t, ha a könyvnek, melyet «ő nadfaaga klaftromaban» írt, nem lett volna hozzá köze. Hogy nem közhasználatra, pl. kolostor részére, hanem csak egynek szánta, az kitűnik abból, hogy a 126. lapon kezdődő litánia mindig csak egyes számú személy nevében könyörög: Kriftus halgas meg eng ő m et, Menyey athya yften yrgalmaz en nek ő m, Zent maria Imaagy er ő t t e m, Leegy yrgalmas uram en nek ő m byn ő f nek, Zent leelők boczataafoderth Zabadoh vram eng ő m et, Halaalomnak ydeyen veegy hozzaad vram eng ő m e t h

stb. Ugyan e litániában a 132. lap végen a nőszentek közt meglehetősen elül van «Zent Benygna» is, Kinizsi Pálné névszentje. Ehhez járul, hogy az imádságok több helyt Benigna nevében könyörögnek; így a 184. lapon: yoglas enneköm meeltatlan ees bynös zolgalo leanyodnak benygna nak, a 191. lapon: yrgalmazy enneköm Benygna nak angyaloknak vra, a 193. lapon: En vram Iesufnak zentfegős köröztfayanak yegye legyön en welem Benignawal, végül a 195. lapon: meltoltaffeeek wr myndönhato istenfeeg meg aaldany ees őryzny engömet ő zolgalo leanyat Benignath ez eynek ydeyen. Nem lehet tehát kétség, hogy e codex Kinizsi Pál özvegye, Magyar Benigna számára készült. Nevezetes, hogy az épen nem istenes életű Kinizsinének a Festetics és Czech Codexben két imádságos könyve is maradt ránk. Hogy Kinizsiné után kire szállt codexünk, arról nincs adatunk. Valamelyik későbbi birtokosa téntával kihúzta a 184. és 191. lapon a «leanyodnak benygna nak» és «Benygna nak» szavakat, de a 193. és 195. lapon, talán mivel itt elkerülte a figyelmét, érintetlen hagyta a Benigna nevet. A 68. lapon a «zolgaddal» szó irányában a bal margóra XVI. századi nőkéz ezt írta: «szfol», nyilván ki akarta igazítani az említett «zolgaddal» szót, mely csak férfiura illik és melyet a férfi író csak figyelmetlenségéből nem változtatott meg, és helyébe azt akarta tenni, hogy «zolgaldoddal» vagy «zolgalo leanyoddal». Nem lehetetlen, hogy e javító maga Kinizsiné volt. A 42. lap bizonyossága szerint a codex Kinizsiné után vagy száz évvel apáczáé, soror Mária Victoriáé volt. A tanuságtevő bejegyzés, mely a XVII. század első negyedének karakterét mutatja így szól: «Ez a kõnyu Mienk fr Maria Victoriay. fzenki el ne uegie. Mert Penteki Imadcsagomat el kel hadnom es byszonial annak a lelkin uan a ki el uefsi es meg nem agja a ki Elő uefsi helire tegie hogi bönt ne ualiak miata». Hogy soror Mária Victoria miféle szerzetbeli volt s mely kolostorban élt, azt még csak gyanítani sem lehet. Innentől kezdve a sz. Ferencz-rendiek érsekújvári kolostoráig semmi adatunk.

Döbrentei (Régi magyar nyelvelmékek II. köt. V. és XXVII. l.) azt hiszi, hogy a 180. lapon túl következő részt egy másik pálos

írta; de ok nélkül, mert a codex elejétől végig csak egy kéz műve. Azt mondja ugyan, hogy az utolsó részben «betű, helyesírás, szóval élés, számkiírás» eltér, de a «betűre és számkiírásra» nézve a leghatározottabban téved, a «helyesírás» és «szóval élés» meg csak akkor nyomna, ha az író nem volna másoló és így ebbeli eltérése nem származhatnék eredetijéből akár úgy, hogy az utolsó részt más könyvből másolta mint az előbbi. Tudvalevő dolog, hogy codex-íróink igen sokszor nem egy, hanem több könyvből compilálva másoltak. Nyilván ebből magyarázandó, hogy a 185. laptól kezdve az ő néhányszor, de csak nagy ritkán nem alul (o), hanem fölül vonásos (ó). Ez többnyire oly helyeken fordul elő, ahol az ó értéke ü, ú lehetne; de ez értéket kétségesse teszi az, hogy a tör és össze szók is ily jeggyel vannak írva (tórnek 188., thóre 189., ózze 190. l.). Lehetséges, hogy ez imádságok oly eredetiből vannak másolva, melyben az ő, ö jegye alul-fölül vonásos o volt, mint pl. a Jordánszky Codexben, és hogy a másoló csak az egyik, rendes szokása szerint az alsó, de néha elvértve a felső vonást vette tekintetbe. De azt is tudjuk, hogy az ő, ö jegyénél az alul jelölés mellett már korán kezd mutatkozni a fölül jelölés is, mely a XVI. század második felében amaszt már egészen kiszorította. A másforma jelölés különben semmit sem bizonyít, ha a kézvonás ugyanaz; itt pedig ugyanaz, sőt azon fölül ugyanaz minden egyéb is: pergamen, ténta, piros és kék festék, az initialisok czifrázata stb. Nem kevésbbé tévedt Döbrentei a «számkiírásra» nézve. Ezt is könnyű constataálnunk. A codex-író a kérdéses rész előtti terniók első négy levelét az innenső lapon alul jobbra pirossal megszámozta. A számok, minthogy a codex első levele elveszett, 2-től 48-ig folynak; az első három szám római, a többi (5-től kezdve) arabs jeggyel van írva; az utolsó négyet (45—48) kivéve, minden szám előtt betű is van, még pedig 16-ig sorjában (b-től q-ig) mindig más-más, azontúl 44-ig négy-négy szám előtt (r-től z-ig) ugyanaz a betű. Ha már most a codex legvégén álló évszám jegyeit összevetjük az említett számok jegyeivel, lehetetlen ugyan arra az íróra nem ismernünk. A codex tehát csakugyan elejétől végig egy kéz műve. Az író azonban nem szer-

zője vagy akár fordítója a codexben foglaltaknak, hanem csak másoló. Erre mutat ékes írása valamint az, hogy imádságai legnagyobb részt megvannak már régibb codexeinkben is, nevezetesen a Festetics, Peer és Winkler Codexben. Néhány törlése szintén másolás következménye. Így a 4. lapon (kiad. 301. l. 20. s.) az «[oforoztatol wala]» és a 63. lapon (kiad. 317. l. 12. s.) az «[orczayahoz]» világosan előre tévedésből, a 90. lapon (kiad. 323. l. 15. s.) pedig a «[yelo]» kétségtelenül visszaugrásból ered, végül a 116. lapon (kiad. 329. l. 9. s. »ees f») szintén csak úgy magyarázható, hogy az író előtt magyar eredeti feküdt, mert míg az «ees» mint a megelőző szónak egyszerű ismétlése csak oly hiba, mely a fogalmazó írón is megeshetik, addig az «f» csak oly régibb magyar eredetinek követéséből származhatik, mely az *sz* hangot még nem, mint codexünk írója *z*-vel, hanem még *fc*-vel vagy *f*-sel jelölte és így az «ees» után következő «zeelöfön» szót is vagy *fc*-vel vagy *f*-sel kezdte. Mind ez bizonyítja, hogy a Czech Codex írója mint annyi más, mondhatjuk valamennyi codexünké is csak másoló, de úgy látszik egyúttal compiler is.

A három codex ismertetése után ide iktatom kijavított alakban a sajtóhibákat, az első számmal a kiadás lapját, a másodikkal pedig ennek sorát jelölve. Ismételt összevetéskor a következőket vettem észre: 36, 35 tauoztatnya; 39, 6 zolgaloi; 62, 32 hyzem; 111, 36 vilagofoyto; 137, 13 kwlódót; 138, 16 az eredeti lapszám 24; 142, 27 *Christuffal*; 235, 10 Enekelletetek; 288, 19 Mester; 319, 8—9 akaratommal, 32 zentczegös. Kérem az olvasót, hogy ezeket magában a kiadásban is kijavítani szíveskedjék.

VOLF GYÖRGY.

LOBKOWITZ CODEX.

Mikoron az oltar elôt vagi awagy helieden mon-1
giad ez bwchws ymatflagot

O örök mindehato aldot vr iften tudom hogi nemi volnek
melto allania ate zent oltarod ellôt az en byneimnek fokvoltaert de
bizom ate nagi irgalmaffagodrwl megis kõnörgök tõredelmes zyuel 5
hogi engemet vegi az ifteni malaztra, es meg bochafad nekem
minden en byneimet es yuttas engemet irgalmaffagoffon ameniey
örömre Amen

Mikoron eftwe el akarz alonnia ezt mongiad

O edeffeges vram iefus x. es Zeretetes atiam kerlek hogy te en 10
velem lakoza! es ez eyeli en velem nivgogial hogy az en testem almat
vegien de foha az en zyvem el ne alogyek, de koronked te hozad
vigiazon, es teged ielenen lafon, valakiket en zeretek te hozad
vegiad, es foha el ne hagiad, de megh aldan megh otalmazad es
mind öröke meg örizen en edes ydvezetöm Amen 15

A mindenhato aldot vr iften foha nogiob zamot
nem vezen embertöl mint az haladatlanlagert
Annak okaert eftwe mindenha ezt megh olvaffad
aytatos lelek aky kõwetkezyk es aytatoffagal
mongiad || 20

O bodogfagos zent haromffag dicireteket es halakat adok te-2
neked az en teremtetemről meliben ennekem meltatlan zolgalo
leaniodnak lelket es testeth attal, es engemet a te abrazatodal es

hasonlatoffagodal meg ekeffetettel, es akereztieneknek kőzibe zam-
laltal, engemet az őth erzenefegembe egezen teremtetel, minden
oktalan teremtet alatnak felete zerzettel, ate zent angielodat enne-
kem tanitomvl, es zolgwli attad es enrvllam bozwt nem allottal ky
5 naponked vetkezem es ate porocholatidat meg tőröm, de nagi irgal-
maffagoffon el vartali ameg yoboitafra, kegieffen megh hittal, es ate
malaztodat erdememmelkyl attad ennekem, es az őrők eletetis meg
igirted, meliet ate zent valasztotidnak zerzettel, mind ez te aiande-
kydirt en edes meg valtom legien teneked [1] dichiret es diceffeg
10 Amen ||

3 Nem vala zőkleg hog mind ezeket meg yrnám de csak hegy
emlekezetert, hog akyt ez yllét gyakorlatoffagal meg emlekezyk
rula nag haladaffal: hog mikor el ievend akert vra kerefven gőmel-
czeth az ő palantal ffayan es nem lelven: Ne monhaffa rwla az ő
15 zolgaianak mondvan: vagd ky hamar effat mert chak ahelth ffog-
lalya: De ember ezt nem teheti iften malaztyanal kyl myrt kegek
mint adocorok mongyak Soha semmi nem adatik embereknek
mely nem zarmazneyek az edes zyz marianak altala Annak okaert
zenetlen hozaiá efedezel es ő legien neked gondodnak viseleie: Azert
20 az ora: anap es, affogadasok, soha hegy napon se menienek ky
zyuedbel mert amirel ember csak ritkan emlekezyk meg: Annak ez
yege, hogh chak aleg avag igen nehezen tarthatia meg, azert vala
mely napon el ffeledny, meg az etel se effek neked yzefen ||

ez aytatos yras yrattatot ky abodog zent fferench 4
 atianknak kônwebôl, arrwl mikepen a nagy bu-
 chut vronk iefus ômaga atta volt zent
 fferenchnek

Az el valhatatlan dicheffeges zent harömfagnak. atianak, es 5
 ffiunak, es zent leleknek, es az edes yz marianak, es minden zen-
 teknek tizteffegekre, es az ôth meel febeknek melieket, ami nemes
 vronk xpus ihus emberi nemzetnek ydvessfegert fel veen akereztfan,
 meliekrwl mikoron a Bodog zent fferench elmelkedneyk nagy edef-
 legeffen megh iegeztetet az ô zent testebe azokhoz hasonlatos 10
 febeker, mikoron aert volna abodog zent fferench angeli bodog-
 azonba akertben egy chellaban es mikoron volna effely koron nagob.
 aytatoffagban, yme el iöue asatan ôrdögh es monda neky, vay te
 ffrater || fferench, frater fferench, de my ennek oka hogy ydönap 5
 elöt akarod magadat megh ölnie, myt hogy te ellien dolgokat chele- 15
 kedel, vayfnem tudody hogy valaky meg ölendi ômagat tahat el
 karhozyk, vay te niaualias ffrater fferench nem tudod hogy ember-
 nek nagob taplalassa ninchen az öletere mint az alaas, annak-
 okaert yol latod hogy megh ygen yffiw vagy aert igen nagy zyksfeg
 az yfiaknak az alas: Nam meeg egiebkoron es mondotam en tene- 20
 ked: hogy egieb kepen es tarthach eleg penitenciat ate byneidrwl
 mert igen yffiw vagy valion myert getred es faniargatod enyre ate
 artatlan testedet vigiazaffokba: es imatlagokban, ezt mikoron meg
 hallotta volna zent fferench atyank legottan le wete ô kapayat zok-
 niayat, Söt megh az alfo ruhayat es, vgy annira hogy chak chupa 25
 mezetelen marada, es ky mene || Acellabol es be mine egy nagy 6
 tiws bokorba es ottogyn annyra gettre az ô zent artatlan testet hogy
 mind tellieffegel verbe keueredek mert nem vala az ô testebe va-
 lami zaraz hely es mikoron volna a bodog ember, abokornak közette

mindeneftwl fogwa verbe keueredet monda nagy fel zowal o vgy
mond nagial yob ennekem meg esmernem ezenkepen azen ydveze-
temnek o kenzenvedeffet hogy nem mint engednek az en ellenfe-
gemnek es mikor ezt meg monta volna yme nagy chodalatos dolog
5 történek mert oly igen nagy vilagofflag zalla meniorzagbol ala hogy
mind atellies erdőth be ffiga, es olían nagy hydegnek ydein mint
Bodogazzon hauaban, valahol abodog embernek zent were el che-
pen vala minden chepen egy zep rofa neuekedyk vala tahat mond-
7 hatatlan lok angelok kezdenek eneklenie, es mondanak || nagy
10 vigaffagal zent fferenchnek, O ffrater ferench hogy megy az aldót
xpus iesulhoz, mert war mostan tegedet az edes zyz mariaual az
eghazba vay kely ffil hamar, es menie hoza tekente magat abodog
ember tahath meniey wy ruhaba vagion öltöztetven az angieloktwl,
de megh omaga sem tugia vala honnat volna eleue tekente tahat az
15 wtat mind be vontat hiboral, es barfonial mind azenteghaziglan,
ennek vtanna ez iftenes ember wön tizenkettőt a piros rofabol
affeyrből es tizenkettőt es el mene angeli bodogazzon eghazaba es
arofakat amelieket hozot vala ygen zepen az oltarra raka mint zok-
tanak tennie aytatos zerzetefek ieleiben az yffyak, es mikoron le
20 zallot volna, fel tekente tahat az aldót wr iesus az oltaron aal es az
8 edes zyz maria mellette vagion yob felől || o en edes iftenem valion
minemő öröme wolt abodog embernek akor mert mennek es föld-
nek kyralia es kyralne azona meltolta megh latogatnia ötöt, o iften-
ben zerető atiamffiy es tizteletes. neneym de gondoliatokze megh
25 ha mikoron chak magiary kyraly menne valamely vitezenek latoga-
taffaert hazahoz, valion volnay öröme avagy nem, hizem bator hogy
volna, de ha meeg az ő edes zileye es el mene velle annal nagiob
volna, o azert valion mit mondhatwnk ebodog emberől kyhez nem
chak magari kiraly, de mind etelies földnek es mennek kyralia
30 iőue, es mikor lata vronk iesuft a bodog fferench ottan haniat hom-
lok le omla a földre, es monda az wr ihus zenth fferenchnek az edes
9 maria es mind az angieloknak es zenteknek előtte || mondvan, Frater
fferench kery keröt töllem valamit akarz embereknek yduessegek
melle, es lelkeknek vigasztalassokra, az en iftensegemnek tizteffegere
35 mert te vgy adando nepeknek vilagoffagawl es ameniei vduarnak
meg epetőie leezy, de abodog ember megis haniat homlok fekzyk
vala vronk ihus előtt, Ennek vtanna magaban tere es monda: O en
edes vram aldót iesus; O emberi nemzetnek meg valtoia: O en zent-

fegeſ atiam : yol lehet hogy en legiek niavalias bynes ember de
 megis kőnőrgők teneked hagi meltoliad en edes iftenen ez malazton
 tenni emberi nemzettel : hogy valakyk yde ez helyre youendnek, tahat
 bochaffad meg nekyk minden Bynőket, de meeg abynnek ő keniates
 valamelieket meg gunandanak es penitenciat veiendnek rwla, ennek 5
 vtanna terőle az edes zyz mariahoz || es monda O iften zylő zyz 10
 maria o emberi nemzetnek zozolaya kőnőrgők eben te neked hogy
 nieryed ezt meg emberi nemzet nek ydveſſege melle, es meltolia ezt
 tenni ate ffiad az ő nagy yo voltabol, es ate erdemedert, de miert
 hogy tellies az zyz maria a nagy kegieſſegel legottan eleve allepek 10
 es kezde kernie az aldor vr ihuſt mondvan, O mindenható felſſeges
 wr iften, es en edes ziletem kőnőrgők enis alazatoſon ate iftenſeged-
 nek, es kerlek en zerető ffiam hogy engegied amit ez en zolgam keer
 moſtan te felſegettől, meg halvan mind ezeketh az aldor wr ihus
 xpus monda O ffrater ferench, frater ferench vay ki igen nagot kerel 15
 moſth de meeg ennel nagiobakra es melto vagy es ennel nagiobakat
 vallaz, es ime moſtan meg engetem amit te kertel, de te el meny ||
 az en vicarioſſomhoz apapahoz, az harmad onorius papahoz es en 11
 felőlem mongiad hogy abuchut ameliet en engettem meg confirmalia
 ky meg mondvan az angelok nagy zep eneket kezdenek es vronk 20
 ihus el enizek mind ayz mariaval

oluaſtatik arrol mi kepen maſſeris engede vronk
 ihus a nagi Bwchwt zent Ferenchnek

de mikoron abodog ember meg epetette volna az angeli bodog
 azon eghazat a nagy aytatoſſagert inkab mind ot lakozyk vala, es 25
 mikoron nagy aytatoſſagal imadkozniek egy eiely hozaiia iőuenek
 az angelok es mondanak, frater ferench de mire nem megye az wr
 ihuſhoz am moſtan vagion az egyhazban mind ayz mariawal es
 ſok zentekel egembe ky legottan ky mine az ő chellaiabol nagy
 lelky őrdőmel es be mine az eghazban, es lata hat az wr xpus ihus 30
 ayz mariaual alh az oltaron es az angelok es zentek mind kőrnele
 alnak, es ottan le omla az || Földre haniat hōmlök, tahat monda 12
 vronk xpus zent ferenchnek kerye valamit en tőllem emberi nem-
 zetnek ydveſſegere, es az en iftenſegemnek tizteſſege melle mert
 te vagi adatot emberi nemzetnek ydveſſegere es ameniey vdvarnak 35

epeteffere de abodog zent ferench vgian fekzyk vala afölden mint el
 reytetet Annak vtanna magaba terwen monda, O örök meniey ky-
 raly es en zentfeges atiam, megis azon kõnorgök hogy engeged
 mindenek valaky yde be yõuend, es meg gonandik minden bynei-
 5 nek bochanatiat es abynek õ keniates, Ennek vtanna monda ayz
 marianak, O vr xpus ihufnak zentfeges zileye tegedetes kerlek hogy
 nyeryed megh ezt ate zent fiattul, mert vgian es te vagy emberi
 nemzetnek zozoloia, tahat az edes maria kezde kernie nag aytatol-
 13 sagal vronk ihuft mondvan, o felleges meniey kirali || es ennekem
 10 zeretetes zillettem, efmetlen kõnörgök teneked en edes fiam hogi te
 felleget engegie meg ate zolgadnak frater ferenchnek kerelmefset,
 tahat monda az edes xpus frater ferench nam mondam hogy nagy
 akyt kerely de meeg annal nagiobakat vallaz, es meg engettem amit
 kertel, de meniel a papahoz es confirmaltafd meg abwchut õ welle
 15 e meg mondvan vronk xpus ayz mariaual, es mind azentekel
 meniorzagban ffl mene, es mikoron, meg hainalat volna, igen
 regely fel kele azent ferench es be mene parifba mert akor oth vala
 apapa, es mind meg monda vronk iefusnak mondassat neky, monda
 azent papa, Frater ferench ha akarod tahat hym meg engedem es
 20 confirmalom hath eztendeyg, de monda bodog zent ferench, en zent
 14 atiam Smichoda volna ez, vay mind öröke || kertem en abuchuth az
 mind öröke keuanom zentfegettõl, de minekokaert hogy nem vala el
 vegezet napia zent ferench atianknak hogi meli napon lenne abuchv
 monda Apapa: zeretõ atiam frater ferench nem merem magamat
 25 illien nagy dologba hirtelen bochatania de menie haza es meg
 ielenti teneked ioban az wr iften meeg anapotis melien keuanod
 tahat zent atiank el haza mine akalaftromba, es mikoron nagy
 buzgoffagal imadkozneiek acellaban el youe az ördög es kezde neky
 mondany hogy maas kepenes ydvezölhetne, efmet el mine zent
 30 ferench anagy hidegben mint bodogazzon hauaban, es mind azon-
 kepen tõn mint oda fel meg vagion yrvan es es minden chep veren
 egy egy rofa neuekedik vala, mint meg mondatek, es mikoron efmet
 15 be vitte volna az huzon nyg rofat kynek vallla piros tizenkettei es
 ffeyr atizenketei meg lata vronk iefust es az edes mariat tahat az
 35 oltaron alnak es mind azentek es zent angelok kõrnölle vdvart alla-
 nak, monda neky vronk iefus, vay frater fferench de smire hogi
 nem aach aiandékot az en edes zilemnek mert vgian es tartoznal
 velle, de abodog zent fferench arra erte hogy vronk iefus zolna

abuchu felől lelkeknek yduességekre, mert meeg ez vilag zeresentes
 giakorta törtinik hogi mikoron ember amit kevan arrwl zol bator
 igen fe zollianak afelöles monda, O en zentfleges atiam, menek es
 földnek teremtoie, emberi nemzetnek yduesztöye de kerlek ate nagi
 irgalmassagos iovoltodert, hogy abuchanak napiat valazad el melien 5
 az en edes azzoniomnak es te zent zilednek adhaffak aiandekoth ||
 tahat nagy vidalmffagal monda az wr xpus zent ferenchnek, yme 16
 frater ferench en magam valaztom a napot azert valaky yöuend yde
 ez eghazban kyfazzon hauanak elfö napian a vecherniere mind az
 vtanna vala napnak vechernieiglen, az az, amely napon effyk zent 10
 peter vaffa zakadafa napya, tahat mindenkor az vtanna valo napon
 lezen anagy buchw es mind öröke tart, es valami bynth töth ö ger-
 mekfege olta mind az oraiglan amikor be yöuend yde, es meg
gunandyk, apenitenciat ffil veiendi tahat mind meg bochatom ö
 nekyk meeg akenniates, de mikoron ezt abodog zent ferench hal- 15
 lotta volna legottan le omla a pagimontomra, es monda vronk
 xpufnak nagy alazatoffagal, O en zentfleges atiam es emberi nem-
 zetnek meg valtoia yme temagad engetted ebuchut, es meg valaz-
 tottad a napiat, de megis azt keuanam hogy emberek ezt meg
 tudnaiak || de mikepen hiznek ennekem, mert en zegen niaualias 17
 bynes vagiok, monda vronk xpus, frater ferench ez chak az en
 malaztomnak miatta lezen, de te meniel romaba a papahoz, es
 mikepen lattatik öneky ky hirdeti, es monda zent ferench vronk
 xpufnak, O en edes iftenem, yol latod mely igen zegien vagiok en,
 valion mikepen hizi apapa az en bezedemet, monda vronk ihus, 25
 frater ferench valakyk halottak ezt ate tarflyd közöl videl veled es
 apiros es feyr rofaban a melieket ez holnapba zettel ate verednek
 hullafan, vigied neky aiandokon, tahat zent ferench atiank veen
 harmat mind aket fele rofabo azent haromfagnak tizteffegere vgian
 zinte vronk xpus es az edes maria elöt, es legottan el kezdek az 30
 angelok a te deum laudamost meliet minden vetermiet megh mond-
 nak es nagi edes enekleffel fel mine az vr xpus, es az edes maria
 meni orzagba || de a bodog zent fferench monhatatlan nagy lelky 18
 vigaffagba marada, es mikoron megh viradoth volna zent ferench
 atiank az ö tarly közöl akyt halottak vala edolgot melleie wen 35
 negien benne es el romaba mine az wr onorius papahoz, es mi-
 koron meg talalta volna zent ianos eghazaban, legottan terdre effek
 elötte es mind meg monda vronk iefufnak poroncholafat, es nagiob

bizonfagnak okaert neky ada az hat rofat, kinek harma piros vala es harma feyr melieket mikoron latta volna azent papa hogy olian zepek volnanak es yo illatuk; el chodalkozwan monda O en istenem bizoniaban nagy dolog ez hogy bodog azzon hauaban ellien zeep
 5 rofak teremienek, annak okaert frater ferench en yol hyzem ete mondaffodat hogy bizon es ygaz, de megis him egbe hyuatom mind
 19 akardinaloffokat es el vegezök atanachba mit || kellien tennönk, ennek vtanna poronchola hogy bodog atiankat mind ő tarfual egembe maganak valo hazba vinnyek es minden zykegeket meg
 10 zerzeneiek, esmet maffod napon zent ferench igen holwal mine apapahoz mind ő tarfiual es monda xpusnak melto vicariussa telliefched be ymar az en keuanfagomat mert ez ameniei kiralnak es kiralne azonnak akaratia, es monda apapa. O frater ferench yol lehet hogy nekem töbzeres mondottad de bezeeld meg mostan mind
 15 ez vraknak előttök hogy my legien istennek akaratia, monda zent atiank, ez wgi mond istennek akaratia, hagi zent peternek vala zakadaffa napian mind a mafod napnak vechenieiglen valaky be menend angeli bodogazon eghazaba es meg gunandik töredelmeffel ami byne neky ezebe ywtand, tahat meg bochatia az vr iften
 20 valamit giermekfege volta || vetkezet mind az oraignan amelien be megien az eghazba, es monda a zent papa, frater ferench miert hogy ameniei kirali engette ezt teneked az edes zyz marianak effe-
 deziffere, annak okaert hym meg yrom az tartomanbaly őth pilpek-
 nek hog a hagiót napra mind tartozeanak oda gölnie, es meg hyr-
 25 detnie abuchuth, ennek vtanna veve zent atiant a papa levelet es mind el viue apilpekeknek, es az hagiót napra mondhatatlan nagy lokassag takarodek, vgy annira hogy apilpekeknek nagy magas allast chinalnak vala, es onnaton predikalnak vala a nepnek, es monda zent atiank apilpekeknek melytek akaria meg hirdetni
 30 abuchwt azon modon amint a meney kiralynak akaratia, es mikoron tanachot tartottak volna, mondanak neky azonkepen kel minekönk
 21 tennönk amint te mondod es amint apapa leuele zool || monda a bodog zent ferench nagi alazatoffagal; yol lehet hagi en meltatlan legiek de megis akegelmetek aldomaffabol akarok predikallanom,
 35 es meg hirdetem abuchut mely adatot ameniei kyraltwl az edes marianak kerelmeflere, de ty es azent papanak poroncholatiabol hirdeffletek en velem egembe, es abodog zent ferench oly nagi edeffen predikalla hagi mindenek lattatik vala angelnak es nem embernek

lennie, de mikoron halottak volna a pispekők hogy mind öröke
 hyrdetnye abwehut, meg haraguanak rayta es mondanak neky fra-
 ter ferench yol lehet hogy apapa azt yrta minekőnk hogy kőuet-
 nőyők ate akaratodat, de nem aban aky nem alkolmas, annak okaert
 azt hirdetywk hogy chak tyz eztendeigh lezen abwchw, es mikoron
 valasztottak volna az affisbely pispekőt azt mondak neky hogy tyz
 eztendeigh || predikallya, es mikoron azandikal fel allot volna, el ²²
 kezde apredicaciok es mind azon modon monda aminth zent
 ferench monta vala, de mikor hallottak volna apispekők megh ha-
 ragwanak reaya, es mongiak vala, de las las meeg ez es hoza von- ¹⁰
 zon, ennek vtanna mind fel allanak egenked egymafwtan es min-
 denik vgyan predikallia vala mint Bodog zent ferench, de meegh
 awegen azt mongiak vala, ez az ffelfeges iftennek akaratya, de
 nem erty vala az aky mongya vala de annak vtanna atőby
 mongya vala meg neky, merth egyk sem mondhat vala egiebet ¹⁵
 annal, ennek vtanna mind el chodalkodanak edologon, es mind
 niayan fel allanak zent ferenchatyankal, es mongiak vala bizoni ||
 hogy my maas modon akaryők vala mondania de azent lelek ²³
 iften forgatia amy nyelwők, Annakokaert senky ne meryen ennek
 ellene mondania mert iftennek akaratianak mond ellene, mert ²⁰
 yme hogy megh hallatők hogy nem akariők vala vgian mondani de
 nem mondhatok mert ninchen az iften akaratia ellen valaminemő
 bölcheffegh es bizonial tugiato hogy altaliaba iftennek ayandeka
 es akaratia ez, ennek vtanna mind nyaian mongiak vala hogy az
 angial hozot volna meniorzagbol egy leuelet, es valamit mond vala ²⁵
 zent ferench mind alewelből olvaffa vala ky, es mongia vala o
 edes xpusnak zent vereuel megh valtottak valamenien mosth yde ||
 iöttetek es valamenien iouendnek iővendőre azon kepen bochatom ²⁴
 paradichonba mint ha ma kerezteltek volna meg ennek vtanna az
 aldor vr iften mondhatatlan fok chodauval bizonita megh meg con- ³⁰
 firmaltatek azert mikor irnanak yduezitenknek zyletife vtan ezer-
 keth zazh hwzon harom eztendőben es ennek vtanna ada rea afebe-
 ket az aldor iefus egy eztendőuel, halalanak előtte keth eztendőuel
 amen

oluaftatik egy pelda ebuchurvl

Mikoron irnanak ezer harom zaz es tyz eztendoben, Bononia-
 bol mennek vala niolchan abuchura, rauenaba, kyknek harma pap
 vala es egik zent ferencharmad zerzetebol vala, de atöbi vrak vala-
 5 nak, es mikoron oda yuttak volna meg zallanak egy vendeg fogado
 kazdag azonnal mely efmeretes vala nagy fokaknak, es mikoron
 vachoralnanak ameg mondot azzony deaky nielwen oly nagi böl-
 chen kezde zolnia, hagi mind el amelkodanak raita, es monda egyk
 25 az || vendegeközöl lakab papnak, hallodi vram mikipen zoly ez
 10 azzoni, felele neki, yol hallom es igen chodalom, de miért hagi nem
 vagiok en igen bölch nem merek velle vetödnöm, es legottan monda
 az azoni iol hizem hagi nem twch nekem felelnék de nem choda ez,
 mert bator mind hyth volnanak akyfseb atiaffiaknak ő tudofi kik
 mostan mind ez vilagba iobak, es bölchebek, de meeg azent damo-
 15 kos baraty es mind azokat chak en magam meg gialaznam az iraf-
 nak tudomaniawal, es monda apap neky, S nagioby, es ioby az zent
 fejench zerzete hagi nem mint azent damokoffe, monda az azoni,
 vay nagiob meeg háromzerrelis, monda neky, de holot tanoltad te
 ezeket, felele, atizes meniorzagba, honnat aluciperel, chak egy gon-
 20 dolatert mind ky izetenk akyk rea engetönk vala, mert azent mihali
 megí gőze miket, efmet monda a pap iambor, az ördegöky mentől
 alol pokolba vagi nem, es monda az azoni, vai nem azok, hanem
 26 ahamis kereztienek vadnak mentől alol || mert mikepen ez vilagon
 fel magasztattak volt minden, teremtet allatnak felette es nem akar-
 25 tak meg efmerenie az ő hiatalokat, ymar mosth mentől alól nagiob
 kenba vadnak, es mind ezegeből bizonial meg efmerék hogy ördeg
 volna, de az vachoranak vtanna hyak vala apapok hogy melleyek
 ylne es bezillene valamit de monda az azoni, vay nem vagiok en
 melto arra, mert ty vattok iftennek papy monda neky az pap aky
 30 velle zoly vala hagi tudod hagi en pap vagiok, felele az ördeg, tu-
 dom mert zent mihaly napian te mondad az enekes misfet Bono-
 niaba, mert enes hot valek, es egy predikaciot tön afrater iacob,
 efmet monda az ördeg ymar ygaz kilenczer voltal te abuchon aky
 vagion affyfnak mellete, hagi ez vgi legien, harmad vtal meeg ate
 35 keet hwgod es velle vala, kyk igen bantanak az vton, Nam fokzer
 hallottad afrater iakabot hogy predikalia vala, mikipen azent ma-

charius akar wolt bekeffegeth zerzeni iftenközét es ember közét, es monda az iften makariofnak, ha vgy mond byneffe hagia magat nekem az ördegh || tahat kegelmezek velle, meg monda zent ma-²⁷
charius ezt az ördegnak es monda az ördeg főt inkab amegfezwlt [g] terdelalua köueffen meg engemet hoki illien nagy fok eztendeig⁵
 kenzot minket pokolba mert ő vetet en ellénem, es monda zent makarius, eregiel keuely ördeg, nam akarod meg alazni magad ateremtő iftennek efmet monda apap iambor, de igazy ebuchy akyre my mostan yde yöttönk ky felele, timagatok yol tugiato¹⁰
 k mert hal-
 lottatok othon miken predikaltak de hittegin azt mongiak akana-
 nok hoki kentwl byntól valo buchy vagion maga torkok által hazudnak mert ninchen több annal ameniet othon hallottatok, es monda neky, hogy lehet az nam zent ianos ewangelista őmaga zentelte meg azenteghazat, felele az ördeg bizoni hoki őmaga zentelte, de ninchen annal több bwch, de ne lattaflek nektek keufnek lennie,¹⁵
 mert ha valakinek adeg kellene apurgatoriomba egni tahat meg oltia ebuchy minden keniat aztis mongia vala Imar ygaz tizen nyolch eztendeie vagion hoki en ez azzoniban lakom desoha fenky megh nem tutta hanem chak te es imar ky kelis mennem || de mi-²⁸
 koron ezt mondanaia, ahaz nepe közöl egy eskőuek vronk xpus²⁰
 verere ezt halvan az azoni oli igen meg haragvek hogy lattatik vala nekyk hoki maid mind el zagatia, monda neky azpap, mire hogy illien igen megh haborodal es ilien nagon kaialtal, es meg ötte az őkezit es monda ne haborogial meg, tahat monda az ördeg, ygen chodalok en abyneffen, ky olian nagy bőchöllefnekl yl neveze a²⁵
 xpuft ki annira zerete abineffeket hoki mind ky onta veret es feredet chinalia benne hoki meg mofodnanak az őbynekből, maga chak egy chep vere is igaz eleeg lőt volna az valchagra mert valamikor nevezetetik a xpufnak vere, es mikor az pap vizi az ő zent testet mind terdre efnek akor az ördegők, de ymez gonoz bynes mely nagi vtala-³⁰
 toffon neveze a xpufnak zent veret, vay meli nagy kent zenved pokolba ez ilien aky nem tiszteli az xpufnak newet, efmet monda az pap, dekerlek hoki mongi valamit amaz buchwrwl, ahowa mondad hoki kilencher mentem, mert yol mondad azt, ha olian || nagy bu-²⁹
 chw amint azent ferench fiay mongiak, monda az ördeg, vai bezeg³⁵
 nem tugiato³⁵
 k en töllem ezt megh, mert amint afrater korlat predikalla aky őt hallotat tamazta fel mind vgy vagion, mert nagi wr meniorzagba az, efmet monda apap altaliabia bizonlagot akarok

vennem tölled mert nem eligezem meg ez modaffodal monda az
 ördeg nagi kaialtassal, soha ty en töllem ezt meg nem tugiatok sem
 egieb monda neky a pap, mond meg tahat mitől felz te inkab,
 felele, xpufnak veret es kenzenvedeffet, tahat monda a pap, a xpuf-
 5 nak kenzenvedeffere, es zent verere ketelenetlek hogy meg mongiad
 ha igaz abwehw vagy nem, de mikoron hallotta volna a xpufnak
 zent veret neveztetny az aytatos paptwl igen meg haborodek es
 monda, o en nekem, Nam mind ediglen nagy tizteffeget töttem en
 teneked es mind Iambornak montalak, de soha ne varyad ynne
 10 towa en tollem, mert engem megh chalal, es oly igen getri vala a
 30 niaualias || azzoniallatot hogy mind azt hizek vala hogy imar meg
 öly es oly nagi orditaft tezen vala hagi valakik ahazba valanak mind
 ketlegbe estek vala es nag firwa mongiak vala O aldot wr iften fe-
 gely mert hym mind el vezõnk es monda apapnak o ky igen nagi
 15 dolgot mondach meg en velem, mert annira kötelezet engem iften-
 nek fia hagi imar meg keli mondanom, maga soha nem akartwk
 ezt meg mondania mert apotrohos ferench igaz vgian meg puztigia
 purgatoriomot mint iftennek fia az ő halalaua, monda apap gonoz
 fertelmes lelek mire mondod potrohoznak azent ferencheth es
 20 monda, mert ninchen nekõnk nagiob ellenfegõnk nallanal, mert az
 iften fianak es az ő annianak vtanna soha nem volt nagiob alazatos
 mint ő azert mosth aluciper zekyt vette el kinel zeb nem vala meni-
 orzagba azert altaliaba tugiatok hogy igaz az angely bodogazony
 buchw mert az wr iften õmaga engette, ennek felette nagh lokat
 25 monda kyt nem yrhatok meg mert nem ffer ide ||

Vrⁿac: Ne^uebe: Kezdet^yc: Az aytatos: zent: Ber-³¹
 nardnac. k^onueez: vilagnac: meg: v^talafarol: es
 Crⁱst^ofⁿac: k^ouetefervl: ekkeppen

AAz ed^os Ie^su^sfnac v^o zawamondvan: A ky akar en: vtannam
 y^vni taga'gia meg v^o magat. az. az. v^o tula'ldon akaratiat. es vege fel⁵
 v^o kereltet. az. az. apenitencianac tartalat. es kouesf^on eng^omet Es
 touaba: A ky eng^omet k^ouet nem yar fetetfegben: de valia eletnec
 vilagoffagat: Ez^ok az aldot iefu^sfnac v^o bezedy kykel intet^onc hog
 az v^o eletit. es erkvczet. peldaiat. k^oueff^oc: ha akar^on byzon^oal meg
 vilagofodnia. es zywnec mind^on vagfagatvl meg zabadvlnia: Ammi¹⁰
 azert felleg^os: tvdoman^vnc leg^on a crⁱst^ofⁿac tvdomanat. az. az.
 elet^yc es erkvczet gondolnia. es elmek^odmie: || Mert a crⁱst^ofⁿac³²
 tvdomaⁿa: mind^on zent^okⁿec tudomaⁿat felvl mulya: es a kinec
 el rey^tot lelke volna. oth mannat lelne. de t^ortenic hog fokac az
 ewangeliomnac gakorlatos hallafabol keues ed^offeg^ot awag keuan-¹⁵
 lagot erofdnec. mert a crⁱst^os iefu^sfnac lelket nem valac A ky kedeg
 akaria a crⁱst^ofⁿac v^o bezedet telief^on es: iz^of^on ertenie: zykfeg hog
 mind az ^o telies elettyt az v^o eletyh^oz zabya awag igengesse: Myt haz-
 nal tenek^od melen a zent haromfagrol vetek^odnod. ha alazatoffag
 benzed nem leiend kinec oka'ert v^talatos vag a zent haromfagnac.²⁰
 Az zent Alazatoffag kedeg my leg^on azzon zent Bernard meg magaa-
 razia mondvan. Az alazatoffag || ez. Auag: Iofag kiuel ember wmaga-³³
 nac byzon meg esmeretiuel: v^o maganac v^talatos Cak a zent alazatos-
 fagnac iofaga mondatatyk. ky a meg romlot awag meg t^or^ot zent
 zeretet^ot eppw^lty meg Vgan azon zenth Bernard eg Thanyl^tvaⁿan^oak²⁵
 vg ir vala mondvan. Az alazatoffag c^ok nem z^okot dyczek^odn^y. nem
 twd batorkodni. nem akar vetek^odn^y. az igaffagnac ellene nem yar. es
 iteletben nem vetek^odig. akibe leiend: Byzonaba az alazatoffag min-
 ket az wr iftennec meg engeztel es v neky kellemet^offe thez^on:

Mert: mindön koron zokod az ifteni malaztnac nyaiafkodoia lenie
 az alazatosfagnac iofaga: Annak okaiert zockot az ifteni kegöfleg.
 az alazatoffagnac meg tartafara zörzenie. hog meneuel inkab valaky
 34 a iozagba: || haznál anneual incab aliczia v magat haznaltnac nem
 5 lenie azert: mongia a zent Pal Apoftol: a ky alitia v magat valami-
 nec lennie: mikoron femmi ne legön ez magat čalia meg Vtalatos
 mindonoftvlfoguan azert. hog ez fergöczke. az. az. embör. es ieven-
 döbe fergökneec etke akaria magat fel emelnie. magasztalni: mico-
 ron az felleagnec vra. az aldot iefus el igön nağon meg alaza v magat
 10 hogy meltan a dauid profetanac v mondafa. mondattatnec v rola
 monduan En vağoc ferög es nem ember nepekneec zydalma es em-
 börökneec el vetötte. O azert a zent alazatoffagnac v iofaga. Vay nem
 dičekodic vala a zyz maria is. az v zyzelegervl hanem v alazatoffa-
 35 garvl monduan Tekinte az v iften v zol||galo lea'nanac alazatoffa-
 15 gat Azert monga a zent Bernard e melle: Merezcödöm mondani
 hog az vr iftennec a zyz marianac v zyzeffege nem volt vona kelle-
 metos az v allazatosfaganekyl Mert byzonaba az vr iften a keuelöc-
 nek ellene al. es. az alazatoffoknac agya v malaftat Byzonaba a
 Bwcz befedög nem tezneec embört zente es igaz'a. de a iofagos elet
 20 tezőn az vr iftennec kellemetöffe: Incab keuanöc byneimról valo z
 fyraft hog nem mint twdnom az v meg magariazafat. mivoltat.
 Mert ha tvdnad mynt a telies biblia kiüöl es. myndön pogan bwczek-
 nec mondafyt mit haznalna mynd ez az iftennec malaftianalkyl. es
 36 zeretetenekvl: hiwfagoknac hywfaga: es myndönöc hiwfag: || ettyl
 25 meg válua zeretnie az aldot iftent es čak vneky zolgalni: ez a fel-
 legös bwchefeg. ez vilagnak meg vtalafanac myata igeközni meñ-
 necnek orzagara Hywfag azert el vefendö kazdagfagokat kerefny. es
 azogba bizny: hivlag bizonaba tiztöflegögre izni. es embörnec vma-
 gat felmagasztalny hivlag az testnek keuanfagyt köuetny. es azt
 30 keuanny honnan: annak vtanna kefervfegölön kenzattatit az pokol-
 nac tizeve. hiwfag hozzv eletöt keuanny embornec. es a io eletrvl
 keueffet kondolny Hyvlag čak ez ielön valo eletre igeközny es a'me-
 liec iwendöc ahoz nem latny az az. örök dihofegre hyttag azt ke-
 37 uamy || ky mindön hamarlagal el mvlic az az. ez vilagyak. es oda
 35 nem fyetny holot örökkvl valo vigafag avag öröm vağon tygniamint
 mennekneec orzagaba: Emleköziel meg azert- az edös iefusnac v
 pelda bezedervl: mert nem elegozyk meg zöm lataffal. sem fyl hal-
 laffal: ot az mennekneec orzagaba: myt förzöt az aldot iften az vtet

zeretöcnek Igekoziel azért atte zyvedet meg vonny. ez el mulando vilagnac zeretetetvl awag kevanfagytol: es igengetny a te kevanfagidat az örökkvl valocra: Mert valaky az v erzekönfegy avag akaratyat követi meg förtöftety az v conficienciaiat lelky efmeretit. es istenec malaftiat el vefty: Amen ||

5.

Mafoð: Refe: ez konñec: az: halalnac: meg: emle-38
kozetiről Oluaftatic: ekkeppen:

O O halál mel igön keferv atte meg emléközetöd Mert nem vot ol erős sem leffön hog: kinec atal ne keliön menni atte kapvdon Azert igön hamar: leffön te veled e teteme'n avag ez dolog az. az. a 10 lalal: laffad azért mikeppen valod te magadat Imma embör vagon. es honnap nem tetchig nem ielonice: Mikoron kedig a lalalnac meg gondolatia. emléközeti embörnec zomey elől el vetetendie az elmebölis hamar el megön O: azért emböri zyvnek vacfaga es keme'n vota. hog čak ez el mvlandocrvl gondolkodic: es az: || Iwendochoz 39 incab nem lat. Ackepen kellene temagadat tartanod mindön gondolatodba. es tetemenögben ol mynt. ehzonlelöd vonal meg halando: Vay ha io Conficiadi vona. az. az. lelky efmeretöd nem igen felned az halalt Iob a bynt el tauoztatny hodnem mynt a halaltvl felny. ha ma ke'znem vag meg halny. mikepen lez ho'nap: A honapy 20 nap byzontalan. myt tvez azért benne hogha honapot eröd: Mit haznal fokaig elvncz. hogha el keueffe iobiltioch meg ammy eletuncket: Iay mert a hozzv elet nem myndönkoron ioby meg. de inkab gakorta a bynt töbyty öregbity meg: O ha čak eg napon iol eltvncz vona: || ez vilagban: Mert ammy meg: tere-40 fvnec az. az. forzetben be menefvnecnek fok eztendey famlaltatnac. de gakorta eletvncnek meg iobitalanac keues gönöche vagon es haznalatia: Mert ha felelmes rettenetös meg halny. ne talantam vezedelmefb fokaig elnie: Bodog embör ky myndönkoron az v halalanac horaiat zomey előt valia vifely es a meg halafra myn-30 dön napon v magat förzy. hog ha latal embört meg halny valami-koron. gondoliad meg mert teneködys az vton kel el meüöd. Myko-ron hollal leiend: gondoliad te magadat eftvere nem ivtnod Elftve kedeg leuen: a mafodic: napot. az. az. a regelt ne merefkodie: || temagadnak igernöd avag fogadnod: Myndön koron azért kes leg 41

es akepen e'yl hog soha tegódet az halál keftelennek ne lelión : Mert
 igón fokac ég zóm pillantafba ez vilagbol ky mvlnac meg halnac
 Mert az oraba kybe nem alyttatnec embörnec. az. az. a zyz maria-
 nac fya el iwendő. Es mykora az vtofo ora el ywend Igón kezdes
 5 gondolgodnia mynd atte telies el mvlando elettidról es igón kezdes
 bankodnod. hog el igón rest tvnia votal el idvőffegőfőcre O mel
 igón bodog az ky maftan oliannac igegőzic lenie az v életibe myne-
 mvnec kyvanna leletnye halalanac ideien : Mert batorfagőfőn meg
 42 halafnac nag : || bizodalmat agiac ez vilagnac tekeletős meg vtalafa.
 10 es iofagocban valo haznalatnac byzgofigos keuanfaga. az fegelmnek
 zeretety Penitencia tartafnac mykaia. es embörnec v maganac meg
 tagadafa. es a criftof iefufnac zeretetyert myndön nemv elenfegős.
 es boffvfigos dolognac el fenvedefe. Nag foc iot tehecz myg egef-
 segbe vag. de ha meg korvlandas nem tvdom myt tehecz Mert keue-
 15 sec az korfagbol iobvlnac meg : ezön kepen kyk fok zarandokfagot
 iarnac rytkan lesnec zenthe : Ne akarya azert byznod te felebarat-
 todba fe io tarfodba. fe ivvendőre atte idvőffegődet ne halogaffad : ||
 43 mert hamarab el feletkőznec te rolad embörőc hognem mynt te
 alyttanad. Iob azert maftan előve latnod az az idvőffegőthöz. es
 20 valamy iofagős mivelkődetőt előve bochatnod hodnem mynt ege-
 becnek fegetfegeben byznod : hogha nem vag temagadert zorgalma-
 tof maftan : ky lessön tahat ivvendőbe te erőtted forgalmatos ?
 Maftan igón dragalatos idő vagon. de jay hog haznalatlan kődőd el.
 mert maftan erdömhetned honnan, oztön örökkvl örökke elnel :
 25 El iv bizonaba mykora. eg orat atte elettdőnec meg iobitafara ke-
 uanzs tvtniamynth halalodnac ideien. de maga nem tvdom hog ha
 44 meg nerhetőd : No || Azert zeretetős aganfya mene nag fok veződe-
 lömből temagadat zabadythatod meg. hog ha maftan myndönkoron
 felelmes leiendes es atte halalodrol ketlegős Igekőziel azert maftan
 30 ackepen elnőd hog atte halalodnac ideien inkab örvlhes vigadhas
 hog nem mint felnel. Tanvyl maftan meg halny ez vilagnak. hog
 ofton halalodnac vtanna elhes az aldot iefus criftofal. Tanvyl maf-
 tan myndön ez vilagyakat meg vtalny. hog ackoron zabadon mehes
 az edős iefushoz : gőtőried meg maftan at tetettdődet penitencia tar-
 45 tafnac myatta hog ackoron batorfagos : || byzadalmad es remenfegőd
 legön Ah, hyt. kaba. myt gondolod te magadat fokaig elnőd : myko-
 ron čak eg batorfagos napod fe legön O : mely igón fokac eckepen
 meg chalattatanac. es hertelen v ta'gocbol ky vontattanac : vay mel

igön focfor hallottad az mondoctvl. mert nemel törnec myatta efföt. nemel vizben hot. es imez. magaffagbol efföt es niaka ky fegöt. es nemel even meg fvlt es meg merevödöt. es nemel iaczvan v̄ eletenec fomorvlagofon vegettet. memel tyznec myata hot meg. nemel vafnac törnec myatta nemel dög halalnac: nemel tol||vaynak myata 46 ölettetöt meg. es ekepen mindönökne az halal vegök. es embörnec elety mykepen az arnych el mvlic. Valiön ky emleközyk te rorad meg atte halalodnac vtanna es ky imad te erőtted? ol mynt aft mondana nem tvdom: Tedel awag myvelkögel azert zerettetés agamfia valamy iofagös myvolködetöt tehecz. mert bizonaval nem 10 tvdod mel oraba hals meg es my köveffön tegödet halalodnak vtanna. Maft mig időd vaçon gwlcz te magadnac halhatatlan kazdaglagokat: Idvöffegeödtvl meg valua semmire egebre ne gondol || es čak azzockal gondol ammeliec az aldöt iftennec tyftöffegebre vag- 47 nac zöröz maftan magadnac baratokat. tiftöluen iftennec zentyt. es 15 az v̄ minelködetöket köuetven: hog mikoron meg fogatkozandol ez eletben. az. az. ky mvländas ez vilagbol fogaganac. es vegenec az v̄ örökkvl valo lakodalmocba Tarch'ad temagadat zarandokvl es iwevenvl ez földön kykzöz es vilagnac gondiba semmy nem tartatic Tarch'ad zabadon atte zyvedet es az edös iefulhoz fel emelven. 20 Mert byzonaval atiamfia ninchen eth ez vilagban meg maradando. es lakozando varafod. Oda azert az aldöt iftenhoz at te elődöze fodet es fohazkodafodat naponkent igengeffet: || nag firaffal. hog at te 48 lelköd te halalodnac vtanna erdömlEFFEC mennie bodoglagofon az aldöt criftoſ iefushoz: mert valaky io el tahat ad aldöt iefuffal orza- 25 gol örökkvl örökke. es acky gonofful örök vezödelöm v̄ neky: ky melle el peldakat vet az zenth Agoſton doctor mondvan: lattam en vgmönd eg embört v̄ halalara ivtvan. es ez vala igön kazdag mel kazdaglagöcat bynnel kyl nem gvlötö vala: Mykoron kedeg intenem vtet hog immar lelkehöz latna. Igön nehezen halia vala es bañña 30 vala hog intöm vala lelkenec idvöffegehöz: Söt inkab v̄ az v̄ agan edes tova forogvan. fohazkodic vala es nag firaffal ordit vala || mondvan O mel igön fokat mvncalkottam hog en meg kazdagvihat- 49 nec es ime immar egebec vigadnac es gönörködne. az en kazdaglagimal. O en io kinchim. es penzim. o io aran kvpaim. ky byr im- 35 mar titöket. kinec haGalac en titöket. es ez bezedöcközöt. az v̄ navaſas lelket ky bochata Mas Pelda: Vala ſpoletomnac: varafaba eg igön zep abrazy leianzv̄. es ez mindönöftvl fogva atta vala v̄

magat ez vilagy hywlagokra. az meñney diçofégel semmyt nem gondoluan Törteneç hog korlagba effec inteföket kyket v neky mondnaç vala lelkenec haznalatiara vtaia valamikepen en neköm mondottac kyk zömöçkel lattat zent Agufston doctor monga.

- 50 Mykoron kedig az korlag || Rar'ta meg hatalmazot vona. ez Bodogtalan leianzv latta hog meg kellene halni Sönetlenvl kery vala az v añnat hog vtet fel ötöftetne az v io dragalatos rvhai-ban kyket zokot vala vifelnye ol mikepen menegzöbe akarna adnia: Reia engede az v añna es fel ötöftete ammy kepen v
 10 kyvania vala O Iftenneç rettenetös itelety. O el amelgodando es codalatos es rettenetös mondas. eckepen fel ötöftetven kefe fohafkodnia es mondani. Iay. Iay. en neköm el igön zepfegöfnec hog meg kel halmom ky el igön geñgen tartattam neveltetem fel. es ime meg kel halmom. Mondnaç vala azert az körnvl allok neky feretö
 51 leannóm: || Byzial az vr iftenben. es aianlad neky magadat: mert igön kegelmes es ergalmas. ez annal inkab naç firaffal felele mondvan mit gondoloc en iftennel. ivvel te pokolbely ördög es te vegedel az en lelkömet. mely bezedökközöth az v bodogtalan lelket ky bochata: O azert rettenetös az bynöfnec v halaloc. de ackyk az aldot
 20 iftent zerettyk dragalatos azocnak. mert örök diçofegöt ad v nekkyk kyt zöm nem latöt fyl nem hallot es embörnec čak zyvebe fem fallot: kyt eñgeigion nekvnch. atia. [e] fyv. es zent lelöc ördökv l ördöкке Amen: ||

- 52 Oluaftatyc eth az iras az emböry garlofagnac
 25 Niaçvalias:fagnac meg göndolafarvl:

Garlo es návalas vag vala holot leiendes. es valahova teritöd forditod te magadat hanem ha az vr iftenhös forditandod magadat. Myre haborodol meg myert nem törteneç atte akaratos ackepen mynt te kevannad: kychoda az ky myndönöket azv akaratia zerent
 30 valhaffon. Sem te. Sem en sem valamel embört ez földön Sinky: ninchen ez vilagon valami haborvfagnekil es kefervfegnelkil. bator: kira'l legön avag papa. ky tahat az ky magat ioban valhaffa. bizonaba nem egeb hanem ky az wriftenert valamit zenvethet. Merth ||
 53 zoctac foc hyttoc. balgatagoc mondani. Ime mel igön hio elette va-
 35 gon imez embörnec. mel igön kazdag mel hatalmas: mel zep ter-

metv̄ De ved effödbe ammenney iokat. es meg lattod. hog̃ mynd ez időc zerent valoc femm̃ik de inkab igõn bizontanoc. es meg nehezitendõc: mert soha zorgalmatoffagnalkil es felemnekil nem birtathatnac. Nem bodoglag embõrnecc idõzerent valokat vallania bewfegõfõn. de eleg embõrnecc felrefent valo kazdaglag Byzonával igõn 5 náva'laslag elny ez földõn: Mert menevél inkab akar valaky lelky emborre lennie anneval inkab ez ielõnvalo: || elet lefõn v̄neky 54 keservb. mert inkab n̄lvabant latia az embõri rothatatoffagot es az v̄ fogatkozafat. mert ennie alvnnia mylkalkodni: es az testnecc egebb fikfegehõs latnia igõn nag gõtrelm az aitatoss embõrnecc ky õrõmetõ- 10 fõn akarna sabad lenni mindõn bintvl. Mert igõn meg̃ nehezvl az bellõ embõr az az lelky az testy zykfegõkkel azert hog̃ a dauid profeta aitatoffagal ker̃i uala az v̄r iftent hog̃ ezõktvl zabad lehetne mondv̄an az en fykfezimbõl zabado meg̃ engõmet vram iesus. De jay az v̄ garlofagok es náva'ffagoknac meg̃ nem esmerõ'enec. es: nágal- 15 inkab. jay. kyk zeretik ez: || Návalias el rothadando eletõt Mert ol̃ 55 igõn ragafkodnac nemeliec ez náva'ias elethõz iol̃ lehet hog̃ meg̃ csak az testy eledeltis nag mv̄kaua es nag reiavalo gondal̃ alig valhatiac de maga hat eth ez vilagba elhetnenec. istennecc orzagavál kevesset gondolnanac O hyt kaba. es hittetlen zywk kyk el̃ igõn melien ez 20 foldie'cben fekv̄nec hog̃ femmit egebet hanem csak testie'cket erõz- nec De jay effele náva'iaffoknac mert byzonával vegre az az halalocnak ideien meg̃ esmeric hog̃ mel̃ igon v̄talatos vot mend azok kyt zerettenec. Az aldott istennecc zenth̄y. es mind az eristos iesusnac aitatoss zeretõ baraty nem igekõstenecc: || Azokra kyk az testnecc kel- 56 lemetõs es kevanlagos volt vona sem azokra kyk ez idõ zerent fenlõttenecc mikepen ez vilagy hytlagos õtõzetõc de mind az v̄ telies remenfegõk es igekõzetõk az õrõkkvl valo iokra vontatot es v̄ kevanlagoc vitettetõt az lathattatlan diçõfegnecc lakodalmara. hog̃ ez lathatandocnak zeretetinecc miatta ne vontatnanac ez földyenecc 30 kevanlagara: No azert zeretetõs a'tiamfya zent Bernard doctor mondia. Ne akariad az iofagos mivelkõdetnecc haznalatiat el hadnod avag̃ meg̃ vnnod. mer mastan mig ez náva'ias garlo velagba vag̃ idõd. es horad vag̃on Myre akarod azert hallogatnod az te zandokodat: || Kelfel es hegottan mongiad: Mastan az iozagos mivelkõ- 57 detnecc tetemme'n̄nenec ideie vag̃on. mastan az kefalgodaffnac az binocnecc ellene. es az tesnecc ezvelagnac es õrdõgnecc ideie vag̃on. Mastan embõrnecc az v̄ eletenecc meg̃ iobitafanac alkolmas idõie va-

- gon : Mikoron az vr : iften valamynemv náva'lat reiad Bochat avag embórtvl meg haboritatol tahat ackoron vagon az haznalatnac es ivtammac ideie No azert zykfeg teneköd atal mennöd tyzön es vizön mynec előtte akarnal ivtnya az hyedelmnec helere az az meñnei 5 diéhöfegre. Mert ha magadön eröt az az meg nem nomoritöd maga-
- 58 dat a penitecia tartafnac myata. tehat az bynt meg nem : || gozhetöd : Mert miglen ez návaia. garlo tefiben vagvnc binnelkvl nem elhetvnc de mindön koron valamy banatvnc kefervfegvnc törtenic : Mert örömesön vona nygodalmvnc mindön byntvl es 10 navaliaffagoctvl : de miert hog az bynnec myatta el vezttöttöc az elfö artatlanfagot. es elhattoc tovaba az byzön bodogfagot Azert zykfeg minekvnc mynd ez felvl meg mondottacban bekefegöt tarttanvnc. es az aldot iftennec v zenth ergalmaffagat varvnc es kernvnc miglen ez alnokfag el myliec. es ez halando
- 15 eleth az lalalnac myatta meg fofaffec. O en edös iftennöm. zent Bernard mondia hog mef igön návaia. garlo ez embory ala. ky
- 59 mindönkoron kees az bynökre. Mert ma meg || vadolod meg goñod byneidet es mas napon esmeg azmeg gontakat teföd Mañtan zandokozol magadat meg iobitany : es eg hora el mvlvan myvelködöl
- 20 ol mynt ingen sem zandekkoftal vona No azert meltan mimagvnc kat meg alafhatioc es soha valamy nag malaftrol nem diéhekothetvnc. myer hog el igön garloc es alhatatlanoc vagvnc : Merth igön hamar embör az malaftot az tvñafagnac myatta el vezhety kyt oztön igön nag mykaval sem lelhet meg : Iay azert mynekvnc hog
- 25 ha ez kepen akarvnc haiölny az nygodalomra ol mint imar batorlag vona az meñney diéhöfegrvl mykoron ammy eletvncban ingen sem tetchyc az. zentfegös életnece nomdeka : ||
- 60 Pelda oluaftatic ez iras mele zent ferencz attanrol. Mikoron menne zent ferencz atianc v tarfava egyton meg akara az v tarfa 30 byzonitania v benne az malaftot es v zent alazatoffagat : Monda azert v neky. Frater ferencz honnan vagon ez. hog mynd ez velag te vtannad eredöt mykoron te ne leg nag tvdomaiv dyac sem igön zep termety Monda neky : byzon mondom neköd en zeretö atamfya frater Leio hog mynd ez vilagon finchen nagio. bynös en nalamnal. felele az v tarfa mondvan mire mondod ezt atam Monda neky azert mondom en zeretö fyam. mert ha az vr iften valamel zege'n bynöfnek atta vona az malaftoth kyt en neköm adot ne
- 61 talantam : || ioban myvelködnece vele hog nem mint en avag ioban

tvdna zolgalni az vr iften. eft halvan az v tarfa meg elmere az v
nag alazatoſſagat es cvlpaiait monda neky. es ſoha tovaba nem
merelkődec vtet kefertenyé :

Neged. reſſe ez. könnyec. olvaſtatic. az. Itelettrvl.
es. az bynőſőkrvl.: minemv. kenockal. kenzat-
tatnak.

Mindön nemv teteme'nődbe es myvelkődetődben az veget
meg tekinched es nezed: es mykepen az ſoros itelő byronac előte
allas: kinec ſemmy el nynchen tytkoltatvan. ky aiandekokal meg
nem engezteltetyk: ſem maga mentefőket nem veſſön. de ammi¹⁰
igaz aſt itely O návaiaſ hyt bynős myth ſefeels. mondas. az vr iften-
nek mindön: || gonoffagidat tvdonac ky nemykoron rettegőd es⁶²
felőd az meg haragvth embornec zőmeliet es orőhaiat. Myre tahat
hog nem: lačz nem gondols magadal az itelet napianac előtte. my-
koron ſenky égebnc myatta meg nem mentethetyk Sem meg nem¹⁵
otalmaztathatyk de ky ky mind eleg therōh: leſſön v maganac.
maſtan at te ioſagban valo mvkad gőmőlchős es haznalatos. az te
kőn hlataſod es ſyraffod kellemetős az aldor iftennec előtte. es az
te ſohaſkodaffyd megh. halgatandők. es az te byneidről valo bañ-
kodafod keſervfegőd meg tiztyto es elég tewő. Mert bizonaval az²⁰
bekeſegős embőrnec nag es: || Idvőſſegős tyztvlaſſa vagon ky miko-⁶³
ron meg haboritatyk el zenvedy: es inkab bankodie az meg habo-
rito embőrnec v gonoffagan hognem mynt az v rayta tet boſſvſagon.
es ky az vtet meg haboritoier avag ellenſegeiert őrőmetőſſön imat-
kozyk. es az v byneyt zywezerent meg bočhatya ky tovaba égebec-²⁵
tv bočhanatot nem keſſődőzyk kernye. ky az az meſ embőr kynne-
ben ergalmaz hognem mynth meg haragodnec. es az v teſtet
igekőzyk mindönőſtv fogvan az lelőcnek alaia haytogatnia igen-
getnie Iob azert embőrnec maſtan v magabol ky tyztitánya az binő-
ket es az vetkőket ky ſaggatnya hognem mynt ivvendő iteletre: ||³⁰
tyztitandoivl tartanya Mert myt egeth mit rag égebet az pokolnac⁶⁴
tyze hanem čak atte byneidet mert menevel inkab maſtan tema-
gadnac kedvez. es az teſnec kevanſagat kouetőd anneval inkab ite-
letnec napian nagoban eſſől es egeteſre nağob kenocnak allatiat
tartod: Mert amminemv bynocnec vetkoenec myatta bint tet embor³⁵

azoknac myatta götrettetykis. Oth az az pokolba az iora valo restök
 tyzzes őstönöckel fyldattnac. Oth az torkoloc monthatatlan nag
 heefegre es zomivagra foritatnac es kenzattatnac. Oth erched az
 pokolba az byya. testy emböröc es az v testtöcnek zeretöy forro
 65 zvrockal es bidös kenkvvel öntettetnec meg. Es az yregök: || mike-
 pen az tyhös avag haragos beftyac a nag keservfegnec myatta
 orditnac Semminemv byn nem leffön ky az v tvlaldon göttrelmet
 nem vallana Mert oth az az pokolba az kevelioK mindön nemv
 zydalmaffagal be theliesödneC. es az főfvenök nag segenfegreforitat-
 10 nac: Azert mongia az zent gergöl doctor magarazvan. Oze profeta-
 nac v mondaffat. Minemv vg mond elmeie leffön embörnec ky az
 vtofo iteletnec sentencyaiat nem fely es rettegy. mert vgmond ako-
 ron mindön nemv bynöc embörnec főmey eleiben hozattatnac. Es
 tovaba. Akoron Az az iteletnec napian mindönöc kyk göñörvfege
 66 mondattanak || nag felelmel rettegeffel embörnec v elmeiebe hozat-
 tatnac akoron fenkyt az bwcz bezeed avag az efföfleg meg nem
 menthet Azert mongia az zent Bernard doctor is ez melle. Oh: ime
 immar meg haloc telies alnocfagockal es vtalatos bynöckel. es
 immar ielőntetöm avag vittetetöm az soros itelő byro eleiben zamot
 20 advan mind az en tetem'enimről: Iay enneköm azert náva'fálnac mi-
 koron el ivvend az iteletnec napia. es az kõnvec meg nytatandnac mel
 kõnből mind az en mivelkódetim es gondolatim az vr iftennec elöte ky
 mondattatnac. Tehat en feiem le bochatvan az en lelky ezmeretöm-
 67 nec konfienciarnac gonos: || zegönfegös efmeretineC myatta alloc
 25 vrnac elöte refketven es keservfegöfön tvdniamint meg gondolvan
 az entet gonoffagimat es mikoron mondattatik en rolam. Ime ez
 embör. es az v mivelkódeti mert byzonhaval ammit maftan zegön-
 lynch meg gönnya tahat akoron mindonocnek nylvan leffön. es
 valami bynt eth el fődözvne palaftozvne mind oth az keservfegös
 30 thyz meg egety. Mert valamenevel hozzaban var maftan az vr iften
 hog eletvncet meg iobehoc iamborbaka' legvne anneval sorofban
 es kem'enben itel hog ha tuniafagvncnac myatta meg vtalangök.
 68 mire azert ez elettdöt el igön zeretiok kybe: || menevel hoziaban
 elvnc Anneval töbet vetközvne: Mert menevel embörnec elete hoz-
 35 iab anneval inkab az byn famlalhatatlamb: mire. mert naponken
 az gonoffagoc nevekódnec fokafvlnac. es az iofagos mivelkódetök el
 vetetnec ez el hagattatnac Es naponken valtozyk embör habvivfag-
 nac es elömentenec myatta es nem tvgia mikoron meg kel halnya

Mert embörnec ű elete miken az fűft ol hamar el műlic. O azert en edős iftenőm mel igőn nag keűervlegős kenoc variac a bynős embőrt ky maűtan nem akaria az ű eletyt meg iobitania. Oth az az pokolba keűervb leűőn eg ora az kenban: || hog nem mint eth zaz avag ket 69 zas eztendőc az kemenűlegős keűerv penitencia tartalűba. Oth űemmi- 5 nemv űvgodalmoc az karhoűtattacnak ninchen es űemmi vigasztalas ű nekik űoha nem adattatic. hanem čak: őrők iay vezzyk. de maga eth embor ez velagban nemikoron az műkatűl meg zőnyk. es ű ba- ratianac niaiaűűagaval el de oth űoha nem adattatik No azert ved ezződben magadat mert paraűtűl is űoktac mondanya Bodog embőr 10 ky maűon tanűl. leg azert maűtan űorgalmatos. es banko'gial az te byneidrol: Hog iteletnec napian leg batorűagos: || Az igazakal. Mert 70 akoron tvdnia mint itelet napian az igazak alnac nag batorűagal azoknac ellenőc kik ez velagon űket űomorgattac es keűergettec. haborgattac O en edős iftenőm zent Bernard mongia Nag byzodalma 15 es batorűaga leűőn az zegenec ky az vr iftenec zeretetyert zege- ny'e es alazatoűűa tette űmagat: Es az keűel mindenfelől rezket es űeel: Mert akoron lattatyk bwchnece letleńye ez velagban ky az aldor iefuűert tanűlt hytta es egebeceűl meg vtaltatotnak lenye. O akoron kellemetős leűőn mindőn bekeűegel zenvedőth haborűűag. es: az 20 ragalmazoknac mindőn alnokűag || ű zaiokat bee dvgia Tahat. erched 71 iteletnec napian vigad es őrvl mindőn aitatos embőr. es keűerőg- mindőn űőrzete nem tarto: Tahat akoron inkab vigad az meg gőtre- tetőt teűth az penitencianac tartalnac myatta. hog nem ha mindőn- koron gőnőrvlegben neveltetőt vona fel: Tahat űenlich az alavalo 25 őthőzet akoron. es meg homaloűodic az zep barűőn rvha: Tehat iteletnec napian inkab dičertetye az vr iftentűl. a hitvan haylocka es kytia hognem mint a dragalatos arañas palotha: Tahat inkab űegel az alhatatos bekeűeg hodnem: mint ez velagy embőrőnek mindőn hatalmoc: Tahat akoron inkab dičertetyk az egygv enge- 30 delmeűűeg. || hognem midőn ez vilagy embőrőnek bycheűegők es 72 eűőűűegők Tahat inkab vigasztal meg az io conűiencia lelki eűmeret. hog nem mint az nag tanűlt bycheűeg. Tehat akoron az az iteletnec napian inkab merteeletik meg. ez velagi kaztaglagoenak meg vta- laűa es el hagala az aldor criűtos iefuűnac zeretetyert. hog nem 35 mynth mindőn ez földy čhaűarocnak es kyralocnak kazdaglagoce. Tahat inkab vigasztaltatol meg akoron az aytatos imaglagrol hognem mint az gőnőrvlegős etelűl. Tehat inkab vigasztaltatol es őrvlez ammeg

- 73 tartoth filenciomrol veztegegről: || hognem mint az nag fok hoffv
 bezellefről niaiafkodafrol: Tahat akoron inkab haznalnac az iofa-
 gos mivelkődetőc hod nem minth az fok hizőlkődő zep bezedők.
 Tahat akoron. az. az. iteletnec napian inkab kellemetőffők lezne
 5 az aldót iftennec. es tenekőd haznalatofbac az zoros eleth es az ke-
 me'n penitencianac tartafa hod nem mint mindön ez földy gőnőrv-
 legők. ezőcket mongia az aytatos zent Bernard. No azert zeretetés
 attiamfya tanvl maftan kenefben fenvednőd hog akoron a neheze-
- 74 bectvl meg sabadvlhas: Maftan mig ez garlo: || velagban vag byzo-
 10 nihadmeg hog mit ofton annac vtanna zenvedhecz Thegedhecz az
 kys viődat az thizben es laffad hog ha el thirhetőd Mert hog ha
 maftan el keveffeth el nem zenvedhecz Tehat mikepen zenvedhetőd
 az őrückvl való götrelemecket es kenokat Mert ha maftan el keves
 götreln el igőn beketelenne theffőn Tahat mit thezon az pokolnac
 15 ű kefervlegős: thize es egethefe. Ime byzonaba attamfya nem lehet
 keet vigalagod es őrdőmed hog eth ez vilagba gőnörködnel. es annak
- 75 vtanna orflaglanal menorlagban az aldót || crifto Iefuffal: hog ha
 mind eznapsagtvf fogvan mindön koron gőnőrv es kevanfagocba
 eltelvona. mit haznalna'nac mind ezők hog ha ezön helőn kellettne
 20 avag törtennec meg halmód: No azert zent Bernard mongia Mindő-
 nőc hitlagok ettvl meg valvan. zeretnye az aldóth iftent. es čak ű
 nekye folgalnya: Mert valaky az vr iftenth thelies zyvevel zerethy.
 ez fem az halalth fem götrelnet. kent. fem az iteletőth sem az
 pokloth nem fely. mert az thekeletős zerettet byzodalmas es bator-
- 76 fagos iarvlasth theffőn az. vr iftenhőz. De maga kyt: || meg az binec
 kevanfaganak meg tevefe gőnörkőttet nem čhoda az hog ezfele em-
 bőr az halalt. fely. De maga io. hog ha meglen vtet az vr iftennec
 zeretety az binoktvf meg nem vonzia. avag čak a pokolnac felelme
 es kefervlegős kenia rettenche. meg Valaky kedeg az vr iftennec
 30 felelmet hatra vethy es meg vtalya. fokayg ezfele az iofagos mivel-
 kődetben meg nem maradhat. De pokolbely őrdőgnec tvreiben ha-
 marab effyk Azerth mogia Aran zaiv zent Ianus: az bynőfőkrvl
- 77 mondvan. O fegen návalas embori terőmtőt allath || Iol lehet hog
 mindön therőmtőt allatoknal leg meftofagofb. de maga mit alitas
 35 hog thes az foros iteletnec napian. mert az te feied fölőt leffőn az
 haragos itelő byro es labaid alat az rettenetős pokolna ű thyzes faia
 avag thorka. Iob kezed felől leffnec az te reiad vadolo bineid es az
 te bal kezed felől leffnec fanhatatlan őrdőgőcenek fokafaga: vonvan

az kefervfeğős kenocra es belől zivedben az rago konfiencianac lelky
 efmeretődnece ferge. ez azért az a kyt az david profeta mond az v
 fergők az az. a karhoztattacnac meg nem hal. es kivol leffőn mind
 ez feles világ egven No azért: || zegen náuaias bynős. ky ez kepen 78
 meg fogatatol hova fwcz. el eniesnőd rőitődnőd lehetetlen. előve
 ielőnnőd el zevedhetetlen: ha kegeg azt kerdened. hog ky vadol
 tegődet Reia feleltetie. hog mind ez zelős velag. Mert meg bantvan
 az terőmtő iftent meg bantatic mindőn terőmtőt allat. Ol mint azt
 mondana. semmikepen magadat temeg nem zabadithatod mert
 lehetetlen el rőytődnőd Tovaba estes tvgiad hog pokolba vagon 10
 meg gőfhetetlen hidegfe meg otha'tatlan thvs. halhatatlan ferög el
 zenvedhetetlen dohoffag meg nomodható es fogható settetfe: || ör- 79
 dőgőcnck rettenetős nezese az lehullottacnac ostorozafoc. binocnek
 fegőnfege. mindőn iokrol ketfegebenvalo effes. es rementelenfege. ha-
 lal halalnekil veg vegnekil fogadkozas fogadkofasnekil. az vege a 15
 kennac mindőn koron el kezdetie es meg fogadkozni foia nem tvd
 ezőketh mongia Ara'n zaiv zent Ianos az aitatos zent Bernard is
 vgmond: O en zeretetőš lelkőm mogiad meg ennekőm hol oth vad-
 nac ez velagnac zeretőy kyk eg keues o idő elmvlván mivelvnci
 valanac de maga ime semmi vtőlők nem maradoth hanem čak hamv 20
 es por fergee es bidős rothatatoffagoc Minőnde: || embőrc volta- 80
 nake mikepen te ethenek itanac mevettenec tanőoltanac es eg zőm
 pillantafba pokolra fallottanac eth ez vilagon az v teftőc fergecnek-
 myata el ragattattanac. es oth pokolba az v lelkőc. őrdőgőcnck
 myatta kenzattatnak őrőke. ez el keves vigafagert adattatod vnekiőc 25
 kefervfeğős fomorvlag. es el keves tefty gőnőrvfegeth őrőcke valo
 ken Tovaba vgan ezzőn zent Bernard doctor vg mond. O en lelkőm
 valion minemv retteges es felelm leffőn oth. mikoron hova rőitoz-
 neš nem leffőn tenekod navafas. vay bizőnaval heiaba mondod az
 legecnek fakadiatoc my reiane avag en reiam el. az vőgecnek fődőz- 30
 ietőkcl engőmeth || Mert mezitelen es nylvan kel tenekod allanod az 81
 itelő biro criftus előt hog haliad az igaz itelőnece v zavát. ky az aldót
 iefusnac v zavát nem akartad hallanya mikoron ez világban eltel
 de inkab meg vtaltad Vay azért ky kefervfeğős leffőn hallanya az
 binős embőrnec az igeke kike meg irt: zent mathe evangelista 35
 mondvan Menietőkcl atkőztac azőrc thizre ky meg vagon főrőztet-
 ven őrdőgnec es v angalinac. eft kedig meg mondvan legottan az
 föld ketthe valik avag haffad es az binőffőketh el nely mind De

maga vizzont ennec elene az ioknac az aldót iften mit mond. Ivvetőkel en atiamnak aldotay biriatok es vegetőc az őrők orlagot. ky
 82 meg vagon tinectők: || főőztetven ez vilagnac kezdetetvl: fogvan es orlagoliatoc en velem: mind őrőke kyt engediön minekvnc Atya.
 5 es fvy ez zent lelők. Amen.

Oluastatik Peldais ez melle hog ez vilag el mvlando es hytfagos: Vala eg vitthez ky vmagat mindőnoftvl fogvan ez velagnac atta vala Mikoron kedeg ez vilagy pompafagnac hytfagarvl gondolkodnec: Ielőnec azomba v neky. eg igőn zepőn őtezőth azzőniallat
 10 mondvan az vitez nec. Ime vgmond ielon vagok kyt mindőn te kevanfagoddal kerez tel. es zerettel. ez kegid latvan az v őrőhaiat igőn meg őrvle es nag kevanfagal nezy vala vtet Őrdög vala keig ez.
 83 monda azert az őrdög az azzőniallat kepeben ky: || vala v neky az vitez nec mondvan. Nezmeg vgmond engőmet hatvliis mikepen elől
 15 neztel. ez vitez h hog meg tekintőtte vona lata tehat az v hata racva fergeckel es ol mint pokolbely bidőffegős forro furockal. es: monda v neky En vagok ez vilagnac dichőfege eft meg mondvan el eniefec: Az vittez eft latvan meg rettene es v eletit meg iobitvan zorzetben mene. es v eletit iol vegeze. Tartvan nag kem'enfegős penitenciat.
 20 kinec myatta az őrők dichőfegre me'ne. Amen. ihus.

Mas Pelda oluastatyk az zenth: affacnak eletiből Mikoron az puztaban eg zegen Remethe edestova yarna Talala eg embőr fyth
 84 es monda: Parancholok en teneked fw: || az elő iftenre hog mondmeg ennekőm ky feye vagi es holuag: legottan az fw fola es monda.
 25 en vagok vgmond eg pogannac feye ky regőn hadnac myatta eth olettetem meg es az pokolnac fenekere vagok vetteten Monda esmeg az Remete a fvnek: vagonne valaky te naladnal alab az pokolnac feneken. monda: v neky esmeg a fw. Az gonos kereztienc vadnac vgmond: ky az vr iftent ioban esmertek es nagob malazttot
 30 vettenec v tvle. de maga vtet meg vtaltac es neky nem akartanac folgalni hanem az binne c. en kedeg myert hog pogan votam az en hittetlenfegőmnec myatta vtet nem esmertem annera. ezert nem
 85 vagoc annera ala vettety'en. de maga en: || az en kenaimat te nekőd meg nem mondhatom minemv keservfegős kenokat fenvedok az vr
 35 iftennek igaz iteletinek myatta őrőkke. ezők et halvan az Remethe az v eletet annalis kem'enben kezde tartany meg rettenven az fvnek zavara: Azert mondia az zent Aguf ton doctor irvan eg tanitva'nanac mondvan Erőffent híged es semmi kepen ne ketelkődiel en

zeretõ tanitv'anom mert nem mindõnõc ky a'nia zent eghazban meg kerezttõlkõdnec vezik azert az me'orlagot. de csak azok kik az kerezttõlkõdest fel veven iol' elnec. es kyk meg tartoztatiak v' magokat binoktyl es az testnec kev'anfagitvl. Mert mikepen az eretnõkõc poganoc zydoc hvztoc me'n: || orlagoth nem vezyk azon kepen az 86 gonos kereftienõc nem valhatici Mikepen idvõzitenc is meg monda zent mathe irta meg: Nem mindõnõk kyk mongiac ennekõm vram-vram bee mennec me'ne'cnek orlagaba de csak azok kyk thezyk az en me'ney attamnak akaratiak:

Olvaftatic. eth. az. iras. tovaba. az. lelky. meg. 10
vigasztalafrol. ekepen:

VVgmonda az aldor iefus. ez embõry nemzetnec mondvan Iftenec orfaga thy bennetõc vagon No azert terõhed avag fordohad temagadat mint te telies zyved zerent az [ad] vr i'tenhõz. es hadel ez náualas garlo velagot, es lel' az te lelkõd nvgodalmat. Tanvl es 15 igekõziel ez velagyakat meg vtalnod: || es az lelkyekre maga- 87 dat adnod es meg latod iftenec orzagat te read zalanya. Mert az aldor iftenec v' zenth orza'ga bekefeg es vigafag zent lelobeky nem adatatik az kegõtlenocnek es ragalmazocnak El i'v te hoziad az cristus iefus meg mvtatvan tenekõd az v' meg vigazta- 20 lafat hog ha belõl at te lelkõdben melto avag kellemetõs lakodalmat zõrzendes v' neky: Mert mindon v' di'hõfege es ekõffige belõl vagon az. az. a lellocbe es oth vagon az v' kevanyfaga: Gakorlatos meg latogataffa vagon az aldor Iefusnac az aitos embõrhõz. edõs bezelefe kedves vigasztalafa. es igõn elamelkodando náiafkodafa No 25 azert hiw lelõc zõrõzied ez iegõfnec az te zyvedet hog te hoziad ivnyé es te benned lakoznya melltaltaffec: Mert vg mond Az ky engõmet zeret en bezedõmet: || Meg tartia es zerety v'tet az en atiam 88 es v' hozia iv'nyk erched mind az telies zent haromfag. es lakodalmat te'v'nc v' nala: Ag azert helt az cristusnac, es mindõnnec va- 30 lami at te zyvedet meg bantana tag'agiad meg az be meneft az az be ne erezied. Mert mikoron tenalad az cristus iefus leied igõn kazdag vag es eleg tenekõd, v' leffõn azte návaladba meg latogadod. es mindõnõcbe hyw sozfolod. hog ne legõn tenekõd zykeleg embõrõcben biznod. Mert byzo'naval embõrõc hamar valtoztatnak. es hertelen 35

meg fogatkoznac de az criftus öröke meg marad es : al mind vegiglen
 erőffen : Nem kel azért embörnec igön nag bizodalmat es remenfe-
 gőt vetnye ez garlo es meg halando embörbe meg ha zerető barátod
 89 es atafya legön is ; Sem igön || nag zomorvlagot eből ne veg hog :
 5 ha nemikoron meg bantatol es valamy ellenöd mondatatic Mert az
 ky ma io barátod honnap ellenfegőd lehet netalantam. es ennec
 elene gakorta mikepen az zeel meg fordulhatnac : No azért vessed
 mindön te bizodalmat az vr iftenben es legön v az te felelmed.
 mert valaky iftennec felelmenekil vagon ez fokaig az iofagba meg
 10 nem marathat de el vffamik es effyc bynöcbe : Mert ha az aldót
 Iefuft zeretendöd tehat mindön návaladerth v felel. es meg zorgy :
 mikepen iobnac lattatandic lennye Ninchen atiamfya bizonával
 eth ez vilagban meg maradando warafod. es valaholot leiendes
 zanki vetöt es iweven vag. es foha te neköd bizön tekeletös nvgodal-
 90 mad nem lehet hanem : || ha az aldót. Iefuf. criftushoz leyendes
 zyved zerent hozza egefulue'n : Azert monga az zent. Bernard O ze-
 gén náva'las embör mit nezöd ez garlo velagot mikoron en nelegön
 at te nvgodalmadnac hele. az meniëiebe az az meniörfagba kel
 lennye az te lakodalmadnac. Mert ha ez vilagot meg nezöd es az v
 20 benne valokat. tehat meg efmerhetöd hog mindönöc el mvlandoc
 es te egetömben v velöc. Azert ne ragazkogial v hozia hog meg ne
 fogattaffal ö tvle es myatta el ne vez Az felfegös iftennel legenec
 atte gondolatid es at te kónörgeföd fönetlen az criftos Iefufhoz
 igengettefec. Ha nem.tvcz az meniëy bodogfagrol melien.elmelköd-
 91 nöd. tehat nvgodial az criftos : || Iefufnac kenzenvedesene meg
 gondolafaba. es az v zent febeiben örömetöffön lakozial. Azert
 mondia az aitatos zent Bernard. O embör ha te vgmond az aldót
 Iefufnac febeihöz : es v dragalatos verene meg hvllafahöz aitatoffaggal
 forditandod es tēritendod te magadat ketlegnekil az te haborvlag-
 30 gidban nag meg vigasztalast es edoffegöt erősz. Sem nem gondols
 igon fokat emböröcnek meg vtalafava ha tegödet meg vtalnac. es az
 ragalmazocnak bezedöket kiinnen el fenvedöd : Mert lam az edös
 Iefus az ziz marianac v egetlen eg fya. is volt emböröcvtl ez földön
 meg vtaltatvan. es az ö nag zykfegeben tvgnya mint halalanak
 92 ideien v ifmeröitvl : es baratitvl eg hagatvan Az aldóth : || Iefus
 akara kenth zenvedni artatlanvl mikoron v bynt nem tet es : nem
 lelettetöd chalardfag az v faiban meg ennec fölöte akara emböröcvtl
 meg vtaltatni. te kedeg zegen náva'las merezködöle valanirvl panast

tennod: Az edős criftusnac votanac ellenfegi es ellene foly. es te akarode hog mindönöc barattid es io tevőhid legene No azert honnan koronaztatic meg az te bekefegöd hog ha femmi nemv náva'lat es bozzvt nem akarz zenvedny: Mert ha femmi ellenöd valot nem zenvecz miiken leez az criftos baratia. zenveged azert az habory-5-fagokat az aldót iefufert ha akaraz v vele orzaglanod: Mert byzo'naval nag fok haboryfagocnac miatta. || zikfeg minekvnc bemennvnc 93 meñneenec orzagaba Azert mongia az zent Bernad vayha vgmond čak egfőr az aldót iefuf criftusnac belfőiben be mentel vona. es valamyl keuelet az v byzgo zeretetiben erzöttel avag kostoltal vona: 10 Tehat femminemv raitad tet bozzvfagal nem gondolnal. Mert az iefusnac zeretety thezy embört v magat meg vtalny. es Thovaba: meg vg mond Valaky az v lelkebe iol meg leiend zöröztetven nem igön fokat gondol emböröcnek chodaltatos es vyzsavivo iaraffockal: Mert annera bantatic es vontatic embör menere vneky az allat von- 15 tatic: az az kevantatic Mert ha az te lelkodben iol meg vonal zöröztetven mindönöc teneköd iocra engednenec es haznalatodra demaga azert fokac te neköd vlaltatosloc: || es gakorta meg bantnac es habo- ritnac mert nem vag meg temaggadnac tekeletöffegel meg hoth az 94 az meg enhitetöt. es ez vilagi kevanfagockat nem zakasztottad meg 20 el temagadtvl: Mert femmi embörnec az v zyvet annera meg nem [v] foglalia es forthoztety miiken ez: terömtöt allatocban valo zörtelen nem thizta zeretet Mert ha meg vtalod ez vilagy vigafagockath Tehat ameeney dihöfegrvl elmelkódhetöl. es gakorta at te lelködbe vigadhacz: Mert mindön koron az edős iefuf az vtet zeretöket meg 25 vigasztalya mindön nemv kefervfegocben. ezöket mongia zent Bernad: Mel meg vigasztalast eng'ediön minekvnc is az aldót iften öröke Amen ||

Oluaftatic: Az iras: Arrvl: hog: az vr Istenec: 95 igeiet: nag: Alazatoffagal: kel: minekvnc: hal- so gatnvch: es: hog: fokban: nem gondolunch: vele:

AAz aldót iften zol az aitatos lelochoz mondván. halgasfad zeretö fyam az en igemet es bezedömet mindön doctorocnak es ez vilagy bvcheknec thvdomanöcnek felöte valot Mert az en igem lelöch es elet es emböri ertelmel: meg merteclendö es nem vonzön 35

embört z hyvdichôfegnec kevanafara: kel azert halgatnya veztegfegben es nag alazatoffagba. mert bizoónával Bodogok azok kik halgatiac az vr iftennec igeieth es azt megh ôrizyk: zol immar az aitatos leloch az vr iftenhöz mondvan: Bodog en edös iftennôm az kik te

96 tanitandaz es az te törvenhidbol tanitandod vtet hog || meg enhitched vneky az gonos napokat es hog ez földi kevanfagocnak myatta ne vontaffec az pokolna: ôrôke valo götrelmere. zol esmeg az vr iften az aitatos lelochöz mondvan En vgmond vr iften tanitotam az profetakat kezdetvtl fogua es mind ez napfagvtl fogua nem zônók

10 zolnom. de maga az en zollafomra fokat fiketöc es meg kemeñnvtlenec Mert nagal tőben halgatiac es vilagot es v hitfagat hog nem mint az vr iftent. es kinneben ôrômesben kôuetic az v testöcnek kevanfagit hog nem mint az aldót iftennek kedves akaratiat Es ez velag iger: avag fogad időzeren valokat es el mylandokat embörnec

97 mellec igôn keveffec es zfolgaltatic v neky nag: || vidamfagal En kedeg igerôm az ôrök diçhófegöt. es ez halando embôrökneç zyvôch meg lankadnac rayta valon ky zolgal es enged mindônöcbe ennekôm az aldót iften mongia mikepen ez vilagnac es ez vilagbeli vracnak zolgaltatik No azert zegönvliel meg Syon az az embört mongia az vr

20 iften Es ha okat kerdöd haliad myert. Oh iay mert eg kys vrafagert avag thiz ther nag fok vth fvttatik. es az [oko] ôrökvl valo eletert çhac alig nag fokactvl v laboch az fottvl egchör fel emeltetic. Ez vtalatos thiztöfleg kevanafa kerezetic mert halalra vety embör magat erthe es nem tvdia mel igôn vtalatos vezedelmes bynt legôn

25 mert egeb bynökneç nag fokacnac oka es gökere Ennec kedeg gönöf-

98 fagarvl. vezedelme: || votarvl haliad az zent Bernadot modvan: Az thiztöfleg kevannas: vgmond ez tvdnya mint emborbe be vzzamo gonoffag el enneztoth merög el thitkol dög halal alnocfagnac es çhalardfagnac meftöre kep vtalafnak aña iregfegnec zileie bynöc-

30 nek kezdeté vetkőcneç gokere iofagocnak rozdaia zentfegnek: molia zyvneç meg vakitoia fegefegöcböl zörözven halalt es vrvoffagocbol nemzven korfagot. O en iftenôm valion menecket çhalt ez meg. ky elteti kedeg ez halalos ferget hanem az elmenec [eg] el idegönvleffe es az vr iftennec el feledese: Valion ki kerefy meg ez arvltatonac

99 vezedelmet hanem çak az vr iften ez iteli meltonac. || lenye pokolnac ôrök fetetfegere Azert mongia vala idvözitenç iefus Mit haznal embörnek hog ha mind ez valagot meg ne'rne es v lelkenec götrelmet zenvedie ava'g minemv çhereth valtaft ad embör az

ű lelkeiert. es thovaba. az hatalmasok vgmond esmec hatalma-
 fon az az kefervfegőfőn zenvedic az: kenth. Iay azért vram
 mindőnhato iftenőm zent Bernard mongia mert az el változtat-
 hatatlan ioert gondoltathatatlan ivtalmert felfegős thiztőffegert
 es vegezhetetlen dičhőfegert čak egh kevesfeis faradnya reztel-
 tetyk Merth ez velagy embőrők inkab vigadnak ez vilagy hit-
 fagőn hog nem: || mint te az byzonfagon. Vay bizony az v remen- 100
 fegők meg čhalia űketh kik ez velagi kevanfagocba vet[ő]etenec.
 de az en ingeretőm finkit meg nem čhal. es az en bennem byzokath
 heiaba nem hagia. Mert ammit en fogattam az aldót iftent mongia 10
 meg adom. es ammit mondotam bee thelieffitőm. de maga vg hog
 ha mind vegiglen hyvőn az en zeretetőmbe meg maradandaz. En
 vagoc mindőn iocnak meg aiandokozoia es mindőn ahitatóffocnak
 meg bizőnitoia No azért irdmeg az en bezedimet at te zyvedben es
 haniad vuffed es forgassad azockat mert leznec az kefertetnec ideien 15
 igőn haznalatóffok. kyt meg nem ertez mikoron oluafnad. de meg
 ezmerőd ozton: || az meg latogatafnak napian: Mert keth kepen az 101
 vr iften mongia foktam en az en valasztotimat meg latogatnom
 tvgnia mint kefertetel es meg vigasztalaffal es mindőn napon keth
 lečket oluaffok az en zeretőimnec eget meg fedven az v vetkőket 20
 mafth intven vket iozagocnak nevekődefere Mert valaky halia az en
 bezedimet es meg vťalia azt vagőn ki megh itelie vtet az vťoso na-
 pon. kerioc azért az edős iefufth hog agia ű zent malaztiat hog hal-
 gathaffoc az ű zent igeith nag alazatóffagal es mivelkődetvncel bee
 teliefitheffők: Amen vg legőn:

25

Oluafstatik. tovaba. Imagflag. az: aitatoffagnac.
 malaťtianac. kerefervl:

EEn edős vram iftenőm Tevag mindőn en iom: Es ky || vagók 102
 en hog merezkődőm te hoziad: zolanom: En vagók zegen te zolgad
 es el vetőt ferőd nagalinkab vťalatos hog nem mint en magam tvd- 30
 nam es merezkődnem mondanom: de maga emlekőziel meg en
 rolam en edős iftenőm mert semmi nem vagok en. semmit nem
 vallok nem byrok es enmagamtvľ semmit nem thehetők. Mert čak te
 magad vag io igaz es zenth. te az iocnak mindőnőket ačz mindőnőket
 bee thőtes at te zent malasztődal čak az bynőcben meg kem'envľth by- 35

nős embört hagod el: No azert en edős vram iften emlekőziel meg at te nag ergalmaffagidrol es thőčžčed bee az en zyvetem az the zent malaztodal ky nem akarod hog az te mived az az en náva'las hew legeg avag ires Mert mikepen zenvedhetom enmagamat el ez nava-
 103lias || garlo velagba hog ha engömét at te ergalmaffagod es malaztod meg nem erőffetend No azert io ieful ne akariad at te orčhadat en tvlem el forditanod ne akariad at te meg latogatafodat el hallogatnod es ne akariad at te: meg vigaztalaforat en tvlem el vonnod hog ne legön az en lelköm teneköd az kepen mint az föld viznekil
 10 O en edős vram iftenom tanič engömét tenom az te zent akaratodat. es mind vegig me maradnom at te zent zolgalatodba Tanič engömét tovaba meltan es alazatoffon iarnom te: elöted. mert te vag az en bvčhefegom. mert byzonfagal efmerš engömét es esmertel minek előtte ez velag votvona avag minek előtte az en Anámna
 15 meheböl ez garlo vilagra zylettettem vona: Amen legön: ||

104 Olvaftatik: eth: az: iras: a byzon: zeretonek:
 meg byzonnitafarvl:

AAz vr iften zol az aitasos lelokhöz mondvan: fyam nem vag meg erős es: bwčz zeretö: mire vram: mert eg keves ellenöd valo
 20 meg haboritaferth meg hagod az el kezdöt ioth es fölöte igön mohon kereföd az vigafagot Mert higed hog az erős zeretö al alhatatofon az kefertetőkbe: es nem hizön az ag ellenfegnec ő čhalardfagival keztetefivel mert mikepen en az engömét zeretöknec kelemetös vágök v előmentőkben ezön kepen kel zeretetöfnec lennom az v habo-
 25 rvsagocba es: Mert az bwčz zeretö nem annera mertekly az v zere-
 105 tdenec aiandekat menereaz v kevanfagat mine||mv kevanfagbol atta es mindönöket az v zeretöiebe veti. de maga az nemős zeretö az aiandecba nem hvgöffik de en bennem vr iftenbe mindönnec fölöte. Ne alicad azert hog az te en hoziam valo zeretetödnec erdömet el
 30 veztöd hog ha az kepen en bennem edöffegöt nem eerözhečz mikepen te kevannad avag az en zentinbe: mert az io edöffeg kyt nemikoron vez avag eröz ielön valo malaztnac kevanfaga es a menney lakodamnac nemi nemv meg koztolafa kihez nem kel fölöte igön embornec ragazkodnia mert el iv es el megön az az erzöd nemiko-
 106 ron imagfagodnac edöffeget es nemikoron nem: || Vyafkodny avag

kefalkodni az elmenec gonos kevanfagy ellem es meg vtalni őrdög-
nec čhalardfagos keztefit nag modhatatlan iofag es erdöm No
azert ne haboričhanac meg tegōdet embōrōknec gonos mivelkōdety
akar mikepen legenec. de at te ioba valo zandekodat erōffen tartēhad
es thizta igekōzetōt az aldōt iftenhōz: eztes tygiad hog az ag elen-
seg őrdög igekōzie mindōn koron meg bantania at te ioba valo
kevanfagodat es mindōn aitos foglatatvl: meg vonnya: tvdnia
mint a zentōcnec thiztōffegteteletvl az en ken zenvedefōmnec kegōs
gondolafatvl az te byneidnec haznalatos || meg gondolafatvl az te
tvlaidon zyvednec thiztan valo meg orizefetvl. es az iozagocbanvalo
haznalatnac erōffen valo zandekatvl Mert v az az őrdög fok gōnōs
gondolatokat hoz at te zyvedbe hog tenekōd felelmet es rettegez
tegōn. es hog az zent imagfagtvvl meg vonnōn es az zent iraffoknac
oluafafatvl. es igōn vtalatos vneky az alazatos gonas es ha tehetne
az criftus iefufnac zent teftenec hoziad veteletvl meg thiltana No
azert en zeretō fyam az aldōt iften[t] zol az hiw lelōkzōz. ne hig ō
neky es ne gondol ō vele iollehet hog gakorta az ō čhalardfagynac
tvreid tenekōd meg vesse: de maga te Ō || neky tvladoničhad mikoron
gonoz fōrtelmetōs gondolatokat hoz at te zyvedbe. es mogiad vneky
meñnel fortelmetōs lelōk. zegōnvvl megh mert te mindōnōftvl fogua
fōrtelmetōs vag azert hog te ez feleket hoz az en zyvembe: Thavozial
el en tvlem gonoz čhalard lelōk: ninčhen te nekōd enbennem fem-
minemv rezed. de az aldōt iefufnac az en zeretōmnec ky vagon en-
velem mikepen erōz vyascodo es te allas ō ellene meg galasztatvan.
Mert inkab akarnec meg halmom hog nem mint tenekōd engednōm
az gonoffagban: No azert vezteg es nemvlmeg. mert nem akarlac
en tegōdet thouaba meg || halgadnom: Iollehet hog fok čhalarfagos
hyzōlkōdefōket es fomorvragokat teg ennekōm. de maga az aldōt
vr iften az en meg velagofitom es en remenfegōm kyt felōk es zere-
tōk Az vr iften az en eletōmnec: otalmazoya kyt rettegōk. ha en
ellenōm thamadnak seregōk az az őrdögōk nem fel azert az en
zyvem Mert az vr iften en fegetōm es meg valtōm. No azert zent
Bernard mongia. kefalkodial es vyaskodial mikepen criftofnac io
viteze. es ha nemikoron az embori garlofagnak myatta thōrtenen-
dik le efnōd tehat kelfel es veg erōfb erōket az elebyeknel. bizuam az
vr iftennek: || tōb es nagob malaztiaban es ammenere tehetōd ogiad
magadat emborōknec hytfagos zeretetōktvl es kevellfegtvl mert igōn
hamar bee vzamik embōrnec zyvebe es fōlōte vtalatos az vr iftennec

mert mindõn bynõknec eredeti es gõkere. ez keuelfegnec myatta
 lokac meg čhalattatnac: es nemikoron efneec embõrõk mindõnõftvl
 foguan meg gogythatatlan korfagba Legõn azert tenekõd az zent
 Bernard mongia õrõkvl valo peldaiv az kevel õrdõgocnek meñhor-
 5 fagbob valo le hvlafok mert byzонаval ha az vr iften azockal mind
 ez napiglan nem kegelmezõt nagial inkab te veled kytvl otalmazion
 minket az aldot iefus mind õrõkvl ok õrõkke: Amen: legõn:

Iefus. maria. zent. ferenčz. zent člara: ||

Kezdetik: Zent: Bonauentura: Atianenac: kōnve: 111
 az. tekeletes: eletrvl: kyt: zerzet: vala: az. v. hv-
 ganac: ky. lakozyk: vala: zent: člara: azonńal:
 ég. calaftromba:

Miert hog te en thizteletes hugom engemet azon kerel hog
 en teneked kōnvet zerzenek az tekeletes eletrvl kibe te az te leke-
 det foglalnad idō zerent az aitatos malaftnac meg ěrefere: Miko-
 ron kedig en az te alazatos keremesidnek eleget nem tetem ezt te
 ennekem kegeffen meg bachaffad Im kediglen maftan en az te:
 alazatos keremesōdre reya engedven ez mukat fel vessen: Ez kōn- 10
 nec azert elfō refe leffen. hog mikepen es my modal: —

Hog: mi. zerlel. ember: ivthaffon: ō. maganac:
 meg: ezmeretire: es. elmelkedefere:

Aaz aldot čristos iefusnac aitatos Iegesenec kevanvan ivtnya
 az tekeletes eletre Elōfer zykfeg hog ōmagan kezdie el. vg hog min- 15
 den ez: || velagiacnak kevanfagirvl. el feledközven mennēbe. az ō 112
 lelky efmeretinek thitok hazaba. es ot minden ō fogatkozafat es zo-
 kafat es minden kevanfagit es mivelkedetit. Es minden el mvlť
 byneket. es ielenvalakat zeretetes [meg] meg gondolaffal. hania vesse
 meg: Es ha čak akar m'el igen kizded bynt lelven ō magaba legot- 20
 tan siraffa meg az ō zyvenek keservsegevel. Hog kedig te en zeretetes
 hugom zent Bonaventura afiank mongia. ioban ez felvl meg mon-
 dottacnak ezmeretire ivthas. Tygiad hog minden my byneinket. es
 gonoffaginkat. avag theziec tvńafagvnenak myatta avag kevanfa-
 gvnenak myatta avag kegig alnocfagvnenak myatta Es ez harmac- 25
 hoz kel lennye minde te gonoz teteme'nidrvl valo meg gondolafod.

- 113 mert egeb kepen te az te magadnac || bizon tekeletes ezmeretire
foha nem ivthačz. No azert hog ha te magadat akarod meg efmer-
ned tehat gondoliad meg az te tet byneidet. es azockat firaffad meg:
Touaba gondoliad meg hog mel igen tvña vag az io mivelkedetecre.
5 es hog mikepen erizöd az te zyvedet az gonos gondolatoktvl. es gon-
doliad meg hog haznalatlanvl kötet el a te idödet es hog igön gonos
veget večz a te mivelkedetidnec Mert ez harmac nag zorgalmatoffa-
gal meg tartandoc. tvdnya mint. hog at te zyvedeth iol örized az
idöt haznalatofon köczied el. es hog minden te mivelködötöd
10 valamit thez io vegre teged Tovaba. meg gondoliad hog mel igön
tvnia votal az zent imagfagba es az zent irafocnak oluafafaban: ||
- 114 es az kezy dolognac foglalazfaba. Mert ez harmacba kel temagadat
foglalnod hog ha te keuanz haznalatos gömöket az v ideiebe adnya.
az [az]. Vr iftennek az te halalodnac ideien. de maga vg erčed hog
15 čak egik fem lehet az mafienekvl Es touaba gondolad meg hog
mel igen reft es tvña votal. az penitencianak: tartafara. es az by-
necnek ellene allafaban. es az ifteny iofagocnak haznalafaban Mert
meg kel teneket firatnod at tet byneidet. es az ördögnc ö čalard-
fagos kefertetinec ellene als. es igekeziel eg iofagrol maficra men-
20 ned auag haznalnod. hog be meheth az igeretnec földbe. az. az
mennecnek orzagaban. Hog ha te en zeretö hugon es mind ti az vr
iftennec zeretö zolgalo leiani akariatok ti magatokat ioban meg ||
- 115 efmernye: Tehat ky ky mind meg gondolia hogy ha ő benne vagon
az teftnec keuanfaga. es ez vilagnac es minden ő hitfagos el mu-
25 lando gönörufegenek keuanfaga. Mert byzoñaval akoron nevededic
az zözetes azzoñocba az ő teftöcnek kevanfaga mikoron kevan edö-
föket es gönörvfeges etkeket es lag ötözeteket avag dragalatofokath
es mikoron kevan halanya avag latnya bviasagra intöket. Bizoñna-
val akoron nevededit az criftoš iefufnak zolgalo leianiba. ez velag-
30 nac ponpafaganac kevanafa mikoron kevan tvdnya. el titkolt dolgo-
kat es kevan latnya zepeket es ritkanvalokat. Vay bizoñaval akoron
nevededic az criftošnac zeretö iegöfeben ez vilagi hitfagocnak ke-
116 vanfaga mikoron kevanña emböröcnek || zeretetit. es emberi dicere-
tet es emberöctvl valo tiztöffegtetelt Mind ez felvlmeg mondotakat
3 kel. az criftoš iefufnac zolgalo leyaninak el |auoztatnya. es. meg
vtalnya mikepen az halalos merget: mert: ezök mindön gonoffa-
gocnac gökeri Touaba hog ha meg is bizomb ezmeretet kevanz
magadhoz tehat. harmadzor: gondoliad meg hog ha te benned vad-

nak avag nevededne. alnocfagok. haragoffagok iregfegők es iora-
 valo reftfeget: haliad: zorgalmatofon zeretű hugom zent Bonaven-
 tura mongia ammit mondok. Mert bizónával akoron nevededik az
 zerzetűfben. a. haragvffag mikoron lelkeve. avag zivevel. avag ke-
 vanfagaval. avag iegel. avag orűhaiával: || Auag bezedelvel mutat **117**
 az ő atiafyahoz zomorfagot avag gvlűfegűt. A koron vralkodic em-
 bűrbe az iregfeg mikoron vigad az ő felebaratianak haborfagan
 tribulacioian. es zomorkodic. es iregli az ő atiafyanae elűmentit. es
 az ő benne valo iozagot avag iamborfagot el vezetli. Vay akoron
 nevededic az zerzetefbe az ioravalo reftfeg mikoron leiend. lankat. **10**
 zvnűodozo. hivolkodo. es ő bezedebe fellűt. aitatlan az: zent mifen.
 zomorf orűaiaba. es az cellaba lankat avag felelmes: No azert mind
 ezűket az criftos iefufnac iegofinec meg kel vtalni es mikepen ha-
 lalos merget el tavoztatni. mert ezűcben al mind az testnec es az
 lelűcnek el veztefe. O azert en zeretű: || atiamfya hog ha temagad- **118**
 nac tekeletes efmeretire akarz iutnya tehat az te: zivedhűz te'r es
 tanvű az te lelketet meg tiztitanya Haniad vefed meg. hog mi
 vag mi voltal. es mye kel lenned. haliad meg es az dauid profetat
 en zeretű hvgom mikepen v magat peldavű veti te neked mondvan.
 elmelűkűtem napal es eiel az vr iftenbe zivem zerent es meg thizti- **20**
 tom vala az en lelketet. No azert elmelűkűdic vala ő. elmelűkűgieű
 te is. thiztitia vala ő az ő lelket. thiztiűmeg te is az zent gonafnak
 myatta. avag az criftos iefufnac kenzenvedefenece gondolafanac
 myatta: Vegetűt eztűcben azert criftofnac zeretű zolgalo leiaűny. es
 zeretetezon foglailiatot magatokat ez felvű meg: || mondotachoz **119**
 mert bizónával ez fele foglalatnac myatta. nevedűdic az zerzetű-
 fűcbe. az aranűnak bewfege: az az erdűmnec. es az tydomaű em-
 berbe meg foűafvű. es az bvűhefeg. es meg tűbvű Mert finky femmit
 ioű nem itelhet mafrol valaky ő magat nem tvgia nem efmeri.
 myert. mert az ő lelket elűzűr meg nem gondolia. No azert haliad **30**
 melű igűn zepen tanit az aitatos zent Bernard. Zorgalmatos leg-
 vgmond tenűnmagadnac egez votahoz az az. zűnetlenvű forgaffad
 meg az te eletűdet. es gondoliad meg zereteteűn napon kent
 menere haznalzs az iofagokba es menere fogatkozol. minemv leg
 a te erkvűkűdbe. es kevanfagidba melű hafonlatos leg az vr **35**
 iftenhűz es || es tanűl O en edes vram iftenűm melű igűn veze- **120**
 delmes az zerzetűfbe. fokat: kevanny tvűnya es ő magat nem
 tvűny O melű igen kűzel vagon az fele zerzetes az ő lelkenec

vezedelmehöz. ki az ő atiafyanac baratianac. etinec zertelen tvdakozaia es meg ragalmazoia es. maſnac lelky efmeretinec zorgalmatos meg itelőie. ő magat meg nem gondolia. es maſt itel
 O en vram iften honnan vagon el nag vacſag az zerzetőffőben.
 5 Ime okoffaga vagon. de myert hog ez velagi zorgalmatoffagnac myatta az zegen lelők el vontatot. azert hog az ő lelkehoz zivehoz benem mehet No azert mind egeb irafokat hatra haſván. ky ky
 121 mind ő magához laſſon. es ő magat itelie meg || Mert ezőn kerı vala az zent Bernard is az vr iftent mondvan. En edes vram iefus ag
 10 ennekem ol malaſtot. hog ſemmit egebet ne tvgiak ſe teheſſec. hanem hog čak enőn magamat efmerheſſem meg. es tvdhaffam mert bizonnával iob embernek. es haſnalatoſb hog nem mint az egecnek forgafat es minden fivecnek haſnalatiat tvdna. Kyth az az meſ meg efmeretőt engediőn minekvne az aldott iefus őrőkvl őrőkke. Amen.
 15 Iefus:

Ovaſtatik: et: az. iras: az. zent. Alazattoſſagrvl: zent. Bonaventura: aſiancnak. kőnvebol: es. miken: ivthaffon: ember. az. bizon: tekeletes:
 alazattoſſagra:

20 Bizonnával valaky akaria es. kevania az ő thvla'ldon fogatkozafat ő zyvenec zőmeivel meg latnya. zikſeg hog ő magat meg alaznya az hatalmas iftennek keze ala. Annac okaiert az zent Bo-
 122 naventura inty: || vala az ő hvgat. es mind az egeb hvgokat mondvan. Mikoron te vgmond őriſtoſnak zolgaloia meg efmerven at te
 25 fogatkozafodat tehat te magadat igon meg alaziad es te magadnac vtalatos leg Mert miken az zent Bernad mongia. Az zent alazattoſſag ioſag. kivel ember ő maganak bizon meg efmeretinek myatta vtalatos. ez vtalatoffagal vtala meg a bodogſagos. zent. ferencz aſiane ő magat. ezt kereſe. es igőn kereſe ő zerzetes zegetvl fogva
 30 az az hog ez velagot el hagia mind halalaiglan. Ez ioſagot főlöte tanvld meg az aldott iefuſtvl mert ő vg monda Tanoliatot en tvlem. mert. en keges vagok es alazatos zyw. Mert valaky egeb iozagokat giwt az zent alazattoſſagnekvl igaz oliaten miken ha az. poſvat
 123 bochatna avag vetne az zelre: || Mert miken az kvelfeg mindőn
 35 binnet kezdeti. es feie ezőn kepen az alazattoſſag minden iozagoc-

nak gőkere es fundamentoma : Tanv'l kedig bizonnál lennye alazatos nem alnocfagal. mikepen az kepvtaloc. kykrvl vg mond az Bwéz. vagon vg mond ky čhalardfagal ő magat: meg alažzia. es belől v zivebe telies alnokfagal. es ragalmaffagal. mert az bizon alazatos minden koron akar vtalatos lenye. es nem alazatosnak mondattat-⁵ nya No azert. čristos iefusnak zerető zolgalői. hog ha akartot. es kevantot ivtnya. az bizon tekeletes alazatoffagra. tehat harom vtnac avag tetemennec myatta ivthat ember. reia. elſe vt. avag dolog: az vr iftennec meg gondolafa. mert gondoliad meg az vr iftent mikepen minden iocnak terőmtot. || es azert mongiad ő neki: en edes ¹²⁴ iftennőm miden mi teteme'hnčeket te tefőd mi bennvnč: myert kedig elien io az vr iften azert minden iokat ő neki tvladoničz es femmit ne te magadnat valamy iokat thez meg gondolvan hogh neem. az te hatalmaffagod avag at te kezeidnec erőſſegy tefic az io mivelkedetők kiket te thez de az vr iften mert ő terőmtót minket ¹⁵ es nem my. my magvnčekat. es ez fele gondolat el tőri. mind azocnak kev'ellegők kik vgmondnak. ammy kezeinč hatalmafoč es nem az vr iften tete mind ezők. kyket mi teznč. ez fele kev'elleg rekezte ky lucipert az me'ney dichőfegből. mert nem gondolia vala luciper hog femmiből terőntetót vona. de inkab: || nezi vala az ő ¹²⁵ ekőſſeget es zepſeget. es mikepen mindőn dragalatos kőveč az ő őtőzeti. es az ő zivenek kev'ellege fel fvvalkottata őtet: myert: kedig az keve'lfegőt minden koron alazatoffag követi. az ert legottan le vetteteč az ő nemeſſegeneč zekiből pokolnac vtalatos helere es ky. az az. me' luciper vala az angaločközöt nemeſb es hatalmas ²⁵ len. az őrdögőčközöt návalaſb. es vtalatos. O en edes vram iften. valion mennen vadnač maſtan luciperők. es lucipernek követői. keve'lfegnek. fyai. es leiani. kyket bekeſegel zenved az vr iften. es var. myert kediglen inkab el zenvedendo az kazdagba a kev'elleg hod nem mint az zegenbe. mikepen az aitatos zent Ber-³⁰ nad mongia No azert zykfeg az čristos || Iefusnak zolgaló leiaňa-¹²⁶ nač ő magat igen meg alaznya. kynec kel bee mennye az meg vetót angaloknač helere Mert čak az alazatoffag kelemetes. az vr iftennek akar angalocba akar emberečbe: Ne higged kedig: hog az zyzelleg kellemetes legen az vr iftenneč az alazatoffagnekv Mert ³⁵ bizonnával meg az zyz maria is nem let vona az adot iefusnac a'ňa hog ha ő benne keve'lfeg vot vona: Azert mongia az zent Bernard: Merezkődőm mondanom hog meg az zeplőtelen zyz maria is nem

vot vona kelemetes az vr iftenneč ő alazatoffaganekev: O: azert ky
 nag iozag az zent alazatoffag Masod vt kynec myatta ivthačz az
 bizon tekeletes alazatoffagra mondatič az aldot iefus criftofnac meg
 127 gondolafa. Gondoliad azert az edes iefus hog || meļ igen ő magat
 5 meg alaza tvdnya mint mind. az zörnvfeges kereztfanac halalaig-
 lan. es ol igen meg alaztateč hog alittatič vala počlofnac. azert
 monda az Izaias profeta: alitoč vg mond vtet poclosnak lenye. es
 az vr iftentvl meg alaztatotnac. lőt inkab annera meg alaztateč hog
 az ő ideiebe finki ő nalanal vtalafbnac nem alitatik vala emberec-
 10 tvl Azert monda vġan azon Izayas profeta: alazatoffagba veteteč el
 az ő itelety. ol mint azt mondana: anne vala az aldot iefusnac ala-
 zatoffaga. es annera vetöte vala ő magat emberekneč iteleti ala hog
 az ő halalanac ideien finky ő rola igaz iteletöt nem tenne. mert
 finky nem hivy vala ötet lenni iftenneč No azert ha amy vrvnč es
 128 my meřtorvnč eļ igön vtalatofnak alitateč. vay tehat nem: || nagob
 az zolga az ő vranal fem az tanitvan ő meřtöreneļ No azert ha
 criftofnac zolgalo leiana vag es tanitvaņa tehat leg vtalatos ez
 alazatos: mert: O meļ igön vtalatos az fele zerzetös az vr iften-
 nec ky alazatos es alavetet ötözetöt vifel es kevel zyvet. O en
 20 edes vram iefus meļ igön vtalatos az ol kereřtien ky az ő vrat
 az aldot iefus criftořt latia alazatofnac es meg vtaltatotnac. es ő
 náválás fel magasztatia az ő zyvet es yar ő maga'nal nagoba es
 čhodlalallofocba My touaba az criftořnac iegöfebe meg ellenzendo
 avag vtalando. es my nehezeben götreno mint hog az fellegös
 25 iften len kizdedde. es az meg mertečhetetlen iefus len vtalatos. es
 ez návailas ember ky el rothadando es fergečnek etke merezködik
 ő magat fel magasztatny. ez felečrvļ vg mond az zent aguřton doc-
 129 tor || O tög byr mire kevelködöl. O rvřfagos. ondogfag. az az. ez
 halando ember mire fvvalkodol fel. vifelven alazatos feiet. es [az]
 30 az töb tagidba kevelködöl. ol mint azt mondana. femmy kepen
 nem illic lennye. az criftořnac. zolgalo leianiba Harmad vt. kinkel
 iarni az aldot iefusnac zeretetös zolgalořnac. hog ky ky mind ivt-
 hařfon. az tekeletes bizon alazatoffagra. emberneč önön maganac
 meg tekintefe. es nezeře. Mert bizonnával akoron tekintöt. meg te
 35 magadat. mikoron meg gondolod honnan ivttel. avag hova meg No
 azert gondoliad meg ařiam fya. hog honnan ivttel. es tvgiad hog az
 vezedelřmneč řarabol. es ez földneč porabol. es hammabol vag
 teröřmtetven. es mindönöřtvļ fogva bynöčben fogattattal. es zanki

vetet vag az mennéy: || bodogfagnak diéhőfegetvl. ez fele azert: **130**
meg gondolas el izy emberbel az fel fvvalkodafnac lelket. vg annera
hog fel kaias az. Ieremyas. profetaval mondvan. vagvñc ima alazia-
toffoc mind ez közönfeges földön az my bynvñekert Gondoliad meg
tovaba hova meg mert rothatatoffagra. mert. por vag. es porra kel.
lennöd No azert: mit kevelkődöl por. es hamv. ha ma vag honnap
nem lez. ha ma egeffegöd vagon. honnap. ne talantam meg
korwlcz. ha ma bwcz vag. ne talantam honnap čaba es bal-
gatag lehečz O azert en edes vram iefus valion minemv náva'las
kereztien ember. az ky merezkődic kevelkődny mykoron latia ¹⁰
ő magat minden felől enne fok náva'laffagoknač ala vetőtneč
lenye es meg kőrněkőztetőtneč: Tanvliatot azert o meg zentölt.
zyzek vallani alazatos || Lelket es alazatos iaraft es alazatos etezetet **131**
vallany. Mert čak az zent alazatosfagnac iozaga az ky az ifteny ha-
ragot meg engeztely es az vr iftennet malaztiat meg lely Mert me- ¹⁵
nevel inkab nagob nemzetből valo vag anneval inkab nagoban
temagadat meg alaziad mindönőcbe es leez az aldót iftennec zere-
tetőfb es bebeb malaftal zeret ő tegedet. Ez kepen lele meg az
dičőfeges zyz maria is az vr iftennec előte: meg az malaftot. mi-
kepen önön maga tanv byzonfagot tessőn rola mondvan tekinte az ²⁰
vr iften az ő zolgalo leiananak ő alazatoffagat Nem čhoda kedig
hog az alazatoffag az zent zeretetnec helt ad. es embörnec ő zyvet
az hytflagoctvl meg vonzia. Azert mongia az zenth Agofton doctor.
menevel inkab vg mond tavoľban vagvñc a kevellegnec fel: || fvval- **132**
kodafatvl: anneval inkab vagvñc az ifteni zent zeretetben tekele- ²⁵
tőfbec mert mikepen vgmond az vyz föl az vőgre ezön kepen az
zent lelőcnec malaftia föl az alazatosokra. es mikepen az vyz mene-
vel inkab erőfben föl anneval inkab zelefben le zaal. vgan ezön ke-
pen valaky v magat telies zyvevel: meg alazandia. anneval inkab
közalb lezön az aldót vr iftenhöz. es az ő mal: iaftiat hamarab meg ³⁰
ńery Azert mondia az Bwcz: Az ő magat meg alazo embernek imag-
faga az eeket atal hatia. es mind adiglan fem vigaztaltathatic meg
mig nem az aldót iefushoz közelget: mert az aldót iften az ötet
felőcnec akariatiat meg tezy. es az ő kőnőrgelőket meg halgatia No
azert: || O criftos iefusnac zerető zolgalo leyani legetőc alazatoffoc. **133**
vg hog zoha a kevelleget az ty zyvetőčben be ne bočaffatok Mert
alazatos meftőrcetők vog tvdnya mint az edes iefus Ánnatok is ala-
zatos voth az zeplőtelen zyz maria. atiatok alazatos vot az dičőfe-

- ges zent ferenčz alazatoffagnac tiköre. De maga vg hog az ty alazatoffagtoznak tanvia legen[t] az zent bekefeg: Mert az alazatoffagnak iozaga az bekefegnec myatta tekelettetye meg: Mert nem mondatatic byzon alazatoffagnac lenye hog ha az bekefeg hozia nem
- 5 egeffvltleien emberzöz: Azert mongia az zent. Agofton doctor kyhy vgmond az zerzetöfnec az ő feyet be tekernye es ő zemey eleiben fe rvyhat tennye: Alavalo ötözetben iarnya es alahaytot fvve mennye.
- 134 de az byzon alazatof. || meg byzonnytia. az bekefeg azert mongia az Bwcz az te alazatoffagodba bekefegöt valy. De vgmond nag ke-
- 10 servfegel: zoliac zent Bonaventura atianc mongia lokan vágvnc az kalaftromba kyk akarvnc. kevelködy mikoron ez velagban nem egebec. hanem zegenőc es alazatosloc votvnc No azert Tanachot es inteft adoc te neköd en zeretö hvgom: Intlec titöketis az aldor iften-
- 15 es zent alazatoffagba meg tartzlatot mert az zent thiztafag be foglaltatot az alazatoffagba mikepen az dragalatos kw az aranba: Mert nem kevesebe kellemetös az vr: iftennec az ol lelec kibe az thiztafag tartas dičery az alazatoffagot es az alazatoffag meg eköfity az tizta-
- 135 fagtartaft || Halgallad meg en zeretö hugom az te atiadfyanac ta-
- 20 načziat es inteftyt es haznalatof lezön teneket. fvffel az kevel hvgocvlt mikepen a merges kygotvl. vtaliad meg az kevel zyzeket mykepen ördögöket Tavoztafdel az kevelöcnec tarlafagokat mikepen az halalos merget: es ha kereded my okaiert haliad meg az okat zent bonaventura atianc irta vala az ő hvganac Mert nemynemv Bwcz meg
- 25 irta az kevelfeget. ezkepen minden kevel vgmond el vizfelhetlen ötözetebe fölöte való iaraľaba pompa. az az. zertelen zollafaba fellöt ő orčnaiaba meg zontiorodot es zemey edestova vilagoc. az felieb valo helrvl veteködic egebecnel iobnac alitia ő magat lennye.
- 136 es. || malnac eletyt es tvdomańiat meg ragalmazia. az gvlekozetben
- 30 thiztoffeget. nem tart. annac okaiert čriřtof iefufna zeretö zolgalo le'any tavoztaľfatoc el az kevelöcnec tarlafagit hog hafonlatofoc ő hoziaoc ne legetöc es egetombe ő velöc el ne vezietöc Mert vgmond az Bwcz valaky az kevelvel tarľolkodic ő is kevelľegbe ötöztetic O azert meligön fölöte vtalatos az vr iftennek az kevel embör
- 35 kyťvl meg őrizön minken az aldor iften. őrökv. őröke. amen. ihus.

Harmad: Capitulum: avág: Rezfé: ez. kőnnec:
oluaftatyc: az. zent: zegen'fegvl. ihs:

Aaz zent zegen'fegis iozag es az tekeletes eletnec egezvotara
igen zykfeges. vg annera hog soha sem eg ember nem lehet ennel
kwl tekeletös Mikepen idvözitenc. ihs tanv bizonfagot tezön rola az 5
zent evangeliomba mondvan: Ha akarzs tekeletösfe lennye meñnel es ||
adel avág arvliadel mind azokat kiket vallaz es agiad az zegen'foc- 137
nec es ivvel köues engemet. ket dolog vagon kynec myatta intetic
mindön zerzetös az zent zegen'fegnec zeretetire. Ellö mondatie az
aldot čristos iefusnac peldaianac ky meg ellenzhetetlen: Mas ifteni 10
igeret. kyt ember soha meg nem gondolhat. Elözör mondom hog az
čristofnac zolgalo leianyt kel inteni avag vonny az zent zegen'fegnec
tartafara ad aldot iefusnac zeretety. Mert ő vala zegen ziletelebe
zegen vala naiafkodafaba es zege'n vala halala ideyen No azert
atiamfya: ved ezödbe es lassad meg hog minemv peldat hagot tene- 15
kód az edes iefus hog az ő peldaianac myat leg az zent zegen'fegnec
barattia Mert bizom'naval igen zegen vala az aldot iefus: || vg hog 138
nem vona öneki zallafa sem ötözetie sem eledele. de len öneky az
zallaffert az iftalo. az ötözetert le[m]n az: edes iefusnac az hitvan
pozstofotočhkač es az eledelet len az zyz marianac ő tiztafagos zent 20
teye ez zegen'fegöt meg gondolvan az zent pal apaftal felfohazkodvan
ir vala az korintombelyecnec mondvan: Tvgiatoc atamfyay ammy
vrvnc iefus čristofnac malaftiat ky mikoron vona kazdag. len mi-
erötvnc igen zegen'ne hog az ő zegen'fegenec myatta my kazdaga
lennec es az: aitatos zent Bernard vg mond ez iras melle. az meñ- 25
necnec orzagaba minden örökvl valo iocnac bewfege vala de čak ez
zegen'feg nem lelettetic vala oth. No azert ez feden fölöte igen be-
welködic vala az zegen'feg de maga: || ember nem tvgia vala az ő 139
nag ivtalmat es haznalatofvotat. ezt kedig az aldot iefus meg kevan-
van. le zalla az ő dičhöfegeböl hog vñön maganac valasztanaia: es 30
az ő meg böchvletinec myatta te'ne minekvnc dragalatofsa Ada
mafeğzör az aldot iefus vñön magat zent zegen'fegnec peldaia'v mine-
kvnc ez velagban valo naiafkodafaba: haliat meg bodog zyz az zent
Bonaventura inty vala az ő hvgad. es mind ty čristofnac zolgaloj
kyk meg fogattatoc az zent zegen'feget. hog meñ igen zegen vot az 35
iftennec fya. az edes ihs. aňgalocnak keralia vracnac vra mikoron

- 140 ez. || velagban ele mert ő ol igen zegen vala hog nag fokzor őneky
 zalafa nem vot de az ő tanitvanival kezeritetőt az varafnac avag
 falvenac kyvőle alvny: Azert mongia az zent Mathe evangelista.
 mindönöket meg tekinven mikoron immar estve vona ky mene beta-
 5 niaba az aldot ihs az thizön ket tanitvanva Ez igeikön vg mond az:
 magarazo iras. meg nezven es tekinven az edes ihs hog ha valaki
 vtet zalafra hiwna mert igen zegen vala. de maga finkinec nem
 hizőkődie vala. azert hog mind az nag varafba iervzalemba őneki
 verag vafarnapon zallaft nem adanak Es az zent March evangelista
 10 meg vg mond ő kepebe az ravazoknac likoc vagon es az egy mada-
 racnac fezkőc embernece kedig fyanac ninchen hova čak az ő feiet le
- 141 haytanya. Nem čak || zileteseben es velagba valo naiafkodafaba volt
 zegen az aldot iefus. de meg az ő halalaba eninec okaiert hog minket
 az zent zegenfegnec zeretetire fel gerieztene No azert ti mind kyk
 15 fogatatoc az zegenfeget vegetőc eztecben es lassatoc hog mel igen
 zegen vala az kazdag iefus angalocnac keralia es mindenece
 terőmtőie az ő halalanac ideien mikoron meg foztatec az ő ryhaia-
 bol es mezeitelenyl hagattatec. es ennek fölőte vetenec az ő ruhaiara
 forfot Meg foztatec tovaba az ő zent testetvl es lelketvl mikoron az
 20 kefervfeges ken zenvedefnec myatta az magas kereftfan az ő zent
- 142 lelke az ő testből ky mene Meg foztatec harmadzor. || az ő ifteny
 dičhöfegetvl mikoron vtet nem mikepen iftent dičhöitec de inkab
 mikepen tholvait. es vrvot es gonoztevot kenzac. es götret mikepen
 vnön maga az iobnac panaft tezön mondvan. meg foztanac engőmet
 25 az en dičhöfegőmtvl: Eł nag zegenfegnec pelda adaffat meg meg
 gondolvan az aitos zent Bernard vg mond: Lassatoc meg afiamfyai
 az zegen ziletőt criftoš iefus zalafnekv. feckvven az iaffolba az
 zamar es ökör kőzöt be polalvan hitvan poztofotočhkakał. fvtvan
 egyptomba ilven az návalias: zamaron es figven meztelen az magas
 30 kereft fan O azert en edes iftenem valion minemv zegen návalias
 kereztien ember az. es valion minemv vtalatos zerzetes az. ky meg
 is ez velagi kazdagfagot zeret es kevan. es az zent zegenfeget ||
- 143 vtaia mikoron latia es halia iestenőcnec iftenec vracnač vrat meň-
 horzagnac keraliat es mindönőcneč teremtő iftenec. es az felleges
 35 afiaiftennec egetlen eg zerető fyat ez garlo velagba eł nag zegen-
 feget zenvedőtnec lennye Azert mogia vgan-ezen zent Bernard.
 Bizonnával nag vtalatosfag es fölőte igen nag zegenfeg hog ez ná-
 valias garlo emberi természet akar es kevan kazdaga lennye mikoron

az fellegetes isten az edes iefus akara zegenne lenye had kerefiön bator kazdagfagot az pogan ky el az vr isten nekv. had kerefiön az zydo is kazdagfagot ky vette čak ez földy igeretöket. De thy cristos iefusnac zolgalo leiany minemv elmevel kereztec kazdagfagokat. mikoron fogatatoc zent zegenzeget tartanya es eletöc az cristofnac 5 zegeniközöt. es valion mikepen akartoc: || lennye a bodogfagos zent. 144

Ferenčz nec ő zeretö leiany. es az dihöfeges zent člara azzonnac követöy hog ha ty vtaliatoc az zent zegenfegnec ő tartafat. Fölöte igen en zeretö hvgon az zent Bonaventura atiane mongia vala. az en főzvenfegem. es az tyed is meg galasztatic. mert mikoron legvne 10 az zegenfegnec meg fogadoi változtatioc avag čereliöc az zegenfegöt főzvenfegre ky femmikepen nem ilic kevanvan az kyt az regvla meg tylt es mikoron az aldöt iefus leen mierötvc zegenne Iol tvdom hog vg legen hog menevel inkab az meg fogadot zent zegenfegöt bvzgozagosban zeretenditöc. es az evangeliomi tekeletes zegenfegnec 15 leiendötöc követoy anneval inkab minden iokal mind időzerent valokal es mind lelkyeckel leztöc bevefbec De ha thy ennec vizont ellene ty magatokat || forditaniatoc hog ez zent zegenfegöt kyt foga- 145

tatoc meg vtalandiatoc minden iocnac mind időzerent valocnač. es mind az lelkyecneč fogatkozafat zenveditöc Mert az zegen iefusnac 20 ő zegen zyleie az edes zyz maria vg mond Az ehözöket az aldöt iefus iokal bee töte es az kazdagokat hewon el bočata. Elrvl tanv bizonfagot tellön az zent dauid profeta is mondvan Az kazdagoc ehöztenec es zomehoztanac az kyk kedig az vr isten kerezic femmy ioctvl meg nem fogadkoznac No azert en zeretö atiamfya minöm 25 de nem oluastade. avag nem hallottatoke az aldöt iefust zolván az ő apastalinac az zent evangeliomba kit zent mathe meg irt mondvan Ne akariatoc zorgalmatoffocnac lennye mondvan mit ezvne avag mit izfvne mert thvgia az thy: || meñnei atiatöc hog mind ezökre 146

zykfegtöc legen. Haliad meg is tovaba mit mond önekyöc az aldöt 30 iefus zent lukacz irta meg az ő irt evangeliomaba. Mykoron bočatalac titöket fagnekv es taffolnekv es farnvekv minöm dee vote vala- mibe fogatkozaztoc. avag zyklegtöc tinektöc. es tahat az apastaloc mondanac. Semmibe nem voth No azert ha az kegetlen kemeñ zydoč közöt el elteti vala az aldöt iefus az ő tanitvañnyt az zent apastalo- 35 kat minden zorgalmatoffagnekv nem čoda hog az kiffeb atiafyakat es az zegen hvgozat azzonökat evangeliomnac tekeletes követöit el elteti az kereftien hiwnepeč közöt minden azert ty zorgalmatoffag-

- 147 tocat es zyklegtöket vefetöc ő benne az edes iefulba. || Mert őneky
 vagon gongia ty rvlatoc myert kedig hog az aldót iftennec el nag
 zorgalmatoffaga es gondia vagon my rvlonc. Čhodanac latatic hog
 ez velagy hytfagos el mvlando allatochoz es marhahoz el igen zor-
 5 galmatoffagal foglalioe my magvncat. Bizonnával egeb okat nem
 lelem zent Bonaventura atiane mondia hanem hog az my kevanfa-
 ginč igen el tauoztanac ammy idvözitö iftennvncťvl Mas oka egeb
 ninčhen. hanem hog az ifteny zent zereretet meg hidegvlt my ben-
 nvnc es meg fagot Mert ha vonanc az ifteni zeretetben bvzgoč
 10 bizonnával az mezzitelen zežen čřiftoš iefušt meztitelen követnöc :
 Mert emberek mikoron őnekiöc nag hewlegeč vagon zoktac ő rvha-
 148 iokat le vetnye : Ezen kepen : [my bennvnc] az ifteny : || zeretetnec.
 meg hidegvlešetvl nag leg ez mi bennvnc hog ez idö zerent valokat
 el igen mohon es nag kevanfagal vonzioc my hoziane O en edes
 15 iftennem valion mikepen lehetvnc az aldót iftennec az edes iefulnac
 ellene el igen kemeňňöč. ky. ki ivve az ő földebel. az az. meňňorzag-
 bol az ő esmeröi közvł az az angálokťvl. es az ő atianac hazabol.
 az az atiaiftennec kebelebel. es leen mierötvnc zežen elvetöt. vta-
 tos es meg galaztatot. es my nem akarvnc čeröte zeženfegöt tartanya.
 20 es nem akarioc ez ná'valias vtalatos velagot el hadnya. Iol lehet
 bizonnával hog teštvncel el hatoc. de Iay hog mind az my telies
 zyvnc el. elmenc es kevanfagvnc ez ve agy foglalatnac es gönörvfes-
 ges kevanfagnac myatta bee neletetic O azert az : aldót iftennec
 149 bodog zolgalo leiania : || Emleköziel meg az mi vrvnc čřiftoš iefulnac
 25 ő nag zeženfegervł nomiad be az te lelködbe az te atiadnac zent
 Ferenčznec ő zeženfeget : es minden te telies igeközetödel. es tehet-
 fegödel ragazkodial az zeženfeghöz vgan aňiadvl fogadiad temagad-
 nac. es mennec alata femmit egebet mi vrvnc ieful čřiftošnac neveiert
 mind öröke le akaary valany az zent zeženfegnel. ne ezvelagi thiz-
 30 töffeget ne kazdagfagot de čak az zeženfeget .kyt meg fogattal
 igieköziel erőffen meg tartanya Mert ember nec kazdagfagot vallany
 es zertelenvl zeretnye haznalatlan zeretny es nem vallani vezedelmes
 vallani es nem zeretni mvnkalatos Annac okaiert kazdagfagot nem : ||
 150 byrni es nem zeretni igön batorfagos haznalatos gönörvfeges es te-
 35 keletes iozagnac mivelködety. es azert az edes iefulnac el nag taňačh-
 ianac es peldaianac adafa az zent zeženfegrvł Kel minden keref-
 tien embert intenye es fel geriezteni az zeženfegnec zeretetire.
 O meł igön bodog vag te zent zeženfeg es meł igen zeretetöffe es

batorfagoffa tellőd ez velagon az vr istennez az te zeretődidet. mert
 mikepen az dičovseges zent gergöl doctor mongia: Akynece semmi nin-
 čhen ez velagon kyth zeretne. ezen kepen semmi nínchen ez velagba
 kyt feltene. Azert mongia az zent agvšton doctor is. valaky vgmond
 az zent zegenfeget fely ez feden az: öröke valo bodogfagnac beefe-
 get el: hadya: || Azert oluastatic az zent ašiacnac eletibe. Hog vala 151
 az puzštaba eg zegen frater. kynec čak eg hitvan gekene vala es
 eyel felet alaia veti vala es az felevel az ő testet bee fedezy vala.
 etke vala fyw gőker megis azt mongia vala. O vram iefus byzoňaval
 nag vala az te zegenfeget mikoron te alas fye (?) vala mezitelen az 10
 kerelt fan en erőtem es atte venereked vala epe es ečhet. ezt meg
 gondoluan edes vala őneky az zent zegenfegnec ő tartafa Masod
 dolog kynec myata kel minekvnc fel geriednvc az zent zegenfegnec
 zeretetire mondatyk isteni igeretnec kyt ember megh nem gondolhat.
 O aldote ihs ky mindőnőeben vag igen felete kazdag || valion ky 152
 mondhaia azt meltan bezedel meg. avag minemv zyw gondolhatia
 meg es ky irlhatia kezel meg az menněy hazanac ő nag dičovfeget
 kyt te meg fogatal adnya at te zegenidnec Mert őč az akaratzerezt
 valo zegenőč erdőmnec az aldote Terőmte istennez ő dičovsegenec
 előtte: allanya. řc erdőmnec be mennye vrnac hatalmassagaba az 20
 öröke valo fenőšseges lakodalomba: Az akaratzerezt valo zegenőč
 erdőmnec lennye az menněy varafnac keraly es örőkőfy meš varaf-
 nac ő čhinaloia es zőrzőie az aldoth mendenhato isten ky monda-
 latic. az edes ihufnac Mert te io ihs az te bodog zadal meg igered
 őnekyőč mondván Bodogőč az lelky zegenőč mert řvec a menněcnec 25
 orzaga: Vay nem egiebt aldote isten az meš orzag hanem te'ňon ||
 magad vag ky minden keralocnac kerala vag es minden vracnac vra 153
 No ezert temagadat adod vnekiőč öröke valo ivtalmv es vigalagvl.
 azoc az: akarat zerezt valo zegenec te benned čak aldote iefus őrvnec
 vigadnac es meg elegőznec. Azert mongia az iras ezne az zegenőč 30
 es meg elegőznec es dicerit az vr istent kyk keresc vtet el az ő zyvec
 őrkvl öröke. Amen:

Oluastatic: eth az. iras: zent: Bonauentura: afian-
nac: könveböl: az. criftus: iefusnac: kenzevede-
fenec: meg: gondolafarvl:

Mliert hog az aitatoffagnac ő bvzgoſaga mert tartatic es tap-
5 laltatik emberbe az criftos iefusnac ken zenvedefenec es halalanac
154 meg gondolafanac myatta: || azert oluastatic az iras arrvl: hog
valamel ember az meg othatatlan aitatatoffagnac bvzgoſagat akaria
ő magaba meg tartani: Tehat zykleſeg hog minden koron az ő zyve-
nec zömeivel az criftos iefusth ol mint az magas kereztſan meg
10 hotat nezie es tekinche: Azert monda. idvezitenc moyzeſnec myatta.
Az Thvz minden koron egien az en otarommon kyt taplal az pap
hanvan fat ő reia: Haliad meg criftos iefusnac aitatatos zolgaloia
mi legén ez mondas. Az vr: iftennec otara nem egieb hanem az te
zyved. Ez otaron kel azert mindenkoron egnye az aitatof buzgoſag-
15 nak tizenec, kit kel teneked naponken taplalnod as criftos. iefusnac
kerezt faianac es ken zevedefenec gakorlatos meg gondolafanac
155 myatta. ez azert a kyt || Ifaias profeta monda: Meritötöc vgmond
vizeket vigafagal idvezitennec kvt feieböl: Ol mint azt mondana.
valaky kevanña az malaztnac vizeiet aitatoffagnac könhulatafocnac
20 vizeiet es merichen idvezitennec kvt feiebel az az. a criftos iefusnac
öth mel feieiböl. Iarvl azert te criftosnac aitatofsa az te labaidnac
kevanſagival az meg zeböſvlt iefushoz. az thvis koronaval meg ko-
ronaztatot iefushoz. az magas kereztſara fel fezitet iefushoz es az
bodogſagos zent Thamas apaſtallal nem čak neziek az ő zent kezeibe
25 as kemen vas zegeket. nem čak bochaffad bee at te kezeidet az edes
iefusnac oldalaba: de mindenöztvl fogva men bee az aldöt iefusnac
156 oldalanak aitoian || mind az ő zyveiglen: es ot az meg fezvltneec
bvzgoſagos zeretetivel az criftofba bee abraztatvan: ifteni zeretetneec
zegeivel meg zegeztetven: zyvzerent valo beſő zeretetnek kepevel

atal itetven belfő könörvleteffegél meg febofultetven semmit égebe ne keres: semmit égebet ne kevah: semmibe égebe ne aka'ry meg vigasztaltatnya: hanem hog te is adedes criftos iefussal az keresztfn meg halhas: es tahat akoron az zent pal apaftallal fel kaiais mondvan: az aldót criftoffal fezitetem az keresztfafához: előc: s. imar nem en: de el en bennem az criftos iefus: ke' kedeg te neked az aldót criftofnac ő ken zenvedefet es halalat az te elmedbe zivedbe vifelnőd es tartanod. Hog: me' igen: gondoliad: || zidalmas. kefervleges. köszönleges. es hoziaig valo. vot az aldót criftos iefusnac **157** ő kenzenvedefe: Mondam előzor criftofnac aitos zolgaloia hog gon- 10 doliad meg meil igen zidalmas vot az edes iefusnac at te iegefődnec ő halala: Mert ő meg fezitetec mikepen wrv es to'vai: mert finki az ő törvebe [a] ez fele halalal nem gőtrettetic vala hanem csak az gonozs tevec wrvoc es to'vaioc: meg is ved ezedbe az aldót criftofnac nagob zidalmas halalat. mert ő meg fezitetec. rvtfagos ectelen hitvan 15 helen. tvnya mint az kopazto hegen. hol ot az meg hotacnac nag fok tóg testy fekvznec vala: mert az hel ahol idvezitenc ihs meg fezitetek adatatot vala az: || halalra karhoztattacnac: es az gonoz tevő embe- **158** recnec ot vagiak vala nákokat es ot akaztiak vala fel vket: lassad megis az aldót criftofnac nagob zidalmas lalalat. mert az to'vaiocnac 20 kozepőte mikepen to'uai fel fezitetek. es kozepőth ol mint ő vona az gonoz tevő to'uaiocnac feiedelmec Azert monda az ifaias profeta. az gonoz tevőenec kozibe zamlaltatec az edes iefus: Megis tekinched meg az te igofődnec. zidalmas halalat mert az egnec tuladonitateg. es az me' es: az föld közöt fezitetec meg: ennek okaiert hog ő nem 25 vona melto meg halny ez földön es elny: O atkozot ireg'leg es harag: ez velagnac terőmtőienec az aldót iefusnac ez velag mindőnőstlyfogva ő magat meg tagada: es semmi nem alitatic vala vlatatofnec embő- rőktvl. es || velagnac terőmtőienel es vranal O azert bizon en edes **159** iftenem zidalmas: vala az te zent halalod: O io iefus: O keges meg 30 valto: o en edes terőmtó iftenem: nem egzer sem ketzer: de nag fokzör te en erőtem návalas binőffert meg zidalmaztatal. es galaztatal: Menevel töb helion kedig valaki meg galaztatik. anneval inkab zidalmazb lezffen ez velagnac De te en edes vram iefus Ime az kerbe meg gőtőztetel: Annasnac hazaba arevl veretetel: kayfa- 35 nac pitvaraba meg pōkdőztetel: erodefnecl zalafan meg chvfoltatal es bolondnac iteltetel: az vton az keresztfat: el vived az meg fezitő helre es ot meg fezitetel az en bineimert: lay enneked navailafnac:

- 160 mert ime az meg fogotacnac zabatfaga: Angalocnac || Angalocnac
 dičovsege emböröcnek elete. es minden alatocnac terömtöye im meg
 öletetic: O atkozot návailas lydoc byzon: igen ioľ bee teliefitetet
 ammit fogadatoc Mert vg mondatoc: ectelen rutlagos: halalal
 5 karhoztalfoc v̄tet: Az aítatos zent Bernard vg mond ez melle: meg
 alaza vgmond ő magat az aldot iefus az zolganac abrazatiat fel
 veven hog alavetöt lenne: az mendenhato atia iftennec egetlen eg
 fya vala es zolgaia len. hog nakon es orchvl veretetnec. hog ennek
 myatta az mi binvnckert valo ken es götrelmet meg fizetne mikoron
 10 öneki bine nem vona: Meg ewel sem elegödec meg az aldot iefus.
 de mindön halalnál zidalmalb halalt valazta ő maganac. mert meg
 161 alaza ő magat es len engedelmeľ. mind halalig. az || kereztfanac
 kedig halalaiglan ki igen zidalmas mikepen az magarazo avag
 ertelm ado iras mongia Mafégzör: cristus iefusnac zeretö zolgalo
 15 leiaña ved ezödbe hog meľ igen keľervfegeş vot az aldot iefusnac
 ken zenvedefe. mert a kereztfä az halalnac keľervfegeiert nem hagia
 bee vonnya az edes iefusnac aldot el terieftöt tagait: ky maga zokot
 lenye meninemv kinnebfegnec a meg zomorodot ziwneć Sem vala
 az iftenni tiztöletös fñnec houa le haiolni mikoron az ő zent lelket
 20 ky bočata. az aldot iefus de le zegeć az ő zent meliere Azert monda
 ő maga. Az egy madaracnac fezkeć vağon es az ravazoknac likoc.
 162 emberneć kedig fyanac ninchen hova čak az ő feyet || le haytanya:
 Megis ved ioban ezödben hog meľ igen keľervfegeş vot az aldot
 iefusnac ő ken zenvedefe: Mert menevel inkab valaki gengkeb
 25 anneval nehezeben zenved valami nemv kent. Soha kedig nem vot
 ol igen genke teft kennac zenvedefere mikepen idvezetent iefusnac
 ő zent tešte: Mert ioľ lelet hog az azonniatnac ő tešte legén [k]
 genkeb hodnem mint az ferfyvie. de az aldot criftofnac ő tešte vala
 mindeneştvľ fogua ziz. es az zent lelöetvl fogatatvan es vala az ziz
 30 mariatvl ziletetven: köuetközic azért eböl hog az aldot iefusnac ő
 ken zenvedefe vot minden ken zenvedefecnel keľervfegöşb: im eböl
 ertetic meg: mert idveziten iefus hog ha čak az halalnac meg em-
 leközetyert az ő teštenec genke votaiert. az ő zent lelkebe annera
 meg görettetec hog lenne az ő teštenec veriteke. mikepen a földre
 163 le: || chöpögö vér Valion tehat minemv nag keľervfegeş vot az ozto-
 rozafnac es az tvis koronacnac. vegre kedig az kemen halalnac ő
 keľervfegeş zenvedefebe es erzefebe: Azert mongia az zent Bernard:
 En edes vram iefus cristus. bizónnyal az te zent teştednec keľerv-

feget meg mvtatia vala az veres veritet: ky az imadfagnac ideien az tet testetrvl az fedre le fol vala: Mit tetel te edeffeges iefus hog te ez kepen kenzattatnal. O mit tetel aldott ziz marianac gőnőche: hog ez kepen iteltetnel: Ime bizonyával en edes vram iefus criftna en vágoc a te kenzenvedefednec [a] es atte halalodnak oka: No: 5- meg es lassad zeretetesen: hog mel' igen keservfeges volt az aldott criftna ő zent halala: Mert menevel valaki artatlamb. anneval inkább az kennac zenvedefe nehezebb: Mert ha idvezitenc: iefus az vnőn byneyert zenvedőt vona: meges valami kevéssé őneky inkább el zenvedendőb. || volt vona. de ő bynt nem tet. es családtag ő benne 164 nem leletetőt: Azert hog pilatos is monda: en semmi halálra való okot nem lelek ő benne: O pilatos tehát mira adod ő reya az hamis sentenciát: Nem tudódé hog az aldott iefus őróke való velagoffagnac: fenőffége es zeplőtelen tikór. az mendenhato istennec felfege- nec es ő iovotannac kepe miképen az Bwcz irta meg kőnvenec heted 15 rezsebe: Gondoliad meges tekeletősben az aldott criftna iefusnac at te iegefednec ő keservfeges halálát: Mert menevel az kennac zenvedefe kőzőnfegősb: Anneval inkább keservb: Az aldott iefus kedig zenvede kent ő testenec minden rezebe. vg annéra hog csak eg igen kis tag sem volt ő bennec hog kinec kenia: nem volt vona. sem ő 20 igen kizded lel nem volt ő bennec az edes iefusnac ő zent testbe: ky keservfegel be nem tőtt||vona mert az ő talpatvl fogva mind: te- 165 teiglen nem volt ő benne egészeg. Azert hog az keservfegnec ő nag votaiert fel kaita mondvan: O mind ty kyk iartódé ez vton vegetet eztőche es lassatoch az en keservfegemet. ha vagon haffonlatos ke- 25 fervfeg ehöz: Azert mongia az aittatos zent Bernard: bizonyával en edes vram iefus criftna soha nem volt haffonlatos. keservfeg az te keservfegethöz: Mert anne nag vala az te keservfegednec ky őttese. hog mind at te zent tested verrel hintetnec meg. O io iefus. O aldott istennec zent fya nem eg cőp de bevleges ver zarmazek ky az te 30 testednec. őt rezzen. at te kezaidból es labaidból. az meg feztetnec ideien az te fedet tvis coronával atalfagatafanac ideien: es mind az te testődből: ammeg őstoroaznna ideien. es at te zent odaladnna meg ni'tafannac ideien. ingen codannac: || lattatic hog ha ver maradot 166 ő benne az aldott iefusba Mondmeg en edes vram iefus. kerlec mond 35 meg hog ha teneked eg cőpenet verőd eleg volt vona mind ez telies emberi nemzetnek meg valtafara Tehat mire hagál enne vert ky őnteni at te zent testődből: Tvdom vram iefus. es bizonyával tvdom

- hog nem egiebert teved. hanem hog meg mvttatnad minemv nag
 zeretétel engemet zerecz: No azerth mit agiac vrnac mind ezökert
 kyt ennekem adot: Vay bizonnával en edes vram Iesus mig előe
 meg emleközöm átte mvnkaidrvl melieket zenvedel az predicalasba.
 5 edes tova valo iarafodnac faratfagarvl imatlagba valo vigazafodrvl
 emberökön valo kónörvletes firafodrvl: kefervfegidrvl zidalmazafodrvl.
 arcel pökdőzefidrvl az vas zegecrl a tvis coronarvl es mind
 167 at te zent febeidrvl meg emleközöm || mert ha ezt nem teiendem
 meg kereltetie en raitam at te zent vered. kyt ky öntel ez földön:
 10 No azert ki ad az en feiemnec vizet. es az en zömeimnec kónhula-
 tafocnac kvt feiet hog firathaffam eiel es napal az en edes vram
 iesus cristofnac halalat kyt nem ömagaiert. de az en bineimert zenve-
 de: Mert meg sebefitetec ammi alnoclagincert. es meg törettetec ammi
 bineincert mikepen mongia Ifaias profeta: Tovaba gondoliad meg
 15 es ved ezödbbe zeretetőffön hog mel igen hozzv voth az aldor cristos
 iesufnac ö zent halalat: Mert az ziz marianac v zent mehebe: fo-
 ganafatvl fogva: mind az ö halalanac vtofo oraiglan mindön koron
 nag kefervfegben ele. mikepen az dauid profetanac myatta vnön
 maga még monda: Zegeñ vagoc en: es miünd en ifivlagomtvlfogva ||
 168 keferv mynkacba nevetetem fel: Mind ezöcből azert meg esmerhetöd
 es ezzetbe vehetöd a cristus Iesufnac aitasos zeretö zolgalo leiaña
 mel igen zidalmaz kefervfeges es vtalatos vot az aldor iesufnac at
 te igefednec halala: No azert mind ezeket zenvede te erőted es en-
 erőtem hog az ö zeretetire tegödet fel kerieztene: hog mind ezöért
 25 te telies zivedel telies lelködel telies elmedel. ötet zeretned. Mert
 miöda nagioh fel keriedöt buzgo zeretet. mikepen hog az aldor
 iesus keralocnac kerlala es vracnac vra. az zolganac idvöflegeiert.
 zolganac abrazatiat fel veve: O aldor iftennec chodalatos nag kegöf-
 fegee. Mi tanitia emberth inkab [embört] idvöflegre. mikepen az
 30 igaffagért es isteny engedelmeffegert halalt zavedefnec peldai
 169 Valion mi inditia es kerieztie embert inkab iftennec zeretetire || fel.
 mikepen az aldor iftennec zent fyanac el nag fel keriedöt mihozianc
 valo zereteti: hog mi erdömvnenekil föld inkab ammi bineincert
 vete az ö zent lelket Ez ol igen nag fel keriedöt zeretet hog semmi
 35 ennel kegöflegöfb es zeretetőfbnec nem gondoltathatic: Imeből mv-
 tatatic nagnac lennye: hog el igen: nag vtalatos keferv kenokat
 akara az aldor iesus zenvedni mi erőtvnc: Mert az menden hato
 iften: ky az ö egetlen eg fyanac nem kedvezé: de mind mi erőtvnc

ada vtet. mikepen nem adot tehát mindenöket ¶ vele: vay mindö-
 nőket Iay azért azocnac kyk az aldot iefufnac el nag fel keriedöt
 buzgo zeretetervl halalatlanoc. kyknec ő lelkebe az criftofnak hala-
 lanac femmi erdőme ninchen avag haznalatia Azert: || Mongia az **170**
 aítatos zent Bernard O ember lassad az criftos iefufnac ő zent feiet lee
 haytvan hog te hoziad bekelkődiec. es az kemen vas zegel atal vert
 kezeket hog ő teneket nag bewfegel agia az öröc dichőfegőt. es lassad
 tovaba az ő atal öclet odalat hog tegedet zereffen. es mind az ő
 zent testet az magas kereztfara ky terieztven hog mindenőftvl fog-
 van ő magat te neked adia. Iay ifmeg azért azocnac. kik az ő binökel ¹⁰
 ifmes önönmagocba az aldot iefuft meg fezitic advan az ő sebeinec
 keservfegős faldalmara es meg keservfegőt: de Iay harmadzor azoc-
 nac kiknec ő zyvec lirafra nem lagvlnac. mert ez felec kemenbec az
 kvnel mert idvezitencnec halalanac ideien meg repedőzenec az kvv
 ziklac es indvhatatlambac az földnel. mert meg indula az föld az ¹⁵
 aldot iefufnac || ő keservfeges halalara: Chodaltatos kemen ember **171**
 azért az ky meg gondoluan az edes iefufnac el nag keservfeges:
 halalat: könörvletesslegre nem indul: es az iozagos mivelkődetnec
 dolgara fel nem gkeryed: femmi rezzec ninchen ezőcnec az aldot
 iefufnac el nag dragalatos zent verenec ky ontafaba: O azért: bizon-
 nával ezőc. az meg fezzvlt criftofnac el ellenfegy: hog inkab fezitic
 maítan meg: az aldot iftennec zent fyat. az edes iefuft ky il atia
 iftennec ő iogia felől meínecnec orzagaba: hog nem mint regenten
 az kemen atkozot zidoc fezitec fel az magas kereztfara Ez felekrv
 es ez felechöz panaszt teven idvezitenc iefus vg mond az aítatos zent ²⁵
 Bernardnac myatta. mondvan. O te návalias ember lassad mit zen-
 vedőc te erődted: || Lassad az keserv kenokat kikel illetetöm: lassad **172**
 az vas zegeket melleckel atal veretetem: es az čhvčat kivel atal
 öclettetem es az tvis čoronat kivel az en feyem atal fagatatot. es mi-
 koron legén el nag kenom ennel kivel. de: maga belől nagob kefe-
 rvfegőt zenvedőc hog ha latlac en tegedet halalatlanac lenye mind
 enne en foc io tetemenimert. No azért ogia te magadat O en edes
 atiam fya hog ne leg az aldot criftos iefufnac el nag dragalatos zent
 verenec ki ontafarvl halalatlan. de inkab vessed ez meg fezzvlt iefust
 at tezyvedbe iegivl. es nómiad at te lelkedbe be ad edes iefufnac ³⁵
 keservfeges keniat mikepen a lag vyoza nómtatic be az pečet hog
 monthallad a profetaval len az en zyvem az keservfegnec myatta. ||
 mikepen az el oluadot vyaz: vessed tovaba etet iegivl az te karodra **173**

is vg hog az io dologtv l foha meg ne zonnél es foha meg ne farag
 mvnkalkodnya az aldot iefufnac zeretetyert: es ha mindeneket meg
 teiendes melieket kel teneked tennod. tehát esmeg elől kezdieg. ol
 mint femmit nem tetel vona Hog ha kedig valamikoron valami
 5 zómorvfag: avag keservfeg: avag felelem: avag akar minemv habo-
 rvfagod törteneidic: avag az ionac kit thez izet nem erzendöd. tehát
 legottan fogliamial. az magas kerezt fan meg fezzvlt criftos iefufhoz.
 es. ot nezied az ő zent feiebe az tvis coronat. az vas zekeket es az
 174 lanchat es elmeködiel az edes iefufnac ő: || kezein es labain valo
 10 febeirvl. az ő zent feien valo zebeirvl es odalan valo es mind az ő
 zent teften valo febeirvl: meg gondoluan az aldot iefuft ky te erőted
 ennet zenvedöt. hog mel igen zeretöt. hig ennekem atiamfya hog
 legottan el nezezből mindön zomorvfag vigafagos lezzen. mindön
 haborvfag kiny lezzen es mindennemv nehez dolog kevanatos lezzen.
 15 vg annera hog te es fel kaias az Iob: patriarkaval es mondiad: Akyt
 az en lelkem nem akar vala előzőr illetny imma az aldot iefufnac
 ken zevedefenec meg gondolafaiert en etkeim es igen gőnőrvfegefec
 ennekem O azert bodog az ky az aldot iefufnac ken zenvedefet min-
 denkoron az ő zivebe. hordozia: ez a vege:
 20 Dičerteffec. az. edes. iefus. őrőke. amen
 Iefus maria zent ferenčz ||

Ez aytatos yras oluaftatyk arryl mikepen zent¹⁷⁵
ferench es zenth kalara el reytettek vala egõth

A bodog zent ferench mikoron lakoznyek angely bodog az-
zonba es abodog zent kalarat giakorta yntenie iftennec zolgalatiara
igen giakorta kery vala abodog zyz azent ferenchet hogi avagi chak⁵
eczer ehethyek egõt velle mig meg halna, de abodog zent ferench
soha nem enged vala az õ kerelmessere, de mikor egy ydeben nagy
aytatoffagal kerneie mondvan O en zeretetes es tizteletes atiam
kerlek teged az edes mariaert hogi tegied en velem e malasztot hogi
akar chak eczer ebeliel egõth velem amigh az wr iften el vezen¹⁰
zemem elõl || de semi modon nem akaria vala zent ferench, es¹⁷⁶
mikoron lattak volna az tarfy hogy olian nagi aytatos kõnhulla-
taffal kerneie, el kefferedenek raita, es vgian altal zakad vala
zyuek, de mire hogi ember batorfagofban zol mindenkor az
vton meg vranak es, mondanak nekye haza menet atarfay, vay¹⁵
zeretõ atiank bator chodalonk mi te raitad mert te mindennek
kegies vagi de chak ebodog zent kalaranak ate hwgodnak es iften-
nek kedves zolgaloianak vagi kemeen, vgi anira hogi lattatik
minekõnk enagi kemenfeg hog ninchen ifteni zeretet zerent, yeles-
ben ymes oka mert mind atiat, aniat, es minden nemzetit ate yd-²⁰
ueffeges inteffedert hatta el, meeg ennek felette soha || chak egy¹⁷⁷
mondaffodat sem hatta el de meg ha ennel nagiobra kert volna ate
palantad bizoniaba meg kellene atiaffagodnak tennie, de abodog
zent ferench telies vala kegieffegel, es mikor az vton menninek,
nagi alazatoffagal hozzaiook tere es az kegies zemeit reaiok fordita,²⁵
es monda, en zeretõ fiaim de latatiky nektek hogi meg halgassam
eben az en hwgomat, es mondanak neky, tiztelendõ atiank illik
hogi meg halgassad, monda a zent ferench, miért hogi tyes akaria-

tok, ennekem es kellemetes, de hogi az ő keuanfaga nagiob legien
 azt akarom hogi yt angeli bodogazoniba legien, mert vgian es nagi
 fok ideie hogi nem volt ky zent dimyen eghazabol, had laffa megh ||
 178 avagi chak eczer abodog azzon egihazat mert oth zenteltetek iften-
 5 nek yegieffeue es ot vőtte rea azerzetnek ruhaiat azert az edes
 iftenek nevebe bator hittegin ebyliőnk egetembe, mikoron azerzet
 nap eleve yőt volna, abodog zent kalara eget atizteletes azoniok
 közwl tarful hozaa vőn es el yőve angeli bodogazzonba es mine
 előzer azent eghazba, es nagi aitatos kenwhullataffal halat ada az
 10 wr iftennek es a zyz marianak, ennek vtanna mind meg yara aker-
 tet, de mikor az ebidnek oraya el yőt volna meg zerzek abaratok az
 aztalt, le yle abodog zent ferench es zent kalara az ő tarfaual, ennek
 vtanna kiki mind le yle akinek hol helie vala, abodog zent ferench
 179 az első taly etekert oli igen nagi edeffen kezde zoll||nia iftenről hogi
 15 mind el feledék eteleket, ennek vtanna egi nagi finieffeg le zalla
 meniorzagbol, es mind be foga akalaftromot meeg amellete valo
 ordót is, de mikoron ezt lattak volna az emberek azt hyzik vala
 hogi mind el egne a kalaftrom mind az erdőuel egetembe, es miko-
 ron oda futtak volna be minenek, latak tehat semy dolga ninchen,
 20 de igen nagi finieffeg vőtte körnioli, es mikoron meg leltek volna
 tahat mind egőt ebilnek es mind niayan fel emeltek zemeket es ke-
 zeket ameniorzagra, es el reytettek, olyan vala nekyk orchayok
 mint angelnak zine, es mikoron lokaig chodaltak volna varyak vala
 180 hogi a testbe terne az őlelkec, de mondanak nimeliek || azok közyl
 25 bizoniaba hogy ez volt az ifteni tiws, de nem emezti meg akykre
 zaal de chak meg vilagofytia, Annak okaert fenki ne banchia ezeket
 mert iftennek zerető barati ezek, el minenec onnaton nagi yo pelda
 vetelel es ifteni aytatoffagal, Ennek vtanna meg bocatatec az ő lel-
 ket tahat semire nem kely atesty etel ital mert meg eligitettek vala
 30 alélky etelel, ennek vtanna abodog zent kalara buchut veen zent
 atianktul, es esmet azent dimyen eghazaba mine ahonnat yőt vala,
 es mikor lattak volna az aytatos azoniok hogi haza menne, nagi
 edes firaffal eleibe mennek vala es terdenalva fogyak vala kezit
 mondván, aldót legien az edes ihus hogi ez ezet atta az bodog zent
 181 fereneknek || hogy ifmet haza bochatana mert imar mind azt aleytők
 vala hogy mas herre bochat feiedelmfegre mint annak előtte is tőtte
 ezt, mert valami kefet vala hot, ielesben kegyk az aytatoffok es

yffiak igen fem tugiak vala mit zolnanak neky ő nagy örömegben,
mert inkab zeretik vala hogi nem mint tulaidon edes zyleyeket

Mikepen abodog zent kalara vitetet vala kara-
chon napiara viradolan azent ferench eghazahoz

Mikoron axpufnak aytatos iegefe azen kalara azzon nagi kor-
sagba effet volna azent dimyen eghazaba annira hogi nem mehet
vala a több tizteletes azoniokal az egyhazhoz, azolofmanak meg
mondaffara, de mikor eleue yőt volna akarachon napia, meli napon
aitatoffal zoktat vala komonikalni ahwgok, mikor || mind el mentek 182
volna azent eghazhoz chak őmaga marada azent kalara mert fel
fem kelhet vala de mondhatatlan igen keferereg vala raita hogi nem
mehet vala illien nagi napon az eghazhoz es nagi edes firaffal
mongia vala, o en edes iftenem ime eleue yőt ate ziletefednek
napia de iay ennekem mert nem dichirhetlek teged es az edes
mariat mint egiebkor, de meg tekente az wr iefus az ő iegieffe-
15 nek aitatoffagat yme nagi chodalatos dolog, mert mind aveter-
niere es mind a harom miffere el viue a zent ferench egyha-
zaba, vgy hogi mind abaratoknak enekleffeket mind kegieg az
orgonalazt yoly halia vala, es oli nagi aitatoffagot erez vala hogi
lachik vala ő foha annal nagibat nem erzet volna || de mi- 183
koron az aytatos zyzek amife vtan haza mentenek volna mon-
giak vala azent kalara azonnak nagi zeretettel O mi nekönk zerető
Anniank es dragalatos azonionk el mentönk vala amiffere es az wr
iften felette nagi aytatoffagal latogata meg minket de meeg az edes
aldot ihufnak zent testetis hozank yewök es ha hot löttel volna 25
tahat meg lattad volna meli igen e'reztönk mert lattatik vala oly
mint ymar meniorzagba volnank mert az wr iften nagi edesseget ad
az ő zent testinek veteliben az ő aitatoffinak, es monda abodog zyz
O en zeretetes leanim o en dragalatos hwgaim halakat adok en is
az edes ihufnak es en meg valtomnak mert en minden zolozman || 30
mind a vetermien, es nřind a miffen es a bodog zent ferenchnek 184
erdeme miat meeg a xpufnak zent testetis hozam vettem es nagial
zeby enekleffeket hallottam hogi nem mint thy hallottatok de
meegh fem tudom hogi ha ez en giarlo testemben voltam, avagy
chak lekemben, es oly igen nagy edesseget erezek, hgy meeg ez 35

nagy korfagrolys oly mint mindenestwl fogua el feletkeztem volna
Ennek vtanna nagj edeffen kezde intený a zyzeket az aytatoffagra
es mongia vala, o edes xpusnak aytatos zolgaloy, O edes zyz maria-
nak leany de kerlek titeket hogi auagi chak mostan kezgiõket az
aldot istennek aytatos zolgalatiat kybõl dichirteffek az dichõffeges
zent haromfagh

[ief] Amen iefus [Bar]zent maria ||

Vrnak neveben keezdetyk az zent evfrofinanak
elete mikepen irta meg zent Ieronimos doctor
azent atyak eleteben

Vala alexandriaban eg ember kinek neue wala pafuncius min-
deneknek tizteletes: es meg arizwen istennek poroncolatit: ez em-
ber teruenzerent meg hazafula: es az ő nemzetibel ven maganak
melto: es alcolmas hazaftarfot: ky telyes wala tizteletes io elkclcel:
de magzatya nem lezen vala: Az ő vra kegeg felette igen zomorko-
dic vala ezen hog ő neki magzatya nem volna kire az ő temerdek 10
iozaga zalana: hug hog ő halalanac vtanna iol es alcolmaffagal
birnaya: Az ő hazaf tarfa kegik zenetlen taplaya vala az zegeneket:
hug anyra hog mind eiel; napal: foglalya vala magat imacagban
es betben: es zenetlen az || zenthethaznal kenyereg wala az edes 186
zyz marianak hog neky magzatot nyerne az ő zent fiatul: ielesben 15
ennek okayrt hog latya vala az ő vrat az nag banatnak miata zente
el zakazkolny: Ennek okairt kegek temerdeky fok penzt oztogat
vala istennek zolgainak: yelesben az zegeneknek mert ygen kazdag
vala: es mind ezen kery vala eket hog neky magzatot nyernenek az
kegelmes vr iftentel: vgan ezenkepen tezen vala maffelel az ő vra: 20
es nag lyraffal es kenyue hullataffal kerek vala az vr iften hog
nekyek magazatot adna: mikoron az ő vra tytoui iarvan kercsne
oly erdemes embert ky nekyek mazatot nyerhetne: ezenkepen mene
heg kalaftromban mert az kalaftromnak feyedelmet halotta vala
nag zent eletenek leny Nag sok penz alamyfnat Ada az bara||tok- 187
nak, es nag batorfagot ven az feiedelemtel es az teb Baratoktul hog
etet megh halgatnaya az vr iften: mikoron fok ydenek vtanna meg
yellentette volna az kalaftromnac feiedelminek az ő keuanfaganak
okat: kyt mikoron meg erteth volna: Imalcagra ada magath mind

az fraterkel nagh aytatoffagal kenyeregnek vala az edes zyz maria-
 nak hogh nekyk magzatot nyerne az aldoth Iefuful mert hugh
 mondnak doctorok hog soha semmi ayandek sem kegek valani
 mennyei malafth nem adatatik embereknek: ky az edes zyz maria-
 5 nak keze altal nem zarmaznyek Monnofelnek megh halgata az vr
 iften kerelmefeket: es ada nekye heg leyan magzatoth: mikoron
 latta volna ez Iambor pafuncius az feyedelemnek iambor eleteth:
 188 oly igen meg zerete hog foha el nem mehet vala || Az kalaftrombol:
 hugh annyra hog meg az ő hazaztarfates Beviue hogy az zent iam-
 10 bor meg aldanaya: mikoron kegek az kycindet zyzeth az daykanak
 teytel el zakasztottak volna ottan meg kerezeltetek mikoron let
 volna het eztendes: es neuezet eteth eufrofinanak: mondhatatlan
 igen erelnek vala raytha az ő zyley: mert vala kellemetes az vr
 iftennek es zep az ő zemelyeben: Mikoron kegek letvolna tizenket-
 15 eztendes: yme az ő edes annya meg hala: azert ez zepfeges zyz
 marada az ő atyanak erizety ala ky tanitata deaky tudomanyra es
 zent irafra: es egeb ez vilagi tudomanyra: mert nem vala teb mag-
 zatya: ez nemes artatlan zyz oly igen elmes vala hog az ő atya
 igen codalkodik vala rayta hog ylien gengefeges zyz oly nag tudo-
 189 mant vallana || Mikoron az ő Belcefegynek hyre be telyefetette
 volna mynd az egez varafth chodalkoznac vala az ő zepzegyn es
 belcefegyn: mikoron az zyznek atyanak efmere barati fokzer beze-
 lenynek rula: kerdezyk vala es mongyak vala de zerete vram aley-
 tody myue lezen meg athe leanyod? de ez nemes iambor nag fohaz-
 25 kodaffal mongya vala: [legyen] legyen az kegelmes aldott vr iften-
 nek akaratya: es azt tegye vele minth ő felfegynek kellemetes:
 mikoron eg ieles ember ky egebeknel yelesb es tyzteletesb volna es
 ez vylagy marhaua! gazdagzagofb: meg kyre az pafonciufu! ter-
 uenzerent valo hazaztarful ez eufrofinat: mikoron kegek ygen
 30 eruendene az ő edes atya az ő egettlen magzattyán neky ada
 hazaztarful: mikoron heg keues yde vtan gondolkonyek ez pa-
 190 funcius rula kezen foga Az genge zyzet elbe viue || Az kalaft-
 tromban hova zokta vala iartat: vala kegek akoron tyzennyole
 eztendes es nagfok penzt vyn az baratoknak zykfegyre: es
 35 monda az feiedelemnek nag eremel: yme en tyzteletes atyam
 be hoztam az ty imalcagtoknak gymelcet de kerlek hog imat-
 kozal erette es ald meg ötet merth imar hazaffagra akarom
 adnya poroncola kegek az feiedelem hog be vinnyek azzenteghazba

es meg aldván etet ynty vala az nemes zepletelen zent tiztafagra :
 es Bekefegre : es iftennek felelmire : vgan ottan meg marada az ő
 atiaual harmad napon es mind zenetlen halgatya vala az ifteny
 diciretet : es nag aytatos kenye hulafal kery vala az edes zyz mariat
 hog mikipen őtet nyerte volt az az ő zent fiatul vrunk aldot Iesuf-
 tul az ő zyleynek ezen kepen meltolnaia igazganya az ő vtat az
 aldot iftennek || akaratya zerent. Latuan kegek az Baratoknak 191
 iambori eleteket es my kepen nag aytatoffagal zolgalnaiak az vr
 iftent : igen felette codalkozik vala raytok : es nag Byvfege kenye-
 hulatafal kerü vala az kegyes Iesuft monduan : O en edes vram iefus 10
 en edes teremten : es en meg valtom : es Idwezeten : de kerlek az
 edes zyz marianak az te zylednek zeretetire hog engegyed ennekem
 meltattlannak zolgalo leanyodnak ezt hog en zolgalhaffak te neked
 tizta lelekel es teftel : ennek vtanna kery vala az zyz mariath ylyen
 zoual : O minden aruaknak kegyes annya : es zomorwknak vigazto- 15
 laya : kerlek hog akyt meg nem en az en meltatlan voltamnak miata
 az te aldot fiatul. tahat te ky vag Byneffeknek zozoloya nyeryed
 meg en nekem ennek vtanna magaba teruen mongia vala : Byzo-
 nyauual bodogog ezek kyk meg ezen felden hafonlatofok az ange-
 lokhoz || kych ylyen nag edeffeges aytatoffagal diciryk eiel es napal 192
 az vr iftent : es meg ennek felette azerek menyorzagot vezyk : ennek
 vtanna kezde az ő geryedezny az ifteny zeretethen es felelemben :
 Harmad napnak vtanna monda pafuncius az feiedelemnek : Ieyel
 en tizteletes atiam hog kezenyen neked Az te zolgalo leanyod es
 imadkozal erette : mert Imar el akarunk menyé az varafban : es 25
 mikoron el yet volna az feiedelem, yme az eufrofina omlia ő laba-
 hoz monda : kerlek en zerete atiam hog imadkozal erettem hog
 nyerheffed meg az vr iftennek az en lelkemet : ky terieftuen az ő kezét
 meg alda őtet monduan Erek myndenhato vr iften ky iol efmeri az
 embert meg mikoron ygen sem zyletet volna ez gyarlo vilagra mel- 30
 tolya te neked gondodat vifelnye hog erdemlhezéd vennyé az bodog
 menyorzagnak tarlafagat : es ennek vtannak bvchut veuen el meny-
 nek az || varafban : Az ő atia kegek oly nag zeretetet val vala az ba- 193
 ratokhoz hog valahol talalhatya vala, vala melyket : leg ottan haza-
 hoz vizy vala keruen ezen hog imadkoznyek az eufrofinaert : heg 35
 napon kegek mikoron az kalastromban feiedelmet tettek volna kilde
 heg fratert az pafoncius vtan hog ebidre hinaya : ky mikoron el
 ment volna kerdezny kezde : mondanak neky azolgak hog imar el

ment volna: meg hala ezt eufrofina hozaiá hiuata es monda neky:
 de zerete Atiam kerlek en teged az zent zeretetre hog mond meg
 ennekem hanyan vattok most az kalaftromban: monda neky: ha-
 romzazan es etien ketten vagyunk: monda neky a zyz: ha ky
 5 akarna kezytekbe eltezny be venneteke? felele neky vay be vennyek:
 yelefben vrunc Iefusnak zauairt holot hug monda: ha valaky en
 hozam yeuend ky nem yzem hug mond etet: monda neky eufro-
 fina: de kerlek hog mond meg ha mind eget diciriteky az eghazban
 194 az vr iftent es ha egenle kepen beyteltek: monda neki || Iol lehet
 10 hog mind eget diciryök az vr iftent de maga kiki mind annyet
 Beytel meniet akar avag menyet beytelhet zabadakaratya zerent:
 mar mind addeg kezdäze azegen fraterter mignen mind ky veue
 belelle eleteknek mogiat: es nag fohazkodazal monda az fraternak:
 vay hugmond akarok vala en es zertzetes eletre menyede felek hog
 15 engedetlen ne legek en atyamnak ky ez vilagi marhara nezuen akar
 engemet hazaffagra adny: felele neky abarat: zertetetes hugom ker-
 lek hog ne had meg fertezteny embertel azte testedet: es ne zenue-
 gyed ylien zepzeget galazatoffagra yutnya: de incaban iegezed ma-
 gadat az edes cristus iefusnak ky neked ez vilagiakirt agya az
 20 menyeket es az zent angeloknak lez tarfa es az zyzefeges marianak
 leanya: azert titkon elky menuen atyad hazatul ereg azyzek kezi-
 ben: monda neki hog mehetnek en oda, monda az barat: vezd le
 ate ruhadat veg apacha ruhat read hug el mehec: kyt mikort hallot
 195 volna igen kellemetes len neki || Monda esmet az baratnak: vram
 25 iften valyon ky nyernye el az en haiaamat mert en femmikepen
 nem hagam parazt avag ez vilagi embernek el vennyem mert nem
 alh titok nalla: monda neki az barat: him azte atyad el ye velem
 az kalaftromba es hottogin mulat harom avag nyg napon: te addek
 hyual hozad eget abaratokkezel es mint te akarod azon kepen
 30 lezen: mikoron ezeket mondanaya az Barat az eufrofinanak azon
 kezbe haza ieve pafoncius: es latuan az baratot nag eremel monda:
 zerete atyam en huzem hog vgyan meg vntal engemet varuan: es
 monda neky az Barat: ez may napon: tettenk feiedelmet: azert
 hyuatot be mostan az my feiedelmenik hog ma tele aldomaft veg:
 35 Nagoyñ meg erele az pafoncius eufrofinanak atya es az barattal
 egettembe hayobe yle es be myne az kalaftromban: Mikoron kegek
 196 ot volna innet hazwl ewfrofina hegh || Hyeufeges aprogiat el kylde
 az kalaftromban mondvan: Eregel az monostorban es be menuen

az zeteghazban vala mely baratot hottogin talalandaz hozd enhozam te veled : Ime az kegelmes aldot iftennek irgalmaffaga mikipen meg legely az edes zyz marianak aytatos zolgaloyt : mikoron be ment volna az aprod lele heg aytatos fraterert az zent eghazban : monda nkye zerete atiam az en azzonyom eufrofina huiat tegedet : 5
 ky mikor el ment volna lata ötet eufrofina : kezene neky mondvan : tizteletes atyam imagy en erettem : es meg alda etet : es le ylenek : monda neky evfrofina : zerete vram : ennekem atiam vagion es kerestyen : az vr iftennek nag aytatoffagal zolgal : es igen kazdag : de az en edes zylem meg holt : mostan kegek akar engemet hazaffagra 10
 adny : ez alnak es chalard vilagnak marhaiaert es en nem akarnek tele meg ferteztetny es nem tudom zerete atiam mit tegek : meg ez etzaka fem aluttam chak || ezrel kondolgottam es nag kenye hulla- 197
 taffal kertem az vr iftent es az edes zyz mariat hog envelem tenne Irgalmaffagot : es mikoron meg virradot volna gondolom hog hyuat- 15
 nyk eget az baratok kezel ky iftenfelel engemet meg tanitana az yduessfeznek vtara : Annak okairt kerlek az enlekemnek yutalmairt mert en tudom hog vr iftentel vag bocattatuan : tanyc meg engemet mit tegek iftennek zolgalatyarwl : monda neki az ven : hugh mond az vr iften ha ky ellene nem mondand atianak. annyanak. fiaynak. 20
 fet meg ötulaidon lelkynekes : nem lehet en tanituanyom : es semimikepen nem tudok ennel tebet teneked mondanom : De maga zerete leanyom. ha el vifelhed az testnek kefertetit : hagy el myndeneket es fush ky ez rauaz vilagbol. es repely az edes iefusnak zarnya ala azent zyzeknek keziben es zolgaly az vr iftennek : az te atiadnak ere- 25
 legi eleg magzatot lelnek magognak imehol vadnak kilemb kilemb monostorok. arvan. ezuegek zegenyek. ha akarya || az te atyad nekik 198
 zerezheti : De te en zerete leanyom hog azte lelkedet el ne vezeffed keuefd vrunk iefusnak zauat : monda neki az zyz : Byzom az en edes iftennembem es az zyz mariaban : es te imalcagotban hog en 30
 mukat tezek en lellemnek yduessfegeert iftennek zegedelmiuel : es monda neki az venh : zerete leanyom ez ylien kevanfagod az ereffegtet el ne tauozek mert az vr iften ydeie koron zokot embernek adnya bekefeget : felele eufrofina : en tizteletes atyam azert farasztottalak en tegedet hog be telyefetenyd az en keuanfagomat : es imachagog- 35
 nak vtanna engemet meg algy es azen haiamat el nyryed : es felkelven az iambor venh Imadkozol : es el nyre az ő hayat : es eltez-
 tete ötet zerzetefzyzek ruhaiban : es imadkozvan erette monda :

- kegelmes mendenható vr iften ky az ő zolgait minden gonoztul
megh oltalmaz: meltolion tegedes meg erizny minden gonoztul:
ezeket meg mondvan az barat el haza mene diciruen az vr iftent:
- 199** Evfrofina kegek maffelel || ada magat imacagra: es gondolkoduan
5 monda magaban: En edes vram iften ha en megek az zyzeknek
kalaftromokban: vay bizon meg kerefuen az en atiam meg lelh
hotogen es ereuel ky vozon az en yegefemert: ennek okayrt O edes
zyz maria leeg velem es fegel engemet: mert en el megek az bara-
tok kezze holot fenky yngen sem velne engemet lennem: es ezt
10 meg mondvan le vete azyzeknek ruhaiat kiben az barat elteztette
vala: es elteznek ferfyvy ruhaba: es mikor eztvere yutot volna ky
mene titkon atianak hazabol veven hozai etven forintot: es az eiel
meg marada heg reytek helyen: De holual leuen ime az ő atya
haza ieve: Iftennek kegek akaratiabol mine evfrofina az kalaftrom-
15 ban holot vala mafod napon az ő atya: es meg yzene az feiedelem-
nek az portarioftul mondvan: heg vduarban lakot yfyw yet hozad
es az ayto elet varya atiafagodat: el yeve az feiedelem evfrofina le ||
- 200** effek az feldre elette: es meg aldvan ötet egetembe le ylenek: es
monda neki az feiedelem: zerete fiam mit yarzt vala monda evfro-
20 fina: tiztelende atiam en nemes nembel valo vagok de mindenkor
kevantam en azti iambori eletteket: De mynekokairt hog az mi va-
rafuncban nincenek Baratok azert iettem mostan hog en velem
irgalmaffagot tegetek es vegetek be ezert zerzetben iftennek zere-
tetiirt: Ennekem kegek Nag lok iozagom es valalom vagyom ha
25 kegek az vr iften nekem nygolmat adand kezetetek azt es yde zer-
zem: Monda neky az feiedelem: zerete fiam: imehol vagon ez
kalaftrom es ha zereted zolgaliad velenk az vr iftent: es kycoda
neked neued: monda neki: Smaragdus ennekem neuem: es monda
az feiedelem: zerete fiam igen yfiu vag te es nem zoktad temagad
30 yltedet azert zikzek hog neked tanitot zerezek es meg tanichon
tegedet az regulara es mikint kelyen neked elned: monda az feie-
201 delemnek || Amikipen poroncholz zerete atiam: azonkepen tezek:
es azmenye penzt hozot vala neki ada mondvan: veddel atyam ezt
es ha latom hog meg maradhatok aztebi es vtanna yeyen: eleue
35 hiua az feiedelem eget az baratokezel kinek agapitus vala neve ky
zent elető es igen kenőróletes vala es ada neki Smaragdoft es
monda: Ime ez may napon ez lezen te fiad es tanituanyod: De hug
tanichad es octaffad hog az ő mesteret meg halagya: es terdre le

efuen meg alda ötet: es mydnyaian feleluen mondanak: amen az
 az: hug legen: hozza veve ötet agapitus es viue az ő cellaiaban:
 myrt kegek hog Smaragdofnak vala zepfezes zyne: es mikoron ye
 vala azenteghazban imadkozni: Ime az pokolbali erdeg emberi
 nemzetnek ellenfege nem zenvethetven az ő jambory eletet es io 5.
 zandekat fel tamazta az ő calardfagat hug annyra hog Sokaçnak
 gonoz fertelmes gondolatot hooz vala zyvekbe az ő zepfezenek
 okayrt: mar mind addek sem zynek meg mig || az baratok tamada- 202
 nak az feiedelemre kezdek haborgatnya: mondvan: hol volt neked
 ezed nyaualias ember hog te ylien yfiat veg be ezerzetbe: mert 10
 mind az baratok gonoz peldat vettek belelle: mikoron ezeket halotta
 volna az feiedelem felette igen meg haborodek es nem tũya vala
 mit tegen: de az edes zyz maria ky zokta az ő zolgait minden nia-
 valiabol meg zabaditania meg sem haga ky yznye: de monda neky:
 en zerete fiam smaragde: latom hog genge az te zyned azert felek 15
 netalantan romlafok leg az garlo atyafiaknak: Annak okayrt ha-
 giom neked hog az te celadban leg es hot diciryed az vr iftent es
 vgyan ottan egel es fohoua te ky ne meny kyt mikort halot volna:
 monda: hug legen mint akarod tiztelende atiam es poroneola az
 feiedelem agapitofnak az ő mefterenek mondvan: minden nemő 20
 zikfeget meg zerezed es zeretettel zolgaly neky: mikoron be vittek ||
 volna smaragdoft maganak valo celaba mindenkoron nag aytatof 203
 imacagban es kenyeh hullatafban foglalya vala magat: es zenetlen
 kerı vala az edesfezes zyz mariat hog rvla gondot vyfelne: es oly
 nag io elkelben tartya vala magat hog vgan el amelkodik vala rayta 25
 az ő meftere: ennek vtanna meg hirdete az ő jambori eletet mind
 az baratoknak es mind nyaian kezdeg dicirny az vr iftent ky ylien Ifi-
 nak oly nag alhatatof zetfeget adot volna: Pafoncius kegek az ő edes
 atia mikoron haza ment volna az monoforbol ime nag lyeteteffegel
 be mine az ő leanyanak agiafhazaban mert igen zereti vala myrt 30
 hog annal teb nem vala: mikoron nem talalta volna hot evfrofinat
 el zomorodek es amelkodvan vgan el hala nag keferesegel kezde
 kerdezny az ő zolgait es zolgalo leanyth hova leeth volna az ő
 leanya evfrofinat: es mondanak neki mert hug mond ez eftve
 latok de mikort meg virradot volna nem lathatok es mi azt 35
 aleytok hog az ő iegefenek || Ietvolna el vitte volna az ő haza- 204
 hoz: Annak okairt igen hamar el kilde az ő zolgait aznak haza-
 hoz es nem lilek attogyn: es mikoron az ő iegefe es annak atia ezt

hallottak volna igen el keferednek: es el ieven pafonciufnak haza-
 hoz talalak ötet tahat telieffegel el getretet es az nag banatnak
 miatta az feldre le efeth: es mondanak neky: netalantan valaky el
 hitette es el ment velle: igen hamar sereget zerze es el kylde zol-
 5 gait hog meg kerefnyk: ennek felette haioban es embereket bocata:
 mikoron mind egez alexandriat es egiptomot meg kerefték volna
 sohol meg nem talalak: de meg valahol tudnak vala es halhatnak
 zerzetes azzonyalatokat es zyzeket mind el iariak vala ennek vtanna
 minden puztat es rakonfaginak hazokat mikort el iartak volna es
 10 meg nem lelven nag firaffal el haza minenek: es ezt meg halvan
 az ő iegefe nag firajt kezde raita tenny azonken annac: De mentel
 incab az nemes iambor apafoncius ez kepen firatia vala nag kefe-
 revfegel mondvan: Iay en zerelmes leanyom Iay en zememnek vila-
 205 goffaga || Iay en eletemnee egetlen vigasztaloia: O erek mindenható
 15 vr iften valion kicoda tolvaylotta meg az dragalatos kencemet: es
 kicoda puztitotta el az zeretetes en erekfegemet: es kicoda azalta
 meg en veremnek erith: O dicefeges zyz maria valion ky oltotta meg:
 es kicoda chalta meg en remynfegemet: O valion kicoda zep-
 lefetette meg en leanyonnak az ő zedves zepfeget: avag veledy
 20 mynemő ragadozo farkas ragatta el az en zeled baranyomat ky soha
 fenkinek nem artoth o valion minemő hely reytette el ez ilyen zep-
 feges zenth: O ennekem valion minemő tenger vitte fogliol az kiraly
 zepzeget: Iay ennekem en zerete leanyom te valal az zomorőknak
 vigasztaloia de mostan en meg halok te eretted nag kefe[r]őfegel:
 25 lam te valal en zerete vigafagom mindeneknek ervendeteffegre: es
 ohattoknak partiok valal de iay most ennekem mert nincen ky en-
 gemet meg vigasztalion te rvlad: O iften teremtetted fel de el ne
 enyzed az en testemeth miglen en meg lathaffam my terten az en
 206 zerete leanyomnak || evfrofinanak: mikoron ylien keserves zokal
 30 firatnia ime mind niaian fel riadanak kyk ielen valanak hug annyra
 hog mind az egiz varas firatia vala: mi koron ez nemes iambor
 pafoncius el nem zenvethetnye es nem lelne vigasztalot: el mene az-
 meg mondott baratoknak feiedelmehez es le omla az ő labanak elette
 mondvan: kerlek hog ne zenyel imadkoznia en erettem hog meg
 35 [meg] leletteffek az ty imadkozastoknak munkaia mert nem tudom
 mi tertent legen az en zerete leanyomnak evfrofinanak Halvan ezt
 aztizteletes atya igen meg zomorodek: es poroncola hog mind eleve

ieninek az atiafiak es monda nekyk: en zerete atiamfiay mutaffatok
 meg mostan az ty zereteteteket: es kerietek az vr iftentel hog mel-
 toliek nekenk meg mutatnya hog mi tertenth legen az vrunk leanya-
 ryl: es mikoron heg egez heten beiteltek volna es imadkozvan semit
 nekyk az vr iften meg nem ielente miken annak elette mikoron 5
 imadkozvan valamit kernek vala tahat mind meg nyerik vala:
 merth || maffel Smaragdus nag aytatos kenveh hullataffal ker 207
 vala az zyz mariat hog effedezneiek erette hog soha eletenek ideyen
 az vr iften meg ne ielenteneie hug annyra hog mikor ezt hallotta
 volna eiel napal chak ezen kenyerreg vala: mikoron kegeg Senkinek 10
 az baratok kezel ielenes nem leth volna: kezde az feiedelem pafon-
 ciust vigasztalny mondvan: zerete fiam ne akary el fogatkozny az te
 io zokaffodtul: mert az vr iften akith zeret meg fanyargatya: es ezt
 tugiad mert iftennek akaratianak ellene cak heg madar fem zaly
 ez feldre: mytelh incab az te leanyodnak az ő akaratinak ellene 15
 femmi nem tertent: mert en imar iol tudom hog iob reezt valasztot
 maganak azert femmy nem ielenek mostan nekenk rula: mert ezt
 tugiad hog ha valaminemő gonozlagra terth volna: kitel iften meg
 oltalmaza: Soha az vr iften meg nem vtalta volna ilien fok atia-
 fiaknak imadkozafat: es ennek || Ielenfegre tugiad hog az vr iften 208
 ezen vilagban zemednek a[t]gya latnya: mikoron ezeket hallotta
 volna pafoncius meg vigasztaltatek es meg apola az feiedelmet es mind
 az baratokat: ennek vtanna el hazahoz mene: es ez vtan zenetlen
 foglalya vala magat aytatos imadfaban es alamifna oztogatafban:
 es vtalan megien vala az kalaftromban es hot kery vala imachagot: 25
 egcer mene az feiedelemhez es le omla labanak elette mondvan:
 kerlek zerete atiam hog imadkozal erettem mert imar nem viselhe-
 tem ez nag banatot el: mert naprvl napra nevededik az nag banat
 en lelkenben es meg hafaztya en ziuemet: es latvan az feiedelem
 tahat vgian el holt az nag banatmiat: es monda neki: zerete vram 30
 tegetlen ieye hegh lelki atiafiy teodofiufnak vdvarabol de kerlek
 hog ereg hozaia es bezeel velle: nem tugia vala hog az volna evfro-
 fina az ő leania: monda pafoncius: eremeft akarok: es monda aga-
 pitofnak az ky neky zolgal vala: eregel es vidbe az || Smaragdofnak 209
 cellaiaban: es el viue: es mikoron hirtelen latta volna az ő atiat³⁵
 cak vgian kette nem hafada nyavaliafnak zive: es el fakada sirva
 es nag beyven le foly vala az ő meg hirvath genge orchaian az
 kenyv: de mikoron latta volna pafoncius arra hagia hog ő raita

kenyerelne: es nem elmere meg mert az ő zepfeges zine imar meg
 hirvadot vala az nag beytnék es vigyazaznak okairt es az fok siraf-
 ert: De incab be takara az ő orchaia a chuliavaly hog valamikepen
 meg ne elmerneie őtet Mikoron imadcagnak vtanna le iltek volna:
 5 ime nag edeffegel kezde Smaragdus zolnya az menyei bodogfagról:
 hog mikipen ember az zent zeretetnek es tiztafagnak miatta es ala-
 zatoffagnak altala yvthatna oda: ennek vtanna kezde neky zolnia
 ez vilagnak meg vtaalafaról: es hog embernek incab kellene iften
 zeretny hog nem mint fiat vagh leaniat: es kezde neky meg magia-
 210 razny azent pal apastalnak mondassat || Mikepen az haborvfag em-
 berben zereez bekefeget: az bekefeg kegeeg meg bizonytaft De
 mikor latnaia az ő edes atiat ilien nag keferőfegben felette igen
 kenyerel vala rayta hug annyra hog teccik vala neky hog altal
 zakad yoha mert az io azzonialatok nagial incab kenyerő-
 15 letetek az [v] ferfiaknal: de igen feel vala ezen hog meg ne
 elmerneie: es akarvan őtet meg vigasztalny monda neky en zerete
 vram hygh ennekem mert nem vtal meg teged az vr iften de ha
 gonoffagra ment volna az te leanyod meg ielentette volna eddeg az
 vr iften hog meg tartatvan erdegtel mind te neked es maganak
 20 ereke való siraft ne hozna: de bizal az vr iftenben mert io tanacoth
 valasztot maganak: mier hug monda vr az evangeliomban hog az ky
 incab zereti atyat, annyat, fiat, azvag leanyat hog nem mint enge-
 met: nem melto en ream: es ha ellene nem mondant mindeneknek
 211 az kiket byr nem lehet en || tanitvanyom: es meg mutathatia az
 25 vr iften meg ezen yilagon neked azert femmit ne bankogial en zerete
 vram de incab agy halat az vr iftennek rvla femmit nem ketelked-
 ven: mert mondom neked hog meg az en mesterem es agapitus
 nag fokfer zomorufagal monta nekem: Mert hug mond jeve hozank
 az pafoncius ky zent elető: es el vezette az ő leanyat: kyt oly igen
 30 firat ha meg holt volna: ingen sem tugya my tertent legen rayta
 es az nag keferőfegnek miatta el fogiatkozot: es ielezben mert chak
 eggettlene vala neky: es nagkenyvh hullataffal keer imacagot hog
 meg meg lelhetnye: es nag kenyerőleteffegel mongia vala nekem
 hog imadkoznam erette mint azteeb fraterék: es en mikepen mel-
 35 tatlan es gonoznak nem tudoia kertem az vr iftent hog neked adna
 malasztot kynek miatta el vifelhetned ez nag keferőfeget es mint
 Illik az kepen tegyen veled es az te leanyodal: es ennek okayrt igen
 akartam te veled zolny iftenrel ne talantan iftennek vtanna valami

vigaztalazt tehetnek neked: de hog meg ne efmer||hetneie az fok **212**
 zofalbol monda pafoncivfnak: eregel en zerete vram imar: de mi-
 koron el akarna menyé vgian altal zakad vala zive rayta oly igen
 keferőli vala: es el hirvadván az ő zine be telyefedik vala firaffal:
 myert hog az fok vigiazat esbeytet nem zokta vala vgyan verth 5-
 okaad vala: es igen még ereffette pafonciuft az ő intefeuel: el
 mene tölle es mene az feiedelemhez: es monda nag eremel: Bator-
 sagal mondom hog meg epőle az en lelkem ez fraterteel: es annyra
 meg vigaztala istennek malaztyaban: ha zinten meg leltem volna
 az en zerete leanyomat: es Imachagot kerven el hazahoz myne 10
 dicirven az vr iftent: Mikoron kegeg Smaragdus harminch nyole
 eztendeig lakozot volna az ő cellaiaban: Ime istennek akaratia-
 bol korfagban efek melyben meg es hala: Mikoron heg napon
 zokafa zerent el ieve pafontius az kalaftromban: es imadchaganak
 vtanna monda az feiedelemnek: zerete atyam poronchol hog lathaf- 15
 sam meg az Smaragdost mert || felette igen ohaytia őtet az en lelkem **213**
 mert vgian meg haczad az en zyvem erette. es mikoron eleue hitta
 volna agapitoft poroncola neky hog vynnye Smaragdofnak cellaia-
 ban: Be menven kegeg pafoncius az cellaban azhol vala az koor
 keezde nag firaffal apolgatny monduan Jay en nekem zerete atiam 20
 Smaragdus hol vadnak az te igiretid: es holot vadnak az te edes
 bezidyd kikel fogadod vala ennekem zememel latnom az en egett-
 len leanyomat: Ime mostan nem cak hog őtet nem lathatom de
 meg te es el haach minket kimiat en lelkem iften vtan meg vigaz-
 tatik vala: o en en vram iften valion kicoda vigaztalya meg az 25
 en vehenfegetet: o edes zyz maria de segech meg engemeth mert
 imar harminch nyole eztendeie vagyon hog el veztettem az en lea-
 nyomat es eiel napal imadkozta erette de soha semmit nem ielen-
 tel en nekem felelle: es mostan ket nag keferősegem tertenek en
 nekem hegyk || az en zerete leanyomrvl es mafik ez fraternek meg **214**
 halafarvl ky engemet vigaztal vala: Iay erek mindenható vram iften
 de myt remelhetek en imar es ky vigaztal engemet Iay mert ymar
 le zallok nagh firaffal az pokolra latvan kegeg Smaragdof pafoncioft
 hog el fogyatkonyek az nag keferő firafnak miatta Nem fcnvet-
 hete tovaba de monda neky mert ketfelel valo keferősege vala: 35
 tudnya mynt: az halalos korfag: es az ő edes veen atianak v nag
 banatya es firafa: Zerete vram valion mith kefergez es vgyan ha-
 lalra bochatod magadat: nem de meg korólte wrnak keze avagh

- vagyony valami dolog mely neky neheez volna: tvgyad azt mert femmi ninchen: Nv azert veesh veget azte nag keserves sirafodnak: es kerlek hog emlekezel meg mikepen az wr iften meg ielente iacob patriarkana az ő fiat ioseffet: kyt vgyan fíratvala ha zynthe meg holt
- 5 volna De keerlek en zerető wram hog harmad napignal el ne Haag
- 215 engemet femi||keppen: es ezeket halvan: monda magaban pafoncius: Ne talantan az wr iften valamit ielentet neky en rvllam: es harmad naph be telven nagh kenyerőletellefel monda frater Smaragdofnak en zerete atyam es wram ma vagyon harmad napia hog
- 10 engemet kerel es sohova telled el nem tavoztam: Megh esmerven kegeeg Smaragdof az ő halalat monda pafonciusnak az ő edes atyának: en zerete wram pafoncy: halat adok az en edes teremtemnek es az zyz marianak ky engemet igazgatot en eletemben: hog az en nyavaliaffagomat io vegre hozta es be telyefetette az kevanfagomat: es
- 15 nag ereffen vyafkottatot engemet de nem az en eremel hanem chak az ő zegedelmiuel: mely aldót iften meg erizetet engemet minden ellenfegymteel chac imaran zykleg hog az ereke valo coronat agya meg nekem az en edes wram Iesus crifto: No azert en zerete wram semmikepen nem akarlak hog zorgalmaffagban hagyalak tegedet ||
- 216 Az te leanyodrvl: Imar mostan meg valom mert en vagiok az te leanyod evfrofina: es te vagh en edes zileh atyam: ime imar lattal engemet en edes atyam: es be teliefetette az edes zyz maria az te kevanfagodat es: kyreel en wram teremtem aldót Iesus halat adok teneked: monda neky de kerlek en edes atyam hog hezt meg ne lyrdeffed:
- 25 es az testemeth femmikepen meg ne hagyad mosnya egebtel de chak temagad moffad meg Ennek felette en zerete atyam mikor en ievék ez monoforban azt mondam az feidelemnek hog fok tartomanyom vagyon nekem es fogadam hog ha meg maradhatok yde zerzem mind: azerth kerlek mostan ky halálnak vagyok markaban
- 30 hog teliefechedbe az fogadafomat es tygiad mert zent hely ez ky zepletelen adah meg engemet az wr Iesusnak es mihelt ezeket meg monda ottan meg meg hala: De imar mit mongyvnek ezent iambo-
- 217 rvl mert mikoron ezt meg halgatta volna nag firaffal: yme || vgyan altalyaban el almelkodek rayta es mikor lata hog meg hala azon
- 35 helyen le ezeek az feedre mint heg holt es az nag keferőfeg altal iarvan az ő lelket chak meg sem mozdulhat vala: hamarlagal oda fvtá agapitof es latta tahat meg holt frater Smaragdof: Syetetel kezde vernye pafonciusnak feyet mert vgian fekzyk vala Smaragdof-

nak agia eleet menth heg holt es igen meg yedet vala rayta mert
 jeles ember vala es mikoron feel emelte volna az feedrel el nemyden
 meg jeve eze: es monda neky agapitos: De zerete vram pafoncy my
 nyavaliad tertenek: monda neky nag siraffal az menyre mondhatta:
 jay ennekem en vram iften: hagyel io atyam had haliak meg vgian⁵
 itten: Iay nekem mert en chodalatos dolgot lattan ez may napon:
 es fel kelven azmint tehete el mine az ő leanianak testéhez es efeek
 az ő orchaiara es mondhatatlan nag siraffal keezde mondany: Iay
 en nekem en edes leanyom evfrofina mire || hog ennek elette meg²¹⁸
 nem Ielenttetted nekem magadath hog en es zabad akaratom zerent¹⁰
 meg holtam volna veled ezven: Iay ennekem yme mikepen el enyz-
 tetted magadath es mikepen mentel által az ellenfegnek ő chalard-
 fagan es yme vgyan zinte zememnek elette be menel az erek bodog-
 fagra: De mikoron agapitos ezeket hallanaia chodalkodyk vala
 rayta: es hog meg ertette volna harmarlagal el mene es mind ezen-¹⁵
 kepen meg Bezelle az feiedelemnek es el amelkodnak vala iftennek
 ylien nag chodalatos chelekedefen: el yeve kegeeg az feiedelem
 efeek az ő zent orchaiara es nag siraffal es ohaitaffal mongya: o
 edes cristof iefufnak yegefe es kegies zyz marianak zent leanya
 evfrofina de kerlek az wr iftenre hog el ne feletkezel ez te aytatos²⁰
 zolgaidrvl: De imagiad az kegelmes cristuft hog erees viafkodafnak
 vtanna yuthaffvnh az erek eletre es mind az ő zentiucl es teveled
 dichirheffőch őtet mind ereke: de mikor hallanaia az nemes iambor
 pafoncious attvl incablan altan zakad vala yoha rayta || es annyra²¹⁹
 el fogyatkozot vala Hog megh chak azolaft sem tehety vala: de mit²⁵
 mongyvnh rvla incablan kegyeffen hihetyők hog embery nyelh meg
 nem mondhatta az ő nag keferőseget: es poronchola az feiedelem
 hog oda gyelninek mind az baratok az zent testnek tyzteffegel valo
 el temetefere: de mikoron mind oda gyeltenek volna es halyak vala
 ez nag chodalatos dolgot mindnyaian el amelkodvan dichiryk vala³⁰
 az wr iften ky ylien nag alhatatoffagot adh az ő zent zolgainak: es
 mind nyaian felette nag siraft teeznek vala: latvan kegeeg pafon-
 cious ezt attul incab el fogyadkozyk vala mert az veenfeges meg
 erthe vala es zenettlen fyr vala: Vala kegeeg heg feel zemő barath
 hottogyn es nag siraffal meg apola az zent testet leg hottan meg adatek³⁵
 neky [s] zeme: es mikoron lattak volna az baratok dichirik vala az
 wr iftent es nag aytatoffagal es tyzteffegel el temeteek a zent atiak-
 nak koporfoyokban: de nem vala kezettek oly ky magat meg tartoz-

220 tathatnaia asiraftvl. Ennek vtanna || az ő atya pafoncius minden
jozagat zerze az monoftorhoz az holot evfrofina lakozot vala: es
vgyan monoftorban: es azon cellaban es azon agban hala meg
melyben az ő leanya evfrofina es az ő leanyanak halala vtan eleh
5 thyz eztendeiglen: nag Iambory eletben es az ő leanyaval heg ko-
porfoban el temetek nag tizteffegel: kyknek halaloknak napiat
yllyk azon monoftorban mind ez may napiglan: Dicheerven az zent
haromfagot: ez kepen vegeztetyk az zent evfrofinanak elete: Amen
es az yro munkayaert keer Aue mariat Aytatoffagal: Iesus. Maria
10 Valaky zeretettel ez iraft olvaffa: nem lehet
oly kemeny zyve hog aytatoffagra vag sirafra ne
indulyon zent zeretet iratta hezt ||

Vrunk aldoth iefufnak neueben kezdety a zenth **221**
elekeznek zentfeges elete ezen keppen

Az diczeleges zent elekes vala eufemianofnak czak egetlen
ffya: mely eufemianus vala romay vrak kezet nemefb: tizteletelb
es marhauaal gazdagfagos: hug anyra hog romay czafarnak vtanna ⁵
nem vala tólenel yelef: ez eufemianof elet mindenkor allanak vala
harom *) ezer ieles nembely yffyak: kyk koronked elteznek vala
barfon ruhaban es mindenik parta óvel óuetezik vala: De az eufe-
mianofnak ó teeb yo dolgay kezet ez vala ielefb hog ygen irgalmas
vala: es minden napon harom aztalra valo zegyeneneket || Aruakat: **222**
es zarandykoth kerezeteth vala es tulaydon ónnen maga nag zere-
tettel zolgal vala nekyk: es ennek vtanna ó maga kylenced
horan zerzetes emberekel ezyk vala iftennek felelmeuel: es az ó
hazas tarfanak vala neue Aglaes: ez es minden napon ezen kepen
tezen vala: De mikort nem volna nekyek magzatyok mind ketten ¹⁵
nag aytatoffagal keryk vala az vr iftent hog nekyk magzatoth mel-
tolna adnya: jelesben az ó aytatof hazas tarfa miért hog zeretettel
zolgal vala koronked az yyz marianak az ó buzgo imaczagaban kery
vala mondvan: O iften zile yyz maria de kerlek az nag zeretetre
melyet vallottal az edes iefufhoz hog nyer magzatot nekem az the ²⁰
zent fiadtul ha ó neky kellemetes es minekenk ydveffeges ky legen
Az || Te zent ffiadnak tizteffegere: es neked eremedre: kerlek edes yyz **223**
maria halgas meg engemet: De minekokaert hog Semmit meg nem
tagathat az aldof iften az yyz mariatul Ada az ó nag iamborlagogeret

*) Nemely iras harom zazat mond

heg zep fyrfy magzatot: es mikoron lattak volna hog meg halgatta
 volna ôket az vr iften ennek vtanna el vegezek hog mind ereke tyzta-
 fagban elnynek es mig elenek meg tartak: mikoron fel neukeket volna
 ez elekes az ô zyley adak deaky tudomanra: ennek vtanna mikorban
 5 yutot volna hees korban az ô Atya yegeft valazta neky a czafarnak
 vdváabol: es el ieve az nap mikor az ô iegefeuel be ment volna az
 ô agyafhazaba az menyekezenek vtanna: tahat ezent yffyv kezde az
 ô iegefet iftennek felelmere tanitani es a zent zyzelegre intenye
 modvan: o mely kedves az vr iftennek ellette az tiztafag tartas ||
 224 mert meg vgyan ezen felden hafonlatofsa tezen embert az angalok-
 hoz ennek vtanna ky veve vyabol az arany göröt es az parta ônek
 veget czatoftul neky ada mondvan en zeretes hugom tarczad meg
 ezt en emlekezetemre mig az vr iftennek kellemetes lezen es vr
 legen my kezettenk imar: Ennek vtanna eyel titkon atengerre: es
 15 yuta Laodociaban: es inneten fel kele es mine ediffanak varafaban:
 holot vala az my nemes vrunk Criftus iefufnak kepe de nem emberi
 keznek miatta cinaltatot es vala gyolczon: mikoron kegyek oda
 yutot volna minden marhaiat amit velle hozot vala azegynyeknek
 oztogata ennek vtanna kudas ruhában eltezek es az teeb zegynyekel
 20 kezde ylyye az eghaznak aytaya elet: O erek mindenhato aldót vr
 225 iften Ime mely nagh || zeretethet vallozt ez nemes zent te hozad
 mert zinte akoron valek el mindeneztel fogua ez vilagtul mikoron
 ez vilagiak incab zoktak magokath vigafagban foglalnya kynek
 miata nag fok vafotfagot teznek De incab mit mongyunk rvla bator
 25 mondhatyuk hog eben hafonlatos adichefeges zent Ianos apafthalhoz.
 De meg nimikepen nagob: mert zent ianos hyuattatek vrunk iefuf-
 tul zemel zerent de nem hug ez: touaba zent ianos nem volt kezel es
 ylien nag nembel: ennek felette zent ianos Az vaczoran valek el az ô
 iegefetel de ez valek el az ô agyafhazaban: mely dolgot fenkirel nem
 30 oluafunk ha nem czak eketh zentrel: De mikorban abodog zyz maria-
 nak eghaza elet ylne ateb zegenekel ami alamifnat adnak vala neky
 226 iften zeretetyrt czak annyt hag vala ma||ganak kiuel naponked meg
 ery es atebit elfmet ateb zegynyeknek Agya vala De imar laffuk mit
 tezen[e] az ô tizteles atia[t] es: yme mikoron meg tutta volna hog az
 35 ô ffya el ment volna: Nag kenieröletes firafokat tezen vala gyakorta
 es mind ez világ zerte el kylde zolgait hog nag zeretettel meg keres-
 neyk: De mikoron nimelyek kezelek yutottak volna ediffanak vara-
 faba latuan ôket zent elekes hottan meg efmere: de a zolgak meg

nem esmerek ötét: hanem amikepen meg tanoltak vala az ő vroktul az aldót vr iftennek es az edes zyz marianak neueirt őkezelek mindenik nag zeretettel oztnak vala alamiznakat a zegenyeknek kerven ezen hog kerneek az vr iftent hog lelhetneek meg Az ő vrokat: mely alamiznat millkoron el veth volna zent elekes ottan azenteghazba 227 mine: es terdre le efek nag aytatoffagal monda: o en edes vram xps iefus halat adok en teneked mert emay napon vetetel en velem alamifnat az en zolgaimtul mikoron meg tertek volna mondanak az ő atyanak hog Sohol meg meg leltik: hezt haluan az edes zileie mint keferues anya, vgyan altal yara anag keferőseg az ő lelket 10 mert meg azon napon zeer imegbe eltezet vala es azon czupa felden fezkiz vala Amely napon el ment vala: holot mindenkör el fyr vala es ezt haluan nag ohaytaffal es syraffal mongya vala o en edes ffiam elekes valyon holot vag mostan: O en zememnek vilagoffaga hol vagion neked zalafod: o en ziuemnek vigafaga defkiczoda zolgal 15 mostan teneked: Annak okairt O kegies zyz maria nam te vag zomollrultaknak vigaztal meg engemet az en ffiam ffelel ky te hozad 228 nag aytatos vala: mert mig az en fiamat meg nem lelhetem mind addeg meg maradok hittegyen a nag keferues firaiban: vgyan ezen kepen keferreg vala az ő iegese es: melyet zyzelegben hagyot vala: 20 es nag ohaytaffal mongya vala: O ennekem en zeretetes iegefem mert amig en te ffeleled io hirt nem hallok soha addeg Ate edes ziledtel es en tizteletes azzonyomtul el nem tauozom: De mikepen atiztafagos gerlicze: eiel napal siratlak tegedet: es iol lehet hog ilien modu ziraffal sirattak legen: Demaga ember az ő keferősegeket 25 meg nem mondhatya: oka imez: mert igen nag vrnak vala egetlene: es igen io elkelcző vala: touaba mert az zantalan marha reia maradando ennek okairt halnak vala keferő||fegel vtanna: Annak 229 okairt mikor zent elekes ayz marianak megh mondot eghaza elet lakozot volna tizenhet eztendeig: monda a zyz marianak kepe afe- 30 gestyerefnek a ky gongyat vifely vala az heghaznak vigied be az vr iftennek erdemes zolgaiait az eghazba mert melto menyennek orzagara es iftennek lelke zeretettel nyvgozyk ő rayta: mert az ő imaczaga vgian fel megen iftennek eleiben mint atimiennek főlte: Ime mikoron el amelkodvan gondolgodneik rvla mert nem tugia 35 vala hog ky volna: esmet zozat len hozai: Az hugmond aky azen- eghazelet imadkozyk: Tahat nagh gorfasagal ky mene es kezen foga mondvan yer be iftennek erdemese mert nem illik neked hyt őlned:

es mikoron edolog mindeneknek ky hyrhedet volna yme kezdek
 230 mindenek tiztelnie mint iftennek erdemes || zolgaiat: De nem kel
 vala e tekellertes embernek ez vilagnak diczesege annak titkon mine
 laodociaba es hottogin abarkaba öle mert akar vala ciliciaba menyé:
 5 De iftennek akatiabol nag veez tamada Atengere hug hog roma-
 fagnak partiara vere Abarkat mely dolgot mikoron latot volna zent
 elekes monda ziuiben O en edes vram aldót iefus bator hug legien
 mint te akarod es nem mint en akarnam: Annak okairt him el
 megek az en edes zileimnek hazahoz es nem akarok touaba egebe-
 10 ket meg nehezitenem de mind en halalomiglan esmeretlenel lako-
 zom hot: ennek vtanna be mine Romaban es leg hottan elel talala
 az ő edes atiat tahat nag sereg meg kernykezte mint olian nag vrat:
 231 es kezde vtanna kaialtany: || mert nem yuthat vala hozaia afok
 neptel: mondvan: O aldót iefusnak aytatos zolgaia kerlek hog po-
 15 ronczol engemet zegen zarandikot fogatatni ate hazadhoz es enge-
 met Avag csak az aztalrul le hullot morzalekokal el tartani az aldót
 vr iefusnak: es a te zarandok ffiadnak zeretetyrt meg halvan ez
 nemes jambor az ffiának neuet hozaia tere de meg sem tartoztat-
 hata [meg] magat asiraftul es monda egik zolgaianak: eregel es e
 20 zegen embernek agy heg zeep karat es minden napon en tulaydon
 aztalomrul vyg enny es minden zökfeget meg zerezed az en edes
 zerete ffiannak zeretetyrt: mert zinte altal hata anag kefer²seg
 azive[te]met hog emlete az en ffiamat e zent elekes nag aytatos
 imacagban es vigiazazban es beitelesben lakozeke het eztendéig az ő ||
 232 edes zileinek hazoknal es fenki meg sem esmere De az zolgalo yffia-
 kezel avafottak mondhatatlan fok bozwlagot teznek vala rayta hug
 hog meg amollekot: es egiéb ondoglagot giakorta reia ettyk vala:
 De mindenben nag bekefeget tart vala set meg halat advala az vr
 iftennek ryla O vr iefusnak aytatos zolgaia te zent elekes miokairt
 30 alazad meg enire temagadat? kegiefen azt mondhatyuk hog semy
 nem vala egeb oka hanem csak azent iacab apaftal mondasat
 tanolta vala meg, ky hug monda: vala mely ember akar ez vilagnak
 barattia lennye: lezen az elenfege, az aldót vr iftennek. O mely
 kemien mondas ez: bizoniaval ha ez vilagnak ffiái meg tanolnaiak
 35 ezt, tahat meg vonnaiak magokat agonozfagtul mert fohoua nem
 mehet el iftennek elette: sem ez vilagon sem meniorzagban sem
 233 pokolban mint mongia zent dauid profeta, || De mikoron zent lelek-
 nek miatta meg esmerte volna halalanak ydeit amely ember neky

zolgálat vala kere telle tintat es papirofath es nag zepen meg ira az ő
 iambor eletenek zeret es az ő ziletefenek heliet es igen zepen be zege
 aleuelet mint annak zokafa: es vrnak meg ada az ő zeplenelkilvalo
 zent lelket: O aldot mindenható vr iften melygen meg diczőited meg
 ezen vilagon es ate zolgaidat: mert mikoron mifet mondana a papa es 5
 aczafarok halgatnaiat: Ime nag czodalatos zozat ieve meniorzagbol
 vafarnapon, mondvan: en zerete zolgaim kyk en erettem mukal-
 kotok ieuetek mind niaian hozam es en meg eligitlek titeket: meliet
 mikoron hallottak volna meg rettenven mind afeldre hullanak: es
 ime mazer esmet zo ieue hozaiok mondvan hamar keressetek meg 10
 az vr iftennek zerete zolgaiat hogy imadkozok romaert || Ime mi- 234
 kort mind meg kerestek volna ahol incab gondolnainak es meg sem
 lelhetek: harmad vtal esmet zozat ieue mondvan evfemianos haza-
 nal keressetek mikor meg kertyk volna evfemianost: azt monda hog
 semmit nem tud edologban: Tahat aket czafar: Arkadius es hōno- 15
 rius Innocencius papauat egetembe el minenek evfemianos hazahoz:
 es azent elekes zolgaia ieue evfemianoshoz modvan: Nagfagos vram
 de kerlek hog lasd meg netalantan az mi zarandikunk akit kerestek
 mert mondhatatlan nag zent elető vala es bekefeget: ezt halvan el
 mene hamarvagat evfemianos tahat holva fekzyk. os oly nag zepfe- 20
 ges az ő orczaia mint ha angal volna es olian fenies mint [mint] A
 nap: akára el venny kezebel aleuelet de semmikepen nem vehete:
 el ky mene es ezen zerrel meg monda Apapanak es Aczazaroknak:
 ezt halvan be mine apapa aczazarokal es terdre le esven mon||da- 235
 nak O iftennek erdemes zolgaia iol lehet hog mi bōnefek legenk 25
 demaga mind ez vilagot biruk: azert kerenk hog agiad nekenk
 aleuelet hog tugiuk meg mi vagion benne: Ennek vtanna hozai
 mine apapa es leg ottan neki erezte aleuelet: es el olvastata mind
 Anag sok nep elet: es ez vala az kezdete en elekes iftennek mel-
 tatlan zolgaia vagiok evfemianosnak egetlen fia: es minden elete- 30
 nek zeret el olvak mint meg irta vala: ezt meg halla az ven iam-
 bor az ő edes atya el czodalcodek raita es vgian zinte holt eleuenne
 leen hug hog semmi modon nem alhata laban, hanem le efek anag
 keferőseggnek miatta: De mikor meg yet volna eze kezde ruhait
 zagatnia: es az ő venfeget haiat es zakalat: es nag fyrva efek az ő 35
 fiamnak zent testire es nag ffil zoual siratya vala mondvan: O en
 nekem en edes zerető fiam valion mi nemő vigafagom lehet imar
 ennekem, es ennel tebet semmit nem zolhata, || vgyan zinte el hala 236

a nag keferőlegnek miatta: es mikoron Atizteletes azzon zent ele-
kefnek edes annya kerdezniie mondvan: De kerlek hog mongiatok
meg miczoda nag siras vagion es óveltes hittegien? mert soha nem
yő vala ky ahazbol mikort erzette hog emberek voltanak hottogin
5 ezen kezbe be yeue aky zolgal vala zent elekefnek es monda nag
firaffal: O en tizteletes azzoniom: yai mit giaracz hog nem firz es
hog nem ohaitaz: el amelkodek ezen az azzon es monda nag kõne-
rőleteffegel: zerető fiam meg fem firtamy elegeth vay igaz eleg
Siralom volna az en edes fiamon: monda neky Annales keferuefb
10 firaffal: yay mert ez nekem nag keferőlegem hog en nem tuttam:
es nem zolhata tebet Anag firafban: De mikor ezt hallotta volna
altal yara Anag banat az ő lelket nag zeretettel kerdi vala mond-
237 van: yay nem tudom mit zolaz, || efmet monda neky, mert meg
holt ami zarandokunk: es monda az azzon: legen hug mond az vr
15 iftennek akaratia: De mikor latta volna ez zolga hog nem fyrna
raitat: mert nem ertheti vala meg: reaia tekente nag kenvefzemel
mondvan: O minemő kegetlen anya vag te hog nem firatod a zent
elekeet ate ffiadat kyert mostan yde yet Azent papa, es aket czarar:
Setmeg mind egeez romaifag hyt vagion. Meg erte ezt az ő Annya
20 el zakada alatta az ő ket laba es az feldre le effek: De nem nyug-
hatek addeg az anyai kefarues zyw mig nem meg lata az ő edes
ffiat, es nem gondolia vala az ő eretelen voltat O aytatos lelek gon-
doliad meg meli nag keferőleget valot ekegies anya az ő egetlen
fian ielefel mert ilien fok iden lakot vala hazanal es fok ideiglen
25 firata vala: ennek felette mert latia es halia vala az ő zent eletet:
238 hug || anyra hog az iras ky nem ielentheti ennek vtanna meg
zagata ruhaiat, mint az eres orozlany ahalot mikor a vadazok meg
ffogyak: es meg erezte az ő haiat es kezit egben kulcolvan, zemeit
meniorzagra fel emele, es nag zoual kezde firatni mondvan: O en
30 nekem aldót vram iften, mert en vagiok minden azzoniallatok kez
bodogtalamb: jai ennekem edes zyz maria nemde kerlek valai hog
engemet meg vigaztálnal azte zolgnadnak es en edes fiamnak meg
yeuefeuel: O edes iefuľnak zentfeles zileie ym te meg hoztad volt
de en bodogtalan nem tartottam hyg mint illet volna mert nem
35 esmertem meg: o erek iften ez en nekem nag keferőfeles mert
vgian tartottuk ha ez vilagban zinte el vetet volna mikoron nag
keferuefen firna, es nag fokaig nem yuthatna azent teszhez, Annal
239 incab kezde kaialtani mondvan: O aldót iftennek aitatos zollgay,

boczaffatok engemet az en edes zilettemnek zent testihez, kyt en
 ffel tartottam en anyay teiemel, kerlek hog lathaffam meg en lel-
 kemnek vigafagat, minek elette meg halyak: es hog yutot volna
 hozzaia, reaia efek, nag fel zoual es kaialtaffal siratya vala, es mon-
 gia vala jay en edes ffiam ennekem: mert soha vigafagom nem
 lezen ez vilagon; Iay en zememnek vilaga: Soha touaba meg nem
 zennek Siraftul: o en edes ffiam, myrt hog igen tetel mivelenk:
 Nam iol latad az te venfegecs atiadat es engemet niavalias ziledet
 mint Sirattunk tegedet, yai myrt hog meg nem ielenttetted magadat,
 es zenetlen apolgatia vala az ő angely zeep zynit es giakorta le effik 10
 vala affeldre, Anag keferőfegert: es monda: o aytatos nepek siria-
 tok en velem bodogtalanal || mert ime heth egeez eztendeig lakot 240
 hazonknal es soha senki meg nem esmerte. De ennek ffelette meg
 a zolgak, giakorta bozontottak, es njakon vertek, de mind ezekben,
 nag bekefegecs volt: O annak okaert valion ky ad az en zemeimnek 15
 kenyvhullatafnak kut feyt, hog en sirathaffam, eiel es napal en lel-
 kemnek keferőfegert: mely nag keferőfege leet legen, ember meg
 nem mondhatia, mert azent yras valamikor akar nag keferőfegert
 peldauat meg mutatnia, mindenkor zokta meg mutatnya, az eget-
 len[nek] ffiunak halalanak keferőfegen: De ha zeretettel meg gon- 20
 dolnuyuk, ez nagiob, mint meg hallok, ennek elette: es mikor ezhyr
 yutot volna az ő iegefe[g]hez legottan feketőben eltezek es nag yai
 zoual oda syete: Nv nem altalya valya embereknek sokfagat, es
 nem zemerkeskedik vala az kaialtafrvl, es mikoron el || Hoza yutot 241
 volna, ekepen siratia vala, Iay enneken nyavaliasnak mert ez may 25
 napon kezdetet el az en puztulaom kinek soha vege nem lezen ez
 vilagon, ez mai napon özvegsegbe maradek, jai edes zyz maria imar
 ninczen nekem kire zememet fordeczam: jay erek iften mert ez
 may napon tőretek meg az en tizta tőkerem, es imar minden remen-
 legem el vezet: es ez napon kezdetek el Anag kaferőfeg, kinek soha 30
 vege nem lezen ezt meg mondvan le omla a feldre mint heg holt,
 oly nag sirast tiznek vala az ő zilei, rakonfagi: meg Akeez neepes
 hog zinte az egben emeltetik vala fel a nag siras: De mas felel
 ezen erelnek vala es iftemnek halat adnak vala hog ilien nagh draga
 kenczet erdemlettek vennie Ennek vtanna apapa: mert imar || kefő 242
 ydō vala: őmaga fel veve a czazarokal azent teftet es mikoron vin-
 nyk avarafnak kőzeppen: hire leen akeez nepnek hog meg leltek az
 iftennek zolgaia: meliet mind az egeez varas keres vala: es nag

syeteteffegel kezde afok nep oda tudulnia : es mindenkorfagbaliak
 akyk erhetik vala azent testet mind meg giogulnak vala : De miko-
 ron lattak volna aczazarok enag czodakat annal nagioh aytatoffagal
 vizyk vala azent testet hog az vr iftentől malasztot es ödveffegyet
 5 nyerne nekyek De mig incab keesnek vala, attul teeb neep lyet vala
 azent testhez : es latvan aczazarok hog semmimodon el nem vihet-
 neyek afok neptel : yme nag bövfeleg kezdek el hintetnie Az vara-
 son zerte : Aranyat es ezöstet : ne talantan hug mond Anep akenczre
 omlana es azent testet bekevel el vihetnyk : nu senky arania ||
 243 ezöstye: draga keue, nem kel vala de incab mint a ganeet meg
 vtaliak vala, hog csak azent testet illethetneiek : es ezen modon nag
 nehezen vihetek zent bonifacius martirnak eghazaban : es hottogien
 heted napiglan alla el temetetlen mig ezöstbel : es Aranbol, es dra-
 galatos keuekbel koporfot czinalanak neky : ennek vtanna nag isteni
 15 diczirettel el temetek, es az vr isten fel magasztala meg vgian ezen
 felden es, mert az ő koporfoiabol nem olian illat zarmazik vala,
 mint egebekebel hanem nag dragalatos balsamomnak illatia, es
 nindennemő korsagbali ember valaky igaz hittel iarol vala akopor-
 lohoz, mindent meg gioget vala az vr iften erdemenek miatta : mely
 20 io legen kegek neki zolgalni, minden meg ertheti, ez irasbol ez ke-
 pen vegeztetik az ő elete : Diczirteffek zent háromfag ||

Mifet mond vala eczer adiczefeges zent gergiel²⁴⁴
 papa es neky yelenek vrunk aldot iefus es akoron
 meg ielente neky az ő zentfeges keen zenvedefe-
 nek tytyaban Akoron valo aytatoffagaban zerze
 imez yde ala meg yrt het zent imacagot de hog;
 emberek nagjob aytatoffagal olvalnaiak engede
 hog valaky halalos bönnel kyl teredelmefegel
 terden alva meg mongya es minden imaczag mon-
 gyon heg pater noftert es heg Aue *maria* tahat
 vaal nindenzer telle huzon harom ezer eztendeig¹⁰
 valo buczut: mentel vtol kegeeg mely imaczag
 vagion az az nyolczadik, zerze heg zent papa es
 engede hozza tizenket ezer eztendet De ha mind
 őze zamlalyuk kyt ateb papak engetek tezen: het-
 ven ezer eztendey buczut: de apietas elet kel meg¹⁵
 mondany 1. 5. 14. ||

VRam mendenhato wr iften zegenyeknek segedelme: segel²⁴⁵
 meg engemet emay fogyatkozando nyavalyamban

O vram iefus criftus imadlak tegedet kerezt-
 ffan fygven tyws koronat feiedben vifelven: ker-²⁰
 lek tegedet hog ate kereztffad zabadiczon meg
 engemet ameg verő angialtul Amen: pater noster
 Aue *maria*

O vram iefus criftus imadlak tegedet akereztffan meg sebefel-
 ven: epevel es eczetel itatvan kerlek tegedet hog ate sebeid legenek²⁵
 en lellemnek vrvoffagy *pater noster*

O vram iefus criftus imadlak tegedet kopor-
 loban helhezttetven: mirrauales nemes kenettel
 meg kenettetven: kerlek tegedet hog ate halalod
 legen en eletem Amen *pater noster Aue maria* ³⁰

ez imatfagnak bwchwia minden pinteken megh kettosztetik azert
[aitoff] aitatoffagal megh olwaffad minden napon

O vram iefus criftus imadlak tegedet yo paztor es kerlek ||
246 Hog meg tarczad az igazakat ygazeec meg akegetleneket elevenecz
5 meg aholtakat: es minden hyveknek irgalmaz: es leeg kegelmes
ennekem bwnesnek *pater noster*

O vram iefus criftus Ate keferőfegedert kyt
en erettem akereztfan zenuedel: yelesfevl akoron
mikor ate nemes lelked te testedből ky mene:
10 irgalmaz ennekem en halalomnak ydeien

O vram iefus xpc ymadlak tegedet pokolra le zalattat es
afoglickat meg zabadeitafodert kerlek tegedet hog ne hagy engemet
oda be mennem *pater noster* Aue *maria*

O vram iefus xc imadlak tegedet halottaid-
15 bol fel tamadafodert es meniorzagba menefedert:
es atya istennek iogya feleel őlifedert: kerlek
tegedeth irgalmaz ennekem Amen *pater*

O vram iefus xc ymadlak tegedet ate zent ytiletetre yevfedert
247 hog az itiletben be ne || meny ate zolgalo leaniodal: de annak elette
20 meg boczalsad minden nemő bōneimet ennekem *pater noster*

y mar keuetkezik mas imacag az edes zyz mariarvl

Idvezleg maria zent haromfagnak alazatos leania Idvezleg
maria atya istennek meg valasztot es fel magasztatot leanya. Idvezleg
maria zent-leleknek zeretetes yegefe: Idvezleg maria vr iefus xcnak
25 meltofagos zileie ydvezleg maria angeloknak zepfēges hwga: Idvez-
leg maria profetaknak diczefeges kiralne azzonia ydvezleg maria
evangelistaknak bizonfagos mestere. Idvezleg maria apaſtaloknak
bőlczefeges doctora Idvezleg maria martiromoknak erevs vigafaga:
Idvezleg maria confessoroknak ydvelfseges kwtha es bevfege: Idvez-
30 leg maria zizeknek ervendetes tyzteſſege Amen Hyt olvas heg
ydvezleg mariat ||

248 Idvezleg maria eleveneknek es holtaknak keges vigasztaloia
leeg en velem te anyay irgalmassagodal mindennemő niavaliamban:
es niomorvfagomban es en halalomnak ydein en lēkemet fogogiad
35 te hozad: es aianliad őtet ate edeffeges ffiadnak vr iesusnak Amen

O mezetelen emberfeg: o nag maitiromfag: o mely febek o vernek iozaga. O halalnak keferősege, o ifteni edeffeg segel minket az erek bodogfagra ereke: amen: olvas *pater noster Aue maria*

Idvezleg zentfeges maria iftennek zent anya: menyorzagnak kiralne azzonia, paradiczonnak kapuya ez vilagnak ky valt kepen azzonya, te vag tyzta zyz te fogadad iefult bynnelkyl, te zyled ez wilagnak teremteiet es meg valtoiat, kybe en nem ketelkedem, zabadicz meg engemet ninden gonoztol, es ymagh en bõneimert, edeffeges zyz maria, Amen, ||

10

Iften meg velagofeytad az eyet, es a fetetfeg vtan teez vilagof-²⁴⁹ sagot. engeged nekevnk: hog ez eyet meheffők ky, ördegnek bantafanalkvl, es az vetermienek ydeien a te zent zolgalatodra fwtvan te neked eledbe, es ygaz wr iftennek[nek] halat es dicziretet vigafagal agyunk, kerenk vr iften latogaffad meg ez haylakot es ördegnek¹⁵ minden incelkedefet ő belele mezze ky vessed: es a te zent angelyd ő benne lakozzanak kyk myket bekefegel erizenek: es a te aldomasod legen my raytonk mindenkoron: ez vilagnak ydvezeteye, ydvezeecz myket mindenható iften, es engeeg nekevnk erewk vilagoffagot, es ate bekefegedeth engeged my ydenkben, ky atya iftenwel²⁰ es zent lelekel eelz es orzaglaz isten minderekel ereke Amen, *pater noster Aue maria* mikoron [1] el nyvgozyk ember akor kel ez felel meg yrt imaczagot mondany ||

O diczefeges azzon fel magasztaltatal cillagognak felette: ky²⁵⁰ tegedet teremte kegelmeffegnek miatta: elteted te zent teyeddel: Amit ewa el veztet vala: te meg liled ftyadnak miatta: hog tere-²⁵ delmefek mennyekbe be menyenk: leel menyorzagnak ablaka: Te vag ffelfeges kiralnak haylaka es vilagoffagnak ffenies kapuya eletted ky adatek zyznek miatta őrelietek meg valto nepek: maria malaznak Annya maria irgalmnak annya te minket oltalmaz elen-³⁰ fegtől es fogagh te hozad my halalonnak ydeyn Amen

Idvezleg maria leg en velem en vtamon: legh en velem lel-
kembe es testembe yt es mindenhelyen: vagh malaztal telies: tyz-
teecz es zabadeecz meg engemet mynden byntől: vr vagyon te veled:
te zent malasztod legyen en velem: ma: napal: eyel holnap es min-⁸⁵
denkoron: te vagh || aldót azzoniallatoknak kezette: valcz meg¹⁵¹
engemet es tyztecz meg mindennemő byntel: es aldót te mehednek
gömelcze en nemes azzoniom zyz maria te myad nekem adaffek az

edes iefus criftusnak te zent fiadnak elette az őrek vilagra őrekel
őreke Amen

O maria xcnak zent anya: my remenfegenknek ydveffege: te
hozad ohaynak minden bynefek: halgaffad meg malaztnak nyeroye
5 az en ymaczagomat kiket mondottam te eletted ky vag paradicon-
nak rofaya: tegyed hog en te veled uigagyak az őrek diczelegbe
őrekel ereke Amen Aue maria

imez kőuetkezendő imclagoth akor kel olvafny
mikor vr iefusnak dragalatos zent teltet meg
10 mutatia apaapiambora mifen

Uronk iftennek zent lelke zentely meg engemet: iftennek ||
252 zent tette bynemtől tauoztaffel engemet: iftennek zent halala yo
myvelkedetekbe erefecz meg engemet: O edes iefus halgas meg
engemet: es te telled ne tavoztas el engemet: es en ellenfegymtel
15 oltalmaz meg, en halalom ydein vegh te hozad engemet: holot
mind te zent angelidal egembe diciryelek őrekől őreke Amen Aue
maria

IDvezleg maria malaztval telies: vr vagyon te veled te malaz-
tod legen en velem te vag aldót azzonyoknak kezette, es aldót legien
20 te zentleges anyad zent anna azzon: kytel zileték te zentleges es
iftenes telted minden zeplőnelkyl es fertelmeflegnelkyl nekenk: O
edes zyz maria tetőled kegieg zileték Az aldót iefus xc atya iftennek
ffya Amen Alexander papa egedet mindennek va-
laky halalos bynnelkyl es teredelmeflegel meg
253 olvaffa haromzer efeleel || meg yrot ymacflagot
zent anna azzonnak kepe elet: halalos bynekrel
tyz ezer eztendey es boczanando bynekrel hwz
ezer eztendei buczut

Valaky ez harom ala meg irt imacslagot meg gyonvan es teredelmef-
 fegel meg olvassa wal Romay zentheghasztol az else imacslagtól byne-
 nek boczanatiat ezer eztendeig valot: Amafiktwl wal esmet ezért az
 el feledet bynirel: Aharmadtul vala ő halalos byninek ezer ezten-
 deig valo boczanatiat.

Vram iefus xc elew iftennek ffa ffigagiad ez
 imatlagot áte zent halalodnak emlekezetire ky-
 uel te dragalatos emberfege meg holt, az kerezt-
 ffa: es az őremnek tizteffegire kyt vallot ate
 aldót lelked mikoron mind te kenodat es te testy¹⁰
 giarlosagodat meg tekelve latad: es lelkeknek
 fokassagat te zent halalodval zabadeyad: es
 ezen kepen zabadohad, meg en lelkemet halalom-
 nak ideyn minden bynektől es az örök halaltwl
 amen pater noster aue Maria ||

Vram iefus xc, elő iftennek ffa, ffigagiad ez imacslagot az ¹⁵254
 őremnek emlekezetire: kyt vallot te bodog lelked limbofba mind
 ate zentyddel, es valaztyddal kyt te myattad lattak ő magokat el
 zabadulvan: es ezt Senky egieb hanem csak te tetted: azért mivel-
 kegel en lelkembe, te kegies akaratoddal: es te ifteny kegieffeged-²⁰
 [del] zerent amen pater noster Aue maria

Vram iefus xc elő iftennek fia ffigagiad ez imacslagot az
 őremnek emlekezetire kyt vallot te bodog anyad zyz maria my
 azzonyvnyk te fel tamadolodnak napian mikort neky elevenen iele-
 nel: es az eremnek tyztiffegire kyt vallot te bodog lelked te tested-²⁵
 nek es lelkednek egéőlefebe: avag egbe zerkezifebe: es mikort
 tenenmagad latad meg dyczeylven adiczefegel kyt vallottal minek
 elette ez világ lenne: vigaztallyad meg en lelkemet halalomnak
 ydeyn: es || vegyed ötet azon diczefegnek latafara: kybe atyaval ³⁰255
 es zent lelekel eelz es orzaglaz őreke Amen Pater noster Aue maria

O Io iefus o kegies iesus o edes iesus: o iesus zyz marianak
 ffa: malaztal es kegielmél telyes: o edes iefus te nag ergalmadnak
 myatta ergalmaz ennekem O kegielmes iefus kerled teged adragalatos
 zent verednek miatta kyt Byneffekert ky őttel hog moffad el en keget-
 lenfegemet, es tekenchream zegen bynes leanodra teged alazatofon ³⁵
 kerere es te nevedet iefust kaialtora O aldót iefusnak gienierkettető

neve: iefusnak eröfletö neve: Nem egieb a iefus hanem csak ydve-
 zeytö: azert io iefus te nevedert ydvezech engemet hog el ne vezek:
 hog ky teremttettel engemet es meg valtottal ne hagy karhoznom
 256 kyt te Semmibel || teremttettel o io iefus ne vezessen el engemet en
 5 kegetlenfegem kerlek teged kegies iefus hog ne vezees el engem kyt
 teremtet te iozagoth o edes iefus elmeryed meg a my tyed en ben-
 nem: es amy maffe azt meltoliad el mofnya O kegies iefus irgalmaz
 ennekem mig az irgalmazafnak vagyon ydeye: Ne karhoztas engem
 ytilek napyan, es itelet ydeien: my hazon en bennem mikoron le
 10 zallok romlandofagra yngen sem diczirnek tegedet ahalottak vram:
 o io iefus Sem mind kyk zalnak pokolra: O kegelmeffeges iefus:
 O kevanatos iefus: O irgalmazfagos iefus vegh engemet Ate valaz-
 totidnak keziben: o io: ihe minden te benned hiueknek ydveffege:
 O io iefus minden te benned remenkedeknek zeretöye: o io iefus
 15 te hozad foliamoknak vigafaga: o edes iefus minden byneknek meg
 257 boczatoia: o io iefus zyz marianak || Höes en belem malaztot: es
 belcefeget tyztalagot es zeretetet hog teged tekelltetefen zereffelek:
 Dicirheffelek: te benned lakozam te bened diczekegyem mynd azok
 kezet akyk zeretyk te zent nevedet mely mondatyk edes iefusnak
 20 Amen pater noster Aue maria

Dyczeffegnek kiralya kegies xc atya iftennek zent fña zyz
 marianak zilette: agy fegedelmet zegenyeknek kyket te zerez hog
 lakofhaffanak byneknelköl. o kegyes kiralne azzon menyei' zyz zent
 kiralnak zyz leanya es fñw zylee, agyad nekönk kerelmenket ayta-
 25 tos imadfagonk miath: hog leheffenk menyorzagba mind a sok
 zentekvel Amen

kevetkezyk ymar Bodogazzonnak heet lelky avag meney öremeröl
 valo imacsag:

ERevly Criftusnak zent annya mert ate zent zizefegeddel er-
 258 demleel annye meltofagra leletned || hog te leel zent haromfagnak
 rokonos

ERevl zyzefegnek viragaval ky te yeles zyzefegednek tyzteffe-
 gevel, fenyos angelok feyedelmet feleel mulad: es zenteknek ekes
 sereget te nagh meltoffagodal feleel mulad mindenik vtan
 35 Aue maria kel

ERev l egy istennek akaratiaval: es zent haromfagnak zeretiuel mert eggeffetevl fellegeffel: hogy amy t te akarz azt nyerheted ate edes ffiattvl Aue maria

ERev l te istennek zeretõ Annya mert mikipen feldnek zynen tyzta vilagofflag adatyk a napnak fenieffegetõl: wgyan te byzoniaival azzonyom zyz maria menyorzagot meg vilagofeitottad te zent bekeffegednek telies fenieffegevel

ERev l iozagnak fenies edinie kinek akaratyra haylot nind a menyebely wdvar: tegedet bodog: es istennek kegelmes melto zyleye nagh diczeffegvel tyztelnek Mindennek vtanna mogyio hegy Aue mariat ||

ERev l nyavaliafoknak annya mert örökfegnek vagy Annia 259 hyttegyen felden tiztelnek nag erdemmel: es oth fen fenies zeked vagon menyorzagnak bodoglagaba

ERev l tyzta zyzen zylev: mert bator vag abba es bizonios 15 hogy te diczeffegednek nagfaga foha meg nem fogiatkozyk meg Sem kevesedyk: De meg öregedyk es meg viragozyk es mind öregwl ereke allando lezen Amen

CRiftus ky vilagofflag es nap vagy kinek fetetseget meg vilagofeitod: es vilagoffagnak ffynienek hittettel: es bodoglagos ffynief- 20 fegnek hyrdettétel: kerõnk zentleges vronk: oltalmaz minket ez eyel: legen mynekõnk te benned nyvgodalmonk: advan nekõnk bekeffeges nyvgolmat hog nehez alom meg ne nyomyon: ellenfegevnk megfe czyalion: amy testevnk ellenfegevnknek ne engegyen hog minket || te eletted byneffe ne tegyen: zemeynk almat vegenek, de 260 zyvenk mindenha te hozad vigiazon, es ate yogod otalmaz te zolgaidat kyk teged zeretnek, my otalmazunk: neez my reank: es my ellenfegetket eltayoztaffad: otalmazad te zolgaydat kyket te zent veredel meg valtottal, meg emlekezel my rvlonk nemes vronk, kyk lakozunk Ez gyarlo testbe, mert te vagh my lelkennek otalma: leeg 30 mynekenk segetfegwnk ez oraban, Amen, pater noster Aue maria

valaky aytatoffagal meg olvaffa az felel meg yrt imacsfagot estve tahat ne felyen az eyel ellenfegnek Semmi czalardfagatwl,

valamely ember aytatoffagal halia meg amyfet
 ennye yozagal valia mint yde ala meg vagion
 yrva

Elezer kyrel mond zent bernald doctor, hog amiffe yl nag
 261 iozag hog ha ember mind ez vilagot || el yarnaya, es mynden yozagat
 alamifnaban oztanaya: mind anal tebet haznal eegh misse hal-
 las aytatoffagwal zent Ieronimos es hugh mond rwlla,
 hog eeg lelek ky purgatoriomba vagyon: kyert az pap a mifeben
 imad: addeg mig amifet meg vegezy Semmi kent nem zenved hot-
 10 togin: zent pal apaftales hug mond rwlla vala myt
 ember ezyk: töbet haznal neky az misse hallas vtan hog nem az
 elevth zent agaston doctores es hug zool rwla mond-
 van valamig amifet halia ember addeg nem venevl meg sem korvl
 hug mond zent Amburus doctor Nagyal iob a fenek
 15 ymacfaga hog nem a tagnak: De az pap a misen iften kepe: es
 ymagya atya iftent emberi nemzet ydvellegeert: kyt tagnak mondat-
 nak: azért az cristo fnak ky kepeben a pap vagyon imatfaga iob
 hog nem mind az kereztyen nepe: ||

262 zent beda doctor mongya hogh amely zylö azzony
 20 allat aytatoffagal meg halya amiffet es vgyan azon napon törtene-
 nyek zyl nye tahat nem zenvedne olian nag kent zylezeben:

zent h luczacz mongya Töredelmes bynes ember ha
 az napon melyen ő misset haal, oltary zentfegnelköl meg haland:
 amiffe iozagaval minden oltary zentfeg neky zolgaltatyk lelkeben
 25 zent mathe mongya valaky aytatoffagal megyen azmiffere,
 egewth az misseben ielen vagyon: valamyt addeg gondolatyaval
 avagy tnyaffagaval tezen meg boczattatyk neky zent gergely
 mongya, Mikoron amiffet eneklyk, mind eleueneknek mind hol-
 taknak boczanando bynek meg boczattatnak es halalos bynböl ha-
 30 marab ky fordwl amiffenek iozagaval azon mongia minden
 263 misse miat egy bynes ember || meg teer: es hegy lelek purgatorium-
 bol ky zabadul: es egy ygaz ember meg marad az igazfagban hug
 mond rwlla arany zayw zent ianoses: olyan io a misse
 zolgalas mint iftennek halala: mert mikepen iften halalawal meg
 35 zabadultonk abynekel: ezen kepen amiffe miat vezedelemtel meg
 menekedik ember zent agaston doctor mongia vala mely

ember latya iftennek zent teftet: az napon zemenek vilagoffagat el
nem vezty es gonoz halalal meg nem halhat,

következyk zent katerinanak antifonaya

zyz zent katerina: görögeknek ekeffege: alexandria nevő
varafbol coftus nevő kyal leanya vala: verfe Imagy erettenk zyz 5
zent katerina: hog meltook legönk criftusnak ygiretire

Isten ky moyfesnek attal fynay hegien tervent: es azon helien
zyz zent katerinanak tefteth || ate martyrodnak te zent angelydnak 264
myatta, czoda zerent helhezteted kerönk es engegyed, hog az ő er-
demenek, es imacflaganak miatta, erdemlyönk yutnya, iozagoknak 10
hegyre amen:

O vram xpusnak zent lelke zentely meg engemet, O xpsnak
zent tefte ydvezych engemet O xpsnak zent vere zaiozich meg enge-
met, O xpsnak oldalanak vize mosh meg engemet O . x . nak verey-
teke tiztich megh engemet. O xnak kenzenvedefe erőflich meg enge- 15
met, O yo iefus halgas meg engemet es ate febeidközöt reychel, es
ne hagi engemet el zakadnom te tölled. a gonoz ellenfegtől otalmaz
meg es halalom ideyn hyey hozad engemet, hagi ate zentidel di-
chirielek teged en iftennem mind öröke

ez imatlagot akor kel mondani mikor a pap iambor fel mu- 20
tatia vronk ihulnak zent teftét es kentwl byntwl valo bwchuia
vagyon ||

265 embernek három fű ellenfele vagyon kikel eyel nappal keel
vynya mynd holtaiglan kyket ha meg gőzendi menyorzagot vezy:
ha kegyglen őtelek meg gőztetik pokolban lezen helye elfe elenfeg
ez világ mafod tefth harmad erdők

5 Embernek elfő ellenfele ez világ ky zőnetlen minket meg
czal es el hitet: azért mongya zent Ianus Ne akaryatok zeretny ez
vilagot Sem azokat melyek ez világban vannak ky kegyglen zereti
ez vilagot nincz atia iftennek zeretety ő benne: kel azért minekenk
ez vilagot el tavoztatnonk lok okert: elfő oka mert ő benne zenet-
266 len valo felelm vagyon mafod oka mert || Semmy nyugodalm őbenne
nincen: harmad oka mert telyes gonozfagal: negyed oka mert
elenfeget zerez iften kezet es emberkezet őted mert alhatatlan es
hazwk hatod oka mert meg vakytya embernek okoffagat: mondón
hog elezer, kel minekenk ez vilagot el tauoztatnonk: es őtelle ma-
15 gonkat meg otalmaznonk az felelmert: mert ő benne zenetlen valo
felelm vagyon: mikepen yr erről Belcz mondvan: lezen a te eleted
feelmes mykent ha te eletted heg zeer avagy hay zalón fel ketne-
nek egy globyfth minden napon es ne hyg ate eletednek: Regel azth
mongyad valyon ky agya en nekem az esty ydet: es estve azt mon-
20 giad valyon ky agya ennekem aregely ydet ernem az te ziuenednek
felelmeert mongyad azt mely felelmnek miatta rettekz: es meltan
267 tezed ezt mert miglen ez világba vagy nem tudod || miglen vag: es
minemő halalal kel meg hálnod: es mely helien: es nem tudod ha
iftennek zeretetire vagy melto avagy haragyara: es nem tudod ha
25 őduezelz avagy karhozol ez vilagnak gyakorlatos alhatatlanfagaert
kykhez ember ragazkodyk az bőnek miatta: Mert giakorta a madar
etket kerefen törben eflyk: avagy ahal aletvan az etket be nyelnye:
tahat ahorgot nielte be: vgyan ezen kepen-ember ez világban
aleytha igazan vifelny eletet ez vilagy marhat kerefen: de miko-
30 ron halakra yvt: akoron meg latya hog nem kerefet maganak eletet

de halalt mikepen zent gergel doctor mongia ky ez vilagy marhat zerety: Avag akarya akar nem: felelmnek es Banatnak kenyaban ezyk, mert miglen ember ez vilagban eel: loha meg nem esmerhety ō magath || nyluan: akoron mindennek nylvan leznek az okoffag-²⁶⁸ nak zemey elevt avag yok avagh gonozok Azert pelda oluastatik⁵ ariftotiles pogan belcefegekel ky mikoron yvtot volna halalara kerek ōtet az ō tanitvany hog mondana nekyk valami io tanofagot: ky feleven monda mezetelen yettem ez vilagra. nag banattal eltem: es nag keferőfegel megek ky belőlle es nem tudom, hol lezen halafom: Azert mongya Bőlc salamon: Nem tugya ember ō veget de¹⁰ mykeppen ahal meg fagattatyk a horognak miatta ezenkepen az ember agonozy ydenek myatta

mafođ okert el tauoztatando ez vilag mert femmi nyvgodalm ninczen ō benne de zenetlen valo muka es banat keferőfeg azert mongya belcz salamon Embernek kezenfege napy¹⁵ teliefek nyomorvffagal es nya||valyakal es eyel fem nyvgolmas ō²⁶⁹ elmeyben es bizoniaban ez mind lezen az my engedettlenfegeknek gonoffagaert: Mert hug mond ifidodorus doctor: ha ember paradiconba artatlanwl eelt volna tahat meg a zeen fem egetneie meg ōtet a vyz fem meritenye el: es az egneki tavolvoltal fem foytanaya meg²⁰ es valamelyek artnak embernek femmy azok kezel neky nem artanának, de az engedettlenfegnek bōninek vtanna keuetkeznek het fogyakozafok: tudnya mynt: ehfeg, zomoyfag: hydegfeg: hewfeg: mwka: faydalm: es korfag es lok egeb nyaualak: kyktel meg nem zabadul miglen ez vilagban eel: Mykepen zent iob tezen erel tano-²⁵ bizonfagot mondvan: ember ky azzonyallattwl zillettyk ryvid ydeiglen eel ez vilagban es lok gyarlofagokal telyk be, es meltan mongya ezt: mert || emberi elme mendenkoron gorfab agonozra²⁷⁰ hog nem aiora: mikepen erel yr zent moyfes profeta mondvan: Emberei zivnek erzekenfege es godolatya mindenkori keez agonozra ō³⁰ yfyvfagatul ffogua: es minek okaert hog ylien alhatatlanfag vagion ez vilagon azert el kel embernek ōtele ffwtnya es el tavoztatnia

Harmad okert eyelen valo vylag el tauoztatando mert telies gonoffagal es vezedelmel mikent zent ianos tezen erel tanobyzonfagoth mondvan: Mynden valamy ez vilagban³⁵ vagyon: avagy hog testy kevanfag: az az paraznafag: a vagy zemnek kevanfaga az az felwenfeg avag eletnek keuellege: azert ez byneknek miatta mynd ez vilag gonozban vettettetet az az erdegnek hatalma

- 271 ala: Mert valaky ez harmakat keveti erdegnek hatalma vagion || ő rayta
 mert vgy yr zent ianus ifteni latafrwl zerzet kenveben: Iay iay iay ez
 felden valo embereknek: Iay az paraznaknak: Iay az felvenyeknek
 iay akevelieknek: ha kegeg akorod ez harmakat el tavoztatnod:
 5 fiffad el ez vilagot ez abyneket Mert vgy mond zent dauid a zoltar
 kenveben felegyed el azte nepedet es athe atiadnak hazat: zent
 amburus magiarazvan ezt: hug mond: az olian ember feledy el az
 ő nepet aky el hagyja minden bōnet: es az feledi el ő atianak hazat
 ky ez vilagnak hamis kazdagfagyt meg vtalya: kyknek miatta őtet
 10 őrdég fogwa tartya: es meltan tartya fogvan őtet: mert mikepen
 a fogoly Soha nem teheti azt amyt akarna: Mert mikoron akarnaya
 magat meg alaznya: leg otan ez vilag tezy őtet kevelkednye: es
 272 mikor akarnaya kevanya az menyieieketh || ez vilag vonza őtet az
 ő kevanfagara es ezenkepen agiarlo embert az ő czalardfaginak
 15 miatta mendenha vonza akenokra: azert olvaftatyk pelda hog egzer
 az wr iften eharom bynekeert kevellfegert: felvenfegert: paraz-
 nafagert akara mind ez vilagot el veztenie: erezven őreya ha-
 rom tyzees lancakat ő haragyaban: es ezt megh latvan az ő
 kegies zyleie az edes zyz maria terdre efseek őzent fya elet es
 20 ezt monda: kerlek en zerető ffiām hog ne tegyed ezt: de em-
 lekezel meg ate edeffeges bezededről holot azt mondad: Nem
 akarom az bynefnek halalat de hog meg terien az ő bynibel es
 elyen azt akarom: kerlek hog ne haragogyk a te hyrtelenfeged mind
 ez telies vilagra mert vadnak ennekem zolgaim predikátorok kyk
 273 meg fedyk ezvilagot: es ezenkepen meg engezteltetek az wr || iften
 es kegelmeze ez vilagal

Negedzer kel embernek ez vilagot el tauoz-
 tatnya mert ellenkedefeket vet iften kezét es
 ember kezét mikepen zent iacob apaftal tezen erőlt tano bizon-
 30 fagot mondvan: valaky akarand ez vilagnak barátja lenny: lezen
 iftennek ellenfege: Nag belondfag embernek azt zeretnye melynek
 miatta nyeri az őrk gölefeget: es azt vallanya kynek miata el vezti
 az őrek bodogfagot: Azt kevetnye ky vizen az őrek kenra: es mind
 ezt tezy el vilagy gonoz elet, erel hug mond ami nemes ydvezetenk
 35 aldót iefus ő maga: valion smit haznal embernek ha mind ez vila-
 got meg nyerhety: az ő lelket kegeg el karhoztatya: hol minth azt
 mondanaya semmit nem: Ime ha ezerzer valo ezer vilagokat vala-
 274 nad: ha gonoffagban meegy ky || ez vilagbol teredelmeffegnelkyl es

gyvnafnal kyl: minemde meg engeztelnekee ezek tegevd iftennek: bizoniaba nem: Iay azért effele embereknek kyk keves es kyfdet gññrwfegert ő ziweket es minden kevanfagokat ő ereikel ege- tembe kőltik el ez világi eletert: aleytvan hogy ne legien nagiob őrem mint ez ielen valo vilagnak ő vigaffaga: Mert ez illienek ha- 5 fonlatofok a vakondaghoz: ky nem hyzen egyeb kynchet lennie mint affeldet tvrnia es benne lakoznia: de maga egieb kinchek van- nak melieket ők nem tvdnak: errwl oly pelda oluafatik: vala egy kyral ky harom orzagot byr vala de meges tebet akar vala byrnya tertenek hog meg korwla: ky ketfegben efwen ew eletirwl: paron- 10 cola hog harom Singh gyolchot ketnenek ew kapyayara es vifelne- yek varafrvl varafra vchakon || kayaltwan kyral zauat es mondwan: 275 En harom orzagnak valek ffeiedelme kykel meg sem eligedem de tevbet kevanok vala: aleitvan hog ne legen nagiob erem mint kyn- chet gyeiteny es orzagokat byrnya: Mostan kegiglen meg elegettem 15 harom sing feldel es harom sing vazonal: kyuel be fedezem en telhet- tetlen zemeymet: ezenkepen bizoniaba lezen mindenekrwl kyk ez vilagy marhaba telhetetlenek elezer ew telhetetlen zemetek be rekezty ez hewlag: de meg nitatnak az kinokban: holot ewket az ő gonoz kazdagffagy nem fegeytyk de nagioban gettrenek: mike- 20 pen zent ianos yria ifteny mondafa Menevel nagiob dicheffegbe es gññrvfegbe wolt anniaval nagob Siralmat es kent agiatok ew neki

Ewted okert ez vilag el tauoz||tatando mert allha- 276 tatlan es hazwk mert fokakat igyr de keufeket ad, mert neha yger hozw eletet: Neha kazdagfagokat es tizteffegeket: neha batorfago- 25 kat de maga hazwd mert gyakorta felelmet es banatot hoz Azert mongya bewle: Mewetfeget aleytottam teuelkefnek es hiwfagnak es eremnek mondek: mit chalardkodol heyaba: Mert meltan ez vilag hafonlattatik chalard barathoz: ky ew baratianak zemebe zepen zol de hatwl vermat aas ew alaia 30

Errewl ellyen pelda oluafatatyk vala egy vi- teez ky annyra atta vala ew magat ez vilagy eletnek hog iften- rewl femit nem gondolkodyk vala: De mind ew ereyt ez vilagy hyv- fagra kelti vala, ky egzér iftenni ihlefnek miatta kezde ew magaba gondolkodnya hogy kichoda volna || ez vilag es minemő volna kinek 277 ellien nag bwzgosfagal zolgalna: es mikoron ezt gondolnaia az viteez yme ylenek ewneki egh zepfegő azzoni allat ky monda a viteznek mit gondolkodol en rwlam en vagyok ez vylag: kinek elyen nagy

bvzgoffagal zeretettel zolgalz: kire tekentven a viteez monda: Imar nem banom hogh elien zeep azzoni allatnak zolgaltam. kinek monda az azzonyallat: Immar lattal engemet archwl de laas hatwles es mikoron hattal fordwlt volna hozaya latwan a viteez ew benne
 5 kylemb kylemb kinoknak nemyt: tudnya illyk: Zennek: hydegfegnek: bydevffegnek es kygioknak kennyat: kyt latvan az vitez feldre le efeek es monda: Iay Iay adkozot velag melygen Sokakat calz te
 278 meg: kinek monda. az, az||zonyallat Avelag en mindeneknek zepen mutattam magamat hog meg chalhatnam de bizoniaban mind en
 10 zolgaimat kyk engem el nem hadnak ekenokal ayandekozom megh vegre, ezeket meg mondvan el eniezek elewle: Annak okaert minden ezebe wege magat ez mondot ygeket mely nag chalardlag legen ez vilagy eletben: Azert mongia belcz salamon: valaky mezet vizel ew zaiaba es engemet hatwl megakar ffwalanya az ew baratfa-
 15 gat nem akarom lennye en tarfaym kezeel valot

hatod okert el kel tauoztatnya eielen valo velagot embernek mert meg vakytya embernek okoffagat hog megh ne yfmerhety azokat melyek ew neky yduessfegere volnana: es vegezetre vyzy evtet pokolnak örök keniar: [es mikoron
 279 ezt gondolnaia az] || Mikepen nylyan vagyon fokakban ez vilagot zeretewkben kyk meg vakwlwan ew ewket es ydevket hewflagban keltyk el kyk kewzwl nemelliek iftentevl nekyk meg ielent malaztnak miatta: Nemeliek kegiglen kynoknak miatta meg yfmertek ew bolondlagokat: mikepen irya bewle salamon ewkepekben 'mondvan
 25 mit haznalt minekewk ez vilagy eletnek kewelfege: Awag mit adoth minekenkewk ez vilagi kazdaglagoknak maga haniafa elmultanak mindenek mikepen az arnik es mikepen az hayo fflyo vizen el menewen semmy nyomot nem hag Meg faradoztunk azert az alnakfagnak es vezedelmnnek vtan es yartonk nehez wtakon: vrnak kegy-
 280 len wtat meg nem yfmertwk pelda mert ez vilag olyan || mikepen a madaraz: ky amadaraknak zepen enekelwen kezereyti ewket be mennye a tewrbe a wag az enwefbe: mely madarakat mikoron meg fogya amadaraz rettenezen meg eldefy ewket: ezen kepen vagyon ez vilagrwl ky ez vilagy marhakat edeffegel gywty de akent meg nem
 35 mutatya kyt erdemlene ew erettek: Ime azerth mely kegetlen elenfege embereknek ez wilag: de bizoniaba ezt meg gyezheti ember egebbel hanem chak az alazatoffagal:

errewl ellyen pelda olvaftatik a velag byro

nag alexanderrewl ky mikoron kewldette volna kevetet
 paradicomhoz kerdven ha oda mehetne: felelenek paradicombol
 a kevetnek hog senky nem mehetne oda: hanem chak az ala-
zatoffagal: es egy || veen paradicombol ky yeve ada akevetnek 281
 hegy kevet ky vala emberi zemnek hasonlatoffagara hog wyn-
 nye az ew vranak: mely kewet mikoron hoztak volna alexan-
 dernak mutata egy bewlchnek hog ew neky meg mondanayaa
 kewnek yozagat: mely belch mikoron vette volna akewet mer-
 tekre oly ygen nehéz len hog walamit teznek wala ellene min-
 dent meg nyom vala: vegezetre az bewle egy kychin ruhaban takara 10
 az kewet: es then ellene chak egy penzt ky ottan meg nyoma az
 kewet: towaba then egtolzalal ellene az[t] es legottan meg nyoma:
 Mikoron ezen chodalkoznyek az alexander es az ew vitezy monda a
 belch O velag biro feiedelm || Ez kewnek termezeti meltan teged 282
 illeeth: Mert minden orzagok tartomanyok warafok, vidikewk varak 15
 nem elegek te neked: meges tewbet nyom es kewan ate elmed es
 zywed de mikoron be fedeztetyk Ate tefted es zywed a kopor-
 loban akoron tebet haznal egy fyller avagy egy penz awag eg-
 tolzal mert ember ezeknek haznalatyat wezy de ate tefted fem-
 mit nem haaznal: hanem chak bydeffeg es rothatatoffag: O em- 20
 ber azert emlekezel meg ate halalodrwl: es ereke nem vetkezel:
 Gondolyad meg holot wadnak akyralyok yobagyok: herchegek:
 Nemeffek: kyk ennek elette voltanak: Aranyat ezevftet es egyeb
 marhat gyeitettenek: ettenek yttanak: vigattak es halalos binben
 multanak ky ez velagbol es ewrek pokolra men||tenek: Azert zeretew 283
 atiamffiay yo hwgaim ezetekbe wegetek magatokat es wgy elleitek
 ez vilagon hog ayozaos dolgok le nyomogyak agonozokat: es ke-
 wessed a cristuft ky menney kiraly leewen megh alaza magat:
 emberre leen mierreteewk bynefekert es nag zegenfeget tarta ez
 vilagon Nekewk peldat adwan hog myes meg vtalnwt ez vilagot: 30
 mert valaky ez vilagot zyz hasonlatos az pookhoz: ky mynd eyel
 napal mukalkodik: ky wonza belyt es halot kewt benne hog legiet
 avag zwniogot ffogna kiuel elne: el yw egy dongo leeg es mind el
 zagatya Ezenkepen ember ez vilagy marhat eyel es napal kerefy:
 el yw ahalaal mind elvezy ewtelle

85

Mafoð ellenfege embernek a tefth ky min-
 denkoron || ellenkedyk alelewky ellen ky iftennek kepe de emelle 284
 twdnnya keel hog emberbe ket allat vagon lelewky es tefth es eket-

tew mindenkoron egy maffal wyw : es ew kezellewk mindenyk vonza az okoffagot az ew kavanagara egymas ellen : es myert alelek nemmes allat iftennek kepere teremteteth mindenha iokat kewan : de myert a tefth hitvánfagos alatbol zerezteteth : az fewldbel mindenha
 5 gonozokat kewan ky leleknek karhozatyara wagyon : Azert mongyazent paal Atyamffiay lelewkw zerenth yariatok es ateftnek kewanlagat ne tegytek mert atefth lelek ellen kewan es alelek tefth ellen : Mert ha tefth zerent elendetek meg haltok ha kegiglen lelek zerent : a tefty dol-

286 gokat megh ewlytek tahat eltewk || mert valakyy lelek zerent elnek
 10 azok iftennek ffiay : kik kegiglen tefth zerent elnek azok erdegnek ffiay ezt mongyazent paal : moyfes profetanek iften elew parancholatot adoth wolt : hogy mikoron keet ember ezwe wezne es egyk amafykat meg ytné kewel avagy evkellet : ha meg nem halna az ember de palcyan yarna : tahat aky meg ytette ffiizetneye meg az vrvofnak

15 a kevlechegeth myert meg gogytotta : lelek zerent aket hafonlo a tefth es a lelek : kyk myndenha egbe wywnak : es gyakorta atefth meg ytty a lelket gonoz mywelkedettel meg öklezy awagy keziben vala efefnek keweyvel : mely lelek myglen meg nem holt az erök tyznek halalauál, yol le[z]he[n]t hogy meg holt a bynnek ew halal-

286 lawal || de meg gyogulhat ha tamazkodik cristus kereztffayanak ew palchaiara : es ezen kepen yarand az erewk eletre az iftenni yrgalmaffagnak remenfege miath : Azert ygazlag azt agya hogy a tefth ffiizesse meg a kewlecheget aleleknek meg vigasztaffaerth kemeen penitencia tartafnak miatta : Mert vgymond zent Bernald : há akaarz

25 penitenciat tartanya : meg kel a te testedet tagadnod : es getrened es meg enhetened : es tennen magadat ytilned : hog ne effel az elew iftennek kezebe : mert mikepen ahydeg lelew korfagbely ember koronked hydeeg vizet kevan ynnya maga ffelette ygen arth neky : Ezenkepen abynnel meg dögletet tefth azt kevanya mindenha amy

287 aleleknek aarth de vgy mond zenth Bernald || Hogh vgy keel embernek tartany az ew tefthet mikepen az orvos tartya a koorth : mely orvos lokat aad akornak melyet nem akarna ew hozza vennyé : es Sokath meg tylt ewtelle melliet ew kevanna : Tovaba mykepen az wr very az ew zolgayat azert hogy yowa legen : es mikepen az em-

35 ber ew ellenfeget mikoron meg giezy anyra meg gyetri hog touaba ew ellene feel ne tamagyon es evtet meg ne ewlye : Ezenkepen keel minekewk es tennevnk az my testenkel : mert hugy mond zent Bernald : Amy testevnk hazwnk bely ellenfeeg ky ygekezyk minketh

meg ewlnie: Soha ninchen nagob ellenfege embernek es gonozb: mint az ew tefthe: Mert ember ew ellenfeginék ellene oltalmra valo || Mesterfeget leel de az ew tefthe ellen nem leel egebet ha 288 nem chak zenvedeteffegeth: es menywel incab ember kedweth kerefy ew testenek meg tagytwan neky az ew okoffaganak zabolayat 5 Annival incab yar alelek ellen: es hafonlatos atefth A kewer lohoz: kynek mikoron meg erezyk zabolaiait nem gondol awal ky raita yl: bator kiraly ffyw legenes hog meg zerzyk: de ffeel zekwen rugvan mind az ffevldhez wery Ezenkepen vagyon ateftrwl ky gienyerwfeleg tartatyk: kinek mikoron meg zalaztyak az okoffagnak zabo- 10 laiat: Nem gondol alelekrewl: ky iftennek kepere vagyon teremtetven: yol lehet hog ew velle egetembe el karhozyk de mindenkoron fel: zewk az ew gonoz kevanfaganak miatta

kyreyl oluaftatik ellien pelda, vala egy kiraly kinek || vala egy zeep kerthe: mely kertet ew ada ewriznye 289 ket embernek kyk kezewl egyk wak vala: mafyk benna kyk mikoron meg akarnayak vroznia akertnek gymelchet nem tehetik vala: mert a santa ffeel nem igazwlhat vala hog fel ernie amagas ffan a zeep gymelcet: A wak kegiglen nem latia vala: tanacot tartanak es monda Afantha a vaknak weg ffeel engemet valladra es en el igaz- 20 gatlak mely ffa ala meny es en le zaggaatom azep gymelchet es te-weled kezlem: Meliet mikoron meg tettek volna: el yeve akyraly es meg lata akaart kyt tettenek vala agymelchben: kerdezni foga evket de ewk meg mentyk vala magokat awak aval hog nem latna: es az Santa hog nem yarhatna: de akiraly meg yfmerven ew alnak- 25 sagokath mind kettevt halalra ytile: Ezenkepen vagion a lelekrewl ky vezerly a || testeth agonoffagnak teteminire mely gonoffagokat, 290 sem a tefth leleknelkyl, sem alelek atefthnel kyl nem tehetneye O azert ember vgy kereffed keduet testednek hog alelket el ne karhoztaffad miatta

30

Touaba ezedbe vegyed hog a bins emberrel ew halalanak ideyn harmak [oluaftatyk] oztoznak tudnya mint fferagh ewrdeg es ez vilag kyk mind vgy zereti az ew rezeth hog a keth rezen nem adnaia mert a ffereeg vgy zereti a testet hog nem adnaya Sem a lelken Sem a marhan mert yol lakyk velle: Es az erdevg 35 hugy zereti alelket hog nem adnaya Sem atesten Sem a marhan mert ewreke getry pokolban: es az ew rokony avagy egeb emberek vgy zeretyk e vilagy marhat hog Semmit nem gondolnak az ew

291 testiwel: Sem kegilen ygen zorgalmasok az ew || lelkevel de kerefyk
 chak az ew marhaiat es fíel tomboliak: es ezenkepen lezen minden-
 nek ky halalos bynben hal meg: twdnya illik, az ew tefthe adatik
 feregnek: Az ew lelke erdegnek es ew marhaya ez vilagy emberek-
 5 nek: O azert bines ember wed ezedbe ezeketh hogy el ne vezezd
 testedet lelkedet es mindeneket mellieketh vallaz a vagy meeg val-
 hach: mikepen el vezte akazdag dewlfes: ky mind azokbol kyket
 eth e vilagon byr vala: chak egy cheep vizet sem nyerhete a mas
 vilagon: Mikepen vronk criftus monda azent evangelyomba de mind
 10 erekel ereke kenzatatyk pokolban es oth siratia magath

pelda róla vala keet atia fyv egyk belch vala: ma-
 fyk bolond: kyk mikoron meze ffewldre el bvdoztanak volna ew ha-
 zayoktwl: es akarnanak haza terny: mikoron yvttanak volna hegy
 292 herre holoth kettezteneyek az wth || latanak yrafth oth ky azt mon-
 15 gia vala hogy ayob kezre valo wth, yol leheth hogy zoros. darabos es
 kemeen: demaga batorfagos: de abaal kezre valo wt yol lehet hogy
 zelees es gienerwseges de maga tolvaiokak rakwa: az bewlc azert
 akara menyé ayob kezrevalo wton: de az ew bolond atiafianak kere-
 mafenek miatta meg gieztetwen mene a baal kezre valo wton Meg
 20 fogattatanak kegiglen atolvayoktwl es meg Sebhettetenek es meg
 foztatanak es vettetenek egy meely verembe: ky rakwa vala kygo-
 wal es Bekaua! es farkanyokak hog azok elneyek meg ewket az ew
 mardofafynak myatta: mely keth atya ffiw mikoron a veremben
 igen Sirnanak lata abewlc hog akegyok akarnayak ewket meg mar-
 25 nya Syrvan es atkozwan az ew atyaffiat mongya vala: O atkozot
 atyamffia yob volt volna ha Soha ne yfmertelek volna mert te nekéd

293 engedwen meg gyeztetem || es ym en: te es: mind ketten el ve-
 zevnk keferwleges zevrnyew halalal: Felele a bolond es monda
 neky, Sewt incab te leeg atkozot: mert mikoron te bewlc volnal
 30 meg zabadeyhattal volna mind engemet Smind temagadath: de
 mierth ennekem bolondnak engedel yme egetembe el vezenk Ezen
 kepen lezen pokolba holot erök syraffal alelek test ellen, es a test
 lelek ellen zwgodnak morognak hogy egetembe estenek atolwayok
 kezzé az az ewrdegek kezzé, es akygoknak mardofafy kezzé, az az
 35 pokolbali kenokba azert hogy alelek myden wolna okoffagos meg
 gyeztetet es meg chalattatot atestnek bolondlaga myath O azert
 bynes ember myt fekeez abynekben wed ezedbe wezedelmedeth es
 otalmazad magadat: Mert ha vala myny eztendek el mulnak valaha

megeş vege lenne es yo volna de foha wege nem lezen: Iay azert
 neked || mert el weez Iay mert teftebbe gettretetel Iay mert minden 294
 yokat el weztez Iay mert menyorzagbol ky rekeztetel es minden
 gonozban effel: Őrekewl ereke O en iftenem ha ezt ezekbe tarta-
 nayak ez vilagy emberek byzoniaba kennien meg otalmazhatnayak 5
 magokat bintewl Mikepen a tefte es alelek, a bynewk
 es ayozagok ezwe vynnak akevellég ezt mongya
 ffelyeben valo vagy mindeneknel azert tarch fel feiedet, az alazatof-
 lag reya felel mondvan emlekezel meg zegeen niavalys mert rotha-
 tatoffag vagy es ferewk meg kel halnod: hew dichefeg ezt mongya: 10
 mwtaffad ky ayot kittheez hogy yonak es zentnek mongianak:
 vrnak felelme reia felel mondwan: Ayot nem keel embernek teny
 ez el mvlandokert de az erewk yokert azert el keel titkolnya hogy
 az iften ky latya titokban meg ffizesse teneked azt: az ffelwenfeg-
 nek kywanfaga ezt mongya: bynnelkyl kevanha||tod ez vilagy 295
 marhat: es tarthatod mert ne talantan vegre meg zegynewdel es
 amith maas gonozwl tartana yob te tarchad es te kelched azt el: de
 ez vilagnak meg vtalafa reaya felel mondwan: Ez vilagy marhat
 nem kereshety ember vezedelm nelkyl: mert menyvel valaky tebet
 wal annywal tewbeth kywan vallanya: de bizoniaba ew halalanak 20
 ydeyn mind el hagna: Abwyaffag ezt mongya iften mind ez vilag-
 nak eredetitewl fogua teremte ffyrfiat es azzoniallatoth azert hogy
 egymafth zereffek a tefty gyenewrwffegert: Mert ha minden ember
 zyzeffegét tartana ez vilag regen el teretetet volna: de atiztafag
 reaya ffelel mondwan: Semmy fertelmetes be nem megyen menyek- 25
 nek orzagaba: Azert annywal incab tiztaban ely: menyvel nagyo-
 ban latod hogy az iftentewl neked adot ydew hamar el mulyk hog el
 ne wez || de hogy menyorzagba meg koronaztaffal iftentewl atiztaffag- 296
 nak tartaffaert, az harag azt mongya ha mind bekeffeg el zenwe-
 gywk a raytonk tewt bozwfagot, tahat giermeknek aleytnak es fokal 30
 tewbet tezne te raytad teeg azert rola aly bozw, az bekefeg rea
 felel es ezt mongia Mely igen fook Bozwfagot zenvedet a cristus,
 meny fook verefegeketh meg meweteleket hagnapafokat tevis koro-
 nat kereztfiath: es te zegeen niavalias egy igyt nem tirhech es el
 nem vifelhech a cristufert: Atorkoffag azt mongya: wr iften azert 35
 teremteth mindeneket hogy ember ellyen ew vellek egyk ygyk es
 vigagyon: Az zenvedeteffeg azt mongya es rea felel mondwan Iol
 lehet hogy iften mindenek azert teremteth hogy ember ellyen vellek

es hog meg ne halion ehel, de hog etelbe, italba az mertekleteffeget
 297 felel ne halagya de chak azenvedeteffegeth || eligyche meg. Az yreg-
 feegh ezt mongia sokakat tehech kyket mas nem teheth azert nem
 keel neky lenny felieb valonak naladnal avagy hozadhafonlatosnak,
 5 Atyafiwlagos egenlewfeeg rea felel mondwan: ha egebeket yozagos
 mivelkedetedel felel halach yob es haznalatofb Ha magadat meg
 alazod: Mert ky magafban Haag: ha efny tertenyk nehezeben efyk,
 Agileseeg azt mongya: tawol legen te telled hogy amaz embert
 zereffed kyt mindenbe ellenfegefth vallaz: Az ifteny zeretet rea felel
 10 mondvan: nem keel azert meg vtalnya es gylelnye az iftennek
 kepeth ky emberbe vagyon, de zeretnie keel az természeteth kyt iften
 teremteth de chak abynt keel gylelnye: A ragalmaffag ezt mongia,
 vallyon zenvettety el bekeffegel meny gonozokat tezen amaz ember:
 298 hanem chak ky netalantan neky enged: Az ygaz megh || feeddefnek
 15 zabadlaga rea felel mondvan hog atiaffylagos zeretetert embernek
 ew atiafiat zembe keel meg feddenye es meg keel magath otalmazny
 aragalmaffagtwl: Ayora valo restfeeg ezt mongya ha sokat imadkozol
 es fokath beytelz es vigaaz fewt el wez meg bolondwlz: es ha siran-
 daaz zemed ky apaad: Ayora valo fel ferkentees reaia felel mond-
 20 wan: Nem tudod zegyn niavalas ha holnapot erwd awagy chak egy
 orates: azert mostan tegyed amit tehech amenyorzagert kyt nem
 veznek atwniak restewk, de kyk eröt teeznek magokon az az peni-
 tenciat tarnak: Mind effelewl meg yrtakat mongya zent agafton
 doctor: No azert valaky ezekbe akarand giezedelmes lennye: zwk-
 25 feeg ewnekye hog zevnetlen imadkozok es wronk criftusnak ew zent
 kenyat halalat forgaffa zyveben es ewtet keweffe

pelda azok akyk atesty gyvnyvrevfegeket ke-
 vanyak es ew lelkeket ehel hagiak meg halnya, hafon-
 299 latofok nemynemö || emberhez: ky mikoron hegy vnicornis neww,
 30 vad eleth fwtna hog evteth meg ne marnaya: effeek egy nag mely
 verembe: es mikoron ala efneek hegy Bokorhoz kapazkodec ew
 kezeivel es labayval: alla heg alhatatlan kewre ky yzamo vala,
 tekentwen kegyglen az ember abokornak gyekerere kyhez tartozyk
 vala, lata tahat keet egeer ragya abokornak gyekeret egyk vala ffeyr,
 35 maffyk fekete es imar kezel valanak hogy altal ragnaiak tekente
 averemnek fenekere lata hegy nagy rettenetes sarkant, ky ew zai-
 bool langas tyzet erezt vala es ew zaiat meg tatwan kewanya vala
 ewtet meg marnya: Tekente touaba akewre kyn aal vala lata tahat

negy kegyo tolta ky ffeyet akarvan az ew labat meg marnya, ffel emelven kegiglen az ew zemeyt lata egy kewes mezet ala folny abokornak agarol el felede az veze||delmeket kybe vala vetteten 300 minden feleel a mezen foga nyalakodnya es azon kezbe akeet egeer el raga abokornak gôkereth, es akygok meg marak az ew labayt es effeek a farkannak torkaba, lelewkw zerent: az vnicornis wad a ha-laal: ky mindenha yz embert es kevanya ewtet meg marnya: az verem, ez vilag ky rakwa minden gonozfagal, a bokor embernek elete, kyt a keet egeer, affeyr es ffeketev meg emezty az az ragya: a nap es az ey a neeg kygo ffw: awag aneg eltetew allat: twdnnya 10 mint: egyk ffewld, mas wyz, harmad, tywz, neged eeg, kykbel embernek teste zerezteteth Asarkaan kegyk pokolnak zaya ky mindent kewan meg marnya: az meez kegiglen ez vilagnak hazwk gyenewrwfege ky miat ember meg chalattatyk es ereke el karhozyk

embernek harmaď ellenfege az [vilag] erdewg 15 ky ellenkedyk myvelewkw es vtannonkw lezefkedyk harom ydeben, elezer eielen va||lo velagnak eletiben: mafodzer ez 301 vilagbol ky menefewnek ydeyn, harmadzer az vtolfo ytileten: Mondam hogy elezer az ewrdeg lefelfkedyk ember vtan ez velagnak eletiben kylebm kylemb kefertetekel hogy ewtet meggy gyezheffe es 20 menyorzagba feel ne ereze [hanem] honnan ew efewt ala: de hogy ewtet el karhoztaffa es pokolra vige holot erewkel erewke ew velle kenzattaffek es miglen az ewrdeggh latia embernek ew tetet elnye bator ewztewer legyen es foha nem [kedvelkedyk] ketelkedyk benne hogy meg nem nyerhetnye alelket: Mert sem araniat sem 25 ewztet sem ez vilagi marhat keres hanem chak alelketh: Azert vagyon yrwan moyfes profetanak elzew kenvenek tizen negied rezeben: hog egy ydeben yewe ewrdeg iftennek eleybe es monda Agiad ennekem embereknek ew lelket: es ez vilagy marha mind tyed legen: Mert mikeppen afoliom madar azert yzy akys madarat || hogy 302 kevannya ew zyvet meg enye ezenkepen az ôrdeg azeert haborgatya az embert hogy kewanya ew lelket el karhoztatnya a nagy yregfeknek myatta kyt wal az emberheez azert hogy oda megyen honnet ew ala efewt: Minek okaert sem ezyk sem izyk sem alozyk de mind eyel napal kerengy ez vilagoth, kerefwen el karhoztatny alelkeket: es 35 ymar anny zantalan ezer lelkeket wyt pokolba hogy ha ky ywhetnenek mynd be tewlthetnyek affeldnek zynith az hewgiglen: es ez nem choda mert mykepen iften meg yelentette, wgy mennek be

- pokolba abynes lelkeek mikepen az effew : de maga meeg sem eleeg ew nekye de tewbeth kewan : es ballag vtannok mind eyel napal, kerefwen kyt meg chalhatna, Azert mongya zent peter apoſtal : Atyamffiay yozanok legetek es vigiazatok mert aty ellenfektek po-
- 303 kolbali erdewgh mikepen aryvo || orozlan kereng kerefwen kyt meg marhatna : kinek ellene alyatok ahitben erewffek lewen : towaba hugy mond zent gergewl doctor, hogy az erdewg effeldet kerengy nem lepees zerent de mikepen alelewk awagy azeel repeſwen : es mindeneket megh haal melieket mondandnak : es mindeneket meg
- 10 laa amelieket teeznek : de maga azokat melieket emberek zywekben forgatnak ſemykepen nem twgia mert ha embereknek gondolatyt twdnaya tahat ſemmy yot nem haadna tennyek : Towaba azon zent gergewl mongya, hogy agondolat akar mely ygen fertelmes legen ſoha meg nem ferteztety alelket ha az okoffag reaya nem engeed :
- 15 Towaba hugy mond zent ambwros doctor : erdewgeknek ez dolgoog
- 304 hogy myket gonozra kyzteffenek, de my dolgwnek || annak nem engednye, Mert minezert ellene allwnk, annizert ewtet meg gyezwk, az angelokat meg vigaztallyok, az wr iftent tyztelywk ky arra ynt minket hogy viafkogyonk es ew meg ſegeyth hog meg
- 20 gyezyek, es meg ereffeeth hogy meg ne fogyatzozonk, ezeket mongia zent ambwrs doctor : ha kegyglen te kerdened az ellene allwnak ew abrazatyat, ymeez, hogy minden bynnek ellene kyuel kezeert yozagos dolgoth wees, hog ha kezeert akewellſegel, te meg alazad magadat : ha torkoffagal, tahat zenvetteffed meg maga-
- 25 dat beytel, ha keged bwjafagal, te tarch tyztaffagra magadat, hog ha ez vilagy eremmel a vagy hewdicheffegel kefert, ſyralmnak miatta aly ellene ha ezenkepen vivandaz ew vele evtet meg gyezed es menyorzagot vezed ifholot tentel meg koronaztatol, mert hugy
- 305 mond zent job, vytezkedes ember||nek elete effelden, mert erewel
- 30 vyzyk meg menyorzagot : es nem twnian reften

Maſod zewr az ewrdewk leſeflkedyk my vtan-nonk az mi halalunnak ydeyn, mert mikoron alelek ky zakad ateffewl, tahat akoron nyolch ſeiedelm erdewg az ew katonayaval egetembe yelen

35 leeznek aleleknek ew kymineſenek kapuyan, kyk kezewl aheet ffw erdewg kerefkednek [s] zereteteffen a heet ffw halalos bynekrwl. ha meg lelhetneyek alelekben : ha kegiglen nem lelhetyk affw halalos byneket, tahat az ew katonay zereteteffen kerefkednek a byneknek

agazatyrwl, kyknek miatta a wagy cach hogy purgatoryomra vohat-
 nayak ewtet. Azert a nyolcadyk őrdög zereteteffen kerefy a hitetlen-
 feget, ky meg dewglety mind az egeez kereztyenfeget, es az, ha [k]
 lefeskedefeket eryzeteket el tavoztatangia a lelewkw tahat meg koro-
 naztatyk || Istentewl menyorzagnak bodoglagaba

306

harmadzor az ewrdewg lefeskedyk my vtan-
 nok az vtolfo ytileten mert hugy mond zent agofton
 doktor, akoron az őrdewg lezeen ky mondwan, es my elenkbe vetven
 mindeneket melieket töttewnk mondwan, O ygaz byro ytylt enne-
 kem, ez embert abynnert, ky nem akara tyed lenny a malaztnak 10
 myatta. tenekewd engedetlen wolt, de ennekem engedelmes, O mely
 ygen forofok leznek akoron akarhoztaknak vtay, felewl lezen a ha-
 ragos byro, alool arettenetes pokol, yob keez felewl a vadolo bynek,
 Bal felewl zantalan erdegewk vonwan akynokra. Beleel lezen alelky
 yfmeret mardofwan, es kywel mind ez wilagh eegwen, Akoron men- 15
 nek ayok az ewrek eremre, es agonozok az erewk kynra, o en ifte-
 nem vay ha ezekbe venneyk ezt abynes emberek

az erdewg három bynewkw myatta nagyob rezre
 karhoztatya alelketereke errel || olvaftatyk ellyen 307
 pelda vala regente egy kiraly, kynek vala hegy zep haiadon 20
 leania ky abalwan iftenektewl feleletet weth vala: hug hog mihelt
 hazaffagra menne ottan meg halna: ky meg yedwen mezeken es
 erdeken yar vala, es hazaffagra nem megyen vala de myert hog
 ygen gorz seren vala ezt zerze hog valaky akarnaya ewtet hozza
 vennyé hazaffagzerent, elezer hamaryat fvtna ewele es ha meg 25
 haladnaya hozza menne: ha kegyglen a leany haladnaya meg a
 viteezt tahat ffeyt vennyé, es ezenkepen nagy sook yffyw hőffek
 vezenek el miatta: Iwta egy yffyw vitez yponenes newew, ky akar-
 wan ezyzet hozaya vennyé, mene hegy balwan iftenhez, kinek vala
 venus neve. ky ada neký három arany almat es meg tanita mikepen 30
 yarna ew velekw, el mene azert az ypomenes viteez || es harmaryat 308
 foga fvtnya ayzel ky leg ottan el halada a vitezt, es a vitez ky vewe
 bebelebewl egyk arany almat es eleibe hayta odalt felel, ezt lata
 ayz yvtanna fvtamek es myg oda yara adegh el halada a vitez, es
 mikort esmet el halatta volna ayz, maffodzer ees vgyan ten a vitez, 35
 harmadzor es, meg nehezeytek kegyglen az almak ayzet es ezen-
 kepen el halada a vitez, hozaiá vewe, es ezenkepen el vezte az ew

zizefeget, Lelewk zerent, azyz leany, alelewk ky ygen gyors ayokban
myg tyzta, az ypomenes vitez az evrdeg ky harom arany almaknak
myatta challya meg alelketh. twdnia illik kewelfegnek miatta, fevf-
venfegnek es paraznafagnak miatta kykel mind ez vilag tellyes es
5 ezenkepen meg zeplefeyty es meg tewry ew zyzeffeget es tyztaffagat,
es hozaya vezy pokolnak fenekire, holot ewtet kynozza mind erekwl
ereke

a halálról szól ||

Emlekezzel meg ember a halálról mert nem **309**
 keffyk ez ygiket yrta meg bewlc salamon kenwenek heted rezebe
 mely sook yokat aad embernek halálnak emlekezety, zent irafban
 fook helyen meg yelentetyk, mert hugy mond azon bewlc, emleke-
 zel meg ember ate vtolfo halálodrwl es soha nem vetkezel, ez wtan
 hug mond zent Bernald, A halálnac zwnetlen valo emlekezety nagy
 Bodogfag ezt vele vifefye ember vala holot yarand es soha nem vet-
 kezyk. towaba vgy mond zent agofton doctor, Semmy vgyan el nem
 vonza az embert abintewl, mikepen ahalálnak gyakorlatos emleke-
 zety: Mert ahalal tezy embert hog ew magat meg alazza mindene-
 ket velle meg vtaltat es penitenciat tartath ewele, Mert hugy mond
 zent Ieronimos doctor. keynyew meg vtalnia mindeneket ky min-
 denkor gondolia meg magat halandonak lennye || Mert meg vtaltatyk **310**
 zemeknek kevanfaga, mikoron valaky gondolya magat ellyen rywid
 yden mindeneket el hadnya: Teftnak kevanfaga meg vtaltatik mi-
 koron gondolia valaky hogy az ew tefte rewyd valo napon lezen
 fergegnak etke, Eletnek kewellege meg vtaltatyk mikoron valaky
 ezt zyvibe gondolya hog a ky mostan akar lennye fellyeb valo ege-
 beknél tetettetyk fewdbe mindeneknek labok ala, vay ha ezekbe
 venneyk ez fewldi kiraliok es minden feiedelmek es kazdagffagal
 bewelkedek ez vilagban. mikepen a zeles palotaktwl vitettetnek
 azoros koporfora, es avilagos es fenies palotakbol arettenetes lytet
 koporfokba, es viragogkal es akilemb kilemb karpitokal megh ekef-
 fetet palotakbol vettettetnek abides koporfoba, es minden marhaval
 telyes palotakbol azegyn nyavalyas dohos koporfoba, es fiakal ||
 leanyokal es zolgakal meg ekeffelt palotakbol zereztetnek az vtala-
 tos ferben ky yres, es minden ffyatwl es baratiatwl meg foztatyk,
 O valion hol vagon az el mwlt pompafag hol vagon az el mwlt

dicheffeeg hol vagyon azolgaknak serege, hol vannak a zeep rwhak, aranyas barfonyok, kamukak, hol vagyon alaag es gienge aagh, hol vagyon a yol, es kilemb kylemb draga zerrel meg fewzet ewtek es adragalatos ytal, Iay vezyk mert aky annak elewtte nagy gienerwffeg-
 5 ben eely vala apolataba, mostan ymar ettetyk afergektwl a koporfoban, vgy mond errewl zent Innocencius papa Iay en zeretõ atyamffiai ezetekbe vegetek, mert yme aky egy kewes ydenek elewte yl vala azew hazaba nagy fienieffeges kazdagfalgal yme mely zegynwl fiekzyk mostan akorporfoban, es ky nag diceffegel pompaffagal fpacial vala
 312 yde ftowa || apalotaba, yme mely rwtwl mely ondokwl es meg vtal-
 tatot fekzyk aferben. es ky gyenyerwffeges etkekel iollakyk wala az ebellõ hazban yme mostan emyztetyk meg affergektwl akorporfoba, towab wgy zol egy zent yrafhely doctor ahalalnak emlekezetirewl mondwan : gyakorta keel embernek ew zywibe forgatnya ezt hogy mi-
 15 koron abynes lelewkw el fogy zakadnya atestewl mely nagy felelmel yttetyk meg, es alelky esmeretnek meny fook mardofo yztenywel zag-gattatyk meg, meg emlekezek az ifteny el titkolt dolgokrwl, es az ew el reytet bynyrewl kyket tewt, latya iftennek paroncolatyt melyeket twnyaffaganak myatta meg vtalt be telyeffeytennye Bankodyk hogy
 20 az iftentewl neky penitenciara adot ydewt heyaba kevtette, siratya az iftennek rettenetes itiletinek indvlhatatlan zoros bozwallafanak
 313 ky feyezeffet yelen lennye || kyt el nem tavoztathat ygekezyk atestbe meg maradnya, de kezereytetyk ky mennye, meg akarya yoboytania az el veztet ydewket, de nem halgattatik meg iftentewl, hatra tekynt
 25 latya az eletnek el mult ydeyt heyaba el kewltetnek lennye, es alleytya azt lennie mikepen az vton yaronak egy rewyd lepefeet, eleibe tekenh es latya hogy erewkwl meg maradanõ lezen akenba firatya azert ew magat hogy olyan rewid ydeben nyerhette volna minden zenteknek vigaffagat firatya towaba magat hog atest gye-
 30 nierwffegnek rewid hizelkedeseert el veztette amõndhatatlan õrõk gõnõrõffegnek edeffegeth zegyenlyk hogy atestert ky a fergeknek vrassaga ala haytatyk a lelket ew twniaffaganak miatta el hatta
 314 wolt : ky angeloknak karyban vitetendõ vala, towaba az ew || elme-
 yenek zemeyt ffele emely es mikoron latya az halhatatlan kazdafa-
 35 goknak dicheffeget, meg gyalaztatik hogy azt el weztette ez wilagy eletnek nyawaliaffagos zegenfegeert Mykoron alaya tekynt ez vilag-
 nak welgyre, es e homalios fewldre, ew felette kegiglen codalya az õrewk vigaffagnak fenieffeget, Nylwan meg yfmerly hogy mind ey

wolt es setetsegh amyt zeretet ez vilagon Azonkewzben ew zemey
meg homalyofodnak es forgattatnak ew agiaban az ew melye kegyg-
len werdewgel es az ew be rekedet torka nehezen vezen lelekzetet,
es laffan laffan ew fogay meg feketednek, ayakay meg herwadnak,
es minden tagy meg keminyednek, es az ynak meg zakadoznak az 5
ew testeben, es az zywe kette hafad a nag ffaydalmnak myatta Mi-
koron azert ezek, es ehez hoffonlatoffok ylen leznek, mikeppen
halalnak elewte kezel yarok azonnal || oth vtannok minden teteme- 315
newk bezedewk es gondolatok kyket tewt meliek mindenek, keferwes
tanobizonfagot teznek ewket tevwnek ellene es nem akarwan 10
azokra tekintenyé kezereytetyk reayok nyznye. Towaba ylen lezen
egy felewl ördegewknek rettenetessege. Mas felewl angeloknak
erewssege, es ky ky mind varya az ew terweniet es rezeet abban ky
közttök vettetit, mert ha kegyessenek iegey lelettetnek ew benne,
tahat angely latogataffal engezteltetyk meg es zep enekleffeknek 15
edeffegewel hiuatatyk ky atestbel, ha kegyglen ewtet baal kezre
ytilyendy az ew erdeminek feketőssege, es ew gonoz teteminynek on-
dogffagos fertelmessége, leg ottan, nagy rettenetességgel yttettetyk meg
es erőzagzerent valo hyrtelenféggel haboroytatyk meg, es erőwel
kezereitetik ky mennie a nyawaliaffagos testbel Akoron ottan alelew 20
megien aaz aiakakra, es meg kerdyk ewtet az aikak || mondwan, 316
myt akarz o lelew, felel alelek es mongya ky kel imar mennem
Monnak neky az aiakak, smy nem my altalonk mentel be atestbe,
azert ky se meny my altalonk, tahat megien az ew orra lykayra
hogy onnat menyen kywe, es azonkepen mondna azokes neki mint 25
az aiakat, Ennek vtanna megyen azemekre, az vtan aflekre, es so-
honnat ky nem mehet azokon, vegezetre megyen afewnek teteyre,
es honnat megien ky mert onnat ment wolt be es, es akoron le yl a
fewnek teteyn, es nezwen ydestoua nagy zomorwlagot laat ha kar-
hozando leiend, es vgy mond ew maganak, ote atkozot lelek, az meg 30
atkozot tolwaynak, wrwnak paraznanak bwyalkodonak es hamis hy-
twnek ew lelke, Mikoron azert abodogtalan lelew ydestowa tekenth
latya az ew rwhaiat, kyt vallot akereztt wyznek felette ffyniezt zeple-
telent feketewbnek lenniye a feketew zwrknaal, es a hollonal, ta||hat 317
gyarlofagoffon ffel fohazkodyk rettenetes siralimal es kailtaffal mond- 35
wan, Iay Iay ennekem valion ky változtatta meg az en rwhamat mi-
nem de ffeyerb wolte az en ruham ahonal, de mostan meg azwrknales
ffertelmefb, es a hollonal feketeb, es yme akoron ottan meg yelenyk

az őrdewg, ky ewtet elhitette, es kyt ew kewetet ez vilagba twdnia
 illik, Satan őrdegnek angely mondwan neky Ne chodalyad azt en
 zeretew baratom, en vagyok az ky zerzettem neked egy rwhat, de
 nem chak te wagy őlteztetet effele rwhawal, de mind ez vilagnak
 5 nagyob reze őlteztetet velle, tahat akoron mongya alelek, ky vagy
 te, ffelel az őrdewg mondwan, minemde meg montamy ymar te
 nekewd hog en vagyok aky zerzettem neked e rwhat, es meg mutat-
 318 tam neked en vtamat, es te mindenekbe engettel || Ennekem es
 hittel es en velem mukalkottal, es minden en tanachymat meg
 10 tewtted, azert imar yntowa lakozol az en orzagomba holot vagyon
 zomorwfag minden vigaffagnelkwl, holot vagion eefegh minden
 eteknelkwl, hol vagion zomoyfag minden venereknelkwl, holot vad-
 nak setetffegek vilagofsagnalkwl, hol vagyon bwdeffeg yo yllatnal-
 kwl, holot vagyon banat vigaztalafnalkwl, hol vagyon siralm engez-
 15 telefnelkwl, holot vagyon ohaytas kezbe vetefnelkwl hol vagyon kaial-
 tas vezteglefnelkwl holot vagyon orditas mertekleteffegnelkwl, hol
 vagion olthatatlan, tyws meg hydegedefnelkwl hol vagion nagy zeel
 chendeffegnelkwl, hol vagyon hideeg modiffagnelkwl, hol vagyon
 hewfeg vegnelkwl, holot vagyon minden gonoz minden yonalkwl, O
 319 azert en zerehmes baratom keel ffeel, || yewel velem yme pokolbali
 angelok yewnek te elödbe, es meg eneklyk te neked abanatnak es zo-
 morwffagnak eneket az ygen keferwffeges eneket, Ezeket mongya az
 őrdewk aleleknek, Akoron meg yelenik nekye iftennek ewzent angiela,
 es kynek ew hagiattatot yolt iftentel es mongya, bodog az ember ky
 25 ez vilagon el tavoztatta ez rwhath O mely igen Bodogtalan vagy te
 őrdewgnec Baratyá. O atkozot teremtet allat, O mindenhato iftennek
 atkozotta, Nam en mindenha te veled voltam, es nem akartal meg
 engemet latnod, tanitottalak teged es nem akartal engemet meg erte-
 ned, Io tanachot attam nekewd de nem akartal engem meg hatgatnod,
 30 Eregye azert mostan ewrdegek kezybe es lasd meg apokolnak helyet,
 ky neked zereztetet Immar ate miwelkedetyd meg itilteneke tegewd ||
 320 Ezeket mongya az angal akarhozod leleknek, O azert valyon ky yelent-
 hetneye ky ezeknek vtanna menyé sook zamlalhatatlan rettenetes őr-
 degöknek seregy tamadnak fel ew fogokat chigorgatwan, kyktel a bo-
 35 dogtalan lelek az őrewk kynokra nagy kefferwffegel vonattatyk mely
 őrdewgwk meg mewetes bozzongodas kepen zewmbe hanniak aleleknek
 ew byneyt mondwan, O mely ygen beuelkettel edyglen. O mely igen
 fenieffen gönyerkettel etelbe es ytalba, O mely igen zepen es kewelyen

ewlteztel biborba es Barfonba, O mely erews voltal. O meli gyors voltal, de mongyad meg minekewnk myert nem kevelkedel mostan Myre nem gyenierkedel etelbe ytalba myert nem ewltezel kylemb kylemib rwhaba, hogy nem vifelz gondoth Akazdagfagrol, hogy nem vigach mosth hazastarfodal ffyaidal, leanydal es te Baratidal, de myert nem 5. zolaz nekwnk a lelek kezdy atkoznya az ew téttet mondwan, O ewr-dewknek temploma || ate miuelkedetyd ferteztettek meg engemet, 321 O atkozot fewld, O satan ewrdeknek lakodalma, keel ffel hamar tees yerel velem hogy lassad akynoknak helyet melyek en nekem zerez-tettenek te erted kykben en lezek ytilek napyaygylan, te kegyglen 10 ytiletnak napyatwl ffogwa en velem leez azon karhozatba mind erekkal, atkozot legienek azert te zemeyd, mert nem akartak latnia az igeneffeknek vilagoffagat es ygaffagnak vtat Atkoztak legienek ate ffyleid mert nem akartak hallania az őrewk eletnek ygyet. Atkozot legien ate orrod mert nem akarta be ereztenye azent ioza- 15 goknak ylatyth, Atkoztak legienek ate aiaakaid es ate nyelwed mert nem kooztoltak meg az ewrewk menyorzagnak őrómyth, meg fém nitottak azaynak aytoyat az ew teremteyeknek dichiretire: atkoztak legyenek ate kezeyd mert ew miattok nem oztogattatot alamizna || Azegynyeknek Atkoztak legienek athe melyednek belfew rezey mert 322 gonoz tanachokat ereztettek vala kywe Atkoztak legenek ate labayd mert nem latogatyak vala criftofnak eghazath Atkoztak legenek minden tagyd mert el vettek en töllem amenyey őrómeket, Atkoztak legenek minden miuelkedetyd mert őrewk kynokat nyertek en nekem, Ezenkepen atkoza meg akarzot lelek az ew téfteth 25 Ime azert zeretew atyamffay mely vezedelembe zabadeyhatod meg magadat, meli nagy felelemtewl menekedel meg ha most ez vilagon mindenkoron felelmes leendez, es ate halalodrol ketfeleges, tőrekegyel azert mostan meg halmód ez vilagnak hogy akoron kezg elned criftofnak, tanoly mostan mindeneket meg vtalnya hogy akoron 30 zabadon meheez acriftoshoz Gyeteryed mostan ate testedet apenitencia tartafnak miatta hogy akoron batorfagos bizodalmat valhazs O mely || mely Bodog es Bewleh ember az ky olyannak ygekezyk 323 lennye eleteben minemenek kywan leletteny halalanak orayan, tegy yot mostan zeretew atyamffya amyg tehech mert nem tudod miko- 35 ron meg halz, es nem tvdod my történyk teneked halalodnak vtanna, Ne Bizal ate baratidba es rokonydba: mert hamarab el feletkeznek te rwlat mint te aleytanad: ha nem vagy zorgalmas mostan eltedbe

temagadrol, swalyon ky lezen zorgalmatos te rwlat halalod vtan yob
 teneked moftanaba ydeyn hozad latnod es valami yot tenned es [k
 ette] erretted kôltened hogynem egebeknek hadnod es hozayok biz-
 nod hoky meg fegeytfenek tegedet: Mikoron idewd vagyon
 5 geych halhatatlan kazdagffagokat, alamifnalkogial zerez moftan
 magadnak baratokat tyztelwen iftennek zentyt hoky mikoron ky
 324 meegyez vilagbol azok fogal||gyanak teged be az ôrek bodogffagba
 kvt agywn nekwnk atya ffyw zent lelek amen

Rettenetes pelda

10 vala egy nemes ember neminemw tartomaba
 ky ygen gonoz vala, es iftennek elette haznalat-
 lan, ki az vton yarokat kazdagokat, zegyneket,
 ezwegeketh mind foztya vala, es yrgalmaffag
 semmy nalla nem vala, tertenek echer iftennek
 15 ygaz ytelety zerent hog agonoz ember halalra ko-
 rwla es azon nemes embernek hazahoz kezel lakozyk vala egy
 remete nag zent eletw, mely remete történet zerent yewe egonoz
 embernek hazahoz es latwan ewtet halalra korwltath monda nekye,
 te wagye az atkozot ember ky el zakattal iftentéwl ate gonozfagod-
 20 nak miatta, yme hozzad yettem moftan hoky meg gywnial mert
 325 latom hoky immar wagy halal||nak markaban vettetwen, es ha yol
 es tyztan meg gywnandel ketfegnelkil meg bochatia iften neked
 minden byneydeth ew nagy yrgalmaffaganak miatta valamelieket
 tettél yffywsagottwl ffogwa: de a nemes ember mas napra halazta
 25 gywnaffat, mert nem vette vala ezybe a zenth gergely mondaffat
 holot wgy mond, az aldot wr iften ky neged megh ygyrte byneydnek
 bochanatiat, nem ygyrte a holnapi napot, a remete kegyg mas
 napones igen regel hoza yewe es ynti wala hog meg gywnyk de a
 nemes ember efmet harmad napra halazta, harmad napon yfmet el
 30 yewe aremete, es yntwen ewtet agyvnafra, de efmet negied napra
 halazta es lata a remete hoky nem akarna meg gywnya Monda
 neky, mint latom nem akarz meg gywnnod azert en tewbe te hozad
 326 nem terek, Negied napon || Azert enyavalias nemes ember igen
 meg nehezede akorfagnak miatta es kylde kôwetet aremetéhez
 35 hoky el yene es meg gyontatnaya, ky leg ottan el yeve, es mikoron

he ment volna ahazba, ottan meg foyta az ewrdek anyavalias nemés
 embert annyra hogy ygen nem zolhat vala, es latvan aremete hogy
 nem zolhatna es immar a halál be ment volna ew zayaba monda
 mind azoknak kyk ahazba valanak, kerlek titeket zeretõ fiaim
 imagyatok iftent mind zellel, hogy mutaffia meg nekwnk mikepen
 megien ky eniavalias bynesnek lelke a testbel es howa megen Fewl
 kelwen kegiglen aremete az imadlagbol, tekinte ahaznak aytaiara,
 es lata egy igen zep yffyw embert ew hoza yennyé, es az ew holna
 alat egy kenwet vifelnye ky be menwen es meg alvan ew elette
 monda neky, O te atkozot bylles ember, yme en vagyok ate ange- 327
 lod, es hozad yettem ky neked yegeztettem volt germekfegettel
 fogwa te õrizetetre, Annak okaert ha vala my yot tettel volna,
 tudnia mint alamisnalkodast, zarandokfagyaraft, Imatsagot Beyte-
 left, eghazaknak giakorlaffyt, avagy iftennek igejt halgatad volna,
 akar egieb irlgalmaffagos dolgokat tettel volna, tahat en mind 15
 ekenwbe irtam volnek, es azokat ytiletnek napyan iftennek elette
 es mind ez vilag elewt ky olvaftam volna, es meg nita az angial az
 kenvet kyt taart vala smonda neky O atkozot lelek mindenha teged
 kevettelek, mindenha teged intettelek hogy iozagos dolgokba foglalnad
 magadat, es semmi yozagos dolgot nem tettel, kyt be yrtam volnek 20
 ekewnbe minekokaert en nem dicekedem te veled az angelytarfim
 kezet, Azert Ote atkozot lelek el hadlad ma teged es || Bwchvt vezek 328
 telled, es ezeket oly mint vgyan sirva mongia vala, ennek vtanna el
 enizek, latwan ezeket aremete, yfmet tekynte ahaznak aytaiara es
 lata egy ffeketev embert be yevnye, es akornak elette meg alania, es 25
 ew vtanna egy tizes zeket vynníe es ewtet rea ylnye, es yme yewe
 vtanna zamlalhatatlan õrdegeknek sokaffaga mely kornak monda az
 õrdegõknek ffeiedelme luciper, O en zeretõ baratom, en gonozwl iettem
 te neked hogy ynnentova mindenkoron mivelewk leeg, es soha el ne
 tauozal my tellenk, azert most kerlek hog mongy eneket my elettenk 30
 es vigasztaly meg miketh, a nyavalias koor kegyglen monda, yme ere-
 mest eneklek, es meg vigasztallak es kezde eneklenye anyavalias karho-
 zando ember mondwan, atkozot legyen az ey kyben engemet az en
 anyam fogadoth, Atkozot legen az en allnyamnak mehe ky engemet 329
 vifelt Atkozot legen meeg afewldes kiben lakoztam, Atkoztak lege- 35
 nek az egnek vilagofoyto allaty, nap, hood es chillagok mellyek
 ennekem vilagoflagot zolgaltanak, Atkoztak legenek criftofnak mar-
 tiromi, kyk criftofert ew vereket ontottak, Atkoztak legienek iften-

nek minden zenty kyknek imadlagiban byzwan en vetkeztem *)
 Atkozok legen meeg azyz maria es, ky zylte iftennek ffyat Atkozot
 legien iftennek ffya ky embery nemzetert ontotta ky az ew vereth
 mert byztam ew hoza es nem zentem veetkeznye, ez leen akarhozot
 5 embernek ew eneke, monda aluciper őrdewk nekye O my zerethew
 baratonk ygen yol twdod az my enekenket, azert melto vagy lakoz-
 nya amy orzagwnkba, ezeknek vtanna meg yelenek az iftennek
 330 ffya wr iefus criftus nekye embery || teftben flygwen akereztfian was
 zegekwel meg zegezttetwen, es tewys koronat ffeyeben vifelwen, az
 10 kopyaval oftoral, vezewel, es egyebekel kykel kynoztak wolt, es
 monda nekye O te atkozot ember yme yol latod menyé vereflegetek
 es minemő kenokat zenvettem eretted, affezeytesre es halalra attam
 magamat te eretted es en veremet hullattam hogy meg zabadoyhat-
 nalak erdewknek markabol, de mind ezeket te semminek aleytottad,
 15 es engemet meg vtaltal, es en rolam nem gondolkottal, halakat en
 nekem nem attal, azerth ty őrdewgewk ragagyatok el ewtet es vef-
 fetek pokolnak fenekire, ezeket latwan akarhozod lelek monda yay
 lay lay ennekem nyavalyafnak ez lezen az en keferves nyvgodalman
 mind őreke, ennek vtanna az őrdewgwk legottan ragadak ewtet es
 331 el viwek, es vetek || pokolnak fenekere holot őreke kenzatyk kytel
 myket meg menchen wr iefus criftos, azert mongya zent gergel, if-
 tennek igaffaga ezt agia hogy aky ez vilagban nem akart penitenciat
 tartany mikoron tehette volna es egeffegbe wolt az ew halalanak
 ydein bator akarnaya sem tarthat, zent agofton es vgy mond, a
 25 bynes ember oly ifteny chapaffal verettetyk meg hog halalanac
 ydein el felegye ew magat, ky elteben nem akart wr iftennek
 zolgalnya

Mas rettenetes pelda

wr iften egy zent yambornak elien rettenetes dolgot mutata,
 30 mert lattatek ew nekye hogy vronk criftos ylne egy aranias zekbe,
 es az ew zent annya maria mellete es mind az ew zenti kernyelle,
 332 Ime azonkezbe egy őrdewk hoza || az ytilew bironak eleybe heg
 holt viteznek lelket es monda Imhol apreda, ate angelod es en ke-

*) meg Bocaffad edes azzoniom maria met ziuemnek keferufe-
 gevel irtam ezt meg te es edes vram iefus

uetywk vala elleket ew eredetitewl fogua mind ew eletinek vegeig-
 len de ate angelod vala neky orizetire. en kegeeg artaffara, es mind
 ketten vadazwk vala ewtet, mikepen ket agar egy nywlat, vegezettre
 kegeg effek en kezembe elelek, Annak okaert, miert hogy ygaz byro
 vagy teeg ygaz ytileket ennekem, Felele abyro my ennek oka hogy 5-
 inkab effeet ate kezede hogy nem az en angelom kezibe, es myert
 yartal kevwelben hozaya hogy nem az en angelom, monda az ör-
 dewg, azert mert teeb volt az ew byne hog nem ayo mivelkedety,
 Felele az ygaz biro vronk cristus mondvan Mongiad meg ennekem
 minemők voltanak az ew byney, felele az őrdewk ennekem egy 10
 kenwem vagion: ky mind be vagon yrwan aleleknek bynyvel,
 Monda abiro, My newe akenwllnek, monda az őrdewg, ekenwnnek 333
 neve engedetlenfeg heet halalos binekel egetembe es minden leve-
 len teeb vagon ezeer yginel, es yme mindeneknek ytilő biroya az
 en kenwem mindeneftwl fogwa be vagion yrwan azert ytilied nekem 15
 eleket, de az ytilő biro acristus vezteg kezde halgatnya elewe ya-
 rwla, az irgalmaffagnak annya zyz maria, es monda az ew fianak,
 en zerető ffiam, akarok en perlenem alelekert az őrdegel, kinek
 felele az edes iefus, en zerető anyam mikoron az őrdegnek [meg]
 nem tagattatik meg az ygaffag mikepen tagattatneyek meg te tölled, 20
 ky ennekem vagy anyam, es angeloknak azzonya Nam vgyanes te
 mindeneket tehech, tahat abodog zyz maria harom dolgot vette az
 őrdegnek eleybe es monda, Mongyad meg nekem te niavalias ör-
 dewg, ha twdod te embernek gondolatyt awagy nem, felele az ör-
 dewk, nem twdom ha nem chak azokat melieket tezen teteminewel || 25
 avagy zolafaval, Mas dolgot kerde tőle azzonywnk zyz maria mond- 334
 van Mongiad meg ennekem te ewrdewk minemő allat az aky el
 törőlhety az iraft ate kenwedbel, monda az őrdewk, semy azt el nem
 törőlhety hanem chak az iftenny zeretet valaki vallangya az ifteny
 zeretetet ew zyveben akar mely nagy bynes legen legottan ky farag- 30
 tatyk az en kenvembewl, harmad dolgot kerde abodog zyz maria
 mondvan, Mongiad meg en nekem te zegen őrdewk vagone oly fer-
 telmes bynes, es anyra el zakat en ffiamtwl hogy ne terhetne en
 ffiamhoz miglen eel ez vilagba, monda az őrdewk, vay sninchen oly
 fertelmes bynes ky meg nem terhet ha akarangia, mert akar mely 35
 nagy bynes legen ha el valtoztatya az ew gonoz akaratyat, es ew
 eleybe wezy az ifteny zeretetet, meny őrdewg vagon mind az sem
 tarhatnaya megh, tahat halvan ezeket || az irgalmaffagnak annya, 335

Monda akernyel allo zenteknek, elelewkw ew eletenek vegen teryte
 magat en hozam, es monda ennekem te vagy irlgalmaffagnak anya
 es meg nyomorwltaknak irlgalmazoia, En kegiglen meltatlan vagyok
 kernemate edesfiadath mert ygen nagyok az en byneim es ygen inger-
 5 lettem ewtet haragra, mert incab zerettem az en akaratomat es ez vi-
 lagot hogy nem iftenemet, Azert teged kerlek irlgalmaffagnak annya
 hogy kenyerel en raytam, mert valakyk te hozad foliamnak meg nem
 tagadod tőlek az irlgalmaffagot, es mostan azt ffogadom te neked
 hogy ha az testembe terendek meg akarom magamat yoboytanya
 10 es en akaratomat ate ffiadhoz akarom tereytenye vgy hogy semit
 336 egebet nem akarok zeretnem ha nem ewtet || de mind ennek felette
 ezt banom es ezen ohaytok hogy semy yoth nem tettem azent fiad-
 nak es az en teremtemnek tytsteffegere, azert kerlek teged kegieffe-
 ges azzonyom hogi kenyerewl en raytam, mert senkihez nem
 15 folyamhatok egebbez hanem chak te hozad, ellyten ygikel es gondo-
 latokal yewe az ew vegen elelek en hozam, my nem de nem kellee
 meg halgatnom ewtet, es ky volna az ember, ky most meg nem
 halgatnaya ha tellyes zyvel meg yoboytasnak tellies akaratyawal
 akarnaia magat meg yoboytanya, mynewel incab kel en nekem
 20 meg halgatnom en hozam kaialtokat ky vagyok yrgalmasfagnak
 annya, Felele az őrdög. ez ely akaratból en semyt nem twttam, de
 ha vgy vagyon amint mondod, bizonichad meg nylwan valo okof-
 337 fagal. felele az irlgalmaffagnak annya mondwan, mell||tatlan vgy te
 zegyen őrdewk hogy en teneked felelek, ezeket halwan az ygaz biro
 25 vronk criftus monda az őrdégnek, Nem ytilhetem meg addeg, mig
 nem meg hallom az ew yo, es gonoz tetemyny, avagy az őrek
 eletre, avagy karhozatra, ezt halvan az őrdewg vezteg foga halgat-
 nya, de az ew angela ele alla es monda, vram az en kenweni enge-
 delmeffeg, meliel enged te neked es benne vagyon heet leuel, twd-
 30 nya illik kereztfeg, az ew beyte, ew ymadfaga, az ew alamifnaya,
 az ew te hozad valo reminfege hyt kit tartot mint yo kereztyen
 hytet, az ifteny zeretetet, Tahat azzonyonk zyz maria bozontuan az
 őrdeget monda neky O te nyavalias őrdég mikepen őrizted ate ken-
 wedet, es mikepen terletted azt ky, amely meg volt benne yrwan,
 35 tahat kezde kaialtany az őrdég mondwan lay lay ennekem mert
 338 meg chyaltal, mert en mind el veztettem vala mit || nyertem volt es
 meg gyeztettem de nem choda ez niert valahol abironak anya pro-
 cator leend, bator soha ne byzyd oth aperes hogy meg nyerneye, ez

vtan eleve yarwla az angial es monda, myert hogy halalos bynben
 mvt ky ez vilagbol, es ifteny zeretetet vallot, melto hogy meg tyz-
 tulyon elezer, es vgy menyen be menyorzagba, es az ytilew byro
 monda. vala migakarattya volt ez vilagban elnye annye ydeiglen
 zenvegyen kenth, de miért neky oly akarattya volt, hogy eremest⁵
 akart volna elnye mind ez vilagnak vegeyglen, azert meg maragion
 akenban mind ytilet napiaiglan es mind keel addeg egnye, miglen
 oly tizta lezen mint az arany, mely meg bizonytatyk akohban, Mert
 az en igallagom ezt agya, hogy mind addyg kenzattassek alelek
 miglen meg adatatnak azok melyeket ew miatta hamiffan el vetet-¹⁰
 tek volt, mind mentwl kyfseb filleriglen, az ygaz megh fizetesnek
 kegek ezenkepen kell lennie || Hog meg agya azokat melyeket ege-³³⁹
 bektewl wet volt el hamiffan es eleget tegen, avagy lezen az eleg
 tetel aleleknek ew baratinak yo tetelenek es alamifnaianak miatta,
 avagy hogy alelek henzataffiek apurgatoriomba mind adig miglen¹⁵
 eleget tezen, avagi az en zent testemnek aldozafanak miatta ew
 erette, avagy az en baratimnak esedezeffeknek miatta, mert ezeknek
 miatta oltatyk meg purgatoriomnak ew tize,*) Ezeket halwan azzo-
 nionk zyz maria monda, en edeffeges ffyam te azt mondad hogy ate
 baratyd fegeyhetneyek meg elelket felele affyw, vgy vagyon zeretew²⁰
 anyam, mert meeg ez vilagzerentes, vala mely ember kedwefb egy
 vrnak hamarab meg halgatya az wr annak kerelmefet, De minek
 okaert en zent anyyam, te zeretetefb vagy ennekem minden en ba-
 ratim felet azert en zent anyyam keryed amyt akarz, es minden
 meg adattatyk teneked, es monda azyz maria en zeretew ffyam, egy²⁵
 kerezte kerek te tölled || twdnja illik hogy [elelket] ez lelew ne laffa³⁴⁰
 arettenetes erdewgeket, es fokayg ne hallya az ew meg mevetefet es
 gyalazatyat, es hogy ne erezen hewfigewt, es legottan mindenek
 meg bochattatanak ew nekye es azon zempillantafba alelek foga
 dychirnye mondwan, dycheffeg adaffeg te neked en teremtem es³⁰
 ytilew biram es monda azzonyonk maria, en zeretew ffyam iefus,
 ez lelek aytatoffagal zolgalt ennekem es dichirt engemet es mind
 ate zolgaidat es baratidat kyk kernyel alnak dicirte ew imatfagawal,
 azert ew felelek es en felelem kerlek hogy irgalmaz elelekel, es
 agyad ew nekye amy keremefenkert hogy ha valamy kent zenwe-³⁵
 dendew wolt volna, tugya azt altalyaba es vegestetnek lennye alta-

*) o edes zyz maria mely nagy kegeffeg vagion te nallad

341 lyaba, ezeknek vtanna a yo angyal ky nekye adatot wala || erizetre
monda abyronak: wram en mind eredetitewl fogwa tarfa voltam
eleleknek, es az ew teftenek es ewtet keuettem ate hozaya walo
lataffodnak zeretetybowl, ew kegyglen mindenha ate akaratodat
5 tezy wala, Azert kerlek tegedet, irgalmaz ew nekye, Tahat felele az
wr mondwan, nem illik hogy en titelletek valamit el tagagyak, azert
valamit kewantok mind a legen es ezt halwan azentek dichirrek az
wr iftent, es alelek meg zabadulwan ezenkepen mene menyorzagba
az erewk nywgodalmra, es az ördegewk nagy gyalazatoffagal mene-
10 nek pokolnak fenekyre, Azert zeretew atyam fyay enny sook bezed-
bowl ezedbe veheted magadat, ffelyed iftennek ew rettenetes ytiletyt
342 es zol||azyz marianak, mert valaky ew neky aytatoffagal zolgal ew
halalanak ydeyn el nem weez Amen

Idwezleg dycheffeges zyz napnal fenieffb
chillag, istennek zeretetes annya, lepes myznel
edefb, rofanal piroffagofb, liliomnal feyerb,
minden yozag teged meg ekefet, minden zent
tegedet tyztel, mennyorzagba magaffagofb, amen,⁵
pater noster, Aue maria

ez meg yr imatlagot hispaniabely kiralne azzon, Nagy ayan-
dekal es nagy kewniergeffel nyerte Iulius papatwl, emostani papa
elewt ky vala, es valaky aytatoffagal meg olvassa pater nosterrel, es
Aue mariaval minden vtal valamenyzer meg mongya meg valia¹⁰
anagy Bwchwt az az kentwl Byntewl odoztatyk, de hwgy ha hala-
los bynben nincen

ezt en erettem minden napon meg mongyad yo Nenem ||

Hatod bonifacius papa Francia orzagnak, ffilep kyralnak ő **343**
nagy könörgeffere engede hogy valaky aytatoffagal meg monda-¹⁵
naya ez yde ala megh yrt ymachagoth halalos bynnelköl az edes
ihus xpufnak zent testenek fel mutataffanak ydeyn, tahat mindekor
vallya tyz ezer eztendey bwchuyat

Uram iefus xpus ky ez dichöffeges zent testet adichöffeges zyz
marianak meheböl weed fel, es vgian azon zentfleges veredet ate²⁰
zentfleges oldaladbol akerezttffanak oltaran a my idvességekert ky
ontad: es vgian azon dicheffeges testben halottaidbol ffil tamadal,
es meniekben fel mynel: es esmetlen vagy iövendő vgan azon test-
ben meg itilnie elöket es holtakat Azert vgyan azon zent testben
zabadoh || meg engemet ez te zentfleges testednek miatta mely **344**
ez may napon ate oltarodon aldoztatyk leleknek es testnek minden
ffertelmeffegetöl, es minden gonozoktwl, yelenvaoktwl el multak-
twl, es youendöktöl, ky eliz es orzaglaz mind öröke Amen

A harmad Ianos papa minden embernek valaky ez ide ala meg yroth ymatflagot aytatoffagal meg mongia engedet annak hath ezer, hat zaz es hatwan hat napy bwchwt mind öröke, De ennek vtanna az negied zent Sixtus papa mikor ymanak ezer, nigzaaz
 5 ethven harom eztendeben, ő es engede hogh valaky terden alwa megh mondanaia aytatoffagal, vronk xpuc ihufnak zent teste aldalfanak vtana halalos binnelkwl, mindenkor kentwl es Byntwl valo bwchwt es mind örököl öröke megh maradando, es anagh bwchwyv ymatflagh ez, aký kőuetkezyk ||

345 En kegieffeges vram iefus xpus kerlek teged anagy zeretetre mely zeretettel te mennyey kiraly figez vala azent kereztfan az iftenny zere-
 tettel az meg zomorodot lelekel az meg keferedet
 15 testel, es meg haborodot erzenkegekel, az altal vert es meg sebhettet zywedel es meg zagatot
 testel a nagi veres sebekel es el teryeztet keze-
 kel, a te megh hwzlat h zent inaidal, es te imadkozo
 zaiadal, ate be rekedet zodales megh hyruadot
 orchadal ate kenwes zemeidel, es halalos zinedel,
 20 ate fohalkodo torkodal, es zomywhozo kevanfa-
 gidal, az echetnek es epinek keferő köztolaffa-
346 ual || ate le haytot feiedel, es aleleknek atestöl
 valo el zakadaffauales az elő kwtfőnek erede-
 tiuel, az nagy zeretetre kerlek teged zeretetes
 25 vram iefus xpus, meliel ate zeretetes zywed ako-
 ron kezereytetyk vala, hogh ennekem engeztetet
 legy az en byneimnek fokaffagan, es ennekem
 meltoly adnya yo es zent veget es bodog es di-
 choffeges fel tamadaft engegy ate megh mondha-
 30 tatlan nagy irlgalmaffagodirt Amen

Mikoron egy ideben az aytatos zent Bernald imadkoznyk neky yelenek az ördeg es igen kezde vellē vetődni, es nagy fok be-
 zednek vtanna monda neky vay Bernald Bernald ky igen megh
 gialaaz te engemet mert en valamikor teged kerfertlek kevellgel te
347 ottan megh alazod magadat, monda azert || Bernald, vgianis vgy
 keli akereztiennnek hagi mikoron kefertetik ketlegbe effiffel ottan

gondolia meg amaz tolwayt aky ydvezetekel fezeytetek megh, ha kegeg kevellfegel gondolia meg amaz remetet aky mind germekfege olta apuztaban zolgalt vala iftennek de el karhozok az egy kevellfegnek miatta, Monda neky az ördeg Bernard te igen fokát vigazi de ewel engemet te megh nem gözhech [ige] mert en foha nem alo-⁵ zom, igen fokatis böytölz, de en foha nem ezem igen fokát mukalkodol, de en foha megh nem allok, de chak ate nagi alazatoffagodal gözi megh engemet, de megis vagion azoltarban vagy heeth veerfy kyt te nem twch meliet mikor ember mindennapon megh olva¹⁰ na aytatoffagal es töredelmefegel ygaz anny erdemit vallanaya ha mind az egeez zoltart megh olva¹⁰ sta volna, Monda azent Bernarld, de kerlek hogy mond meg nekem azt, monda neky, vay bizony nem mondom, mert en meegh aztis banom amy yot twch, Felele azent Bernw gonoz yrigh ördeg ha nem mondod him azt tezem hogy innen towa foha egy napon sem effem adeg¹⁵ h mignem megh olva¹⁵ fform mind az tellies zoltart vgys meg talalom benne, ezt halla || az ördög ³⁴⁸ nagy ordetaffal monda, Iay nekem smy nem arra mondom vala hogi illien nagi yot tenneli yob megis meg mondanom hogy nem mindennapon beytely es mind megh monda neky, ymezek

O yo iefus vilagofichad meg az en zemeimet²⁰ hogi valamikor el ne alogiam ahalalban, es ne mondha²⁰ ffa az en ellenfegem el hatalmazam ő ellene.

O en meg valtom, zoltam az en nieluemel, yelench meg vram iften az en vegemet es en napimnak zamat menie legien, hogi meg²⁵ tugiam mitől fogiatkoztam meg

O meffias a te kezeidben aianlom vram az en lelkemet meg va²⁵ ltottal engemet vram igaffagnak iftene

O dauid kiralinak fia, tegy envelem yeget ayoban, hogi akyk³⁰ engem gölőltenek meg lassak es meg gialaztassanak, mert te en vram iftennem meg segel||lettel engemet es meg vigaztaltal ³⁴⁹

O en teremtem, meg zagattad az en köteli-³⁵ met, es te neked aldozom dichiretnek aldozattiat es vrnak nevet hiuom

O emanuel, en töllem el vezet afutas es ninchen imar hogy ky az lelkemet kereffe

O xpus te hozad kaialtek en vram iften mon-

dam hogi te vagi az en reminfegem, en rezem az
eloknek földében

dichöffleg atianak es ffiunak

ezt mind el mongiad, ennek vtanna pater noftert Aue mariat
5 mongy de ymez ymachagot aitatoffagbol zerzetek melleye es Bw-
chwyra vagion

Mindenható aldot vristen ky az ezekiafnak,
zidoffagnak kiralinak eletet meg hozabitad, en-
gegied ennekemis te meltatlan zolgalo leaniod-
350 nak en eletemre annie ydőt chak || mertek zerent
hogy minden en byneimet meg firathaffam, es
ate irgalmaffagod erdemliek niernie bochona-
toth es malaztoth amen

Mas imachag

15 Vram iefus xpus edeffeges atia, azeretetnek
ő nagi örö mire meliet ate zerető anniad vallot
mikoronteged latot es őneky meg yeleneli azent
hufvetnek eiele; efmet az örö mire meliet vallot
mikoronteged latot meg dicheyltnek lenni az
20 iftenfegnek vilagoffaganal kerlek tegedet hogy
engemet meg vilagofeych zent lelek iftenek
heet ayandyky-val hogi ate akaratosdat be teliefey-
351 heffem || en eletemnek minden napiban Amen
pater noster, Aue maria

25 ez imachagot hoztak apapa kapolnaiabol ky Romaba vagion,
es valaky megh olvaffa vallya Nyolchwan ezer eztendeig valo Bw-
chwyat

Immar valamenye imachagot yde ala lach egynek fem yrtak
megh Bwchwiat mert az aitato mind megh olvaffa ha akarand
30 ydvezelnye

Vram iefus xpus es kegieffeges iften, tekench
en ream niavalias bynefre, mikepen tekentel
zent petere apitvarba es magdalnara a vendeg-
fegben, es az tolvaira ky melleted ffygh vala, en
35 edes vram ihus engegied ennekem hogi zent pete-

reli meg firathaffam minden en byneimet es
 amaria magdalnaival tegedet zereffelek, es atol-
 vayal paradinchonba teged mind öröke laffalak
 Amen

ennek hwzoni nyolch eztendey bwchwia vagion ||

5-

Mikoron Regel fel kelz mongiad ez imatlagot

352

Halakat adok teneked en edes vram ihus xpus, hoga engemet
 niavalias es meltatlan zolgalo leaniodat, nem az erdemimnek miata
 de chak ate zentfeges malasztotnak miatta meltotal ez eyel meg
 őrizni Azert kerem ate nagy kegielmeflegedet hoga engegied enne-¹⁰
 kem mais malasztodat hoga emay napon oly alazatoffagban, ertel-
 meffegben tarthaffam magamat kyböl kellemetes legien te neked az
 en zolgalatom Amen

Mikoron be akarz menyé azenteghazba mongiad

Vram iften him be megiek ate hazadban es¹⁵
 imadlak teged ate zent templomodban, azert en
 edes meg valtom vygy be engemet ate igaffagod-
 ban az en ellenfegimyr, es igazgaffad ate zined
 ellőt az en vtamat Amen

Mikoron zentelt vizet wech reiad mongiad ezt

20

en edes vram iefus xpus ezentelt vyz az en
 byneimnek vruoffaga es en lelkiemnek ydveffe-
 gyre ate zent nevedbe ky aldot mind öröke Amen

BATTHYÁNYI CODEX.

Incipiunt hymni de Adventu domini.

1

Uy vilagoffag ielenek,
regi tevelges czendefedek,
Isten igeie ielenek,
uionnan nekűnk adatec.

5

Evangeliomnak ereiet
Atta Istennek ġwmôlczet
Christus hozzank keġesseget
meg mutata ô keġelmet. ||

Kit fok szaz esztendeiglen,
el titkolt volt Atta Isten,
mint meg monda iôuendôben
Amos Propheta kônueben.

2

Ezt az mi hitetlensegűnk
es naġ telhetetlensegűnk,
erdemlette teueIgeűnk,
emberbeli remenűsegűnk.

15

Igaz az Isten Igeie
kiuel ell ember elmeie,
kinek meg marad ereie,
es el nem vesz ô remeie.

20

Kerűnk ur Isten teġedet,
erôűűts meg mi elmenket,
hoġ vehessűk szent Iġedet
es ualhassuk te hitedet.

25

Mert csak te uág bizodalmonic
 őrdög ellen nág gamolunk,
 testwnk ellen diadalmunk,
 ez világ ellen otalmunk. ||

3

Ditfőleg legyen Attnak,
 es eggetlen ég fianak
 ezeknek aiandekának,
 az dicző fzent háromfagnak.

Alius.

10

Aldot Izraelnek Ura,
 mert ez az kégelmes Atta,
 ki mindeneket meg alda,
 es fz: fiaual meg valta.

15

Dauidnak ezt meg ielente,
 irgalmaffagat hirdete,
 mert Christust neki igere,
 es orfzagat uele közle. ||

4

20

Ezt az Atta meg igere,
 Prophetak által hirdete,
 eskwuefet erőffite,
 Fiat mi nekwnk erefzte.

25

Hog ki mentene ezekből,
 Attnak nág haragiabol,
 karhozatbol es kétsegbol,
 es rettenetes fogfagbol.

Ielentene meg io uoltat,
 hozzank nág irgalmaffagat,
 tollefitene mondasat,
 eskwuefet fogadasat.

Ezt Abrahamnak fogada,
mikor nekie ezt monda,
el erefztem en fiamot,
mert mindeneket ez meg ald.

Ki az beketelenfegből,
meg szabadiczon az bŵnből,
ketfegtől es karhozattul,
szŵkfegŵnkben kifertettől. ||

5

Neked szentfegben szolgalunk,
mert Christus az mi zentfegŵnc,
őe mi nekŵnk igallagunk,
kit hittel mi meg kapczolunk.

5

10

Es te germek hiuattatol,
Prophetanak az Istentől,
hog utat nyis te az urnak,
ki ellene all pokolnak.

15

Veszerlez mindent hozzaia,
mert ez idueffegnek uta,
kit io uoltabol az Atta,
nekŵnk karhoztaknak ada.

20

Illy kegelmes lön az Atta,
mert meñ orfzagbol meg lata,
hog minket meg szabadita,
fiat erettŵnk erefzte.

Azert néfz reank ur Isten,
kik uakok uagunk az bŵnben,
geriez szent Lelket sziuŵnkben,
hog legŵnk czendes lelkŵnkben. ||

25

Diczeret neked szent Attank,
ki uralkodol öröcke,
tekencz reank szent fiadert,
hog ne ueffzŵnk ell öröcke.

6

30

A l i u s.

5

Atta Istennek Igeie,
 örök Attatul ki iöuel,
 ki ez uilagra szűletel,
 idő utolsó részében.

10

Vilagotits meg szüűnket,
 es szent Lelekkel erőffits,
 haluan az te szent Igedet,
 tauul legének bűneink.

hog mikor el iösz itelni,
 minden szű titkait ki uenni,
 aduan minden iot az ioknac,
 az gonoszoknak götrelmet.

15

7

Akor az mi bűneinkert,
 né ves ell szent szined elől, ||
 de minket az igazakkal,
 részefits örök elettel.

20

Diczeret es naé diczőleg,
 Attanak es szent fianak,
 es szent Lelek ur Istennek,
 most es öröckön öröcke.

A l i u s.

25

Menből az Ige le iöue,
 regen Attatul ki iöue,
 szűletek idueffegűnkre,
 es foglaginkbol ki mente.

30

Te uaé Attanak Igeie,
 kit Adamnak meg igere,
 dauid Abrahamnak ielente,
 uegre mi nekűnk el kűlde.

Boczd meg azért bűnűnket,
vilagofits meg szíuűnket,
erőffits bennűnk hitedet,
mutadd Atfádnak kégelmet. ||

Ielents meg nekűnk Igedet,
kiből hiheffűnk tegedet,
es leg mi nekűnc epűlet,
ut, igallag őrők elett.

8

Hog mikor el idősz itelni,
leg kégelmes fiadhoz,
es uig minket szent Atfadhöz,
eletteddel aiandekoz.

10

Diczőseg Atfa Iftennek,
tizteffeg ő szent fianak,
diczeret az szent Leleknek,
szent háromfag ég iftennek.

15

Alius.

Az Iduezetitöt regenten
mint meg igerte az Isten,
ezt az utolfo időben,
meg ada zűznek meheben. ||

20

Szűz Mariahoz az Iften,
Gabriel angalat el kűlde,
ki őtet ekeffen iduezle,
Iftennek keduet ielente.

9

25

Iduözleg ug mond tizta zűz,
mert keduet leltel Iftennel,
bodog uağ affzőnok közöt,
mert szűlöd az aldot Christust.

Szent Lelektől fogontatik,
 Isten fiának hiuattatik,
 Dávid szekin uralkodik,
 orszaga el nem uegefzik.

5

Neufzed ötet Iesusnak,
 mert idueffege nepenek,
 kik az ő neueben hílnak,
 bűnökéből meg menekednek.

10

Mózes regen íg irt rola,
 affzoni allatnak magua,
 kígonak feiet meg ronfa,
 es birodalmat el uonfa. ||

10

15

Elaias igen szolla,
 hog szűlettetik szűznek fia,
 nekünk nag uigafztalafunkra,
 neue leszen uelünk Isten.

20

Ezt Maria magafztala,
 idueffeget tőle uaria,
 kihöz minketis igazit,
 mert ő Istenhöz igazit.

25

Ime nag czuda Istentől,
 fia születet, anatul,
 ki születet uolt Atfatul,
 öröktől fogvan istentől.

30

Ell ala idue mennegeből,
 hog minket fel uinne az földről,
 lön mi erettünk szegenne,
 hog minket tenne gazdagga.

Folamiunk azért Iesushoz,
 szűz Maria szűlöttéhez,
 ki küldetek az Istentől,
 hog meg mentene az bűntől. ||

Ur Iesus kerűnk tegedet, 11
 boczáld meg mi bűneinket,
 es adgád szent aiandekodat,
 utaidat kőuetheffűk.*

Legén az szűznek elete, 5
 mi eletűnknek tűköre,
 hog kőuetheffűk hitiben,
 es io czelekedetiben.

Diczerteffel Atfa Iten, 10
 vigasztalo szent Lelekuel,
 es iduezitő Iesuffal,
 ki tífzta szűztől szűletet.

Alius.

Mindeneknek teremtoie 15 -
 es hiueknek meg ualtoia,
 Christus Atfanac sz: fia,
 bűnőfőknek bizodalma. ||

Halgáld meg mi kerefűnket, 12
 neked attuk mi magunkat,
 Atfadhoz hog be uig minket, 20
 hozza igazgáld utunkat.

Ez uilagnak nag efetit,
 banad es ő uelzedelmet,
 keduedet hozza ielented,
 az testet szűztől fel ueued. 25

Bűnőfőkert te meg halal,
 minket uereddel meg ualtal,
 pokoltul meg szabadital,
 Atfad kedueben iutatal.

Nincz naladnal tőb zalogunk,
 meńorfzagban tőb gámolunk,
 kiuőled tőb bizodalmunk,
 Attad előt Prokatorunk.

5

Te uág Iacob laitoriaia,
 nalunk Attadnak zaloga,
 utunk mi nekűnk hozzaia,
 angaloknak vigaffaga. ||

13

10

Te noe barkaianak aitaia,
 meńorfzagnak fzent kapuia,
 bűnőfőknek olı aldozatta.
 kit io fzemmel látt az Attya.

15

Te Moifefnek oltara,
 mindeneknek nag otalma,
 bűnőfőknek fzozoloia,
 es csak eggetlen eg ura.

20

Azert neked efedezűnk,
 buzgo szibőf most kőńőrgűnk,
 eletűnkben hog leg uelűnk,
 ez uilag ellen otalmunk.

25

Te igednek ellenfegit,
 te hitednek ellenzōit,
 tōrd meg hog az te hiueid,
 nepnek mondhaflak uetkeit.

Diczeret legēn Attanak,
 es te neked ő fianak,
 egetemben fzent Leleknek,
 az diczō fz : háromfagnak. ||

2 ad eandem

14

Czillagoknak teremőie,
es hiueknek feőeffege,
Christus mi edes meg ualtone,
kerőnk kőőőőő mi raitunc.

5

Ki mi raitunk kőőőőőluen,
es uelzedelmőnket nelfzuen,
iduezited ez uilagot,
aduan neki otalmadat.

Ez uilagnak uege fele,
irgalmassan iőuel elő,
diczőfeges fzent Lelektől,
az nemes fzwőnek meheben.

10

Kinek hatalmassaganak,
minden terdek meg haiolnak
menőieiek es földiek,
ualuan ő engedelmeket. ||

15

Az nap fel kel es el őugfzik,
az hold fzeppen uilagofkodik,
az czillagok is fenlenek,
es utokbol ki nem ternek.

15

20

Teged kerőnk mi meg ualtonk,
mi Urunk es mi eletőnk,
otalmaz minket elettől,
es őrdőgi czalardsagtul.

25

Diczőfeg legyen Attanak,
velen őfzue ő fianak,
fzent Lelekuel egetemben,
mindenkor es mind őőőcke. ||

5

Az Atának orzagabol,
ez vilagra Isten iőue,
neueztetek őrók Istennek,
idueffegnek kut feienek,
mindeneknek kik uoltanak,
es kik lefznek őrócke.

10

18

Bodogfagos szűletes lön,
mikor Iesus ez vilagra,
szűletek idueffegűnkre, ||
fogontatuan sz: Lelektől
Ata Isten haragianak
engefztelőie őrócke.

15

Ennek azert enekellűnk,
ezt diczerie föld es az men,
ezt diczeriek minden neluek,
es minden hatalmassagok,
nag fel zoual magasztalluk,
az ur Istent őrócke.

20

Mert im el iőt az ur Iesus,
kiről regen az Prophetak,
iőuendőket mondottanak,
Moisesnek ő törueńe,
aldozatual meg ielente,
kit diczeriűnk őrócke.

25

Teged minden fele nepek,
 uenek iffiak es gyermekek,
 es minden tífztbeli nepek,
 eéénlő zóual uallonak
 náé örömel es náé uigan,
 diczernek mind öröke.

5

Neked Chrifthus fzent Atfaddal,
 uigafztalo fzent Lelekkel
 mindenhato éé Iftenuel, ||
 légen öröcke diczőfeg
 hala adas birodalom,
 es orfzaglas öröcke.
 Ug légen.

19

Alius.

Iőuel nepeknek meg ualtoia,
 mutafd meg zűwnek fzűwlelet,
 kin ez uilag czudalkozik,
 hog zűwtől iften fzűwletik.

15

De nem ferfiui magbol,
 hanem fzent Lelek iftentől,
 az Ige teftben őltőzek,
 fzűwnek mehe meg uiragfzek.

20

Szűwnek mehe neuekedek,
 fzűwzeffege meg tartatek,
 tífztalagban epittetek,
 Iftent meheben uifele.

25

Szarmazek aéas hazabol,
 az fzep zűwnek fz: meheből, ||
 bizon Iften bizon ember,
 utra mi hozzank erede.

20

30

Szent Attatul földre iőue,
pokolra szalla meg őőze,
szent Attához emeltetek,
Isten szekiben űltettetek.

5

Atta Istennek szent Fia,
ki fel őltőzel az testben,
mi testőnknek őarlofogat,
hatalmaddal erőffits meg.

10

Az te iaszlod immar fenlik,
uy uilag eiel tőndőklik,
kit fetetleg el nem fedezhet,
mert hittel őrőcke fenlik.

15

Diczőleg neked ur Iten,
ki szűletel az szep szűztől,
diczőleg te szent Attadnac
szent Lelekuel egetemben.

Alius. ||

21

Istentől ualasztot nepek,
őűlletek égben minnaian
es tiszta szwből őrűluen,
diczerietek az ur Istent.

20

Es neki halat adgatok,
nag lelki buzfogagokkal,
mert hűfeggel igeretit
be tellefite mondasat.

25

Sokszor az Prophetak által
nekőnk ég kiralt igert uolt,
ki minden ellenseginktől,
minket meg szabaditana.

Vartak az regi szent Attak,
ennek be telléfitet,
kiuanfaggal ohaitottak
remenfeggel ahitottak.

Nem kefik sem fiet Isten,
hatalmas es tökelletes,
az ő bölcz rendelefeből,
szeriuel lefznek mindenek. ||

5

Mert mikor az tellesfegnek,
el iuta immar ideie,
Isten szerető szent Fiat,
ez uilagra el boczata.

22

10

Ez az el kőfdöt Messias
kit Isten mi ualtfagunkra,
igert uolt kegefsegeből,
szwletet szwznek meheből.

15

Senki immar az őrdögtwl,
ne fellen sem az pokoltul,
sem bwntól sem ez uilagtul
sem az törüennek atkatul.

20

Es minden nag' batorfaggal,
bizuan az Iesus Christufban,
be mehet az mehorfzagban,
Istent Attanak mondhatta.

Illel irgalmaffagaert,
uelwnc ualo io teteiert
az mennei szent Attankat
mind egigh fel magasztalluc ||

25

Annak mind mennén mind foldön,
meg maradando tilztefeg,
szwntelen ualo diczeret,
mind őrückön őrücké legén.

23

30

Seregeknek bodog Ura,
 mi meg ualtonknak szent Atta,
 az Chriftufert leg' kegelmes
 nekwnk es minket meg halgas

Alius.

Telles ez szeles uilagon,
 mind az földnek hataraig
 az Iesus Chriftust hirdeffwe
 szwletet szwz Mariatul

Ez uilagnak teremtoie,
 emberi testet rea uon,
 hog' testet testel ualtana,
 ne' uesztene teremtetet.

Az tiszta szwznek meheben,
 mennei aiandek be mene, ||
 es az zwz lean uifele
 kit az elot nem esmere.

Szwznek tiszta mehe haza,
 gorfan Istent haileka lon,
 es szeplotelen fogada,
 Istennek el reitet titkat.

Ime szwle az szwz lean,
 kit Gabriel meg hirdete,
 kit o annanak meheben,
 Ianos orwluen esmere.

Szenan akara fekwnni,
 es az iaszlot nem utala,
 es kiczin teiel tartatek,
 ki annat meg elegite.

Oerwl menbéli fokafag,
az anǵalok enekelnek,
meg ielenek pazstoroknac,
mi pazstorunk es teremtőnk.

Diczőfeg urunk te neked, 5
ki fzŵz annatul fzŵletel, ||
Attanul es szent Lelekuel, 25
legén őróckön őrócke.
ug l.

Alius. 10

Io kerefztenek kie vagunc,
az Istennek halat adgunc,
ki kőndőrwluen mi raitunk,
fz: fiat ada erettwnk.

Szent Lelektől fogontatek, 15
fzŵz Mariatul fzŵletek
bwnwnkert meg fezzittetek,
idueffegwnkre adatek.

Diczerteffel szent háromfag,
eg Isten őróce bodogfag, 20
kit meg nem foghat okoffag
kitől le szal irgalmaffag. ||

Alius. 26

Nap tamadaftul fogua,
mind az földnek hataraiglan 25
Christus Urunkat diczeriwnk
ki fzŵletet fzŵz Mariatul.

Ez uilagnak teremtoie,
fzolgai testben őltőzek
hőg testet testuel ualtana, 80
ne uesznenk el halal mia.

Es tilzta szŕwnnek meheben,
 Iftennek lelke be szalla,
 szŕwnnek meheben lakozek,
 Iftennek el titkolt Fia.

5

Tilzta szŕwnnek ō haileka,
 lŕn Ur Iftennek Temploma,
 es ferfiui mag nelkŕl,
 Iftennek fogada fiat.

10

27

Szŕle az szŕz ez uilagra,
 kit Gabriel mondott uala. ||
 kit meg annanak meheben,
 szent Ianos meg esmert uala.

15

Szenan fekwuek az Iesus,
 es az iaszlot nem utala,
 ki keues teiel el uala,
 ki ad mindennek eletet.

20

Menneiek mind ōrwlnek,
 az Angalok enekelnek,
 pafztoroknak ōk hirdetik
 hog szŕletet az idueffeg.

25

Diczŕseg legen Attanak.
 es eggetlen eg fianak
 egetemben szent Leleknek
 az diczŕ sz: haromfagnak.
 am:

Hym. Epiphaniar.

28

Gonosz kegetlen herodes, ||
 mit felz zŕletet Christustol,
 nem uelzen el mŕlandokat,
 ki ad ōrŕcke ualokat.

30

Mennek az bölczek kic latnak
 uezer czillagot kőuetuen,
 uilagot kerefnek uilagnal,
 Iefuſt tiſztelik aiandekokal.

Az kerefztſegnek uizeben,
 mennei baran ereieuel
 bwnwnket Chriſtus el mofa,
 es Attanak be mutata.

5

Elfő czudaia Urunknak,
 ez nap hatalmat ielente
 az Cana lakodalmaban,
 az uizet borra ualtoztata.

10

Diczőleg neked Ur Iſten,
 ki ez napon magad ielented ||
 ſzent haromſagban mutatad,
 kiben elz moſt es örőcke.
 U.

29

Post Epiphania

Teremtő Atta Ur Iſten,
 ki nappal uilagofitalz
 es az eielt fetetited
 nugodalomnak okaert

20

Teſtwnk nugoduan dologtul,
 es farat elmenk uidullon,
 hog minden gonoz banattul,
 altalad meg ſzabadullon.

25

Halakot adunk te neked
 mind eftue reggel kőnőrgwne
 hog bwnneinket boczaſd meg
 kikkel tegedet ingerlwnk.

30

30

Tegedet sziből diczerwnk,
 es nag fel szoual tizftelwnk, ||
 telles hitwnkből szeretwnk
 es uig elmeuel imadunk.

5

Gonofz teuelges mi nalunk
 es hitetlenleg ne légen,
 de igaz hitből tegedet
 minden időben tizftelwnk.

10

Kerwnk Ur Isten tegedet,
 az mi Urunkert Chriftufert,
 hog leg irgalmas mi nekwnc,
 adgad fzent Lelek aiandekat.

In feptuagema.

15

Az bwnők tauul légenek tőlwnk,
 az io elet neuekedgek bennwnk,
 az Chriftufeli hitből,
 kit kel kerefni tizftafagos sziből

31

Meg engeszteltetik az Ur Isten,
 igaz hittel es igaz uallaffal, ||
 ő mindeneknek kégelmes,
 kik biznak az ő irgalmassagaban.

25

Meg szabadit az mi bwnainkből,
 meg ment az őrdög czalardfagatul,
 meg adga az idueffeget,
 kiből ki eftwnk uolt bwnainkert.

Hadguk el azert az gonoffagot,
 hog uralkodhassunk az Chriftuffal,
 es leszen diczőlegwnkre,
 ha leszwnk Istennek örökőfi.

Leg Chríftus eletwnknek uezere,
mert minnaian te iuhaid uágunc
kikert igaz pafztor leuen,
adad halalra tennen magadat

Diczeret légen Atfa Iftennek,
es fianak es fzent Leleknek,
mikeppen uolt kezdetben,
moft es öröckön öröcke.
U, I. ||

Ur Isten, Irgalmaz nekűnc
 Chriftns Irgalmaz nek:
 Urr Isten, Irgalmaz nekűnk.
 5 Teremtő mennei Atta Isten, Irg.
 Meg valto Fiu Isten, Irgal:
 Vigasztalo szent Lelek Isten, Ir.
 Leg kegelmes mi hozzanc, kegelmes ur Isten ||
 34 Boczsd meg nekűnk bűneinket, k:
 10 Halgas meg minket bűnősfőket, k
 Minden vezzelemtől Otalmaz, Ur.
 Minden bűneinktől, Otalm:
 Minden teufegftől, Otalmaz:
 Minden gonofztul, Otalmaz Ur:
 15 Es hirtelen halaltul, Otal:
 Dög halaltul ehfegftől, Otal: ||
 35 Törtwl és minden gilkoffagtul, o:
 Viffza uonastul ha[da]daktol, ot:
 Ragadozastul toluailastul, otal.
 20 Harag tartastul gűlőfegftől, ot:
 Kő effőtwl men űtő kőuektwl, O:
 Az őrdögnek czalardfagatul, O
 Hitetlenfegftől ketfegftől, Otal:
 Örök halaltul pokoltul, Otal: ||
 36 Nag betegfegftől korfagtul, Otal:
 Könörgunc neked Ur Ief: halgas meg most min:
 Az te emberre lettednec altala, Szabad:
 Az te fz: fzűletesfednek altala, Sza:
 Az te kőriwl metelkedesfednec altala,

- Az te kerefztfednek altala, Sza :
 Az te böitödnek altala, Szaba :
 Az te kefertetednek altala, Sza : ||
 Az te ueres uereiteked*nec* altala, Iza : 37
 Az te fogfagodnak altala, Szab : 5
 Az te keferues naág kin uallafod*nae* altala,
 Az te szent halalodnak altala, Sz :
 Az te temetefednek altala, Sza :
 Az te fel tamadafodnak altala,
 Az te meñben fel menefednek altala, 10
 Az IZ : Leleknek aiandekan*ae* altala, ||
 Minden haborufaginknak ideien, IZ : 38
 Minden io szerenczenknek ideien,
 Az mi halalunknak ideien, Szaba :
 Mi ñomorodot bñwnöföc, kñnörgwñc te neked felfeges Ur Isten, Tege- 15
 det kerwñk Ur Isten, halgas meg most minket.
 Hoág az te anafzenteğhazadat, biriad igazgaffad felfeges Ur Isten, ||
 Hoág az eghazi embereket : Az te idueffeges igedben, es IZ : életben 39
 meg tarczad,
 Hoág minden hamis tudomañokat, közzwñk ki gomlañ felfeges : 20
 Hoág az teuelgö bñwnöföket : Es az el hitetteket, az igaz utra meg
 hozzad,
 Hoág az ördögöt labunk alatt, erőffen meg roneczad felfeges, ||
 Hoág az igaz tanitokat : Az te gabonadban ki boczaffad felfe : 40
 Hoág az te igednek öregbwñlefet : Es az IZ : lelekn*ec* aiandekat, ad az 25
 halgatok*nae*
 Hoág az el esteket fel emelled : Es az allokat te meg erőfficzad felfe :
 Hoág az erőtleneket meg fegiczad : Es az kifertetben esteket te meg
 uigasztallad. ||
 Hoág az kiraloñ közöt es feiedelmek közöt, egeñeffeget es bekeffe- 41
 get adg :
 Hoág az mi feiedelmwñket : Es az mi otalmazoinkat, igazgaffad
 otalmazad,
 Hoág az mi lelki pafztorinkat, biriad otalmazad felfeges Ur Isten :
 Hoág az aruakat öszuegeket, taplallad nevelled felfeges Ur : || 35
 Hoág az mi nepeinket meg aldgad, öket meg örizzed felfeges Ur : 42
 Hoág az szegen ñomorultakra tekencz, minket meg uigasztal fel :

Hóg mind az földön es az uizen iarokat, minden uezedelemtől m.
örized,

Hóg az mi fzölönknek gabonanknac; es minden földi gwmölcswnk-
43 nek || termetet engedged felleget:

5 Hóg az korokat betegeket, te meg uigafztallad felleget Ur Iften, Te:
Hóg mind az germek fzwlóknak bodog fzwléft engedg felleget:

Hóg az szegen foglokat az pogan kezöl, te meg szabadiczad felleget:

4 Hóg az ördögöt az mi ellenfegwn||ket meg ronzad meg töried f:

Hóg minden eretnekeket meg ronts: Es az kerelzfeneknek haborga-

10 toit, meg ronzad meg töried felle:

Hóg az meg uakult fidokat meg fordiczad: Es az uakokat meg vila-
goficzad:

Hóg az mi ellenfeginknek es haborgatoinknak: meg boczas az mi
45 ra||galmazoinknak; őket meg tericzed,

15 Hóg minden emberekhöz irgalmas, leg kegelmes hozzank felle:

Hóg az mi nomorult orszagunkat: Az pogan keztöl meg szabadi-
46 czad, otalmazd örizzed felleget:

Hóg az mi fziuwnknek kiuanfagat be tölczed: Es minket minden
go||noztul meg tarcz, otalmaz uedelmez,

20 Iftennek barána Iefus Chriftus, ki el ueszed ez uilagnak bwnait, Ir-
galmaz mi nekwnk. Kegelman mi nekwnk. KónörwI mi raitunk.

Urr Iften: Irgalmaz nekwnc.

Chriftus Ir. & ||

Halgaffuk fegelmeteffen,
mire Pall Apaſtal inczen,
az Iſten retteneteffen,
hog' minket meg ne bŕnteffen.

5

Ez az kellemetes idŕ,
meſ idueffeghŕz illendŕ,
az kiuŕl minden uefzendŕ,
es ŕrŕk tŕzre menendŕ. ||

Immar azert fel ſerkennŕnk,
mint meſ alombol fel kellŕnk,
az bŕntŕl mi boczut uegŕnk,
ſzent eletre igekezzŕnk.

48

Iſtennek ſzauat halgaffuk,
paranczolatit meg tarczuk,
alhatatos hitel ualluk,
ſegitſegre ŕtet hiuk.

15

Oerifzkedgŕnk az ŕrdŕgtŕl,
tauozzunk el teueſgeſtŕl,
fok emberi zerzeſektŕl,
mellek el uonſznak Iſtentŕl.

20

Mert az regi ellenſegŕnk,
olalkodik mi utannunk,
azt akaria tenni uelŕnk,
hog' uele edgŕt gŕtrŕdgŕnc

25

49

Tehat illik hog' uigazzunk,
 es arra le'gen na'g gondunk, ||
 az szam adalban mit mond'gunc
 mikoron inset ki mulunk.

5

Ezekre minket legellen,
 az Ur Isten kinek le'gen,
 ditlőseg mindenkor magofflagban.
 mi tőlwnk ez földiektől.
 U. l.

10

A l i u s.

Diczeri'wk minnaian az Ur Istent,
 es szolgalluk ő irgalmat,
 halakot aduan ő neki,
 hozzank ualo io uoltarul. ||

50

Mind az törue' es az Prophetak
 ezt ielentek ők regenten,
 hog' az Christus mi idueffeg'wne
 mi kira'unk es vezer'wnk.

20

Ell'wnk azert mertekleteffen,
 befzed'wnkben etel'wnkben
 italunkban es almunkban,
 marad'gunk lelki őrizetben.

25

Tauoztassunk el minden gonolzt,
 ki meg őli mi lelk'wnket,
 es ne ad'gunk mi semmi helt,
 őrdőgi kegetlenfegnek.

30

Mi minnaian kőnőrdőgi'wnk,
 es minnaian fel kialczunk,
 firiunk az Christus biro előt,
 engesztell'wk na'g haragiat.

Nag' bŕneinkuel meg bantottuc,
 uram Isten te felleged
 adgád nekŕnk meŕorŕzagbol,
 bŕneinknek boczanattat. ||

Emlekezzel meg Ur Isten,
 hog' te teremtesid uagunk,
 ne ad neuednek tiszteffeget,
 kerŕnk teremtet allatnac.

51

Boczaŕd meg mi bŕneinket,
 adgád az iot mellet kerŕnk
 mellert kellŕnk mi te neked,
 mind ŕrŕckŕn es ŕrŕcke.
 U l.

10

A l i u s.

Mennek földnek teremtŕiet,
 diczerietek keresztenek,
 hatalmaŕŕagat rettegetek,
 keges uoltat remenletek ||

15

Aldot leg' te nag' Ur Isten,
 diczŕŕleges magoffagban,
 ki erettŕnk adad magadat,
 keŕerŕŕleges halalra.

52

20

Tauoztaŕd hitetlenŕegŕnket
 ŕziuŕnkbeli uelekedeŕt,
 ŕz: fiadrul tegŕnk igaz uallaŕt,
 hitŕnkuel es eletŕnkuel.

25

Halalodnak ŕzent erdemet,
 kŕzŕld uelŕnk Ieŕus Chriŕtus,
 vigalztalo ŕzent Lelek Iŕtent,
 ŕriered nekŕnk ŕz: Attadtul.

30

Ved ell rolunk haragodat,
boczaſd meg mi bŵneinket,
mutaſd hozzanc te ſz: keduedet
ſzenteld meg az te nepedet

5

Sok dolgainkban meg bantottuk,
keges Atſank te neuedet
de ſzent fiadnak ſzerelmeiert
teg irgalmaſſagot uelŵnk. ||

53

10

Engedged ſzent Lelkedet,
iobbithaſſuk eletŵnket,
diczerheſſŵk te ſz: neuedet,
es mind öröckön öröcke.
U. ||

Oeruendezzen mar ez uilag,
 le'gen mindenben uigaffag,
 mert *Christus* mindenert ualtfag,
 vilag b'wneiart oruoffag.

5

Halala el'ot hatod nap,
 fel mene Bethaniaban,
 ho'g Lazart fel lamasztana,
 kinek mar ne'ged napia uala.

Hol az fzent affzon Maria,
 draga kenettel iarula,
 Chriftus labat mofogatta,
 es haiaual fzarogatta.

10

Onnat fel Ierufalemben.
 indula na'g fzeledfeggel
 fzamart uemheuel e'getemben,
 hozata o' feregeben. ||

15

Oh me'f na'g alazatoffag,
 Iftent'ol na'g irgalmaffag,
 ho'g fzamaron w'll Urafag,
 kie mind ez fzeles uilag.

56

20

Zacharias zent Propheta,
 mert e'zt regen meg mondotta,
 o'rw'f mar lion lea'na,
 o'ruendez na'g uigaffagban,

25

Ne fél mert ime te neked,
 az te kirallod iön neked,
 szamar uemhe telepedet
 mutatuan nag' fzeledfeget

5 Vele uágon Istenfege
 mondhatatlan nag' kégelme,
 io uolta iduezitese
 mert ő mind ezeknek feie

10 Elöl utol nag' ferege,
 szent Lelek tellessegeben,
 hosannat kialt az menben,
 Dávid fianak örömben. ||

57 Nemellek ruhazattokkal,
 Christus utat meltofaggal,
 15 nemellek hintik agakkal,
 kiralt tisztelik azokkal

Kinek be meneteliben,
 az uáros lön zendwleiben,
 fido gyermekek ekeffen.
 20 iduezlik Christust mentiben

Mijs azert királunknak
 mennwnk eleiben Urunknak,
 uigwnk szep palma agakat,
 hitwnk gözedelmes uoltat

25 Diczöleg Attnak menben,
 mi királunknak ackeppen,
 szent Lelekkel egetemben,
 mostan es minden időben.

Hymn. pro pace dicendus. ||

Oh keéelmes Ief. Chriftus, 58
 ki uag mi eg igaffagunk,
 bekefegunc es ualtfagunc,
 kerwnc teged halgas meg minket. 5

Mi fziwñket keges Iften,
 igaz hitben remenfegben,
 kiuálkeppen erőfficzed
 hog bizhaffunk csak te benned

Te Ifteni io uoltodat, 10
 allat fzerent efmerheffwk,
 mellet hozzank meg mutatal,
 mikor ertwñk aldoztatal.

Czak egedwl te uifeled
 ez uilagnak almokfagat, || 15
 nerel nekwnk idueffeget, 59
 es mennei bodogfagot.

Azert ill nag fzerelmedert,
 kerwnk moltan ne hadg minket
 ellenfegnek dihoffege, 20
 ne ueheffen raitunk erot

Oh irgalmas Iefus Chriftus
 ki uag mi eg igaffagunk,
 bator fziuel hog folamiwnk
 mindenekben csak te hozzad. 25

Kerwnk azert ne hadg minket,
 ellenfegnek o kezeben,
 de bwnwnket meg boczaffad,
 es gondunkat te uifelled.

Mutafd hozzánk io uoltodat,
otalmazad orfzagunkat,
törd el minden hatalmokat
kik ellenünk dihöfködnek. ||

60

Kereszteni eggefsegeben,
zentelteffec aldöt neued,
es maradgön meg mi köztünk,
fz : igednek diczöfege

10

Biriad lelki orfzagodat,
mellet Chrftus csak te magad
fzent vereddel halaloddal,
draga kenczuel meg ualtottal

15

Leg kégelmes azert hozzánk,
es te igereted fzerent
mi ziuwnket batoriczad,
ez firalomnak uölgeben.

20

Ne nezd kerwnk mi bwnwnket,
nag haladatlanfaginkat,
hanem az te io uoltodbol,
teg mi uelwnk minden iokat

Aldot Iften fzent neuedert,
mind ezeket mi ualhafuk
mert hitwnküel teged uallunk
adg mi nekwnc bekefeget ||

61

Diczerteffel keges Attánk,
fzent fiaddal mi Urunkal,
fzent Lelekkal egetemben,
ki uag Iften eg allatban.

Ali. pange lingua

Ier hirdeffwk mi Urunknak
 naǵ ditfő bai uiufat:
 Es mondgue meg fz: halalat,
 mondguk meg nerefeget,
 mint aldozot es meg ualtot,
 ez uilagnak meg valtoia. ||

5

Ez vilagnak teremtoie
 kőnőrwle Adamon,
 ki az almaban mikor euek,
 az halalban be efek,
 Christus neki igertetek,
 Adam ot meg batorodek.

62

10

Iǵ kel vala ennek lenni,
 lelkwnek iduezwlni,
 hog az őrdög czalardfaga,
 minket bwnben be eite,
 Christusnak ő szent halala,
 minket onnan ki mente

15

Mikor azert az Christusnak
 fzwletefe el iőue,
 el kwldetek szent Attatul,
 fzwletek fzwz Mariatul,
 ez vilagnak meg ualtoia,
 es meg szabaditoia.

20

25

Sir az Iesus az Iaszolban,
 ott az naǵ hidegfelegben, ||
 takargatfa fzwz Maria,
 szent tagait poztoiban
 kezzet labat be polaluan,
 Bethlehemnek varoffaban.

63

30

Mikor immar az szép Iesus
 volna harmincz három ezteendő
 szent Attanak akarattat,
 akara be tölteni,
 magat ada az nag' kinra,
 bűnös nepnek ualtfagara.

5

Az kereszt fan merget ízik,
 arczul nállal pökdöfik,
 genge testet az lanciaual,
 es valsz szeggel liggattak
 oe szent vere ki folamek,
 vele bűnünk el mosatek.

10

Ezt erdemlek mi bűneink
 Christust igen meg kinfak,
 mert az Isten mi bűnünkert
 ada Christust halakra, ||
 hogy ő minket meg ualtana,
 es meg szabaditana.

15

64

Oh kereszt fa minden fanal
 te lól dragalatosb fa,
 mert nem teremtemmi erdő
 hozzád hasonlatosbat
 sem zöld aggal sem uiraggal,
 sem edesleges gőmölcel.

20

Neked zöld agad lón az Christus
 es szent vere viragod
 edesleges gőmölczöd lón,
 Christusnak szent halala,
 oe erdeme igaffaga,
 bűnös nepnek sz: ualtfaga.

25

30

Bűnös ember ha ezt hízed
 hogy te erted szűletet
 es te erted meg őletet
 aldozot es fizetet

te az bűntől es halaltul
hat immar meg szabadultal ||

Adgunk azért immar halat
az Atta Ur Istennek,
es meg valto Christusnak,
szent Lelekkel égetemben,
diczeret Ur Isten te neked,
mind öröckön öröcke.
Ug le :

65

5

Ali. vexilla regis

10

Oeruendezzünk kereztének,
mert orszagol mi királunk,
fenlik immar az mi zablanc,
kin halaltul meg ualtattunc ||

Mert az Christus kerezt fara,
ertünk mene nag halakra,
hog bűnünknek lenne arra,
es fel veue szent vallara.

66

Kerezt fara felzittetek,
uas szeggel meg szegeztetek,
az lanczaual ökleltetek,
es mereggel itattatek.

20

Veret raita ki erezte,
vizzel elég ki arasztá,
minket azzal meg tisztita,
es lelkünket meg oruofla.

25

Ezt szent Dávid iam meg irta,
hog Christus fan orszagolna,
raitá hog meg rontanaia,
ördöggel az bait meg uina.

30

67

Az őrdögöt meg gözneie
 az poklot es meg törneie
 embereket meg mentene ||
 meńorfzagban be vinneie.

5

Iefus Chriftus es mi feiwnk
 valtfagunk es mi mentfegwnc,
 eggetlen eg kőzben iaronk,
 fzozolonk es iduezitőnk.

10

Mostan te hozzaď kialtunk
 es tizta sziból kőńőrgwnk,
 boczaď meg az mi bwnwnket
 es ad meg igaffagodat.

15

Diczőfeg szent haromfagnak
 teged fok illet meltořag,
 ki meg ualtal bwnőfoket
 fz: fiad altal őrőcke.
 U. le:

Hymni Resurrectionis.

68

Fenlik az nap feńeffeggel,
 zőng az eg nađ || diczerettel,
 ez vilag őrwł őrőmmel,
 ordit az pokol rettegeffel.

25

Mert az erős kiral Chriftus,
 halal ereiet el veuei
 pokol torkat be rekeřzte
 minket nađ kintul meg mente.

30

Koporfoban temettetek,
 vitezektől őrifztetek,
 hatalomban diczekedek,
 halal tőle gőzettetek.

Meg ment immar az kinoktul,
 es az pokol ellenfegtől.
 mert fel tamat az halalbol,
 mint mondatek az angaltul.

Meg holt uala bŕneinkert,
 fel tamat igaffagunkert, ||
 hog miis vele egembe,
 tamadnank örök eletre.

5
 69

Ez hufueti innepekben,
 vigadozzunk örömwñkben
 mert az Chriftus nag örömben
 tamat fel diczöwlt teftben.

10

Te kégelmes királ Chriftus,
 biriad az mi fziueinket,
 hog te neked diczeretét,
 mondhattunk es diczöfeget.

15

Kerwñk teged Chriftus Iesus,
 ez hufueti örömwñkben,
 otalmaz minket mindenben,
 tefti lelki uezedelemben.

20

Halakot adunk te neked
 ki az halalbol fel kelet,
 Uralkodol most Attaddal,
 es szent Lelek Ur Istenuel.
 U. l.

25

Alius ad vesp̄ras ||

Kereszteneknek ferege,
 diczerie hufuet innepet,
 esztendönkent enekeluen,
 nag fel szoual uigadozuan.

70

30

Hog az Ur Iefus Chriftus, ki
mondatik gőzhetetlen orozlannac,
az nag farkant az őrdögöt,
fel tamaduan meg ronta.

5

Kinek az ő nag hatalma,
meg teczik itelet napian,
mikor on eg ő fzauaua,
az meg holtakat fel kőlti ||

71

10

Pokolnak kegetlen torka,
az mel foglok at el nelt uala,
Chriftus halala meg ualta,
es ezek őtet kőuetik.

15

Uralkodik most az Chriftus
nag diczőseges hatalomba,
földet menmet egge teuen,
fzerez hiueknek lakodalmat.

20

Oetet minnaian diczeriők,
ug mint hatalmas kirafunkat,
keriők őtet hog minketis,
az ő orfzagaban fel uigen.

Oerőcke valo időben,
diczősege legyen Iftennek,
ő fzent fianak tizteffeg
Sz: Lelek Iftenuel egetemben.

25

Alius. Nota: Oh kegelmes Iefus, &c. ||

72

Ez vilagnak feñeffege
Chriftus Iefus eg remene
földnek mennek teremtoie,
es fzenteknek idueffege.

Kegetlen halalt meg gőzuen,
 őrdög hatalmat el ueuen,
 pokol torkat be rekefztuen
 bŕnŕnket rolunk el ueuen.

Te altalad meg ualtattunk,
 te altalad fzaadultunk,
 te altalad igazultunk,
 te altalad iduezŕltŕnk

5

Alazatos kőnőrgeffel,
 kerŕnk teged fziueinkből,
 hóg mi nekŕnk segitfeget,
 bŕnŕnk boczaŕd kegeffegel.

10

Szent Leleknek aiandekat,
 őróe eletnec iutalmat
 engeszteld Atŕadnak haragiat ||
 lathaffuk ő szent irgalmat

15

73

Te uág meőorfzagnac kapuia,
 es idueffegnek aitaia,
 bŕnőfőknec fzfzfzoloia,
 es nekik kőzben iarioia.

20

Diczőfeg Atŕa Iftennek,
 diczeret fiu Iftennek,
 tizzteffeg fz: Lelek Iftennek,
 fzent haromsag eg Iftennek.

Vita Sanctorum.

25

Iduőz leg Chrifthus ez vilagnak Ura,
 Atŕa Iftennek fzerető fzent fia,
 bŕnős nepeknek ki uág bizodalma
 es uigalsaga. ||

74

Halgald meg mostan mi kőnőrgelőnket,
fordicz mi reánk keges szemeidet,
ielencz meg hozzánk az te nag' keduedet,
es szerezmedet.

5

Kerőnk Ur Isten hog' leg' segitlegőnc
gondot uífeluen az mi életőnkről,
lelki es testi minden szőkfegőnkről
es bekefegőnkről.

10

Ne nezzed az mi szamtalan bőneinket
biriad lelőnket es mi szőkfegőnket
csak te uífelled minden gondainkat,
ne hadg' el bőneinkert.

15

Senki bőnőnkből meg nem szabadithat
senki lelőnkből meg nem uigafztalhat
senki kiűled meg nem otalmazhat,
es meg nem űugothat.

20

Mert te égedől erettőnk faradal,
az mi bőneinkert csak te zomíuhozal,
kegetlen halalt mikoron kőftolal,
hog' ertőnk aldozal. ||

75

Csak te uag' azért az mi otalmazonk
te uag' meg ualtonc es meg zabaditonc
te uag' életőnk es ég' bizodalmunk,
minden iofzagunk.

25

Csak ueled azért adhatunk mi szamot
csak te általad mehetőnk atadhoz
mert ő mi nekőnk tegedet aianlot
es halgatnunk hagot.

30

Tekencz meg azért kégelmes Istenőnc
ki uag' mi nekőnk ég' zerelmes. Urunc
ne hadg' te tőled el idegenőlnőnk
es el szakadnunk.

Adg kőzzenk igaz es bölcz tanitokat
 es adg kerezten io feiedelmeket
 kik otalmazzak az te fz: igedet
 es az te nepedet.

Girdetteffek mindenwt szent iged,
 hog mi meheffwnk ki az fetetleghöl,
 tamadhaffunk fel az hitetlenleghöl,
 es nag bwnökböl. ||

5

Ne uralkodgek az bwn mi ziuwnkben,
 semmi teuelges ne legyen fziuwnkben,
 hog az ördögnek czalardfaga miat
 ne effwnk ketleghbe.

76

10

De erőffwlwnk az te fz: hitedben,
 maradhaffunc meg fz: esmeretedben,
 öruendezheffwnk allat zerent ebben
 mind öröcke Amen.

15

Diczeret legyen Atta Ur Istennek,
 es ő fianak te Istenfegednek,
 es egetemben mi uigafztalonknac
 szent Lelek Istennek.
 Uő le:

20

Alius.

Szenteknek te uag Christus ekeffege,
 es minden kerefztenek||nek otalma,
 ki az kegetlen ördögöt meg gözed,
 halalt szenueduen.

77

25

Te nag örömmel minden szolgaidat
 mostan meg tarczad ez innep napokon
 hog mindenkoron nag gözedelmedet
 ök tisztelheffek.

30

Ez az hufuetnek gőzedelmes napia,
mikor on Christus az halalt meg gőze,
es fel tamaduan tulaidon ő testet
mennékben fel uiue.

5 Mostan mint eg Ur magos menorfzagban
nag diczöfegel Christus uralkodik
es el iöuendö igazan itelni,
mind ez uilagot.

10 Kerwnk tegedet keges Atta Isten
ki uag mennegben lakozol fziuwnkben
78 hog f. tamaduan az utolso napon ||
el ne karhozzunk.

15 Ezt meg engedge az Atta Ur Isten,
es egetemben szent Lelek Ur Isten,
kikkel az Christus mostan uralkodik
minden idöben.
Ug le: ||

Mostani ekes innep nap, es lelki nag' örömek,
indittak elmenket, ieles eneklesekre,
Mert ime az Christus fel mene szekiben,
menneknek keges kiralla.

5

Fel mene nag' || örömmel, vigaduan az mennegben
szenteknek serege, hirdeti io uoltat,
angali karok, eneklik az egben gőzőnek
nag' diczőfeget.

80

Ki menuen a mennegbe, poklot ő meg kőte
aduan mind az földieknek lok aiandekokat:
diczővlt testben ő el minket itelni, ||
ki kegefleggel fel mene.

10

81

Kőnőrgvńk te neked nemes teremtő Istenvńk
ahitatos szolgaidat hog' te meg otalmazzad,
hog' az meg dwhődöt pokolbeli őrdög,
minket pokolra ne vigen.

15

Hog' mikor feńes kődben meg terfz az iteletre,
el titkolt bńneinket igazan itelni, ||
ne adg' rettenetes kinokat az mi [bń] bńneinkert,
de igazaknak ad erdemet.

82

Engedged ezt nekvńc őróc mindenhato Isten,
oh te Atta Istennek fia; es Szent Lelek Isten,
uralkoduan egembe dicző szent háromfag,
most es mind őrückőn őrőcke.
Ug' le: ||

25

83

A l i u s

5

Iesus Christus mi ualtfagunc
 fzeretetwnk kiuanfagunc,
 nekwnc teremto Istenwnc,
 ki emberre löl erettwnk.

10

Pokol kapuiat el töred,
 te foglaidat meg mented,
 gözedelmesse es teued,
 zent Attadnak engesztelod.

15

Ez mai nap feñes ködben,
 ki fel menel magos menben,
 hatalmas gözedelemben,
 Uralkodol diczöfegben.

Zöng az égh nag diczerettel,
 az szent Angalok fereggel,
 egetemben az szentekkel,
 teged diczernek enekkel. ||

84

20

Gözedelmes királ Christus,
 ki fogua uid fogfagunkat,
 boczas mi nekwnk sz: Lelket,
 lelki téfti aiandekat.

25

Te leg mi nekwnk örömwñk,
 Te uag iöuendö iutalmunc,
 benned legen diczöfegwnc,
 menben tegedet nezheflwnc.

30

Diczöfeg neked Ur Isten,
 ki fel menel magos menben,
 diczerwnk teged mindenkör,
 most es öröckön öröcke.
 U.

Iőuel vigafztalo szent Lelek Isten,
 es az te hiueidnek szíueket be tölczed
 te sz: aiandekoddal,
 őket uituan.

5

Ki vigafztalonak mondatol,
 es felfeges Isten aiandekanak,
 elő kut es tőwz, szeretet
 es nekőnk, lelki keherőnk.

Het aiandekunak mondatol,
 az Istennek iob keze uiainak, ||
 es ő igeretinek,
 az te beszdeddel minket erőffits.

10

86

Geriez fel minket
 boczas mi nekőnc szíuőnkben szeretetet,
 es az mi teftőnknek, erőtelen uoltat
 meg erőfficzed.

15

Tauoztald el tőlőnk ellenfegőnket,
 es adg bekefeget,
 hog az te uezerlesedből,
 el tauoztathaffunk, minden bőnőket

20

Adg őrőmeket,
 adgad szent malasztodnak ieles aiandekat
 ronts el minden haborufagot,
 es adg io bekefeget az mi lelkőnknek.

25

Adgád meg elmernwnk, az Aſa Iſtent,
 es az fiu Ur Iſtent,
 hog teged mind kettőtvl, mi hidgwnk
 fzarmazni, minden időben. ||

- 87 Légen diczeret Atſanak es fiuac.
 es fz: Lelek Iſtennek,
 kinek az ő fz: aiandekit,
 mi nekwnk el kwlđge, az fiu Ur Iſten.

A l i u s.

- 10 Iőuel ſzent Lelek Ur Iſten,
 banatinkban vigafztał meg
 felelmwnkben batoricz meg
 az Chriſtufnak erdemeiert.

- 15 Iővel te kerwnk ſzent Lelek
 adgád nekwnk hiueidnek,
 te kedues aiandekodat, az

Iőuel es ronts meg kőzöttwnc,
 az atkozot gwlđfeget
 es teg minket eggefeleкке, az

- 20 Diczeret neked Atſanak,
 es te fiadnak Chriſtufnak, ||
 88 az fz: lelek Ur Iſtennek,
 ſzent haromfag eg Iſtennek.

A l i u s.

- 25 Iőuel ſzent Lelek Ur Iſten
 ki Atſaual uag eg Iſten,
 teg mi uelwnk minden iokot
 az Chriſtufnak erdemiert.

Bűnösök vagunk előtted
mert nem fogattuk intefed
mi bűneinket fedezd el, az

Ald meg szent Lelek fziuwnket,
szenteld meg az mi lelkwnket
uyts meg mi természetwnket,

5

Te uág fziuwnknek vilaga,
minket tart bűnnek sokfaga,
ne légwnk ördögnek orfzaga. ||

Hitetlenfegwnknek bűnet
kegetlenfegwnknek terhet,
ronts el karhozatnak kötelet,

89

Vifelled az mi gondunkat,
neked attuk mi magunkat,
vezerled az mi utunkat, az

15

Szent Lelek Isten irgalmaz,
es minden bűntol otalmaz,
karhozat ellen lég naág tamaz,

Minden keferwfegwnkben,
es eletwnknek rendiben,
batorits minket hitwnkben,

20

Az igaz hitnek gwmölcszet,
az szerezetet eggefleget,
plantallad mindenwt io hirt,

Setetfegwnknek uilaga
mi fziuwnknek náiaffaga,
lelkwnknek lég bodogfaga,

25

Szent Lelek kerwnk tegedet
otalmazd az te igedet, ||
esmerheffwnk meg tegedet, az

90

Diczőfeg Atta Istennek,
 mi Urunk Iesus Christusnac,
 az szent Lelek Ur Istennek
 szent háromfag ég Istennek.

5

A l i u s.

Iőuel szent Lelek Ur Isten
 szá be az mi szíveinkben,
 erőflits az igaz hitben,
 geriesz fel sz: szeretetedben.

10

Lelkőnkben uilagosíts meg
 teufgestől minket ments meg,
 Christust uelők emerted meg,
 termeszetőkben uits meg.

15

Adgad az bűnt gőldőheffők
 zent törűened kőuetheffők, ||
 hitnek gőmőlczet tehaffők
 szent neuedet diczerheffők

91

Teg minket mind batorocka,
 hitben alhatatofokka,
 vallasban meg maradokka,
 őrdög orszaga rontokka

20

Nalad nekőwl semmik uagunc,
 minden iot csak tőled uarunc,
 sz: háromfag teged uallunk,
 adgad ueled uralkodgunk.

25

In festo sanctae Trinitatis.

92

Oh diczőfeges sz: háromfag,
 es tőkelletes || eggefeg,
 hitetlenfegnek fetetsegeből,
 kerők ments ki minket.

80

O teremő Atta Isten,
 Iduezitő fiu Isten,
 vigasztalo szent Lelek Isten,
 otalmaz minket gonofztol.

Diczeret neked Attanak,
 es te fiadnac Christufnac,
 szent Lelekkel egetemben,
 most es őrőckőn őrőcke.

5

Alius.

O teremő Atta Isten,
 Uralkodol diczőfegben,
 tekents reánk infegőnkben
 ne vesszőnc el bőneinkben. ||

10

Oh meg valto Iesus Christus
 eggetlen eg mi szozolonk,
 engesztelled szent Atfadot
 ne roncza el eghazadot.

93

15

Vigasztalo szent Lelek Isten,
 lakozzal az mi fziuőnkben,
 tarcz meg minket igaz hitben
 es nag buzgo fzeretben.

20

Alius. Salve rex Misericordiae

Iduőz leg őrőc Atta Isten,
 eggetlen eg mi mennei sz: Atfanc,
 kőőőőő mi raitunk, es vig minket
 az te esmeretdre, ||
 kinek igaz esmereti
 őrőcke ualo elet
 es veghetetlen nag bodogfag.

25

94

5

Iduez leg' aldot Iesus Christus,
eggetlen eg' meg ualtone
es kozben iaronk, Atta Isten elot
efedezel az mi b'wneinkert,
es adg' nekwnk igaz hitet
igaz feiedelmet
es minden nepek kozt bekefeget.

10

Iduoz leg' szent Lelek Ur Isten,
vigasztalo es Ur Istennek aiandeka,
geriezd fel lelkwnkben
buzgofagos szernelmednek twzet,
hog' mind holtig az igaz hitben,
mi meg maradhaffunk,
es oroc' eletet birhaffunk.

15

Ug' leg' : ||

Teged Isten diczerwnk, teged Urnak vallunk:

Teged örök Atta Isten, minden földi allat tisztel.

Teged mind az anǵalok, teged meń orfzag es minden benne ualó ||
hatalmassagoc. 96

Teged Cherubin es Seraphin anǵaloc, szűntelen szoual diczernek
monduan:

Szent Isten, Szent Ur, Szent feregeknek Ura Istene.

Telles meń orfzag es az föld, szentlegednek diczőfegéuel.

Teged Apostoloknak diczőfeges sokaságok. 10

Teged próphetaknak, diczeretes szamok 97

Teged Martyromoknak feńeffeges ferege diczer.

Teged földnek fzeleffegen, kerefzten nep igazan ual szűnek tisztatagaual.

Atfat, mertekhetetlen felfegnek; 13

Ee az te tisztetes igaz eggetlen ég fiadot.

Es az vigasztalo szent Lelek Istent. ||

Te diczőfegnek kiralla Christus 98

Te Atta Istennek természet szerent valo fia vag.

Te az emberi nemzetnek meg szabaditafaert, az testet fel venni nem 20
utalad szűznek meheből

Te meg gőzuen az halálnak ereiet, benned bizoknak meg nitad meń
orfzagnak kapuiat. ||

Te wíz Atta Istennek iobiara, meńorfzagnac ditőfegeben. 99

Hiszűne tegedet igaz bíronak lenni, 25

Kerűne azert tegedet leg segitsegel az te szolgaidnac, kiket szent
uereddel meg ualtottal.

Oerőc diczőfegben engedged szentiddel egetemben meg aiandekoz-
tassunc. ||

- 100 Iduezits az te nepedet Ur Isten, es ald meg az te örökfeget,
es biriad őket es diczőfegre fel magasztallad
Teged felfeges Ur Isten, szünteten ualo napon aldunk.
Es diczeriők az te szent neuedet, mind öröckön öröcke.
- 101 Otalmaz meg minket naponkent Uram Isten, || minden gonoffagtul.
Kőöröl Ur Isten mi raitunk, es irgalmaz nekőne.
Legen kegefeged Ur Isten mi raitunk, mert csak te benned biztunk
Te benned biztunk Ur Isten, hog őröcke meg ne galasztaffunk.
Ug le: ||

Hymni de Creatione ad singulos dies hebdomadarum. 103

Felleget Isten mennek földnek Ura,
es mindeneknek nag' bolcz alkotoia,
vilagoffagnak czudalatos Atta,
es formaloia.

5

Hog' meg mutatnad te nag' hatalmadat,
bolczefegedet es nag' io voltodat,
te foghatatlan vilagoffagodat,
Bodogfagodat.

10

Az mennek földnek ő teremteleben,
hog' még ez világ volna fetetfegben
vilagoffagot teremtel az eghben,
fzep twnđöklefben. ||

Te meg valasztad ackoron az napot,
az fetet eitől az vilagoffagot,
dolog tetelre rendeled az napot
az fzep czillagot.

104

Faratfag utan el aluuafunkra,
fzerzed az eiet mi nugodalmunkra,
es hog' az elet minket meg el hadna
es meg nugotna.

20

Ackor valtozik el testi világunk,
es köuetközik kedues nugodalmunc
iuffon efzedben azért imadfagunc,
fohazkodafunc.

25

Ne had lelkw̃nket b̃wnnek el birnia,
 ōrōc elettw̃l itt el ſzakadnia,
 gonoffag miat it el karhoznia,
 meg romlania.

5 De geriez minket az mẽnei iokra,
 ōrōc eletnek ſzep kiuanſagira,
 minden b̃wnōknek tauoztataſira,
 utalaſara. ||

105 Add meg ezeket nek̃wnc keges Attanc
 10 te ſz: fiadert ki mi nek̃wnc Urunc
 es ſz: Lelkettel leg̃ kegelmes hozzanc
 tekencz mi reanc.

Hymn. ſecundi diei

15 Mennek es földnek nemes teremtőie
 minden dolgoknac bölczen rendelőie,
 az ég az földvel hog̃ eggw̃t ne lenne,
 de kwl̃n lenne.

20 Te el ualaztad maſod napon ōket,
 az eg̃ az föld közt zerzel meſſzeleget,
 az fellegeknek tagas w̃reffleget,
 az hig̃ egeket

25 Hog̃ az nag̃ uizek mind az egeſz földet,
 el ne borulnac az ſzep ſzigeteket,
 czudalatoſan fel fw̃ggefzted ōket
 az b̃ou effōket. ||

106 Annak felette az égi tw̃z minket,
 el ne ueſztene mind az földieket
 te azoc által meg eñhited ōket,
 ug̃ eltecz minket.

Ne effűnk ifmet uy vezedelemben,
 az űrdűg miat nag keferűfegben
 mikor uetkezűnk ne hadg az bűnűkben
 űrdűg kefeben.

Adg igaz hitet ez vilagon nekűnk
 mel minden ioual tűndűkűek mi bennűnc
 minden hiűlagot utaltas meg uelűnc
 lakozzal bennűnk.

Add meg ezeket nekűnk ke:

Hymn. terty diei

10

Ez zeles földnek nag bűlcz tereműie
 Es tengerekűec czuda inteűűie
 hog az viz es föld mind czac eg ne lenne,
 de kűlűn lenne. ||

Te harmad napon hog teremtez uala,
 mikor az uizzel az föld edgűt uolna,
 mind az uizeknek paranczoltal uala,
 es ig fzoltal uala.

107

Vallonak magoknac az uizek az földtűl
 es legűn kűlűn az föld az uizektűl,
 emberek uadak biriak lako helűl
 es űrűkfegűl.

20

Hog bűuelkeűek mindenfele fakkal,
 foc kűlűmb kűlűmb nag fzep uiragockal,
 es gűműlcűűűek eltetű fok iokkal,
 draga magokkal.

25

Ackoron lűnek az fzeles tengerek,
 az egűfz földűn nag fzep foűo uizek,
 czorgo patakok es kedűes kut feiek,
 az kik eltetnek.

30

Giogits meg Uram lelki febeinket
tekents meg az mi fertelmefegwnket,
adgad firatnunk hitetlenfegwnket
loc bwnneinket. ||

108

Biria fz: Lelked az mi fziueinket
femmi gonofzra ne boczaffon minket
de minden ioban epiczen bennwnket,
erötlenecket.

10

Es batoricza felelmes fziuwnket,
tarcza czendeffen te benned hitwnket,
femmi rettéges ne illeffen minket
te hiueidet. Add:

Ali. quarti diei.

15

O magos mennec zentfeges Iftene,
zeles egeknek meg erőffirőie,
negedik napon bölczen epitőie,
es rendelőie.

20

Ki feiwnk felöt mint ég fel uont fatort
meg ekefited az na'g magoffagot
ackor czinalad te az fe'nes napot
es az fze'p holdot ||

109

25

Hog' ez uilagnac az nap ő fe'neuel,
nappal fzolgalna el kerwlefeuel,
az hold uilag is azonkeppen eiel,
fzolgalna zerrel.

Kik ezenkeppen az ő folafokkal,
ie'gek lennenek ő el forgafokkal,
eztendő holnap es het zám tartaffal
lennenek bizonnal.

Ezekkel szerzed az szép czillagokat,
mint ég hatalmas nag' orfzagos hadat
hog meg mutatnad te nag' hatalmadat
birodalmadat.

Vilagofits meg az embereketis,
ued el homafat az mi fziuwnknekis,
old meg az bwnnek kemen' kôteletis,
te bir' minketis.

5

Add meg ezeket nekwnc keges:

Alius quinti diei. ||

10

O nag' hatalmu felleges Ur Iften,
ki czudalatos Ur uag' az uizeken
onnan teremted kik iarnac az egen,
az viz feneken.

110

Oetödik napon adal madarakat
szép kiuanatos szarnas allatokat
ő velek edgwt az vizben valokat,
az foc halakot.

15

Vallons nem eleg czudae ez nekwnc,
azon ég uizből mit adtal mi nekwnc
kiknec nemellic egen iar felettwnc
melfze mi tölwnk

20

Nemellik pedig vizeknek fenekin,
szeles tengernek ő nag' foc őfuenin,
vag' őfveneknek melleges nag' uölgin
szabadon eluen.

25

Adgad minekwnc bwnös fiaidnac,
te szent fiadban meg igazultaknac
vetheffwnc veget minden gonoffagnac
es alnokfagnac. ||

30

111

Ne birion minket az lelki nág uakfag,
 az baluańozo zertelen kabafag,
 es az pogani foc utalatoffag,
 es az hamiffag.

5

Alius sexti diei.

Emberi nemnek teremő Iftene,
 minden dolgoknac zepen rendelőie
 valamit eltet ez egefz föld zine,
 te vag szerzőie.

10

Hatod nap adad az fene uadakat,
 ackor teremted földből az barmoka
 es czuzo mázo földi allatokat
 es az Adamot.

15

Te íg rendeled azoknac dolgokat,
 az ember birna az földön azokat,
 minden nág testő erős allatokat,
 mint ég rabokat.

112

Oeriz Ur Iften nág oktalanfagtul,
 minket zertelen gonoz kiuanfagtul ||
 testi rabfagtul minden bu banattul,
 es nág romlastul.

20

Biriad lelkeddel az mi erkőlczwnket,
 es vezerelled czelekedetinket,
 Chriftus vereuel mofd el bŵneinket,
 foc vetkeinket.

Az magos menből adg őrőmet nekŵnc,
 fz: malasztodat kőzőlled mi uelŵnc,
 minden gŵlőfeg tauul legén tőlŵnc
 lakozzal bennŵnc.

Ali. septimi diei.

Felfeges Iften mennek földnec Ura,
 kik mindeneknec vag' teremő Atta,
 az magos egnek zepen alkotoia,
 es vag' biroia.

5

Az mi kedvñkert az zep fehes nappal
 te meg ruhazad az egeket nappal
 es az eczakat az uilagos holdual
 mint eg lampaffal. ||

Hog' meg hugoffon az mi munkainktol,
 törődefinktől es faratlaginktól,
 neha peniglen mi nağ banatinktól,
 es firalminktól.

113

Nağ halát adunk keges Atanc neked,
 hog' te ez napon nekűnc ezt engetted,
 nağ fzepe bekeuel elnenk te előttd,
 diczőfeg neked.

15

Immar az napnac az ő kezdetiben,
 neked kőőrgűnk Attanc igaz hitben,
 fegits meg minket mi kőőrgelűnkben,
 aldğ meg lelűnkben.

20

Hog' tizta sziből aldhaffunk tegedet,
 fzepe enek szoual diczeriűk neuedet,
 iofzan elmeuel imadhaffunc teged,
 mint Iftenűnket.

25

Az fetet einek reank iőuefeben,
 adğad hog' lelűnc ne leğen fetetben
 fe pedig hitűnc tőkelletlenfegben,
 es teuelgefben. ||

Hog' az mi tefti fzeimeink el hunnak
 lelki fzeimeink read vígazzonak,

114

az mi bŵneink mind el aludgónac,
es meg hallónac.

5 Tarcz tífztan Uram teftŵnket lelŵnket
őriz meg bŵntól almunkbanis minket
az alnoc őrdög ne birion el minket
erőtleneket

10 Adg bekefeges nugodalmat nekŵnc.
es tennen magad uigaz Uram ertŵnc
hóg fzeþ bekeuel legen fel kelefŵnc
telles eletŵnk.

Tegedet kerŵnc Iftennek fz: fia:
neked kenörgŵnc mi Urunknac Attá
hóg az mit kerŵnc fz: lelked meg adga,
s-meg confirmalla.

15 Ad meg ezeket nekŵnc keges Attanc
te fz: fiadert ki mi nekŵnc Urunk
es fz: Lelkettel leg kegelmes hozzank,
tekencz mi reanc. ||

Immaron az nap fel iöven,
kõnõrõgiwnc az Istennek,
hog mind ez egész napon,
bwn tõl minket meg õrizzen.

5

Nielvwnket meg tartoztaffa,
bwnre hog ne mozdullonak,
fzemeinket be fedezze,
gonoffagra ne nezzenek. ||

Tifztak legének mi fziueink,
gonofz bwn be ne veének,
keuelfeget meg enhiczen,
etelt italt mertekellen.

- 116

Hog mikor az nap el nugofzik,
es az ei el kõzelitend,
ez vilagon tifztak legwnk,
diczeriwk az nag Ur Istent.

15

Diczeret legen Attanak,
es eggetlen eg fianak,
fzent Lelekkel egetemben,
es mind õrõckõn õrõcke.
U, l.

20

2. Hymnus

117

5

Immar mostan oh sz: Lelek
eg Attauual es fiuual,
nağ uigan az || mi ziuwnkben,
meltoztaffal be zallani.

Testuel lelekuel tegedet
hog mi szwntelen diezeriwnc,
szeretet legén mi bennwnk,
es mi fele baratinkban.

10

Adğad ezt keğelmes Atfa,
es mi Attanknak eg fia,
az uigasztalo szent Lelekuel,
most es orockon orocke.
U, I.

3. Hymnus.

15

Igaz Biro nağ Ur Isten,
ki allatokat el rendelz,
az reggelt meg uilagofitod
es az delt meg melegited

20

Olcz meg patuarkodoknac twzet,
ved el bwnknek terhet,
adğ egğesseget mi nekwnk,
es adğ lelki bekeffeget. ||

118

25

Ditlöfeg legén Attanak,
es az ő eg szent fianak,
es az szent Lelek Istennek,
most es orockon orocke.
U.

iv. Hymnus.

Allatoknak meg tartoia,
 Alhatatos uág Ur Isten,
 Az nap uilagnak ideiet,
 változásokkal uegezuen.

5

Adg mi nekwnk ol estuelet,
 kiben mi el ne karhozzunk,
 de az halálnak iutalma,
 légen az örök bodoglag

Diczőfeg légen Atfanak,
 es az ő ég szent fianak,
 es az szent Lelek Istennek
 most es [es] öröckön öröcke.
 U, lég. ||

10

v. Hymnus

119

Latod Isten fziueinket,
 iol latod alnoklaginkat,
 el nem reitwk bwnneinket,
 variuk kégelmeffegedet.

Midnaian haát boruluan,
 kőhőrgwnk neked sz: Atfank,
 feleits el mi bwnneinket,
 tengerben el be ueld őket.

20

Vilagoffaga lelkednek,
 fel gerieffze mi fziuwnket,
 hog diczerheffwnk tegedet,
 neuednek diczőfegeuel. ||

25

120

Hailekodda mi szivŕnket,
szentelled kerŕnk Ur Isten,
lakodalmat mi szivŕnkben,
szerez es nag' ŕugodalmat.

5

Enged ezt nekŕnk sz: Attank
mi Urunk Iesus Christuffal,
az sz: Lelek Ur Istenuel
ki Uralkodol ŕrŕcke.
Ug 1:

10

vi. H y m n u s.

Mindenkor teged Ur Isten,
magasztalunk mi ziuŕnkben,
bizakodunc io voltodban,
diczekedŕnc sz: neuedben. ||

121

Oerŕendez lelŕnk sz: Attank,
mert biztat minket mi Urunk,
bekefegre hog' dolgunkat,
vifelte minden igŕnket.

20

Bŕneinket hog' fel veue,
teged Isten engesztelte,
minket ackor igazita
felelembŕl szabadita.

25

Immar kŕgelmeffegedet,
variuk az te io uoltodat,
magasztalluk mi Urunkat,
ill bŕufeges erdemŕnket.

30

Mert ŕ raitunk keferedek,
bŕneinkben be ŕltŕzek
halalunkban veszekedek,
haragod ellen reitf Ezek.

Hamissak valank előtted
 rettegőnk vala te tőled
 el teuedet iuhaidat,
 meg terite te szent fiad. ||

Vallan őket az akolban,
 be viue bizodalomban,
 meg biztata kegelmeben,
 meg gógita szerezmeben.

122

Neked azért öruendezőnk,
 te benned most diczekedőnk,
 eggettlen ég mi eletőnk,
 teged öröcke eneklőnk.

10

Diczőleg neked szent Atánk,
 mi Urunk Iesus Christuffal,
 es szent Lefek Ur Istenuel,
 ki uralkodol öröcke.
 U 1.

15

vii ad notam:

Weni Redemptor gentium &c

Oh felfeges aldot királ,
 te zentidnek diczőfege,
 bűnőfőknek remenfege,
 es eggettlen ég segedelme. ||

20

Vallast teszőnk te előtted,
 hog el uezttettők magunkat,
 haragodat ingerlettők,
 es az halalt erdemlettők.

123

25

Ime azért mi bűneink,
 el nomoritottak minket
 ellenfegőnknek ereie
 el hatalmazot mi raitunk.

30

Nincz szívnéknél reménye
nincz lelknél batorfája,
el fogatkozunk magunkban,
nemorgunk mi halálunkban.

5

Kőnörwí raitunk mi Urunk,
kőnörwí kerwnek Ur Isten,
tekenéz az te szent fiadra,
es erette uég fel minket

10

Veffed reank fze meidet,
tauoztafd el bŵneinket,
igazits meg mi hitŵnket
es vigafztallad fziuŵnket. ||

124

Ditlöfeg neked sz: Aťank,
mi Urunk Iesus Christuffal,
es sz: Lelek Ur Iftenuel,
ki Uralkodol öröcke.
U. l.

15

viii. Hymnus

20

Oh mennei mi sz: Attank,
tekents menből most mi reanc,
iuffon efzedben náualank,
ne hadg kerwnk mi sz: Attanc.

25

Mert iol lattuk erdemw̃nket,
iol efmeriw̃k el uesztw̃nket,
ereffzw̃k mi fok b̃wneinket,
nem uifelhettw̃k terhw̃nket.

30

Ell arattunk uetkeinkben,
fokasultunk bŵneinkben,
mind el uelztŵnk febeinkben
nomorottunk eletŵnkben. ||

Ninczen nekűnk, űgedelműnk, 125
 űohul ninczen batorűagunk,
 egedűl uag te otalmunk,
 űebeinkbűl gűgűlafunk.

Ha minket te el hagandaz, 5
 io uoltodtul meg űofztandaz,
 kezeidbűl ki űetendefz,
 otalmadbol ki rekűfztefz.

Kűfz preda leűzűnk űrdűgnek, 10
 uigaffag mi ellenűegűnknek,
 tiedbűl neked boűűufag,
 nekűnk csak az űomorűfag.

Indits fel te hatalmadat, 15
 űzannad Attank halalunkat,
 diczűiczed io uoltodat,
 ne veűzefd el űzolgaidat.

Tekents reank az Chriftufert, 20
 tekents az ű halalaert,
 erdeműe ezt az mi Urunk,
 mi eggetlen eg erdeműnk. ||

Diczeret neked űzent Attank, 126
 ditűűfeg te űzent fiadnak,
 az űzent Lelek Ur Iűtennek
 ki uralkodol űrűcke.
 U, I. 25

ix. ad primam.

Felfeges Atta Ur Iűten,
 ez napnak ű kezdetiben,
 kűnűrgűnc tarcz meg hitűnkben,
 es az igaz űzeretben. 30

Bŕneinket meg boczaffad,
 es fziuŕnket uigafztallad,
 vallafunkat batoriczad,
 az ſzent Lelket nekŕnc adgád

5

Hog ne arczon az ellenfeg
 tauul legén minden ketfeg
 teſti lelki fertelmefeg
 es az gonoz eretnekefeg ||

127

10

Otalmaz kerŕnk gonofztul,
 ŕrdŕgtŕl hitetlenfegtŕl,
 az bŕnnek kifertetitŕl,
 hirtelen ualo halaltul.

15

Adgád nekŕnk eletŕnkben,
 zeretheffŕk eg maſt ſzŕben,
 ellreffŕnk nag bekefegben,
 es hitnek io gŕmŕlcezen.

20

Munkainkat nekŕnk aldgád,
 eledelŕnket ſzaporiczad,
 hiualkodafra ne boczas,
 es tobzodaſtul tartoztas.

25

Lelkŕnket es mi teſtŕnket,
 neked aianluk magunkat,
 vezerled az mi utunkat,
 viſelled iora gondunkat.

128

30

Halakot adunk Ur Iſten,
 te ſzent fiadnak ackeppen
 ſzent Lelekkel egetemben,
 moſtan es minden idŕben.
 U.

x. H y m n u s.

Kőnörögiwnk az Iltennek,
Christus által mint *Atfanknac*
 hog' efmerien fiainak,
 kégelmezzen bŵneinknek.

5

Az őrdögnek hatalmatul,
 es bŵnŵnknek fokfagatul,
 ellenfegtől es halaltul,
 otalmazzon kégelmeffen.

Vigafztallon szent *Lelkeuel*,
 igazgaffon beszedeuel,
 ne boffzontfuk bŵneinkuel,
 nag' fok hitetlenfegwnkuel. ||

10

Ez mai nap eletŵnkben,
 ne effŵnk semmi vetekben,
 nag' iofzanfag etelŵnkben,
 legen es mi italunkban.

129

15

Latafunkban bŵn ne legen,
 gonoz kiuanfag hozzanc ne ferien,
 mi beszedŵnk tilfza legen,
 gondolatunk iora legen.

20

Hitŵnk legen tőkellertes,
 mi eletŵuk o' szentfzeges,
 nalunk legen utalatos,
 hitetlenfeg mert harhozatos.

25

Szent angalid őrizzenek,
 es kezekben uifellenek,
 nomorgatni ne hadgonak,
 fe embernek se[f]őrdögnek.

Diczeret neked Ur Isten,
 ki minket nész kegelmeffen,
 halgas mostan ná' kegeffen,
 hog' kőnőrgőnk zőklegőnkben. ||

130

xi. H y m.

Atta Istennek eg' fia,
 ez uilagnac ő biroia,
 Christus Iesus meg valtoia,
 aruaknak vigasztaloia.

10

Attanac vag' bölczesege,
 abrazatta diczősege,
 kegeflegnek iduessége.
 irgalmaffagnac zentsege

15

131

Le szallal magos mennégből,
 Atta Istennek kebeleből, ||
 emberi testet ertőnc uól,
 hog' mentenel meg bőnwőkől.

20

Ez nem mi ná' erdemőnkből,
 sem io czelekedetinkből,
 de miueled kegeflegedből,
 hazzanc ualo zeretéből.

25

Iesusnac kegeflegere
 neki ná' diczőlegere
 terdet haitnac sz: neuere,
 ez uilag harom reszere.

Oe mi nekőnk valtságunkra,
 kereszt fa' fel uőn vallara,
 ekkeppen mene halalra,
 mind ez uilagnak lőn arra.

Szűz Marianac szent fia,
 segits aiandekod mia,
 ueg fel irgalmassagod mia,
 ne ueffzwnk el bwnwnk mia.

Telles uag felleges ioual,
 latogas meg minket azzal, ||
 el ne vesszwnk gonossaggal,
 ordognek czalardfagauaal.

5

132

Adg nekwnk nugodalmas idot
 bekefeget igaz hitet,
 atta fiui szerezetet,
 hozzad ualo tisztaz szuuet.

10

Meg latuan te io uoltodat,
 hozzank ualo nag gondodat,
 magasztalluk te magadat,
 oroke meltofogodat.

15

Dicsöfeg menben Attanak,
 es eggetlen eg fianak,
 ezeknek aiandekanak,
 az dicsö szent haromszagnac.

20

xii. a d p r i m a m

Az eozakai szetfeg,
 mel || ez földet el buritta,
 tauul legen mert immaron,
 az nap nekwnc vilagosit.

133

25

Mellen szuwnknek homala,
 az igaz hitnek miatta,
 vzetettek el mi tolnk,
 hog legen Isten mi uelwnk.

Czak tegedet Christus ismerŕnk,
 neked elmenkből kőnőrgŕnc,
 ſzent iged lakozzek mi bennŕnc,
 az leŕen nekŕnc vezerŕnc.

5

Az mi bŕneinknek ſokfagat,
 tiſztitz el ſzent erdemmeddel,
 teg' kedueſſe ſzent Attadnal,
 rezeſits ſzent orſzagoddal.

10

134

Diczőſeg leŕen Attanak,
 es eggetlen eg' fianak, ||
 ſzent Lelekkal egetemben,
 moſt es őrőckőn őrőcke.
 Ug' leg: ||

Oh mi szent Atánk
keges es kegelmes
oh Iesus Christus tisztelendő fiu,
úigaztalo eltető sz: Lelek,
ég örök Isten.

5

Te szent háromfag,
es erős eggefleg,
bizon Istenfeg es fellefes iozag,
angaloknak uilaga aruaknak idueffege
mindeneknek reméne. ||

10

Neked szolgálnak
kiket teremttel,
teged diczernek teremtet allatid
mi es te neked diczeretet mondunk,
halgas meg minket.

136

15

Diczeret neked
mindenhato Isten,
szemelben három [es] es allapatban ég,
csak teged illet diczeret es tisztteffeg
most es öröcke.
Úg leg:

20

A l i u s.

137

Ah aldót Atta Ur Isten,
 ki uralkodol mennekben,
 mindeneknek teremtsie, ||
 kõnõrgwnk mostan te neked.

10

Halgas meg minket Christufert
 kiert igerted bizonnál,
 bwnneinknek boczanattat,
 es az te segitsegedet.

Mostan fzwkfegwnknek ideien,
 otalmaz minket Ur Isten,
 es gõzd meg ellenfegwnket,
 hog fellek az te neuedet

15

Hatalmas Isten kõnõrgwnk,
 ne nezd az mi bwnneinket,
 hanem Christufnak io uoltat,
 kiert mondatol Attanknak.

20

Ne hadgád azert mi nekwnk,
 hog arczon gonoz ellenfeg,
 kiket fiadnac vereuel,
 meg szabadital gonofztul. ||

138

Ne hadgád mulni hiaban,
 hozzank valo igeretedet,
 tamadg fel mostan mellettwnne,
 hog lassuk segitsegedet.

25

Diczerwnk teged mi Attank,
 es kerwnk az te fiadert,
 maradgón velwnk õrõcke,
 az te neuednek otalma.

Alius. nota. Maris ftella.

Iefus Chrifthus mi mennei
eg' Mefterwnk, igaz bõlezefegwnc,
es mi idueffegwnc. ||

Moftan neked mi kõnõrgwnk,
keges Chrifthus fzent neuedert,
adgåd nekwnc az te fz: lelkedet

139

Ki fziuwnket meg uycza,
fzent igedet meg ielencze,
es taniczon minket az igaffagra.

10

Munkainkat meg fzentelle,
es mi bennwnk õregbicze
fz: igednek igaz tanufagat

Bõlezefegre õ taniczon,
hog' leheffwnk te elõtted
mennén földõn bizon bõlezek.

15

Iefus Chrifthus eg' igaffag,
fzent Lelekkal kit igertel,
tõlez be kerwnk az mi ziueinket

Hog' valhaffuk igaffagban,
it ez földõn fzent neuedet,
es õrõcke menben iduezwllwnc. ||

20

Alius.

140

Iduez leg' irgalmas Iften,
es mi kegelmcs kirafunc
iduõz leg' Chrifthus mi Urunc,
Atta Iftennek fzent fia.

25

Aldot leg keges Melfterwñk,
 Atfa Iftennek fzent fia,
 fziuwnknek vilagoffaga,
 lelkwñknek es meg ualtoia.

5 Tanits meg minket az hitre,
 Iftennek igaffagara, ||
 141 neuednek diczeretire,
 ielents meg az te igedet.

Neuelled Chriftus kőzöttwñk,
 10 te igaz bōlczelegedet,
 aldot Euangeliomodat,
 őregbiczed orfzagodat.

Az te mennēi fzent Atfad,
 kit nem plantalt mi kőzöttwñc
 15 igednek igaffagaert,
 pufztullon minden hamiffag.

Gonofz delbeli őrdōgtwl,
 ez vilagnak fetetlegetōl,
 nađ bizon ellenfeginktōl,
 20 otalmaz minket Ur Iften.

Tē fzent igednek fēgueret,
 adgad az igaz ertelmet.
 mert csak igednek altala,
 vagon az ellen oruoffag.

25 Mi az mi okoffaginkbol,
 nem ifmerwñc tegedet *Christus*, ||
 142 meg romlot természetwñknek
 igaznak teczik hamiffag.

Felfeges Iften te tudod,
 80 mi nađ erőtlenfegwñket,
 fziuwnkben hamar be repwl,
 hamis vilagnak fzentlege

5

Ier diczeriŵk kerefzŵenek,
 az Ur Iftent ki mi nekŵnk,
 az Chriftufert keges Attank,
 ötet hiuk legitŵegŵl,
 mert ő nekŵnc meg igerte
 hog meg halgat nem utal. ||

145

10

Soc fzantalan bŵneinket,
 az Chriftufert meg boczatta,
 es fiui meltolagra,
 mindŵhaiunkat ualasztotta,
 azert neki kőőőőőgiŵnk,
 mint keŵelmes Attanknac.

15

Szeret minket az Ur Iften,
 ki fianac nem engede,
 ertŵnc ada ez uilagra,
 hog meg ualczon bŵneinktől,
 karhozattul es őrdőgtŵl,
 hirtelen ualo halaltul.

20

Azert iria Elaias, hog ő
 nekŵnk fzŵlettetet,
 kit az Attā ada kinra,
 hog ő lenne elegŵegŵnk,
 mi bŵnŵnket uete rea,
 hog azokert meg halna.

25

Oh irgalmas keges Isten,
 ki fiaddal bizonítad, ||
 bŕwnŕfŕkhŕz ſzerelmedet, 146
 Prophetaknac altala,
 kit igertel vala nekŕwnk, 5
 ez vilagra boczatad

Veghetetlen irgalmaſſag,
 ki ſzerelmes ſzent fiadat,
 ertŕwnk adad hoĝ meg ualezon,
 ninczen nekŕwnc anni erŕnc, 10
 hoĝ ezt neked meg halalluk,
 elegkeppen meg kŕzŕnnŕk.

Nagŕ fok keppen meg ielented
 hozzanc ualo io uoltodat,
 kiert tŕlŕwnc ezt kiuanad, 15
 hoĝ mi hozzad mind meg teriŕwnc,
 ſzent fiadat mind halgaffuk
 ŕtet valluk Iefufnac.

Azert illik kerefſſenek
 hoĝ ezt aldguc es imadĝuc,
 ki teremtet mindeneket, 20
 embereket es meg valtŕt. ||
 es az iras mint hirdeti, 147
 czuda keppen ſzeretet.

Ezt diczeriŕk mindenkoron,
 kiert minket Atſa Iſten, 25
 vŕt minſaiaſ ſzerelmeben,
 ezert uadnac ŕ kedueben,
 meſorſzagban es ez ſŕldŕn,
 minden nemŕ allatok. 30

Diczerteffek ſzent haromſag,
 Atſa ſiu es ſzent Lelek,
 bizonŕ Iſten egŕ allatban,

kitől uágon idueffegwnc
 es mennei bodogfagunc,
 mind öröckön öröcke.
 U, le:

5

Alius. nota: Ut queant laxis etc.

148

Sok náualankban Attan||khoz kialezunk,
 mert fegedelmet fohul nem talalunk,
 czac ő mi nekűnc Attank es gamolunc,
 minden otalmunc.

10

Tegedet azert alazatos szíuel,
 kerwnc otalmaz Attanc iob kezeddel
 es taplal minket az te sz: igeddel,
 lelki etellel.

15

Itt ez árnekbán miglen mi nomorgunc.
 csak fegedelmed ala mi folamunc
 mert igen keges atank vag mi nekűnc
 minden eletwnc

20

Pokol aitaia bwnert reanc nila,
 hog az Iftennek haragia indula,
 minden náuala ottan reanc szalla,
 bwnnek iutalma. ||

149

Azert kőőörgwnc ne nezd bwnneinket,
 de tekencz keges szemeiddel minket,
 az te fiadert szeres ingen minket
 szabadicz minket.

25

Ne teg mi velwnc az mi bwnwnc szerez
 de tekencz minket kegefleged szerez,
 Christus Iesusnak kedues uolta szerez,
 erdeme szerez.

Vég el mi rolunc enni loc infeget
adg nekwn immar kerwn czendeffeget
ne fogatkozzunc el loc infeg kőzöt
adg nekwn erőt.

Soc náualainc le czendeffégének,
hóg hatalma loc tegedet fellenek,
es mindenkoron teged esmerienek,
őrc Istennek.

5

Diczeret legyen az Attanac menben,
ő fz: fianac őrc ditőfegben,
es fz: Leleknek velek egetemben
őrccke Amen. ||

10

Nativitatis. corde na:

150

Atta Itentől fzwletek,
ez vilagnac kezdeti előt
elfőnek es utolfonac mondatic
ő kezdese es vege,
az mikh uadnac es uoltanac,
es iőuendőben lefznek
mind őrcckőn őrccke.

15

20

O bodogfagos fzwles ez,
hóg ezt az zwz nekwn
az mi idueffegwnkre,
az szent Lelek Isten||tól,
es az gyermek lőn valtfagunc
mint meg montac az Prophetac
mind őrcckőn őrccke

151

25

Enekellen az meńorſzag,
őrwllenek az angaloc,
es minden hatalmaffagoc,
az Isten diczeretire,

30

minden nélueknek fzozatit
diczeretet monganac,
mind öröckön öröcke

5

Ime az ki az Attanac,
regen meg igertetet uolt,
kit az Prophetak meg irtac uolt,
meñorfszagbol le szallot,
minden allatoc ő neki
diczeretet tégenek,
mind öröckön öröcke

10

15

Teged uenek es gyermekek
Attac anac es zep zűzek
eğenlő fzoual es akarattal,
mindenkoron diczerienek
benned biznac es fzeretnec
neked halat adnac
mind öröckön öröcke. ||

152

20

Neked aldot Iefus Christus,
az atta Ur Iftennel
es szent Lelekkel egetemben
legen nag diczeret
tífzteffeg es nag diczõfeg,
hatalmas gőzedelem,
mind öröckön öröcke

25

Post epiphanias

Vilagnac nemes teremtõie,
napnac uilagat elõ hozod,
zerzel eredetet ez uilagnac,
uilagoffagnac kezdetibol. ||

153

Ki reggelt eftuehõz hozod,
nag fetetfeg el tauozuan,

napot paranczolez elő iőni,
halgald meg kőőőrgelőwnket

Bőwnnel mi lelkwnc ne ferteztellek
őőőc elettőwl ne foztaffek
mikor femmi iot nem tehet
magat bőwnben kőőtelezuen.

5

Menőeieket gondollon
őőőc eletre viheffen
tauoztathaffon minden gonozt
meg tiztulan minden bőwnbőł.

10

Atta Iftennek diczeret,
es ő fianac Chriftufnac,
fzent Lelekkel eőetemben,
mind őőőckőő őőőcke.
U, le:

15

Alius. Iam ter quaternis. dominica oculi: ||

Mostan az idők el iőttek,
mikoron nekőwn meg ielent,
az igaffagnac ő napia
Iftennek io akaratta

154

20

Mi mostan hitnek ieőeuel,
fziuőwnket meg erőőicőwk
hog az őődog meg ne czallon
az ő nag alnokfagauauual.

De tiztalfagnac feőuere,
mindenkor mi velőwnk leően
es az iofzanfag el őőze
az ellenfeget mi tőłőnc. ||

25

155

Es az tobzodas teŧtwnket
nekwnc moŧt meg ne terhelle
hoġ az eieli ellenfeg
minket moŧt meg ne czalhaffon.

5

Diczeret legén Attanac
es egġetlen eg Fianac
eġetemben Szent Leleknek
az diczō fzent haromfagnac.

Alius. dominica lætare: Iesu quadragenariæ:

10

Minden mi ŧzenuedefwnknek,
idei mar el iōttenek,
hoġ mi teŧtwnkben zenuedġwnc,
es lelġwnkben tiŧztac legwnc ||

156

15

Hoġ az el veŧzet helwnket
immaron meg kerefnōiōk,
az igaz hitben magunkat
mindenkoron foglalnaioc.

20

Kerwnk Ur Iŧten tegedet,
leg ŧegitŧeggel mi nekwnc
hoġ minden mi bwnceinktōl
mi moŧtan meg tiztittallunc

25

Es mi el mult bwnceinkrōl,
moŧtan meg ne emlekezzel,
de iōuendō bwnceinktōl
te miattad ŧzabadullunc

Hoġ minden mi bwnceinktōl,
immaron meg ŧzabadultac

te hozzad Atta Ur Isten,
mindenkoron ígekezzőnc

Engedged Atta Ur Isten,
szent Fiaddal égetemben,
es az dítő sz : lelekkel
hog tegedet diczerheffőnc
Uő legyen. ||

157 Loco invocationis dicend: Pro Natiuitatis.

Halat adgunk minnaian az Ur Istennek, ki az ő szűleteseuel:
meg szabadtot őrdögnek hatalmaffagabol.

Ennek illic hog enekellwnk, az angalokkal: ditőfeg magof-
5 fagban Istennek.

Pro paschatis

Aldguk minnaian az Ur Istent, ki az ő szent fiat; fel tamazta
dicsőfeggel: Alleluia, alleluia, alleluia.

Halat adgunk most ő neki, es diczeriwe nag io uoltat mind
10 őrócke, Alleluia, alleluia, alleluia

pro festo Ascensionis. ||

158 Iesus Christus (ma) az meńorízagban fel mene, hog mi nekwn
helt zerzene, es minden zwkfegwnkról gondot uifelne: Alleluia,
alleluia, alleluia.

15 Es wle az Atta Istennek iobiara, kit uarunc az iteletre hog
minket hozza hafonlatossa tegen, alleluia, alleluia, alleluia.

pro festo pentecost.

Atta mindenhato Istennek sz: lelke, mellet Christus nekwn
159 nere lakozzek mi uelwn || őróckwl őrócke, Alleluia, alleluia, alleluia.

20 Ki minket uigasztallon f-uilagoficzon, es ui ziuet teremczen,
es minden igaffagba ő el be uígen, Alleluia, alleluia, alleluia.

Congrtlo in Natlm *domini*

Karaczon innepeben :
 Karaczon innepeben,
 Oeruendezzŕnc ziuŕnkben :
 Mert Isten ō fz : fiat
 Mert Isten ō fz : fiat : 5
 Atta meg nekŕnc teltben.
 Ki az ō nepet meg szabadita az bŕnŕktŕl :
 es az regi kigŕtul. Meg mente :
 nekŕnc az diczŕleget Meg ŕnere,
 Legen ŕrŕc bodoglag, Az mi kiraŕunknac. 10

In nouo anno

Ez eztendŕt meg aldod :
 ez eztendŕt meg aldod
 kegelmedbŕl Ur Isten : 15
 Bŕ firral ekeŕtŕd,
 bŕ firral ekeŕtŕd,
 Te fz : Iehoua Isten.
 Tegedet felnek kie || lakoznac ez fŕldnek zinen : 160
 Es az puzta helekis, Bŕfeggel : 20
 halmok aitozodnac : vig. keduel
 Bodog kit maganac ualaztot Sionnac kirallya.
 Teg:

In feŕto paŕchali.

Ez hufuet innepeben. 25
 Ez hufuet innepeben
 diczeriŕk Iŕtent ŕziuben
 Ki ertŕnc meg holt fiat,
 Ki ertŕnc meg holt fiat :
 Fel tamazta teltben. 30
 Ennek ŕrŕl fŕld, tenger es az meŕ uig kedueben
 Minden elŕ allatoc. Soc rendben :

Kic egen földön uadnac : Soc rezben.
 Fak fűvek es viragok : Uiulnac örömben.
 Ennec :

In festo Pentecostes.

5 Ez Pwnkôfd innepeben :
 Ez pwnkôfd innepeben,
 diczeriwe Istent ziuben :
 Ki kôzzenc ô fz : lelket,
 Ki kôzzenc ô fz : lelket,
 10 oztogatta bwiëggel
 Ennek örwl föld, tenger es az meń uig kedueben
 Minden elô allatoc. Soc rendben,
 Kic egen földön vadnac. Soc rezben.
 Fak fűvek es viragoc. Uiulnac örömben.
 15 Ennek or: ||

Ieſus Chriſtus elő Iſtennek ſz: fia,
Irgalmaz mi nekűnk.

Ki űlz Atſa Iſtennek iobiara, Irgal :
Ki mi erettűnk iőuel ez uilagra, Ir : 5
Ki mi erettűnk ez uilagra ſzűletel,
Ki ez napon kőrnűl meteltetel,
Ki az bőlezeknek meg ielenel,
Ki ez napon Ierufalemben be menel,
Ki ez napon az ſidoktul meg fogatal, 10
Ki mi erettűnc az kereztſan zenuedel,
Ki ez napon halottaibol ditiſőlegel fel tamadal,
Ki ez mai napon az mennėgben fel menel,
Ki az ſz: lelket Attadtul nekűnc őrered,
Ditiſőleg Attanak es fiunak es ſz: lelek Iſtennec Ie. || 15
Telles ſziuel te hoz zad kialtunc, halgas meg 162
Es kereffűk az te irgalmaffagodat halg.
Ditiſőleg Attanac es fiunac es ſz: lelek Iſtennek
Mindenhai kőnőrgefűnc: Mennėn fel Ur Iſten te hoz zad
es ſzallon mi reanc Ur Iſten: Te ſz: irgalmaffagod. 20
Giogits meg minket Ur Iſten: Mert uetkeztűnc
Kerűnc tegedet Ur Iſten irgalmaz mi nekűnc: M.
Ditiſőleg attanac es fiunac es ſz: Lelek Iſtennec
Minden titkos bűneinkből: Tiſztits meg minket Ur Iſten.
Es boczald meg nekűnk: Minden uetkeinket. 25
Aldguk minnaian az Ur Iſtent: Minden időben.
Mindenkoron az ő diczereti maradgon mi bennűnc
diezőleg attanac es fiunac es ſz: etc. ||

Mi fegitfegw̃nk vag̃ te Ur Isten: Ne hag̃ el minket.

Meg ne utal minket az mi b̃w̃neinkert: Mi iduezito Istenw̃nc.

Ur Isten az mi b̃w̃neinc zerent: ne czelekedg̃el mi uelw̃nc.

5 Es az mi gonoffaginc zerent: Ne fizes mi nek̃w̃nc.

Kõnõrw̃l mi raitunc Ur Isten: Es ald̃g meg minket.

Vilagosits meg az te tekintetedet mi raitunc: Es irgalmaz minek̃w̃nc.

Fogadafod zerent Ur Isten: Ker̃w̃nc halgas meg minket.

Es ued be fohazkodafinkat: fz: fiadnac erdemeiert.

10 Tõrõld el Ur Isten: Az baluañozokat ez földrõl.

Hog̃ csak a te fz: neued: Mindenw̃t diczertellek.

Halgald meg Ur Isten: Az mi kõnõrgesw̃nket.

Es teg̃ mi uelw̃nc: Irgalmaffagod zerent.

Nem iõt az Ur Isten az igazakert: hanem czac az b̃wnõsfõkert.

15 Hog̃ iduezicze azokat: kie uelzic kegelmesseget.

In adventu domini

Boczald el Ur Isten: Az te hatalmadat.

Es zabadicz meg minket: Minden nomorufagtul

Aldot az ki iõt: Az Urnac neueben.

20 Bizoñ Isten bizoñ ember: Meg zabaditani minket.

In die nativitatis. ||

164 Giermek szw̃letek: Es fiu adatek mi nek̃w̃nc.

Es az mi b̃w̃neinknek: Valtflagara adatek.

Szűletek mi nekűnc az Ur Ief. *Christus*: Az zep zűznec meheből.

hoğ minket meg szabaditana: Minden ellenfeginktől.

Az Istennek Igeie: Erettűnc emberre lön.

Es lakozik mi szíuűnkben: Alleluia.

Giermek szűletek nekűnc: Es fiu adatek mi nekűnc.

5

Kinek birodalma vagon minden lathato: es lathatatlan allatokon.

Az Perfiabeli harom bölczek aiandekozzac: az Nazaretbeli Iefust:

Arannal temiennel es kenettel: Tiztelic ötet.

Ur Isten ved io keduel: az mi zíuűnknek aldozattat.

Mikeppen keduelled: az bölczeknek aiandekat.

10

Christusnac igaffaga: kőrnekez minket paiful.

Azert femmit ne fellűnc: az eieli hitetlen rettegefektől.

Az te hazadnac szernelme: Emezte meg engemet.

Es az te karomloidnac karomlafi: Efenek en raitam. ||

Oeriz meg minket Ur Isten: Mikeppen zemeid feñet.

165

az te zarnaidnac arneka alatt: Otalmaz meg minket.

Halalra adatot vala az *Christus* az mi bűneinkert: Alleluia.

Fel tamadot az mi idueffegűnkert: Alleluia.

Fel tamadot az *Christus* halottaiból: Alleluia.

Mint meg prophetaltatot uala: Alleluia.

20

Fel tamadot az Ur Ief. *Christus* az koporfoból: Alleluia.

Ki mi erettűnc az kereztfan fűggöt: Alleluia.

Fel mene az *Christus* meñorlzagban: ditiűfeggel.

Fogna uiue az mi ellenfeginket: halat adgunc azert ő neki.

Az sz: Leleknek aiandekat: Boczafd zíuűnkben Ur Isten.

25

Ki mi bennűnc Isteni: Es emberi zerelmet geriezzen.

Ur Istennek sz: lelke be tölte: földnek kerekfeget.

Es mindenek uallak: Bölczefegnek ieget. ||

Aldguk az atfat es az fiut: Sz: lelek Istenuel egetemben.

166

Es mindennek felette magaszalluc ötet Mind öröckön öröcke.

30

Aldot legén az sz: háromfag: Eg bizon Isten.

diczeriűk es fel magasztalluc ötet: Mind öröckön öröcke.

Benedictiones seu Conclusiones concentuum.

Oerőc mindenható Istennek irgalmaffagarul: It ez földön ígekezzőnc mindenkor halat adni.

Hog az utolfo rettenetes itelet meg leuen: meñ orszagnak bodog-
5 faga adaffek meg mi nekőnc.

Igaffag fzerető Atfa mindenható felleges Ur Isten, ez mai nap nag
aitatos diczeretekkel fel magasztalunc.

Egēnlő izoual minnaian kereztenek mi meg ualto Christus Ief.
Urunc te io tetedert halakot adunc neked őrőcke.

10 Fel magasztalluc az felleges mindenható Ur Istent: Ki mi rolunc
gondot uifel Atfai fzerelméből.

Halakot adunc hatalmas teremő keges taplalonc: diczerteffel szent
fiaddal őrőcke sz: Lelekuel. ||

167 Oerőllőnc mi aldottac es valasztottac meñoraszagra: Nam az Christus.
15 ő sz: Atfat nekőnc meg engesztelte.

Halat adgunk az Atfanac es fiunac mind őrőcke: Egetemben sz:
Leleknek eg felleges Istennek.

Az teremő Atfa Isten es meg valto fiu Isten: vigasztalo sz: Lelek
Isten aldgon minket minnaian.

20 Egetemben keresztenek fellők ötet mint Urunkat: Es diczeriőc
igaz hitből mind őrőckön őrőcke.

Iesus Christus kit az Atfa ualtfagunkra el erezte: Kerőnc teged leg
fzozolonk sz: Atfadnac előtte.

Atfa, fiu, es sz: Lelek telles sz: haromfag eg Isten: Lakozzek mi
25 fziueinkben mind őrőckön őrőcke.

In adventu domini.

Iői mi hozzac iduezitő Iesus Christus sz: Atfaddal: Szabadicz meg
bőneinktől es foc náualainktul.

Kiert neked halat adunc sz: Atfaddal sz: Lelekuel: Mind őrőcke sz:
30 haromfag eg felleges Istennek.

In die Nativitatis.

Iesus Christus ki ez napon az zep zŕvzne^k fz: mehebŕl: Szŕwlettetek
ez vilagra az mi vigaffagunkra. ||

Atta fiu es fz: Lelek teljes fz: haromfag eg Isten: Lakozzek mi **168**
fziueinkben mind ŕrŕckŕn ŕrŕcke.

5

Adgunk halat kerefzŕenek Christusnac ŕ io uoltarul: Mert erettŕne
fzeretetbŕl fzŕletek ez uilagra.

Egetemben magafztalluk es diczeriŕe az ŕ neuet: Mert csak ŕ mi
bŕneinknek erdemes aldozatfa.

Aldguk mi mind az Ur Istent ki mi ertŕne emberi zemelt Rea vŕn **10**
hog bŕneinkbŕl mind meg zabaditana.

Halat adgunk Ur Istennek es az ŕ eg fz: fianac: Szent Lelekkel ege-
temben mind ŕrŕckŕn ŕrŕcke.

In die Epiphaniarum.

Iesus Christus ki ez napon az bŕlczeknec meg ielenel: Leg vezerŕnk **15**
kerŕne teged az te fz: atadhoz.

Atta fiu es fz: Lelek teljes fz: haromfag eg Isten: Lakozzek mi fzi-
ueinkben mind ŕrŕckŕn ŕrŕcke.

In die Paschatis.

Emlekezzŕnk kerefzŕenek az Istennek io voltarul: Ki fz: fiat mi **20**
erettŕne aldozatra boezata. ||

Halat adgunc az Istennek es az ŕ eg fz: fianak: Sz: Lelekkel ege- **169**
temben mind ŕrŕckŕn ŕrŕcke.

In die Ascensionis.

Iariunk mi most kerefzŕenek idueffegnec igaz utan: Mert az Christus **25**
ez mai nap mene fel meŕorfazgan.

Hog' mi nekŵnc fz: Attatul vigafztalo fz: Lelkenec: Kellemetes
aiandekat meg' neruen el boczaffa.

In die Pentecostes.

Oerŵllŵnk mi kerefztenek mert az Isten ō fz: lelket: Menorfzagbol
5 hiueihōz vigafztalni boczata.

Az kie hifzie *Christus* által ō bŵnōknek boczanattat: Azoc vezzik
fz: Lelkenek aiandekat ōrōcke.

Peracta Coena.

Mennetek el bekefeggel Ur Istennek ōrōkōfi: Mindenkoron diczer-
10 ietek az ti fz: Attatokat.

Hala légén az Istennek ki minket erdemŵnk nelkél: Fiaiua hog' fo-
gadot csak az ō io voltabol. ||

Regen el mult időkben, meg ertették az szent Prophetak által, hogy az Atta Istennek fia, ez vilagra iduendő, az ördögnek hatalmalfagaban leű, emberi nemnek, meg szabadtalára. Pf 8. et 149 Cantat: Canti.

5

Tudgatóc, mert közel vagon az Ur Isten, bizon mondom || ti nektek hogy hamar el iő. Pf. 24. Domini est terra Pf. 134. Canti: 172 Zachariæ.

Iobbizatok meg eleteteket kerestek, mert im el közelget az Istennek orszaga. Pf 110. Dixit et Magnificat

10

Iő el Ur Isten, minket meg segiteni: Es boczald meg nekűnc az mi fok bűneinket, Pf. 110 et 112 et Magnificat

Az te magzatodbol telzek, az te birodalmadra feiedelmet. Pf. 132. ||

Szolla ennekem az en sz: Attam, en fiam vag te, ez mai napon en szűltelek teged. Pf 2 Quar: fr: 78. et 24.

Bekefegnek Ura, ez vilagra adatek, kinek irgalmalfagabol, fokban iduezűnek. Pf 72. 113. 149 et 111. Confite:

Ime el iőt az Atta Istennek fia, es meg ielentette nekűnc az idueffegnek utat. Pf. 110. et 112. Beatus.

Hidgetek || mert im el iőt az Iesus Christus, kit az Atta Ur Isten meg igert vala.

Ez napon Christus szűletek: ez napon Iduezitőnc meg ielenek: ez napon földön enekelnec Angalok: ez napon őűűnek az kerestek mondván; diczőleg meőrszagban Istennek mind őőcke, Pf 95. et 149. 32. 130. 111.

175 Te veled vágok en Atta Isten, az te diczõleged||nek ideien, es az te zentidnec diczõfegeknec ideien ez vilagnak elõtte, fzõwlettel tõlem, Pf. 2. 111. Confitebor. 130 Ex pfund.

Valtfagot kwlde az Ur Isten az õ nepenek, es igere nekiek az 5 örõc bekefeget. Pf 111. Confi. et 130. Depro.

Mint eg vôlegeñ, az Ur Isten szarmazek, az Añafzentegházbol. Pf 19 Cœli enarr. 132, Memento et 94. Venite exult.

Az attá Isten, ez vilagra boezata az õ szent fiat, hog benne 176 bizokat meg szabaditana || az ordõgnek hatalmabol.

10 Mikor fzõwletek nekwnk czudakeppen, az fzõwnek mehebõl, ackor be telec az fz: iras: mikent az harmat ez földre le iõuel, hog iduezitened emberi nemzetfeget, teged diczerwnc edes Istenwnc Pf 149

Antiph. Epiphaniarum.

177 Bölczek latuan az czillagot, vinek Urunknak, arañat || tõmient es kenetet Pf. 45 Cor meum eruc. Pf 70 Domine in adiu. 72 Domine iudicium

Harom czudakkal, meg ekefittetet fz: napot tífztelwnk: Ez napon az czillag vezerle az bölczeket az Iefushoz: ez napon az viz 20 borra valtozek az meñegzõben: ez napon Christus Ianoftul meg ker-felztelkedek, hog minket iduezitene, alleluia. Pf 95 Venite 130. Ex pfun.

178 Az bekefegnek kiralla || fel magafztaltatot, kinek szinet latni kiuanña mind az egelz föld.

25 Minden idõben aldgad az Ur Istent, es keried hog az te utaidat igazgaffa, es minden idõben, az te tanaczid õ benne maradgonak.

Vallaft tegenek minden fele nepek az Ur Istennek, es õtet 179 diczeriek. ||

Anti. quadragesimales.

30 Ell iõttenek nekwnk az poenitentianak napiai, bõweinknek valtfagara, lelkwknek idueffegere. Pf 130. De pfun.

Vigazzatok kerelztenek, mert nem tudgatoc az idõt: vigazzatok azert mert nem tudgatok mikoron az Ur Isten el iõuendõ, 180 eftue auag efelkoron, auag tik||fzokoron, auag reggel, hog mikoron

hirtelen el iőuend, ne talállon minket el aluvan. Pf 127. Nisi Dominus et Nunc Dimit:

Ha embereknek, es angeloknak, íelueken ízolnek, de ízeret-tem, nem vofna, ollan volnek, mint a zőngő ertz, es az pengő czim-balom. Pf. 15. Domine quis habitabit et Magnificat. 5

Kőőőrwł raitunk Ur Íften, es halgafd meg az mi imadlagin-kat. 8. toni. Pf 4. Halgas meg 54 In nomine. 67 Miserere.

Aldot || Ur Íften, íegel meg minket, es te neuednek diczőfe-181 geiert, ízabadits meg minden gonofztul. Pf 1. Bet. vir. 6 et 7 et 54. 33 In te Sperau. 10

Az mi bŵneinkrőł tarczunk poenitentiat, mert el kőzelgetet az Íftennek orfzaga.

Az mi bŵneink Uram Íften, naponkent előttŵnk forognak mi nekŵnk, de kerŵnk teged Uram, ízabadicz meg minket a||zoktul, 182 ma es eletŵnk nec minden ideieben. 15

Anti. in magnis feriis.

Az te hiueidnek ízerelme Ur Íften, meg emefztet engemet, es az te karomloidnak, karomlafi, efenek en ream. 2. toni. Pf. 13. Ufq quo 3. Quoniam 57. Miserere.

Hatra terienek es meg ízegeńwłteffenek, kie gonozt akarnak 20 nekem.

En Íftenem, ízabadicz ki engemet, az || hitetleneknek kezek-183 ből. Pf 27 Jehoua lux 31 In te spe.

Az en teítem fel tamadaínac remenfegeben íugozik. Pf 16.

Elő alanak az földi kirafok, es az feiedelmek őzue gŵlenek 25 Urunknak ellene, es az ő Chrííufu ellen. 3 toni. Pf 2. et 52 quid gloriaris.

Nág fok hamis tanuk, ream tamadanak, es az ő keduek íze-rent ream hazudanak. Pf 7. Domine Deus. 69.

Meg ofztak ő kő||íztők az en ruhaimat, es az en ruhamra for-184 íot vetenek. Pf. 22.

Ments meg minket Ur Íften, minden elleníeginktől, kiknek czelekedetek hamíííag. Pf 13. Ufq quo 4. Exaudi 16. cuít. et Magnificat.

Sidoknac Iudas, íllen íeget ada monduan: az kit en meg czo-kolandok, az az Chrííufus fogiatok meg őtet. 35

185 Meg felfiztuen Atta Istennek szent fiat, im||ezt irak feiere :
Nazaretheli Iesus, fidoknak kiralla. 3 toni differ : Pf 57. 110 Magni-
ficat anima :

Nag bekefeguel ki mulok ez vilagbol, es meg nugofzom az Ur
5 Istenben.

Anti. paschales

Hufuet napian hainalban induluan, iutanak az koporfohoz,
az nap immar fel keluen, alleluia. Pf. 32 Exultate. 114. In exitu Iz.
Benedictus Do :

186 Az Isten||nek angala, Monda az Mariaknak, ne felletek mert
iol tudom hog az Christust keressetek, alleluia Pf. 1. Beatus vir. 119.
Beati imma.

Az Ur Istennek angala, le szalla mehorfzagbol, es iaruluan, le
fordita az kout az koporfo szaiarul, es wl uala raita, alleluia, alleluia
15 Pf 110. D. 114 In.

Fell tamaduan az Christus, meg ielenek az o tanituaninak,
187 ezt monduan : Beke||feg legen ti nektek, alleluia : Ne felletek fem-
mit, mert en vagok diczo kiral. Pf. 130 et 146. Lauda Anima Mag-
nificat.

20 En vagok az Ur Isten, es az en tanaczomat, nem kozlom,
hitetlenekkel.

En el temettettem yala, es fel tamattam, mert az en mennei
sz : Attam, hozza fogada engemet, alleluia, alleluia.

188 Az kegelmes Iesus Christus || konorwluen embereken, hatalmat
25 von ordogon mi ellenfegwnkon, alleluia. Pf 111 Con.

Az mi Urunk Iesus Christus, meg hala az mi bwneinkert es
fel tamada az mi igazulafunkert, alleluia.

Fel tamada az Iesus Christus, es Uralkodic az o mennei szent
Attaua, alleluia, Alleluia.

189 Holual reguel, hufuet napian, nag || fietfeguel, az szent affzo-
nok el menenek Christusnac koporfoiahoz. Pf 4. 130.

In die Ascensionis.

Galileabeli ferfiak, mit neztek fel az egben, ez Iesus ki közzv-
letek menorzagban mene, ekeppen iő az iteletre diczöfeggel. Pf 47.
Plaudite. 19. Cœli enar. et 96. Cantate Domino.

Christus Urunk Iesus, ez mai napon, mēnnēknek orzaga||ban 190
mene diczöwlt teftben. Pf 3. 33 et 19.

Fel menuen Christus mēnnēgben, alleluia; fogua viue az fog-
fagot, alleluia. Pf. 96 Domin. regna: 33. Exultate: 103. Benedic anim.

Oe lattokra mēnben fel emeltetek, es az feńes kőd be foga őtet
az ő fzemek elől. Pf 8. Domine I 119. Mirabilia sunt facta. 10

Fel megek Attamhoz, es az ti Attatokhoz: az en Istenemhoz,
es az ti Istentekhöz, alleluia. Pf 33.

Menne||tek el ez fzeles vilagra, hirdeffetek az Euangeliomot 191
minden teremtet allatnak, az ki hiend es meg kerefztelkedic idue-
zwl, az ki pedig nem hiend niluan el karhozik, alleluia. Pf 19. 15

Kezeit fel emeluen, egben uitetik uala, es meg alda őket,
alleluia.

Szemek lattara, fel emelkedek az Iesus, es az kőd || befoga 192
őtet az mēnben alleluia.

Ant. in die Pentecost-

20

Mikoron be töltenek volna, az őtuen napok, valanak az tanit-
uańok eggwt, diczeruen az Ur Istent. Pf 96 Magnificat.

Iőuel fzent Lelek Ur Isten. tőlez be aiandekoddal, az te hiueid-
nek fziueket, es az te fzerelmednek twzet, ő benne || fel geriezd, 193
ki minden pogan nepeket, fok fele nelueken, az hitnek eggefegere, 25
őfzue gőitőtted: diczeret te neked fzent Lelek Ur Isten. Pf 19.
149. Can:

Zugas lőn az egből hirtelenfeggel, mint sebeffen iőuő nağ
fzelnek fzugafa, es be tőlte az hazat, mēnben wlnek vala az tanitua-
ńoc. Pf. 19 Magnificat anim. || 194

Szolnak vala kwlőmb kwlőmb nelueken az tanituańok, Istennek
nağfagos dolgairol, alleluia alleluia.

Ur Istennek fz: Lelke be tőlte földnec kerekfeget, diczeriwk
az Ur Istent

Monda Christus az ő tanítványainak, nem hadlak titeket aruaul,
 195 alleluia, el megék es hoz || zatok iőuők, alleluia, es őruendez az ti
 fziuetek, alleluia.

Ant. Communes.

5 Teged égnek allatban, es haromnac fzemelben, igaz hittel
 vallunk, mindenkoron felfeges Ur Isten. Pf 54. 113. 130.
 196 Aldg meg minket Afa Ur Isten, őriz meg minket elő Isten||nek
 fia, Ur Iesus Christus, vilagofits meg minket, vigasztalo fz: Lelek
 Ur Isten, ma es életwnknek minden ideieben. Pf. 51 Miserere. 67
 10 Miserere. 57 Miserere.

Diczeret es őrc diczőleg legyen Atfanac, es az ő fz: fianak, es
 az fz: Lelek Istennek, mind őrückön őrücké.

197 Diczőleg legyen te neked fz: haromfag, es neked || eégnlő
 Istenfeg, mind eleitől foguan, most es mind őrückön őrücké.

15 Nag diczeretes diczőfeget, enekellwnk, Atfanak, es fiunak, es
 az vigasztalo fzent Leleknek, őrücké valo diczerettel. Pf. 96. Cantat:
 149 Cantat: 119. Mirabilia. 147 laudate:

Meg tartá az nag Ur Isten, az ő hŵ keresztenit őrücké; de az
 198 gazdag || hitetleneket; pokolra veti, vegre mihelen ki mulnac ez
 20 arnek uilagbol. 49.

Meg fokasultanak az mi ellenfegink Ur Isten, es diczekednek
 az ő ereiekben te ellened: de kerwnk teged Ur Isten, lagits meg az
 ő kemeń fziűket; hog fz: Lelkednek altala, terienek hozzad, felse-
 199 ges || Ur Isten.

25 Te paranczolad Ur Isten, hog mi meg tarczuk, az te paranczo-
 latidat. 2 tonj 119. Beatj inmac. 80 Dominus Paf. 119 Meneris ferui
 Szolgallatok az [az] Urnak felelemben minnaian, es őruendezze-
 tek ő neki rettegesben Pf 119 Be. im. 2 Beati. 128. Beati qui tim.

Ur Isten, neueld bennwnk az igaz hitet. 8 toni Pf 112 Laud:
 30 pueri Magnificat et 15.

Ha te meg nem tartaz Uram Isten, hiaban vigaznac az mi ||
 200 fzemeink. Pf 127 Nifi Dominus.

Segits meg minket mindenható Atta, es Fiu, es fz: Lelek
 Isten. Pf 54 Dni propter nom. tuum 67 Miserere 4 Exaudi

35 Valaki igaz hitből, Christufrol vallaft teszen, ketfegnelkwl
 őrc életet veszen 7. toni Magnificat

Szűz Marianak diczeretiuel, diczeriűc az Ur Iftent szíuűnk fzerent, es magafztalluk őtet mindenekben; || Lam melto diczeretre. 201 *Magnificat*.

Iftennek szent Fia, az te segitfedben biztunc, szűkfegűnknek ideien, meg ne utallad az mi kőőörgelűnket, de szabadicz meg min- ket, minden uezedelemtől, kegelmes Chriftus. 7 toni Ps. 3. Quam multi 4: Exaudi Domine 51 Mife. 54 Domine 143 etc.

Eg hatalmu leg en velem, Afa Ur Iften, monda az ő szent fianak. Pf 110. ||

Enekellűnk kerefzfenek az Chriftusnak kirali, es papi melto- 202 lagot 1 toni Pfal. 110. Dixit Dominus.

Aldot legén, mindeneknek teremőie. Pf. 144. Benedict. Dominus.

Diczerietek kerefzfenek az Ur Iftent. Pf. 113. lau: pueri. 146 147.

Kőőörűi raitunk nag Ur Iften, kőőörűi mi raitunk, mert igen 15 űomorgattatunc ez vilagon.

Uralkodo Ur || Iften, kiraloKnac kirallfa, kinek kezeben vad- 203 nak, minden kiralloKnac es feiedelmeknek szíuei, es csak az te vezerlefedből, minden igazat erthetnek, halgafd meg kerűnk, az te hiueidnek kőőörgefet. Pf 4 Exaudi. 67 Dns. miser. 130. De pro. 20

Mutafd mi hozzank Ur Iften, az te irgalmaffagodat, es az te 204 iduezitő fiadot, adgad || mi nekűnk, halgafd meg Ur Iften az mi kőőör- gefűnket, es az mi fohazkodafunk iuffon te elődben. Ps. 130. 67. *Magnificat*.

Ne emlekezzel meg Ur Iften az mi bűneinkről, fe AttainKnac 25 vetkekről ne alí bofzut mi raitunk szent fiadnak kedueiert. Pf. 130 205 Dep 6. In furo. *Magnificat*.

Valaki engemet valland emberek előt, en is vallom || őtet az en Attam előt.

Nem minden ki mondga nekem, Uram, Uram, megen be meń- 30 orzagban de ki teszi Attamnak akarattat, csak az megen be men- űeknek orzagaban. ||

Psalm. I.

Bodog ember ki nem iar az Iftentől szakattaknac tanaczan:

Es az bwnőfőknek utan nem all es nem űll az meg czufolok
5 között.

(2) Hanem ő neki az Iftenben vagón bizodalma: Es az Iftennek töruehet forgatfa elmeieben eyel es nappal.

(3) Es ollan mint az folyó viz mellet űltetet elő fa: Giwmölczet teremti az ő ideieiben es az ő leuelei meg nem heruadnac.

10 (4) De az Iftentől el szakattak nem illenek: hanem mint az polua ki az szeltől ideftoua hañattatik. ||

208 (5) Ennek okaert meg nem maradhatnac az Iftentől szakattak az iteletben: Sem az bwnőloc az igazaknac gűlekezetekben.

(6) Mert tudga az Ur az igazaknac utokat: de az Iftentől el
15 szakattaknac utok mind el vész.

Ditőfleg Attanak es Fiunak: Es szent Lelek Iftennek.

Mikeppen kezdetben ditőfeges vala: Mostan es mind őrückön
őröcke ug legen.

Pfalm 2.

20 Miert dűhőfkődnee az pogañoc: Es az nepek miért gondolnak hiaban valokat ||

209 (2) Az orszagbeli kiraloc fel tamattanak: Es az feiedelmek eg maffal tanaczkosfnac az Ur ellen es az ő Christusa ellen.

(3) Szagaffuk el az ő kötőzefeket: Es vessűk el mi rolunk az
25 ő igaiokat.

(4) De az ki menben lakic neueti őket: Es az Ur Isten meg
czufolla őket.

(5) Ackoron befzel ő velek nag' indulattaban: Es az ő nag'
haragiaban.

(6) En kediglen az en kiráomat be fzallitom: Az en szent
hegemre Sionra.

(7) En illen szerezst hirdetek hog' az Ur ennekem azt monta:
Fiam vag' te nekem ma szwltelek en tegedet.

(8) Kieried en tőlem es te neked adom az pogan nepeket
örökfegwl: Es ez vilagnac veget birodalmul. 10

(9) Törd őszue őket vasbol czinalt kiralli palczaddal: Es mi-
keppen az czerepet törd őszue őket. ||

(10) Most ennek okaert ti királoc akariatoc tanulni: Az tani- 210
taft be vegetek ti földön valo birak.

(11) Szolgallatok az Urnak felelemben: Es vigadgatok refz- 15
ketefben.

(12) Vegetek az ő tudománat hog' ne haragudgék: Es ti el ne
veffzetek az igaz utrol.

(13) Mert hamar fel geried az ő haragia: de bodogoc kik ő
benne biznac. di: 20

Pfal. 3.

(2) Uram ki fokban vadnak kik engemet haborgatnak: Es
fokban vadnac kik ellenem tamattanak.

(3) Sokan mondgak az en lelkemről: Ninczen segitfege neki
az Istentől. || 25

(4) Maga Uram te vag' paifom ennekem: Te emelz tisztef- 211
fegre engemet es te magafztalod fel az en feiemet.

(5) Az en szommal az Urhoz kialtok: Es meg halgat enge-
met az ő fz: hegeről.

(6) En le fekwszóm el aluszom es fel ferkenek: mert az Ur 30
otalmaz engemet.

(7) Nem felek szaz ezer neptől kie körös körwl ellenem ta-
mattanac: Tama' fel Uram es sege' meg engemet en Istenem.

(8) Mert minden ellensegimet te czapdosod arczul: Es ki
töröd az Istentől szakattaknak fogokat. 35

(9) Az Istennel talaltatik fetetleg: Es az te aldafod az te ne-
pede. Di:

Pfal. 4. ||

212 (2) Halgas meg engemet en iduezitő Istenem: Es mikoron
5 hilak segitsegwl vigasztald meg az en ziuemet.

Kegelmeflegedből kőnőrwł en raitam: Es halgald meg az en
imatfagomat.

(3) Oh Adamnak kemen sziuw bwnős fia: miért szerezitek
az hiufagot es keressitek az hamifagot.

10 (4) Esmerietek meg hog czudakeppen teszen Isten az ő hiueiuel:
Az Ur Isten meg halgat valaménezer fel kialtunk ő hozzáia.

(5) Ha meg haragultok ne vetkezzetek: Beszelletek az ti
szívetekben es agas hazatokban az ti bwnőtdket meg zannatoc.

(6) Aldozzatok igaffagnac aldozzattaul: Es bizzatok az Ur
15 Isténben. ||

213 (7) Sokan mondgak az Istennek iauait: kiczoda mutatta meg
mi nekwnk.

De maga Uram emeld fel mi raitunk az te orczadnak vilagof-
fagat: Es vigasztald meg az mi szomoru szíuwnket.

20 (8) Te vigasztalod meg az mi szíueinket: mikoron gabonanak,
bornac, es minden fele gwmoleznek adod beuseget.

(9) Bekefeggel el hugofzom es el alufzom: Mert Uram csak
te magad segitesz engemet hog batorfaggal lakiam ez földön.

Ditfőleg: Mikep.

(2) Uram a te haragodban ne feg meg engemet: Es haragod-
nak nagfagaban ne ostoroz engemet. ||

214 (3) Kőnőrwł raitam Uram mert beteg vagok: Giogits meg
engemet mert el haborottanak az en czontaim.

30 (4) Az en lelkem is el haborodot: Te pedig Uram mig kesel.

(5) Ter' hozzam Uram es szabadicz meg az en lelkemet:
Tarcz meg engemet az te irgalmassagodert.

(6) Mert nem talaltatik az halalban ki te rolad emlékezzek:
Az pokolban penig ki teszen neked vallaft.

(7) Vefzekedem fohazkodafimban eiel es nappal el neduefitem ágamat kon hullatafimmel: Es en niozolatamat el arasztam firalmimmel.

(8) El homafofodek az en fzemem az keferwfeg miat: El emefztetem mind az en lok nauaaimban.

(9) El tauozzatok en tolem ti minnaian kie czelekeditek az hamiffagot: || Mert ime az Ur meg halgatta firalmimnak beszedet **215**

(10) Meg halgatta az Ur az en konorgefemet: Es imatkozfomat eleiben ueue.

(11) Ell szegefwllonek es igen meg haborodgonak mind az ¹⁰ en ellenfegim: Meg szegefwllenek es viffza terienek igen hamar-faggal. dicz:

Pfal. 7.

(2) En Uram Istenem te benned bizom: otalmaz meg engemet mindenektol az kie engemet kergetnek es szabadits meg en- ¹⁵ gemet.

(3) Ne talam el ragadga mint eg orozlan az en lelkemet: Ne talam el szaggat es nem lefzen ki tole meg szabadiczon. ||

(4) En Uram Istenem ha en ezt tottem: Es ha alnokfag vagon **216**
az en markomban ²⁰

(5) Ha annak az ki en velem bekeuel lakot gonofzt tottem: Es hog ha ellenfegemet is ingen meg nem szabaditottam.

(6) Kergeffe az ellenfeg az en lelkemet es az en eletemet az foldre tapodga: Es az en tiztseffegemet porban heuerteffe.

(7) Tamadg fel Ur Isten, nag haraggal emelkedgel fel az en ²⁵ ellenfegimnek haragiok ellen: Es ferken fel mellem az iteletre melyet paranczoltal.

(8) Es az nepeknek ferege te konwled fog allani: Es annak okaert ifmet meg ter' az te magos fzekedben,

(9) Az Ur Isten iteli meg az nepeket itel meg engemet Ur ³⁰ Isten az en igaffagom fzerent: Es az en tokelletseffegem fzerent mel en bennem uagon. ||

(10) Szwnnek meg immaron az Iftenteleneknek gonoffagok: **217**
Az igazakat pedig igazgaffad fziueknek es vefeknek altal lato Iftene.

(11) Az en paifom az Ur Iften : ki engemet meg szabadit es igaz szíuű embereket.

(12) Az Ur Iften igaz biro : Es az Iften haragfzik minden nap az Istentelenekre.

5 (13) Ha meg nem terend az ő tőret meg kőzfőrwli : Az ő yiat meg vonta es aránozza őtet.

(14) Es halalos nilakat csinalt neki : Tűzes nilakat kezit az kergetők ellen.

(15) Ime alnokfagot vífel meheben mert gonoffaggal eset
10 terehben : Es hazugfagot fog szűlni.

(16) Vermet csinalt es meg asta őtet : es azon veremben eset az kit mafnac csinalt.

(17) Az nomorufag kit ennekem kezitet az ő feien efik : Es az ő alnokfaga || az őnnön feienek teteiere szal.

218 (18) Vallaft tefzek az Urnak az ő igaffaga szerezent : Es eneklek az felseges Ur neuenek, Dicz. Mikep.

Pfal. 8

(2) Vr Iften mi Urunk mel igen czudalatos az te neued mind az egész földön : ki az te diczfőgedet az egeknek felette helhez-
20 tetted.

(3) Az kűded germeczkeknek es az czőczemőknek szaiokbol fundaltad az erőffeget az te ellenfegidert : hog le uerned az ellenfeg-
get es az boffzu allast.

(4) Mikoron latom az te egeidet az te kezeidnek czinalmanat :
25 az holdot es czillagokat melleket csinaltal. ||

219 (5) Miczoda az halando ember hog meg emlekezel ő rola : Es az embernek fia hog meg latod őtet.

(6) Mert csak kevesse tőtted őtet alab valova az Angyaloknál : Diczfőggel es tizteffeggel környekezted meg őtet.

30 (7) Urra tetted őtet az te kezeidnek czinalmanin : Es minde-
neket az ő labai ala vetettel.

(8) Az iuhokat es minden őkrőket : Annac felette minden mezei barmokat.

(9) Az egbi madarakot ez az tengernek minden halait : kie az
35 tengernek őfuenin iarnac.

(10) Ur Isten mi Urunk: Mel igen czudalatos az te neued mind az egész földön.

Pfal. 13. (XII.)

Miglen feleitesz el engemet Uram vallón f-mind eltige: Miglen földözöd el en tölem az te orczadat. ||

(2) Miglen forgatoc tanaczokat az en elmemben: Es miglen⁵ 220 götri fziuemet ez munka, (3) es miglen hatalmaznac raitam az en ellenfegim.

(4) Tekencz ream Uram es fegef meg engemet: vilagofits meg fzeimeimet hog ne aludgám be az halalban. 10

(5) Es ne mondhatta az en ellenfegem im el hatalmazom ő raita: Mert ha meg tantorodom őruendezni kezdnek a kie engemet haborgatnac.

(6) Mert en az te io voltodhoz tamazkodom: Őruendez az en fziuem az te iduezitefednek el közelitefere neked eneket mondok 15 mikoron meg fegitendez engemet. Dicz:

Pfal. 15. (XIV.) ||

Vr Isten kiczoda lakozik az anafszentegházban: auag ki nugzik 221 meg az magos mehorfzagban.

(2) Az ki iar fertelemnelkwl: Es igazan czelekezik. 20

(3) Ki igazat fzol az ő fziueből: Es az ő nelueuel nem czalardkodik.

Ki fele barattanac gonofzt nem akar: Es arultataft be nem uöt az ő barati ellen.

(4) Semmit nem gondol az gonofzokkal: az Isten felöket 25 penig fel magafztalla.

Ki meg eskwfzik az ő attafianac es meg nem czalla ötet: (5) ki az ő penzet nem atta ufurara es az artatlanokon nem vöt nerefeket.

Az ki ezeket czelekezi: Az Isten orfzagabol ki nem rekefz- 30 tetik. Dicz:

Pfal. 16 (XV.) ||

222 Oeriz meg engemet en Iftenem: Mert te benned remenlek.

(2) Mongad oh en lellem az Iftennek en Uram vag te: Es az en iauaimnelkwl nem szwkoldkoddol.

5 (3) Hanem az szentek kie ez földön lakoznac: Es az erőffek az kikben nekem minden gónörwfegelem vagón.

(4) Meg fokafulnac azoknac az ő banattok az kie idegen Iften utan futnac: Nem aldozom azoknac verrel valo aldozattokkal es azoknac neueket az en aiakimra fel nem veszem.

10 (5) Az őrócke valo Iften az en refzemnek es poharomnac italma: Te uag Iften ki az en forfomat tamafztod.

(6) Az en forfomnak kőtelei eftenek en nekem kies helekre:

223 Annac felette || dragalatos őrókleg iutot ennekem.

(7) Aldom az őrócke valo Iftent az ki nekem tanaczot ad:

15 Ennek felette eczaka is tanitnak engem az en veseim.

(8) Az őrócke valo Iftent mindenkoron en előmben tamafztom: Mert iob kezem felől vagón ennekem hog meg ne indullac.

(9) Annak okaert őrw az en szium es őruendez az en ditfőfegelem: Ennek felette az en testem is nag bizodalomban nugszik.

20 (10) Mert nem hagod az en testemet az koporfoban: Es nem engeded hog az te szented rothadaft laffon.

(11) Tudtomra adod nekem az eletnek őfuenet: vigaffagnac elegsege uagón az te orczadnac előtte es az te iob kezeden gónörwfegek uadnak mind őrócke.

25 dicz: ||

224

Pfal 19. (XVIII.)

(2) Szentek ielentik az Ur Iftennek ditfőfeget: Es az ő keizei-nek czelekedetit hirdetic az igazak.

(3) Szent Lelekkel meg vilagofodot hw kerelzfenek az Ur Iftennek igeiet eg maľnak hirdetik: Es az földi emberek eg maľnac mondgak az ő tudomaľat.

(4) Ninczenek neluek es nemzetfegek: kiknek hallafokra nem adatot volna az ő tudomaľok

(5) Minden földre ki szarmazik az ő hirdetefek: Es ez föld 35 kerekfegeken minden hatarira az ő tudomaľoc.

(6) Helhez tette az őrcs Istent az ő hai||lekat ő igeiben: Mint **225**
 ég vő legen ki szarmazik az ańszentéghaznac kebeleből.

Oeruendeze mint ég erős vitez az ő tudomańanak vegezefere:
 Az ő ki iőuetele lőn magos meńorfzagból.

(7) Es az ő menetele lőn meńorfzagnak magoffagaiglan: s
 Ninczen ki el reithetne magat az ő tőwzes lelkenek hatalma előt.

(8) Az urnak igazito tőrneńe teriti az lelkeket: Es ő rola valo
 hűfeges bizonfag bőlczeleget ad az tudatlanoknak.

(9) Igaffagos Istent igazulafőc uigafztalnac fziueket: De az
 Urnac uilagoffagos paranczolatit vilagofitnak lelki szemeket. **10**

(10) Az szentfeges Istent felelem meg marad őrcőkőń őrcőke:
 Igazak az Istent || iteletek megigazittatnak őnnőń magokban. **226**

(11) Kiűanatosfbak minden arannak es draga kőueknek felette:
 Es edeffegefbek minden edeffegeknek felette.

(12) Mert ime az te szolgaid őrizik az te paranczolatidat: s
 Mert ezeknek őrizetekben uadnac nág aiandekozafoc.

(13) Teuegfewńket kiczoda erti meg: Az mi el titkolt bű-
 neinkből tiztits meg minket, (14) es az te szolgaidat otalmazd meg
 az hitetlenfegtől.

Hog ha mi raitunk el nem hatalmazandnak az hitetlenek **20**
 te előttd tizftak lefzűńk: Es meg tizftittatunc az mi bűneinknek
 nág voltabol.

(15) Es lefznek kellemetefek az mi fziűnkknac vallafi: Es te
 előttd lefznek mindenkoron fziűeinknek te rolad valo gondolati. ||

Mi Urunk te uág mi nekűnc fegedelműńk: Es az mi meg **227**
 valtunc. di.

Pfal. 22. (XXI.)

(2) En istenem en Istentem miert hágál el engemet: Es miert
 uág ill meffze az en meg tartafomtul es az en iaigatafomnak
 befzedetől. **80**

(3) En Istentem mind nap estig kialtok es ualafzt nem tefz:
 Eielis ninczen nekem vefzteglefem

(4) Te kedig szent Ur Istent: Az Izraelnek fzentit kőfzót
 lakozol.

(5) Te benned biztanak az mi attaink: Biztanac es meg fza- **35**
 baditottad őket.

(6) Te hozzad kialtottanak es meg szabadultanak: Te benned biztanak es meg nem galasztattanak. ||

228 (7) En kedig fereg vagok es nem feriu: Embereknek szidalmassaga es nepeknek utalatoffaga.

5 (8) Valakie engem latnak meg czufolnak: Meg gwlolnek es feieket haitogattac ezt monduan:

(9) Haicza az Urhoz magat hog meg szabadicza otet: Menceze meg otet ha igen szereti otet.

(10) De te hozal ki engemet az en anamnac meheböl: Meg 10 akkor is te benned biztam mikor az en anamnac emlőien fwggöttem.

(11) Te oltalmad ala vettettem az en szwletefemtől fogua: az en anam mehetől fogua en Iftenem vag te.

(12) El ne tauozzal en tőlem mert az keferwfeg közel vagon: Es ninczen ki engemet meg segeczen.

229 (13) Sok bikak kőrnekeztenek meg en||gemet: Az basannak kőuer bikai tamattanak en ream minden felől.

(14) Meg nitottak az ő szaiokat en ellenem: mint az ragadozo es ordito orozlanoc.

(15) Ki boczattatot az en verem nag būen mint az viz es 20 minden tetemim el tauoztanac eg mastul: Az en sziuem is meg oluāda mint eg uiafz az en hafamban.

(16) Ki szarada az en eröm mint az czerep: Az en heluemis inemhöz ragada es az halalnak poraban vetettel engemet.

(17) Mert meg kőrnekeztenek engemet az ebek es az gonofzok- 25 nac serege fogot kőrnwl engemet: Altal liggattac kefzeimet es labaimat.

(18) Meg szamlalhatom minden tetemimet: wk penig ezt nag örömmel lattak es nefzik.

(19) Ell ofztak ő kőfzöttők az en ruhaimat: Es az en kőntő- 30 fōmre forlot vetenek. ||

230 (20) De te Uram ne leg igen mefze en tőlem: En erőffegem az en meg tartalomra fies.

(21) Ments meg az feguertől az en lelket: Es az en eggetlenemet az ebeknec kezeből.

35 (22) Szabadicz meg engemet az orozlanoknac szaiokbol: Es az unicornifoknak szaruok kőzzwl ments ki engemet.

(23) Es hirdetem az te neuedet az en afamfiainak: az gwle- kőzetnek kőzepette diczerlek tegedet.

(24) Kik Istent felitek diczerietek őtet: Iacobnac minden nemzeti diczerietek őtet, es felletek Izraelnek minden nemzetlegi.

(25) Mert meg nem utalta meg sem vette az szegennek nómorufagat: El sem fordita az ő orczaiait előtte, hanem meg halgata őtet mikor ő hozzáia kialta. ||

(26) Te rolad vágon az en diczeretem az nag' g'wlekezetben: 231
Az en fogadafomat be tellesitem azok előt kic őtet felik.

(27) Elfznek az nómorultak es meg elegendnek: Diczeric az Ur[a]t kic őtet kerefik es el az ő sziuek mind öröcke.

(28) Meg emlekefsznek es meg ternek az Urhoz ez földnek 10 minden hatari: Le borulnak az ő orczaia előt, az pogańoknak minden nemzetlegi.

(29) Mert az Ure az orfzag: Es uralkodik az pogańokon.

(30) Ennek imatkoznac ez földnek minden kőucri: Mindenek terdet haiczonak ő előtte kic az porban le szalnak mert az ő lelke- 15 nek fenki eletet nem adhat.

(31) Az ű magzattok szolgal ő neki: Es az Urenak szamlaltatic.

(32) Ell iőnek es hirdetik az ő igaffagat az szwletendő nepnek: Mellét czelekedet. diczőf: Mikeppen: || 20

Pfal. 23. (XXII.)

232

Az Ur legeltet engemet: Es femmi fogatkozasom nem leszen.

(2) Az szepfegw mefzőkőn helhezttetet engemet: Es viszen czorgo viszekhőz.

(3) Az en lelkemet meg eleuenitette: Es igaffagnac utanifel 25 az ő neueiert.

(4) Sőt ha el budofandom az halal vőlge arńekaban sem felek: Azert hog' te en velem vag.

Az te pasztori vessződ es iftapod: Azoc engemet meg vigasztalnak. 30

(5) Mert alztalt kefszitesz ennekem: azoc ellen kic haborgatnak engemet.

Ell kőuerited feiemet olaiaual: Az en meg reszegitő poharom de las mef dragalatos. ||

233 (6) Kőuet engem az te irgalmassagod: Eletemnek minden napiaiban.

(7) Hóg en lakozzam az Urnac hazaban: Ideimnek minden hoffzufagaban, dicz:

5

Pfal. 24. (XXIII.)

Az Ure az föld minden ő teljes voltaual: Őue az földnek kerek-sege mind az benne ualokkal

(2) Az tengernek közepette fundalta őtet: es az fofo uizeken felwl helheztette őtet.

10 (3) Vallons kiczoda mehet fel az Urnac hegere: Es ki alhat fel az ő szentfegenek helere.

(4) Az kinek kezei artatlanoc minden gonoffagtul: Es fziue tisztan vagon minden undokfagtul. ||

234 Az kinek lelke nem ahitozik hiaban valokra: Es nem eskwzik
15 hamiffan mafnac meg czalafara.

(5) Ez illen ember aldaft veszen az Urtol: Es igazulaft az ő meg izabaditoiatul.

(6) Ilfen az Isten kerefőknek nemzetfege: Ilfenek azokis kie kerefic az te szinedet oh Izraelnek nepe.

20 (7) Ti vilagnac kapui es örökke ualofagnac aitai nillatoc fel: hóg az diczőfegnek kiralla raitatok bemeheffen nillatok fel.

(8) Kiczoda ez az diczőfegnek kiralla? Bizonara ez amaz erős es hatalmas Ur az feregeknek gőzedelmes Ura.

(9) Ti vilagnac aitai es örökkeualofagnak kapui nillatoc fel:
25 hóg az diczőfegnek kiralla raitatoc be meheffen nillatoc fel. ||

235 (10) Kiczoda az diczőfeges kiral: Ime erős gőzedelmes Ur az diczőfeges kiral.

Pfal. 30.

(2) Te benned bizom en Uram Iltenem es meg nem fzege nit-
30 tetem öröcke: Mert az te igaffagod izabadit meg engemet.

(3) Haitis le hozzam az te fwleidet: hóg meg halgas es idue-zits engemet.

(4) Mert te vag ennekem remenfegem es batorfagom: Az te neuedert vifel es igazgas engemet.

(5) Szabadicz meg engemet az vezedelemből mellet fzerzet-
tek ennekem: Mert te vag ennekem hatalmas erőffegem. ||

(6) Az te kezdedben aianlom Ur Isten az en lelkemet: Mert ²³⁶
igaffagnak Istene meg váltottal engemet. di:

Pfal. 32.

5

Oerwlletek igazak az Ur Istenben: Mert ekeffegtekre vagon ti
nektec az ő diczereti.

(2) Annac [ok] okaert diczerietek az Urat: Diczerietek őtet es
minden fele efzközöket indiczatoc.

(3) Enekefietek az Urnak uy eneket: Indiczatoc az orgonat ¹⁰
nag zöngeffel. Ll

(4) Mert az Urnac igeie fzentfeges: Es minden czelekedeti
alhatatos.

(5) Szereti az irgalmaffagot es az igaffagot: Es egefz föld
rakua az ő kegelmeffegeuel. || 15

(6) Az Urnac Igeieuel fzeresztettek az egek: Es az ő fzaianac ²³⁷
befzedeuel lettenek az egeknek minden erőffegi.

(7) Oefzue göiti az tengernek vizet eg rakafban: Es ifmet az
őruenekben el be reiti wtet.

(8) Felle az Urat mind az egefz föld: Czudallatoc őtet kie ²⁰
lakoztoc ez vilagon.

(9) Mert ő fzolet es ottan lettenek: ő paranczolt es ottan
teremtuen voltanak.

(10) Szellel fzaggattá az Ur embereknek tanaczat: Es az ne-
peknek gondolatit hiaban valocka tefzi. 25

(11) Az Urnac kediglen tanaczi őrócke meg maradnac: Es
az ő fziuenek gondolati mind nemzetfegről nemzetfegre.

(12) Bodog nep az kinek az Isten tulaidona: Es az a nep kit
valaztot őrókfegwl maganak

(13) Az Ur le tekent az egből meg nezni || embereknek fiait: ²³⁸

(14) Es az ő erősz fzekiből nefzi mind azokat kie lakoznak
ez földön.

(15) Mert egedwl ő fzerzette embereknek fziueit: es egedwl
ő ifmeri minden czelekedeteket.

(16) Nem szabadittá meg az kiralt feregenek fokfagu: Es ere- ³⁵
ienek nagfaga meg nem menti az hatalmaft

(17) Az louagnak szabaditalaban meg czalatkozol: es az feregeknek fokafaga nem szabadit.

(18) Ime az Urnak szemei azokon kic ötet böczwllie: Es azokon kic biznac ő io voltaban.

5 (19) Hog' az halalbol ki szabadicza az ő lelkeket: Es el tareza őket az ehfegnek ideien.

(20) Az mi lelkwnk annac okaert tamafzkodik az Urhoz: Mert ő az mi erős otalmazonk. ||

239 (21) Mert az mi sziuwnk ő benne meg őruendez: Czak hog' 10 bizzunk az ő szentleges neueben.

(22) Legen mi raitunk Ur Isten az te kegelmeffeged: Mikeppen miis biztunk te benned. Diczőf:

Pfal. 34 (XXXIII.)

(2) Aldom az Ur Istent minden időben: Az ő diczereti foha 15 ki nem szakad az en szaiambol.

(3) Az Urnak diczeretiben gőnörködik az en lelkem: hallak meg ezt az alazatofoc es őruendezzenek.

(4) Magasztallatok az Urat en velem: Es az ő neuet mind egetemben vifellwk diczeretben. ||

240 (5) Tudakozam az Ur Istentől es meg felele ennekem: Es minden felelemből ki mente engemet.

(6) Iarullatok ő hozzaia es meg vilagositattok: Es az ti orczaitek meg nem szegenwltetnek.

(7) Akar mel' zegen' effek az Urhoz meg halgatta őtet: Es 25 minden naualaiabol ki menti őtet.

(8) Tabort iar Istennek angala azok kőrwł: kik felik az Urat meg szabaditfa őket.

(9) Kostollatok es lassatok meg mel' igen io legen az Ur: Bodog az ki bizic ő benne.

30 (10) Felletek az Urat kic vattok ő szenti: Mert semmi fogatkozafok ninczen az őtet felőknek.

(11) Az hatalmafok meg szegenhednek es meg ehöznek: Az Istent keresőknek kedig semmi szwkfegek nem leszen. ||

241 (12) Iőuetekze fiaim halgaffatoc engemet: Az Urnac felélmere 35 tanitlac titeket.

(13) Kiczoda az ember az ki akaria az eletet: kianná latni az io napokat.

(14) Tartoztaffa meg az ő néluet az gonofagtul: Es aiakit hog' ne szollonak czalardfagot.

(15) Ell tauozzec az gonoztul es iot czelekedgek: Igekezzek a bekefegre es köneffe ötet.

(16) Mert az Urnac szemei figelmetefek az artatlanokra: Es fwlei azoknak kőőőrgefekre.

(17) Kemei tekenteti peniglen azokra kie gonofzul czelekednek: hog' ki puztitta ez földről az ő hireket neuket. 10

(18) Az igazac mikor fel kialtnac meg halgattá az Ur: Es minden ő náualaiokból ki szabadittá őket.

(19) Ielen uágon az Ur azoknac kie meg || romlottak sziuek- 242
ben: Es az meg szomorodot sziueket idueziti.

(20) Igen foc az igazaknak náualaiok: de mind azokból meg 15
szabadittá őket az Ur Isten.

(21) Meg őrizi mind az ő czontokat: Czak egg is azokban el nem vefz.

(22) Az hitetleneknek penig halaloc nomorult: Mert ki az igazat gwlóli ki puztitatik. 20

(23) Meg szabadittá az Ur az ő szolgainac lelkeket: Es el nem hadga mind azokat kie ő benne biznac. diez:

Pfal. 36 (XXXV.)

(2) Ell tókelle az hitetlen ő magaban: hog' Istennek felelme ne lenne az ő zueben. || 25

(3) Noha szemben hizelkedik az Istennek: az o gwlólegenek 243
vetketől nem fel.

(4) Az ő szaianak beszedi alnokfag es czalardfag: Nem akar tanitatni hog' iot czelekednek.

(5) Hamiffagot gondolt az ő agában es tarfolkodic minden 30
uthoz ki nem io: az gonofztul pedig el nem tauozik.

(6) Az te io uoltod Ur Isten elhatot az egekre: Es igaz mondasod meg halatta az kőőőket.

(7) Az te igaffagod mikeppen az fionnac hege: Es az te itele-
ted mikeppen az tengernek melleges őruene. 35

Embereket es az oktan allatokat te tartal: (8) Mikeppen meg fokafitottad az te irlgalmaffagodat.

Az embereknek kedig fiai: az te szarnáidnac arékaban nugalzduc. ||

244 (9) Ell refzegednek az te hazadnak bõfegebõl: Az te gõnõrõw-fedgednek aradafaual itatod õket

(10) Mert te nalad wagon az eletnek kut feie: Es az te vilagoffagodbol latunk vilagot.

(11) Elõl vege az te kegelmeffeged Ur Isten azokat kic tege-
10 det Ifmernek: Es igazgaffad azokat az kik tizta fziuwek.

(12) El ne erien engemet az keuellegneclaba: Es az hitõtlengenek kezei meg ne tantoriczonac engemet.

(13) Ott el effenek mind azok kik czelekedik az alnoklagot: Le vetteffenek hog többbe fel ne kelheffenek. dicz:

15

Pfal. 42. ||

245 All boffzut ertem Uram es ved fel igemet az hitetlenek ellen: Az hamis es czalard emberektõl fzaবাদicz meg engemet.

(2) Mert te uag en erõffegem Ur Isten miert vetel meg engemet: Miert vifelem banatban eletemet es miglen nomorgatnak
20 ellenfegim.

(3) Boczafd ki Ur Isten az te vilagoffagodat es igaffagodat: Ezek engemet elbe uifellenek az te szent hegedre es az te sz: hailekodban.

(4) Hog fel iarullak az Istennek oltarahoz az en vilagoffa-
25 gomnak es õruendezefemnek Istenehõz: hog halat adgak neked hegedw fzuual Ur Isten ki wag en Istenem.

(5) Te penig oh en lelkem mit fzmorkodol es miert busitalz
246 engemet: Biz||zal az Ur Istenben mert meg lefzen hog meg fza-
dulan halat adgak az en Istenemnek. diczõf:

30

Pfal. 45. (XLIV.)

(2) Az mi fziuwnknek bõufege enekle ekes eneklefl: Mond-
guk az mi enekleflwnket az kiráknak tizteffegere.

Az mi néluwnk fz: Lelek Iftennek iro szerfzama: ki mindenkoron igen hertelen ir.

(3) Ekefb az Chrifthus emberfegenek abrazatfa minden ember-ek fiainak felette: Meg telek fz: Lelekkel az ő fzaia annak okaert meg aldatek az Iftentől őrócke.

(4) Oh te hatalmas királ: Az te emberfeged fzerent őltőzzel fel az te || szentfeges igednek feguerében. 247

(5) Az te ekeffeged fzerent es az te fzeffeged fzerent tekencz mi reanc: Iduefegwnkre czelekedgel es orfzagoł mi bennwnk.

Az te igaffagodert egigw voltodert es igazitalodert ezt teged: 10
Es czudakat czelekedgel az te hatalmadnac altala.

(6) Az te szentfeges igednek nilai elefek az te hw nepeidnec meg teritefere: Es az te kiralfagodnak ellenfeginek ziuekben.

(7) Az te orfzagod Ur Iften őrócke valo orfzag: Es az te orfzagodnak birodalma igazulafnak birodalma. 15

(8) Szeretted az igaffagot es gwłolted az hamiffagot: Annak okaert alda meg teged az Atfa Iften vigaffagnak fz: Lelkeuel minden őrókfegnek felette.

(9) Nag nemes iofzagok fzarmaznac az te hiueidnek fziuekből es az ańafzenteg||hazbol: kikkel gđńorköttetnek teged az te 248
hiueidnek lelkei te tifzteffegedre.

(10) Allapek az ańaf: eghaz iob kefz felől: nag foc iofzagokkal meg ekefittetet es meg kórnekeztetet ekeffegekkel.

(11) Halgaffad hw kerefzten az Iftennek igeiet: Es el feledged az te gonoffagod es az te attadrul read maradot bwnőknek 25
gókeret.

(12) Es meg fzereti az meníei királ az te fziuedet: Mert ő az te Urad Iftened es imadgad őtet.

(13) Es az pogan nepek te elődben mennek tifzteffeggel: Es minden gazdag feiedelmek. 80

(14) Az hw kerefztennek minden tifzteffege az ő tifzta lelki efmereti: Es az ő kwłomb kwłomb iofzaga.

(16) Vitetnek nag őrómmel es nag uigaffaggal: hozattatnac az királnac hailekaiglan. ||

(17) Az regi fz: attaknak helette fwłettetnek te neked Ur 249
Iften fiad: Feiedelme teued őket minden foldeknek refzeben.

(18) Meg emlekeznek ezek Ur Iften az te neuedről: Minden nemzetfegről nemzetfegre

Annac okaert minden nepek fzwntelen diczernek tegedet:
mind öröckön öröcke: Dicz:

Pfal. 47 (XLVI.)

(2) Minden nepek vigafflaghoz kelzwlletek: Oerwlletek az
5 Urnak öruendező fzuual.

(3) Mert az mi Urunc felleges es rettenetes: nag kiral mind
ez egelf földön.

(4) Hatalmunk ala vete az nepeket: es Az idegeneket mi
labaink ala. ||

250 (5) Valasztá az mi örökfegwket: Iacobnac fzepeget kit
fzerete

(6) Fel mene az Isten öruendetefleggel: Es az trombitanak
fzauual.

(7) Enekelletek az mi Istenwnknek enekelletek: Enekelletek
15 az kiralnak enekelletek.

(8) Mert az mi Istenwnk mind az egelf földnek kiralla: Ene-
kelletek bölczelegeffen

(9) Uralkodik az Ur Isten minden nepeken: Es wl az Isten
fzentfeges fzekiben.

210 (10) Nepeknek feiedelmi be gwlletek Abrahamnak Istenehöz:
Mert ez földnek otalmazo Iftene felette igen fel magasztaltatot, di:

Pfal. 49. (XLVIII.) ||

251 (2) Meg halgaffatok ezeket minden nepek: Es meg erczetek
minhaian kie vattok ez fzeles vilagon.

25 (3) Mind köz nepek f-mind feiedelmek: Mind gazdagok
f-mind fzegelek.

(4) Isteni bölczefeget mondunk ti nektek az mi fzaiunkal:
Es az mi fziuwnkból mondúk ti nektek az Istennek Igeiet.

(5) Nag fzepe pelda befzedet mondunk ti nektek: Es nag fzepe
30 eneket eneklwnk ti nektek.

(6) Mit felwnk az mi haborufaginkban: mikoron az mi reank
törő emberek meg körnekeznek minket.

(7) Kic az ő gazdagfagokban bizakodnak: Es az ő marhaioknak fokafagaban diczekednek.

(8) Ha senki meg nem valhatta attafiat || karhozattul: Es **252** meg nem engesztelheti az Ur Istent gazdagfagauat

(9) Mert igen dragalatos az ő lelkenek valtsaga az Chriftus: 5 kitől ők mind öröcke el szakadnac

(10) Noha ez vilagon nag' fokkaig elnek: Es hamar meg nem hálnak.

(11) Mert iol lattuk hog' az gazdagoc az fzegeňekkel eggw't meg hálnak: Es el marad ő tölöc az ő gazdagfagoc 10

(12) Noha az ő hazok nepe meg marad es az ő örökegek reaiok marad: Es ez földön nag' hirek neuek uaón.

(13) De azert az ő gazdagfagokban es tiztellegekben meg nem maradnak: hanem ackeppen meg hálnak mint az barmok.

(14) Ez az ő kaba bolond eletek: de azert az ő maradekioc **15** őket követuen igen diczerik. ||

(15) Ackeppen fekw'sznek pokolban mint az fereg iuhok: Es **253** mindnaian el karhoznak

Es hamar valo nap uralkodnac ő raitok az igaz keresztenek: Es pokol lefzen az ő lako helek. 20

(16) De minket meg valtót az Ur Isten pokoltul: Mert hozza fogadót minket.

(17) Ne fellwnk ezen mikor az hitetlen ember meg gazdagodik: Es mikoron el hirhedik az ő hire neue.

(18) Mert mikor meg hal el nem vizsi vele az ő gazdagfagat: **25** Es semmit nem hafznal ő neki pokolban az ő gazdagfaga.

(19) Mert az ő kedue fzerent elt it ez vilagon: Es csak azt fzerzette az mi keduenek teczet.

(20) Ackeppen pokolban megen az ő hitetlen Atta es anna utan: Es soha nem latta az Istennek fzinet. 30

(21) Annira nem erti meg az hitetlen ember || ő magát mikor **254** ez vilagon gazdagfagban es tiztettegben vagón: hanem ackeppen meg hal mint az barom. di

Pfal. 51. (L.)

(3) Kőnőrw' raitam en Istenem: Az te nag' irgalmassagod **35** fzerent

Es az te bõufeges kegelmeffegedbol: Tõrõld el az en bõneimet.

(4) Mos meg engemet az en alnokfagimbol: Es tizticz meg az en bõneimból engemet.

(5) Mert ismerem az en bõneimet: Es naponkent szemeim
5 elõt forognak az en bõneim ennekiem.

(6) Te neked felfeges Isten valloim bõnõfnek magamat: Mert te elõtted niluan vadnac az en gonofz czelekedetim. ||

255 Hóg igaznak itelteffel az te fogadafodban: Es meg gózzed azokat kik hamiffan itelnek tegedet.

10 (7) Mert en bõnben fogontattam az en ańamnak meheben: Bõnben lettem ez vilagra is.

(8) Te pedig igaffagot szerettel mind az altalis noha en bõnõs vagók: Az te bõlczelegednek titkait meg ielenttetted ennekiem.

(9) Hincz meg engemet ifoppal es meg tiztulok: Mofs meg
15 engemet az te vereddel es feierb lefzek az honal.

(10) Adgád hóg valhaffam az te igaffagodat es õrõmódet: Es mingaraft meg vidamittatnak az en meg sebesittetet tetemim.

(11) Fordicz el az te orczadat az en bõneimrõl: Es minden alnokfagimat tõrõld el ennekiem.

20 (12) En Istenem adg tizta fziuet ennekiem: Es az te igedben
256 valo tõkelletes || lelket uyts meg az en szivemben

(13) Ne vefs el engemet az te orczadnac elõle: Es az szent Lelek Ur Istent ne ved el en tõlem.

(14) Ad meg az en lelkemnek vigaffagat mellet ertettem az
25 te igedbõl idueffegem felõl: Es erõfficz meg engemet szent Lelek Istenuel.

(15) Ha en velem ig teendefz hirdetem az bõnõfõknek az te utaidat: Es az bõnõfõk te hozzad terwlnek.

(16) Oh en iduezitõ Istenem szabadicz meg engemet minden
30 bõneimból: hóg az en neluem nag õrõmmel valhaffa az te igaffagodat.

(17) Nifd meg uram az en aiakimat: Es az en szam hirdeti az te diczeretedet.

(18) Mert ha akartad uolna aldozatot tettem volna en tene-
35 ked: de nem gónõrkõdõl kwlõ aldozatoknac uoltaban. ||

257 (19) Te neked felfeges Isten kellemetes aldozat bõnból ualo fel ferkent lelek: Es alazatos keppen meg szomorodot fziuet nem utalz meg.

(20) Teg' kegelmeffeget az te io uoltodbol mindennel: hog' az te kerezstened eroffen epwlheffenek.

(21) Ackoron haladatoffagbol az te oltarodon aldozatot tesznek te neked: Az o igaffagoknak ieget kwlfoképennis meg mutatnak te neked. di:

5

Pfal. 52. (LI.)

(3) Oh gonofz ember miért diczekedel az gonoffagban ki hatalmas vag' az hamiffagban: Nem tudode hog' az Istennek irgalmaffaga meg all mind orocke. ||

(4) Az te nelued egefz napon hamiffagot szollot: Mint eg' eles 258 borotua tettel alnokfagot.

(5) Szeretted szollani az gonoffagot inkab hog' sem mint az iamborfagot: Es az hamiffagot inkab hog' sem mint az igaffagot.

(6) Oh alnokfagnak nelue: Te szeretted szollani az vezedelmes bezedet.

15

(7) Annak okaert meg ront teged az Ur Isten mindeneftol fogua: Meg tor teged es ki szakaszt az kerezstened kozzwl, es az te magizatidat el uezti az eloknek folderol.

(8) Ezt lattak az igazak es felik az Ur Istent: Es meg neuetik az gonofz embert ezt monduan.

20

(9) Eze az gonofz ember: Az ki nem bizot az Ur Istennek segitsegeben.

De bizot az o gazdagfaganak fokafal|gaban: Es hatalmaffa lot 259 az hamiffagban.

(10) En kediglen mint eg' termo olai fa az Ur Istennek haza- 25 ban vagoc: Es Bizom az Ur Istennek irgalmaffagaban mind orocke.

(11) Halakot adoc en te neked Uram Isten mind orocke hog' ekeppen czelekedtel: Es varok segitseget az te szent neuedtol mert igen io te benned bizni az kerezstenednek tekinteti elot.

ditfo: mi:

30

Pfal. 54. (LIII.)

(3) Vrr Isten az te neuedert segits meg engemet: Es az te igaffagodert teg' iteletet en erettem.

(4) Ur Isten halgafd meg az en imatlagomat: Es az en beze||-
 260 dimnek kőnőrgelit ved az te fűleiden

(5) Mert az keuelek fel tamattak en ellenem: Es kegetlenek
 kerefik az en lelkemet az Ur Istent es nem felik

5 (6) De ime az Ur Isten az en segitsegem: Es az Ur Isten vezerli
 az en lelkemet.

(7) Boffzut all ellenegimen en erettem: Az te igaffagodbol
 roncz meg őket.

(8) Ackoron nag őrómmel aldozom en te neked: Es halakot
 10 adok az te neuednek io voltarul.

(9) Mert minden nomorufagimbol meg szabaditottal enge-
 met: Es az en ellenegimet meg utala az en szemem.

Pfal. 55. (LIV.)

261 (2) Halgafd meg Ur Isten az en imatlagomat: Es az || en kőnő-
 15 gesemet meg ne utald.

(3) Haiol hozzam es halgas meg engemet: Mert en igen el re-
 mwltem es kefergek.

(4) Mert az en ellenegem ream kialt es az Istentelen keget-
 lenkedik raitam: Akarnak nekem artani mert igen gwlolnek.

20 (5) Az en szuem retteg en bennem: Es az halalnac felelme
 ream szallot.

(6) Felelem es retteges vagon en raitam: Es igen meg ifzo-
 nodtam

(7) Es ezt mondam vaiha szarnam volna mint az galambnak:
 25 hog bator helyre repwlnek.

(8) Niluan messze el futnek innét: Es kietlenben lakoznam.

(9) Sietnek meg szabadulni szelueztol: Es haborutul mene-
 kedni.

(10) Ur Isten változtasd el nelueket es veszsd el őket: Mert
 262 latok az || varosban hamiffagot es vissz vonast.

(11) Effele gonofzok vadnak az varosban: Es eiel nappal ő
 kőszdttők infeg el keferwfeg.

(12) Hamiffag uralkodik ot: Es az ő uczaiokrul el nem tauo-
 zik az hazufgas es az czalardsag.

35 (13) Ha az en ellenegem szidalmazna engemet kőnnebben

fzenuednem: Es ha az a ki engemet niluan gwlól en ream keuelen szollana el reiteznem elöle.

(14) De ember te mieueld raitam: ki tarfom tanacz adom es ismeröm voltal.

(16) Hirtelen halál szallón ő reaiok es eleuenen nelle el az 5 pokol őket: Mert csak gonoffag vagon az ő gwlésekben. ||

(17) En pedig az Istenhöz kialsok: Es meg tart engemet **263**

(18) Mind eftue reggel es delben panaszolkodom neki: hozza kialsok es meg halgatta az en szomat.

(19) Meg szabadit bekeuel engemet azoktul kik ream törnek: 10 Jollehet ellenfegim vadnak.

(20) Meg halgat engem az örök Isten es meg galazza őket: Mert meg nem ternek es nem felnek az Istentől.

(21) Mert nomorgattak az Isten emberit kik bekefeget fze-
reznek: Es az Isten szerzelet rontak. 15

(22) Nieluekkal hizelkednek, ziuékben gonozt gondolnak szem-
ben zepet zolnac: de az ő bezedek eles feguer.

(23) De te kereszten ember az te gondodat had az Ur Istenre: ő gondodat uifeli es nem engedi hog az igaz ember || mindenkoron **264**
haboruban legyen. 20

(24) Ur Isten vezesd el az Istenteleneket az ver onto es alnok emberek meg nem elhetik az ő ideieket: En pedig az Ur Istenben bizom. di:

Pfal. 57. (LVI.)

(2) Kőhőrwł en raitam Ur Isten kőhőrwł en raitam mert te 25 benned bizik az en lellem: Es az te szarnadnak arnekaban bizom miglen el mulik ez nomorufag.

(3) Kialsok az felfeges Istenhöz: Az Istenhöz ki vegelzi az en ielen valo igemet.

(4) El kwłdi meńböl az ő segitseget || es meg ment engemet az **265**
be nelő szidalomtul: El kwłdi az Isten az ő irgalmassagat es az ő igaffagat.

(5) Az en lellem az orozlanok kőzöt vagon es az emberek kőzöt fekszőm kie langokkal egetnek: kiknek az ő fogok kopiakhöz es nilakhaz hasonlatoffac es az ő neluek olyan mint az eles tör.

(6) Magasztaltással fel Ur Isten az egeknek felette: Es az te diczõfeged mind az fzeles földön.

(7) Halot vetettenek az en lepefemnek es meg bufitottak az en lelkemet: vermet afnak en előmben es ő magok bele esnek.

5 (8) Kézf Ur Isten az en fziuem kézf az en fziuem: Eneklek es diczeretet mondok te neked. ||

266 (9) Serken fel en diczeretem kel fel es szól en hegedõm: Jo reggel felkelek es az Ur Istent diczerem.

(10) Diczerlek teged Ur Isten az nepek között: Es eneklek
10 te neked az nemzetek között.

(11) Mert nag az te irgalmassagod mind az egiglen: Es mind az földhõkig az te igaffagod.

(12) Magasztaltással fel Ur Isten az egeknek felette: Es az te diczereted mind az fzeles földön. diczõ:

15

Pfal. (LXVI.)

(2) Kõnõrwlõn mi raituuk az Ur Isten es aldgon meg minket: vilagoficza meg tekintetit mi raitunc es keferwlõn minket. ||

267 (3) Hõg meg ismerheffwk ez földön az ő utait: Minden nemzetfegekben az ő iduezitese.

20 (4) Vallast tege nek te neked Ur Isten az te nepeid: Vallast tege nek te neked minden [ne]nemzetfegek

(5) Oerwlõnek es õruendezzenek az idegen nepek: Mert te iteled Ur Isten az te nepedet igaffagban es az idegeneket igazgatod ez földön.

25 (7) Kegelmes legyen mi hozzank az Ur Isten az mi Istenwnk: hõg az föld adga meg az ő gwmõlczet.

(8) Kegelmes legyen mi hozzank az mi Istenwnk: hõg fellek õtet ez földnek minden hatari. ditfõ: Mi:

Pfal. 69 (LXVIII.) ||

268 (2) Szabadits meg Ur Isten mert fok haborufagok kornwl fogtanak engemet: Mind az en halalomig

(3) Essem az bwnõfõknek kezében: Es ninczen fegedelmem.

Jőuek az haborufagnak köziben : Es be merűlek.

(4) Munkalkodam es be rekedek ő nekik prædikaluan : Elfogatkozának az en szemeim miglen te benned bizom Ur Isten.

(5) Meg fokafodának az en haiam szalainak felette : kic gűlölnek engemet bűntelen. 5

Elhatalmazának en raitam az en ellenfegim kik hamiffan haborgatnac engemet : Es ő köztők bűntelen kint szenuedek.

(6) Te tudod Ur Isten az en szivemnek teuelgefet : Es annak uetkei niluan || vadnak te nalad 269

(7) Ne botrankozzanak meg en bennem : kic varnak tegedet 10 hatalmas Ur Isten.

Ne szégenűllőnek meg az en halalommal : Kik kerefnek tegedet kerefzteneknek Istene.

(8) Mert te eretted nağ karomlast szenuedek : es meg pőkölőtetem. 15

(9) Ki vettettem az en attam fiai közzűl : Es az synagoganak fiai közzűl.

(10) Mert az te hiueidnek szerelme meg emefzte engemet : Es az te karomloidnak karomlafi esenek en raitam.

(12) Es meg vonam ő tőlők magamat : Es czuf beszedet költenek en rolam. 20

(13) En ellenem szolnak uala kic az uczakon űlnek vala : Es en rolam eneket költnék vala kic az bort ifszak vala

(14) En pedig te hozzad imatkozom Ur Isten : El iőt az meg valtasnak ideie. || 25

Az te irgalmaffagodnak nağ voltaert halgas meg engemet : Az 270 en fel tamadafomnak igaffagaban.

(15) Vig ki engemet az gonoszok közfűlűl hog el ne vesszek : Szabadits meg engemet azoktul kic gűlölnek engemet es minden haborufagtul. 30

(16) Ne reműllek el az haborufagban : ne fűlledgek el gonoszok közőt es az alnokok kezében ne effem.

(17) Meg halgas engemet Ur Isten mert kegelmes az te irgalmaffagod : Es az te irgalmaffagodnac nağ voltaert tekents en ream.

(18) Es ne fordicz el az te szinedet az te fiadtul : Nağ hamar 35 halgas meg engemet mert igen haborgattatom.

(19) Tekencz en ream es szabadicz meg engemet : Az en ellenfegimtől.

271 (20) Te tudod az en karomlafomat es kif||febfegemet: Es az en tiztetletlenfegemet.

(21) Te előttd vadnak az kik haborgatnak engemet: Nag fzialmat valla az en ziuem es nag nomorufagot.

5 Igen varam ki en velem eggwt szomorkodnek es nem lön: vigafztalaft kerefek vala es nem talalek.

(22) Es adanak merget az en etelemre: Es az en szomiufagomban eczettel itatanak engemeth.

(23) Legen az ő lakodalmok ő vezedelmekre: Bwntetefekre
10 es tobzodafokra.

(24) Meg homafodgonak az ő szemek hog ne lathaffonak: Es az ő bwnōknec terheuel mindenkoron görbe legen az ő hatoc

(25) Boczaft ki ő reaiok az te haragodat: Es az te haragodnak görfafaga meg fogia őket.

15 (26) Pufzta legyen az ő lako helek: Es ne legen ki lakozzek az ő hazokban.||

272 (27) Mert haborgattak az te fiadot kitt meg verel: Es az en febeimnek faidalmi meg őregbitettek.

(28) Engedged őket eg gonoffagbol mas gonoffagban efni:
20 hog az te irgalmaffagodat meg ne talallak.

(29) Tōrwltessenek ki az előknek kōnuebōl: Es ne irattaffonak be az igazakkal.

(30) En uagok szegen es banatos: az te hatalmad Ur Iften meg otalmaz engemet

25 (31) Diczerem az te neuedet az en sziuemnek altala: Es fel magafztalom őtet nag diczerettel.

(32) Es kellemetefb te neked Ur Iften eg ez idei tuloknal: Kinek szarua es korme volna.

(33) Ezt lattak az szegenek es őruendeznek: Kereffetek az
30 Ur Iftent es iduezwl az ti lelketek

273 (34) Mert az Ur Iften az szegeneket meg||halgatta: Es az ő fog-
lait meg nem utalla.

(35) Azert az föld diczerie őtet: Az tenger es minden teremtet allatok.

35 (36) Mert az Ur Iften idueziti az kerefzteneket: Es meg epwlnek az kerefzteneknek varaffi.

Es az kerefztenek ot lakoznak: Es őrōkfegwl őriszik őket.

(37) Es az Ur Istennek szolgainak nemzetfele biria őket: Es az kic szerezte az ő nevet lakoznak ő benne. di.

Pfal. 70. (LXIX.)

(2) Ur Isten figyelmezzel az mi segítőlegőnkre: Ur Isten fies hamar minket meg szabadítani.

(3) Mind megfegőnlteffenek es meg galaztaffonak: || Kic min-⁵ 274 ket halálra kerefnek

(4) Hatat adni f-viffza futni kenfzeritteffenek: Kic nekőnk vezedelőnknek kiannak.

Es leg ottan hatra terienek meg fegőnluen: Kic minket¹⁰ boffzontnak es őrlnek mi raitunk.

(5) Oerőllőnek mind te benned kik kerefnek tegedet: Es mindenkoron fel magasztallanak Ur Isten kik szerezte az te szent fiadot.

(6) Mi pedig szőlkőldőnk segítőleg nekőnk: Azert kerőnk¹⁵ Ur Isten teged hog segel meg minket

Te uag nekőnk fegetőnk es szabaditonk: Azert fies Ur Isten az mi otalmunkra. ditsőf: Mik.

Pfal. 72 (LXXI.) ||

(2) Vrr Isten az te iteletedet adgad az királ Christusnak: Es²⁷⁵ az te igaffagodat az Dávid királ fiának.

Hog itelle az te nepedet igaffagban: Es az te nómorultidat igaz tőruennel.

(3) Az hegek hozzonak bekefeget az te nepednek: Es az hal-²⁵ mok igaffagot.

(4) Had itelle meg az nómorultakat az nepek kőzöt: Segítse meg az fzegeńeket es roncza meg az patuarkodokat.

(5) Tegedet tisztelnek mig az nap es hold leszen: Mind nemzetfele nemzetfele.

(6) Le szal mikeppen az harmat az gapiura: Es mikeppen³⁰ az szapor effő az földre.

(7) Az ő ideiben viragszik az igaz ember: Es nag bekefeg leszen miglen az hold meg zőnik. ||

276 (8) Es uralkodik eggik tengertől foguan a mafik tengerig: Es az fofo uiztől fogua mind az földnek hataraig.

(9) Meg haiolnak ő előtte az kic az pufztaban lakoznak: Es az ő ellenfegi mind az földig meg alasztatnac.

5 (10) Az királoc kic az tengér fzigeteben laknak aiandekokat hoznac: Az Arabiabeliek es az seababeliek adomañokat be mutattak.

(11) Es imadgák ötet minden királyok: Minden nepek szolgálnak ő neki.

(12) Mert meg fza baditta ő az fze gent az ki ő hozza kialt: Es 10 az nomorultat kinek ninczen gámola.

(13) Kōñōrwl az fzegeñen es az nomorulton: Es az náua la-[fo]foknac lelkeket idueziti.

(14) Alnokfagtul es erősfaktul meg fza baditta az ő lelkeket: 277 Es azoknac || verék dragalatos lefzen az ő fze meinek előtte.

15 (15) Es őrócke el es az arabiabeli aranbol adnak ő neki: Es fzwntelen efedeznek neki naprol napra fel magafztallak ötet.

(16) Es bōwfeggel lefzen az gabona ez földön es az hegeknek teteien vigadoz az ő gwmölcze mint az Libanus hege: Es viragoznak az varosban mikeppen az fw az mezőben.

20 (17) Az ő neue őrócke valo lefzen miglen az nap meg marad: ő benne meg aldatnak minñaiau az pogañok kic fel magafztallak ötet.

(18) Aldot legén az Ur Iften Izraelnek Iftene: ki csak ő maga nag czudakat tefzen.

25 (19) Es aldot legén az ő felfeges neue mind őrócke: Es az ő dicőfegeuel tellek be mind az egefz föld. di: ||

278

P f a l. 80. (LXXIX.)

(2) Vr Iften keresztfeneknek pasztora halgas meg minket ki az te nepeidet birod mint iuhaidat: Ki az Cherubinon wlz ielencz 30 meg magadat mi nekwnc.

(3) Jelencz meg hatalmadat Ephraimnak Beniaminnak es Manassefnek előtte: Es iői el az mi meg fza badita funkra.

(4) Ur Iften terits hozza d minket: Tekencz reank es meg fza badulunc:

35 (5) Seregeknek Ura Iftene: Mig haragfzol az te nepednek imatfagara.

(6) Kiknek eletek firalom: Es italok fok kőn hullatas.

(7) Vetettel minket az mi szomszedinknak szidalomra: Es az mi el||lenfegink czufolnak minket. 279

(8) Seregeknek Ura Istene terits hozzaad minket: Tekencz reank es meg szabadulunk. 5

(9) Szőlő főuet hozal Aegyptombol ez földre: Az pogańokat ki vered es heleben plantalad.

(10) Utat szerzel előtte gőkereit el plantalad: Es be foga mind az egez földet

(11) Be fede az hegeket arńeka: Es az ő vesszei az nağ Ced- 10 rus fakat.

(12) Ki teriede az ő vesszeie mind az tengeriglen: Es az ő homlitala mind az nağ foło viziglen.

(13) Ur Isten miért törőd el az ő keriteset: Hoğ szaggaffon abban minden ki az uton el megyen. 15

(14) Ell puztita őtet az erdei vad kan: Es az erdei vadak mind meg ettek. ||

(15) Seregeknek Istene kerwnk ter' hozzank es tekencz reank 280 menből: Es latogafđ az te szőlődet.

(16) Es tarcz meg tellessfeggel mellet az te iob kezeddal plan- 20 taltal: Es erőffen magadnak valasztottal az te fiadban.

(17) Tekencz haraggal az pogańokra es fed meg őket: hoğ legén vege az ő egetefeknek es puztitaloknak.

(18) Otalmazd meg az te nepedet Isteni hatalmaddal: Es azokat kiket magadnak valasztottal. 25

(19) Es ell nem szakadnak te tőled: Eltes minket es az te neuedet segitsegwl hiuc.

(20) Seregeknek Ura Istene tericz hozzaad minket: Tekencz reank es meg szabadulunk.

diczdf: 30

Pfal. 95 ||

Enekelletek az Urnak uy eneket: Mind az egefz föld enekel- 281 Ien mi Urunknak.

(2) Enekelletek az Urnak es aldगतok az ő neuet: hirdeffetek naprol napra az ő idueziteset. 35

(4) Mert nag az mi Urunk es igen diczeretes: Rettenetes minden Ifteneknek felette.

(5) Ime az pogahoknac minden Ifteni fa kepek: de az mi Iftenwnk az egeket ő szerzette.

5 (6) Diczeret es ditfősegnek fzeplege ő előtte: Erőfleg es mel-
tofog az ő Templomaban

(7) Adgátok az Urnak nepeknek nemzetfegi: Adgátok az Urnak diczeretet es tiztfesseget.

(8) Minden hatalmat tulaidoniczatok az ő neuenek: Ragad-
10 gátok aiandekokat es iertek be az ő pituaraban. ||

282 (9) Imadgátok az Urat szentfeges tizftelettel: Mind az egefz
föld meg felemlek az ő tekinteti előt

(10) Hirdeffetek minden nepeknek: Mert orfzagol es uralko-
dik az Urr.

15 Az mi Urunk ki meg erőffitette az földet alhatatoffaggal: Az
mi Urunk ki igaffaggal meg itel minden nepeket.

(11) Oerwllenek az egek es őruendezzen az föld: Zengien az
tenger minden benne valokkal.

(12) Oerwllenek az mezők minden benne valokkal: Oerwlle-
20 nek az erdőknek fai az Urnak előtte mikoron el iőuend.

(13) Mert ime el iőuend meg itelni az földet, meg itelni ez
vilagot igaffagban: Es az nepeket igaffagos sententiaual.

Diczől: Mi: ||

25 Az Ur uralkodik őruendgen az föld: Oerwllenek mind az fok
fzigetek.

(2) Főlhő es homal vagon ő előtte: Igaffag es itelet az ő
kirali fzekinek erőflege

(3) Eghő twz iar ő előtte: Mellél az ő ellenfegit minden fele
30 meg egeti.

(4) Az ő villamafi fenlenek ez vilagon: Latta ezt az föld es
meg retten tőle.

(5) Az hegek el oluadnak mint az viafz az ő szine előt: Mind
az egefz föld Uranak orczaia előt.

35 (6) Hirdeffek az egek az ő igaffagat: Es lassak minden nepek
az ő ditfőseget. ||

(7) Meg szégenűllőnek mindnaian az kie baluanokat tisztel-²⁸⁴
nek es az kik hamis Istenekben diczeked^{nec}: Minden Istenek imad-
gak őtet.

(8) Halla ezt az Sion es őrwle raita: Es őruendenek az Iuda-
nak leani az te iteleteden Ur Isten. 5

(9) Mert te Ur Isten fokkal felleb való vag minden földön
való allatoknal: Es igen fel magasztaltatal minden Isteneknek felette.

(10) Az kik az Ur Istent szerezitek gűllőletek az gonofzt:
ő őrizi meg az ő hiueinek lelkeket es az ő eleteket meg menti az
Istentelenek^{nec} kezeből. 10

(11) Vilagoffagot hintet Isten az igazaknac: Es őrómet adot
az igaz szíuő emberek^{nec}.

(12) Oerűlletek igazak az Ur Istenben: Es tarczatok bőczű-
letben az ő szent emlekezetit. dicző ||

Canticum Zachariae.

285

(Luk. I.)

(68) Aldot legyen Izraelnek Ura Istene: Mert meg latogata es
meg valta az ő nepet.

(69) Es tamazta mi nekűnk idueffeges gőzedelmet: Az ő
szolgaiának David kiráknak nemzetsegeből. 20

(70) Mikeppen szollot az sz: Prophetaknac altala: kie eleitől
foguan voltanac.

(71) Hőg az mi ellenfegeinktol meg szabaduluan: Es mind
azoktul kik minket gűllőlnék.

(72) Hőg irgalmassagot tenne az mi Attainkal: Meg emlekez-²⁵
nek az ő igeretiről. ||

(73) Mel igeretet elkűueffel fogadot uala az mi Attanknak ²⁸⁶
Abrahamnak: Hog nekűnk meg adnaia.

(74) Hőg minden ellenfeginktől való felelminkből meg szaba-
duluan: oe neki szolgallunk 30

(75) Nag szentfegben es nag igaffagban: oe neki mindenko-
ron az mi eletűnkben.

(76) Es te kis gyermek az felfeges Istennek Prophetaiának
hiuattatol: Es az Ur Istennek előttte meg az ő utait meg szerzeni.

(77) Hó az idueffegnek utara taniczad az ő nepet: Az ő bű-
nöknek boczanattara.

(78) Az Ur Iftennek irgalmaffagabol: kiből meg latogata
minket meńorízagbol le ízaluan.

5 (79) Hó meg ielennek azoknac kic az ő betegsegekben es az
halálnak árńekaban űlnek: Es igazgatna az mi czelekedetinket az
idueffegnek utara. ||

287

Canticum Mariae.

(Luk. I.)

10 (46) Magafztalla az en eletem az Uratt:

(47) Es vigadoz az en lelkem: Az en idvezitő Iftenemben.

(48) Mert meg tekente az ő szolgalo leńának alazatos voltat:
Ime azert engemet boldognac mondna minden nemzetsegek.

(49) Mert tőt en velem nađ iokat az hatalmas Iften: Diczere-
15 tes es íz. az ő neue.

(50) Es az ő irgalmaffaga nemzetsegről nemzetsegre vágon:
Azokon kic ő benne bizna

(51) Hatalmaffagot az ő ereieből czelekedek: keueket az ő
ígekezetekben meg ronta. ||

288 (52) Az birodalomrul le vete az hatalmafokat: Es fel magafz-
tala az alazatofokat

(53) Ifteni igaffagnak ehőzőt minden iokkal be tőlte: Es az
gazdagokat űreffen boczata.

(54) Minden kereltően hű szolgaiat az Iften hozza fogadga:
25 Meg emlekezuen az ő irgalmaffagaról.

(55) Mikeppen irgalmaffagabol fogatta vala az mi Attaink-
nak: Abrahamnac es az ő maradekinac mind őrőcke.

Gloria:

Pfal. 103. (CII.)

30 Aldga en lelkem az Ur Iftent: Es en fziuemnek reiteki diczer-
ietnk az ő íz. neuet. ||

289 (2) Sőt aldgad oh en lelkem az Ur Iftent: Es el ne feletkezzel
mind az ő io teteről

(3) Ki meg kegelmez minden alnokfagidnak: Es meg vigaszt az te nag' lok erőtlenségedet.

(4) Ki meg szabadította veszedelemtől eletedet: Es meg koronaz tegedet irgalmasságban es könyörvletességekben.

(5) Ki be tölti minden iokual kiufagidat: Es iöuendöben miként az kefelőnek meg uitta iffiufagodat.

(6) Mert irgalmasságot meg tőkelli az Ur Isten: Es iteletet teszen ezek felől kik bosszúfagot szenednek.

(7) Meg ielete Moisesnek az ő utait: Es Izrael fiainak az ő tanaczit. 10

(8) Kegés es kegelemmel teljes az Ur Isten: Kefő az haragra de kéfz az irgalmasságra.

(9) Mi nem mind öröcke el feddöfzik: Sem mind eltig haraguszik. ||

(10) Nem czelekedik mi velőnk az mi bőneink szerez: Sem **290** az mi alnokfagink szerez fizet nekőne

(11) Mert menire magos az egh az földtől: ol' igen fel magasztalta irgalmasságot az őtet felőkön.

(12) Mel' igen el tauozot az nap tamadat nap az enefzettől: Ollan melle el vetette mi tőlőnk az mi alnokfaginkat. 20

(13) Mel' keges az Atta őnnön fiaihoz: ol' keges az Ur Isten az őtet felökhöz

(14) Mert ő iol tudga az mi garlofaginkat: Meg emlekezie hog' porbol vagunk mi

(15) Hog' az ember ollan mint az fű: es az ő ideie mikeppen **25** az mezőbeli viragnac ideie ekeppen viragszik

(16) Es mihelt kemeń szel fualla ottan el vesz: Es touabba az ő helyen nem talaltatik. ||

(17) Az Ur Istennek penig irgalmassága mind öröckön ál: az **291** őtet felőkön. 30

Es ő igaffaga mind fiakrul fiakra:

(18) Azoknac kie meg őrizik az ő testamentomat. Es meg emlekeznek az ő paranczelattarul: hog' azokban ellenek.

(19) Az Ur Isten menben meg szerzette az ő kiralli szekit: es az ő orszaga uralkodik mindenenek. 35

(20) Aldgatok az Urat ő angali: kie erőffek vattok tellesíteni akarattat es engedtek befzede szauanak.

(21) Aldgatoe az Ur Iftent minnaian kie vattok ő feregi: kie vattoc ő feregi hog' tellficzetek az ő kiuanfagat.

(22) Az Ur Iftent diczerietek őnnön czelekedeti birodalmanac minden helen: Te is oh en lelkem diczeried az Ur Iftent. dicz:

5

Pfal. 110. (CIX) ||

292 Az Atfa mindenható Isten monda az en Uramnak az Fiu Istennek: Egenlő hatalomban Uralkodgál en velem.

Mert az te ellenfegidet meg rontom: Es talpad ala vetem te neked őket

10 (2) Az te orszagodnak birodalma leszen kerefztfenfehen: hatalmaffan Uralkodgál ellenfegidnec közepette.

(3) Mikoron hatalmaffagodnac ieleit meg mutatod: Jelen leszen te neked az te neped

Oerőmeft es vigan aldozik te neked: Nem fogatkozik el de 15 inkab meg fokaful mint az hainali harmat

(4) Meg eskűuek ezen az Atfa Isten es eskűuefet soha meg 293 nem || banna: hog' te Ur Iesus Christus öröcke valo papfagot vifelz Melchisedek papnak rendi szerez.

Oh Ur Iesus Christus az te sz: Áttad kiuel Uralkodol egenlő 20 diczőfegben:

(5) Az ő haragianak napian kerefztfeniert meg rontá ez földnek kirallit.

(6) Iteletet teszen nepek között akkoron minden helek be telnek holt testekkel: Sokaknac meg rontá feieket ez földön. Mert te 25 Ur Iesus Christus embereknek valtsagaert igen meg alazad magadat: Annak okaert fel magasztaltatal mindeneknek felette. di:

Pfal CXI. (CX.)

Halakot adoc az en Uramnak Istenemnek telles szíuemből: Az || 294 igazaknak tanaczokban es gőwlekezetekben.

30 (2) Nagok az Istennek czelekedeti: Az ki rea fégelmez gőnörkodik azokban.

(3) Valamit ő czelekedet es szerzet: azok csak tiztfefegesek es ekeffek: Es az ő igaffaga meg marad mind öröcke

(4) Emlékezetet zerze az ő czudairul az kégelmes es irgalmas Ur Isten:

(5) Eledelt ad őtet felőknek: Mert őrócke meg emlékezik az ő testamentomarul:

(6) Es erős czelekedetit hirdeti az ő nepenek. 5

(7) Hó nekik adga az pogan nepeknek őrókfeget. Az ő tudomaiia igaffag es minden paranczolatta feghetetlen erőffeg.

(8) Meg tartatik mind őróckön őrócke: Tifzta ég ígő es igaz fziű emberekől. ||

(9) Szabadlagot fzerzet az ő nepenek: Es igerte nekik az őrók 295
bodoglagot. Szentleges es rettenetes az ő neue:

(10) Az Isteni felelem az bölczefegnek kezdeti. Ez tudomán idueffeges azoknak kic ebben ákorlak magokat: Ezeknek diczere-
tek meg marad mind őrócke.

Diczőf: Mikep. 15

Pfal. 112. (CXI.)

Bodog ember ki feli az Ur Istent: ki mindenkoron az ő paranczolatában igen gőnyörködik.

(2) Hatalmas lefzen ez földön annak maradekia: Mert minden igazaknak nemfzetfegi meg aldatnak. || 20

(3) Diczőfeg es gazdaglag annac hazaban: Kinek igaffaga 296
őrócke meg marad.

(4) Az hitetlenek között is vilagoffag adatik az igazaknak: Mert irgalmas, kégelmes es igaz az Ur Isten.

(5) Aldot ember ki irgalmas es adakozo: Iteletkor fzolafa 25
lefzen

(6) mert őrócke meg nem botrankozik.

(7) Sziue fzerent remenli az Ur Istent

(8) meg erőffődik az ő fziue: Es meg nem indulhat mert minden ellenfeget meg utalla. 30

(9) Bekeffeggel adakozik az fzegeheknek: kinek igaffaga meg marad es fel magafztaltatik.

(10) Az hitetlenek latuan meg haragufznak: Es meg kemednek fogoknak czikorgatafaua. Mert az bwnőfőknek: minden ki||uanfagoc el nomattatik. ditfő: 297

Pfal 113. (CXII.)

Diczerietek Istennek szolgai Uratokat: diczerietek az Urnak neuet.

(2) Legén aldót az ő neue: Matul fogua mind őőcke

5 (3) Nap tamadaftul fogua nap nugatiglan: diczeretes az ő neue.

(4) Magasztaltatot az Ur Isten minden nepeknek felette: Es az ő diczőfege mindeneknek felette.

(5) Ki volna olyan mint az mi Urunk Istenünk ki az mennégben lakozik: Es az alazatoffokat nefzi mennén es ez földön.

298 (7) Fel költuen az földről az szegéneket: || Es az ganeibol az meg fogatkoztakat

(8) Hóg hehezteffe őket az feiedelmekkel: Oe nepenek feiedelmiel.

(9) Ki az magtalant teszi gőmőlczőffe: Es fiain őruendező
15 anaua. di:

Pfal 114. (CXIII.)

Izraelnek Aegyptombol ki időeseben: Jakobnak haza nepe ki időe az idegen nep között.

(2) Sidofag lőn meg szentelefe: Es Izrael ő hatalma.

20 (4) Az hegek őruendezenek mint az kofoc: Es az halmok mint az barárok.

(5) Mi dolog te hozzád tenger hóg el futal: Es te Jordan vize hóg hatra terel.

299 (6) Mi dolog ti hozzatok hegek hóg || őruendeztek mint az
25 kofok: Es ti halmok mint az iuhoknak barani.

(7) Az Istennek orczaiaatul fel indittatek az, föld: Jacobnac Istenének orczaiaatul.

(8) Ki az kő sziklakot allo vizzé fordította: Es nag kőeket fofo vizekke.

30 (9) Nem mi nekünk Ur Isten nem mi nekünk: hanem csak az te neuednek ad az diczeretet.

(10) Az te irgalmaffagodert es igaffagodert legits es otalmaz minket: hóg valaha nem mondhattak az pogánok hol uágon az kereszteneknek Istenek.

(11) Mert az mi Istenünk meňyorfzagban vágon: Es valamit akar mindent meg fzerez.

(12) Az pogaňoknak pedig baluan Istenek arából es ezűt-ből őntettenek: || Es emberektől czinaltattanak. 300

(13) Szaïok vágon es nem szolhatnak: Szemek uágon es nem lathatnac.

(14) Fűlőc vágon es nem halhatnak: Orroc vágon es nem illatozhatnac.

(15) Kefzek vágon es nem foghatnac: Labok vágon es nem iarhatnak es az ő torkokkal nem űűölthetnek. 10

(16) Ollanak legének azok is az kie czinallak őket: Es mind azok is az kie azokban bizakodnak

(17) Ifraelnek nemzetfege bizek az Ur Istenben: Es az Ur Isten lőn ő nekie fegedelmek es otalmok

(18) Aronnak nemzetfege bizek az Ur Istenben: Es az Ur Isten lőn ő fegedelmek es otalmok. 15

(20) Az Ur Isten emlekezek mi rolunk: Es minket meg alda. || Meg alda Izraelnek nemzetfeget: Meg alda Aronnac nemzetfeget. 301

(21) Meg alda mindeneket kik felik őtet: kifdedeket nagókkal egetemben. 20

(22) Oeregbicze Isten az ő aiandekat mi raitunk: Fiainkon es minden ő benne hűűőkőn.

(23) Aldőn meg minket az Ur Isten: ki mennet es földet teremtetete.

(24) Az mennet az Ur Isten maganac valasztotta: Az földet pedig ada az embereknek lako helűl. 25

Dicző

Pfal 119 (CXVIII).

Bodogoc azoc kie tőkelletefek eletekben es artatlanfagban elnek: Es az kik iarnac az Ur Istennek tőrueńeben. || 30

(2) Bodogoc azok kie tanullak az Istennek Igeiet: Es az kik teljes fziuel kerelik őtet. 302

(3) Az kik nem czelekeznek hamiffagot: hanem az ő utaiban iarnak.

(4) Te hattad Ur Isten az te paranczolatidat: hog igen meg őrizűűk. 35

(5) Vaihaz igaz'gattatnanak az mi czelekedetinc: az te paranczolatidnac őrizesere.

(6) Ackoron te előtted meg nem fzegeñwłwnc: Mikoron nefzwnk az te paranczolatidra.

5 (7) Diczerwnk tegedet az mi tilzta fziuwnkból: Mikoron meg tanulanguk az te igallagodnac törüenit.

(8) Az te paranczolatidat meg orizzwnk: Ha foha el nem hadz minket.

303 (9) Vallons miben iobbithatta meg az || iffiu az ő eletet: Hanem
10 az te befzedednek meg tartafaul.

(10) Telles fziucl kerewwnk tegedet Ur Iften: Ne vefs el minket az te paranczolatidtul.

(11) Az mi fziuwnkben el reitettwnk az te bezedidet: hog' te ellened ne vetkezzwnc.

15 (12) Aldot wag' te Ur Iften: Tanciz meg minket az te paranczolatidra.

(13) Az mi neluwnkel mindennek hirdettwnk: Az te fzaadnac törüenit.

(14) Az te paranczolatidnac utaban gőñörködwnk: Mikeppen
20 minden gazdagfagokban.

(15) Az te paranczolatidrol gondolkodunc: es az te őfuenidre nezwnk

(16) Az te paranczolatidban gőñörködtettwnk magunkat. Es nem feletkezwnk el az te befzedidről. diti :

Pfal. 119. (CXVIII.) ||

304 (81) Ell fogatkozot az mi lelkwnk kiuanuan az te fzaaditafodat Ur Iften. De az te befzededben igen biztunk.

(82) El fogatkoztanak az mi fzeimeink kiuanuan az te igeretedet: Menizer mondottuk hog' vallons mikor uigafztallz meg minket.

30 (83) Mert meg afzot az mi bōrwnk mint az fwtre uetet tōmlō: De azert el nem felettwnk az te paranczolatidat.

(84) Meni napok wagon meg az te hiueidnek: Mikoron bwn-teted meg azokat kie haborgatnac minket.

(85) Az keuelek vermet aftanac mi nekwnk kie nem iarnac
3 az te törüened zereñt

(86) Igazak te neked minden befzedid: Segel meg minket
 hog' orizzw̃c az te befzedidet. ||

(87) Meg alaztanak minket mind az földig: de azert el nem **305**
 hadtuk az te paranczolatidat.

(88) Az te irgalmaffagod fzerent vigafztal meg minket: hog' ⁵
 orizzw̃k az te bezedidet.

(89) Az te fz: iged Ur Isten mind oröcke meg marad: az
 magos mehorfzagban.

(90) Oeröckw̃l oröcke meg marad az te igeretednek igaffaga:
 Meg erössited ez földet es meg marad. 10

(91) Az te rendelefedböl meg maradnac az napok: Mert min-
 denek szolgálnac te neked.

(92) Ha az te szent iged meg nem vigafztalt volna minket:
 ketsegbe eftw̃nk volna az mi nomorufaginkban

(93) Azert soha el nem feletkezw̃nk az te befzedidröl: Mert ¹⁵
 azokkal meg vigafztalz minket. ||

(94) Tieid vagunk Ur Isten szabadicz meg minket: Mert fze- **306**
 rett̃w̃k az te paranczolatidat.

(95) Az gonofzok lestenek minket hog' el vefztenenek: de az
 te befzededböl ö ellenek meg tanittattunc. 20

(96) Mindeneknek veget lattuk: de mind oröcke meg marad
 az te befzeded.

Gloria.

Pfal. 119. (CXVIII.)

(17) Ur Isten vigafztallad az te szolgaidat es elw̃nk: orizzw̃k ²⁵
 az te befzedidet.

(18) Meg niffad az mi lelki fzeimeinket: Es czuda dolgokat
 gondolunc az te befzedidböl. ||

(19) Jövevénec vagunc mi ez földön: Meg ielenczed mi nek̃w̃nc **307**
 az te paranczolatidat. 30

(20) Nag' kivanfaggal kivanta az mi lelk̃w̃nc: az te paranczo-
 latidat minden időben.

(21) Meg feddetted az keveleket: Atkoztac azoc kie el tavez-
 nac az te paranczolatidat.

(22) Ved el mi rolunc az karomlast es utalatoffagot: Mert ³⁵
 fzerett̃w̃k az te befzededet.

(23) Mert az feiedelmek tanaczkozvan le űlenek es mi elle-
nűnc szolnac vala: de az te szolgaid foglalatossac valanac az te
paranczolatidban.

(24) Mert az te befzeded mi gondolatinc: es az te paranczo-
5 latid az mi tanacz adoinc.

(25) Az mi bűneinknek miatta mind az földig meg alaztattunc:
Eltes minket az te befzeded szerent.

(26) Bűnőffe hattuc magunkat te előttes es boczafd meg mi
308 nekűnc: Es ta||nicz minket az te paranczolatidra

10 (27) Az te paranczolatidnac czelekedetire tanicz minket:
Es foglalatossac lefzűnc az te czudalatos dolgaidban.

(28) Nag banatnac miatta elfogatkozot az mi lelkűnc: Bato-
ricz minket az te befzediddel.

(29) Tavoztafd el mi tőlűnk az hamiffagnac czelekedetit: Es
15 az te irlgalmassagod szerent kőnőrwł mi raitunc.

Diczőfeg:

Pfal. 119. (CXVIII.)

(65) Jol tőttes Ur Isten az te hiveiddel: Az te befzeded szerent.

(66) Jo czelekedetre es tudomanra tanicz minket: Mert hit-
20 tűnc az te paranczolatidnac. ||

309 (67) Az előt vetkeztűnc minek előttes meg elmertűnc volna
magunkat: de annac utanna őriztűnc az te bezededet

(68) Igen io vagy te Ur Isten: Es az te iovoltodert tanicz
minket az te befzededre.

25 (69) Meg fokafodot az keveleknek hamiffagoc mi raitunc: Mi
penig telles zivel tanulluc az te paranczolatidat.

(70) Meg alut az ő fzivek mint az tei nag kemensegnek miatta:
Mi penig gondolkodunc az te törveńedrűl.

(71) Job mi nekűnc hog meg alaztal minket: hog meg tanul-
30 luc az te befzedidet.

(72) Job mi nekűnc az te befzedednec tőrveńe: Nag fok aran-
nal es ezűftnel.

(73) Te teremttettel minket Ur Isten: Adg mi nekűnc ertel-
met hog tanulluc az te befzededet.

35 (74) Az kie felnek tegedet meg latnac minket es őrvendez-
nek: Mert biztunc az te befzedidben. ||

(75) Meg elmertűc Uram hog' igazak az te beszédid: Mert az **310**
te igazsággal meg alaztal minket.

(76) Jöjőn el az te irgalmasságod es meg vigasztallon minket:
Az te hiveidnek tőt fogadafod szerez

(77) Jöjőn mi hozzanc az te irgalmasságod es elűnc: Mert az **5**
te beszéd az mi gondolatunc.

(80) Tízta legén az mi szivűnc az te beszédidnek hitiben:
hog' meg ne szégenűllűnc.

(78) Meg szégenűllőnek az kevélek kic hamisságot czeleked-
nek mi ellenűnc: Mi penig foglalatofac vagunk az te paranczola- **10**
tidban.

Pfal. 119 (CXVIII.) ||

(49) Meg emlekezzel Ur Isten az te hiveid^{nec} tőt fogadafid- **311**
rul: Mellekben remenfeget attal mi nekűnc

(50) Ez remenfeg vigasztalt meg minket az mi nomorufagink- **15**
ban: Mert az te beszéd eltet minket

(51) Az kevélek igen hamissan czelekednek mi ellenűnc: de
azert el nem tavoztunc az te törvéndtűl.

(52) Meg emlekezűnc Ur Isten az te őrócke valo beszéd-
rűl: Es meg vigasztaltatunc. **20**

(53) Igen bankodtunc az gonoszokon kic el hadtac az te tör-
véndet:

(54) Szerettűk enekleni az te igedet az mi eletűnkben.

(55) Meg emlekeztűnk haborufaginkban az te sz. nevedről Ur
Isten: Es őriffzűc az te beszédidet. || **25**

(57) Te vag' az mi iutalmunc Ur Isten: El vegesztűk mi **312**
magunkban hog' őrizzűc az te törvéndet.

(58) Telles szivel kőőrgűnc neked: Kőőőrl raitunc az te
beszéd szerez.

(59) Meg gondoltunc az mi gonoz czelekedetinket: Es tertűnc **30**
az te bezédidre

(60) Kézek vagunc es nem restelkedűnc: hog' őrizzűc az te
paranczolatidat.

(61) Az gonozoc kőőrl vőttenec minket: de azert el nem
felettűk az te törvéndet. **35**

(62) Az mi haboruſaginkban legitſegŵl hittunc tegedet: Az te igaz beſzedidert.

(63) Refzefek vagunc mindenekkel kie felnek tegedet: Es kie ōrizic az te paranczolatidat.

5 (64) Az te igereteddal telles az föld: Tanciz meg minket az te beſzedidre ||

313 (97) Mel igen ſzerettŵc Ur Iſten az te ſz: igedet: Egez napon arrul gondolkodunc

(98) Az mi ellenſegin kneſt tudosba tōttel minket az te ſz: 10 igeddal: Mert ſoha attul el nem ſzakadunc

(100) Az yen embereknel tōbbet ertettŵnc: Mert ſzerettŵc az te ſzent Igedet.

(101) Minden gonoz czelekedettŵl meg tartoztattuc mi magunkat: hog inkab ōrizhetnōc az te beſzedidert

15 (102) Az te bezededtŵl el nem tavoztunc: Mert te tanitottal minket.

(103) Mel igen edeffek mi nekŵnc az te bezedid: Minden fele meznel.

(104) Az te beſzedidbōl meg tanittattunk: hog gŵlōllŵk min- 20 den gonoffagot.

(105) Szōvetnek gānant vagun mi nekŵnc az te beſzeded Ur Iſten: Es az mi czelekedetŵnket vilagofitta. ||

314 (106) Meg eſkŵttŵnc es el vegeltŵc mi magunkban: hog ōrizzŵc az te igallagodnac iteletit.

25 (107) Mindeneſtŵl fogva igen meg alaztattunc Ur Iſten: Vigafztaſ meg minket az te beſzeded ſzerent.

(108) Az mi tizta lelki eſmeretŵnknec hala adafit io kedvel fogadgā Ur Iſten: Es tanciz meg az te bezededre minket.

(110) Az vezedelemben mindenkoron variuc az mi halalun- 30 kat: de azert el nem tavoztunc az te bezededtŵl.

(111) Ōrōkfegŵl kereſtŵk az te beſzededet mindenkoron: Mert vigasztalluc az mi ſziveinket.

(112) Az mi ſziveinket haitottuc az te paranczolatidnac czelekedetire: Az te igeretedben valo hitŵnknec iutalmaert.

35 Diczōſ: ||

Pfal 119. (CXVIII.)

315

(113) Az gonofzoknac czelekedeteket gŵlŵltŵk Ur Iften : Az te tŵrnehedet penig ſzerettŵk.

(114) Te uag az mi ſegedelmŵnc es otalmunc : Es biſztunc az te beſzededben. 5

(115) Tauozzatoc el gonofzok mi tŵlŵnc : es tanullatok az mi Iftenŵnknek akarattat. paranczolattyat

(116) Biztas minket az te beſzededdel es elŵnc : Es mindenkoron az te beſzededrŵl gondolkodunc.

(117) Segel meg minket es meg ſzabadulunc : Es az te igere- 10 tednek uarafaban meg nem ſzegŵnlŵnc.

(118) Meg utaltad azokat kie el tauoztac az te beſzedidtŵl Ur Iften : Mert hamis az ō gondolatoc.

(119) Az te tŵrnehednek meg ſzegŵienek || alitottunk minden 316 gonofzokat ez földŵn : Azert mi ſzerettŵk az te bezededet 15

(120) Adgad az te felelmedet mi nekŵnc : Mert feltŵnc az te beſzedidtŵl

(121) Az gonoz dolgokat ioua nem hattuk es diczertwc az igaz dolgokat : Ne adg minket az mi ellenſeginknek keſzeben.

(122) Adg iora ualo akaratot mi nekŵnc : hog az gonozoc 20 meg ne gŵzzŵnek minket

(123) El fogatkoztanac az mi ſzemeinc uaruau az te ſzabadi- tafodat Ur Iften : Mellet igertel az te ſzent igedet

(124) Az te irgalmaffagod ſzerent czelekedgel az te ſzolgaid- dal : Es az te bezedidre tanits minket. 25

(125) Te ſzolgaid uagunc mi adg ertelmet mi nekŵnc Ur Iften : hog meg erezŵk az te beſzededet.

(126) Ideie Ur Iften meg bŵntetned az gonofzokat : Mert ſemmiue tŵttek az te beſzedidet. ||

(127) Annac okaert mi ſzerettŵk az te beſzedidet : Minden 317 araŵnac es gazdagfagnac felette.

(128) Azert az te beſzedidnek czelekedetiben iſgekezŵnk iarni : Es minden gonoz czelekedetnek utait meg utalluk.

Diczŵf : ||

Ha az Ur nem epitend mi nekűnk hazat: Czak hiaban lefzen minden munkank mi nekűnk.

Es ha az Ur Isten meg nem őrizendi az mi varafinkat: Czak
5 hiaban vigaznak az mi szemeink.

(2) Hiaban lefzen reggel fel kelestek: Ha hitetlenleg meg körnékez titeket. Mert ad az Ur Isten az ő hiueinek minden iokat:

(3) Es ime az Urnak örökfege az ő magzattfokon gűmöl-
czözik.

10 (4) Mikeppen az erős kezdő embertől az el lőt nil: azonkeppen hirtelen ell vesznek kic el hágatnak Istentől.

(5) Bodog ferfiu az kinek minden kiuanfaga Istentől vagon Meg nem szégenítették az o ellenfeginek tanaczabol. ||

15 Az mi bűneinknek mellegeből kiáltunk Ur Isten te hozzad:

(2) Ur Isten halgald meg az mi kőnőrgesűnket Legenek az te fwleid fwgélmeteffek: az mi kőnőrgesűnkre

(3) Ha az mi bűneinket szamlalandod Ur Isten: vallons kiczoda szenuedheti el iteletedet.

20 (4) Mert te nalad vagon nag irgalmassag: Es az te nag irgalmassagodert biztunk te benned Ur Isten.

(5) Bizot az mi lelűnk az te igeretedben: Remenfege vagon az mi lelűnknek te benned Ur Isten.

321 (6) Mind bekefegben f- mind veszedellemenben: Remenfege az
25 hű kereszteneknek az Ur Isten.

(7) Mert az Ur Istennel vagon az irgalmassag: Es csak ő az mi hatalmas meg valtonk.

(8) Es ő szabadította az kereztének: Ki minket meg val-
tot minden bűneinkből. di:

Pfal. 132. (CXXXI.)

Meg emlekezzel Ur Isten Davidrul: Es ő neki minden enge-
delmeflegérő. 5

(2) Ki meg eskűek az ő Uranak Istenenek: Es fogadta
tőn az ő Uranak Istenenek ezt monduan.

(3) Be nem megek az en hazamnak hailekaban: es nem me-
gek az en agamra. ||

(4) Alomra sem boczatom szemeimet es szőmöldökömet szu- 322
nadozafra:

(5) Es feimet nyugodalomra.

Miglen helt nem zerzek az Ur Istennek: Es hailekot az kerez-
teneknec Istenenek

(6) Ime latok neki helet fidofagban: Meg talaltuc neki helet 15
az pogan nepek közdő

(7) Be mennőnc az ő hailekaban: Hol imattatic mint bizon
Isten mint bizon ember.

(8) Kel fel Ur Isten az őrk nyugodalomra: Az te igaffagod
szerent es az te szentfeges emberfeged szerent. 20

(9) Az te rapid őltőzzenek fel igaffagban: Es az te szentid
őruendezzenek.

(10) Az te szolgadnac David királnak tőt fogadalodert: Meg
mutasd mi nekünk az te szent fiadat.

(11) Igaffagos eskűeft tőn az Ur Isten David királnac es 25
meg nem czalatek ő benne: Az te magzatodbol || teszek feiedelmet az 323
te birodalmadra

(12) Ha őrizendik az te fiad az en paranczolatimat kikre
tanitom őket: Meg az fioknak fiais mind őrečkőn őrečke uralkod-
nac az te birodalmadban 30

(13) Mert valazta az Ur Isten az kerezténeket: Es valazta
őket hog lakoznek ő bennek.

(14) Ez az en nyugodalmam őrečkőn őrečke: It lakozom mert
magamnak valasztottam őtet.

(15) Oszuegeket köszöttetek meg alduan meg aldok: Es az 35
szegeneket kehernek bősegeuel meg elegitőm.

(16) Az ő papiait idueffegben fel őltőztetem : Es az ő fzeni őruendezeffel őruendeznek

(17) Ot en ki terieztem Daud kiráknak hatalmat : Szerzek vilagoffagot az en Criftusomnac.

5 (18) Minden ellenfegit neki meg fzegeñitem : Es ő raita otalmul lefzen az en segitfegem.

Diczof : ||

324

Pfal 144 (CXLIII.)

Aldot legén az en Uram Iftenem : ki igazgatta kemenfeges
10 hadakban az en kezeimet.

(2) Az ő irgalmassagabol vágon nekem eletem : ő erőffit egemet es minden vezedelemből meg szabadit.

Az Ur Iftenben bizsom mert ő ennekem otalmam : ű tefzi az nepet engedelmeffe az en birodalmamban.

15 (3) Uram Iften miczoda hafzon vágon az emberben hog keduedbe vezed őtet : Es il zorgalmatos vag ő felőle

(4) Az ember hafonlatos minden hiufaghoz : Es az ő eletenek
325 napia mint || az árnek hamarfaggal el mulik

(5) Uram Iften nifd meg az eget es szá le ez földnek zinere :
20 Roncz meg kerefzfenidnek ellenfegit es ted femmiue őket mint az tűznek fűftit.

(6) Boczas meñ űtő kőuet reaioc es pufzticz el őket : Lőd meg őket az te niladdal hog el vesszenek.

(7) Leg segitleggel ennekem az te magos szekedből : Szaba-
25 dicz engemet il nag fok vezedelemből es ellenfeginkec tőretől.

(8) Kiknek az ő szaiok minden hitfagra nilatkozik : Es az ő hatalmok minden gonoffagra vágon.

(9) Ur Iften ha ig teiendez en velem uy diczeretet eneknek
en te neked : Minden vigaffaggal halakot adok en te neked.

30 (10) Te adz minden királoknac erős gőzedelmet : Te mentez meg engemet te szolgadot ellenfeginnek fegueretől. ||

326 (11) Szabadicz meg engemet ellenfeginnek kezekből : kiknek befzedek czak bűn es hatalmok minden gonoffagra megen.

(12) Hog az mi fiaink neukedheffenek iffiufagokban : Mint
35 emez uionnan űltetet szóló vessző.

Es az mi leanink ekeffek legének: Mint templomokban es királoc hazanal zokot lenni.

(13) Bűuez meg az mi hazainkat minden gazdagfaggal: Es adgád hog' nág bőufeggel minden elefeginc zarmazzonac.

Sokafits meg az mi iuhainkat: 5

(14) Es kőuereicz meg minden ökreinket. Erőffits meg hazainkat hog' el ne romollanac: Veg' ki minden haborufagos es firalmas bezedet az mi varraffinkbol. ||

(15) Bodognak mongák az népet kik~~ne~~c ezec aduan vadnac: 327
De bizonára boldog az a nep mellet az Ur Isten őriz es otalmaz. 10

Diczőf: Mi:

Pfal 145 (CXLIV.)

Fel magasztalunk tegedet Ur Isten mi királunk: Es diczeriűk az te szent neuedet mind őrückön őrücké

(2) Minden naponkent tegedet diczerűnk: Es diczeriűk az 15
te szent neuedet mind őrückön őrücké.

(3) Nag' az Ur Isten es igen diczeretes: Es az ő nag'faganac ninczen vege.

(4) Minden nemzetleg diczeri az te czelekedetedet Ur Isten: Es hirdeti az te hatalmadat. || 20

(5) Az te szentfegednek ű ditőfegenek nag'fagat hirdetik: Es 328
az te czudalatos dolgaidat befzellik.

(6) Es az te rettenetefegednek iofzagat befzellik: Es az te hatalmas voltodat mondgak.

(7) Az te bőufeges io voltodnac emlekezetit hirdetik: Es az 25
te iofzagodban őruendeznek.

(8) Irgalmas es kegelmes az Ur Isten: nag' tőrő es igen kegelmes.

(9) Kegelmes az Ur Isten mindeneknek: es ő irgalmaffaga az ő teremtet allatin uágón. 30

(10) Diczernek teged Ur Isten minden teremtet allatoc: Ez az te szentid fel magasztalnak tegedet.

(11) Az te orfzagodnac diczőseget hirdetik: Es az te hatalmadat befzellik

(12) Hog' meg ielenczed az embereknek fiainak az te hatalmadat: Es || az te orfzagodnac ditőfeget. 329

(13) Az te orfzagod öröcke valo orfzag: es az te orfzaglafod minden nemzetfejről nemzetfegre vagon.

Igaz az Ur Isten minden befzedeben: es szentfeges minden czelekedetiben.

5 (14) Meg tartá azokat kic el efendőc volnanac: Es meg vigaztalla az bwnőfőket.

(15) Mindeneknec fzei te benned biznac Ur Isten es benned remenlenek: Es te adz ő nekic eledelt alkolmatos időben.

(16) Meg nitod az te kezidet Ur Isten: Es be töltefz minden
10 allatokat aldafoaddal.

(18) Közél vagon az Ur Isten azokhoz kic őtet segitfegwli hiak: Es kic hiak minden igaffagban.

(19) Az ő hiueinek akarattokat tefzi az Ur Isten: Meg halgatta az ő kőnőrgeseleket es meg tartá őket.

15 (20) Meg őrizi az Ur Isten az őtet fzeretőket: Es az hitetlenséket mind el uezti.

330 (21) Diczeriek az mi fziueink az Ur Istent: || es minden ember diczerie az ő fz: neuet mind öröckön öröcke.

Di:

20

Pfal. 119. (CXVIII.)

(129) Czudalatofoe Ur Isten az te bizonfagid: Annac okaert azokrul gondolkodot az mi fziuwné.

(130) Az te igednek ertelme meg vilagofit: es ertelmet ad az eg igwneknek

25 (131) Nağ kiuanfaggal kiuantuk az te fzent Igedet: Mert kiuanuuk vala az te paranczolatidat

(132) Tekents mi reanc es irgalmaz mi nekwné: Az te neuednek fzeretőinek iteleti fzerent

(133) Az mi czelekedetinket igazgafd az te befzeded fzerent:
30 hoğ femmi hamiffag ne uralkodgek mi raitunc

331 (134) Szabadits meg minket az emberek||nek patuaroktul: Es őrizzwk az te paranczolatidat

(135) Meg vilagoficzad az te fzei teid az te fzolgaidon: Es tanits minket az te igaffagdra.

35 (136) Nağ fce kőnuet hullattanac az mi fzei teink: Mert nem őrizzwk az te tőruehetet.

(137) Igaz vag' te Ur Isten: Es igaz az te iteleted

(138) Te hattad az te igazfagodat: Es felette igen meg tartani az te paranczolatidat.

(140) Igen tiszta es igaz az te beszeded: Az te szolgaid azt fzeretik.

(141) Iffiak vag'unc mi es meg utaltattunc: de az te igaffagodrul ell nem feletkeztwnk

(142) Az te igaffagod öröcke meg maradando igaffag: Es az te törűened igaffag.

(143) Nağ foc haborufagoc es infegek talaltanac minket: de az te paranczo||latid az mi gondolatinc.

332

(144) Az te bizonfagid öröcke valo igaffagoc: Ertelmet adğ mi nekwnc es elwnc. diczõf: Mik:

Psal. 90. (LXXXIX.)

Vr Isten te voltal az mi nügodalmunk: Nemzetfegrõl nemzet-
fegre 15

(2) Minec elõtte az hegek lennenek es ez föld ez vilaggal ege-temben teremtettenek: Mind öröckõn öröcke te uağ Isten

(3) Mind addiglan forgatod az embert miglen meg romol: Es-
ezt mondod terietek hatra embereknek fia 20

(4) Mert ezer eztendõ te elõtted mint az tegnapi nap mel
el mult: Es mint az eieli virrafztas

(5) Ell hağod õket folni: Ollanoc mint az alom es az fw mel
hirtelen el fonnád

(6) Mel reggel viragzic es el mulik: || Eftue le vagattatic es el
fzarad: 333

(7) Mert meg emefztetwnc haragodban: az te bufulafodban
meg haboritatunc.

(8) Az mi hamiffaginkat elõ rakod az te szined eleiben: Ifme-
retlen vetkeinket az te orczadnac vilagoffaga eleiben 30

(9) Ennek okaert minden napinc fogton fognac az te haragod-
ban: El vegezze esztendeinket mint eg beszelleft.

(10) Az mi esztendeinknek szama hetuen auag nolczuan esz-
tendõ mentõl touab: Ezeknek az iob refze nughatatlanfag es farat-
fag mert hirtelen el mulik mint ha el repülne. 35

(11) Kiczoda gondolla meg az te haragodnac nag' uoltat: Es kiczoda fel indulafodtul.

(12) Te tanitasz erre minket hog' szamlalluc eletwnknek napiait: Es hog' ertelmes sziucl iariunk

5 (13) Ter' meg Ur Isten meddiglen tart ez: Leg' kegelmes az te szolgaidnac.

(14) Reggel tölcz be minket az te irgalmaffagoddal: Es mind 334 eltig örüen||dezwnc es vigadozunc.

(15) Vigafztaf meg az mi hoffzu nomorufagunc utan: Es 10 nauafainknac enni foc efsztendeie utan.

(16) Had lassac az te czelekedetedet az kerefztenek: Es az ő fiok nag'fagos uoltat

(17) Mi Urunk Istenwnc az te io kedued legén mi raitunc: Es elő menetet adg' az mi kefszeinknek czelekedetinek, es kefswnk 15 munkait meg erőfliczed. dicz:

Pfal. 91. (XC)

Valaki bizic az felfeges Istennek segitsegeben: az mennei Ur Istennek otalma alatt lakozic.

(2) Mondga az Ur Istennek en meg valtom vag' te es az en 20 bizodalmam: En Istenem te benned bizom. ||

335 (3) Mert az Ur Isten meg szabadit tegedet minden ellenfegnek czalardfagoktul: Es az ő hitetlen befzedektől.

(4) Az ő uallaiual enefztő szelt tart te neked az Ur Isten: Es az ő szarnai alatt bizodalmas lesz.

25 (5) Nag' erőffeggel meg körneköz teged az ő igaffaga: Es nem felz az hitetlenfegtől

(6) Niluan valo veszedelemtől es az őrdögnek alattomban valo czalardfagatul: Es az deli őrdögnek oftromlafatul.

(7) Le esnek bal kefsz felől ezeren es iob kefsz felől tiz ezeren 30 az te ellenfegid: Teneked penig nem arthatnac.

(8) Mind az altal ezeket az te szemeiddel meg latod: Es az bwnőfőknek bwntetefet meg esmered.

(9) Mert az Ur Isten az te remenfeged: Es minden dolgaidban veted bizodalmaidat az Ur Istenben.

(10) Semmi gonofz nem arthat te neked: es femmi kart nem vallaz az te hazadban. ||

(11) Mert az Ur Isten az ő angalinac paranczolt te felőled: **336** hog őrizzenek tegedet minden te utaidban

(12) Az ő kezekben vifelnek tegedet az angaloc: hog törtet-
net fzerent meg ne ferczed az kőben az te labaidat.

(13) Az alpis es Bafiliscus kigonac feiekőn iarz: Es az őrdő-
gőt labod ala nomodod.

(14) Mert bizot en bennem, ug mond az Ur Isten, meg
szabaditom őtet: Meg otalmazom őtet mert meg esmerte az en ¹⁰
neuemet.

(15) En hozzam kialtot es meg halgatom őtet: ő vele vagoc
minden nomorufagaban meg szabaditom őtet es fel magafzta-
lom őtet

(16) Es az őrc elettel meg aiandekozum őtet: Es meg muta- ¹⁵
tom ő neki az en iduezitő Chriftusomat. di:

Pfal. 117. (CXVI.) ||

Diczerietek ti pogan nepek az Ur Istent: diczerietek őtet min- **337**
den nepek.

(2) Mert meg erőffitetet mi raitunc az ő irgalmaffaga: Es az ²⁰
Ur Istennek igallaga meg marad mind őrccke.

Diczőleg Attanac es fiunak: Es fz: Lelek Istennek. Mikepp:

Pfal. 134 (CXXXIII.)

Jo Istennek minden szolgai diczerietek az Ur Istent: Kic eiel
es nappal az Istennek hazaban allatoc. 25

(2) Imatfagtokban emellyetek tel az ti kezeteket az fz: helen:
Es diczerietek az Ur Istent. ||

(3) Meg aldgon tegedet az kerezteneknek Istene: Ki terem- **338**
tette az meniet es az földet. dicz:

Pfal. 146. (CXLV.)

(2) Diczeried en lelkem az Ur Iftent: diczerem az Ur Iftent az en eletemben eneklek ő neki mig előc.

(3) Ne bizzatoc az feiedelmekben: Embereknek fiaiban kie
5 meg nem tarthatnac.

(4) Meg hal az ember es földc lefzen: Ackoron az ő gondolati femmiue lefznek

(5) Bodog ember az kinek legitőie az Jacobnac Iftene: Es ki az ő Uraban Ifteneben bizik

10 (6) Ki teremttette az mennet földet az tengert es mind ezek-
339 ben ualo || allatokat: Ki igaz az ő igeretiben mind öröcke.

(7) Igaz iteletet telzen az boffzufag fzenuedőknek es eledelt ad az ehözöcnec: Az Ur Iften foglokat fzaadit

(8) Az Ur Iften fzetem ad az vakoknac es föl emeli az el este-
15 ket: Az Ur Iften fzereti az igazakat.

(9) Az Ur Iften meg őrizi az iőueueńeket aruakat es őzuedgeket fel emel: Es az Iftenteleneknec utait el vezti

(10) Uralkodic az te Urad Iftened kerefzten nep: Mind öröckön öröcke. di.

Pfal. 147. (CXLVI.)

Diczerietek az Ur Iftent mert igen io az ő diczereti: Az mi Iftenwnknek diczereti ekes es gőnőrwfeges legén.

(2) Az Ur Iften fel eppiti az kerefzteneket: Es az el ofzlot kerefzteneketis őfzue gőiti. ||

340 (3) Ki meg gőgit fziuekben tőredelmefeket: Es be kőti az ő tőredelmeflegeket.

(4) Ki meg fzamlalla az czillagoknac fokafagat: Es mindeni-
ket neuken neuizi.

(5) Nag az mi Urunc es nag az ő hatalma: es az ő bőlczefe-
80 genek ninczen fzaa.

(6) Hozza fogadga az Ur Iften az eg igwueket: Es az gonofzo-
kat mind az földig alazza.

(7) Enekelletek az Ur Iftennek igaz uallafnak diczeretiuel:
Enekelletek az mi Iftenwnknek nag őrómmel.

(8) Ki be fedí az eget kődőkkel: Es effőt ízerez ez földre Ki teremt az hegeken ízenat es fűvet: Az embereknek ízolgaltatatafara.

(9) Ki meg adga az barmoknac eledeleket: Es az hollo fiaknak kic őtet íegítíegűl hyuiak.

(10) Nem lonac az ő erőífegeben vagon az ő akarattá: Sem az íferíunac ígoríafagaban vagon az ő kedue.

(11) Kedueífec az Ur Íítennek kic íelic őtet: Es kic bíznac az ő írgalmallagaban.*) ||

*) Itt 6 levélnyi hézag.

Szent Leleknek harmattat, menből attá Isten ereffzed es fz: igedet teriezfzed, orfzagodat eppiczed, az te fz. igedet bennŵnc gŵmölcsöztesfed. Hiuek kerietek az ur Istent hog érezzen az ő nepei
 5 kőziben munkafokat. Diczőleg attanac es fiunac, es szent lelek Isten-
 342 nek, || mikeppen kezdetben diczőleges uala, mostan es mind őröckön őröcke ug légen.

In festo Natiuitatis domini

Puer na

10 Gyermekek fzŵletek mi nekŵnc es bekefegnek feiedelme adatek nekŵnc, kie bŵnnek es lelki fetetlegnek hatalma ala vettettŵnc
 343 vala, ennek birodalma vagon mi || raitunk, ki neueztetie Istent tanacz-
 nac kőuetenek. Diczeriŵc az Ur Istent mind őröcke. Mert czudala-
 tos, hog az Isten ki őröcke volt, az mi idueffegŵnkert emberre lőn.
 15 Diczőleg Attanac es fiunac es szent lelek Istennek: Mikeppen kez-
 344 det||ben diczőleges vala, mostan es mind őröckön őröcke Ug le:

In die Epiphi doni.

Ime el iőt az uralkodo chriftus, es az orfzag vagon az ő kesze-
 ben, es az hatalom es az birodalom Ur Istent az te iteletedet enged-
 345 ged az kiralnac: Es az te igaffagodat || az fzŵletet Jefus Chriftnac
 Diczőleg Attanac es fiunac, es szent lelek Istennek: Mikeppen kez-
 detben diczőleges uala, mostan es mind őröckön őröcke ug légen. ||

Boczata az szwzhöz, nem minden análat, de erőffeget, Gabriel análat, embernek szeretőie. Kwlde mi erettwnk, ő erős análat, termefzetet gőzö, mi bizonfagunkra, zwztól szwlettetuen. Termezetet meg gőzö diczőfegnek kiralla, birion es || orszagollon es 348 bwnwnk zöplőiet, vege ki közzwlwnk Keueleknek es el törtie ígekőzetekeket, őrdögőknek nákokat nomia hatalmaual, az hatalmas királ. Vilag ellenfeget el kwldge mi rolunk, es uele orszagoltaffon minket az ő sz: attanak orszagaban. Men el te ki kwldettel nag őrdm mondani, ielencz meg || az regi irafnak mondasat, köuetfegnek iofzagat, 349 Men el te io köuet, iduezled az szwzet, kegelemmel telles, Ur vagon te veled, es mondgad Marianak hog ne fellen. Szent szwz te fogadgad, Ur Istennek fiat, kiben meg tarthatod, az zwzeflegnek iofzagat es minden fogadaft. Halla es fogada, Gabriel mondasat, hiue es fogada, es || szwle magzatot, de nag czudalatoft. Emberi nemzetnek 350 szentleges tanaczat, Istent es embert, es Attat, embereknek allando bekefeget Kinek erőffege minket ug erőfficzen, hog ez vilag haboruia, es testwnk eseti, minket ne fertheffen De az keges szent Lelek, bwnwnket meg boczaffa, hallafnak al||tala, aiandekozzon meg es ben- 351 nwnk lakozzek Ki nekwnk engedge bwnwnknec boczanattat Kit mi 20 most tisztelwnk, adgon lakodalmat, menneknek orszagaban.

Az mi Urunk Istenwnk, igaz es irgalmas minden benne bizoknak. Mikoron hallandgatok az ő szauat, iőuetek el hozzaia. ||

Chrifthus szwletek nekwnk Jőuetek el imadguk őtet. Jertek el 352 őruendezzwnk Urunkban, es vigadgunk iduezitő Istenwnkben: Men- 25 uen az ő tekentetinek eleiben diczereteket es uigaffagos eneklesekkel enekellwnc ő neki. Mert nag Ur az mi Urunk Istenwnk, es felseges királ min||deneknek felette: El sem veti tőle az ő nepet; mert ő 353

hatalmaban vadnak minden földnek hatari, es minden hegeknek magoffagit által latta. Mert őue az tenger es ő teremtetete őtet, es az földet az ő kezei ekefitettek; Jertek el azért imadguk őtet nag alaza-
 354 toffaggal, es firiunk az mi || teremő Istenőnk előt: Mert ő az mi
 5 Urunk Istenőnk, es mi vagunk az ő nepei, es az ő mezeienek iuhai.
 Ez napon ha szauat hallandgatok, az ti szüeteket meg ne kemeni-
 czetek: Mikeppen az pufztában az ingerlesnek es meg kesertefnek
 355 ideien, hol meg kesertenek engemet az ti Attaitoc, meg || elmerenek
 engemet, es meg latak az en czelekedetimet. Neguen elztendeig ban-
 10 tattam ez nemzetsegtől, es mondam hog ezek teuelegnek az ő szüiek-
 ben mindenkoron, es ők nem esmerek meg az en utaimat, kiknek
 meg eskőttem en haragomban, hog soha be nem mennek az en
 356 nugodalmamban. Dicőőfeg legyen || Attanak es Fiúnak, es szent Lelek-
 nek: Mikent volt eleitől foguan, most, es mindenkoron, es mind
 15 őrőckön őrőcke. Ug le.

Profa Pafchatis

Mi keresztenek aldozzunk diczeretekkel, hufueti barannak.
 Bara iuhait meg valtuan, Christus artatlan leuen, bwnőőket Atta-
 357 nak meg engesztelte. || Halal es az elet czudakeppen meg őtkőzenek,
 20 eletnek feiedelme meg hala. De fel tamada meőben immar uralko-
 dik, őriz, szabadit, es minket iduezit. Mond meg nekőnk Maria, mit
 lattal az űton? Elő Christusnak koporfoiat, es fel tamadotnak dicőő-
 358 feget lattam. Bizonlagul aőanlokat, es az ő ruhait. || Fel tamat Chris-
 tus en remesegem, ki hiueinek előtte meően Galileaban. Hidőőnk
 25 inkab az eg igaz Marianak, hog nem mint fidoknak hamiffaganak.
 Tudguk Christust igazan halottaibol fel tamadtat lenni. Te gőő
 kiraf irgalmaz nekőnk, alleluia.

Fel tamadot kiralt Jesus Christust mi mindőaian keresztenek
 359 imadguk. || Jertek el őruendeeőőnk Urunkban, es vigadgunk iduezitő
 30 Istenőnkben, menuen az ő tekentetinek eleiben diczeretekkel, es
 uigaffagos eneklesekkel, enekellőnk ő neki Mert nag Ur az mi
 Urunk Istenőnk, felleges kiraf mindeneknek felette, el sem veti tőle
 az ő nepet, mert ő hatalmaban uadnak minden földnek hatari, es
 360 min||den hegeknek magoffagit által latta Mert őue az tenger es ő
 35 teremtetete őtet, es az földet az ő kezei ekefitek: Jertek el azért

imadguk ötet nag alazatoffaggal, es firiunk az mi teremto Istenwnk elöt: Mert o az mi Urunk Istenwnc es mi vagunk az o nepe, es az o mezeiének iuhai. Ez napon ha szauat hallandgatok, az ti szíuetekét meg ne || kemeniczetek: Mikeppen az pufztában az ingerlesnek es 361 keferteknek ideien, hol meg kefertének engemet az ti Atfáitok, meg esmerének engemet, es meg latak az en czelekedetimet. Néguen efsztendeig bantattam ez nemzetlegtöl, es mondam, hog ezek teuelegnek az o szíuekben mindenkoron, es ok nem ilmerek az en utaimat, kiknek meg eskwttem en haragomban, || hog soha be nem men- 362 nek az en ugodalmanban. Diczöfeg Atfanak es fiunak, es az szent¹⁰ Leleknek: Mikent uolt eleitöl foguan mostan es mindenkoron, es mind öröckön öröcke ug legen.

Profa ascensionis.

Az mindenhato királ ez mai napon, Mind ez vilagot nag hatalmaual meg || valta. Giözedelemmel az meñorfszagban fel mene. Mert 363 néguen napia hog fel tamadot vala. Az szent napokon szolgait batorita. Es lelki bekefegnek ielet Apostoloknak haquan. Kiknek ada ol hatalmat, hog embereket bwnökböl oldoznanak. El kwlde oket ez uilagra keresztelni minden embereket. Atfanak es Fiunak es szent Leleknek ne||ueben. Es vele leuen meg haga nekic hog Jerufalem- 364 böel el ne mennenek, de ot meg varnak az o igeretit Mert nem sok nap el muluan, el kwldöm ug mond nektek az vigasztalo szent Lelek Istent. Es leszte nekem tanuim Jerufalemben, fidosagban es az samariaban. Es hog ezt meg monda o lattokra fel emeltetek az egh fele. Es az feñes köd körñwl veue ötet || es kic az egben ot nefznek 365 vala, ime mellettek ket angál meg alla feier ruhakban. Nekik ezt monduan: mit czudalkoztoc ti meñorfszag fele. Mert az Jესus ki fel uitatek töletek Atfa Istennek iobiara Mint fel mene ekkeppen el iö minket feienkent mind meg itelni. Oh mindenhato örök Isten, az embert kit teremtel, kit paradiczombol. Nag alnokfaggal || az ördög ki uete, es 366 uele edgwt foguan uiue pokolban. Az te sz: vereddel kit meg valtal Ur Isten. Ismetlen fel mene honnan egczer le efek, paradiczomnak diczöfegében. Mikoron iöuendez ez uilagot itelni Kerwnk adg mi nekwnk mind öröckön öröcke az szentekkel edgwt örwnwnk. Hol te neked enekellwnk diczeretet. ||

367

Profa Pentecostes

- Az szent Lelek aiandeke legén velŋnk Ki az mi sziueinknek
belfő részében lakozzek. Minden lelki bŋnőket mi tőlŋnk el tauoz-
tatuan. Vilagofito es eltető szent Lelek. Az mi sziuŋnknek homaŋat
368 meg tiszczizad Jo akaratu kerefzte||neknek oh te szent Szeretőie
Boczállad az te aiandekidat az mi erzenkefegŋnkben. Te minden
gonoflagos bŋnőkből minket tisztito szent Lelek Tisztizad meg
nekŋnk feienkent az mi lelki szemeinket. Hőg lathassuk az mi fel-
leges teremő Istenŋnket Kit az tizta szŋnek szemei kiualkeppen
369 lathatnak. Prophetakat fel geriefztel, hőg az Christufnac || nemes
diczeretit meg hirdetnek Apostolokat batorital, hőg az Christufnak
neuet mind ez vilagon vifelnek. Mikoron regen teremte ez vilagot
az mindenhato őrk Isten. Te az uizeknek felette aiandekodat ki
teriefzted sz: Lelek Isten. Az kereztszet idueffegŋnkre nekŋnc
370 szenteled Szent aiandekoddal lelkŋnkben minket mind || meg tisztit-
uan. Sok nelueken ofzlot uilagot es szerzefeket meg eggefitel. Bal-
uan imadokat az Ur Istennek imadafara, fokat terituen. Te neked
azert mi kőnőrgŋnk, meg halgas kegelmessen szent Lelek Isten. Ki
nelkwl minden imatflagok csak hiaban mondatnak az Ur Istennek.
371 Oh te ki minden || időbeli szenteket. Meg tanitottad az te szent aian-
dekoddal őket te hozzád foglaluan. Az nap ifmetlen az Christus
Apostalit Aiandekoza nag czuda aiandekkel, kit fenki nem hallot
uala. Es ez napot azzal meg diczőited.

Inuitatorium Trinitatis

- 372 Az ég bizon Iftent haromfagban, || es az haromfagot ég Iften-
fegben, ier mi kerefzŋenek imadguk Jőuetek el őruendezzŋnk Urunk-
ban, es vigadgunk az mi iduezitő Istenŋnkben, menuen az ő teken-
tetinek eleiben diczeretekkel, es őruendetes eneklesekkel, enekellŋnk
ő neki. Mert nag az mi Urunk Istenŋnk, es felleges kiral mindenek-
373 nek felette: el sem ueti tőle || az ő nepet, mert ő hatalmaban vadnak
minden földnek hatari, es minden hegeknek magoffagit által latta.
Mert őue az tenger es ő teremtetete őtet, es az földet az ő kezei eke-
fitek: Jőuetek el azert imadguk őtet, nag alazatoffaggal, es firiunk
az mi teremő Istenŋnk előt: Mert ő az mi Urunk Istenŋnk es mi

uagunc || az ő nepei, es az ő mezeienek iuhai. Ez napon ha szauat **374**
 hallandgatok, az ti szíueiteket meg ne kemeniczetek : Mikeppen az
 pufztában, az ingerlesnek es kesertefnek ideien : hol meg kesertenek
 engemet az ti Atfaitok, meg kesertenek engemet, es meg latak az en
 czelekedetimet. Neguen esztendeig || bantattam ez nemzetfegtől, es **375**
 mondam, hog ezek teuelegnek az ő szíuekben, mindenkoron, es ők
 nem ímerek az en utaimat, kiknek meg eskwttem en haragomban
 hog soha be nem mennek az en nugodalmamban. Dítőseg Atfanak
 es fiunak, es szent Lelek Istennek : Mikeppen uolt eleitől foguan, ||
 mostan es mindenkoron, es mind őróckön őrócke Ug legen. **376**

Prosa poenitentiae.

Nag fíralommal fohazkodgunc az nag Ur Istenhöz, meg esmer-
 uen bűneinket, es azoknac veget vetuen. Nincz az eg alat igaz
 ember az Istennek előtte, ki magaua iol tehetne, es ellene nem
 vetene Adam Atfanktul fogua ha meg szamlalluk, az embert bűn-¹⁵
 ben talalluk || csak az eg Christust el ki ualaszuk. Mindenek meltoc **377**
 volta az karhozatra, es az nag tűzes pokolra, kik szűlettenek ez
 árnek vilagra Szent Dávid az Istennek ellene vetet vala, mert
 parafznalkodot vala, es igaz embert őlt uala Szent Peter az Ur Istent
 háromzor meg tagada, hog ingen sem tutta volna, es soha nem latta ²⁰
 volna. Ne kőuessűk || veteket, de csak az ő hiteket, esmeriűk Istenn- **378**
 ket, meg boczatfa bűneinket Nag szep szoual hiu minket, hog el
 veszi bűneinket, csak valluk mi hitűnket, es kőuessűk Mesterűn-
 ket. Ki nag foc igerettel, kinal az őróc elettel, es vigasztal ezt mond-
 uan, az ő szent igeieuel. Terietek meg en hozzam, mert en irgalmas ²⁵
 vagoc, es || az ti bűneiteknel, nagob az en irgalmassagom. Elők ug **379**
 mond en őrók mindenhato nag Isten, nem akarom senkinek vesze-
 delmet karhozattat. Valamikor en hozzam az ember föl fohazkodik,
 es az bűnből ki terend arrol meg nem emlekezem. Mostan vagon az
 ődő, mostan vagon az ora mert ez utan senkinek, nem adatic || idűf- **380**
 seg. Teriűnc meg az Christushoz, mi edes meg valtonkhoz, es lelki
 pafztorunkhoz, meńoríszagi utunkhoz Keriűnk hitet ő tőle, es io
 czelekedő aiandekat, hog kedueben iarhassunc, es csak neki szolgál-
 hassunc. Ki mennegben sz. Atfanac, iob keze felől űl, es idűendő
 itelni, mindene||ket, holtakat es eleueneket. || **381**

383 Sequuntur Ceremoniæ de sacrosancta Coena
domini.

Szent az Atta Isten mindeneknek teremőie. Szent az Fiu Isten
az mi meg valto Urunk Jესus Christus. Szent az vigasztalo es meg
szentelő szent Lelek Isten, három szemel eg bizony Isten, Seregeknek
384 Ura. Mind az mennek földnek kereksege, teljes nag dicősegeddel
mindeneknek teremőie. Leg irgalmas nekwnk bwnőfőknek mi keges
Istenwnk, igazgas az őrők eletre menneknek bodogfagara Aldot az
mi Urunk Jესus Christus ki szwtől szwletek, iduesslegwnkre nekwnk
10 adatek, Ur Istennek neueben. Leg irg : Istennek.*) ||

*) Itt 1 levélnyi hézag.

efedezic ott erettűnc, 385
valakic az ő neveben híszűnc.

Ez vaczorat azért hatta nekűnc,
hog ő vele eggefűlheffűnc,
es lelűnkben ne rettegiűnc, 5
Mert kégelmet nért Attatul nekiűnc.

Jamborlagot azért kőueffűnc,
hog Chriftus tagiai leheffűnc
gűlőfeget el tauoztaffunc,
attá fiui űzeretben ellűnc. 10

Meltatlanul ezzel ne ellűnc
de magunkat meg proballuc,
uy eletre mi ígekezzűnc,
hitetlenfeget el tauoztaffunc.

Halat adunk te neked Ur Isten,
Hog minket oll igen űzerettel 15
űzent fiadnac nem engedél,
veűzedelemből meg mentel.
Ug le.

A l i u s. || 20

Unak vegh vaczoraiaara, 386
es ő aldozattara,
kereszten nepek mennetek,
hog erős légén hitetek.

Kinek ő szentleges teste
 magos kerefzt fan epede,
 rofa fzinw szent verevel
 szabadita bwnneinkböl.

5

Az verekedő angáltul,
 es kegetlen Pharahotul,
 veres tengert által menven
 otalmazza kégelmeffen.

10

Oh bizon melto aldozat,
 ki által pokol töretek
 el vezet nep szabadula,
 őrdőc életre indula. ||

387

15

Mar mi iutalmunc az Christus
 kinek halala fogonatos
 ő szent Attanal erdemes
 mindenkoron kellemetes.

20

Tegedet kerwnc Ur Isten,
 ez idveffegnec ideien,
 te nepedet otalmazza
 szent Lelkessel batoriczad.

25

Naladnelkwł mi el vezwnc
 es semmi iot nem tehetwnc,
 bwnben igen el arattunc
 őrdög miat czalatkoztunc.

30

Boczađ meg mi bwnneinket,
 engesztelled fziweinket
 hog teged minden időben,
 diczerheffwnk diczöfegben.

Ditföfeg legén Attanac
 es eggetlen eg Fianac
 ezeknek aiandekanak,
 az ditfő szent háromfagnac. ||

Szűkfeg meg tudni mindennek, 388
 es erteni az hiueknek,
 mint fzenuedet es nomorgot
 ill' nag' kinokban az Chrifthus

Szolga abrazatban őltözek 5
 meg alazuan őnnőn magat
 el titkola Iftenfeget
 lőn engedelmes Atfanac

Emberi testben őltözek 10
 ket természet eg' fzemelben
 akara lenni valtfagunc,
 ket fel közöt bekefeg zerzōnc.

Nag' foc infeget nauafat
 fzenuede Chrifthus az testben ||
 mert bűneinc fzent Atfatul, 389
 rea vettetenek Iftentől.

Hog' rea veue bűneinket
 bűn soldgatis ő fel veue
 fzent halalaua igere
 hog' rontana ellenfegűnket 2

Szenuede azert az Chrifthus,
 oftoroztatek kinzatek
 czufoltatek feztettek
 es nag' kinokkal őletek

Mert bűn foklagat rea veue 25
 lőn aldozat bűneinkert
 eleg teuő igaffagunkert
 lőn fizető adoffagunkert.

Szana nekűnk nauafankat.
 őrdög miat kinzafunkat 30
 törueń miat vadlafunkat
 halal pokol raitunk letet

Szalla pokolra kinokra
 ada magat náualara
 ur haragianak kinára,
 bŵntetefnek ő foldgára. ||

390

Szŵletefe uyulafunc,
 fzenuedefe szabadfagunc,
 vér ontafa tiztulatfunc
 szent halala meg valtfagunc.

10

El adatek bŵneinkert
 tamada igaffagunkert
 meńben mene mi eltŵnkert
 ot mar ertŵnk efedezik

15

Keriŵk azért most az Attat
 tekenczen r[e]anc sz : fiaert
 adgon nekŵnc minden iokat
 igazgaffon szent lelkeuel.

20

Diczeriŵk mostan az Chriftuft
 ki mi ertŵnc fzenuede,
 meg hala mi bŵneinkert
 fel tamada igaffagunkert. U. l. ||

Mi Urunk Jefus Chriftnak kinfzenuedefet, ekkepen irta meg fzent Matthe Euangelifta. (1) Az időben mikor el közelgetne az hufuetnek innepe napia, monda Urunk Jefus az ő tanituaninac. (2) Tudgatok hog ket nap el muluan, hufuetnek innepe napia lefzen es az embernek fia el arultatik hog meg feziteffek. || (3) 394 Ackoron egbe gwlének az papi feiedelmek es az iras tudok az nepnek elötte iaroiual, az papi feiedelemnek hazaban, ki mondatik vala Caiphafnac. (4) Es tanaczot tartanac Jefus ellen, hog ötet czalardfaggal meg fognaiac, es meg olneiec. (5) Im ezt mondgak vala. 10 Nem az Idnep napon: ne talanta zendwles lefzen az köznep közöt (6) Mikoron azert volna Jefus Bethaniaban, poklos fimonnak || haza- 395 nal (7) iaruluan ő hozza eg affzoni allat, viuen alabaftrom köből czinalt edenben draga kenetet, es önte azle telepedet Jefusnak feiere. (8) Az tanituañoc pedig ezt latuan, felette igen meg haborodanac 15 raita ezt monduan: Miczoda vefzedelem ez: (9) El adhattak volna ez kenetet nag foc penzen, es az fzegeñeknek olzthattak volna. (10) Meg ismeruen ezt Jefus monda ő nekie. Miert haborodtatok meg ez affzoni allatra, mert io dol||got czelekedet en velem. (11) Lam az 396 fzegeñek mindenkoron veletek vadnak, de en nem mindenkör lefzek 20 ti veletek. (12) Es miuel hog ez affzoni allat, ez kenetet az en teftemre töltötte, az en temetfegemnek okaert mielte. (13) Bizon mondom ti nektek, valahol az Euangelium hirdettetik ez fzeles vilagon, ez is meg mondatik, hog ezt czelekette, az ő emlekezetre. — (14) Ackoron el mene eg az tizenket tanituañok közzwl, || ki mon- 397 datik vala Judas Ifcariotefnek, az papi feiedelmekhöz (15) es monda nekik. Mit akartok emnekem adni, es en az Jefust ti nektek kefzetekben adom. Es azok igerenek ő neki harmincz ezwt penzőket. (16) Es ez utan Judas alkalmatoffagot keres vala raita, mikeppen

ötet kezben adhatnaja (17) Az hufuetnek innepenek elfő napian,
 398 iarulanak az tanituañok Jefushoz ezt monduan. Hol a||karod hog
 meg szerezszwk te neked meg enni az hufueti barant? (18) Monda
 Urunk Jefus ő nekiek: Menñetek be az varolban eg emberhöz, es
 5 mondátok ezt ő nekie. Az mester azt mondga: az en idöm közel
 vagon, te nalad szerzem meg az veg vaczorat, az en tanituanimmal.
 (19) Es ackeppen czelekedenek az tanituañok, mikeppen meg monta
 399 vala ő nekiek Jefus. Es meg szerzek az veg va||czorat. (20) Mikoron
 penig be estueledet volna, le telepedek Jefus az ő tizenket tanituan-
 10 ual, (21) es az vaczora közben monda ő nekiek: Bizon mondom ti
 nektek, hog ma ti közzwletek eg engemet el arul (22) Az tanitua-
 ñok ezen igen meg szomoroduan, mindñaian kezdek ezt mondania:
 Auag en uagoke az uram? (23) Felele penig Urunk Jefus ezt mond-
 400 uan: Az ki az ő kezet || en velem eggwñt az talban be marfa, az a ki
 15 engemet el arul. (24) Jollehet hog az embernek fia halakra megen
 az mint iruan vagon ő felöle. De iai az embernek, az ki által az
 embernek fia el arultatik. Job volt volna, ha ez vilagra nem szwle-
 tet volna az ember. (25) Felele pedig Judas az ki ötet el arula
 ezt monduan: Nemde en vagoke az Mester? Monda ő nekie Jefus. ||
 401 Te mondod. (26) Az vaczoran veue Jefus az keñeret, es halakot
 aduan meg szege, es ada az ő tanituaninac ezt monduan: Vegetek
 es egetek ez az en telttem. (27) Es vöue az pohart is halakot aduan,
 es ada az ő tanituaninak ezt monduan: Iगतok minñaian ez pohar-
 bol, (28) mert ez az en verem, uy törüennek vere, mel nag fokakert
 25 ki ontatik bwnöknök boczanattara. (29) Mert azt mondom ti nek-
 402 tek, nem ifzom, ez napfagtul || fogua ez szöldnek nemeből, mind az
 napiglan, mikoron yandom azt ti veletek uyonnán, az en Attam-
 nak orfzagaban. (30) Es diczeretet monduan ki menenek az olai
 fanak hegere, (31) holot monda Jefus az ő tanituaninac. Mindña-
 30 ian ez eiel ti meg botrankoztok en bennem. Mert iruan vagon: meg-
 verem az palztort, es az náinak iuhai el ofzlattatnak. (32) De minek-
 403 utanna fel tamadandok, elől veszlek titeket Galileaban. || (33) Felele
 Peter es monda ő nekie. Hog ha minñaian meg botrankoznak is
 te benned, en soha meg nem botrankozom (34) Monda ő nekie
 35 Urunk Jefus: Bizon mondom te neked, hog ez eczaka minek előtte
 az kakas szollana, haromszor engemet meg tagadz. Monda pedig sz:
 Peter ő nekie. Hogha szwkfeg leszen nekem te veled eggwñt meg hal-
 nom is, de en tegedet meg nem tagadlac. Ugan azonkeppen az tanit-

uañokis minñaian || mondanak. (36) Ackoron mene Jefus az ő 404
tanituanial az faluczaban, mel' mondatik Getsemanenac, az holot
monda Jefus az ő tanituaninak. Wl'etek vefzteg it eg' keueffe, miglen
taul megek es imatkozom. (37) Es melleie veue Petert es Zebe-
deufnak ket fiat, kezde szomorkodni, es kefergeni. (38) Ackoron 5
monda Jefus ő nekik. Szomoru az en lelkem, mind halaliglan. Lege-
tek vefzteg it es vigazzatok en velem. (39) Es on||net eg' keueffe 405
taul menuen, le borula az ő orczaiara, imatkozuan es monduan:
En szent Attam, ha lehetleges tauozzek el en tőlem ez pohar. Jollehet
nem ug' legen az mint en akarom, de az mikeppen te akarod. (40) 10
Es iőue az ő tanituanihoz, es talala őket el aluuan, es monda Peter-
nek. Ekeppen nem vigazhattok en velem eg' oraiglan. (41) Vigaz-
zatok es imatkozzatok, hog' kifertetben ne effetek. ||Mert az lelek 406
kefzen vagon, de az test igen erőtelen. (42) Es ifmetlen masodzor-
is el mene, es imatkozok ezt monduan: En szent Attam, hog' ha 15
el nem tauozhatik en tőlem ez pohar, hanemha meg kofitolom őtet,
legen az te akaratod. (43) Es hatra teruen talala őket el aluuan,
mert az ő fzemek alom miat meg nehezettének vala. (44) Es el
haguan őket ifmetlen el mene, es imatkozok harmadzoris, ugan azon
bezedeket monduan. (45) Ackoron iarula az ő tanituanihoz es monda 20
ő nekic. || [uan]. Aludgatok immar es rugodgatok. Ime el közelgetet 407
az ora, es az embernek fia el adattatik, az bwnőőknek kezekben
(46) Kelletek fel es mennőnk el: Ime el közelgetet az ki engemet el
arul. (47) Azonközbe mikor ezeket befzellene, ime Judas eg'
az tizenket tanituañok közzwl el iőue, es ő uele nag' fok fido fereg, 25
feguerekkel es dorongokkal, kie el kwldettek vala az papi fe||iedel- 408
mektdl, es az fő nepektől. (48) Az ki pedig őtet el arula, ill' ielen-
feget adot vala ő nekic monduan: Valakit en meg czokolandoc, az
az Chriftus meg fogiatoc őtet. (49) Es nag' hamarfaggal iarula Jefus-
hoz ezt monduan: Iduöz leg' Mester! Es meg czokola otet. (50) 30
Jefus pedig monda ő neki: Baratom mi okon iőtten en hozzam? Acko-
ron iarulanac es kezellket vetek Jefusra. es meg fogak őtet. (51) Es 409
ime eg' azok közzwl az kie Jefuffal valanak fel emeluen kezet ki vona
fegueret, es vaguan az papi feiedelemnek eg' folgaiahhoz, el vaga az
ő iobbik fwlet. (52) Ackoron monda ő nekic Jefus: Peter ted hehere 35
az te fegueredet, mert minden az ki feguerrel keresi, feguer miat
kel annak el vefzni. (53) Auag velede, hog' en nem kerhetnem az en
szent Attamat, es adna enne||kem nag' fok fereg angalokat. (54) De 410

- mikeppen tellesednenek be az irafok, mert ennek ekkeppen kel lenni. (55) Es azon oraban monda Jefus az feregeknek. Ki iöttetek en ream, ug mint eg gonoz teuore, fegunerekkel es dorongokkal, hog meg fogiatok engemet. Minden napon wlók uala ti veletek, tanituan az templomban, es meg nem fogatok engemet. (56) Mind ezek 5
- 411 azert eckeppen lóttének, hog be tellesednenek az prophettaknak irafi. Ackoron az tanituanok otet el hagnan mindnaian el futanak. (57) Az fidok penig meg foguan Urunk Jefuft, viuek otet Caiphasnak az papi feiedelemnek, hol az iras tudok es az fő nepek őszue gwltenek 10
- vala. (58) Peter pedig kdueti uala otet tauul földön, mind az papi feiedelemnek tornaczaiglan. Es oda be menuen wl vala az szolgakkal, hog az dolognak veget lathatnaia. (59) Az papi feiedelmek pedig 412
- es mind az egefz tanats, kerefnek valami hamis tanukat Jefus ellen, hog otet halakra adhatnaia, (60) es nem talalanak Jollehet hog 15
- fok hamis tanuk ióttének vala. Vegre el iutanak ket hamis tanuk (61) es ezt mondak: Ez az ember azt mondotta, el törhetem en az Istennek templomat, es harmad napon ifmet fel epithetem otet.
- 413 (62) Es feleluen az papi feiedelem monda ő neki. || Semmit nem felelze azokra, az melleket te ellened bizonitnak? (63) Jefus penig 20
- veszteg halgat vala, es az papi feiedelem monda ő nekie: Kenfzeritlek tegedet az elő Istenre, hog mond meg mi nekwnk, ha te vag az Chriftus, az elő Istennek fia. (64) Monda ő nekie Jefus: Te magad mondad. De bizonnal mondom ti nektek, ennek utanna meg 414
- lattanatok az embernek fiat, || wluen az Istennek iob kefze felől, es az 25
- iteletre ióuen az egeknek főlhóiben. (65) Ackoron az papi feiedelem ruhaia szaggatuan monda. Karomlast szolla. Mi szwkfeg erre töb tanukat hozunk, ime mostan hallatok az ő karomlast, (66) mint teczik ti nektek? Azoc pedig feleluen mondanac. Melto halakra, (67)
- 415 Ackoron meg pdkdösek az ő orczaiat, es nakon verik vala || otet. 30
- Nemellek arczul veruen (68) im ezt mondgak vala Mond meg mi nekwnk Chriftus, kiczoda az ki tegedet arczul ver? (69) Szent Peter pedig wl vala kiuwl az pituarban, es iarula ő hozza eg leanzo ezt monduan: Teis az Galilea beli Jefuffal valal! (70) Peter pedig mindenek elöt meg tagada ezt monduan: Nem tudom mit mondasz.
- 416 (71) Eski mene onnet Peter az tornaczban, lata otet || mafik leanzo, es monda azoknac kic ot valanac. Ezis az Nazarethbeli Jefuffal vala. (72) Es vizontag nag eskwueffel meg tagada, hog ő soha nem ifmerte volna az embert. (73) Es keues idő muluan, iarulanak az

kie ot alnak vala es mondanac Peternek: Bizon teis azok közzŕl valo vág, mert meg az szodis bizonhoffa tefzen tegedet. (74) Ackoron kezde szabadkozni es eskŕdni, hogŕ || ingen sem ismerte volna az 417 embert. Es mingaraft az kakas szolala. (75) Es meg emlekezek Peter Urunc Jefusnac befzederŕl. Mert meg mondotta vala neki, Jefus, hogŕ minek elŕtte az kakas szollana, haromszor ŕtet meg tagadnaia. Es onnan ki menuen Peter keferueffen sira.

Cap. 27. Pars, 2.

(1) Mikoron pedig reggel lŕt volna, tanaczot tartanak az papi feiedelmek, es az fŕfŕ nepek || Jefus ellen, hogŕ ŕtet halakra adhatna- 418 iac. (2) Es meg kŕtŕzuen viuek ŕtet, es adac Pontius Pilatusnak kezseben, ki ackoron tilztarto vala. (3) Latuan Judas az ki ŕtet el arulta vala, hogŕ el karhozot volna, meg bana az ŕ czelekedetit, viffza viue az penzeket az papi feiedelmeknek, es az fŕ nepeknek (4) ezt monduan: Vetkeztem mert el arultam az artatlan vert. Es azok 15 feleluen mon||danac ŕ neki. Ninczen nekŕnc arra gondunk te lassad 419 mit tŕttel. (5) Es el vetuen az penzŕket az templomban, ki menuen onnan Judas fel akasztta magat (6) Az papi feiedelmek penig fel ueuen az penzŕket, mondanak. Nem illik ezeket az kŕfflegnek lada- iaban vetnŕnk, mert vernek arra. (7) Es tanaczot tartuan rola, 20 veuenek azokon szabad iaro fŕldet, az fazek gartoknac mezeiet, || uton 420 iaroknac temetfegekre. (8) Annak okaert hiuattatek az a hel vernek mezeienek, mind ez napiglan. (9) Ackoron tellefedek be az mit mondot vala Jeremias Propheta ezt monduan: Es yeuek az harminez ezŕft penzŕket, az bŕczŕltnek iutalmat, mel az Iŕrael fiaitul 25 meg bŕczŕltetet vala. (10) Es adac azokat az fazek garto mezeieert, mikeppen el vegeltze en rolam az Ur Iŕten. (11) Jefus pedig meg allapek Pilatus elŕt, es kerdŕ || vala ŕtet ezt monduan: Tŕ vagy-e az 421 fidoknac kiralla? Jefus pedig monda ŕ neki: Te magad mondad. (12) Mikoron pedig vadoltatnek az papi feiedelmektŕl, es az fŕ fŕ 30 fido nepektŕl. semmit nem felel vala. (13) Ackoron monda neki Pilatus. Nem hallod e meni fokat szolnak te ellened? (14) Es nem felele ŕ neki semmi befzedere, uŕ annira hogŕ felette igen czudalkozik vala raita Pilatus. || (15) Az idnep napon pedig szokot vala Pila- 422 tus, az fogloc közzŕl az feregnek el boczatani, az mellet akarnac 35

vala. (16) Ackoron pedig vala ő neki ég ieles fogla, ki mondatik vala Barrabafnac. (17) Mikoron az fido nepek fel gŵltenek volna, monda ő nekiek Pilatus. Kit akartoc hóg el boczaffak ti nektek: Barrabafte auag az Jefust, ki mondatik Christufnak? (18) Mert
 423 tudga vala Pilatus hóg íretlegnek miatta || arultak volna el őtet. (19) Mikoron azert Pilatus itelő fzekiben űlne, kŵlde az ő felesege ő hozzaia ezt monduan: Semmi kőzöd ninczen te neked az igazzal, mert naág fokat fzenuedtem ez eiel almomban ő erette. (20) Az papi feiedelmek penig es az fő nepek, tanaczul adak az kőz nepnek, hóg
 10 Barrabast meg kerneiek Urunk Jefust penig meg őlneiek (21) Felele penig Pilat. monda ő nekic Kit akartoc hóg ez kettő kőzzűl
 424 el boczaffak ti nektek? Azoc penig feleluen monda||nac. Barrabast (22) Monda nekic Pilatus Mit tegek azert az Jefufnac, ki mondatik Christufnac? (23) Mondanak nekic minnaian: Meg feziteffek!
 15 Pilatus penig monda ő nekic: Miczoda gonoffagot tőtt tehat? Azoc penig annal inkab fel kialtuan mondanac: Meg feziteffek. (24) Latuan azert Pilatus hóg semmit nem hafznalna, de hóg annal
 425 inkab naágob zendűles lenne, vizet keruen || meg mofa az ő kezec az nepek előt monduan: Artatlan vaágoc en az igaznac ő veretől, ti
 20 lassatok! (25) Es feleluen mind az kőzönfeges nepek mondanac: Az ő vere mi raitunk legen, es az mi fiainkon. (26) Ackoron el boczata nekic barrabast, Urunk Jefust pedig meg oűtorozuan, ada kezekben hóg fel fezitenieiek. (27) Az pilatus fzolgai pedig viuek
 426 Jefust az pituarban, es rea || gőitek az egefz kőffeget, (28) mikoron
 25 kedig le vėtkeztettek volna őtet, adanak barfon kőntőft ő reaia, (29) es tőuifkből czinalt Coronat tőnek az ő feieben, es nadat adanak az ő iob kefzeben, es terdet haituan czufollak vala őtet ezt monduan: Iduőz leg fidoknak kiralla! (30) Es meg pőkđőfek az ő orczaia, es el veuek ő tőle az nadat, es verik vala az ő feiet. (31) Es minek
 427 utanna meg || czufoltak volna őtet, le vonac ő rola az barfon kőntőft, es őltőztetek őtet az őnőn ruhaiaban es el viuek őtet hóg meg fefzitenek. (32) Ki menuen pedig az varosbol, talalanak Cyreneus falubol iőű embert, ki fimonnak neveztetik vala. Ezt meg foguan rea keűzeritek, hóg vinne az ő kerefzt faiat. (33) Es mikoron iutottak
 35 volna az Golgotanac hegere, az meű mondatik vala koppafzto heű-
 428 nek. (34) Es adanac ő neki inna eczetet || mereggel elegituen. Es mikoron meg kőűtolta volna nem akara inna. (35) Minek utanna pedig fel fefzitek őtet, el oztak ő kőztők az ő ruhaiat, es az ő ruha-

iara forfot vetének, hog' be tellesednek az mit mondot vala dauid Propheta ezt monduan: Meg olztac ő kőltők az en ruhaimat, es az en ruhamra forfot vetének. (36) Veszteg wluen penig igekeznek vala ő reaia. (37) Es fel teuek feie feliben az ő titulussat, im ezeket iruan || Ez az Nazarethbeli Jესus, fidoknak kiralla: (38) Ackoron 429 fel felfiztettének ő vele ket toluaiokis, az eggik iob kez felől, es az mafik bal kez felől. (39) Az kic pedig azon el mennek vala, haitogatuan az ő feieket, szidalmaznak vala őtet (40) ezt monduan: Te vag' e ki el tőrd az Istennek templomat, es harmad napon ismet fel epited őtet. Szabadicz meg mostan tennen magadat, || ha Istennek 430 fia vag', szal le az kereft farul. (41) Azonkeppen az papi feiedelmek, es az iras tudok az fő nepekkal eggwt, czufollak vala monduan: (42) Egebeket meg szabaditot, es őnnön magat meg nem szabadithatta. hog' ha az fidoknak kiralla, szallon le most az kereft farol, es hizwnk ő neki. (43) Bizot az Ur Istenben, szabadicza meg 15 őtet mostan ha akaria, Mert || ő azt mondotta, hog' Istennek fia. (44) 431 Ugan azon keppen az toluaiok is, kic ő vele fel felfiztettének vala, Karomkodnak vala ő reaia. (45) Es hat oratul fogua, nag' fetetseg tamada mind az egefz földön, mind kilencz oraiglan. (46) Es kilencz ora fele, kialta Urunk Jესus nag' fel szoual ezt monduan: Eli eli 20 lamazabachtani az az En Istenem; en Istenem, mert || ha gal el enge- 432 met. (47) Nemellek pedig az kic ot alnak vala, mikoron hallottak volna az ő kialtasat mondanak: Az Illest hya ez: (48) Es mingarast eg' ő közzwlők futanak, es spongiat elő veuen meg tölte eczettel, es eg' nad szalra czinaluan ad uala nekie inna. (49) Nemellek pedig 25 im ezt mondgak vala. Had el lassuk meg ha el iő az Illes, meg szabaditani őtet. (50) Jესus pedig || ismet kialtuan nag' fel szoual, ki 433 boczata az ő fz: lelket. (51) Es ime az templomnak karpitta kettő szakada, az föllő reszetől foguan mind az alfo reszeiglen. Es az föld igen megindula, es az kő sziklac meg repedezének, (52) es az kopor- 30 fok fel nilanak, es nag' foc szenteknek testek kic el aluttak vala fel tamadanac. (53) Es az koporfobol ki iőuen az ő fel tamadafa utan, menének az szent varofban, es || nag' fokaknak meg ielenének (54) 434 Az Centurio penig es az kic vele valanak, őrizuen Jესusnak testet latuan az föld indulast, es azokat az mellek lesznek vala, igen meg 35 felemlenek monduan: Bizon' Istennek fia volt ez. (55) Valanac ot messzwnnen fok affzoni allatok, kik kőuetik vala Jესust Galileabol, szolgualan ő neki. (56) Kik között vala Maria Magdalena, es Maria

- 435 Jacobi es Josphnek anna, || es Zebedeus fiainak is anna. (57) Mikor-
 ron azert be estueledet volna, el iöue ég gazdag ember Arimathea-
 bol, ki neuvezetik vala Josphnek, ez is uala Jefusnac tanituaña. (58)
 Es ez el mene Pilatushoz es meg kere Jefusnac fz. testet. Ackoron
 5 Pilatus paranczola hog meg adnaiak. (59) El viue azert Josph
 Jefusnac testet, es be takara ötet tizta golczban, (60) es helhezete
 ötet az ő uy koporfoiaban, kit kő sziklából ki meczetet vala, es hai- ||
- 436 togata nag kőuet az koporfo aitaiaara es el mene onnet. (61) Vala
 penig ot Maria Magdalena, es az Mafik Maria, wüen az koporfonac
 10 felette. (62) De lam az idnep estinek mafod napian, fel gwlenc az
 papi feiedelmek, es az szereztes ven lidoc, az pilatushoz (63) ezt
 monduan Uram emlekezzwnk meg rola, hog amaz czalard meg elteben
- 437 azt mondga vala, hog harmad nap utan fel ta||madna (64) Oeriztef-
 fed azert az ő koporfoiat tellessfeggel harmad napiglan, ne talantan el
 15 iönek az ő tanituan, es el lopiác ötet, es ofztan azt mondga az kőz
 nepnek, hog halottaiból fel tamadot. Es leszen az utolso teuelges
 fokkal gonofzb, az elfő teuelgefnel (65) Monda nekie Pilatus. Legen
 őrizőtők. Mennetek el es meg őrizzetek, mint iobban tudgatoc (66)
- 438 Azok pedig onnet || el menuen, meg erőffitek az koporfot, meg pecze-
 20 teluen az koporfo kőuet, es őrizőket kőrnwle haáuan. ||

Minek utanna fidofag, babillonianak fogfagaban vitetek, es Jerufalem el tőretek, Jeremias Propheta le wle firuan, es Jerufalem varoffanac iőuendő pufztulafarol, fzmoru fziuel ezt monda.

(I, 1) Mikeppen al pufztan czac őnnőn maga az varas, ki 5 annac előtte foc neppel vala telles. Tetetek ug mint őfzuedge, pogan nepeknek affzońa; Tartomańoknac feiedelme, tetetek ado fizető||ue. 440

(2) Szwntelen valo firaft tőn eczaka, es az ő kőń hullatafi orczaian el le futanak: Ninczen neki minden ő barati kőzzwl, ki őtet meg vigafztalna. Minden barati meg utalac őtet, es ő neki lőnek ellenfegi. 10

(3) Szam ki vetefre kefzeritetek menni az fidofag, nağ nomorufag-nac es fzolgalatnac miatta. Lakozek pogan nepek kőzđt es nem lőle nugodalmat. Minden ellenfegi meg fogac őtet, nem kwlőnben mint erős es || fzeros utakon Jerufalem, Jerufalem, mire hog meg fem 441
terz meg a, t, Uradhoz Iftenedhez. 15

II. Lamentat:

(I, 4) Sionnak utai mint firnak, annak okaert hog fenki mar nem iő fel az idnep napra. Minden kapui le tőretenek, es az ő papi felette fzmoruak. Az fzwzek is igen meg heruattanak, es ő maga vagon nağ keferwfegben. (5) Az ellenfeg ő feien gőzedelmet vőn, es 20 haborgatoia gazdagga tetetek, mert az Ur Iften meg vere őtet: Szan-talan fok bwniart || ő germeki ellenfegi előt fogfagra vitetenek. (6) 442
El vetetek fionnak leańatul minden ekeffeg, es ő feiedelmi hafonla-tofoc lőnek eledett nem talalo kofokhoz. Mert minden erőnelkwł hatalmas ellenfeg előt el menenek Jerufalem, Jerufalem mire 25
h,m,f,t,m,a,t, uradhoz Iftenedhez.

3 L a m e n t a :

(I, 7) Meg emlekeztek Jerufalem, az ő nomorufaginak napia-
 rul, es gónörwfegegről, kiben regtől foguan elt vala. Mikor az ő nepe
 443 ellenfegenek || kezeben efek, es nem vala neki segítőie. Latac ötet az
 5 ő ellenfegi, es meg neuetek az ő nügodalmanak napiat (8) Igen
 vetkezek Istennek ellene Jerufalem, annac okaert tőle szam ki vet-
 tetek. Mind az kie ötet eleb tiztelik vala, szidalmazzac mostan.
 Mert latac az ő ektelenfeget, ő maga pedig fohazkoduan es firuan
 hatra tere. (9) Az ő fertelmessege mindeneknel niluan vala. De meg
 444 sem emlekezek meg iöuendő eleteről. || Azert meg galasztatek czuda-
 keppen, es nem lön neki vigasztaloia. Tekencz. meg Uram Isten az
 en nomorufagimat, mert igen fel magasztaltatek az en ellenfegem.
 Jerufalem, Jerufalem mire hog meg f,t,m,a,t Uradhoz Istenedhöz

4. L a m e n t a t i o

15 (II, 1) Mikeppen alaza meg az Ur Isten, haragiaban Jerufale-
 met. Le veté az naág diczöfegből, fidofagnac ekeffeget. Es nem emle-
 kezek meg az ő labai alat valo szekről, naág haragianac ideien. (2)
 445 Meg || ronta az Ur Isten fidofagot, es nem kedueze neki. Minden ekef-
 feget Jacobnac le tőre, az ő haragiaban. Sidofagnac minden ekeffe-
 20 get földre. le haña, meg rutita az orzfagot, es az ő feiedelmit. (3)
 Le tőre haragiaban fidofagnac minden hatalmat. Meg vona fegetfe-
 get az ő ellenfegitől. Es meg emefzte Jacob orzfaganac minden sze-
 geletit, nem kwlönben mint ég febeffen eghő langh. Jerufalem, Jeru-
 falem, mire hog meg sem terz m,a,t Uradhoz Istenedhöz.

5. L a m e n t a t i o. ||

446 (II, 4) Meg vona yet mint ég ellenfeg, meg erőffite az ő iob
 kariat Jerufalem ellen, ug mint haborgato. Es meg őle mindeneket
 Sion leañanac fatoraban, kie kiuanatofok valanac tekentetre. El
 boczata az ő naág haragiat mint ég eghő twzet. (5) Az Ur Isten lön
 30 ug mint ég ellenfeg, mert el pufztita fidofagot, es el tőre minden

palotait, el ronta minden erős kő falait, es meg fokasíta Izrael nepe-
nek banatfát es fíralmat. (6) El hána fatorat mint ég keuet. El ||
vefzte hailekat kiben lakik vala. El feletkezek az Ur Isten fionnac 447
aldozattarul, es inneperő: meg atkoza haragianac bofszu allafaban
az kiralt es az papokat. Jerufalem Jerufalem, mire hog meg fem 5
terz m,a,te Uradhoz Iftenedhöz.

6. Lamentatio

(II, 7) El hána az Ur Isten az ő oltarat, meg atkoza az ő
templomat. Es ada ellenfeg kezében palotainac erős kő falait, kial-
talt tőn az ellenfeg Isten templomaban mint ég idnep napon. (8) 10
Gondola, az elő Isten, hog || el vefztene Jerufalemnek minden ekeffe- 448
get. Es nem terite meg az ő el vegezet akarattat az pufztulafrol. El
tőretek azért kőrnől valo ekeffege, minden kő falauial egetemben.
(9) Be felledtenek az földben Jerufalemnek minden kapui, el tőre-
tenek minden erős szarai, az kiralt es feiedelmeket el viuek az poga- 15
noc, kie közöt ninczen az Istennek tőruehe, ninczenek az prophetac,
kie Istenről iőuendőt mondananac. Jerufalem, Jerufalem, mir. hog
meg f.terz || m,a,te Uradhoz Iftenedhöz. 449

7. Lamentatio

(IV, 1) Mikeppen homalofodot meg az fzepe aran, es meg val- 20
tozot természet fzerent valo io fzineben. Szellel hanatanac az templom-
nac kőuei, minden uczaknak piaczara. (2) Jerufalemnek nemes
magzati, es ekelbek ereztet arannal. Ime mel hirtelen el tőretenek
mint ég földből czinalt eden, kit az fazek garto kezeuel epitet. (3)
Meg az farkanok is ki vetettek ő emldiöket, es fzoptattac vala az ő || 25
kőlköket. Az en nepem leana hafonlatos lön az pufztaban lakozo 450
kegetlen strucz madarhoz Jerufalem, Jerufalem m,h,m,f,t,m,a, t.
Uradhoz Iftenedhöz.

8. L a m:

(IV, 4) Az fzoftato gyermekeknek íeluek, nađ fzomiufag miat ragadanak ínekhöz. Es az apro gyermekek keíeret kerenek, de nem vala ki ő nekie adna. (5) Kie annac elötte nađ gőńőrwfegben elnek
5 vala, meg őletenek az uczakon. Es az kie iarnac vala veres barfonban, az ganeiokat meg haan őlelge- ||

CZECH CODEX.

zomorofagodrol. kyth te zent zaddal vallal mikor azth mondad. zo-¹
 moro en lelkôm mind halaligh. holoth the zent lelködeth emböri
 ydwöffegnek valczagara keeznek vallad. ees te zent testödeth koornak
 mikoron az vtolfo waczoran te zent tanyethwanidnak labayth meg
 mosad. ees edöffegwel welök bekelwen. te dragalatos zent testödeth⁵
 ees verödeth nekyk adad, te dyczö kenodnak rakon voltath nekyk
 meg hyrdeteed. || Emleközyel vram J^hesus az nagy keferwlegödröl.²
 kyth the zywedben vyfeleel. köröfthfanak kenyat gondolwan. myko-
 ron az harom rendön walo ymadafnak ees werös werö hullatafok-
 nak vthanna theen tanetwanyodmya el aroltatal. te walaztoth fydo-¹⁰
 nepeydmia meg fogatal. hamifanokmya wadoltatal. harom byro mya
 hamiffan ytelteteel. az theenmagadnak walaztoth warafban yeru ||
 falemben fydoknak nagy yelös napyan nagy peentökön te gyen-³
 geflegw ees yfiyw vyragos testödben artatlan karhoztattatol wala: meg-
 fogwan zörnyw ees rettenetöffegöfth huzattatol wala. thazygaltatol¹⁵
 wala. öklöztetöl wala. orczeel hagyaratol wala. theen ruhattol meg
 foztatal. ydegön ruhaban ötözteteel. te dyczö zömeydnek wylagof-
 saga. ky myndönt lath. ees edöffegw orczadnak zepffege kemeny ||
 fydoknak katronczayawal födözwen be kötözteteenek. holoth vram⁴
 J^hesus kegös criftus orczol werettetöl wala. [oftoroztatol wala.] kw²⁰
 labhoz kötöztetöl wala. kemenfegöfön oftoroztatol wala. nyakon
 werettetöl wala: thöwys koronawal koronaztatol wala. naddal te
 zenth feyed werettetyk wala: ees kylömb kylömb zörnywffegös
 kenoknak myatta zaggattatol wala. mynd my ydwöffegwnkerth.
 Azeerth || keerlek agyad nekôm kegös J^hesus ky ez napon the zent⁵
 fezwletöd elöth földre estem esedözwen. ees te dyczöffegös feylwl
 newezöth kenaydnak erdömeerth. en halalomnak elötte bynömnek
 keferwffegös meg zanathyat. zywennek byzony töredelmeffegeth.
 fyrafnak kwthfeyeth. thyzta gyonatoth. telles elegtetelth. ees myn-
 dönnemw byneymnek boczanathyath. Amen. Idwözleg kegyöffegös³⁰

6 vram Jēsus || křitus yrgalmaz ennekōm bynōfnek. Legōn. Olwas
egy pater nofterth ees egy aue mariath.

Maffod ymadczagh

O Vram Jēsus křitus angyaloknak byzony zabadfaga ees
5 genyerwffegōknek paradiczoma. Emlekozyel kegōs Jēsus az rettene-
tōs zōrywffegōkrōl. kyket zenwedeel. mykoron te ellenfegyđ mykent
erōs orozlanok tegōđ ragadanak. hagyapanak. kōrōmmel zag ||
7 gatanak. thazigalanak. ees egyeb nemw halhathatlan kenokal thegōđ
zomoretanak. Ez te nagy kemeny ees bozzufagos kenodeerth. kywel
10 vram Jēsus mynd te ellenfegyđ tegōdeth thōkellenek. keerlek ees
onzollak mynd ez kenodeerth zabadoh engōmeth myndōn lathatos
ees lathatatlan ellenfegōmtwl. ees agy nekōm te zarnyaydnak ar-
8 neka alath lelhetnōm ydwōffegōmnek otalmath. Amen || Idwōzleg
dragalatos vram Jēsus křitus yrgalmaz ennekōm bynōfnek. Legōn.
15 Pater nofter. Aue maria.

Harmad ymadczagh.

O Vram Jēsus křitus ez vilagnak zōrzōye ees terōmthōye. ees
embōri nemzethnek meg epetōye. ki kōrōztfanak zōrnyw kenyatol
meg nem yedeel. Emlekozyel meg vram Jēsus az the nagy kefe-
9 rwwffegōs kenodrol ees ferelmedrōl kyt zenwecz || wala. mykoron az
hitetlen fydook te zenczegōs kezeydeth elōzōr was zegwel kōrōzth-
ffara fezeyteek. annak utanna te gyengeffegōs labaydath. kyre melto
nem walanak illetny. ees te kenodra nagyob kenth. ferelmedre
nagyob ferelmeth. ees te zenczegōs sebeydre wy febōketh helhōtnek
25 wala. mykoron nagy kemenfeggel ees kegōtlenfegel te zent thagyđath
10 az kōrōzthffanak altallfagara ees hozzufaga||ra wgy huzaak hogh
te zent thagyđnak myndōnnemw yzey meg zakadozanak. Kerlek
tegōđ kegōs ees edōs zeep Jēsus křitus ezbely nagy kefferwffegōs
kenodeerth aggyad en zywemben te zent felelmedeth ees zerelme-
30 deth. kymya en tegōdeth zeplōtelen zolgalhaffalak ōrōkwł ōrōke.
Amen. Idwōz legy kegyōffegōs vram Jēsus křitus yrgalmazy enne-
kōm bynōfnek. Legōn. Olwals pater nofterth. Aue ma-
riath. ||

Negyed Imadczagh

11

O Vram Jefus kristus. örök menyey kiral. emböri nemzetnek
 vrwofa. Emleközyel te nagy ferelmes kenodrol kyth zenwedel my-
 koron köröfthffanak magaffagara földről fel emelteteel. mynd te ta-
 gaydban meg zakadozwan. sem egy te zent tagydban helen marada. 5
 wgy hogy nagy kenodhoz sem egy ken hafonlatos lelettetneyek.
 merth talpadtol fogwan mynd teteyg te zent || testödben eep semy 12
 nem wala. yl nagy kenrol vram Jefus nem emleközeel. merth te
 nagy meel yrgalmassagodath mwtatad. holoth ellenfegydeerth yma-
 dal mondwan. en zent athyam boczaffad nekyk mert nem thwgyak 10
 myth theeznek: Ez te nagy kögelmefegödert. zerettetöderth. ees
 yrgalmassagoderth. ees ez kenokrol meg emleköztöderth: agyad
 neköm kegyös Jefus. hogy ez te kefferwlegös kenodnak || emleköze- 13
 thy legön neköm myndönnemw byneymnek boczanathya. ees myn-
 dön gonozoknak el tawasztathafa. Amen. Idwözlegy yrgalmassagos 15
 vram Jefus kristus yrgalmazy enneköm bynőfnek. Legön. Pater
 nofter. Aue maria:

Öthöd ymaczag

O Vram Jefus kristus örök ffenőffegnek thyköre. ees felfegös
 athya yftennek bölczeffeg. Emleközyel te nagy kefferwlegödről. 20
 kyth te zywedben || zenwendeel. mikoron meg latad te felfegös yften- 14
 segödnek tyköreben. te walazthidnak ydwözwefföketh az te kefferw-
 legös halalodnak erdőmenek myatta. ees az gonozoknak karhozath-
 yokath az ő halaadatlanffagokeerth. Oh te nagy meelfegös yrgal-
 massagod vram Jefus: ky my raytonk wezödelmes bynőffökön kö- 25
 nyörwleel. kerlek tegöd kegyos Jefus. en yftenöm. terömtöm ees
 meg waltom. yelönnen || az nagy yelös yrgalmassagoderth. kyth az 15
 körözthffan figwen az tolwaynak mwtalal mondwan. ez nap welem
 leez paradyczomban: hogy tegyed en welem en halalomnak ydeyn
 azon yrgalmassagodath. ky mya te dyczőffegös orczadath lathaffam 30
 nagy wygalagwal az menyey paradyczomban, örökwel öröke. Amen.
 Legön. Idwözlegy edőffegös vram Jefus kristus. yrgalmaz enneköm
 bynőfnek. Legön. Olwas || Pater noftert. Aue Mariath. 16

Hatod ymadczag ez:

O Vram Jefus kriftus zerelmes kyrál. ees myndönöftwl kywanatos barath. Emleközyel az keferwfegröl kyth zenwedeel. mykora
 mynd te barattitwl el hagyattatal. mezeytelen ees zegenywl kőrozth-
 5 ffan fyggeel. ees mynd te baratid ees efmeröyd te ellenöd thama-
 danak es fenky ő kőzswlők wygaztalod nem lezön wala. hanem ||
 17 czak te zerelmes zyledeth zyz mariath. ő lelkenek keferwfegeben
 hywfegöth tARTHwan te kőroztfiad alath alwan. kyth te tanetwanyod-
 nak Janofnak ayanlal mondwan. Azzonyembör ym fyw neköd. az
 10 tanetwaynak kedig. ym anya teneköd. Kerlek tegöd kegyös Jefus az
 törnek keferwfegeerth: ky akoron te zenczegös zylednek lelket ees
 zywet atal folaa. ees az te ő rayta walo keferwfegödeerth. hogy
 18 myn||dön zomorofagos nyawalamban mynd tefth zerent ees lelök
 zerenth leg enneköm wygafagos hyedelmem. Amen. Idwözlegy
 15 kywanatoffagos vram Jefus kriftus yrgalmaz enneköm bynőfnek.
 Legön. Pater nofter. Aue maria.

Hethed ymadczagh ez:

O Vram Jefus Xpus wygafagnak koronaya. bodogfagnak ken-
 cze. wygaztalafnak es merhettetlen kőgyelmeflegnek kuthffeye ees
 19 eredethy. || ky mynd te zywednek kywanatos zerelmewel az kőroztf-
 ffan fygwen mondad az zoth. zomehozom. az az emböri nemzethnek
 ydwöffegeth. kerlek tegöd kegyös Jefus. hogy my zywönknek kywa-
 natoffagath tökeyled myndön tökelletös myelkődetre. ees tefthy
 kywanatoffagnak zomefagath. ees emböri ethkeknek bwzgo-fagos
 25 gyöyörwfegeth. ees ez wylagnak zerelmeth. te zent malasztodnak
 20 hywfegewel myndönöf||twl ffogwa meg olczad. Amen. Idwözlegy
 zerettetös vram Jefus kriftus yrgalmaz enneköm bynőfnek: Pater
 nofter. Aue maria.

Nyolczad ymadczagh ez.

30 O Vram Jefus kriftus ky wagy hywööknek byzony wylagof-
 faga. zyweknek örök edöffege ees wigaztaloya. ees elmeknek nagy
 göyörwfege. Az ecöthnek ees merögnek ő nagy keferwfegös kenya-

erth. kyth my eröttönk || zenwedeel. mykora az kőörtffan figwen **21**
 meg koftolad te halalodnak ydeyn: Kerlek tegőd kegyős Jefus ez
 hely kenoderth. hogy halalomnak ydeyn agyad nekőm te dyczőfegős
 zent teltődnek ees werődnek meeltan walo hozyam weteleth. hogy
 ky legőn en lelkőmnek wigafagara ees ydvőffegőmnek waltafara. ⁵
 Amen. Idwőzlegy zelyczegős vram Jefus kriftus. yrgalmaz ennekőm
 bynőfnek. Amen. Legyőn. || Pater nofter. Aue maria. **22**

Kylenczed ymadczagh

O Vram Jefus Xpus ky wagy kyraly yozaag ees elmey wiga-
 lag. Emlekőzyel az nagy keferwfegős zomorwfagodrol. kyth zenwe- ¹⁰
 deel te zenth halalodnak ydeyn my eröttönk figwen az kőörtffan.
 mikora sydonepek tegődet bozzwfagos karomlo bezedők^{wel} illetee-
 nek. Ees the vram Jefus yme nagy zowal, ees keferwfegw kőnyw ||
 hullatafokwal ywőteel: mondwan: En yftenőm. en yftenőm. myre **23**
 hagyal el engőmeth. hogyha el hagyattatal wolna athya yftentwl. de ¹⁵
 byzonyara yol leheth vram Jefus hogy te zenth athyad kywel yften-
 segben egy wagy tegőd sonha el nem hagyoth wolna. de maga ez
 nagy kenodnak latathyaerth. ez wylagy nepeknek vgy esmertetyk
 wala. Kerlek azerth tegőd kegyős Jefus ezbely nagy zomorwfagos ||-
 kenoderth. hogy en halalomnak ydeyn engőm el ne hagy en vram **24**
 ees en yftenőm. Amen. Idwőzlegy bekőfegős vram Jefus kriftus.
 yrgalmaz ennekőm bynőfnek. Legyőn. Pater nofter. Aue
 maria.

Thyzed ymadczagh

O Vram Jefus kriftus. ky wagy kezdeh ees wegezeth. ees ²⁵
 myndőnnemw wrwofagnak yozagos kencze. Emlekőzyel vram Jefus
 mykenh te zent embőrfegődeh tal||pattwl fogwan teteyg nagy **25**
 kemenfegw kenra boczatad. zőnetlen tegődeh kerlek kegyős Jefus az
 fokfagw sebeydnek zelőffegeerth. meelfegeerth. ees nagyfagaerth.
 hogy en byzonfagos zerelmem^{wel} te nagy zelős paranczolatydath ³⁰
 őryzhessm. ees wegy engőmeth az te zenczegős zerettetődben Amen.
 Idwőzlegy bőlczefegős vram Jefus kriftus. yrgalmaz ennekőm bynőf-
 nek. Legyőn. Pater nofter. Aue maria. ||

26

Thyzõnegyed ymadczag.

O Vram Jefus kriftus ky wagy felleegõs yozag. ees yrgalmaffag-nak meelfege: kerlek tegõdeth ez nagy te dyczõfegõs febeydnek meelfegeerth. kyknek meelfege ol nagy wala. hogy zent zywedeth: 5 czontodath ees belõdeth mynd meg oltotta wala: Een byneymnek meelfegebõl zabadoh kegyõs Jefus. ees te dyczõ febeydnek meelfe- 27 gében el reycz. myglen te zent orczadnak || haragoffaga el mwlik. hogy en wygalagos õrõmwel te zent orczadath lathaffam: Amen. Idwõzlegy hatalmaffagos vram Jefus ktiftus yrgalmaz ennekõm by- 10 nõfnek. Legyõn. Oluafs egy pater nofterth ees egy Aue mariath:

Thyzõn kethõd ymadczaghez:

O Vram Jefus kriftus kyvagy ydwõffegõs egyeffegnek yele. zerel- 28 mnek kõtele. [ees] õrõk fenõffegnek ees ygaffag||nak tykõre. Emle- 15 kõzyel vram Jefus az te nagy zamtalan fokfagos kenodrol: ky oyl ygõn fok wala. hogy tetedtwl fogwan talpadyk te testõdben egeffeg nem wala. merth kegyõtlen fydok mya myndõnõftwlfogwan el zaggatattal wala: te dragalatos werõdben kewerõdwen: Ez te dyczõfegõs zamtalan kenoderth. kyketh mynd te zeplõtelen testõdben 29 my erõttõnk zenwedeel. ees az nagy || mondhatatlan zerelmerth kegyõs Jefus. hogy myth kellõth wolna towaba my erõttõnk tennõd. ees nem tetted wolna. byzony te nagy bewfegõs zerelmedeth nekõnk mwttatad. Kerlek tegõd kegyos Jefus hogy mind the dyczõfegõs kenydath te zeep dragalatos werõdnek tentayawal en zywemben 25 meg yryad. hogy te zent kenydath ees zerelmedeth en zywemben 30 mykepen kõyõrwlõ olwafhaffam: ees zynetlen || halalomnak ydeyg mynd ezõkrõl te nekõd halath adhaffak õrõkwl õrõke. Amen. Idwõzlegy fenõffegõs vram Jefus kriftus. yrgalmaz ennekõm bynõfnek: Legyõn. Pater nofter. Aue maria.

30

Thyzõn harmad ymadczag.

O Vram Jefus kriftus Erõs orozlan. hálhatatlan ees gyõzhetetlen kyal: Emlekõzyel az nagy keferwfegrõl. kyth te halalodnak

ydeyn vallal. mikoron te zent kenydnak || foghfaga. nagy keferwfege. **31**
 tegöd meg tókelle. holoth[t] mynd teftödnek ees lelködnek ereye. te
 nagy kenos korfagoderth meg fogyatkozoth wala. Azerth te kegyös
 feyedeth halalos keferwfe~~g~~wel le figgezteed az zo mondwan. meg
 tókellöth. az az. emböri nemzetnek ydwöffege. Ez bely keferwffegös⁵
 zerelmederth kerlek tegödeth zerelmes ees kegyös J^hesus: hogy en
 halalomnak ydeyn ees wegezetyn. mykoron en || lelköm ees elimeem **32**
 halalnak gyarlofagos zomorwlagaban leyend. yrgalmaffagoth tegy
 welem: hogy ellenfegömnek rettentö zörn~~y~~wfegeth ne lassam. remen-
 fegömeth te benned wesslem. hogy öröke teweled ees the zentydwel¹⁰
 lakhaffam. Amen. Idwöz legy nömöffegös vram J^hesus krⁱstus. yrgal-
 maz enneköm bynőfnek. Legyön. Pater nofter. Aue maria.

Imare z vthan köwetközyk thyzön negyed
 ymadczag. ||

O Vram J^hesus krⁱstus ky wagy felfegös athya vr yftennek **33**
 egyetlene. ő dyczöfegenek fenőffege. ees ő mywoltanak abraza:
 Emleközyel az te alazatos ayanlafodrol. mykorth athya yftennek
 te zent lelködeth nagy fel zowal ayanlad mondwan. Atyam te mar-
 kodban ayanlom en lelkömeth: ees zakadozoth te zent teftöd nylwan
 walo te nagy meel febydnek keferwfe~~g~~wel: my walczagon||kerth te **34**
 yrgalmaffagod nagy kyaltaffal te zent lelködeth ky boczatad. hogy ky
 kyaltas vram J^hesus te zent yftenfegy hatalmadnak wala yegye. Ez
 te dyczö ees dragalatos halaloderth kerlek tegödeth zönetlen kegyös
 kyr^lal batoroh engömeth erös angyaloknak myatta. hogy en ellenfe-
 gymnek. őrdögnek ez wylagnak. ees teftömnek ellene alhaffak. ez²⁵
 wylagy bynnek meg haylak. theneköd eylek: hogy en || halalomnak **35**
 ydeyn en lelkömeth. ez zamkiwetöth ees zarandok herről fogagyad
 te zent lakodalmadban. byzonfagos wygafagra. holoth mwⁿkalodaf-
 nak terhe el wegeztetyk. ees te dyczöfegödn~~e~~nek zepfege faradathlan
 kewanfaban thökelle^ttetyk örökwl öröke. Amen. Idwözlegy yozagos³⁰
 vram J^hesus krⁱstus. yrgalmaz enneköm bynőfnek. Legyön. Pater
 nofter. Aue maria.

Thyzõn õthõd ymadczag. ||

- 36 O Vram Jefus Xpus byzony ees gywmõlezõs zõlõ thõ. Emle-
kõzyel te zent werõdnek ky ontafarol. kyth te zent tefõdbõl. my-
kenth az meg faczarth zõlõfebõl my erõttõnk nagy bewfegõfth ky
ontad. mykora kõrozthfad faytoyaban. thenmagad ydwõffegõnk-
nek borath te dragalatos werõdeth ky faczarat. ees az fydo wyteznæk
- 37 õ cucaya te zent oldaladon nagy melfegõs febõth || nyta. honnan
te dyczõ werõdeth wyzzel elegy my ydwõffegõnknek zerelmenek
ygyere nekõnk adad. wgy hogy egy czõppeneth weer fem marada
10 te benned. kyt my ydwõffegõnkerth ky nem õtõttel wolna. Ees yme
akora vram Jefus te dyczõfegw gyenge tefõd meg herwada. te
belydnæk õ nedweflege meg aza. te zent czontydnæk õ weley meg
- 38 õztõwerõdenek. ees mynd te zent embõrfegõd || magas kõroztfan
fygwen zomorwfagos gyafban õltõzeek. holoth kegyõs Jefus oylan-
15 niæk yelõneel. mynth az newõffa nyalaban. Ez te nagy dragalatos
werõdnek ky ontafaerth. ees az te keferwfegõs kenoderth ees halalod-
erth. ees mynd az te zenczegõs febeyderth kerlek tegõd edoffegõs
vram Jefus kriftus. hogy febhõffed meg edõffen en zywmeth az te
- 39 dragalatos febeydwl. ees gyaponczy engõm te zenth || zerelmedben.
20 hogy te zent kenodon ees halalodon walo fyralmam legyõn enne-
kõm kenyerem eyel ees nappal. Ees fordoh engõmeth myndõnõftwl
te hozyad. hogy az en zywm legyõn nekõd õrõke walo kellemetõs
lakodalm. ees en nyayaffagom. ez fyralmnæk wõgyeben. legyõn tene-
kõd kellemetõs ees foganatos. ees az en eletõmnek õ wegezety legyõn
- 40 oyl dyczeretõs. hogy ez vylagy eletnek wegezety vtan || tegõdeth
meelto legyek lathnom ees dyczernõm mynd te fok zentydwl
egyetõmben az õrõk dyczõfegben õrõkwl õrõke. Amen. Idwõzlegy
meeltofagos vram Jefus kriftus yrgalmaz ennekõm bynõfnek. Legyõn.
Olwafis egy Pater nofterth ees egy Aue mariath:
- 30 Eesez vtan ayanldelez fellwl meg olwafoth ymad-
czagokath ymez ala meg yrth ymadczagwal. mond-
wan.
- 41 Ez yntefõketh ees ymadczagokath ayanlom tenekõd zerelme-
tõs vram Jefus kriftus: ees adok tenekõd fokfagw ees wekhetetlen
35 hala adafokath az te zenczegõs febeyderth. te dragalatos werõderth.
te dyczõfegõs ees kegyõffegõs kenoderth. ees te keferwfegõs halalod-

ert. ees mind az te mondhatatlan ees zamlalhatatlan kõgyelmeffe-
gõs yrgalmaffagodbol walo yol teettederth. kyth tõttel en welem: az
te || edõffegõs ees zenczegõs newednek dyczeretyre ees dyczõfegyre **42**
õrõkwl õrõke Amen:

Ez a kõnyu Mienk fr. Maria Victoriay. fzenkis
elneuegie. Mert Penteki Imadcsagimot elkel had-
nom es byfzonial annak a lelkin uan a ki eluefzi
es meg nem agja a ki Elõ uefsi helire tegie hagi
bõnt ne ualiak miata ||

43 Kôwethkôzyk ymmar zent Bernald doctor
ymadczaga.

Idwôzlegy ez wylagnak ydwôffege
dragalatos Jefus kristus:
5 ym en kôrôzthadhoz leepem.
te legy nekôm segôdelmem.
Zent kôrôzthfan ha gondollak
te kenodban en kywanlak.
vgy ymadlak mynth lathnalak.
10 fôth en elôttem twdlak:
Oh meyl mezetelen tegôd lathlak.
zent kôrôzthfan ha ymadlak.
44 meg || werethwe. meg hwzlwala.
meg tôrethwe. meg vthalwa:
15 Kegyôs pastor te kenodban
en nê legyek meg vthalwan.
elmery engôm edôs waaltom:
legyôn te zent kenod gondom:
Keferwillek tyzta zywel.
20 kywanatos akarathwal.
nem farathczag sem nêheffeg:
de wygalag ees edôffegh:
Ha kenodban ôrizendlek.
kôrôzthffadon ôlélendlek.
25 kerlek vram meg ne vtaly.
meeltosaagofth engôm meg halgas: ||
45 Kôzel wagyon te halalod
ym elôtted te zolgalo
zent feyedeth hozzam hayczad.

en ôlembe meg nywgoffad :
 The bewfegôs malasztodba
 wongy te hozzad byzonfagban :
 hogy laffalak. kywanyalak.
 zolgaylalak. nywgoffalak.
 O meyl kegyôffegben latlak.
 merth keez wagy yonak ees gonoznak.
 kegyôtlennek ees kegyôfnek.
 te febeydben mynd helth lelönyök.
 merth zent werôdnek || hwllafath
 te ônekyk yngyen adad :
 Kegyôs vram Jêfus kriftus.
 ky weretettel. febôfwltettel.
 kefergettettel.
 bethegôkerth bethegwltel.
 zegenyôkôn kõnyôrwtel :
 Im en magam hozzad vettem.
 koor woltomath hol efmertem.
 Bynôfôkôn ky kõnyôrwlz.
 hyzôm welem nem nehezwlz :

46

15

20

IDwôzlegy ez wylagnak yo meg waltoya.
 nehezwlteknek kywanfaga.
 ki kôroztfara emelteteel.
 keth || kezédôn figgezteteel.
 Thw zent kezek ydwôzlegyetôk
 vy rofawal meg tôltetôk.
 kyketh elteryezthwen. agra kemenyôn hwztak :
 was zegek~~wel~~ meg gyagdoftak.
 Kykbôl gyôngyelô werôd hullot.
 azzw földeth harmatozoth.
 Latom hogy foly myndônwnnen
 te zeep werôd nagy bewfegwel :
 Pyros oyl mynth maffth nylth rofa.
 my lelkônknec walczagara.
 Barfon zynw werôs || kezéd
 zerelmemben meg ôlelôm :
 Zomehozoth azzw zamwal.

47

25

30

48

yzom zent werödeth kywanfagwal.
 kôröztfadath ha zoreytom
 fyrwa mondom wygalagom :
 Kemenlegös nagy kenoderth.
 5 te zent weröd hwllafaerth.
 adok halath kõnyhwllatwa.
 zent kezedet meg apolwa :
 Zent werödben keferödwen.
 remenfegöm beleed wethöm.
 10 the zenth kezed oltalmazzon
 halalom koron
 ees te yogod engöm ||
 49 hozzad fogagyon.

IDwözlegy en ydwöffegöm
 15 Jefus kriftus. ees en edöffegöm.
 ym yelönyk te zerelmed.
 mert mezeetelen te zent meyled :
 Ky diczö ees ydwözlendö.
 nagy felelmelet ylletendö.
 20 ky zent haromfagnak zeky.
 nagy zerelmnek yelös hele :
 Erötelennek erőffege.
 feelelmefnek beköffege.
 farattaknak yo zallafa.
 25 zegenyöknek nagy beew haza.

IDwözlegy vrnak edös || zywe.
 en yohomnak yo öröme.
 hozzad ywthnom en örwendök.
 halgas meg engöm ha neköd bezeellök.
 30 Meyl az zerelm ky tegöd meg gyöze.
 meyl az zerelm ky ygy gyöttre.
 Lathom magad meg fogyattad.
 myndönöftwl nekönk adtad :
 The nepedeth ha meg waltad.
 35 hath magadath halalra adad.
 halalok közöth keferweb halal.

kemeeny halal. fõfwen halal :	
Ky ez diczõ melbe meene.	
hol vylagnak elõtte eele :	51
zent zywedeth meg zaggatha.	
draga werõd ky hullatha.	5-
Halaloderth kyth ygy wallaal.	
en zywemnek zeretõye	
ne legyek naalad el feledwe.	
yohomnak akarathyat laffad.	
Kemeny zywem meg sephõffed.	10
keferwel keferõhed.	
nylyeek zywed mynth zeep rofa,	
ky illatyath tawul agya :	
En lel kõmwel egyee leegyõn.	
hogy en zywem meg zepwylõn :	15
ky tegõd zereth az nem epedh :	52
ha ky keferg akkor wygad :	
Mert myth thegyõn õ nem tugya.	
kõnyhullatas wygafaga.	
attwl magat nem tylhatya.	20
merth õrõmeth nem monthatya :	
Ha halhatna fokzor halna.	
az kyth kywan czak foghathnaa.	
yly zerelmedeth nekõm agyad.	
ees zywemet hozzad wongyad :	25
Hogy tegõdeth kywannyalak.	
ez wylagnak en meg haylak :	
õrõk eeletth thegõd kywanlak.	53
edõffegwel tegõd latlak :	
The yndohad en yohomath :	30
hogy kywanyon enne nagy yoth.	
zywem eylõn zerelmedben :	
ne alogyon yth refthczegben :	
Hozzad fuffon hozzad fyryon.	
ees myndõnkor tegõd tarczõn.	35
zenth zyw meyl zeep te nylafod.	
kywanfagos te yllatod :	
Meeltoltaffaal nekõm nylnod.	

54

5

en zywemeth hozyad wonnod.
 nalad leeteeth vgy zereffe :
 hogy ô || magad el felegye.
 Nalad legyôn. oth nywgogyeeek.
 ees te hozzad ygyekôzyek.
 tegôd zywem akar tudny.
 ne akaryad magad thwle el vonny :

10

55

20

IDwôzlegy Jefus ôrök nagy yo.
 yrgalm tenny zorgalmazo.
 Ôzthôwer tagyd meg farattak.
 zent kôrôztffan huzlaltattak :
 Idwôzlegy ydwôzytemnek oldala.
 kybôol nagy ydwôffeg fola.
 onnath zent weer wyzzel yowe.
 hogy tyztwlâa nepnek || byne :
 En tehozzad kôzel yôttem.
 de kônyôrwl en raytham.
 mert ellenôd wetôttem :
 Jolleheth pyrrongo orczawal.
 de laam ygaz akarathwal.
 hozzad yôttem hogy laffalak
 zent kenodban fyrassalak :

25

56

30

35

IDwôzlegy kegyôs oldal. nylas.
 kybôl yôwe zenth wyz folyas.
 pyrhonyottal mynt zeep rofa.
 menyorzagnak wagy aytoya.
 Te yllatod myndôn fôlôth.
 ky wyz tôlônk mereettetyk. ||
 zomehoztak hozzad yônek.
 te nalad meg zayofulnak.
 Pyrus oldal nekôm nylyal.
 en zywemtwl el ne tawozzal.
 ha een weled el mehetneek.
 oth magamnak nagy yoth lelneek.
 Zomyw zamwal ha illetlek.
 gôryedetozth ha ôllelek.

akor vagyok mynden yoban.
 ees en lelkõmnek nywgomaban.
 Oh meyl edõs ez zenth yllath.
 kriftus Jefus ky tegõd laath.
 the edõfflegõd kyketh meg gyõz||nek : 57
 ha lehetne halnanak weled :
 Edõs vram ez zent febbe.
 fekyõn zywem ees ez werben.
 Ez wylagbol ha ky mwlom.
 legyõn zent oldalad zallaom. 10
 hol en lelkõm meg nywgogyek.
 pokol mya meg ne fogtasseek.

IDvõzlegy zenthõknek ydwõfflege.
 bynõfõknek remenlege.
 zent kõrõzttfan meg wontattaal. 15
 vgy mynth bynõf taglatattaal :
 Byzon yften ha fen fyggeel.
 byzony embõr meg õleteel.
 Oh mel || zegenyõn mely mezetelen 58
 lam kõrõzttfan mewetteteel : 20
 Nem kethelen dee akarwa.
 fydo neepnek vagy yateka.
 yl halallal ha õleteel.
 zent tagydban ha tõreteel :
 The febidnek nem len zama. 25
 te zent weerõd wyzzel hulla.
 harom zeg kõzth ha tekergeel.
 zeep weerõdben meg fõrõdeel.
 O kazdagfaagh ees nagy beewfeg.
 lõl nagy monthatatlan zegenfeg. 30
 ha zolgaylonk nekõd ezeert.
 ha || hullatonk weert werõdert. 59
 Zent labadnak kemenfegeth.
 zent kezeydnek õ meel febeeth.
 õlelgetõm ayetatofth : 35
 reezkettetõfth kywanatofth :
 O bynõfõknek zeretõye.

effôtteknek emelôye.
 nem len fohol oyl yo athya.
 ky fyaerth magath yltre agya.
 Mert en lelkôm meg ozlatol.
 5 bynôm mya zaggattatol:
 edôs Jêsus te meg laffad.
 kegyôs vrwos meg vrwofolyad:
 Kôrôzthfaddon kenod latom.
 60 ydwô||legôm thwled waarom.
 10 zent werôdben ha megh mofdom.
 meg nywgozom ees wygazom:
 Meel febydeth kyketh wallal.
 zeep weerôdeth kyth hullatal.
 en zywemben te meg yryad.
 15 en lelkômeth hozzad wongyad:
 Valahanyan hozzad yôttek:
 te zent labaydhoz eltek.
 ô bynôketh mynd oth hattaak.
 koorlagokbol meg thawoztak.
 20 Im en vâgyok kôrôzthfadnal.
 61 ym kefergôk zenth || labadnal:
 kôrôztfadrol te meg halgas.
 kônyôrwl ees engômeth laas:
 The kenodban byrwa alwa.
 25 laas zywemnek kywanfaga.
 en zerethôm hozzam hayoyl.
 meg wygazyayl ees nekôm zoyl:
 Kerlek nekôm az zoth mongyad:
 hogy bynômeth megh boczattad:
 30 kemeenyôdôth zegeny yohom.
 lam nem tudok halath adnom:
 hogy ymaagyam terômtômeth.
 62 hogy zereffem ze||retômeth.
 hogy fyzeffem zolgalatyath.
 35 hogy halalyam zent halalath.
 Ky magat eerthem nagyon adaa.
 halalomerth hogy meg hala.
 de ky latoth oyl zerelmeth.

zörnŷw halaal kyth meg gyözöth :

O meyl haznos vrwoffag.

hol betegnek weeröd adaad.

ym öllelek zent kenodban.

bynös walwan ees pyrongwan.

5

De ne banyad haa ygy teezök.

mert ez mya ydwözwlök.

bynöm mya || betegwltem.

63

ees te ellenöd nagyod weettem.

Te zent weeröd en ream hwylon

10

meg tyztohon ees wygazzon.

Tereety magaath [orcayahoz] Jefusnak orcayahoz. mondwan.

Idwözlegy tyztölendö vram Jefus

myndön mya zeretendö.

Tekeencz engöm zent zömödwel :

15

zyweenth walo zerelmedwel.

de ha te zywedeth latom.

banatomath nem mondhatom.

Meg fekethwlth nap leewö zynöd.

el thawölloth eköllegöd.

64

wyraag dyzöd waltoztataak.

zeep orcadath faar be fogtha.

Myndön wylagnak wylagoffaga.

angyeloknak kywanfaga.

el waltozoth te zepfegöd.

25

meg feketwlth ho leewö testöd.

Zeep orcadon halaal yelonth :

lam epettel vlatatofth.

ees meg holtaal keferwetöfth :

O meyl nagy wolth the zerelmed.

30

hol magadat ygy öleffed.

Nem mondanam femmy kenom.

föth || wolna nagy wygalagom.

65

ha kenoderth kenth walhatneek.

halaloderth meg halhatneek :

35

Kerlek adgyad amyth kerök.
 twled addeeg el nem megyök.
 ky en eertem halalra menel.
 kerlek twlem tawol ne legy :
 5 Halalomkor fogagy engöm.
 legy fegyweröm te enneköm.
 ha el ywtand en halalom.
 oth yelönnysel en yo waltom.
 Merth az leezön zörnnyw ydö.
 10 ygazaknak ees felendö. ||
 66 hath ne keeffel engöm latnod.
 en lelkömeth oltalmaznod :
 O zerethö zeretendö.
 myndön yonak nagy yo thewöye.
 15 az nagy vtra ha eredök.
 egyeb tarfoth nem lelhetök.
 kerlek neköm haath yelönnysel.
 Zent kenodban ne enyeezzel.
 engöm födöz keth karodwal.
 20 ees oltalmaz te kőroztfadwal :
 Haalaa legyön halaloderth.
 dragalatos zent kenoderth :
 en yftenöm ees en waaltom. ||
 67 mondhatatlan myndön nagy yom :
 25 Amen.

Igön zeep Imaadfaagh:

Kögyelmes atya vr yften. te kőzötted. ees en kőzottem : weet-
 tem en vramnak terömtemnek. a te dragalaatos zent fyadnak. Jefuf-
 nak kryftufnak. kennyanak halaalaanak erdömeeth. az en eerdö-
 30 metlen woltomeert. Amen.

Kõwetkõznek meeg ys ygõn zeep ymadfagok
Idwõzeytenknek kennyarol halaalaarol. ||

URam myndõnhato iften agyad nekõm zent lelõknek 68
malazthyat. Ky zent lelõk vylagofoha meg en zywmeth ees en
elmeemeth. hogy az te yo tetõdert kyth en welem tõl bynõffel ees
meltatlan zolgaddal. hogy erõttem fok keenth zenwedeel ees meg
halal. hogy ez yo tettõdert. dyczõfegõs zent lelõknek myatta en te-
nekõd halath adhaffak || hogy tyzta zywmel ees tyzta akaratom- 69
wal te zent halalodrol emlekõzhennem. ky legyõn en lelõmnek
ydwõffegere. ees ez wylagy eletõmnek yawara. Amen. 10

URam myndõnhato yften. ky az mondhatatlan nagy keent
wallad ees zenwedeed te zent foglagodnak ydeyen. my erõttonk
bynõfõkerth. the zent kezeydeth hatadmõgee kõthõzwen: nyakon
kõthwen. py||latos hazaboz wywen. oth fok hamoffath read vadol- 70
wan tegõdeth yteelwen halaalnak kenyara. ees kõ ozlophoz kõtõz-
wen. nagy marok wezzõkkel es kemeen y ostorokal te zent tagodath
nagy kegyõtlenfegwel zaggataak. kybõl te zent weerõd nagy bewfeg-
wel ky folya, annak vtanna meg mewetwen kamokaban õltõztetenek.
ees kemeen thywyffel meg koronazanak. kywel || te zent feyedeth 71
meg febhõteek. te dyczõ weerõd orczadon alaa folywan. annak vtan-
na zõmõdeth be kõthwen. ees tegõd oth arewl werwen. ees nyalwal
arewl põkõdwen. annak vtanna pylatos fydo nepnek kezeeben ad-
wan. zõrnyw halalra te nehez kõrõztfadath hatadra adaak. kynek
nehelfegeerth. fokzor az földre le efeel. nagy nehezen wyd az zõrnyw
kennak helere. ees rayta tegõdeth || meg fezeytenek. te dyczõfegõs 72
zent kezeydet ees labaydat kemeen was zegwel altal zegezeek.
kõrõztfanak magafagara. földtwl fel emelteteel. te zent kenod meg
vyula. dyczõ febeyd meg nylanak. belõle te zent weerõd ky folywan.
te dyczõfegõs zent tagydath ees kõrõztfadath meg weerõzted te zent
werõdwel. embõri ydwõffegert. zomehozafodat keferw epewel ees 30
ecõthwel ytatak. || Te nagy keferwfegõs kenodban. te zent kõrõztfad- 73
rol. latad te zenczegõs anyaadath zyz mariath. nagy keferwfegwel
neky zolaal. nagy zerelmeffegwel zent yanosnak ayanlad anyvl.
Annak vtanna te zenth athyadat nagy fel zowal kyaltad. te zent
lelkõdeth te testõdwtl el boczatad. the zent feyedeth tywys korona- 35

ban yob walladra boczatad. Annak vtanna fydo wytez te zent zywe-
 74 det zulcayawal || altal ôklelee. kybôl weer ees wyz ky folya. Amen.

URam myndônható yften. mynd ez fellwl newezôth kenyderth
 ees halalodert ees az te zenczegôs anyadnak nagy keferwfegeert.
 5 kyt te erôtted walla: meltolyal meg halgatnod engômet meltatlant
 ees nagy bynôfth en kõnyörgefômben. hogy az te zent fogfagod
 75 zabadoha meg en lelkômet ees en testômet myndôn || fogfagtul. ees [39]
 az hamos yteletert kywel tegôd meg ytelenek. oltalmaz meg
engômet hamos ytelettwl: ees az wezzônek ees az oftornak myatta
 10 walo kenoderth. oltalmaz engômeth en ellenfegômnok byrodalma-
twl; Ees az kamokaban ôltôzteteert. ôltôztes meg engômet zent
 lelôknek malaztyawal: Az te tywis koronadnak kenyaert koronaz
 76 meg vram Jefus engômeth menyey koronawal. || Te zent zômeydnek
 be [kô] kôtefeert meg ne wakoh en bynômben. hogy lathaffam vram
 15 te zent orcadat nagy ôrômben. Te zenth arewl weresôdert oltalmazad
 meg vram een orcamath myndôn zeplôtwl. hogy ne zegyônkgögyem
 te elôtted. fô ez wilagy embôrök elôth. Te zent orcadnak be pôkese-
 ert. tyztotad meg vram en orcamath. kywel te elôdben kel mennôm:
 77 Zent kõrôztfadnak || neheffegeert. zabadeycz meg vram engômet
 20 myndôn neheffeegbôl mynd lelkômben mind testômben. Te zent
 kezednek kõrôzthfara fezwlefeert. wessed te zent kezedet en fegôdel-
 memre. hogy myndôn ôrdôgnek ellene. ees mynd ez wylagy ellen-
 fegnek ellene oltalmazzon: Az te zent kezeydôn ees zent labaydon
 walo sebeyderth. agyad hogy myndônkoron te vtaydon yarhaffak-
 78 Ez kõrôztfaddal föld||ról fel tamaztafoderth thamaz fel vram engômet
 en halalos byneymbôl. hogy en byneymert ne wezzek ôrôke. Te zent
 sebeydnek meg nyilafaert nyffad meg vram en zyvemet ees elmemet.
 hogy kôwethieffelek tegôdet. Te zent weerôdben meg fôrôdefert fôr-
 rôzzed en lelkômet te malaztodban hogy nyeryem te yrgalmassago-
 30 dat: Te zent anyaad el ayanlafaert. agyad oltalmwl ennekôm az
 79 the || zent anyadat hogy meg oltalmazzon engômet myndôn gonoz-
 twl. ees az pokolbely keferw kentol: Az epeenek ees az ecôtnek ô
 kenyaerth. kywel te zomefagodat ytataak. en halalomnak ydeyen
 eetes engômeth te zent testôdwel. ees ytas te zent weerôdwel: ky
 35 legyôn en lelkômnek ydwôffegere. Te zent kyaltafodert vram kyalcz
 hozzad engômeth. Az te zent lelkôdnek testôdtwl ki boczatafadert
 80 agy ydwôf||fegôs halalth ennekôm. Te zent feyed tywys koronadban
 yob walladra boczatafodert haycz en hozzam the këgyôfy feyedeth.

hogy en ellenfegöm pokolbely őrdög tawozzek el twlem. Te zent halotaydbol fel tamadasodert. tamaz fel engömeth az őrk eletre. ees nagy wilagoffagra: Te zent menyben menetődert. helhöztes engömet te zent orzagodban. holoth zönetlen ees wegezetlen dyczöfegh ees || őrm wasyon. Te zent newednek dycziretyre dyczöfeg atyanak 81 ees fywnak ees kegyös zent lelöknek. Amen. Legyön.

Ez ymaadfaag ys. wasyon ydwözeytenk kryftus Jefurol. ky igön seep ees ygön ayeetatos.

O Vram Jefus kriftus őrk dyczöfegnek kyralya. ez wylagnak meg waltoya. ky my meg waltafonkerth || kőroztnak kennyat akarad 82 fel wennöd. ees mynketh fetetfegnek hatalmabol meg waltanod. Es te efmeretődnek welagoffagara hoznod meltoltatal. kerlek wylagofoyczad meg en zywemnek fetetfegeyth. hogy efmeryelek meg tegöd en ydwözeytő yftenömet. Ees te hozzad hytnak ees erös remenfegnek. ees tőkeltös ifteny zeretetnek myatta ragazkodyam. Ees hogy || 15 efmeriem meg magamat ees en nyawalaffagomat. Ees byzonfagwal 83 te zynöd elöth alazatos legyek. Ees az te tyzta ees zent feelmedben. ees az te zolgalatodban mynd en eeletömnek wegezetyglen. ayetatoffagwal meg maragyak. Uram Jefus kriftus te tudod az en be menefömet. elöwe menefömeth. ees en ky yowefometh: ygazgas 20 engömet az te byzonfagodban ees bol|boczaftad meg mynd en byney- 84 meth ees en fogyatkozafymat. kyknek miatta en nawalias en meltatlan bynös. en yfiwlagymnak napytwl fogwan ez orayglan meg fertöttem te kegyöflegödet ees yrgalmassagodat. Az en alnokfagym felywl yarak en feyemeth. ees ygön meg hatalmazanak en raytam. 25 Ees az pokol meg tataa az ő meelfegeth. hogy el nyelyön engömet: Az gol|noffagos ellenfegök mynd napeftyg ellenködnek 85 neköm mondwan: Iften el hatta öteth. keröngessök ees fogyok meg öteth. az my czalardfagynknak myatta. No azert vram Jefus erös ees hyw oltalmazom ees fegödelmem. tekencz ala menyorzagbol. ees 30 lassad az ő alnokfagokath. ees az en gyarlofagomath. Mert por es hamw wagyok: Tegyed azt hogy en gy zheffem || meg az ag ellen- 86 fegnek kefertetyth. Teftnak byneyth. ees ez wylagnak artalmas hyzölködefyth. Ees az te zent kenodnak myatta. ees az zyz marianak

efedôzefe myath. boczaffad meg myndôn byneymet: Tegyed vram
iften. hogy weheffek lelkôt az te yrgalmaffagodnak welagoffagaban.
hogy yt ees mynd ôrôke tegôd en ydwôzeytô iftenômet lathaffalak.
87 zeretheffelek. || mynd az fok zenthôkwel. ees walaztottakwal egye-
5 tômben. Ky athya iftennel ees zent lelôkwel elz ees orzaglaz mynd
ôrôkwl ôrôkee. Amen: ||

Kezdetnek ymar azzonnyonk zyz marianak ôth 88
 epefegyrol walo ymadfagok. kyket ha walaky
 ayetatoffagwal meg olwaffa nagy bwczuyat ees
 erdometh weefy ô zent fyatwl.

Elfô ymadfaagh:

5

O Maria myndôn emböröknek ees iftennek kôzben yaroja.
 yrgalmafagnak kwt feye. fogyatatlan kyôtwen malaztnak bewfegôs
 vyw||lafath. Maria Jefusnak edôffegôs annya kerlek tegôd az epé- 89
 fegôdert kyt wallal awagy zenwedeel. te kegyôs zywedben. akor.
 mykoron zent wen Simeon. proffetalwan. nekôd mondottawala. The 10
 lelködét tór altal yarya: kerlek azon tegodeth azzonyom. hogy
 keryed azon te aldoth fyadath. hogy azon te epefegôderth. az ô
 bewfegôs kegyôffegebôl. agya nekôm myndôn ne||mw byneymnek 90
 boczanatyat. ees zabadohon meg engômet ô meltatlan zolgayat
 myndôn gonoffagoktwl el mwltaktwl. yelôn waloktwl. ees [yelo] 15
 yôwendôktwl. Amen.

Malod ymadfagh ez:

O Maria myndôn emböröknek fegôdelme ees bekôfeg zôrzoje.
 kerlek tegôdeth ees onzollak menyorzagnak dragalatos zepfegw
 kyralne azzonya. Az || keferwfegôs haborwfagod myath. kyth wallal 91
 te kegyeffegôs zywedben. mykoron te zerethô ffyadath harmad napyg
 el weztôtted wala. hogy keryed ôteth. hogy ô azon te haborwfagod
 miath agyon ennekôm oly tôkelletôffegôth ees byzon zerelmeth.
 hogy az zerelmel menyey lekben anne erdomôth walyak. hogy ha
 fok eztendeyglen neky myndônnemw tôkelletôffegwel zolgaltam 25
 wolna: ||

92

Harmad ymadfag:

O Maria betegöknek gyógyetoya ees meg febhötteknek haznatos vrwofa. tegöd kerlek dyczöfegös azzonyom az te haborwfagod myath kyth wallal te kegyöffegw zywedben mykoron kegyötlen fydok.
 5 te aldot kywanatos egyetlen egy fyadat meg fogak ees meg tartak.
 93 kyröl meg efmerted wala lelökben ees tudod wala. hogy akar||na ees kellene kenth zenwedny. ees megh halny emböri nemzetert. keryed azzonyom azon te aldoth fyadath. ez wylagnak bekeltetöyeth. hogy ö azon te haborwfagod myat engömeth teftömmnek ees lelkömmnek
 10 myndön haborwfagabol: fogfagabol ees myndön wezödelmiböl. egyetömben mynd en zwleyimmel: atyamfyaywal ees mynd rakon-
 94 fagymal baratymmal ees ellenfe||gyimmel özwen. kegyöffen meg zabadohon. ees myndön gonozoktwl oltalmazzon örökwl öröke: amen.

15

Negyed ymadfag ymar:

O Maria. wakoknak wilagöfeytoya. ees ydwöffegös malaztnak zöwetneke. tegödet kerlek en zerelmes azzonyom yftennek zent annya. az te haborwfagod myath. kyth wallal te zenczegös zywedben.
 95 azerth hogy egyetlen egy || zerethö fyad Jefus az kemeny fydoktwl.
 20 hegyös was zegekwel. myndön yrgalmaffagnekwl köröztfnak elewenetös fayahoz zegezteteek. hogy nyeryed neköm azon te zerelme-tös fyadtwl. ees azon te haborwfagodert. byzon zerelmmnek thwzeeth. hogy az ö zerelmenek ees ken zenwedefenek thwzewel megh gywha en zywemet. ky twzeth az felfegös pap kristus Jefus eelteffe ees meg
 96 gör||yezze. ö. keferw kenyanak emleközetyre. hogy azon önnön kenyat foha el ne felegyem. ees ha nagy koorfagert. awagy egyeb-nemw oknak meg bantafaerth meg nem emleközhetnem ö kenyarol. De maga ö fok yrgalmaffaganak myatta anne erdömöt wallyak menyorzagban. hogy ha myndön naponnan meg wegeztem wolna
 80 myndön orakat ö zenczegös kenyanak emleközetyben. Amen. ||

Ótód ymadfag

97

O Maria bynőfföknek ydwőffege. kyketh karhozatos bynnek neheffege meg nyomoreytoth. ees az my nyawalaffagonknak wege maria. tegöd kerlek ez wylagnak tyztőffegős azzonya: Az mondhatatlan nagy keferwfegöderth kyth wallal te kegyőffegw zywedben. 5 az oraban mykoron the zenczegős fyad. myndön hyw kőroztyenöknek zeret||tetős. az kőroztfarol le wetetwen meg vywlth sebökel. ees 98 tulaydon őnnön zent werewel meg werőfwlwen. adatek Jofeftwl te zyzelfegős őledben. Keryed azzonyom tennön fyadath. ky myndönöknek wygalaganak koronaya menyey sekben. hogy ő azon te 10 haborwfagoderth meltolkogyek engöm elöl wenny ő bewfegős malmazthyawal. ees. ő. bewfegős yrgalmaffagawal. || ees hogy en testömet 99 ees lelkömeth. te oltalmadnak alaya meltolkogyek hagyny: ees te kegyős yrgalmaffagodnak kebeleben helhöztetny. kyth mindön aye-tatofon keröknek meg nycz őroke. Tegödet kerlek vgyan azon te 15 megh feyerwlth ees werhenywlth zerető fyadnak myattha. ky leen myndön te bodogfagodnak kencze. kyth te gyengefegw őledben. twlaydon tennön emlöddel emleteel. || ő nala meltolkogyal efedez- 100 nőd en erőttem. hogy te yrgalmaffagodnak halath adhaffak őrökwil őrökee. Amen.

20

Kőwetkőzyk ymar mas ymadfag azzonyonk zyz
 marianak tyztőffegere: embörnek vtolfo
 orayarol walo:

O zenczegős azzony. o dyczőfegős. o kegyőffegős czillaga tengörnek myndönkoron zyz maria. ne hagy el engömet nya||walas 101 bynőfth en halalomnak ydeyn. ees az keferwes oran myndön halalnak myatta en nyelwemet nem indoythatom te newedet kyaltanom. ees en zömeymel nem neezhetök. ees en fyleymel zozatoth nem halhatok. Emlekőzyel akoron kegyőffegős anya az ymadfagokrol. kyket maftan mondok te kegyőffegős fyleydben. ees fegeyl enneköm az 30 vtolfo zykfegömnek orayan; || ees zabadoh meg engömeth akoron 102 myndön gonoztwl. ees kegyötlenfegnek ő zolgaytol. Vygy engömeth hyedelmnek helere. ees wygalagos bekőfegnek nywgomlara hol en

örökee algyam Jefus kriftufth te mehednek aldoth gywmölczet.
Amen;

Mas ymadfagh ygôn feep. ees ygôn nagy bwczws.
azzonyonk zyz mariarol walo;

103 O Bodogfagos laabak kyk wifeleek örök || wylagnak kyralyath:
O bölczefegnek mehe. kyben rekeztetõth wala az felfegõs vr iften.
O bodog emlõk. kyket emeek atyanak bölczefege. O bodogfagos karok
kyk wifeleek aldoth iftennek zent fyath. O zentczegõs ayakak kyk
czokolgatak iftennek egyetlen egy fyat. O bodogfagos zent zõmõk
10 kyk neezeek iftennek orczayath. O myndõnõftwl bodogfagos zyz
maria. fegely engõm nyawalas bynõfth. Amen. ||

Valaky ez alaayrth ymadfagokath harmyc napyg¹⁰⁴
 ayetatofon mondandya. zentfegõs kenyanak
 vronk Jefus kriftufnak tyztõffegere: ees bodog
 zyz marianak õ annyanak tyztõffegere: valamyt
 meeltooth-keerend. ketfeegnekwl megnyery: kyths
 gyakortha iftenfeelõk yelõs byzonfagwal meg
 keefeertõttek

ZEnt maria. õrõk zyzeknek zyze. yrgalmaffag || annya. malazt-¹⁰⁵
 nak annya. myndõn el hagyothtaknak remeenfeege. myndõn keth-
 feegben efõtteknek wygatzaloya. az baanathnak thõreen. ky te¹⁰
 lelkõdet altal folyaa. mykor te egyetlen egy fyad. my vronk Jefus
 kriftus halaalnak kennyath zenwedy wala. az kõrõztfaan: Ees az
 flywy zeretetõn. kywel õ te anyay banatodon kõnyõrwlween egeez-
 lenfeegwel walo. õ zerethõ wykaryof||faanak zent yanofnak tegõdeth.¹⁰⁶
 hozzaad laataafaara ayanla: keferwly. kõnyõrwly. legy tanaalcz¹⁵
 keerlek. en zomorofagomnak. ellenõm walofaagnak: koorfagomnak.
 zeegeenfeegõmnek. zorgalmatoffaagomnak: ees en myndõnnemw
 zwkfeegõmnek: O nawalyaafoknak yrgalmazoya. nawalyoltaknak
 eedõs wygatzaloya: ees yrgalmaffaagoknak annya. el hagyottaknak
 kegyõffegõs wy||gatzaloya: ees myndõnnemw zykfeegben aarwaak-¹⁰⁷
 nak keez fegeeythõye. Halgasd meg en ymadfaagomath. ees tekeen-
 czed en aarwafaagomath: aarwafaagomnak nyõgeefeeth: ees nawa-
 laaaffagomnak kõnywhullataafaath; Ees mert nagy fok gonozba.
 ees zomorofaagba. en byneymeerth wettettem. nem twdom kyhõz
 fwtamyam. hanem te hozzaad. en edõffegõs azzonyomhoz zyz ma||-²⁵
 riahoz. my vronk Jefus krystufnak zyleyeehõz. my embõrfeegõnknek¹⁰⁸
 hafonlatoffaahoz. ees egyenlõyeehõz. ees meg wygatzaloyaahoz.
 Azeert te kegyõffegõdnek fyleyth. awagy te zokoth yrgalmaffaagod-
 nak: en ymadfaagomhoz kõgyelmefen hayezad: Az te yrgalmaffa-

- gos fyadnak ô nagy kõgyelmeeffeegen. az edõffeegen. kyth akor mwtatha. mykor embõry nemzetõth hozzaa ôlelee. hogy megh ||
- 109 tõkeelleneeye. athyaawal egybe ees zent leelõkwel: gyarlo testõth my ydwõffeegõnkerth reaya fogadny. ees angvally kõzõnethwel. ees
 5 zent leelõknek meg arnyekozaafaawal te twled kegyõffegõs zyz maria testõth fogada: ees kylencz honappa a te zentfeegõs meehedben be rekedween. iften ees embõr wyfelteteek. ees kylencz honap el mwlwan. zent leelõk mywelkõdefeenek myatta. te zyzfeegõs ||
- 110 meehednek dyczõfeegõs palotaayabool ky yõween. nem vtaalaa meg
 10 laatogatny ez wylagoth: az zomorofagon. kyth azon te fyad. vronk Jefus kriftus zenwede. mykorth olywethy hegyeen. atthyath ymadaa: hogy ha leehetne el meenne ô. kennyanak pohaara ô roola. Az ô harom ymadfagan. ees az zomoro vtanna yarafodon. mykort ô
- 111 vtanna meegy wala nagy fyrafwal. az ô kennyanak ees || halaalanak
 15 kegyõtlen neezeefeere: Az zegyõnõkõn. hagyapaafokon. nyak kapaa-fokon. meg meweteefõkõn. hamyfwadolaafokon. ees hamys yteeleefõ-fõkõn: Az rwhayaan. nylon ees yateekon meg nyerteen. az kõthelõn ees. ô. oftoryn. az haaromzor walo kõnywhullataafyn. az ô weerõs wereeteekeneek czõppyn. az ô beekõfeegen ees halgataafoan. az ô
- 112 feellemeyen. ees bwfolaafaan. || ees ô zyweenek zomorofaagan: Az ô zeegyõnen kyth zenwede. mykort meg mezeeytelenõyteteek az kõrõztfaan. ees te elõtted kegyõffegõs zyz maria. ees mynd az kõz neep elõth fygge: Az ô kyraly feyeen. naaddal meg gyalaaztatotton. az ô tywys koronayan. az ô zomehfaagan. ees meerõggel egyelwlth
- 113 ecõtnek kõoftolaafan. az ô ewcayan. ky ô zentfeegõs oldalaban || be gyaktateek. Az weerõn ees wyzõn. kyk ô zentfeegõs oldalaabol ky folyaanak. ees yrgalmaffaagoth ees malaztoth my reyaank beewfeeggel õtteenek: Az was zeegekõn. kyk, ô. kezeyben. ees laabayban be werettetheenek. az ô ayaanlaafaan. kywel ô.
- 30 atthyaanak. az. ô. draagalaatos lelkeeth ayanlaa: Az. ô. eedõf-eegõs lelkeen. kyth nagy erõs ywõlteeffel ywõlthween. hely.
- 114 heely, || lama azabathaany. ees feye le haythwaan. ky boczaa-tha ô zent lelkeeth. mondwan. mynd be telyefõdõth: Az fwpor-lahnak zakadozaafan az templomban. ees az kõnek hafadozaa-fan. az napnak ees hodnak meg homaalyofodaafan. az ô yrgalmaffaagan kyt az latorral thõn. Az ô kõrõzthfaayan. ees keenwallaafan.
- 35 115 az ô halaalan. ees el temeteefen. || Az ô poklokra zallaafan. mynd az lelkõkõn. kyket az ô meg latogatafanak oda menefeewel meg

wygaztala. Az wygafaagon. ees dyadalmon. ees ô fel tamadaafanak
 dyczôfeegeen. ees az ô meg yelônefeen. kywel neegywen napyg ô fel
 thamadaafa wthan. tenekôd myndônôknek elôtte waalaztatoth zyz
 maria. ees apofthalynak. ees egyeb waalaztatthaynak meg yelôneek.
 Az || ô dyczôfeegôs meenybe meeneefeen. kywel tenekôd dyczôfeegôs 116
 zyz. ees ônekyk neezeefôkre. menybe fel emelkôdeek. Az wygaztalo
 zent leelôknek malazthyan. kyth tanytwanyynak zyweyben tyzes nyel-
 wekben be ôtte. ees. ô. myattok mynd ez wylag zeerthe hozzan ees
 [ees f]zeelôfôn ky teryezte. Az yteeletnek reettenetôs napyan. mykoron
 el yôwendô meg yteln yelôket || ees holtakath. ees ez wylaagoth 117
 thwz mya. Mynd ez ô epefeegen te weled ez wylaagon kyth kôzle,
 az ô apolaafynak edôffeegen. az mondhatatlan nagy ôrômedôn: kywel
 fel weeteteel az te fyadnak eleyben. hol ôrwiz ees orzaaglaz weeg-
 nekwl. wygaztald meg en zywemet. ees halgas meg en keereefômbe.
 kyerth teegôd nagy alaazatofon. ees ayetatofon maftan ymaadlak : || 15

Ith keeryed myth akarz. Ifmegh kezdele ez 118
 alaa yrth ymaadfaagoth:

EEs mykeeppen byzonyos wagyok hogy az te fyad femmyth
 nekôd nem tagadwaan. teegôd thyztôl. azon zerenth erôzyem.
 kônnyebben. hamarban. ees tôkeelletôfben. te zentfeegôs fegeeyth- 20
 legôdeth. ees wygaztalaafodath. az yrgalmaffaagos te zywednek, ô.
 eedôffeegze zeerent. || ees az te eedôffeegôs fyadnak akarathya 119
 zeerenth. kywel keereefôketh meg addya. ô. feelôynek. ees benne
 gyônyôrkôdôknek. az. ô. zywôknek keereefe zerenth. ees az en
 zykeegôm zerenth. ezôkben. ees myndôn ygyekben. kykeerth alaa- 25
 tofon the zentfeegôs newedet ymadom. ees te fegeedfeegôdet keerôm.
 hogy nyeryed nekôm az te eedôffeegôs fyadnaal. kôrôztyen hytben ||
 erôs remeenfeegôth. ees tôkeelletôs zeretetôth. zywnek ygaz tôre- 120
 delmeeth. fyralmnak kwthfeyeeth. tyzta gyonaafth. meelto ees
 zentfeegôs eeleeg teetelth. ees zônetlen walo ôryzetôt byntwl. ees ez 30
 wylagnak meg vthaalaafath. Iftennek ees kôzelômnek zerettetith.
 az eedôffeegôs te fyadnak oftoryth. en fôrtôzetôffeegôs teltômbe.
 beekôffeeggel zenwedny : ygaz beekôffeegôth myndon nyawalyaa||kra. 121
 ees wezôdelmre. kyket te fyadnak ô zeretetyerth kelletyk zenwed-
 nôm. meeg halaalth ys. ha zykeegh leezôn : en fogadaafymnak be 35

tôlteefeeth. yo mywelkôdetôkben zônethlen meg maradafth. thw-
laydon en akaratomnak meg ôleefeeth. tenekôd kellemetôs nyaayaf-
kodaft. bodog halaalth: ees en eeletômnek vtolfo horayan. bwzgo
122 penytencyath. ees yo ertelmômnek egeez || woltaath. zolaafwal. ees
5 en zyleymnek lelkynek. athyaamfyaynak. ees hwgaymnak. ees
myndôn yol theewôymnek. elewenôknek ees holtaknak, ôrôk eele-
tôth: Amen:

Bodog azzonnak walo ayaanlas.

O En azzonyom zenth maria, en magamath te aldoth hythe-
10 lôdre. ees zônethlen walo ôryzeefôdben. ees te yrgalmaffaagodnak
kebeleben. || *)

123 gômeth. ees en meg halaafomnak oraayath. ees myndôn mywelkô-
detômet. ees keerlek teegôdeth. hogy tarcz meg engômeth bynôkbôl,
gonoz tôrteenetôkbôl. myndôn embôry zômeerômtwl. reettenetôs
15 haragtool. fôrtôzetôs gondolatoktool. ees myndôn halaalos byntwl.
hyrtelen ees elôl meg niem laatoth halaaltool. leelôknek. ees teftnek.
124 ees tyztôffeegômnek. ees en yozaagymnak myndôn wezôdel||meetôl:
ees ne engegyed nekôm walamykoron oly bynth teennôm. ky myath
te malaztodat el wezeffem. Ady nekôm el mwltakrol meg gyogyw-
20 laafth. maftan walokrol ôryzethôth, ees yôwendôkrôl okôfkodaafth:
Ady en nekôm ez wylaagon keez fegeythfeegôth. Leegy en nekôm
az reettenetôs yteeletôn zozoloom. te fyadnaal. my wronk. Jefus
kryfthwfnal. Amen: A n t h y f f o n a: ||

*) Itt egy levél ki van szakadva.

Te oltalmad alaa fwtamonk iftennek zyz annya. my kōnyôr-**125**
geefōnketh ne vtaalyad my zykleegynkben. de myndōn wezōdelmek-
twl zabadeycz meg mynketh. myndōnha dyczōseegōs ees aldoth zyz :
wers Myndōn nyomorosaagonkban ees zomorosaagonkban :
Segeely nekōnk bodoghfaagos zyz maria :

5

Imadfa g.

Oltalmazyad vram te zolgaydath. beekōseegnek legōdelmey-
wel : ees boodog marianak ōrōk zyznek || oltalmaaban byztakath ; **126**
myndōn ellenfeegōkthwl thegyed baatrokkaa : my vronk kryftufnak
myatta. Amen :

10

Letanya :

Kyrieleyfon : Krifteeleyfon. Kyrieleyfon. Kriřtus halgas meg engōmet
Menyey athya yřten : yrgalmaz ennekōm Zent fyw iften ez wylagnak
meg waaltoya. yrgalmaz ennekōm Zenth leelōk yřten. ez wylagnak
meg wylagofeytoya. Irgal||maz ennekōm Zentōknek iftene. Irgalmaz **127**
ennekōm. Zent haaromfaag egy iften. Irgalmaz ennekōm. Ez wylag-
nak meg weltoya. Irgalmaz :
Zent maria : Imaagy erōttem.
Iftennek zent annya. Imagy.
Zyzeknek zyze. Imagy erōttem.
Zent Mihal. Imagy erōttem.
Zent Gabriel. Imagy erōttem.
Zent Raffael. Imagy eerōt.
Zent Vryel. Imaagy erōttem.

20

Mynd zent Angyalok. ees Arkangyalok. Imagyatok eröttem.

128 Mynd menyey zent palogarok. || Imaagyatok eröttem. Zent Janos
baptyfta. Imaagy eröt.

Zent Abraham. Imaagy e.

5 Zent Ifaak. Imagy eeröttem.

Zent Jacob. Imagy eeröttem.

Mynd zent patryarkak. ees profetaak. Imagyatok eröttem.

Zent Petör. Imagy eröttem

Zent Paal. Imaagy eröttem

10 Zent Andras. Imagy eröttem.

Zent Jakab. Imagy eröttem.

Zent Janos ewangelyfta. Im.

Zent Jakab. I. Zent Fylöp. I.

Zent Thamaas. Imaagy e.

15 Zent Bertalam. Imaagy e. ||

129 Zent Mathee. Imagy eröt.

Zent Symon. Imagy eröt

Zent Thadeus. Imagy eröt.

Zent Maathyas. Imagy e.

20 Zent Borbaas. Imagy eröt.

Zent Lwkaacz. Imagy eröt.

Zent Maark. Imagy eröttem.

Mynd zent apoftolok. ees eewangelyftak. Imagyatok er.

Iftennek mynd yent thanetwaany. Imaagyatok eeröttem.

25 Zent Iftwan prothomartyr. I.

Zent Löryncz. Imaagy eröt.

Zent Wynce. Imagy eröttem.

Zent Györgh. Imagy eröttem ||

130 Zent Albeerth. Imaagy e.

30 Zent Balaas. Imaagy e.

Zent Dömötör. Imaagy e.

Zent Gelerd. Imagy eröttem.

Zent Fabian. Seböftyen. Imadyatok eeröttem.

Zent Kozma Damyan. I.

35 Zent Dyenös. Imagy ee.

Mynd zent martyrok. Im.

Mynd zent Artatlanok. I.

Zent Silwelter. Imady ee.

Zent Gergöl. Imaagy ee.	
Zent Marton. Imagy ee.	
Zent Mykloos. Imagy ee.	
Zent Bôröczk. Imaagy e.	
Zent Gracyanos. Imady e.	131
Zent Paal remöthe. Ima.	
Zent Anthal. Imagy eeröt.	
Zent Amborws. Imaagy e.	
Zent Jheeronymws. Ima.	
Zent Iftwan kyal. Imagy.	10
Zent Lazlo kyal. Imagy.	
Zent Imrö herczeg. Imagy e.	
Zent Elek. Imagy eeröttem.	
Zent Benedök. Imaagy eerö.	
Zent Egyöd. Imaagy eeröt.	15
Zent Damokos. I. Zent Ferencz. I.	
Zent Gaal. Imaagy eröttem.	
Zent Ofwald kyal. Imagy.	
Zent Sygmond kyal. Imaa.	
Zent Kaaspar kyal : Imagy.	132
Zent Balthasar kyal. Ima.	
Zent Melkyor kyal. Imagy.	
Mynd zent Konfefforok. I.	
Mynd zent papaak : ees pyfpökök : ees doktorok. Imagyatok.	
Mynd zent remötheek. ees baraatok. Imaagyatok eröttem.	25
Mynd zent papok. ees fel papok. I. Mynd zent kyalok. Im.	
Zent Anna azzony. Imagy.	
Zent Maria magdalna azzon. I.	
Zent Martha azzony. Imagy.	
Zent Katheryna. Imagy eröt	30
Zent Benygna. Imagy eröttem.	
Zent Margyth. Imagy eröt.	133
Zent Agnes. Imagy eröttem.	
Zent Agotha. Imaagy eerö.	
Zent Lweza. Imagy eröttem.	35
Zent Cycöle. Imagy eröttem.	
Zent Borbaala. Imagy eröt	
Zent Dorothy. Imagy eröt	

Zent Appalyn. Imagy erõt
 Zent Kolos. I. Zent Pryſca. I.
 Zent neſte. I. Zent Vrfula. I.
 Zent Kryſtyna. Imaagy erõt.
 5 Zent Ewſroſyna. Imaagy e.
 Zent Erſebõth. Imaagy ee.
 Zent Ilona. Imagy erõttem.
 Zent Affra. I. Zent Soffya. I. ||

134 Zent Maria egypciaka. I.

10 Zent Wernyke. Imaagy e.

Mynd zent zyzek. Imagyatok

Mynd zent Haazaſok. ees Ózwegyök. Imagyatok erõttem. Iſtennek
 mynd dyczõſeegös zenthy. Imagyatok eerõt. Leegy yrgalmas vram
 ennekõm byndõfnek. Legy yrgalmas vram ennekõm wetközõthnek :

15 Myndõn gonoztwl. Zabadoh engõm vram. Órdögöknek czalaardſaa-

135 gatwl. zabadoh meg vram engõmeth : Zörnysz ees hertel|len halaal-
 twl. Zabadoh meg vram engõmeth : The zent zyleteefõderth. Zabadoh

vram engõmeth. The zent kõrnywl meteleefõderth. Zabadoh vram
 engõmeth. Te zent böytõleefõderth. Zabadoh vram engõmet. Te

20 zent kenoderth. ees kõrõztfaderth. Zabadoh vram engõmet Te zent
 halaalodert. ees el temeteefõderth. Zabadoh vram en. Te zent dyczõ-
 ſeegös fel thaamadaafodert. Zabadoh vram en. Te zent menybe

136 meeneefõderth. Zabadoh vram engõmet. || Zent leelök boczataaſo-
 derth. Zabadoh vram engõmet Halaalomnak ydeyen. veegy hoz-

25 zaad vram engõmeth : Kyrieleyſon. Kryſteeleyſon. Kyrieleyſon. Pater
 noſtert ees Aue mariath olwafs : ||

Ymmaar keztetyk Azzonyonk marianak
weczerneye.

137

Dixit dominus.

(CIX. zsoltár) Monda athya iften en vramnak Jhesufnak.
yly en yogomrol: D o n e c Myglen wethôm te ellenfeegydeh. laabayd⁵
alath walo zekkee. Virgam. Atya yften te byrodalmadnak hatal-
maath boczaathya fyonbool. azert vrankodyaal te ellenfeegydnék
közöthe. Tekum pn. Te weled egyben walo kezdeh wagyk te
hatalmadnak napyan. || ky meg tetyk zentöknek wilagos feenöffe- 138
geebe: merth een lweyfernek előtte zytlelek tegödet. Juraui¹⁰.
Athya yften meg esköweek. ees eröffen meg aallapyk ô fogadaafa:
te wagy örökkee pap. melkyfedek zörzethe zeerent: D o m i n u s a -
dextris: Vr kriftus te yogyd felöl. ô haragynak napyn özwe thöry
az kyraalokath. Judicabit: Iteeletöt teeön nemzetök közöth:
be tölty az puztafaagokath: fokaknak feyeeth földön özwe töry. D e i¹⁵
torrente. || Vr kriftus ez wylagy zawaros wyzböl yweek: ennek 139
okayert atya iften fel magasztataa feyeeth: Gloria primi: Dyczö-
ffeeg leegyön atya yftennek ees fywnak. ees zent leelöknek: Sicut
erat: Mykent wala kezdehbe. ees mays: ees myndönkoron: ees
örököl öröke. Amen.

20

Ez dyczeretben. ynth myndönt dauid profetha
yfteny dyczerethre.

Laudate pueri.

(CXII. zs.) Iftennek alaaazatos zolgaj dyczeeryeetök vrath:
dyczeeryeetök vrnak neweeth: S i t n o m e n : || Aldoth leegyön vrnak 140

newe. maatwl fogwa ees mynd örökyg. A folis. Nap taamadatwl fogwa nap effetyglen. dyczeretös vrnak newe. *Excelsus*: Vr myndön nemzetöknek fölöthe magasztatoth. ees menyeknek fölöthe ő dyczőfeege. *Quis sicut*. Ky oly. mynt my vronk ysten. ky magaf-
 5 saagokban lakozik: ees alazatosokath meg tekeent menyben ees földön. *Suscitans*: Fel emelween föltwl az zeegenth. ees az gall-
 141 neybol fel ygazeythwan az nyomoroltath. *Vt collocet*. Hogy helhözteffe őteth angyal feyedelmekkel: ees ő neepynek feyedelmewel. *Qui habitate*. Ky az meddőth lakoztathya haazba. fyaknak
 10 örwendőző annyaath. *Gloria patri*. Dyczőfeegh legyön athya. *Vt supra*.

Ez dyczeretben. dauid profeta. yntaz menyey lakodalmaknak kewanfagara.

Letatus sum.

142 (*CXXI. zs.*) Örwendőzők azokba kyk enneköm zenth || le-
 löktwl mondathaanak. vrnak haazaaba meegyönk. *Stantes*: Oh yeerwfaalem my laabaynk aalhatatosok leenek. te aytodnak gaado-
 rybän. *Jerusalem*. Jerwfaalem ky epeytetyk mennyegbe mykeep-
 pen waaras: kynek egyeffeeg őnnönbennedön wasyon. *Illuc*
 20 *eun*. Oda az menyey yerwfaalembe fel mennek nem myndön nemzetök: hanem csak vrnak nemzety yfraelnék byzonfaaga: vrnak
 143 newe wallaafara. || *Quia illic*. Mert oth yltepeenek yteelőzegbe. yteelwen dawydnak czalaadyath. *Regate*. Azert kyk ayetoztok menyey lakodalomba. ygyekőzyetök beekőfeegre yerufalembé: ees
 25 beewfeeg teegöd zeretöknek: *fiat pax*. Vram ysten leegyön bekőfeeg te erőydben. ees bewfeeg te magaffaagydban. *propter fratres*. En atyam fyayerth ees en baraatymeerth. hyrdetök wala beekőfeegöt te rolad: *propter domum*. My vronk ystennek haa-
 44 zayerth: en kerefök || yokath neköd. *Gloria patri: vt s:*

Ez ymaadfaagba dauyd profeta ynth. hogy az myth
walaky magaaba efmer. ne ő magatwl. de yftentwl
tareza.

Nifi dominus

(CXXVI. zs.) HA vr yften nem epeythendy az haazath: 5
haath heeyaaban mwnkalkodnak kyk őtheth epeythyk. Nifi
dominus. Ha vr yften nem őryzendy az waaralth. heeyaba
wygyaaznak kyk őryzyk őtheth. Vanum est. Azert thy yftennek
zolgay, || heewfaagos thynektők yfteny wylagoffagnak előtte fel 145
kelnőtők. kelyetők fel my vtaan meg alaasztatok kyk eeczytők faay- 10
dalmnak kenyereth. Cum dederit. Mykoron vr yften adand az
ő zerethőynek aalmoth. yme akoron vrnak őrőkfeege. kyk yftennek
fyay. kyknek eerdőmők zyz marianak mehenek gywmölcsze: Sicut
lagitte: Mykeuppen hamar nylak hatalmafnak kezeeben. ezőn
keuppen ky yzteknék fyay: Beatus qui: || Boodog embőr ky 146
ezőkvel be tőltőtte kywanfogat. mert nem gyalaztatyk meg mykoron
az kapwn zoland ellenfeegynek: Gloria patri. Dyczőseeg lee-
győn athya. 2c.

Ez dyczeretben dauid profeta tanetya yerwfale-
mőt. azaz hyw lelköty yfteny dyczerethre: 20

Lauda ihrlem:

(CXLVII. zs.) JHerwfalem dyczeeryed vradath: hyw leelők
dyczeeryed te yftenődeth. Qm cforta. Merth meg erőffeethee te
kapwydnak rethezyth: ees || meg aldotha a te benned walo fyakath: 147
Qui posuit. Ky zőrzőth te hathaarydon bekőfegőth: ees gabona- 25
nak fryyawal meg eeleeegeeth tegőd. Qui emittit: Ky boczaathaa
ő ygeyeeth földre. hamārfaagolon hyrhőzyk ő bezeede: Qui dat.
Mely yftennek ygeeye zőrzy az bynesth feyeerree mykeent gyapyath:
kődőth hynth mykeuppen hamwth. Mittit cristallum. Boczaatya
ő kryftalaath mykenth falawkath. ő hydegeenek zyne || előth ky 148
zenwedheth. Emittet. Athya yften boczaatya menyböl fyath. ees

meg lagyethya bynben kemenywltb zyweketh, fwwal 6 zele. ees
 folnak wyzek. Qui a n u n c i a t: Ky meg hyrdety 6 ygeeyeeth yaa-
 kobnak: ygaffaagyth ees 6 yteeletyth yzraelnek. Non fecit: Nem
 th6th ygyen mynd6n nemzethnek. ees 6 yteeletyth nem yel6nt6tte
 5 nekyk: Gloria patri et. Dycz6feeg athyaanak. ees fywnak. ees
 149 zent leel6knak: Sicut erat Mykenth wala kez||detben ees ma
 ees mynd6nha. ees 6r6kkwl 6r6kee. Amen. Antifona. Zenth
 zyz marya. efed6zyel mynd ez wylaagerth: mert zyleed ez wylag-
 nak kyralyat.

10

Capitulum. Ab initio et ante 2c.

Kezdettwl fogwa. ees koroknak el6tte ther6mtettem. ees az
 y6wend6 korygh meg nem z6n6m. ees zent lakodamba 6 el6tthe
 zolgaleek: Haalaa adasseek yftennek:

R.m: O decus virg.

150 O Zyzeffeegnak eek6ffege zyz maria. csak theen6n||magad
 wagy hazafwlatlan anya. zyz zyleef6dnek el6tte. zyz zyleef6d
 koron. zyz zyleef6dnek vtaanna Kryftwnak annya. Iftennek tem-
 ploma. vrnak yegy6fe. ez wylaagnak azzonya. ees menyorzaagnak
 kyraalne azzonya:

20

Wers Wegyed keer6nk aldozatynkath. adyad amyth keer6nk.
 ees oltalmaz amytwl feel6nk Kryftwnak: Dycz6feeg athyaanak. ees
 fywnak. ees zent leel6knek Kriftul.

Imnus: Aue maris stella.

151

O Iftennek k6gyelmes || annya.

25

ky wagy teng6ry cnyllag

ees mynd6nkoron zyz.

es menyorzagnak bodog kapwya.

S u m e n s: O Iftennek k6gyelmes zyleye.

ky weed gabryelnek zayabol az ydw6zlet6th:

erðfeeycz mynketh bekðfeegben.

waaltoztathwaan ewaanak neweeth :

Solue. O Iftennek kõgyelmes zyleye.

odyad meg bynðfðknek kõtheleyth.

wakoknak agy wylagoth. ees my bynðnketh

el taawoztatwan nyery nekðnk myndðn yokath : ||

Monstra. O Iftennek kõgyelmes zyleye.

mwtaffad tennðnmagadath anyanknak :

ees fogadya altalod my ymadfagonkath.

az ky my erðttðnk zyletðth. akara thyeed lenny.

Virgo sing. O kristufnak kõgyelmes zyleye.

egyetlen egy zyz. myndðnðk kõzðth kegyðs

mynketh bynðktwl megh zabadoythwaan.

teegy kõgyelmessie ees thyztakkaa.

Vitam. O Iftennek zyleye.

Agy nekwnk tyzta eeletðth.

zðrðzy bathor vtath : hogy my Jefufth || lathwan.

myndðnkort egybe ðrwlyðnk.

Sit laus deo : Leegyðn dyczeereth athya yftennek.

nagy kryftufnak ekðffeegh :

zent leelðknek. haromnak.

leegyðn egy tyftðffeegh.

Amen :

wers : Zyz zylefðdnek vtanna zeplðtelen meg marattaal : Iftennek
annya. efedðzyel my erðttðnk :

Magnificat.

(Luk. I. 46—55.) NAgyeythya en lelkðm vrath. Ees ðrwen-
dðze en lelkðm. en ydðwðzeythð yftenðmbe. Merth thekeenthee || ð 154
zolgalo leanyaanak alaazatoffaagath. merth ymee ebbðl bodognak
mondnak engðm myndðn nemzetðk. Merth thðn nekðm nagyokath 30
ky hatalmas : ees zent ð newe. Ees ð yrgalmassaaga magzatrol
magzatokra. ðteth feelðknek : Thðn hatalmath ð karyaaban. el
weztee keweelðketh. ð zyweenek elmeeyeewel : Le wethee hatalma-
fokath zekbðl : ees fel magatzathaa alazatofokath Ehðzðketh be
tðlthe yokwal : ees || kazdagokath boczaathaa heewon. Be fogadaa 155

ifrael ð gyermðkeeth: meg emlekðzwen ð yrgalmaffaagaarol: My-
 kenth zola my athyaaynknak: abrahamnak ees ð magzathyaanak
 ðrðkkee. Dyczðfeeg athyanak ees fywnak. ees zent leelðknek. My-
 kenth wala kezdehben. ees ma. ees myndðnha. ees ðrðkkwl ðrðkkee.
 5 Amen: Anth'a. O Iftennek dyczð zyleye zyz maria. ky meelto leel
 156 myndðnðknek vraath wyfelnðd. ees arkan||gyaloknak kyralyath czak
 tennðn magad zyzen emlethnðd. azerth keerðnk kðgyelmes zyz.
 emlekðzyel rolonk. ees keeryed my eerðttðnk kryftufth. hogy te
 oltalmaddal ekðfwlwen. eerdðmlyðnk mennyeknek orzagaba ywth-
 10 ny: wers Vram halgafd meg en ymadfagomat. ees en ywðlteefðm
 te hozyad ywffon.

I m a d f a a g h.

Engedyed keerðnk mynketh the zolgaydath my vronk yfte-
 157 nðnk. elmeenknæk ees teftðnknek eeltygwalo .egeel||feegwel ðrwlny.
 15 ees dyczðfeegðs bodog marianak myndðnha zyznek efedðzeefeewel.
 maftany zomorwfaagtwl meg zabadolny: ees ðrðk ðrðmmel lakozny.
 My vronk Jefus kryftus te fyad myath. ky te weled eel. ees orzagol.
 zent leelðknek egyeffeegeeben yften. ðrðkkwl. ðrðkkee. Amen:

Zent Haaromfaag ymadfaga: Anti:

20 Theegðd hywonk. teegðd ymaadonk. teegðd dyczeerðnk. oh
 158 bodog zeth haaromfaagh. || wers Aldyok athyath ees fywth. zenth
 leelðkwel egybe: Dyczeeryðk ees myndðnðknek fðlðtte magasztalyok
 ðteth ðrðkkee:

I m a d f a a g h.

25 Ewrðk myndðnhato yften. ky engetted nekðnk te zolgaydnak.
 ygaz hytnæk wallaafabol. ðrðk zent haromfagnak dyczðfegeth meg
 efmernðnk. ees yfteny fellegnek hatalmabcl egy yftenfeegðth ymad-
 nonk. kerðnk tegðd. hogy azon hytnæk erðffeegewel meg zabado-
 159 lyonk || myndðnha. myndðn ellenfeegðktwl.

Zent Anna azzonrol walo ymadfag: Anti.

Menyey ayandok zaalla zent anna azzonyba. kythwl zyleteek
 zyz maria: wers: The dyczõfegõddel ees te zeepfegõdwel ygyekõz-
 yel bewfeggel. leepyl ky. ees orzaagolyh:

Imad fagh.

5

Ewrõk myndõnhato yften. ky zent annaanak anny malaztoth
 adny meeltolal. hogy maryath my vronk Jefus kriftufnak annyath.
 õ meheebe wyfel||neeye. Agy nekõnk anyanak. ees leanyanak efedõ- 160
 zefe myath. te kõgyelmefeeegõdnek bewfegeth. hogy kyknek emle-
 kõzetyth kegyõs zerelmel õlelyõk: õnekyk ymadfagokwal, menyey 10
 yerwfalemben ywthatny eerdõmlyonk.

Zyz zent katheryna azzony Imad faga: Antifõna.

Zyz zent katheryna. görõg orzaghbely gyõngy. koftws kyraal-
 nak wolth leanya. wers Zent katheryna azzony. ymagy my ||
 erõttõnk: Hogy meeltok leeheffõnk Jefus kryftufnak ygyretyre: 161

Imad fag

UR yften. ky adaal thõrwenth moyfefnek fynay hegynek tete-
 yen. ees azon helõn the zent [zent] angyalynak myatta. zent kathe-
 ryna azzonnak. zyznek ees martyrnak thesteeth czoda keeppen
 helhõztetted. keerõnk theegõd engedyed nekõnk. hogy. õ. erdõmenek 20
 ees efedõzeefenek myatta. az heegyre ky kriftus ywthaffonk. ||

Ez ymadfag wagyon az poganok ellen. Ees azok 162
 ellenys. kyk maafth meeltatlan bantnak megh.
 awagy meeltatlan haborgathnak.

Thõrd meg vram yften az te zent haazadnak. ees te zolgalo 25
 leanyodnak ellenfegynek erõyeeth. ees thõryed el õketh. hogy megh

efmeryeek. mert nynczen egyeb ky my eröttönk wyafkodyeek. ha-
nem csak te my yftennönk: wers. Thaamadyon fel az vr yften.
163 ees el thoretteffenek az ő ellenfeegy. ees || el fwffanak ő orczaaya
elöl. kyk öteth gywlölteek:

5

I m a d f a g h.

Ewrök myndönható vr yften. kynek kezyben wannek myndön
hatalmassaagok. ees myndön orzagoknak törweenye. tekeencz keer-
lek kögyelmefőn te zolgalo leanyodnak. ees mynd közönfeegős
körözthyen neepnek segődelmeere. hogy az en ellenfeegym. ees
10 mynd az pogaan neepék. kyk az ő erőyökbe. ees kemeenfegökbe
164 byzta||nak. te hatalmassaagodnak yoghyaawal meg törtetteffenek.
My vronk Jefus krystufnak. te fyadnak myatta. ky te weled eel ees
orzagol. zent leelöknek egyeffegeben yften. mynd örökkwl örökkee.
Amen: Ur yften halgafd meg en ymadfagomath: Ees az en ywöl-
15 teefőm te hozyad ywffon: Aaldafth mondyonk vrnak. Haalaa adaf-
feek. yftennek. Wers. Iftennek malaztya: ees Jefus krystufnak
yozaaga. maradyon myndönkor my welönk: Amen. ||

165 Zent Mihal arkangyanrol walo ygön zeep
ymad fag.

20 UR kriftus Jefufnak arkangyala zent Myhaal. ky yöttel iften
nepenek fegethfegere, leegy ennekön fegetfleeg az felleegős byronak
előtte. hogy enneköm bynőfnek agya ees engegye myndön nemw
byneymnek boczanatyath. az. ő. nagy yrgalmassagynak kögyelmefee-
166 geeyerth. Halgas meg engő||meth. te hozyaad ywöltőth ees tegöd
25 hywooth zenth mihal. ees fegeycz engőmeth vrnak fellegenek kö-
nyörgőeth. ees legy ymado en eertem fyroyerth. ees tegy engőmeth
zabadoffaa myndőnnemw byneymtwl. Eznek fölőtte kerlek tegöd
felleegős yftennek zeep ees eekős zolgayath. hogy az vtholfo napon.
kögyelmefőn fogadyad az en lelkömeth. az te zentfeegős kebeledben.
167 ees wygyved öteth || az kyes bekőfegnek ees nywgodalmnak heleere.
holoth az zentöknek lelky wygafaggal. ees mondhatatlan örwende-
tőffeegwel. az yőwendő yteletőth. ees az fel thamadaafnak bodogfaa-

gos dyczôfegeth waaryak. Amen. wers. Fel meene thômyenôzô
fwftnek yllattya vrnak eleyben. angyalnak kezeebôl:

Imadfaag.

UR yften kynek feenôfflegenek wylagoffaagawal. zent myhal
felywl || mwl angyaloknak feregeet kerlek tegôd. hogy mykeppen ô 168
az te malaztodwal erdômlee menyey feyedelmfegnek ôrôkfegeth
byrnya: azonkeppen my ees. az. ô. keerefeewel nyerheffôk az ôrôk
eeletôth. My vronk Jefus kryftufnak te fyadnak myatta. ky te weled
eel ees orzaagol. zent leelôknek egyeffegeben yften. ôrôkkwl ôrôkkee
Amen:

10

Ez alaa meg yrth ymadfagoth zôrzôtte bodogfaa-
gos || zent Agoston doktor. ôneky zent leelôktwl 169
yelôntethwen. ees ha walaky ôteth ayehtatoffag-
wal megh olwaffa. tahaath myndônnemw wezô-
delmektl meg ooltalmaztyk:

15

Imadfaag

UR yften leegy kôgyelmes ennekôm bynôfnek. es ôryz engô-
meth: leegy welem en eeltômbe. mynd eeyel es mynd nappal.
Abrahamnak yftene. yfaaknak yftene. yakobnak yftene yrgalmazy ||
ennekôm ees boczaaffad en fegeytfegômre zent myhal arkangyalth. 170
ky engômet oltalmazyon ees weedelmezyôn myndôn en ellenfegym-
twl. teftyektl ees lelkyektl. Zent myhal arkangyal oltalmaz
engômet myndôn wezôdelmekben. hogy el ne wezyek az reettenetôs
ytheelethbe. O zent myhal arkangyal. az malazthnak myatta. kyt
eerdômlôttel. kerlek tegôdeth. ees my vronk yefus kriftufra. || yften- 171
nek egyetlen egy fyara. hogy zabadeycz meg engômeth ma halaalnak
wezôdelmetwl. Zent gabriel. zent Raffael. yftennek mynd zent
angyaly ees arkangyaly legyetôk fegeytfegh ennekôm. Kerlek tytô-
keth mynd mennyey yozaagos angyalok: hogy adyatok ennekôm
fegeytfegôth ees hatalmath: hogy femmynemw ellenfeg ennekôm 30
ne arthaffon. fe wton. fe wyzbe. fe thwzbe. fe hyrtelen halaallal. fe
en||gômeth alwwan. fe wygyazwan meg ne nyomoreyczon awagy 172

ferczõn. Imee vrnak kôrõzth✠faya. fwffatok el en ellenfeegym. ✠.
 Gyõz orozlaan ywdaanak nemzetybelõl. dawydnak gyõkere. alleluya
 Ez wylagnak ydwõzeytõye ydwõzeycz engõmeth. ky te zent kôrõzt-
 fadnak. ees twlaydon te dragalatos zent werõdnek myatta. mynketh
 173 meg waaltottaal. leegy fegeythfeeg ennekõm. tegõd || kerlek en
 yftenõm. Zenth yften. erõs yften. ees halaltalan yften. yrgalmazy
 mynekõnk. Kryftufnak kôrõztfaaya ✠ ydwõzeycz engõmeth. Kryf-
 tufnak kôrõztfaaya ✠ oltalmazy engõmeth. Kryftufnak kôrõztfaaya
 ✠ weedelmezy engõmeth. Athyaanak ✠ ees fywnak ✠ ees zent
 10 leelõknek ✠ neweeben. Amen. ||

Kõwethkõznek ymaar bodog azzony foltaranak. 174
 az az maaffel zaaz ydwõzlegy marianak ayanlaa-
 fy. Elõzõr egy kredoth mondy. az vtan õthwen
 Aue mariath. ees myndõn thyz Aue maria vtan.
 egy Pater noster mondy: ozton ayanld el ez 5
 ymaadfaagwal.

HAalaath adok en tenekõd yftennek zyleye zyz marya. myn-
 dõnnemw yo wool||todrol. mely yooth ennekõm nyertel az te zent 175
 fyattol. Azerthees. en ez õthwen ydwõzlegy mariath olwaftam
 tenekõd. annak okaayerth. hogy my nõmõs vronk Jefus kriftus 10
 tetwled testõth fogada zeplõtelen. õ. nagy yftenlegenek hatalmaffa-
 gawal. ky ygõn gyermõkdyd ees ygõn gyõnge wala. zeep wala. ees
 vraknak vra wala. Elhagyaa az õ menyey hazaayath. yõwe ez földre
 my erõttõnk. hogy az õrõk halaltol || mynketh meg zabadoytana. 176
 Azerth leegyõn te zent fyadnak õrõk haalaa adaas, ees tenekõd 15
 nagy dyczõfeg. Amen.

Az maafod õtwen Aue maria vtan walo. ayanlo
 ymadfagh ymez:

Oh en azzonyom ees en anyaaam zyz maria. emlekõzyel meg
 my nõmõs vronk Jefus kriftusnak faaydalmyrol. mynemw faaydal- 20
 my walaanak nagy peentõkõn. kyketh wallothwala my erõt||tõnk 177
 bynõsfõkerth. Azert ees. ez angyaly ydwõzletõketh. kyknek myatta
 annezor meg õleltetõl ees apoltatol, mynezõr kõzõntetõl Aue maria-
 nak myatta: En nagy bynõs olwaftam ez õthwen ydwõzlegy mariath
 te zent fyadnak kenyayerth. kyketh nylwan ees thytkon zenwedõth. 25
 Kykeert nõmõs azzonyom keryed az te zerethõ fyadath. hogy legyõn

178 yrgalmas az pwrgatoryombely zeegeny lelkőknek. ees || mynd az
közönfeegős halottaknak. ees el földön walo bynőfőknek. ees enne-
kôm nagy bynőfnek. Amen.

Az harmad őthwen Aue maria vtan walo ayanlo
5 ymaadfaagh ymez:

ZEpfegw eekős ees bodog dyczeerethős fenőffeeg. ees mennyey
gyöngyőkwel meg ekőfwltetőth zyz maria. kyk te benned byznak
179 azoknak te wagy ydwőffeeg ees bodoglaag: O paradyczom||bely
gyönyörwfeegh. ees mennyey orwoffagoknak nômős patykaaya.
10 emlekőzyel meg az nagyobb őrōmedröl. kyerth olwaftam en nagy
bynős ez őthwen ydwözlegy mariath. merth laam az the zent fyad
fel thaamada. Azerth kerlek tegōd nômős azzonyom zyz maria. ez
te nagy őrōmederth: hogy mykeeppen. ees mely byzonnyal az te
180 zenth fyad fel thaamadoth. oylan by||zonnyal fel thaamathhaffak az
15 en nagy byneymböl. Amen:

Ez az weege. vr yftennek haalaa. Amen.

Ez kőnyweth yrtha .F. .M. Nadfaagos Benygna az-
zonnak. Nyhay kenefy paal thaarfanak, ő nadfaa-
ga klaftromaban waafomban. Mykorth yrnaanak
20 kriftus zyleteefének vtaanna. ez őr őth zaaz. thy-
zōn haarom eztendōben. ||

Meeg ees thõb ymadfaagh kôwethkôzyk bodog zyz **181**
mariarol. ky ygõn zeep. aytatos. ees haznalatos
Imadfaagh.

Idwõzlyek tegõdet zentfegõs zyz maria. angyaloknak kyalne
azzonya. az ydwõzlethwel. kywel tegõdeth ydwõzle gabriel arkan-
gyal. mykoron zent haromfagtyl hozyaad boczattateek ees kyldeetek
mondwan. Idwõzleegy. malazthwal telyes. vr wagyon te weled.
felywl zaal te reyad zent leelõk. ees || felfegõs yftennek yowoltha. **182**
meg arnykoz tegõdet. Ees az ky tetwled zyletyk. hywattatyk yften-
nek fyanak Kerlek tegõd dyczõfegõs zyz maria. az te nagy õrõme-
derth. mellyeth wallaal az eyel. mykoron ez wylagra zyleed az te
zefegõs fyadath vronk kriftus Jesulth. byzony iftent ees embõrth:
hogy wygazthaly meg engõmeth: ees myndõn en haborofagomba
keferwfegõmbe ees zykfegõmbe. legy ennekõm segõdelmem: || Kerlek **183**
tegõdet kegyõffegnek ees yrgalmaffagnak azzonya bodogfagos zyz
maria. az the mondhatatlan nagy õrõmederth. mely õrõmmel be
teleek az oraba a te zent lelõd. mykoron gabriel arkangyalnak
myatta meg yzenteteek nekõd ees fogattateek iftennek fya. Ees az
yfteny mondhatatlan nagy tytokerth. kyth akoron mywelkõdeek
mykoron mondaa, zent lelõk zaal felywl tereyad. ees felfegõs yften-
nek yowolta ees || hatalmaffaaga meg arnykoz tegõdet. Ees az nagy **184**
õrõmerth kywel az te zent lelõd meg wygazzaltateek. mykoron
menyozzagba az zentõknek fõlõtte helhõzteteel. yoglas ennekõm
meeltatlan ees bynõs zolgalo leanyodnak benygnanak. az te edõffe-
gõs zeep fyadtyl Jesulthul en terõmtentwl. es meg waltomtyl. Nyer-
yed nekõm zent leelõknek malaztyath. hogy õ zent felfegenek aka-
ratyath myndõnbe || meg tellyefeytheffem. Azert dyczõfegõs zeplõte-
len zyz maria. ayanlõm en bynõs feyemeth te kegyõffegõdnek. ees
kõgyelmefegõdnek alaya. Ees kerlek tegõdet yftennek zenthfegõs

zyleye. hogy legyön beköfeg ma en welem. mykeppen te weled wala. mykoron zöleed az te zeretö fyadat Jefufth. Ees oltalmaz megh engömeth gonoz zothul. zeplötöl. gyalazattwl. ees teftömnek lelkömnek wezödelmetöl. örököl örökee Amen. ||

186 Ez ymadfaag wasyon ödwözeytenk kriftus Jefufrol. myndön gonoz ellenfegöknek ees hamys tanwknak ellene. ees towabba zörnyö halaallal sem hal meg az ky aytatoffagwal meg olwaffa.

Igaz byro Jefus kriftus iftennek fya. te wagy vram kyralyok-
10 nak kyralya. ky orzaglaz atya yftennel koronkent ees zent leelökwel.

te melto legy vram en ymadfagomat hallany. ees kögyelmest fogadny
187 The menyorzagbol alaa || zallaal zyz marianak meheben. ynneeth fogadwan byzon teftöth. ez wylagot meg latogataad. Zömelyöd zerenth meg waltad vram yften az te terömtötted zegeny bynös adam-
15 fyath. az te artatlan zent weerödnék hullafawal. The zent keenod en yftenöm kerlek hogy ooltalmazyon engömet zönetlen myndön wezödelmektöl. hogy meelto legyek lakoznom te zent zolgalatodban.

188 Jelön legyön enneköm te || yrgalmaz ees oltalmaz myndönkoron. hogy en elmeemeth meg ne haborethaffa ö czalardfagawal en ellen-
20 segöm. ees en teftöm se kaarhozyeek aalnokfagos törnek myatta. Erös [karodwal]yogodwal ky meg thöreed pokolnak ö kapwyt. thöryed megh vram en ellenfegymet ees ö czalardfagokath. kykkel akaryaak meg foglalny en zywemnek vtayt ees föwenyt. Halgas meg vram engö-||

189 meth tehozyad kyaltoth ees nyawalas efedözöth. ees te kögyelmeffe-
25 göd kereföynek engegy wygatzalafth. hogy en ellenfegym fiel ne thamadyanak en bozzwlagómra. El thöretteffenek ees el fogyathkoz- zanak kyk el akarnak engömeth wezteny. es legyön azoknak rontafokra gyölöfegnek ö thöre. O yo Jefus. o kegyös Jefus ne akary engömeth el hagynod : The oltalmaz te wedelmez. te legy enneköm

190 payfom. || hogy te ygazgathwan aalhaffak ellenök kyk engömet ragalmaznak. hogy azokat meg gyözwen towabbaa örölheffek : Erezzed enneköm te felfegös zekeydböl. wygatzalo zent lelköth, ky meg wylagofoha en thanaczomat az ö feenöffegewel. ees engömet gyölöket az ö gyölöfegökwel egyetömbe, el thawoztaffa ees el özze.

35 The zent köröztfadnak ö yegye meg yegyözze en ertelmemeth. ky

meg győző dya||dalmal engöm győzőwee thegyön. hogy az ellenfeeg **191**
 meg győztethwen. ő. ereyben meg fogyathkozyek Ne ady erőth vram
 Jefus kerlek en ellenfegymnek. de wetteffenek en hatalmaffagöm
 alaa. tegöd kerlek tyzta zywel. tehozyad walo kegyös folyamatomert.
 ky ydwőzeyteed elfő embörth te zent kőroztfadon. Irgalmazy yrgal-⁵
 mazy eelő yftennek egy fya. yrgalmazy enneköm Benygnanak an-
 gyaloknak vra. ees myndön||kron legy en rolam meg emlekőző **192**
 vram Jefus boczanathnak adoya. Athya iften. fyw iften. ees zent
 lelők yften. ky myndőnha. egy iften vagy. ees mondatol menynek
 ees földnek vra. legyön neköd örök dyczőfeeg ees örök tyztőffeeg. ¹⁰
 Amen.

Mykron le akarz fekőnnye te aagyadba. tahaat
 előzőr olwas egy Pater nofterth. vronk Jefusnak zent
 halaalanak dyczeretyre. ees az zent || kőroztfanak **193**
 tyztőffegere. Azzonyonk marianak haarom Idwöz-¹⁵
 legy maryath. Es zent őryző angyalodnak egy Kredoth.
 terdön aalwan aagyadnak előtte. Annak vtanna.
 mondyad ez ymadfagokat.

En vram Jefusnak zentfegős kőroztfayanak yegye. legyön en
 welem Benignawal. ✱ Jefus kristusnak zent kőroztfayanak yegye ²⁰
 en mellettem legy ✱ hogy engömet oltalmazy gonoz leelőktől. ey-
 nek. ő. || ydeyen ✱ En zywembe legy, hogy en zywemeth meg tyz- **194**
 teczad gonoz gondolatoktwl. ✱ En kőrnýőlem legy. hogy engöm
 meg tarcz ees meg őryz. pokolbely laatanak myndön. hatalmaffa-
 gatul ees myndön gonoztul: ✱ En előttem legy. hogy engöm wygy ²⁵
 az te zent akaratodra. ✱ En ffölöttem legy. hogy engöm meg aalgy.
 ees wygy engöm az zyz marianak ő fyahoz. hogy en lakozzam őwele
 örökwl örökee. Amen. ||

Imad fagh

195

Jefus kristusnak zent kőroztfayanak győződelmenek myatta. ³⁰
 meltoltasseek wr myndőnhato iftenfeeg meg aaldany ees őryzny
 engömet. ő. zolgalo leannyat Benignath ez eynek ydeyen ✱ Atyanak
 ✱ ees fywnak ✱ ees zent lelőknek neweben. Amen.

I m a d f a g.

O Vram Jefus kriftus. weſd az aldomaafth en ream zolgalo
196 leanyodra. mely aldomaffal meg aaldad te zentfegős anyadath || zyz
 mariath. ees az zent apoſtolokath. mykoron fel meneel az olywetym
 5 hegyről mynd az te zent atyadiglan. Idwőffeg egyeffeeg. ees aldomas
 yőyön ennekőm en vram Jefus kriftoftul. Atyaanak ees fywnak ees
 zent lelőknek ✱ aldomafa legyön ez eyel. ees myndōnkoron en
 teftōmmel lelkōmel. Amen. Legh vtolzor kezed fel emel-
 wen mondyad. Vram myndōnhato vr yftenſeeg. te kezeydben
 10 ayanlon az en lelkōmeth: Amen: .1. 5. 13. ||

TARTALOM.

LOBKOWITZ CODEX.

	Lap
Imádságok	1
Sz. Ferencz nagy búcsújáról	3
«Zent Bernardnac kőnue ez vilagnac meg vtalafarol»	13
«Zent Bonaventura kőnve az tekeletes eletrvl»	35
Krisztus kínszenvedésének meggondolásáról	48
Sz. Ferenczről és sz. Kláráról	55
«Zent evfrofinanak elete mikenen irta meg zent Ieronimos»	59
«Zenth elekeznek zentfeges elete»	73
Imádságok	81
«Embernek három fiew ellenfege»	90
«A halalrwl»	105
Imádságok	117

BATTHYÁNYI CODEX.

«Hymni de Adventu domini»	125
«Hymni de Nativitate domini»	134
«Hymn. Epiphaniarum»	140
«In septuagesima»	142
«Litania Maior»	144
«Hymni Quadragesimales»	147
«In ramis palmarum»	151
Húsvéti énekek	153
Krisztus mennybemeneteléről való énekek	165
Pünköshti énekek	167
«Canticum sanctorum Ambrosy & Augustini»	173
«Hymni de Creatione»	175
«Hymni Qvotidiani»	183
Vasárnapi énekek	195

	Lap
Vegyes énekek	200
Invocatiók	208
Responsoriumok	211
Versiculusok	212
Antiphonák	217
Zsoltárok (a XCVI. és CII. közé iktatva Luk. I, 68—79. és 46—55)	224
Imádságok	276
Prosa	277
«Ceremoniae de sacrosancta Coena domini»	282
Áldozó énekek	283
«Paffio Christi Matth. 26.»	287
«Lamentationes»	295

CZECH CODEX.

Jézusról való tizenöt imádság	301
«Zent Bernald doctor ymadfaga»	310
Imádságok	318
«Azzonyonk marianak óth.epefegyrről walo ymadfagok»	323
Imádságok	327
«Letanya»	331
«Azzonyonk marianak weczernyeye»	335
Imádságok	341
«Maaffel zaaz ydwózlegy marianak ayanlaafy»	345
Imádságok	347

